

MARLUS

SCANDINAVIAN INSTITUTE OF MARITIME LAW

Eirik Tveit

Praktiske kommentarer
til standard samarbeidsavtale

Praktiske kommentarer til standard samarbeidsavtale

Eirik Tveit

Marlus nr. 438
Sjørettsfondet
Nordisk institutt for sjørett
Universitetet i Oslo

© Sjørettsfondet, 2014
ISSN: 0332-7868

Sjørettsfondet
Universitetet i Oslo
Nordisk institutt for sjørett
Postboks 6706 St. Olavs plass
N-0130 Oslo

Telefon: 22 85 96 00
Telefaks: 22 85 97 50
E-post: sjorett-adm@jus.uio.no
Internett: www.jus.uio.no/nifs

Redaktør: Professor dr. juris Trond Solvang
Bidrag sendes til trond.solvang@jus.uio.no

Abonnement og løssalg:
Den norske bokbyen <http://bokbyen.no/butikk> - post@bokbyen.no

Trykk: 07 Xpress as

Forord

“The JOA joint venture may indeed be a commercial animal, but its backbone is legal.” - Knut Kaasen, JOA s. 196

Fra jeg begynte å arbeide med petroleumsjuridiske spørsmål har jeg savnet en mer helhetlig oversikt over den gjeldende samarbeidsavtalen på norsk kontinentalsokkel. Denne artikkelen er ment som et bidrag i denne sammenheng, selv om den er mer ment som et praktisk verktøy for juridiske brukere av samarbeidsavtalen, enn en utfyllende juridisk analyse.

Forhåpentligvis vil artikkelen kunne være nyttig i skjæringspunktet mellom introduksjon til samarbeidsavtalens bestemmelser, og en inngang til videre avklaringer rundt spesifikke problemstillinger. I den grad den vil være det får den representere en takknemlighet fra min side for å tilhøre et så givende og hyggelig miljø som det petroleumsjuridiske miljøet i Norge er.

I arbeidet med artikkelen har jeg hatt stor nytte både av diskusjoner og praktiske situasjoner jeg har deltatt i. I direkte forbindelse med denne artikkelen har flere personer bidratt både som diskusjonspartnere og ved å gi innspill til utkast.

Av disse personene vil jeg særlig trekke frem og takke Knut Høivik i advokatfirmaet Schjødt, Tine Eggen i GdF Suez E&P Norge AS og mine gode kollegaer i TOTAL E&P NORGE AS – Anna Natvik, June Snemyr, Sidsel M. Asheim, Anders Vatland og Arild Jørgensen. Takk rettes også til Peter Hiorth og Trond Sollund i advokatfirmaet Schjødt, Hans Olav Holmen i BG Norge og Olav Boye Sivertsen i Petoro AS.

Dessuten har Ivar Alvik ved Nordisk institutt for sjørett bidratt med konstruktive tilbakemeldinger på strukturen i artikkelen. Jeg vil også nevne Oluf Bjørndal i Norsk olje og gass for hans positive støtte til dette prosjektet.

Det må likevel påpekes at vurderingene og kommentarene mine i

artikkelen er mine egne og derfor ikke kan tas til inntekt for verken de nevnte personer eller min arbeidsgivers vurderinger eller meninger.

Stavanger, juli 2014

Eirik Tveit

Forfatteren ble cand.jur. i 2004 og arbeider i dag som advokat ved TOTAL E&P NORGE AS sin juridiske avdeling. Tidligere har forfatteren arbeidet for advokatfirmaet Schjødt AS og BG Norge.

Innhold

INNLEDNING	11
Oversikt.....	11
Generelt om samarbeidsavtalen.....	12
Utvinningstillatelsens arbeidsforpliktelse	21
SPESIELLE BESTEMMELSER	28
Oversikt	28
SPESIELLE BESTEMMELSER ARTIKKEL 3 – STEMMEREGLER	29
Oversikt og generelt om stemmereglene	30
Artikkel 3.1 og 3.2. – Hovedregelen om stemmeflertall.....	32
Enstemmighet – grensene for flertallets myndighet.....	35
Interessekonflikter; myndighetsmisbruk og inhabilitet	36
Myndighetsmisbruk.....	37
Inhabilitet.....	40
Valg av leverandører	43
Artikkel 3.3 – Adgang til å motsette seg vedtak i strid med statens interesser	44
Artikkel 3.4 – Oppgivelse mv.	45
Utløp av en utvinningstillatelse	45
Oppgivelse og tilbakelevering av en utvinningstillatelse	46
Deling av en utvinningstillatelse	47
Artikkel 3.5 – Endring av stemmereglene.....	49
SPESIELLE BESTEMMELSER ARTIKKEL 6 – VARIGHET	51
SPESIELLE BESTEMMELSER ARTIKKEL 8 – ENDRINGER AV SAMARBEIDSAVTALEN	54
SPESIELLE BESTEMMELSER ARTIKKEL 9 – SAMARBEIDSAVTALENS STYRENDE RETT	56
VEDLEGG A – SAMARBEIDSAVTALE	61
DEFINISJONER	61
KAPITTEL I – INTERESSENTSKAPET	69
Oversikt.....	69
ARTIKKEL 1 – STYRINGSKOMITEEN	70
Oversikt.....	71

Artikkel 1.1 og 1.2 – Opprettelsen av styringskomiteen.....	72
Artikkel 1.3 og 1.4 – Styringskomiteens rolle og mandat.....	72
ARTIKKEL 2 – MØTER OG SAKSBEHANDLING	80
Oversikt.....	81
Styringskomiteens møter og L2S	82
Vedtak i styringskomiteen	85
Uventede hendelser	87
ARTIKKEL 3 – OPERATØREN	88
Oversikt.....	90
Artikkel 3.1 – Operatørens hovedoppgaver	91
Daglig ledelse.....	91
Operatørens prerogativ.....	93
”No gain, no loss” prinsippet.....	97
Artikkel 3.2 – Operatørens opptreden utad.....	102
Artikkel 3.3 og 3.4 – Operatørens informasjonsplikt overfor styringskomiteen	104
Artikkel 3.5 – Operatørens ansvar	107
ARTIKKEL 4 – SKIFTE AV OPERATØR.....	115
Oversikt.....	116
Artikkel 4.1 – Operatørens egen oppsigelse.....	117
Artikkel 4.2 – Styringskomiteens oppsigelse av operatøren	118
Artikkel 4.2 – 4.3 – Overgang til ny operatør.....	120
Overdragelse av operatørskap	123
ARTIKKEL 5 – PARTNERFORUM	125
KAPITTEL II – ØKONOMI	128
OVERSIKT	128
ARTIKKEL 6 – FELLESMASSEN	129
ARTIKKEL 7 – ANSVAR OG BETALING	132
Artikkel 7.1 – Hovedregelen om ansvarsfellesskap.....	132
Artikkel 7.2 – Arealavgift.....	136
Artikkel 7.3 – Individuelle skatter.....	137
ARTIKKEL 8 – TILSKUDDSPLIKT	138
ARTIKKEL 9 – MISLIGHOLD	142

Oversikt og generelt om mislighold	144
Artikkel 9.1- Håndtering av mislighold	146
Artikkel 9.2 – Misligholdssanksjoner mv.....	148
Artikkel 9.3 og 9.4 – Tvungen overdragelse av eierandeler	150
Artikkel 9.5 – Mislighold ved inngrep fra norske myndigheter.....	155
ARTIKKEL 10 – REGNSKAP.....	157
KAPITTEL III – VIRKSOMHETEN	158
Oversikt.....	158
ARTIKKEL 11 - VIRKSOMHETSSTYRING.....	159
Oversikt og generelt om reglene om god virksomhetsstyring	160
Artikkel 11.1 – Krav til virksomhetsstyring	162
Artikkel 11.2 – Mål og strategiutvikling	164
Artikkel 11.3 – Langtidsplan.....	167
Artikkel 11.4 – Målstyring.....	169
Artikkel 11.5 – Beslutningsprosesser	171
Artikkel 11.6 – Risikostyring	172
Artikkel 11.7 – Oppfølging av virksomheten	173
ARTIKKEL 12 – ARBEIDSPROGRAM, BUDSJETT, UTGIFTSFULLMAKTER M.V.	174
Oversikt.....	177
Artikkel 12.1-12.4 – Generelt om arbeidsprogram og budsjetter.....	178
Artikkel 12.5 – Utgiftsfullmakter m.v.	181
Generelt om utgiftsgrunnlag.....	181
Regulerte overskridelser av utgiftsgrunnlag.....	190
Notifikasjonsplikt for budsjettavvik	192
Artikkel 12.6 – Prosjektstyring.....	193
ARTIKKEL 13 – ANSKAFFELSER	194
Oversikt og generelt om anskaffelser	195
Artikkel 13.1 – Anskaffelsesstrategier og –oversikter	197
Artikkel 13.1-13.3 – Inngåelse av anskaffelser	200
Styringskomiteens godkjenning av anskaffelser	200
Godkjenning av endringsordrer.....	205
Rettighetshavernes innsyn i kontrakts- og anskaffelsesdokumenter	206
Endring av beløpsgrensene	208
Etterrapportering av anskaffelser	209

Artikkel 13.4 – Opplysningsplikt om interessekonflikt ved anskaffelser	209
ARTIKKEL 14 – FORSIKRINGER.....	210
Oversikt.....	211
Artikkel 14.1 og 14.3 – Operatørens fellesforsikringer	211
Artikkel 14.2 – Rettighetshavernes individuelle forsikringer.....	213
Artikkel 14.4 – Leverandørens forsikringer.....	215
KAPITTEL IV UTBYGGING.....	218
OVERSIKT OG GENERELT OM UTBYGGINGER.....	218
ARTIKKEL 15 – FORSLAG OM UTBYGGING	221
BOK vedtak	222
BOV vedtak og utarbeidelse av utbyggingsplan	223
ARTIKKEL 16 – UTBYGGINGSPLAN	227
Vedtakelse av og tiltredelse til utbyggingsplanen	228
Endringer til utbyggingsplanen	235
ARTIKKEL 17 – UTBYGGING.....	240
Artikkel 17.1 – Igangsetting av utbygging.....	241
Artikkel 17.2 – Tilbaketrekking av tiltredelse	242
KAPITTEL V – VIRKSOMHET PÅ EGEN RISIKO.....	244
OVERSIKT OG GENERELT OM VIRKSOMHET PÅ EGEN RISIKO.....	244
ARTIKKEL 18 – VIRKSOMHET PÅ EGEN RISIKO	245
Oversikt.....	248
Hvilke type prosjekter kan gjennomføres på egen risiko	248
På hvilket tidspunkt kan man iverksette prosjekter på egen risiko	252
Gjennomføring av prosjekter på egen risiko.....	255
Forholdet til de øvrige rettighetshaverne	259
ARTIKKEL 19 – UTBYGGING PÅ EGEN RISIKO	265
Oversikt.....	265
Generelt om igangsetting av utbygging på egen risiko	266
Operatørskap for utbygging på egen risiko.....	269
Forholdet til de øvrige rettighetshaverne	270
KAPITTEL VI – UTTAK AV PETROLEUM	272
OVERSIKT	272

ARTIKKEL 20 – UTTAK AV OLJE.....	273
ARTIKKEL 21 – ÅRSUTTAK AV OLJE.....	277
ARTIKKEL 22 – UTTAK AV NATURGASS	280
KAPITTEL VII – OVERDRAGELSE M.M.....	283
OVERSIKT	283
ARTIKKEL 23 – OVERDRAGELSE AV DELTAKERANDEL	284
Oversikt og generelt om overdragelse	285
Overdragelser før arbeidsforpliktelsen er fullført.....	286
Overdragelsesavtalen.....	287
Statens forkjøpsrett	288
ARTIKKEL 24 – UTTREDEN.....	290
Oversikt.....	291
Artikkel 24.1, første ledd – Begrensninger i adgangen til uttreden	292
Artikkel 24.1, andre ledd – rettighetshavernes fortrinnsrett	295
Artikkel 24.2 – Ansvar for den uttredende part	297
Artikkel 24.3 – Krav om garantistillelse	300
Artikkel 24.4 – Vederlagsfri overtakelse	302
Artikkel 24.5 – Oppløsning som følge av uttreden.....	306
ARTIKKEL 25 – OPPLØSNING.....	306
Oversikt.....	307
Artikkel 25.1 – Generelt om oppløsning	308
Artikkel 25.2 – Avvikling av interessentskapet ved oppløsning	309
Artikkel 25.3 – Ansvarsforhold etter oppløsning	311
KAPITTEL VII – ØVRIGE BESTEMMELSER.....	312
OVERSIKT	312
ARTIKKEL 26 – TRANSAKSJONER AV SEISMISKE DATA, BORERESULTATER MV.....	313
Oversikt og generelt om transaksjoner av seismiske data og brønndata.....	314
Forhandlingsrepresentanten.....	316
Gjennomføring av kjøp/salg og bytte.....	318
ARTIKKEL 27 – OPPLYSNINGSPLIKT OG HEMMELIGHOLDELSE.....	321
Oversikt.....	322

Artikkel 27.1. – Deling av data og informasjon.....	322
Hvilken informasjon som skal deles	322
Stille til rådighet	326
Rimelig vederlag	327
Artikkel 27.2 – Hemmeligholdelse	328
Generelt om konfidensialitet	328
Unntak fra konfidensialitetsplikten	330
Datarom	337
Artikkel 27.3 – Hemmeligholdelse etter opphør.....	339
ARTIKKEL 28 – MEDDELELSER.....	340
ARTIKKEL 29 TVISTER.....	342
ARTIKKEL 30 – 32 AVSLUTNINGSPLAN M.V.	344
Oversikt.....	344
ARTIKKEL 30 – AVSLUTNING AV PETROLEUMSVIRKSOMHETEN ..	346
Generelt om utarbeidelse av avslutningsplan	346
Individuell / alternativ avslutningsplan.....	348
ARTIKKEL 31 – AVSLUTNINGSPLAN	350
ARTIKKEL 32 – GJENNOMFØRING AV EN AVSLUTNINGSPLAN	353
LITTERATURLISTE.....	355
 SJØRETTSFONDETS UTGIVELSER	 367

Innledning

Oversikt

Formålet med denne artikkelen er å gi en samlet oversikt over aktuelle og praktiske problemstillinger knyttet til standard samarbeidsavtale for utvinningstillatelser tildelt i medhold av petroleumsloven, og relevant juridisk litteratur i tilknytning til samarbeidsavtalen.¹ I dette ligger også at jeg i mindre grad vil redegjøre for overordnede betraktninger rundt samarbeidsavtalen og de forskjellige bestemmelsene, men heller søke å rette fokus mot det konkrete innholdet og håndtering av bestemmelsene i praksis. Hovedfokus i denne behandlingen vil dermed bli på praktiske problemstillinger og anvendelse av de konkrete bestemmelser i samarbeidsavtalen i praksis. Jeg vil likevel innledningsvis si noe om samarbeidsavtalens og interessentskapets generelle plassering i konsesjons-systemet og for øvrig i det rettslige landskapet. Dette er omfattende behandlet av en rekke andre forfattere og jeg vil derfor nøye meg med å kommentere disse forholdene nokså overordnet.

Samarbeidsavtalen er på en rekke områder – både direkte og indirekte – nært knyttet opp mot den respektive utvinningstillatelsen. Dette forholdet gjør at man for å ta stilling til en del spørsmål trenger å se disse to dokumentene i sammenheng. I den grad dette er relevant vil jeg kommentere det i tilknytning til behandlingen av de enkelte bestemmelsene i samarbeidsavtalen. Jeg vil likevel innledningsvis se nærmere på noen sider av utvinningstillatelsens punkt 4 om arbeidsforpliktelsen som har direkte kobling mot samarbeidsavtalens bestemmelser.

I det videre vil jeg behandle samarbeidsavtalens enkelte bestemmelser. Avtale for petroleumsvirksomhet er delt opp i tre deler; (i) Spesielle bestemmelser, (ii) Vedlegg A – Samarbeidsavtale, og (iii) Vedlegg B – Regnskapsavtale. I dagligtale omtales gjerne de spesielle bestemmelser og Vedlegg A i fellesskap som ”samarbeidsavtalen”. Når man snakker

¹ For en ren oversikt over litteratur som er relevant for petroleumsregelverket se Bunstnesli og Skaar Kristoffersen.

om Vedlegg B refereres det gjerne eksplisitt til ”regnskapsavtalen”. Det er det jeg betegnet som ”samarbeidsavtalen” som først og fremst er tema her.² Jeg vil generelt ikke kommentere regnskapsavtalen, men kun komme inn på enkelte tema der disse har en særskilt tilknytning til bestemmelser i ”samarbeidsavtalen”.³

I behandlingen av samarbeidsavtalen vil jeg først ta for meg enkelte reguleringer under Spesielle bestemmelser før jeg går igjennom de enkelte bestemmelsene i selve samarbeidsavtalens hoveddokument – Vedlegg A. Mange av de største og viktigste problemstillingene under samarbeidsavtalen er allerede behandlet utfyllende av andre i andre sammenhenger. Jeg vil derfor i denne artikkelen ofte nøye meg med å gi oversiktsredegjørelser over denne typen problemstillinger, og heller fokusere mer på å redegjøre for hvordan bestemmelsene skal anvendes og kommentere problemstillinger fra det praktiske liv. Samtidig vil jeg søke å behandle noe grundigere bestemmelser og problemstillinger som i mindre grad er behandlet i andre sammenhenger.

For å holde et praktisk fokus på kommentarene mine har jeg generelt sett valgt ikke å kommentere annen juridisk teori direkte i min gjennomgang. Henvisninger til annen juridisk teori fremkommer derfor i fotnoter.

Generelt om samarbeidsavtalen

Globalt sett utgjør henholdsvis konsesjonssystem og entreprenør- eller produksjonsdelingsavtaler de mest brukte formene for organisering av petroleumsvirksomhet. I tillegg forekommer også tekniske assistansekontrakter (”buy back” kontrakter) som gir svært begrensede rettigheter for olje- og gasselskapene, og man kan også tenke seg såkalte nettoutbytteavtaler (”net profit participation”) som gir staten meget

² For en kort oversikt over de forskjellige delene av de generelle bestemmelsene se Petroleumlovskommentaren s. 135.

³ Hovedlinjer i standard regnskapsavtale er adressert i Petroleumlovskommentaren s. 139-140. Se også Heilemann s. 33-38 og Boye Sivertsen Virksomhetsstyring s. 58-59 om sentrale nye reguleringer innført ved standardiseringen av samarbeids- og regnskapsavtalen.

liten grad av styring på virksomheten.⁴

Produksjonsdelingsavtaler ("production sharing contracts") kjenne- tegnes ved at det inngås en avtale mellom staten, gjerne representert ved et statlig selskap, og en gruppe av olje- og gasselskaper.⁵ De sistnevnte omtales gjerne som entreprenører ("contractor"). En slik avtale vil gjelde for et definert geografisk område, gjerne en såkalt blokk. Under produksjonsdelingsavtalen vil det statlige oljeselskapet eie både de installasjoner som plasseres på blokken og den petroleum som utvinnes derfra. Entreprenørene vil på sin side bære alle kostnadene ved petroleumsvirksomheten. Disse utgiftene balanseres deretter gjennom at entreprenørene kan få dekket sine kostnader gjennom å få rett til deler av den produserte petroleum. I tillegg vil entreprenørene også ha rett til en ytterligere del av den produserte petroleum som et profittpåslag. De konkrete kontraktsbetingelser, så som nivået på profittelementet med videre, vil være gjenstand for kontraktsforhandlinger ved inngåelsen. Stabiliteten i de betingelser som følger av produksjonsdelingsavtalen sikres gjennom en kontraktsregulering om at betingelsene skal gjelde i hele kontraktens periode.

Norsk olje- og gassvirksomhet drives med grunnlag i et *konsesjons- system* med indirekte styring fra staten.⁶ Konsesjonssystem for petroleumsvirksomhet kjennetegnes av at et eller flere selskaper gis en (mer eller mindre) eksklusiv rett til å lete etter og å produsere petroleum. Utvinningstillatelsen vil gjelde for et definert område – utvinningstillatelses- området – og for et definert tidsrom – utvinningstillatelsesperioden. De selskaper som innehar denne retten – rettighetshavere – vil dermed være eiere av de installasjoner som disse plasseres på lisensområdet, og også bli eiere av den petroleum som utvinnes. Videre suppleres konsesjons- system av skatteregler som ivaretar statens økonomiske interesser. Typiske trekk ved slike skatteregler er at rettighetshaverne i tillegg til de almin- nelige skattereglene også er underlagt særskilte skatteregler for petrole-

⁴ For en kort oversikt over den sistnevnte formen for avtaler se NOU 1979: 43 s. 51.

⁵ For en kort oversikt over slike avtaler se NOU 1979: 43 s. 52. Se også Dæhlin s. 13 flg.

⁶ Jf. Mestad Statoil s. 43, og s. 51-54 om de forskjellige dimensjonene av begrepet konsesjonssystem.

umsvirksomheten. I og med at sentrale betingelsene for aktiviteten fremkommer av lov- og forskriftsverket vil betingelsen i utgangspunktet ikke variere mellom de enkelte utvinningstillatelser. Samtidig vil alle rettighetshaverne kunne bli eksponert for endringer generelt sett i lovverket.

Den sentrale loven for petroleumsvirksomhet på norsk kontinental-sokkel er petroleumsløven. Det fremkommer av § 1-1 at petroleum tilhører den norske stat. Utgangspunktet for adgangen til å drive med undersøkelse, leteboring og utvinning av petroleum er utvinningstillatelsen. Denne tildeles i medhold av petroleumsløven §§ 3-3 og 3-5. Utvinningstillatelsesdokumentet angir de sentrale spesifikke vilkår som vil gjelde for den enkelte utvinningstillatelsen. Disse vilkårene vil gjelde innenfor de rammer som generelt sett fremkommer av petroleumsløven og annet relevant lov- og forskriftsverk.

Det vil være visse forskjeller mellom henholdsvis standard utvinningstillatelse for de ordinære konsesjonsrundene, og standard utvinningstillatelse for tildelinger i forhåndsdefinerte områder (TFO).⁷ Når det i det videre vises til "utvinningstillatelsen" generelt sett vil det i utgangspunktet refereres til begge disse utvinningstillatelsene generelt – med andre ord de likeartede bestemmelsene i disse to standardene – dersom ikke noe annet fremkommer av konteksten.

I tillegg til den alminnelige påleggshjemmelen i petroleumsløven § 10-18 bygger konsesjonssystemet på trinnvise godkjenningsordninger gjennom situasjonsbestemte hjemler for staten til å styre petroleumsvirksomheten.⁸ Ut over de vilkår og reguleringer som følger av utvinningstillatelsen og samarbeidsavtalen, utgjør den såkalte utbyggingsplanen en annen sentral del av den rettslige reguleringen av interessentskapet under utvinningstillatelsen. I medhold av petroleumsløven § 4-2 og samarbeidsavtalen artikkel 16 og 17 skal en eventuell utbygging av en

⁷ Om utvinningstillatelsen se Hammer s. 37-49. Standard utvinningstillatelse for TFO ble for øvrig endret av Olje- og energidepartementet i 2009. Disse endringene ble på generelt grunnlag meddelt industrien i brev fra Olje- og energidepartementet til OLF (nå Norsk olje og gass) datert 18. desember 2009. Olje- og energidepartementet la til grunn at endringene "er i hovedsak av teknisk karakter".

⁸ Jf. Ekeberg s. 11.

petroleumsforekomst skje med grunnlag i denne planen. Planen forankres også videre konsesjonsrettslig gjennom statens godkjenning av den i medhold av petroleumsloven § 4-2. Selv om utvinningstillatelsen gir rett til produsert petroleum er altså denne tillatelsen ikke tilstrekkelig for å kunne nå produksjon. Utbygging og videre produksjon betinger en særskilt utbyggingstillatelse som gis gjennom godkjenningen av utbyggingssplanen.⁹ For de av interessentskapets faser som forankres i utbyggingssplanen vil denne dermed også utgjøre en del av det samlede konsesjonsrettslige rammeverket.

Samarbeidsavtalen ("joint venture avtalen") har sitt grunnlag i at utvinningstillatelser som hovedregel tildeles flere juridiske personer; rettighetshaverne,¹⁰ jf. petroleumsloven § 3-3. Kravet om at rettighetshaverne skal inngå samarbeidsavtalen er et krav fastsatt i medhold av petroleumsloven § 3-3, fjerde ledd,¹¹ jf. standard utvinningstillatelse punkt 6.¹² I utvinningstillatelsen er det et krav om at samarbeidsavtalen skal inngås mellom rettighetshaverne innen 30 dager etter at man har fått tildelt utvinningstillatelsen.¹³

Bestemmelsen i petroleumsloven § 3-3, fjerde ledd gir en generell adgang til å kreve at rettighetshaverne inngår de avtaler som staten gir pålegg om at man skal inngå. Per i dag foreligger det ikke andre direkte krav ved tildeling enn samarbeidsavtalen og regnskapsavtalen. Bestemmelsen er likevel bevisst fleksibel for å kunne ivareta et eventuelt ønske om alternative organiseringer av petroleumsvirksomheten eksempelvis i form av produksjonsdelingsavtaler.¹⁴ Videre kan petroleumsloven § 3-3,

⁹ Jf. Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 402.

¹⁰ Jf. petroleumsloven § 1-6, j).

¹¹ For redegjørelse for denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 132-134.

¹² For en drøftelse av den tidligere statsdeltakelsesavtalen som et forvaltningsrettslig vilkår se Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 383-387.

¹³ Tidligere måtte rettighetshaverne, i praksis operatøren, selv sørge for at samarbeidsavtalen ble inngått / signert i medhold av utvinningstillatelsen punkt 7 sitt krav om at dette skal gjøres innen 30 dager etter tildeling av utvinningstillatelsen. Under dagens praksis signerer rettighetshaverne samarbeidsavtalen i det de mottar utvinningstillatelsen i "tildelingsmøtet" hos Olje- og energidepartementet.

¹⁴ Jf. Ot. prp. nr. 72 s. 49.

fjerde ledd også gi grunnlag for krav om å inngå avtaler om forsknings- og utviklingssamarbeide eller om trening og opplæring av personell.¹⁵

Ut over de reglene man finner i lov- og forskriftsverket utgjør derfor samarbeidsavtalen, sammen med selve utvinningstillatelsen, grunnstammen i konsesjonsverket.¹⁶ Alle disse elementene må derfor ses i sammenheng dersom man skal få det fulle bildet både av rettighetshaverne vis á vis hverandre og vis á vis staten.¹⁷

Noe enkelt sett kan man si at samarbeidsavtalen regulerer forholdet mellom rettighetshaverne under en utvinningstillatelse.¹⁸ Men på grunn av sin bredere kontekst har det vært fremhevet at samarbeidsavtalen har to sentrale funksjoner.¹⁹

For det første er samarbeidsavtalen et supplement til det ytre rammeverk av konsesjonsvilkår. Et sentralt eksempel i så måte er rettighetshavernes rett til utvunnet petroleum. I utgangspunktet fastlegges denne retten av petroleumsløven § 3-3, men den enkelte rettighetshavers disposisjonsrett er også regulert av samarbeidsavtalens bestemmelser, jf. først og fremst reglene i kapittel VI om uttak av petroleum. Et annet eksempel er utøvelsen av operatørvervet. Operatøren utpekes av staten i medhold av petroleumsløven § 3-7, mens reguleringene av hvordan operatøren som sådan skal utføre sitt virke fremkommer i stor grad av samarbeidsavtalens reguleringer så som artikkel 3.

¹⁵ Jf. Ot. prp. nr. 72 s. 49.

¹⁶ Se St.meld. nr. 39 punkt 4.1.5, side 58. For en mer gjennomgang av det juridiske rammeverket for petroleumsvirksomhet se eksempelvis Petroleumsløvscommentaren s. 27-30, Hammer side 12-28 og Selvig Petroleumsløvsrett s. 40-80. Se også Ekeberg s. 9-15 for overordnede betraktninger om statlige styringsmuligheter innenfor konsesjonsregelverket.

¹⁷ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 1.

¹⁸ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 1.

¹⁹ Jf. Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 374-375. Disse to funksjonene drøftes videre i den nevnte artikkel. Selv om denne drøftelsen tar utgangspunkt i den såkalte statsdeltakelsen er det meste av drøftelsen relevant for dagens samarbeidsavtale. Særlig på et punkt skiller likevel disse to avtalene seg fra hverandre. Mens statsdeltakelsesavtalen ga enkelte særrettigheter til staten gjennom Statoil, er disse rettighetene nå for Petoro sitt vedkommende i stor grad erstattet med reguleringer som begrenser statens direkte innflytelse i interessentskapets beslutninger, jf. særlig Spesielle bestemmelser artikkel 3.2.

For det andre regulerer samarbeidsavtalen rettighetshavernes hand-
lefrihet innenfor rammen av det ytre konsesjonsverk. Hvordan spillere-
glene skal være internt i rettighetshavergruppen er altså fastlagt av staten
gjennom samarbeidsavtalens bestemmelser. Dette gjelder alt fra de almin-
nelige reglene om hvorledes vedtak skal fattes i interessentskapet, jf. artike-
kel 1 og 2 og Spesielle bestemmelser artikkel 3, og ned til håndtering av
mer særskilte situasjoner så som eksempelvis reglene om virksomhet på
egen risiko i kapittel V.

Samarbeidsavtalen er nokså særegen i forhold til andre rettsformer,²⁰
og finner sitt grunnlag i skjæringspunktet og som en symbiose mellom
flere forskjellige rettsområder.²¹ Samarbeidsavtalen virker således i et
”brytningsområdet” mellom det offentligrettslige konsesjonsverk og
reguleringen av i utgangspunktet mer privatrettslige forhold internt i
gruppen.²² Generelt kan man dermed si at samarbeidsavtalen har én fot
i offentligretten og én fot i privatretten,²³ og at den dermed har et dobbelt
rettsgrunnlag.²⁴

Samarbeidsavtalen representerer en bindende avtale mellom rettig-
hetshaverne. Den enkelte rettighetshaver påtar seg således gjennom sin
signering av samarbeidsavtalen avtalerettslige forpliktelser overfor de
øvrige rettighetshaverne.²⁵ Generelt sett kan man også si at samarbeids-
avtalen har store likheter med privatrettslige selskapsavtaler, og regulerer
i hovedsak forholdet mellom de private aktører i utvinningstillatelsen
(rettighetshaverne).²⁶ Gjennom samarbeidsavtalen opprettes også vitterlig
et eget interessentskap.²⁷ I så henseende kan den omtales som ”en særskilt,

²⁰ Jf. Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 41.

²¹ Dette er omfattende behandlet bl.a. i Nordtveit Samarbeidsavtalen.

²² Jf. Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 375.

²³ Jf. Meldahl s. 20.

²⁴ Jf. Huitfeldt s. 210. Konsekvensene dette har for tolkning av samarbeidsavtalen be-
handles under Spesielle bestemmelser artikkel 9.

²⁵ Jf. Selvig Samarbeidsavtalen s. 7.

²⁶ Se St. meld. nr. 39 punkt 4.1.5, side 59.

²⁷ Interessentskapene under utvinningstillatelsene må anses lovlig i medhold av kon-
kurranseretten, og samarbeidet i seg selv vil i utgangspunktet ikke reise spesielle anti-
konkurranserettslige aspekter, jf. Nesdam Konkurranserett s. 306.

ulovfestet selskapsform”.²⁸ Siste avsnitt i definisjonskapittelet i Spesielle bestemmelser legger likevel klart til grunn at interessentskapet ikke skal anses som et selskap i selskapslovens forstand;²⁹ *Interessentskap opprettet i henhold til denne Avtalen er ikke å anse som selskap, jfr. lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven) § 1-1 fjerde ledd.* Det er likevel en alminnelig oppfatning at betraktninger fra selskapsretten vil kunne være relevante ved tolkning av de mer selskapsmessige reguleringene i samarbeidsavtalen.

Selv med de nevnte privatrettslige slagsider er utgangspunktet for samarbeidsavtalen et annet. Samarbeidsavtalen er gjennom forankringen i petroleumsløven § 3-3, fjerde ledd et konsesjonsvilkår³⁰ og er som sådan et offentligrettslig dokument. Det kan derfor legges til grunn at det positivt og negativt er en uløselig binding mellom den konsesjonen som er fastlagt i utvinningstillatelsen og interessentskapet under samarbeidsavtalen.³¹ Gjennom at denne spesielle selskapsavtalen fastlegges av staten og at den inneholder bestemmelser som supplerer det øvrige konsesjonsverket representerer samarbeidsavtalen en utstrakt indirekte styring fra staten. Den rettslige karakteren av å være et konsesjonsvilkår vil omfatte både plikten til å inngå avtalen og det underliggende interessentskap som sådan, og de enkelte bestemmelser i samarbeidsavtalen.³² I denne relasjonen fremstår altså alle samarbeidsavtalens bestemmelser mer som omfattende konsesjonsvilkår enn som interessentskaps- / operatøravtalene slik man tradisjonelt kan se på disse avtalene i et internasjonalt perspektiv.³³ Selv de bestemmelser som i utgangspunktet kun regulerer forholdet mellom rettighetshaverne i interessentskapet må dermed forstås ut i fra denne konsesjonsrettslige konteksten.

²⁸ Jf. Petroleumsløvs kommentaren s. 135. Se også den inngående behandlingen av dette elementet i Kaasen Oljesamarbeid særlig kapittel 3 og 6.

²⁹ Om bakgrunnen for dette se Nordtveit Oppdragssamarbeid s. 126-127, 147 og 215-216, Arnesen Samarbeidsavtalen s. 2 og Ot.prp. nr. 47 (1984-85) s. 17-19.

³⁰ Jf. Petroleumsløvs kommentaren s. 133.

³¹ Jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 157 og Arnesen Samarbeidsavtalen s. 2. For mer om dette se Petroleumsløvs kommentaren s. 133, Ellenes s. 12-15 med videre henvisninger, og Kaasen Oljesamarbeid.

³² Jf. Ellenes s. 13.

³³ Jf. Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 386.

I de første årene med petroleumsvirksomhet på norsk kontinentalsokkel hadde man særskilte fremforhandlede avtaler. I perioden 1972 til 1985 hadde man de standardiserte statsdeltakelsesavtalene.³⁴ Videre fikk man ved 10. konsesjonsrunde Del B de standardiserte samarbeidsavtalene.³⁵ Selv om avtalene alltid ble inngått mellom rettighetshaverne i utvinningstillatelsene ble innholdet i avtalene fastsatt av staten.³⁶ Avtalene utviklet seg senere gjennom revisjoner i de enkelte konsesjonsrundene.³⁷ I disse revisjonene var etter hvert også industrien relativt aktiv i forhold til å komme med innspill til Olje- og energidepartementet om mulige endringer.³⁸

Med virkning fra 1. januar 2007 fikk man på norsk sokkel én standardisert samarbeidsavtale, gjerne omtalt som "SARA".³⁹ Denne standardiserte samarbeidsavtalen gjelder likevel ikke for samarbeidsavtaler inngått under 1. og 2. konsesjonsrunde (1965-71).⁴⁰ Dette unntaket henger sammen med at disse eldre avtalene var særskilt fremforhandlede avtaler. Disse forhandlede avtalene har også mer individuelt forskjellige reguleringer enn de senere avtalene som hadde et mer likartet preg.⁴¹

Et hovedformål med standardiseringsarbeidet var å effektivisere

³⁴ Jf. Bull s. 1. Om disse avtalene se Kaasen Statsdeltakelsesavtalen, Kaasen JOA, Arnesen Samarbeidsavtalen, Frihagen Statsdeltakelsesavtalene og Selvig Petroleumsrett s. 81-127.

³⁵ For mer om denne utviklingen se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 4.

³⁶ Se St. meld. nr. 39 punkt 4.1.5, side 59 og Mestad Statoil s. 12.

³⁷ Jf. Mestad Statoil s. 12 som viser til "ein standard for kvar konsesjonsrunde".

³⁸ Et godt eksempel på dette finner man forut for 18. konsesjonsrunde, jf. OLF (nå Norsk olje og gass) sitt brev til Olje- og energidepartementet datert 23. mars 2004.

³⁹ Avtaleverket ble generelt sett effektivisert gjennom brev av 18. desember 2006 fra Olje- og energidepartementet til samtlige rettighetshavere på norsk sokkel, og deretter konkret gjennom implementering av det nye avtaleverket i alle de aktuelle utvinningstillatelsene. Denne standardiseringsutviklingen samsvarer godt med den fremtiden Kaasen forutså i Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-5 hvor han la til grunn at "[p]å tross av at avtalene fra 1974 altså foreløpig fastholdes som et mønster ved nye konsesjonstildelinger, er det grunn til å understreke at dette mønster sannsynligvis bare er ett trinn i en lang utvikling".

⁴⁰ De nye reglene om virksomhetsstyring ble likevel gjennom en standard tilleggsavtale gitt anvendelse også for avtalene fra disse konsesjonsrundene.

⁴¹ Dette er i tråd med det som er påpekt i Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-5 hvor det ble påpekt avtalene fra konsesjonsrunden i 1974 "er identiske på alle juridisk vesentlige punkter".

virksomhetsstyringen og ressursforvaltningen innenfor interessentskapene.⁴² Det ble lagt til grunn at en standardisert samarbeidsavtale fremmer ”standardiserte arbeidsprosesser og rutiner hos operatørene, samtidig som [den] også vil bidra til forenklet håndtering av et komplisert avtaleverk for samtlige rettighetshavere”.⁴³ Sentralt i så måte var å ”bidra til bedre kostnadskontroll og mer effektive prosesser i interessentskapene”.⁴⁴ Nytt for denne ”generasjonen” av samarbeidsavtaler var at ansvaret for og utformingen av innholdet i avtalen var overlatt til industrien.⁴⁵ Dette endrer likevel ikke utgangspunktet etter petroleumsløven § 3-3, fjerde ledd om at avtalen som sådan er fastsatt av Olje- og energidepartementet og at innholdet ikke er underlagt rettighetshavernes rådighet.⁴⁶

Olje- og energidepartementet anmodet selskapene i arbeidsgruppen under juridisk utvalg i OLF (Norsk olje og gass) om å legge frem forslag til harmoniserte og klarere regler, og stimulere til forbedret konkurransedyktighet og kostnadseffektivitet.⁴⁷ I første rekke var mandatet knyttet til ”revisjon av regler for belastninger i rettighetshavergruppene på norsk kontinentalsokkel” og rettet seg dermed primært mot regnskapsavtalen. Men noen av hovedpunktene i mandatet ble direkte behandlet i samarbeidsavtalen. Dette var særlig mandatpunktene om ”å presisere i avtaleverket god virksomhetsstyring, forbedring av lisensenes ambisjoner gjennom LTP/KPI prosesser”⁴⁸ og ”standardisere budsjetter og dokumentasjon”.⁴⁹ Arbeidsgruppen avsluttet sitt arbeid og la frem sitt forslag for Olje- og energidepartementet i 2006. Forslaget var bygget på et

⁴² Jf. Petroleumsløvs kommentaren s. 135. Om Petoro sin rolle ved utarbeidelsen av disse reglene se Petroleumsløvs kommentaren s. 870-871 og Boye Sivertsen Virksomhetsstyring s. 43-44.

⁴³ Jf. brev av 18. desember 2006 fra Olje- og energidepartementet til samtlige rettighetshavere på norsk sokkel.

⁴⁴ Op.cit.

⁴⁵ Se St. meld. nr. 39 punkt 4.1.5, side 59.

⁴⁶ Jf. Huitfeldt s. 208.

⁴⁷ Mandatet for arbeidsgruppen som ble satt ned i 2004. Dette ble gjennomgått av Olav Boye Sivertsen i en presentasjon på Solstrandseminaret i 2012.

⁴⁸ Disse reglene er primært forankret i artikkel 11.

⁴⁹ Disse reglene er primært forankret i artikkel 12.

bredt industrikompromiss. Dette sikret en bred støtte for forslaget, samtidig som ikke alle problemstillinger ble fullt løst. Arbeidsgruppen behandlet heller ikke hele samarbeidsavtalen, men fokuserte på enkelte utvalgte problemstillinger særlig knyttet opp i mot innføring av nye regler for avklaring av de problemstillinger som ble reist i mandatet. Det var dette forslaget som ble benyttet for den nye standard samarbeidsavtalen og standard regnskapsavtalen.

Samtidig med standardiseringen av samarbeidsavtalene ble det også som en del av konsesjonsverket utarbeidet standard bestemmelser for samordningsavtalene ("unit avtaler").⁵⁰ Dette er avtaler som er inngått i medhold av petroleumsloven § 4-7.⁵¹ De nye bestemmelsene ble forankret i et standard endringsvedlegg til eksisterende samordningsavtaler, samt at man innførte en standard regnskapsavtale for samordningsavtalene i tråd med regnskapsavtalen.⁵²

Utvinningstillatelsens arbeidsforpliktelse

I utvinningstillatelsen fastsetter Olje- og energidepartementet i punkt 4 gjennomgående en arbeidsforpliktelse i medhold av petroleumsloven § 3-8.⁵³ I dagligtale i industrien omtales denne arbeidsforpliktelsen noen ganger fremdeles som et arbeidsprogram, selv om lovgiver bevisst har brukt begrepet arbeidsforpliktelse for å markere skillet mot begrepet arbeidsprogram under artikkel 12.⁵⁴

Arbeidsforpliktelsen har direkte betydning for mulighet til å gjennomføre virksomhet på egen risiko i medhold av samarbeidsavtalens artikkel 18, overdragelse av eierandel i medhold av artikkel 23, og uttreden i medhold av artikkel 24. I denne sammenheng er det derfor vesentlig å avklare hva som innbefattes av arbeidsforpliktelsen for å kunne

⁵⁰ Om samordningsavtaler se Petroleumslovskommentaren s. 307-308 og Fleischer s. 400-414.

⁵¹ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 301-315.

⁵² Standard bestemmelser for samordningsavtaler består av Generisk modell for endring av samordningsavtaler og Vedlegg til endringsavtale.

⁵³ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 180-190.

⁵⁴ Se NOU 1979:43 s. 60 fulgt opp i Ot. prp. nr. 72 jf. s. 49 og Ot prp nr 43 jf. s. 36.

fastlegge på hvilket tidspunkt denne er utført.

Hva som må anses å være omfattet av arbeidsforpliktelsen vil måtte bero på en konkret vurdering av den enkelte utvinningstillatelse. Jeg vil likevel her komme med noen generelle betraktninger om dette spørsmålet.

I utgangspunktet vil all aktivitet som er listet i utvinningstillatelsens punkt 4 være omfattet av arbeidsforpliktelsen. Det er likevel slik at det først og fremst er punkt 4 a) og b) i den ordinære utvinningstillatelsen og punkt a) til g) i TFO utvinningstillatelsen som substansielt inneholder konkrete hovedaktiviteter. De øvrige delene av punkt 4 er mer uttømmende underaktiviteter og prosessuelle avklaringer opp i mot de nevnte punktene.

I de siste årene har det vært vanlig med både faste aktiviteter og betingede aktiviteter under arbeidsforpliktelsen;

De *faste* aktivitetene er aktiviteter som ”skal” gjennomføres. Dette er gjerne konkret seismikkinnnsamling og eventuelt boring av en eller flere brønner. Aktivitetene skal som oftest være gjennomført innen visse tidspunkter som er godt innenfor utløpet av den initielle perioden fastsatt i utvinningstillatelsen.⁵⁵

Videre forekommer også det man kan kalle *betingede* aktiviteter.⁵⁶ Dette kan for det første være aktiviteter som er betinget av en annen aktivitet. Et eksempel på dette kan være at dersom resultatene fra én brønn er positive så skal man også bore en annen brønn. Den andre brønnen benevnes dermed gjerne som en ”betinget brønn”.⁵⁷

For det andre kan det være aktiviteter som er koblet opp i mot at styringskomiteen innen et visst tidspunkt skal vedta å gjennomføre en angitt aktivitet (beslutningsmilepæler). Dersom et slikt vedtak ikke fattes innen den angitte fristen vil utvinningstillatelsen automatisk bortfalle og området tilbakeleveres til staten. Dersom et mindretall ønsker å gjen-

⁵⁵ Kravet om at rettighetshaverne har en plikt til å gjennomføre disse aktivitetene har blant annet den konsekvens at Olje- og energidepartementet kan kreve disse aktivitetene gjennomført før en eventuell oppgivelse av utvinningstillatelsen i medhold av petroleumsløven § 3-15.

⁵⁶ Slike betingede aktiviteter forekommer i særlig grad i TFO utvinningstillatelser.

⁵⁷ Se Petroleumsløvs kommentaren s. 183.

nomføre aktiviteten vil mindretallet i utgangspunktet være prisgitt å måtte søke på området dersom det utlyses i en etterfølgende TFO-runde. Disse reguleringene om beslutningsmilepæler vil dermed supplere de alminnelige reglene om oppgivelse av utvinningstillatelsen, jf. Spesielle bestemmelser artikkel 3.4.

Dette utgangspunktet må presiseres noe. Dersom det ikke blir et positivt flertall for den aktuelle aktiviteten knyttet til en beslutningsmilepæl så regulerer gjerne utvinningstillatelsen alternative mekanismer for å få gjennomført aktiviteten dersom et mindretall av rettighetshaverne likevel ønsker å gjennomføre aktiviteten. Eksempelvis vil et standard ”drill-or-drop” vilkår (se nedenfor) fastslå at dersom man ikke oppnår flertall i styringskomiteen men et mindretall ønsker å gjennomføre brønnen så skal de rettighetshaverne som ikke ønsker å bore brønnen tre ut av utvinningstillatelsen i henhold til reglene i artikkel 24.

Petroleumsloven § 3-15 har egne generelle frister for når utvinningstillatelser kan oppgis. Det er altså først ved utløpet av disse fristene at rettighetshaverne kan kreve å tilbakelevere utvinningstillatelsen.⁵⁸ Utvinningstillatelsen adresserer ikke hvordan tilbakelevering etter utløpet av beslutningsmilepæler skal ses på i forhold til oppgivelse etter petroleumsloven § 3-15. Den sistnevnte bestemmelse kan dog sies å regulere et noe annet forhold, nemlig der hvor rettighetshaverne frivillig ønsker å tilbakelevere utvinningstillatelsen og således en (begrenset) rett for rettighetshaverne til å gjøre dette. Utvinningstillatelsen regulerer på sin side en plikt fastsatt av myndighetene om å tilbakelevere og benevner også denne situasjonen som at utvinningstillatelsen ”bortfaller”. Det må nok dermed konkluderes med at tilbakelevering i medhold av utvinningstillatelsens nevnte bestemmelser skjer direkte etter at fristen er utløpt uten at man har fattet et positivt vedtak om å gjennomføre den aktuelle aktiviteten. I utgangspunktet vil dermed tilbakeleveringen av utvinningstillatelsen skje automatisk. Det er likevel ikke upraktisk at interessentskapet i noen tilfeller vil måtte gjennomføre visse oppløsningsaktiviteter i tråd med artikkel 25.

Typiske eksempler på aktiviteter som er koblet opp mot beslutnings-

⁵⁸ Jf. Petroleumslovkommentaren s. 242, jf. s. 237.

milepæler er at rettighetshaverne innen et visst tidspunkt skal avgjøre om de skal bore en brønn ("drill-or-drop"), vedta en beslutning om konkretisering ("BOK-or-drop"), jf. artikkel 15.1, vedta en beslutning om videreføring (såkalt "BOV-or-drop"), jf. artikkel 15.1, eller sende inn en utbyggingsplan ("PUD-or-drop"), jf. artikkel 16.2.⁵⁹ "Drill-or-drop" forekommer i både den ordinære utvinningstillatelsen og i TFO utvinningstillatelsen, mens de tre sistnevnte "drop" reguleringene forekommer først og fremst i den sistnevnte typen utvinningstillatelse. Felles for alle disse "drop" aktivitetene er at den regulerte aktiviteten er betinget av at styringskomiteen fatter beslutning om å gjennomføre aktiviteten.⁶⁰ Riktignok mister rettighetshaverne sine rettigheter til utvinningstillatelsen dersom de ikke fatter et positivt vedtak innenfor den aktuelle fristen. Men beslutningen om faktisk å gjennomføre aktiviteten er likevel en beslutning som prinsipielt ligger hos rettighetshaverne. Dette står i motsetning til både de faste aktivitetene og de rene betingede brønnene som må gjennomføres uavhengig av om rettighetshaverne ikke ville ønske å gjennomføre dem.

I utvinningstillatelsen opplistes aktiviteter knyttet opp mot beslutningsmilepæler som nevnt på samme måte som de faste aktivitetene under punkt 4 om arbeidsforpliktelse. I utgangspunktet er det nok derfor mest nærliggende at alle disse aktivitetene anses å falle inn under begrepet "arbeidsforpliktelsen" der dette er benyttet i samarbeidsavtalen.

De faste aktivitetene skiller seg likevel fra aktivitetene knyttet opp i mot beslutningsmilepæler i sin natur; mens de førstnevnte aktivitetene *må* utføres av rettighetshaverne, vil de sistnevnte aktivitetene kun bli utført dersom rettighetshaverne ønsker å gjennomføre dem. Dette forholdet i seg selv gjør at det etter min vurdering er unaturlig at sistnevnte aktiviteter kategoriseres som en del av arbeidsforpliktelsen. I alle fall når det gjelder "BOV-or-drop" og "PUD-or-drop" kan det dessuten hevdes

⁵⁹ Om den rettslige statusen av slike vilkår se Petroleumslovskommentaren s. 189.

⁶⁰ Da denne typen vilkår ble introdusert var det noe uklart hvorvidt det var de ordinære stemmereglene som gjaldt for beslutninger om "drill-or-drop", jf. vedlegg til brev av 23. mars 2004 fra OLF (nå Norsk olje og gass) til Olje- og energidepartementet. I nyere utvinningstillatelser er dette avklart ved at det er tatt inn en eksplisitt henvisning til Spesielle bestemmelser artikkel 3.2.

at disse beslutningsaktivitetene ikke passer helt inn i den tradisjonelle forståelsen av arbeidsforpliktelsen. Det kan i denne sammenheng vises til petroleumsforskriften § 13 hvor det legges til grunn at arbeidsforpliktelsen ”kan bestå i undersøkelse og leteboring [...]”. Denne bestemmelsen reflekterer også det sentrale hensynet bak arbeidsforpliktelsen om behovet for å kartlegge ressursene på norsk sokkel.⁶¹

Samarbeidsavtalen har en rekke reguleringer hvor spørsmålet om hvorvidt arbeidsforpliktelsen er gjennomført er avgjørende for hvorvidt en rettighetshaver kan gjennomføre en aktivitet / disposisjon. At beslutningsmilepælene ikke bør anses som en del arbeidsforpliktelsen slik vist til i samarbeidsavtalen forsterkes når man ser nærmere på reguleringene i samarbeidsavtalen hvor arbeidsforpliktelsen har en slik nøkkelbetydning.

Artikkel 23.1, andre ledd om andelsoverdragelser fastslår at før arbeidsforpliktelsen⁶² er utført kan en andelsoverdragelse først gjennomføres dersom man får samtykke for overdragelsen fra styringskomiteen. At de øvrige rettighetshaverne skal ha et slikt særlig vern ved de faste aktivitetene i arbeidsforpliktelsen kan forsvares ut i fra betraktningen om at man med grunnlag i petroleumsloven § 3-3 er satt sammen med en gitt rettighetshavergruppe. Denne rettighetshavergruppen er pålagt en gitt arbeidsforpliktelse som Olje- og energidepartementet med hjemmel av i petroleumsloven § 3-15, tredje punktum uansett kan kreve gjennomført. I denne situasjonen kan det anses som legitimt at rettighetshaverne gis et visst vern for at dette gjennomføres av den rettighetshavergruppen man i første omgang aksepterte å bli tildelt utvinningstillatelsen sammen med. Jeg har likevel vanskelig for å se at dette hensynet

⁶¹ Jf. Petroleumslovskommentaren s. 181.

⁶² Bestemmelsen benytter begrepet ”den *obligatoriske arbeidsforpliktelsen* etter Utvinningstillatelsen” (min utheving). Dette er det samme begrepet som benyttes i artikkel 18.3 d) om prosjekter på egen risiko. I artikkel 24.1, første ledd om uttrede benyttes begrepet ”*arbeidsforpliktelsen* beskrevet i Utvinningstillatelsen” (min utheving). Ordlyden kunne i seg selv tenkes å gi visse avklaringer rundt problemstillingen som diskuteres her. Så vidt meg bekjent var en substansiell forskjell ikke et diskusjonstema når man utarbeidet disse bestemmelsene, og min forståelse er at denne forskjellen i terminologi ikke er tilsiktet. Det må nok dermed legges til grunn at begge begrepene referer til arbeidsforpliktelsen slik den er angitt i utvinningstillatelsen.

gjør seg gjeldende i like stor grad ved aktiviteter knyttet opp i mot beslutningsmilepæler. Med utvinningstillatelsens regulering av de sistnevnte aktivitetene er det for de opprinnelige rettighetshaverne en generell usikkerhet i forhold til om disse i det hele tatt vil bli gjennomført. Dersom rettighetshavergruppen vedtar å gjennomføre dem kan jeg dessuten vanskelig se at dette gir et sterkere vern enn for de senere faser av utvinningstillatelsens liv hvor rettighetshaverne ikke er gitt et slikt vern mot nye rettighetshavere. Når det gjelder statens vern for kontroll med rettighetshavergruppen i forbindelse med andelsoverdragelser så antas dette å være tilstrekkelig ivaretatt gjennom petroleumsloven § 10-12.

Etter artikkel 24.1, første ledd kan en rettighetshaver først tre ut av utvinningstillatelsen når arbeidsforpliktelsen⁶³ er utført. Hensynet bak denne regelen synes å være å avskjære adgangen til å ”hoppe av” under kapitalkrevende prosjekter og overlate kostnadene til de andre rettighetshaverne som da vil måtte dekke en større faktisk andel av de aktuelle kostnadene.⁶⁴ Dette hensynet kan delvis ses på som et vern for de øvrige rettighetshaverne, men med grunnlag i den absolutte utformingen av forbudet er det nok først og fremst ment som et vern for staten. Statens verneinteresse må ses i sammenheng med at Olje- og energidepartementet i motsetning til ved andelsoverdragelser, ikke har myndighet til å godkjenne/nekte slik uttreden. Statens interesser vil likevel til en viss grad kunne anses som ivaretatt gjennom (i) at en ny rettighetshaver i medhold av artikkel 24 overtar den uttredende partens eierandel, eller (ii) gjennom petroleumsloven § 3-15, tredje punktum dersom interessentskapet må oppløses i medhold av artikkel 24.5. Dersom en treddepart ønsker å overta andelen fra den uttredende part vil et slikt forhold bli ivaretatt både av artikkel 23.1, andre ledd og petroleumsloven § 10-12. Dessuten er utvinningstillatelsens regulering av beslutning om konkretisering (BOK), beslutning om videreføring (BOV), vedtak om innsendelse av utbyggingsplan (PUD) og i visse situasjoner i tilknytning til ”drill-or-drop” beslutninger, utformet slik at en rettighetshaver som ikke ønsker å være med på en slik beslutning må overdra sin eierandel eller trekke seg ut av

⁶³ Om dette begrepet slik det er benyttet i denne bestemmelsen se ovenfor i note 62.

⁶⁴ Jf. tilsvarende i Arnesen Samarbeidsavtalen s. 89.

utvinningstillatelsen. Da samarbeidsavtalen er gitt med utgangspunkt i utvinningstillatelsen må det legges til grunn at utvinningstillatelsens reguleringer her vil ha forrang foran samarbeidsavtalens reguleringer. Dermed vil en rettighetshaver faktisk ha mulighet til uttreden i tilknytning til de fleste av arbeidsforpliktelsens reguleringer om aktiviteter som er betinget av beslutninger fra rettighetshaverne.

Artikkel 18.3 d) som begrenser adgangen til å gjennomføre sole risk prosjekter ivaretar noe annerledes hensyn enn artikkel 23.1, andre ledd og artikkel 24.1, første ledd.⁶⁵ Bakgrunnen for denne regelen er antatt å være et ønske om at rettighetshaverne prioriterer arbeidsforpliktelsen, og å unngå at rettighetshavere som i første rekke kun har midler til å gjennomføre arbeidsforpliktelsen ikke mister muligheten til på et senere tidspunkt å igangsette videre aktiviteter.⁶⁶ Etter min vurdering synes denne bestemmelsen å treffe best opp i mot de faste aktivitetene, eventuelt også ”drill-or-drop” beslutninger. Når det gjelder beslutningsmilepæler knyttet opp i mot beslutning om konkretisering (BOK), beslutning om videreføring (BOV), og vedtak om innsendelse av utbyggingsplan (PUD), medfører regelen i artikkel 18.3 d) etter min mening at potensiell annen aktivitet i utvinningstillatelsen låses i uforholdsmessig lang tid. Men også for de sistnevnte tilfellene vil man kunne anføre at særlig hensynet om å prioritere hele arbeidsforpliktelsen frem mot en potensiell utbygging bør være avgjørende. Dermed synes ikke en vid fortolkning av henvisningen til arbeidsforpliktelsen å være like utfordrende som for artikkel 23.1, andre ledd og artikkel 24.1, første ledd.

Oppsummeringsvis er det etter min vurdering gode grunner til at aktiviteter som er betinget av beslutninger fra rettighetshaverne, i alle fall i relasjon til artikkel 23.1, andre ledd og artikkel 24.1, første ledd, ikke bør anses og kategoriseres som en del av arbeidsforpliktelsen i de nevnte bestemmelser i samarbeidsavtalen. I alle tilfeller fremstår sammenkoblingen mellom de materielle og de prosessuelle delene av slike elementer

⁶⁵ Om begrepet ”den obligatoriske arbeidsforpliktelsen etter Utvinningstillatelsen” som er benyttet i artikkel 18.3 d) se ovenfor i note 62.

⁶⁶ Jf. Meldahl s. 56-57 som også diskuterer hensiktsmessigheten av denne regelen generelt sett uten å problematisere dette i forhold til henholdsvis faste deler og betingede / beslutningsmilepæler i arbeidsforpliktelsen.

som kompliserende. For å bidra til et ”renere” bilde burde i alle fall de prosessuelle mekanismene vært skilt ut av selve arbeidsprogrammet og heller vært samlet under et eget separat punkt i utvinningstillatelsen.

Spesielle bestemmelser

Oversikt

Mens vedlegg A – Samarbeidsavtale inneholder bestemmelser som skal brukes generelt i alle interessentskap, inneholder Spesielle bestemmelser reguleringer som gjelder det enkelte individuelle interessentskap.⁶⁷ I særlig grad gjelder dette informasjon om hvem som er operatør og rettighetshavere, rettighetshavernes eierandeler, den konkrete stemmeregelen i styringskomiteen og tidspunktet for inngåelsen av avtalen. Prinsipielt foreligger det for så vidt også en adgang til å innta andre spesielle reguleringer i dette dokumentet.

Reguleringene i Spesielle bestemmelser sin særlig rang følger av Spesielle bestemmelser artikkel 1, femte ledd som regulerer eventuelle uoverensstemmelser mellom samarbeidsavtalens forskjellige dokumenter. Bestemmelsen fastsetter en rangordning hvor reguleringene i Spesielle bestemmelser får anvendelse foran reguleringene i Vedlegg A – Samarbeidsavtale, og de sistnevnte får anvendelse foran reguleringene i Vedlegg B – Regnskapsavtale. Det gjøres imidlertid et unntak fra denne generelle rangordningen. Ved tvisteløsningen av saker underlagt industriforum i medhold av regnskapsavtalen artikkel 2.3.2, nr. 1-5 skal nemdbehandlingen i medhold av regnskapsavtalen artikkel 2.3.5 benyttes. Slike saker skal altså ikke kunne behandles ved voldgift i medhold av samarbeidsavtalens alminnelige tvisteløsningsbestemmelse i artikkel 29. Voldgift vil likevel kunne benyttes i forhold til nemdas avgjørelser innenfor rammene av

⁶⁷ I det følgende vil jeg benytte den artikkel nummereringen som følger av Spesielle bestemmelser der hvor Petoro deltar i utvinningstillatelsen.

voldgiftsloven § 38,⁶⁸ jf. regnskapsavtalen artikkel 2.3.7.

Selv om de Spesielle bestemmelser er konkrete for det enkelte interessentskap, er dokumentet som sådan et standardisert dokument og de fleste bestemmelsene vil gjelde for alle interessentskapene på lik linje med selve samarbeidsavtalen. Mine videre kommentarer til Spesielle bestemmelser vil begrense seg til de bestemmelsene hvor det i særlig grad vil oppstå juridiske problemstillinger. Mine kommentarer vil derfor avgrenses til artikkel 3 om stemmereglene, artikkel 6 om avtalens varighet, artikkel 8 om endringer av avtalen og artikkel 9 om avtalens styrende rett. Spesielle bestemmelser artikkel 7 som gir en spesialregulering av utbyggingsplaner i utvinningstillatelser med to rettighetshavere. På grunn av den nære tilknytningen mellom denne bestemmelsen og samarbeidsavtalens artikkel 16, behandles Spesielle bestemmelser artikkel 7 under gjennomgangen av artikkel 16.

Spesielle bestemmelser artikkel 3 – Stemmereglene

3 Stemmereglene

3.1 Når ikke annet er bestemt i Avtalen, avgir hvert Medlem stemme etter Deltakerandelen Medlemmet representerer.

3.2 Når ikke annet er bestemt i Avtalen, foreligger vedtak i styringskomiteen når minst y av Medlemmene som til sammen representerer minst x % av Deltakerandelene har stemt for et forslag, [dog slik at {ett eller flere selskapsnavn/offentlige enheter} ikke danner flertall.]

[Forretningsførereren skal ikke få opplysninger om eller ha stemmerett ved avgjørelser om leverandører til virksomheten. Ved beregning av den enkelte Parts stemmevekt ved stemmegivning om leverandørvalg, skal Forretningsførereren stemmevekt fordeles mellom Partene i samme forhold som mellom disse Parters Deltakerandeler, slik at den samlede stemmevekt i disse saker fordeles som følger:

⁶⁸ Om denne bestemmelsen se eksempelvis Høgetveit Berg s. 284-287.

X%

Y%

Z%

I disse saker foreligger vedtak i styringskomiteen når minst y' av disse Parter som til sammen representerer minst x' % av Deltakerandelene har stemt for et forslag.]

Styringskomiteen kan ikke treffe noe vedtak som er egnet til å gi visse Parter eller andre en urimelig fordel på andre Parters eller interessentskapets bekostning.

3.3 *[Staten eller Forretningsføreren kan motsette seg vedtak fattet av styringskomiteen som ikke ville overholde de vilkår og krav som er angitt i tillatelsen, når det gjelder statens utvinningspolitikk eller statens finansielle interesser.*

Hevder Forretningsføreren Medlem i styringskomiteen at et vedtak er av den art som nevnt i første ledd, kan vedtaket ikke iverksettes. Hvis saken ikke er oversendt Olje- og energidepartementet ("Departementet") innen 4 uker etter at vedtaket ble fattet, kan vedtaket likevel iverksettes].

3.4 *Til vedtak i spørsmål angående tilbakelevering av deler av konsesjonsområdet eller oppgivelse av Utvinningstillatelsen kreves enstemmighet i styringskomiteen.*

3.5 *Ved enhver endring i interessentskapet, enten i antall deltakere eller i Deltaker-andelene, skal interessentskapet foreslå nye stemmereglene. Stemmereglene skal godkjennes av Departementet. I mangel av forslag kan Departementet fastsette nye stemmereglene for interessentskapet. De nye stemmereglene skal utformes slik at den enkelte Parts stemmevekt påvirkes minst mulig.*

[Tilleggstildeling: Stemmereglene for utvinningstillatelse nr. xxx skal gis anvendelse for utvinningstillatelse nr. xxx.]

Oversikt og generelt om stemmereglene

Hovedregelen er at alle avgjørelser innenfor interessentskapet i utgangspunktet tilligger rettighetshavergruppen som helhet gjennom regelen om flertallsbeslutninger, jf. Spesielle bestemmelser artikkel 3.1 og artikkel 3.2, første ledd.⁶⁹ Dette gjelder så fremt ikke annet er regulert i samar-

⁶⁹ Jf. Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 397.

beidsavtalen.⁷⁰ Stemmereglene utgjør dermed en av de sentrale reguleringene i samarbeidsavtalen med aktualitet for alle interessentskapets faser. Generelt sett vil funksjonen til stemmereglene i praksis først og fremst være å avklare uenighet mellom rettighetshaverne frem mot et endelig vedtak i styringskomiteen. Stemmereglene vil virke i et spenn mellom på den ene siden hensynet til å gjennomføre en *effektiv* drift av interessentskapet (muligheten for å positivt fatte beslutninger), og på den andre siden hensynet til rettighetshavere om å ha *kontroll* over interessentskapets beslutninger (adgangen til å motsette seg uønskede beslutninger).⁷¹ Spesielle bestemmelser må dermed ses opp i mot særlig de alminnelige reglene om styringskomiteen i artikkel 1 og 2. Selv om operatøren formelt avgir stemme som rettighetshaver vil stemmereglene likevel i praksis også ha en særskilt slagslide mot forholdet mellom styringskomiteen og operatøren. Stemmereglene vil dermed spille inn på en rekke av ”aktivitetsreguleringene” i samarbeidsavtalen så som eksempelvis vedtakelse av arbeidsprogram og budsjett etter artikkel 12.2, utgiftsfullmakter etter artikkel 12.5, anskaffelser etter artikkel 13.1 og utbygginger etter kapittel IV.

Dersom det etableres et flertall i rettighetshavergruppen i tråd med hovedregelen om stemmeflertall vil det være få begrensninger i vedtakskompetansen til dette flertallet.⁷² Men hovedregelen om stemmeflertall gjelder ikke ubetinget. Oppsummeringsvis kan man si at de viktigste begrensningene ligger i særskilte reguleringer om enstemmighet, tiltredelse til utbyggingsplan, jf. artikkel 16.3, grensene for styringskomiteens generelle myndighet og regelen om myndighetsmisbruk i Spesielle bestemmelser artikkel 3.2, fjerde ledd.⁷³ I denne sammenhengen kan det vises til at for avtaler om tredjepartstilknytninger klarlegger TPA forskriften § 11 at avtaler om tredjepartstilknytninger og nærliggende spørsmål ligger inn under den alminnelige flertallskompetansen.

⁷⁰ Om denne regelen se Michelet Stemmereglene og Kaasen JOA s. 178-181.

⁷¹ Jf. Ekeberg s. 24 som på s. 38-46 analyserer stemmereglenes betydning for rettighetshavernes faktiske innflytelse på interessentskapets virksomhet.

⁷² Jf. Ekeberg s. 126.

⁷³ Jf. Kaasen Cash calls s. 295.

Når det gjelder styringskomiteens generelle myndighet eller kompetanse til å treffe flertallsvedtak med virkning for mindretallet så handler dette primært om samarbeidsavtalens virkeområde.⁷⁴ I utgangspunktet vil disse grensene måtte trekkes opp i den underliggende utvinningstillatelsen.⁷⁵ Dersom man er utenfor samarbeidsavtalens virkeområde vil ikke lenger flertallet ha noen myndighet til å binde mindretallet. Dersom det i slike situasjoner fattes enstemmige vedtak vil dette også fort ha en slagside opp i mot Spesielle bestemmelser artikkel 8 om endringer av samarbeidsavtalen.

I det videre vil jeg først behandle artikkel 3.1 og 3.2 som i sammenheng uttrykker den alminnelige stemmeregel i interessentskapet. Den alminnelige stemmeregel har også en slagside opp i mot saker som skal avgjøres med enstemmighet blant rettighetshaverne. Da det sistnevnte temaet reiser en del egne problemstillinger behandles dette som et eget punkt. I artikkel 3.2, fjerde ledd finner vi en misbruksregel som setter skranker for hvilke avgjørelser som styringskomiteens flertall kan fatte. På grunn av den nære sammenhengen mellom temaene interessekonflikter, myndighetsmisbruk og inhabilitet finner jeg det naturlig å behandle artikkel 3.2, fjerde ledd under et generelt punkt om de nevnte temaene. Videre har jeg også skilt ut som et eget punkt artikkel 3.2, andre og tredje ledd om Petoro sin status i vedtak om leverandører. Etter at jeg har behandlet artikkel 3.3, vil jeg i behandlingen av artikkel 3.4 behandle både oppgivelse og deling av utvinningstillatelsen. Oppgivelse og deling har en tematisk kobling, i tillegg til at det innledningsvis under det punktet vil være relevant å kommentere ordinære utløp av utvinningstillatelsen. Avslutningsvis vil jeg behandle artikkel 3.5 om hvorledes stemmereglene skal håndteres ved endringer i rettighetshavergruppen.

Artikkel 3.1 og 3.2. – Hovedregelen om stemmeflertall

Spesielle bestemmelser artikkel 3.1 angir den generelle stemmeregel

⁷⁴ Dette er omfattende behandlet i Ellenes. Se også Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-74 – 3-78.

⁷⁵ Jf. Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 53

om at hver rettighetshaver gjennom sitt medlem av styringskomiteen, avgir stemme i forhold til rettighetshaverens eierandel. Den konkrete regelen om hva det kreves for at styringskomiteen skal ha fattet vedtak i en sak finner vi i Spesielle bestemmelser artikkel 3.2, første ledd.⁷⁶ For tilleggstildelinger, såkalte B utvinningstillatelser med videre, vil hovedregelen være at stemmeregelen i ”hovedutvinningstillatelsen” – A utvinningstillatelsen – skal gis anvendelse for den nye utvinningstillatelsen, jf. den avsluttende klammebestemmelsen i Spesielle bestemmelser artikkel 3.

Hovedregelen om vedtak i styringskomiteen legger altså til grunn at vedtak fattes med grunnlag i et kvalifisert flertall.⁷⁷ Dette flertallet vil måtte bestå av både et gitt antall rettighetshavere (hodekravet) – som hovedregel et flertall av rettighetshaverne – og en gitt samlet eierandel (andelskravet) – som hovedregel minimum halvparten av eierandelene.⁷⁸ Bestemmelsen viser til rettighetshaverne generelt og ikke kun til de rettighetshaverne som er til stede i et eventuelt møte. Det er altså ikke adgang til eventuelt å ”kuppe” en sak i møter hvor ikke alle rettighetshaverne stiller.

Hovedregelen om en kombinasjon av antall rettighetshavere (et flertall) og deres eierandeler (et flertall) har vært lagt til grunn av Olje- og energidepartementet siden midten av 1980-tallet.⁷⁹ Olje- og energidepar-

⁷⁶ Tidligere var gjerne den alminnelige flertallsreguleringen utformet som: ”Med de unntak som uttrykkelig følger av denne Avtale, foreligger vedtak i styringskomiteen når et flertall av medlemmene, som til sammen må representere minst 50% av deltakerinteressene har stemt for et forslag.”

⁷⁷ Om dette se blant annet Arnesen Samarbeidsavtalen s. 19 flg., Ellenes s. 20 flg. og Nordtveit Oppdragssamarbeid s. 216-222. For kommentarer om bakgrunnen for en slik regel se Petroleumslovkommentaren s. 137.

⁷⁸ Jf. Ekeberg s. 23-24 og s. 26-27. Ekeberg gir videre på s. 39 en oversikt over hvordan stemmereglene som hovedregel blir utformet avhengig av antallet rettighetshavere i utvinningstillatelsen. På s. 31-38 gjennomgår Ekeberg en de lege ferenda vurdering av stemmereglene. I tillegg til disse to hovedelementene kan det også vises til type sak som grunnlag for stemmeregelen, jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 158. Dette handler først og fremst om grensen mot enstemmighetssaker.

⁷⁹ Jf. Meld. St. 28 s. 57 og Ot.prp. nr. 48 (2000-2001) punkt 3.7, side 10-11. Se også Ekeberg s. 27-29 og Strukturrapporten s. 16 for en oversikt over prinsippene bak utforming av stemmereglene og hvordan disse generelt sett har vært utformet. For en gjennomgang av tidligere stemmereglene se Selvig Samarbeidsavtalen s. 9-11 og Selvig

temetet har dog lagt til grunn at man ”[i] større grad [vil] legge vekt på andelsflertall ved fastsettelse av stemmeregler ved tildeling av nye utvinningstillatelser”.⁸⁰ En prioritering av andelshensynet vil medføre en nedprioritering av hodehensynet. En slik endret holdning eksemplifiseres av departementet med at man i utvinningstillatelser med mange små eierandeler vil kunne utforme stemmeregler som ikke gir disse små eierandelene anledning til å blokkere beslutninger som rettighetshaverne som har mer enn to tredeler av eierandelene ønsker å fatte.

Særlig i interessentskap hvor rettighetshavergruppen består i en partallskonstellasjon av rettighetshavere vil det kunne oppstå fastlåste situasjoner hvor to grupper med like antall rettighetshavere står mot hverandre (såkalte ”deadlock” situasjoner). Ved fastlåste situasjoner om *hvordan* et spørsmål skal løses er det ingen mekanismer i samarbeidsavtalen for å løse en slik situasjon.⁸¹ Men ved fastlåste situasjoner i spørsmålet *om* et tiltak skal utføres vil dette kunne løses gjennom reglene om sole risk i artikkel 18 og 19.⁸² Videre vil Spesielle bestemmelser artikkel 7 håndtere fastlåste situasjoner om innsendelse av utbyggingsplan etter artikkel 16.2 i interessentskap med to rettighetshavere.

En viktig skranke i den generelle stemmeregelen ligger i at staten, enten direkte eller gjennom statskontrollerte selskaper, ikke kan utgjøre et bestemmende flertall i styringskomiteen. Dette følger av alternativet avslutningsvis i artikkel 3.2, første ledd hvor det vises til at hovedregelen skal gjelde ”[dog slik at {ett eller flere selskapsnavn/offentlige enheter} ikke danner flertall.]”. Denne reguleringen er en forankring av petroleumsforskriften § 12, andre ledd, bokstav b), andre punktum.⁸³ Reguleringen kom inn i forbindelse med gjennomføringen av Konesjonsdirektiv i norsk rett.⁸⁴ I praksis vil dette per i dag utgjøre en skranke for Statoil

Petroleumsrett s. 322-324.

⁸⁰ Jf. Meld. St. 28 s. 57. Et tilsvarende synspunkt ble også henvist til i St.prp. nr. 36 s. 90. Dette er drøftet i Ekeberg s. 29-31.

⁸¹ Jf. Ekeberg s. 61-62 som diskuterer dette forholdet og hvordan det løses i praksis på s. 62-64.

⁸² Jf. Ekeberg s. 61.

⁸³ Om denne bestemmelsen se Ekeberg s. 46-47.

⁸⁴ Bestemmelsen implementerer konsesjonsdirektivet artikkel 6 nr. 3 (2). Denne

og SDØE/Petoro. Denne blokken kan altså ikke utgjøre et positivt flertall alene.⁸⁵ Dette medfører at i utvinningstillatelser hvor Petoro og Statoil opptrer sammen med en tredje rettighetshaver, vil den tredje rettighetshaveren måtte være med i ethvert flertall. Den tredje rettighetshaveren vil dermed i praksis ha en negativt vetorett. I utvinningstillatelser med flere enn tre rettighetshavere vil Petoro og Statoil kunne utgjøre et stemmeflertall så fremt disse får tilslutning fra en eller flere andre rettighetshavere i tråd med den alminnelige stemmeregelen.⁸⁶

Enstemmighet – grensene for flertallets myndighet

Når Spesielle bestemmelsene artikkel 3.2, første ledd viser til at bestemmelsen kun gjelder såfremt ”ikke annet er bestemt i Avtalen” henvises det først og fremst til at samarbeidsavtalen i en rekke tilfeller legger til grunn et krav om enstemmighet blant rettighetshaverne. Reglene om enstemmighet begrunnes først og fremst i behovet for hver enkelt rettighetshaver til å ta avgjørende del i den aktuelle beslutningen.⁸⁷ Krav om enstemmighet vil altså medføre at hver enkelt rettighetshaver få kontroll over den aktuelle beslutningen.⁸⁸ Regler om enstemmighet utgjør således unntak fra hovedregelen om flertallsbeslutninger, og representerer en full prioritering av kontrollhensynet på bekostning av effektivitetshensynet.

Den nevnte bestemmelsen gir også en negativ avgrensning av hvilke situasjoner det kan legges til grunn et enstemmighetskrav; det er kun i de tilfeller hvor det ”er bestemt i Avtalen” at enstemmighet skal benyttes. Dette må forstås dit hen at det enten må følge klart av ordlyden, eller at det med grunnlag i andre forhold må anses klart at det kan kreves enstemmighet.

Samarbeidsavtalen regulerer i en rekke bestemmelser saker som skal

bakgrunnen er tilsvarende for Spesielle bestemmelser artikkel 3.2, andre ledd og artikkel 3.3. For mer om denne implementeringen se Ot.prp. nr. 48 (2000-2001) og Kantanen s. 48-49.

⁸⁵ Jf. Ekeberg s. 47 som på s. 47-48 drøfter forholdet til negative flertall.

⁸⁶ Jf. Ekeberg s. 49.

⁸⁷ Jf. Petroleumsløvs kommentaren s. 138 og Kaasen Oljesamarbeid s. 158.

⁸⁸ Jf. Ekeberg s. 24.

avgjøres med enstemmighet blant rettighetshaverne. En type saker er dem som gjelder grunnleggende materielle endringer i samarbeidets forutsetninger. I denne gruppen faller artikkel 4.2 om oppsigelse av operatøren (alle rettighetshaverne med unntak av den rettighetshaveren som også innehar rollen som operatør), og Spesielle bestemmelser artikkel 3.4 om oppgivelse av utvinningstillatelsen som sådan eller tilbakelevering av deler av utvinningstillatelsen.

I tillegg kommer artikkel 22 om vedtakelse av gassløfte- og balanse-ringsavtaler, og artikkel 29 om beslutning om å henføre en tvist under samarbeidsavtalen til de ordinære domstoler. Disse bestemmelsene kan dog sies å ligge i randsonen av grensene for interessentskapets samarbeid.

En annen gruppe bestemmelser gjelder endring av enkelte saksbe-handlingsregler for interessentskapet;⁸⁹ artikkel 2.1, første ledd, andre punktum om endring av den fastsatte møtefrekvensen for styringsko-miteen, artikkel 2.1, tredje ledd om saker som ikke på forhånd er ført opp på sakslisten før møter i styringskomiteen, artikkel 12.5, andre ledd, fjerde punktum om endring av prosentsatsene for operatørens adgang til å overskride utgiftsfullmakter, og artikkel 13.2, første ledd om endring av beløpsgrensene for anskaffelser.

En annen beslutning som i alle fall i sin konsekvens kunne sies også å være en form for enstemmighet, er reguleringen av tiltredelse til en utbyggingsplan i medhold av artikkel 16.3. Men tiltredelsesmekanismen representerer likevel ikke en enstemmighetsbeslutning. Tiltredelsesme-kanismen er heller et utslag av at beslutningen – som må tas av hver enkelt rettighetshaver individuelt – som sådan prinsipielt faller utenfor selve beslutningssystemet i samarbeidsavtalen.⁹⁰

Interessekonflikter; myndighetsmisbruk og inhabilitet

I utgangspunktet forutsettes det at rettighetshaverne har et felles mål i interessentskapet; samarbeide om å finne og produsere petroleum slik

⁸⁹ Jf. Ekeberg s. 26.

⁹⁰ Jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 158.

at den enkelte kan realisere det økonomiske potensialet ved salg av petroleum.⁹¹ Dette målet om mest mulig petroleum for minst mulig kostnad oppnås, i alle fall fra et prinsipielt perspektiv, i hvert enkelt interessentskap gjennom summen av eierinteressene gjennom de vedtak som fastsettes av styringskomiteen.⁹² Dette følger eksempelvis indirekte av Spesielle bestemmelser artikkel 1, fjerde ledd. Men innenfor dette generelle utgangspunktet vil det kunne oppstå en rekke situasjoner hvor de enkelte rettighetshaverne kan ha forskjellige interesser. Dette kan relatere seg til forskjellige vurderinger om hva som er hensiktsmessig eller lønnsomt for interessentskapet, inklusiv hvilke premisser som legges til grunn for beregninger om utgifter og inntektsmuligheter. Men det kan også relatere seg til hensyn ut over samarbeidet. Eksempler på det siste kan være forhandlinger med andre interessentskap hvor en eller flere rettighetshavere også har eierandeler, eller kontraktsinngåelser med leverandører hvor en rettighetshaver har spesielle interesser enten i form av eierinteresser i leverandøren eller i form av egne avtaler med leverandøren (typisk rammekontrakter).⁹³ I slike situasjoner kan det oppstå spørsmål om interessekonflikter mellom en eller flere rettighetshavere på den ene siden, og de andre rettighetshaverne eller interessentskapet som sådan på den andre siden. Dette kan reise spørsmål om myndighetsmisbruk og inhabilitet.

Myndighetsmisbruk

Spesielle bestemmelser artikkel 3.2, fjerde ledd angir en skranke for hva hvilke type vedtak styringskomiteen kan fatte selv om vedtaket skulle ligge innenfor interessentskapets område. Denne bestemmelsen ble inntatt i samarbeidsavtalene fra og med 16. konsesjonsrunde,⁹⁴ og er en kodifisering av et tidligere gjeldende alminnelig prinsipp.⁹⁵ I sin form er den sammenfal-

⁹¹ Jf. Rein s. 16.

⁹² Jf. Ekeberg s. 19.

⁹³ Om slike forhold se Ekeberg s. 19.

⁹⁴ Jf. Petroleumsløvs kommentaren s. 133.

⁹⁵ Jf. Nesdam Interessekonflikter, Nygaard s. 181 flg., Nordtveit Oppdragssamarbeid s. 232-233 og 279-302 og Ekeberg s. 85.

lende med og i substans nært beslektet med det tilsvarende misbruksprinsippet i selskapsretten, jf. aksjeloven § 5-21 og allmennaksjeloven § 5-21 – plikten til å avstå fra illojale handlinger.⁹⁶ Regelen vil dermed også få anvendelse for utvinningstillatelser hvor den ikke er eksplisitt medtatt,⁹⁷ med andre ord i utvinningstillatelser som ikke benytter standard samarbeidsavtale (utvinningstillatelser før 4. konsesjonsrunde).

I medhold av Spesielle bestemmelser artikkel 3.2, fjerde ledd kan ikke styringskomiteens flertall fatte vedtak ”som er egnet til å gi visse Parter eller andre en urimelig fordel på andre Parters eller interessentskapets bekostning.”⁹⁸ Det er altså et forbud mot at flertallet i styringskomiteen kan misbruke sin myndighet. Med andre ord er det et materielt vern for mindretallet.⁹⁹ Dersom et vedtak er fattet i strid med denne regelen vil vedtaket være ugyldig.¹⁰⁰ I praksis vil nok likevel erstatningskrav være mer praktisk enn å søke å få kjent vedtaket ugyldig. Erstatningskrav vil antakeligvis kunne rettes mot hver enkelt rettighetshaver som har stemt for det aktuelle vedtaket i styringskomiteen.¹⁰¹

Hvorvidt det foreligger et brudd på bestemmelsen må avgjøres ut i fra en konkret helhetsvurdering,¹⁰² men det påpekes at det ikke er tilstrekkelig at det foreligger et avvik fra idealnormen.¹⁰³ Den enkelte rettighetshaver har som ”eier” i utgangspunktet en rett til å ivareta sine egne økonomiske interesser innenfor samarbeidet.¹⁰⁴ En rettighetshaver vil dermed kunne inkludere en rekke forskjellige hensyn i sitt grunnlag for

⁹⁶ Se Nordvteit s. 232-233 og 279-302, Ellenes og Kaasen Oljesamarbeid s. 166. Om aksjeloven § 5-21 se Aksjelovskommentaren s. 395-400 og Truyen.

⁹⁷ Jf. Endresen s. 25.

⁹⁸ Dette temaet er omfattende behandlet særlig i Nesdam Interessekonflikter, Boye Sivertsen og Rein, Stang Minioritetsbeskyttelse, og Endresen.

⁹⁹ Jf. Endresen s. 26.

¹⁰⁰ Jf. Ekeberg s. 87.

¹⁰¹ Jf. Ekeberg s. 88.

¹⁰² Jf. Nesdam Interessekonflikter s. 84 og Ekeberg s. 89.

¹⁰³ Jf. Huitfeldt s. 220.

¹⁰⁴ Jf. Nordvteit Samarbeidsavtalen s. 69-70. Ekeberg s. 91 viser også til at ”[p]å bakgrunn av det konsesjonsrettslige bakteppet må gevinstmaksimeringsprinsippet kunne prioriteres i enda større grad [i petroleumsvirksomheten] enn i aksjeselskaper, selv om det skulle gå ut over enkelte deltakere”.

sin stemmegivning og ha en viss fleksibilitet i forhold til hvordan disse hensynene vurderes. For at et vedtak skal være i strid med denne regelen må det derfor med grunnlag i vedtakets innhold og virkninger¹⁰⁵ foreligge en kvalifisert urimelighet hvor misbruket etter en objektiv vurdering fremstår som utilbørlig, åpenbart urimelig eller tilsvarende.¹⁰⁶ Det må altså gjøres en konkret materiell vurdering av innholdet i og konsekvensene av vedtaket. Dette vurderes primært opp i mot hva som er bedriftsøkonomisk forsvarlig.¹⁰⁷ Vedtaket må med andre ord føre til en fordel – en form for gevinst – for en eller flere rettighetshavere, og et korresponderende tap for en eller flere rettighetshavere eller interessentskapet som sådan. Det har riktignok også vært hevdet at særlig illojale vedtak kan rammes av misbruksbestemmelsen, selv om fordelene som oppnås gjennom vedtaket isolert sett er liten,¹⁰⁸ og at bestemmelsen også vil kunne omfatte rene sjikanetilfeller, selv om flertallet ikke oppnår en fordel.¹⁰⁹ I den grad sistnevnte elementer kan innfortolkes i bestemmelsen vil jeg likevel anta at de vil ha mindre relevans i praksis, ikke minst på grunn av vanskeligheten med å bevise slike kvalifiserte situasjoner. Selv om bestemmelsen skulle bli tolket noe utvidende vil misbruksregelen i realiteten likevel først og fremst å fungere som en sikkerhetsventil.¹¹⁰

Et eksempel på et vedtak som er i strid med misbruksbestemmelsen kan være der hvor flertallet i styringskomiteen vedtar å leie en borerigg til en klar overpris i forhold til gjeldende markedspris fra et selskap der en eller flere av de som stemte for kjøpet har eierinteresser, eller tilsvarende salg til klar underpris.¹¹¹

En voldgiftsdom som er illustrerende på vurderinger under denne

¹⁰⁵ Jf. Nesdam Interessekonflikter s. 98.

¹⁰⁶ Jf. Huitfeldt s. 220.

¹⁰⁷ Jf. Nesdam Interessekonflikter s. 98.

¹⁰⁸ Jf. Ekeberg s. 89.

¹⁰⁹ Jf. Ekeberg s. 92.

¹¹⁰ Jf. Ekeberg s. 98.

¹¹¹ Se Petroleumsløvs kommentaren s. 138. Dette synes også lagt til grunn i en diskusjon mellom Norsk Hydro Produksjon AS og deres rettighetshavere i en utvinningstillatelse som er vist til i LE-1993-311. For rigger som er eid eller kontrahert direkte av operatøren se Frihagen Rigger.

regelen er ND-1989-329.¹¹² Saken gjaldt en avtale om erstatning for tap mellom to kommandittselskaper i tilknytning til Statoil sin avløsning av en borekontrakt med ett av selskapene med en borekontrakt med det andre selskapet. Som et ledd i dette ble det inngått en erstatningsavtale mellom de to selskapene. Voldgiftsretten kom frem til at vedtakelsen av erstatningsavtalen i det ene selskapet var et brudd på det ulovfestede selskapsrettslige likhetsprinsipp, og at vedtaket var egnet til å gi flertallet i selskapet en urimelig fordel på mindretallets bekostning. Det ble lagt til grunn at man i en forhandlingssituasjon ”kunne godta rimelige kompromisser”. Men det reelle tapstallet som voldgiftsretten fant å legge til grunn var ”imidlertid for stort til at [det tapstall flertallet godtok] kan aksepteres ut fra en kompromiss- og oppgjørsbetraktning.”

En annen del av det ulovfestede lojalitetsprinsippet i selskapsforhold er plikten til aktivt å fremme selskapets interesser. Samarbeidsavtalen angir ikke noen slik bestemt plikt, og det må anses usikkert om det er grunnlag for å supplere samarbeidsavtalen med en slik plikt.¹¹³

Artikkel 3.2, fjerde ledd retter seg i utgangspunktet kun mot rettighetshaverne. Det har likevel blitt antatt at dette misbruksprinsippet også må gjelde analogisk for operatøren.¹¹⁴ Dersom operatørens handlinger ikke er begrunnet i hensynet til interessentskapets interesser, vil antakeligvis urimelighetsterskelen i teorien være noe lavere i forhold til operatøren enn for rettighetshaverne.¹¹⁵

Inhabilitet

Det kan stilles spørsmål ved om en rettighetshaver i noen tilfeller kan være inhabil og dermed ikke kan stemme i saker for styringskomiteen. For vedtak om anskaffelser er det etter artikkel 13.4 en særskilt plikt til å informere de øvrige rettighetshaverne om potensielle interessekonflikter. Ut over denne bestemmelsen inneholder ikke samarbeidsavtalen noen

¹¹² Denne saken er også behandlet i Ekeberg s. 90.

¹¹³ Jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 166-167. Rein s. 15 legger dog til grunn at det ”må oppstilles en alminnelig lojalitetsplikt mellom partene”.

¹¹⁴ Jf. Huitfeldt s. 220 og Ekeberg s. 96.

¹¹⁵ Jf. Ekeberg s. 96 som diskuterer anvendelsen av prinsippet overfor operatøren på s. 96-98.

generelle regler om inhabilitet for rettighetshaverne. Man kunne eventuelt vurdert om det grunnlag i selskapsrettslige reguleringer om inhabilitet for styremedlemmer og daglig leder også skulle gjelde noen slike alminnelige prinsipper i styringskomiteen.¹¹⁶ Det finnes dog naturligvis i selskapsretten ikke tilsvarende bestemmelser om inhabilitet i generalforsamlingen hvor hver enkelt deltaker ivaretar sine egne eierinteresser. Selv om styringskomiteen for så vidt i noen sammenhenger kan ses på som et styre, så vil rettighetshavernes representasjon og interesser i styringskomiteen være direkte koblet opp i mot deres ”eierinteresser” i interessentskapet. I så måte er det mer nærliggende for denne problemstillingen å se på styringskomiteen som en analog til selskapers eiermøter. Det vil nok dermed ikke være grunnlag for en alminnelig regel om inhabilitet for rettighetshaverne i styringskomiteen.¹¹⁷ Det må derfor være klart at en rettighetshaver på generelt grunnlag ikke kan bli fratatt sin stemmerett i styringskomiteen som følge av interessekonflikt.¹¹⁸

Det har vært hevdet at et eventuelt problem med mangelen av inhabilitetsregler ”mister i mange tilfeller sin praktiske betydning på grunn av de anbudsreglene avtalene og konsesjonene inneholder”.¹¹⁹ Den eneste reguleringen som i så måte finnes i dagens samarbeidsavtale er artikkel 13.4 om ”flagging” av interessekonflikter. I og med at offshore industrien nå ikke lenger er underlagt forsyningsforskriften,¹²⁰ kan det dermed stilles spørsmål ved om det nå er skapt et nytt behov for visse inhabilitetsreguleringer.

Det har vært lagt til grunn at den rettighetshaveren som ønsker å overdra sin eierandel, ikke kan stemme i det særskilte spørsmålet om styringskomiteens godkjenning i artikkel 23, andre ledd.¹²¹ En slik tolkning kan støttes av hensynet som ligger til grunn for denne bestemmelsen om

¹¹⁶ Jf. selskapsloven § 2-17 og aksjeloven § 6-27.

¹¹⁷ Jf. Nygaard s. 180 og Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-81. Tilsvarende synes også lagt til grunn av Endresen s. 27-29 for rettighetshavere som ikke opptrer som operatører.

¹¹⁸ Jf. Endresen s. 25 og Ekeberg s. 101.

¹¹⁹ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-81.

¹²⁰ Jf. vedtak fra ESA av 6. mai 2013 under forsyningsforskriften § 15-1.

¹²¹ Se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 80.

beskyttelse av de øvrige rettighetshaverne.¹²² Likevel er det slik at artikkel 23, andre ledd angir i seg selv ikke noen slik habilitetsregel. Med grunnlag i de nevnte generelle betraktninger synes det derfor usikkert om man i artikkel 23 kan innfortolke en slik begrensning på stemmeretten.

Et særskilt spørsmål er om det likevel ligger særlige inhabilitetsbegrensninger på den rettighetshaveren som også innehar operatør vervet. Artikkel 4.2, andre ledd inneholder en eksplisitt regel om at den rettighetshaveren som er operatør ikke kan stemme ved spørsmål om oppsigelse av operatøren.¹²³ Ut over denne regelen angir ikke samarbeidsavtalen direkte noen ytterligere habilitetsbegrensninger for operatøren. Ut i fra en antitetisk tolkning ville man vanskelig kunne legge til grunn en slik generell regel. Med henvisning til ”alminnelige grunnleggende rettsprinsipper” har det likevel blitt hevdet at operatørselskapet ved sin utøvelse av rolle som operatør, i visse situasjoner må akseptere begrensninger.¹²⁴

Et spørsmål som har vært diskutert i praksis har vært i forbindelse med innsendelse av innstilling til ny operatør i medhold av artikkel 4.4. Spørsmålet her blir hvorvidt den operatøren som ønsker å tre ut av sitt verv, kan stemme som rettighetshaver i spørsmålet om innstillingen av ny operatør. Dette spørsmålet vil kun ha sin relevans der hvor det er flere enn en part som ønsker å overta dette vervet. Det foreligger ingen slik begrensning direkte av samarbeidsavtalen. Dessuten har man den nevnte direkte regelen i artikkel 4.2, andre ledd ved spørsmål om interessentskapets oppsigelse av operatøren. Med grunnlag i en antitetisk tolkning av denne bestemmelsen, samt at det ikke foreligger en alminnelig habilitetsregel, synes det vanskelig å legge til grunn noen slike begrensninger på den alminnelige stemmeretten. Det må derfor legges til grunn at den uttredende operatøren i dette spørsmålet kan stemme på lik linje med de andre rettighetshaverne. Dette vil for så vidt også gjelde for de rettighetshaverne som ønsker å bli innstilt.

¹²² Se Petroleumslovskommentaren s. 813.

¹²³ Om dette se under behandlingen av artikkel 4.

¹²⁴ Jf. Endresen s. 29.

Særlig i tilknytning til forhandlinger om tredjepartstilknytninger har det i industrien til en viss grad utviklet seg visse normer for hvordan inhabilitet skal håndteres i praksis. Dette relaterer seg særlig til bruken av ”rundebordsforhandlinger”, hvilket selskap som skal opptre som forhandlingsleder, hvordan operatøren skal bistå med teknisk informasjon, og bruken av ”chinese walls” internt i selskaper. Slike normer fremkommer ikke av samarbeidsavtalen, men har til en viss grad blitt nedfelt i TPA forskriften, jf. særlig § 4, tredje og fjerde ledd.

Valg av leverandører

Spesielle bestemmelser artikkel 3.2, andre ledd, første punktum regulerer begrensninger i Petoro sin rolle ved valg av leverandører.¹²⁵ Dette følger også av petroleumsforskriften § 12, andre ledd, bokstav b), første punktum. Denne reguleringen kommer som en konsekvens av innføringen av konsesjonsdirektivet i norsk rett.¹²⁶ Naturlig nok gjelder denne bestemmelsen kun i de utvinningstillatelser hvor Petoro opptrer som rettighetshaver. Petoro har for det første ikke rett til informasjon om valg av leverandører.¹²⁷ For det andre har ikke Petoro rett til å stemme ved valg av leverandører. Ved et faktisk valg om å velge en konkret leverandør etter en anbudskonkurranse er det klart at bestemmelsen medfører at Petoro ikke kan delta i et slikt vedtak.¹²⁸ Antakeligvis vil begrensning for Petoro også kunne gjelde vedtak som impliserer valg av en leverandør. Når det gjelder beslutninger *om det skal foretas en anskaffelse* så er det klart at Petoro kan stemme.¹²⁹ Det samme vil antakeligvis også gjelde i beslutninger som i seg selv kun *leder opp til* en beslutning om leverandører inklusiv valg av materialer og lignende¹³⁰ – i alle fall så fremt be-

¹²⁵ Se Kantanen s. 47 om blant annet bakgrunnen for denne bestemmelsen.

¹²⁶ Bestemmelsen implementerer konsesjonsdirektivet artikkel 6 nr. 3 (2). Denne bakgrunnen er tilsvarende for Spesielle bestemmelser artikkel 3.2, første ledd og artikkel 3.3.

¹²⁷ For øvrige rettighetshaveres rett til informasjon om leverandører se artikkel 13.

¹²⁸ Jf. Ekeberg s. 50.

¹²⁹ Jf. Ekeberg s. 50.

¹³⁰ Jf. Ekeberg s. 50.

slutningene ikke implisitt avgjør leverandørvalget.¹³¹ Det avgjørende må nok være hvorvidt det materielle innholdet i det aktuelle vedtaket i realiteten er bestemmende for det endelige valget av leverandør.¹³²

Bestemmelsen i samarbeidsavtalen angir videre i andre ledd, andre punktum hvordan stemmevekten hos de øvrige rettighetshaverne skal håndteres i en slik situasjon; ”Ved beregning av den enkelte Parts stemmevekt ved stemmegivning om leverandørvalg, skal Forretningsførerens stemmevekt fordeles mellom Partene i samme forhold som mellom disse Parters Deltakerandeler, slik at den samlede stemmevekt i disse saker fordeles som følger: [...]”. Deretter fastsettes en bestemt prosentsats for hver rettighetshaver som grunnlag for stemmegivningen, og i tredje ledd angis hva som skal til for å oppnå et flertall – etter mal fra den generelle stemmerettsregelen.

Artikkel 3.3 – Adgang til å motsette seg vedtak i strid med statens interesser

Spesielle bestemmelser artikkel 3.3 legger til grunn en særrett for Petoro til å motsette seg visse type vedtak fattet av styringskomiteen. Bestemmelsen gjelder kun for de utvinningstillatelsene hvor Petoro opptrer som rettighetshaver. Denne vetoretten følger også indirekte av petroleumsforskriften § 12, tredje ledd.¹³³ Regelen er for så vidt en erstatning for den såkalte ”generalforsamlingsklausulen” i tidligere samarbeidsavtaler og ble inntatt i samarbeidsavtalen i 15. konsesjonsrunde.¹³⁴ De vedtak Petoro kan motsette seg er ”vedtak fattet av styringskomiteen som ikke ville overholde de vilkår og krav som er angitt i tillatelsen, når det gjelder statens utvinningspolitikk eller statens finansielle interesser”, jf. første

¹³¹ Om utfordringene med å avgjøre hvilke saker som avgjør leverandørvalget se Boye Sivertsen 15. runde s. 42.

¹³² Jf. Ekeberg s. 51 som også viser til en upublisert voldgiftsdom om dette temaet.

¹³³ Bestemmelsen implementerer konsesjonsdirektivet artikkel 6 nr. 3 (3). Denne bakgrunnen er tilsvarende for Spesielle bestemmelser artikkel 3.2, første og andre ledd.

¹³⁴ Se Kantanen s. 46-47 og Ekeberg s. 53. Om generalforsamlingsklausulen se eksempelvis Arnesen Samarbeidsavtalen s. 22-24.

ledd.¹³⁵ Det er antatt at dette er en vid hjemmel som antakelig kan benyttes i alle saker hvor det anses påkrevd å ta andre hensyn enn de rent bedriftsøkonomiske.¹³⁶

Virkningen av at Petoro motsetter seg et slikt vedtak fastsettes i andre ledd: ”Hevder Forretningsførerens Medlem i styringskomiteen at et vedtak er av den art som nevnt i første ledd, kan vedtaket ikke iverksettes. Hvis saken ikke er oversendt Olje- og energidepartementet (”Departementet”) innen 4 uker etter at vedtaket ble fattet, kan vedtaket likevel iverksettes.” Ut over denne sikkerhetsventilen som gir mulighet til å stanse et vedtak før det blir effektivt er det antatt at staten vil kunne bruke andre styringsverktøy i konsesjonsregelverket til å hindre det aktuelle vedtaket.¹³⁷

Artikkel 3.4 – Oppgivelse mv.

Utløp av en utvinningstillatelse

Hovedregelen for bortfall av en utvinningstillatelse er at det tidsrommet den gjelder for slik angitt i utvinningstillatelsen punkt 1 b) utløper. Utløpssituasjonen krever ingen særskilt handling fra rettighetshaverne. Denne situasjonen kjennetegnes nettopp av det motsatte; at rettighetshaverne ikke foretar tilstrekkelig handlinger og at utvinningstillatelsen dermed automatisk bortfaller.¹³⁸ For standard utvinningstillatelser vil den typiske aktiviteten vil være å søke om forlengelse i medhold av petroleumsloven § 3-9.

For TFO utvinningstillatelser vil utvinningstillatelsen også kunne bortfalle på tidligere tidspunkter dersom rettighetshaverne ikke vedtar nødvendig aktivitet i forbindelse med de såkalte ”drop” beslutningene.¹³⁹ Dermed trenger ikke utløpssituasjonen nødvendigvis å innbefatte noen vedtaksprosess i styringskomiteen – det er tilstrekkelig at styringskomiteen

¹³⁵ Denne reguleringen er utførlig behandlet i Petroleumslovskommentaren s. 871-872.

¹³⁶ Jf. Ekeberg s. 54.

¹³⁷ Jf. Ekeberg s. 54-55.

¹³⁸ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 190-206.

¹³⁹ Om dette se under behandlingen av utvinningstillatelsens arbeidsforpliktelse.

teen ikke fatter de nødvendige vedtak. Men dette kan selvfølgelig også forenes med at styringskomiteen fatter vedtak om at man *ikke* ønsker å søke om forlengelse av utvinningstillatelsen. I begge tilfeller vil det være styringskomiteens flertall som styrer. Selv om det er klart at dette styres av forskjellige reguleringer, vil likevel et slikt utløp av utvinningstillatelsen etter ”drop” beslutningene få samme *effekt* som en ordinær oppgivelse i medhold av Spesielle bestemmelser artikkel 3.4.

Utvinningstillatelsen som sådan er tildelt gruppen av rettighetshavere og denne må dermed i denne sammenhengen ses på som et hele. Det foreligger ikke noe grunnlag i petroleumsloven for at en utvinningstillatelse kan bestå for bare en begrenset krets av rettighetshaverne. Det er altså ikke anledning for én rettighetshaver å forlenge sin andel av utvinningstillatelsen.¹⁴⁰ Motstykket til dette må være at én rettighetshaver som ikke ønsker å søke om forlengelse av utvinningstillatelsen likevel vil være bundet av styringskomiteens flertall om å sende en slik søknad til Olje- og energidepartementet, og dermed også være bundet om en forlengelse innvilges.¹⁴¹ Denne situasjonen må vurderes analogt med den manglende muligheten for én rettighetshaver til å oppgi sin andel av utvinningstillatelsen.

Oppgivelse og tilbakelevering av en utvinningstillatelse

En utvinningstillatelse kan også opphøre før dens ordinære utløp ved at rettighetshaverne oppgir utvinningstillatelsen i medhold av petroleumsloven § 3-15.¹⁴² En slik oppgivelse betinger et aktivt vedtak i rettighetshavergruppen. I medhold av Spesielle bestemmelser artikkel 3.4 kan et slikt vedtak om oppgivelse kun fattes ved enstemmighet blant rettighetshaverne. Den enkelte rettighetshaver har for øvrig ikke mulighet til kun å oppgi sin andel av utvinningstillatelsen.¹⁴³

Spesielle bestemmelser artikkel 3.4 legger enstemmighet til grunn også ved tilbakelevering av deler av det området som utvinningstillatelsen dekker. Enstemmighet må gjelde både spørsmålet om hvorvidt man skal

¹⁴⁰ Jf. Petroleumslovskommentaren s. 197.

¹⁴¹ Jf. Petroleumslovskommentaren s. 196.

¹⁴² Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 238-242.

¹⁴³ Om oppgivelsspørsmålet se Petroleumslovskommentaren s. 240.

tilbakelevere som sådan, og hvilke deler av konsesjonsområdet som skal tilbakeleveres.¹⁴⁴ I motsetning til ved oppgivelse av hele utvinningstillatelsen vil interessentskapet som sådan bestå ved tilbakelevering.¹⁴⁵ Forskjellen er også tatt hensyn til i petroleumsloven hvor tilbakelevering er regulert særskilt i § 3-14.¹⁴⁶ Man kan hevde at en slik begrenset tilbakelevering er mer å likestille med uttreten, jf. artikkel 24.¹⁴⁷ Denne parallellen viser seg blant annet gjennom at petroleumsloven § 3-14, første ledd, tredje punktum legger til grunn at Olje- og energidepartementet kan kreve at arbeidsforpliktelsen etter utvinningstillatelsen er oppfylt.¹⁴⁸ Tilsvarende gjelder retten til uttreten etter artikkel 24 (dog her i utgangspunktet ubetinget av departementets samtykke) først etter at arbeidsforpliktelsen er utført.

Enstemmighetsregelen i Spesielle bestemmelser artikkel 3.4 må forstås som kun å omfatte de ”regulære” oppgiveses- og tilbakeleveringstilfellene etter petroleumsloven §§ 3-14 og 3-15. Da disse situasjonene innbefatter en innskrenkning av den rett den enkelte rettighetshaver er gitt under utvinningstillatelsen, kan det anføres at det er for disse tilfellene at den enkelte rettighetshaver trenger det særskilte vernet som en enstemmighetsregel gir. Den mer automatiske utløpssituasjonen og de mer ”indirekte” tilbakeleveringene under petroleumsloven § 3-9 vil dermed ikke være omfattet av denne bestemmelsen.

Deling av en utvinningstillatelse

En annen form for disponering av selve utvinningstillatelsen er å søke Olje- og energidepartementet om deling av området for en utvinningstillatelse i medhold av petroleumsloven § 3-10 (såkalt ”carve out”).¹⁴⁹ Petroleumsloven regulerer kun at deling kan skje ”etter søknad fra rettighetshaver”. Denne bestemmelsen avklarer altså ikke hvorvidt interessentskapets

¹⁴⁴ Jf. Petroleumslovskommentaren s. 236.

¹⁴⁵ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 96.

¹⁴⁶ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 233-238.

¹⁴⁷ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 96.

¹⁴⁸ Jf. Petroleumslovskommentaren s. 235-236.

¹⁴⁹ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 207-211.

beslutning om å sende slik søknad skal skje med grunnlag i den alminnelige flertallsbestemmelsen etter Spesielle bestemmelser artikkel 3.2 eller gjennom enstemmighet hos alle rettighetshaverne.

Det finnes ingen uttrykkelige reguleringer i samarbeidsavtalen hvor vedtak om å søke om deling av en utvinningstillatelse er underlagt enstemmighet blant rettighetshaverne. I medhold av Spesielle bestemmelser artikkel 3.2 skulle man dermed kunne legge til grunn at et slikt vedtak er undergitt en alminnelig flertallsbeslutning.

Det har dog blitt hevdet at det er ”naturlig å likestille deling [av en utvinningstillatelse] med ”tilbakelevering av deler av konsesjonsområdet”, slik at beslutningen om å søke om deling må være enstemmig”.¹⁵⁰ Et slikt argument må basere seg på en betraktning om at man ved deling gir fra seg deler av utvinningstillatelsen til en ny utvinningstillatelse. Da den fraskilte utvinningstillatelsen vil stå ”på egne bein” som en individuell utvinningstillatelse vil man kunne se på beslutningen om å søke om fradeling som en innskrenkning i de grunnleggende rettighetene til rettighetshaverne.

Det er likevel slik at det ved gjennomføringen av fradelingen vil være de samme rettighetshavere både i den fradelte og i den opprinnelige utvinningstillatelsen. Videre vil det samme området som besto under den opprinnelige utvinningstillatelsen også bestå under den fradelte. Rettighetene som bestod under den opprinnelige utvinningstillatelsen består altså etter fradelingen. Forskjellen blir nå bare at disse rettighetene er likt fordelt (ut i fra området for de to utvinningstillatelsene) på to istedenfor på en utvinningstillatelse. En eventuell tilbakelevering må for øvrig skje på eget grunnlag.

At rettighetene som sådan blir videreført i den nye utvinningstillatelsen er også lagt til grunn i utvinningstillatelsen for fradelte område punkt 3, hvor det vises til at ”[d]e vilkår som fremgår av [den utvinningstillatelsen man fradeler fra], skal videreføres fullt ut også for [den nye utvinningstillatelsen], slik de til enhver tid får anvendelse.” Og selv om man på vanlig måte må inngå ny samarbeidsavtale for den fradelte utvinningstillatelsen, legger også utvinningstillatelsen for fradelte område

¹⁵⁰ Jf. Petroleumsløvs kommentaren s. 210.

punkt 4 til grunn at "[e]ventuelle øvrige avtaler som er inngått av rettighetshaverne i [den utvinningstillatelsen man fradeler fra] før utstedelse av [den nye utvinningstillatelsen], som regulerer virksomheten i [den utvinningstillatelsen man fradeler fra] og som er godkjent av departementet, skal gis direkte anvendelse også for [den nye utvinningstillatelsen]." Dette gjelder likevel ikke avtaler som "kun angår virksomheten i [den utvinningstillatelsen man fradeler fra] slik denne fremstår etter fradelingen av [den nye utvinningstillatelsen]."

Basert på de nevnte betraktninger, samt den manglende særskilte unntaksreguleringen i samarbeidsavtalen av dette spørsmålet, finner jeg å legge til grunn at vedtak om søknad om fradeling antakeligvis må kunne fattes med grunnlag i den alminnelige flertallsbestemmelsen.

I praksis ser man mange ganger at søknad om fradeling fremsettes i forbindelse med en andelsoverdragelse i medhold av artikkel 23. Slikt sett kunne man hevde at fradelingens funksjon, i alle fall delvis, reelt sett blir å fasilitere for at den nye rettighetshaveren skal kunne komme inn i det aktuelle området. Det er dog likevel slik at andelsoverdragelsen både formelt og reelt står på egne bein. De øvrige rettighetshavernes eventuelle rettigheter til å nekte en slik overdragelse vil ikke være påvirket av hvorvidt det samtidig også sendes en søknad om fradeling. Jeg kan derfor vanskelig se at en slik betraktning vil være avgjørende i spørsmålet om vedtaket om søknad om fradeling.

Artikkel 3.5 – Endring av stemmereglene

Dersom antall rettighetshavere eller den interne fordelingen av eierandelene endres i interessentskapet følger det at Spesielle bestemmelser artikkel 3.5 at interessentskapet skal foreslå nye stemmereglene.¹⁵¹ Dette vil gjelde for "enhver endring" enten i antall rettighetshavere eller i deres eierinteresser. Endringer vil altså omfatte både endringer i styrkeforholdet mellom de eksisterende rettighetshaverne og dersom en ny rettighetshaver kommer inn i rettighetshavergruppen. Antakeligvis vil dette også gjelde dersom den nye rettighetshaveren som kommer inn er i samme konsern

¹⁵¹ For en gjennomgang av stemmereglene og endring av disse se Michelet Stemmereglene.

som en av de eksisterende rettighetshaverne.¹⁵²

Endringer i rettighetshavergruppen trenger ikke nødvendigvis å medføre endringer av stemmereglene. Det avgjørende er at endringen er egnet til å påvirke rettighetshavernes innflytelse slik at balansen i interessentskapet forandres.¹⁵³ I den grad en endring av eierandelene ikke medfører en endring av stemmebalansen for rettighetshaverne ut i fra den gjeldende stemmeregelen så vil den gjeldende stemmeregelen kunne anvendes videre. Et forslag om å beholde den gjeldende stemmeregelen skal likevel også skal sendes inn til Olje- og energidepartementet for godkjenning.

Det følger av første punktum at utformingen av en ny stemmeregel i utgangspunktet skal gjøres av rettighetshaverne. Det er interessentskapet som sådan som skal utforme ny stemmeregel. Dette må tolkes slik at det kreves enstemmighet. Dersom det foreligger uenighet vil man måtte utarbeide to (eller flere) forslag. Men i alle tilfeller skal Olje- og energidepartementet etter andre punktum godkjenne den nye regelen. Dette følger også av den generelle regelen i Spesielle bestemmelser artikkel 8 om endringer i samarbeidsavtalen. Dersom det likevel ikke foreligger forslag så vil Olje- og energidepartementet etter Spesielle bestemmelser artikkel 3.5, tredje punktum kunne utarbeide ny stemmeregel på egen hånd. At Olje- og energidepartementet fastsetter en ny stemmeregel i mangel av forslag er upraktisk. Det mest praktiske er at interessentskapet ikke enes om et forslag, men at to eller flere grupper av rettighetshavere foreslår flere regler.

Det klare utgangspunktet for en slik endring er at den enkelte parts stemmevekt skal påvirkes minst mulig, jf. bestemmelsens fjerde punktum. Dette vil også Olje- og energidepartementet legge til grunn ved et vedtak.¹⁵⁴ Primært bør den nye stemmeregelen ivareta at innflytelsen til rettighetshaverne som ikke er involvert i endringen holdes skadesløs, og sekundært at den rettighetshaveren som overtar en eierandel også overtar

¹⁵² Jf. Ekeberg s. 56.

¹⁵³ Jf. Ekeberg s. 56.

¹⁵⁴ Meld. St. 28 s. 57.

den innflytelsen som andelen skulle tilsi.¹⁵⁵

Det er verdt å merke seg at Olje- og energidepartementet har lagt til grunn at de i noen tilfeller også vil kunne sette som vilkår ved en forlengelse av en utvinningstillatelse at stemmereglene i utvinningstillatelsen endres.¹⁵⁶ Man vil i så tilfelle i større grad basere en ny stemmeregulering på et prinsipp om andelsflertall.

Spesielle bestemmelser artikkel 6 – Varighet

6 Varighet

Denne Avtale skal være bindende for Partene i det tidsrom Utvinningstillatelsen gjelder med tillegg av den tid som er nødvendig for en forsvarlig avvikling av virksomheten og for gjennomføring av disponeringsvedtak i henhold til artikkel 30 i Vedlegg A.

Spesielle bestemmelser artikkel 6 legger til grunn at samarbeidsavtalen skal være bindende for rettighetshaverne frem til den underliggende utvinningstillatelsen er utløpt. Når utvinningstillatelsen utløper vil dermed også samarbeidsavtalen i utgangspunktet bortfalle. Utvinningstillatelsens lengde vil være angitt i utvinningstillatelsen punkt 1, bokstav b), men må utfylles i forhold til eventuelle forlengelser i medhold av de etterfølgende bokstaver, jf. petroleumsloven § 3-9.¹⁵⁷ I tillegg vil utvinningstillatelsen kunne opphøre på et tidligere tidspunkt gjennom manglende gjennomføring av betingede elementer i arbeidsforpliktelsen ("drop" beslutninger), jf. utvinningstillatelsen punkt 4, eller gjennom tilbakekall i medhold av petroleumsloven § 10-13.¹⁵⁸

Utgangspunktet om at samarbeidsavtalen bortfaller ved utvinningstillatelsens utløp må likevel justeres noe. For det første legger Spesielle bestemmelser artikkel 6 til grunn at samarbeidsavtalen vil regulere

¹⁵⁵ Jf. Ekeberg s. 58 som videre på s. 58-61 vurderer forskjellige typesituasjoner.

¹⁵⁶ Se Meld. St. 28 s. 57.

¹⁵⁷ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 190-207.

¹⁵⁸ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 819-829.

gjennomføringen av hele disponeringsvedtaket i medhold av artikkel 30. Dette må forstås å gjelde frem til avslutningsplanen er fullført, jf. artikkel 32 og petroleumsløven § 5-1,¹⁵⁹ og dermed også avviklingen av det der til hørende økonomiske oppgjøret mellom rettighetshaverne.¹⁶⁰ Dette vil gjelde selv om den underliggende utvinningstillatelsen skulle ha utløpt. I denne sammenhengen følger det også klart av petroleumsløven § 5-3, andre ledd, andre punktum¹⁶¹ at forpliktelsen til å gjennomføre et disponeringsvedtak også vil gjelde etter utløpet av den aktuelle utvinningstillatelsen.

Reguleringen i artikkel 6 om disponeringsvedtaket vil kunne få sin praktiske relevans der hvor man har avviklet all offshore aktivitet, inklusiv tatt vekk og/eller sikret installasjoner i medhold av disponeringsvedtaket, men hvor det fremdeles pågår aktivitet på land for eksempel med oppkutting av installasjoner. Et annet praktisk eksempel vil kunne være der hvor selve disponeringsvedtaket er sluttført men hvor en forsvarlig avvikling av virksomheten også omfatter et økonomisk oppgjør eller tvist overfor en kontraktspart. Et spørsmål er hvor langt man kan strekke samarbeidsavtalen i forhold til avvikling av virksomheten. Man kan for eksempel tenke seg at disponeringsvedtaket fastlegger at betongunderstellet på en plattform skal etterlates, men hvor det påligger en plikt til å vedlikeholde merking av disse gjennom eksempelvis lyssetting. Selv om man i et slikt tilfelle ikke nødvendigvis står overfor de store kostnadene, ei heller en omfattende aktivitet, vil det likevel faktisk være en aktivitet som har en viss kostnad og dette vil vedvare i all overskuelig fremtid. Dersom dette ikke absorberes av operatørens interne kostnader og aktiviteter, så vil jeg anta at man i medhold av Spesielle bestemmelser artikkel 6 vil kunne gå tilbake til de tidligere rettighetshaverne og søke dekning av slike kostnader i tråd med samarbeidsavtalen og regnskapsavtalen. Dette forholdet og prinsippene for det kunne likevel etter min mening med fordel vært adressert i samarbeidsavtalen.

¹⁵⁹ Om denne bestemmelsen se Petroleumsløvs kommentaren s. 410-427.

¹⁶⁰ Om grensene for styringskomiteens flertallskompetanse i denne fasen se Ellenes s. 66-68.

¹⁶¹ Om denne bestemmelsen se Petroleumsløvs kommentaren s. 436-438.

Det foreligger dog i petroleumsloven § 5-4, fjerde ledd et alternativ om at staten overtar ansvaret for innretningen, inklusiv fremtidig vedlikehold. Etter min mening burde man kunne finne frem til hensiktsmessige arrangement for en overtakelse av et slikt vedlikeholdsansvar, i alle fall i de situasjoner hvor det er tale om en relativt begrenset vedlikeholdsaktivitet.¹⁶²

For det andre legger Spesielle bestemmelser artikkel 6 til grunn at samarbeidsavtalen skal gjelde for ”den tid som er nødvendig for en forsvarlig avvikling av virksomheten”.¹⁶³ Denne reguleringen må ses i sammenheng med artikkel 25.3 som legger til grunn at samarbeidsavtalens bestemmelser også skal anvendes for ansvar som først blir gjort gjeldende etter at oppløsning av interessentskapet i medhold av artikkel 25 er gjennomført. Antakeligvis vil man med grunnlag i Spesielle bestemmelser artikkel 6 også legge til grunn tilsvarende anvendelse av regelen i artikkel 25.3 ut over de tilfeller hvor interessentskapet formelt sett er oppløst i medhold av artikkel 25. Man kan eksempelvis tenke seg at en utvinningstillatelse utløper i medhold av utvinningstillatelsen punkt 1, bokstav b), men at det i medhold av petroleumsloven § 7-3¹⁶⁴ senere oppstår et krav knyttet til forurensning fra en tidligere plugget og forlatt brønn. Dersom de tidligere rettighetshaverne blir ansvarlige for et slikt krav vil man deretter antakeligvis søke tilbake til samarbeidsavtalens reguleringer om det interne ansvarsforholdet, jf. særlig artikkel 7. Et annet eksempel kan være at man ved utløpet av utvinningstillatelsen ikke har fått gjennomført fjerning av brønnhode ved en boret brønn. Dersom man skulle få Olje- og energidepartementet sitt samtykke til å fjerne brønnhodet på et senere tidspunkt vil samarbeidsavtalens bestemmelser dermed også regulere denne operasjonen og kostnadsdekningen av den.

¹⁶² Et slikt arrangement er behandlet i Petroleumslovskommentaren s. 469-475

¹⁶³ Om håndtering av kostnader i tilknytning til avvikling av virksomheten se regnskapsavtalen artikkel 1.3.4.

¹⁶⁴ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 544-561. Se også Petroleumstilsynets tolkningsuttalelse til aktivitetsforskriften § 88; <http://www.ptil.no/aktivitetsforskriften/til-88-responsibility-for-pollution-after-relinquishment-article3936-388.html>.

Spesielle bestemmelser artikkel 8 – Endringer av samarbeidsavtalen

8 Godkjenning

Endringer i, unntak fra eller tillegg til Avtalen skal forelegges Departementet for godkjenning.

Dersom interessentskapet skal vedta endringer til samarbeidsavtalens reguleringer må dette skje med grunnlag i enstemmighet hos rettighetshaverne.¹⁶⁵ Videre regulerer Spesielle bestemmelser artikkel 8 at alle "[e]ndringer i, unntak fra eller tillegg til [samarbeidsavtalen]" skal godkjennes av Olje- og energidepartementet.¹⁶⁶ Dette følger også av standard utvinningstillatelse punkt 6, andre ledd. Slik sett kan det anføres at rettighetshaverne i utgangspunktet ikke har noe myndighet eller rådighet over avtaledokumentet som sådan, jf. utvinningstillatelsen punkt 6.¹⁶⁷ Dette følger som en konsekvens av samarbeidsavtalen som konsesjonsvilkår.¹⁶⁸ Dersom det gjøres endringer som ikke godkjennes av Olje- og energidepartementet vil disse dermed være ugyldige.

Med bakgrunn i formålet om å ha én standard samarbeidsavtale vil nok Olje- og energidepartementet generelt vil være tilbakeholdne med å akseptere endringer. I praksis vil dermed endringer i det enkelte interessentskapet primært relatere seg virkninger av andelsoverdragelser, og dermed konkret til angivelsen og sammensetningen av rettighetshavergruppen og til den konkrete stemmeregel. Ut over de nevnte særskilte endringene har den standard samarbeidsavtalen sine generelle bestemmelser per dags dato ikke blitt endret. Samarbeidsavtalens bestemmelser foreligger dermed i den form de var ved innføringen av den standard samarbeidsavtalen.

At samarbeidsavtalen ikke endres unødig har en verdi i seg selv da

¹⁶⁵ Jf. Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 388 og Ellenes s. 52.

¹⁶⁶ For en drøftelse av statens rett til selv å gjøre endringer i samarbeidsavtalen se Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 390-393.

¹⁶⁷ Jf. Kaasen Cash calls s. 294.

¹⁶⁸ Jf. Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 389.

dette er med på å bygge opp om de hensynene som gjør seg gjeldende for konseptet med en standard samarbeidsavtale for alle interessentskap. Videre vil det kunne være praktiske utfordringer knyttet til å gjøre endringer med virkning for tidligere tildelte utvinningstillatelser. Selv om disse argumentene er tungtveiende og bør lede til en utpreget ”grunnlovskonservatisme”, vil jeg likevel hevde at dette ikke bør komme i veien for at man med tilstrekkelig jevne mellomrom har en gjennomgang av samarbeidsavtalen med henblikk på å nødvendige forbedringer.

Enkelte typer endringer følger selv av samarbeidsavtalen. Et eksempel på et konkret forutsatt tillegg til samarbeidsavtalen er gassløfte- og balanseringsavtalene hvor departementets godkjenning er eksplisitt nevnt i artikkel 22.2.

En annen særskilt endringsregel finner vi i samarbeidsavtalen artikkel 13.2. I denne bestemmelsen gis rettighetshaverne anledning med enstemmighet å endre beløpsgrensene for anskaffelser i artikkel 13. En tilsvarende bestemmelse finnes også i artikkel 12.5, andre ledd, fjerde punktum om grensene for operatørens adgang til å overskride utgiftsfullmakter. Endringer under disse bestemmelsene representerer i utgangspunktet en endring av samarbeidsavtalen. Likevel må det legges til grunn at når rettighetshaverne i medhold av samarbeidsavtalens bestemmelser er gitt en slik særskilt endringsadgang så trenger ikke en slik endring å godkjennes av Olje- og energidepartementet. Tilsvarende må gjelde for regnskapsavtalen artikkel 1.2.1, fjerde ledd hvor styringskomiteen gjennom flertallsbeslutning kan endre beløpsgrensen for når operatøren skal innkalle forskudd i valuta.

De rene bevisste endringer med videre av konkrete bestemmelser samarbeidsavtalen gjennom endringsavtaler skaper ikke særlige problemstillinger. Det mer problematiske blir å avgjøre om eksempelvis vedtak i styringskomiteen eller inngåelsen av egne arrangementer reelt sett medfører en endring i, unntak fra eller tillegg til samarbeidsavtalen og dermed må godkjennes av Olje- og energidepartementet. En slik reell endring kan oppstå dersom man etablerer uttaks- og avskjipningsprosedyrer for olje som ikke er i samsvar med artiklene 20 – 21.

Et annet eksempel kan være at rettighetshaverne i en utvinningstil-

latelse bestemmer seg for individuelt å stille garantier bank eller morselskaps garantier (ut over de krav som direkte følger av i konsesjonsverket) for denne/disses rettighetshavernes forpliktelser under samarbeidsavtalen. Denne problemstillingen har blitt aktualisert i de senere år med bakgrunn i det endrede aktørbildet på norsk sokkel hvor man har fått flere aktører som ikke har den samme grad av finansiell styrke som de tradisjonelle rettighetshaverne og operatørene.¹⁶⁹ Slike garantier kan bli aktuelle både overfor de øvrige rettighetshaverne og overfor interessentskapets leverandører. Det kan argumenteres med at slike arrangementer kan medføre at bestemmelsene i artikkel 9 om mislighold reelt sett settes til side dersom garantiene kan påberopes før tidsfristene i artikkel 9.3 eller 9.4 er oppnådd. I så tilfelle kan garantiene reelt sett innebære en endring i, unntak fra eller tillegg til samarbeidsavtalen. Man kunne anført at slike garantier overfor *leverandører* ikke har en like klar kobling til samarbeidsavtalens regler om mislighold som garantier overfor de øvrige *rettighetshaverne*. Men da slike garantier overfor leverandører reelt sett vil få samme virkning i forhold til disse bestemmelsene som garantier overfor rettighetshaverne, må konklusjonen etter min mening være den samme for begge denne typen garantier; alle slike garantier krever samtykke fra Olje- og energidepartementet.

Men også faktiske endringer som ikke er forankret i styringskomiteen som sådan vil kunne kvalifisere som endringer etter artikkel 8. Det avgjørende må være hvorvidt det foreligger en opptreden som avviker fra det foreskrevne i samarbeidsavtalen.¹⁷⁰ Et eksempel på dette kan være der hvor industrien som sådan legger til grunn en praksis som avviker fra samarbeidsavtalens bestemmelser.¹⁷¹

Spesielle bestemmelser artikkel 9 –

¹⁶⁹ Om det endrede aktørbildet og forhold knyttet til vilkår fra myndighetene om finansiell sikkerhet se blant annet Tveit Andelsoverdragelser s. 4 flg.

¹⁷⁰ Jf. Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 385.

¹⁷¹ Dette ble lagt til grunn i Olje- og energidepartementet sitt brev til alle rettighetshaverne på norsk sokkel datert 17. februar 2004.

Samarbeidsavtalens styrende rett

9 Anvendelse av norsk rett
Denne Avtale er undergitt norsk rett.

Etter Spesielle bestemmelser artikkel 9 er samarbeidsavtalen underlagt norsk rett. Denne bestemmelsen bør ses i sammenheng med artikkel 29 om håndtering av tvister under samarbeidsavtalen. Men selv om utgangspunktet om norsk rett er klart, gjør det forholdet at samarbeidsavtalen er vanskelig å plassere rettslig¹⁷² at det kan være utfordrende å fastlegge nærmere hvilke tolkningsprinsipper som skal anvendes når man konkret skal tolke samarbeidsavtalens bestemmelser.

Ved tolkning av samarbeidsavtalen må man i utgangspunktet legge stor vekt på hvilke løsninger som følger av avtalen selv.¹⁷³ Med andre ord vil utgangspunktet være en objektiv tolkning av avtalen.¹⁷⁴ På grunn av den relativt uttømmende reguleringen avtalen gir vil dette utgangspunktet måtte gjelde både direkte og antitetisk. Men forutsetningen for avtalen, og de formål den har vil også være relevante.¹⁷⁵ Det blir dermed spørsmål om hvilke bakgrunnsrett/-slige prinsipper man bør se hen til ved tolkning av samarbeidsavtalen. Direkte supplerings av samarbeidsavtalens regler vil det i utgangspunktet være lite rom for.¹⁷⁶

Også med grunnlag i det konsesjonsrettslige utgangspunktet for samarbeidsavtalen, vil en objektiv fortolkning fremstå som utgangspunktet.¹⁷⁷ Det har i denne relasjonen vært diskutert hvorvidt ”uklarhetsregelen” vil kunne anvendes for tolkning av samarbeidsavtalen.¹⁷⁸ Antakeligvis må det kunne legges til grunn en viss grad av klarhet for at avtalens reguleringer skal kunne tolkes til gunst for offentlige interesser

¹⁷² Jf. Meldahl s. 20. Om dette se kommentarene generelt om samarbeidsavtalen ovenfor.

¹⁷³ Jf. Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 46.

¹⁷⁴ Jf. Meldahl s. 22, Ellenes s. 18 og Ekeberg s. 20.

¹⁷⁵ Jf. Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 46.

¹⁷⁶ Jf. Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 46.

¹⁷⁷ Jf. Meldahl s. 23.

¹⁷⁸ Se Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 385 og Selvig Petroleumsrett s. 271.

til skade for rettighetshaverne.¹⁷⁹ Dette elementet er knyttet opp i mot å se hen til formålet med de enkelte bestemmelser sett opp i mot det øvrige konsesjonsverket.¹⁸⁰

Dette leder oss over til at elementer i konsesjonsverket og betraktninger herfra vil være relevante som et bakteppe for samarbeidsavtalen.¹⁸¹ Særlig der hvor samarbeidsavtalens reguleringer er ment å dekke offentlige interesser vil det øvrige konsesjonsregelverket og hensynene bak dette være særlig vektige.¹⁸² I denne konteksten kan det i noen grad være aktuelt å utfylle avtalen på grunnlag av den konsesjonsrettslige bakgrunnen for de aktuelle bestemmelsene.¹⁸³ Dermed vil det ofte kunne være grunnlag for å vektlegge momenter utledet av petroleumsloven med forskrifter.¹⁸⁴ I den grad Olje- og energidepartementet som ”forvalter” av samarbeidsavtalen har gitt uttrykk for sitt syn for eksempel gjennom stortingsmeldinger, vil slike betraktninger være relevante ved tolkning av samarbeidsavtalen. Med denne bakgrunnen er det ikke uvanlig at man i praksis søker avklaringer i kommunikasjon med Olje- og energidepartementet.

Det foreligger lite offentlige tilgjengelige kilder om den direkte bakgrunnen for de forskjellige bestemmelsene i samarbeidsavtalen. Men i den grad det kan fastlegges slike kilder så vil disse også kunne være relevante for å kaste lys over intensjonen bak den aktuelle bestemmelsen.¹⁸⁵

Videre er det grunnlag for å plassere interessentskapet i ”det selskapsrettslige landskap”.¹⁸⁶ Betraktninger fra selskapsretten, og da først og

¹⁷⁹ Jf. Meldahl s. 23-24.

¹⁸⁰ Dette synes også lagt til grunn i Selvig Petroleumsrett s. 271-272.

¹⁸¹ Jf. Endresen s. 16 som også viser til ”reelle hensyn i et samfunnsmessig perspektiv”.

¹⁸² Jf. Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 51. Se også Meldahl s. 24-25 som også viser til relevansen av tolkningsalternativ som er egnet til å realisere formålet med samarbeidsavtalen i seg selv, inklusiv samarbeid og forsvarlig drift. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-7”, samt tilsvarende kommentarer på s. 3-10, viser til at den konsesjonsrettslige overbygningen av avtalen ”som ofte vil ha sterke innvirkninger på det endelige resultatet”.

¹⁸³ Jf. Ekeberg s. 21.

¹⁸⁴ Jf. Ellenes s. 19.

¹⁸⁵ Jf. Ekeberg s. 20-21.

¹⁸⁶ Jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 165.

fremst i forhold til selskapsloven, vil derfor i noen grad kunne være relevante som alminnelig bakgrunnsrett ved tolkning av samarbeidsavtalen.¹⁸⁷ Også i så måte vil prinsippet om en objektiv fortolkning være sentralt.¹⁸⁸ Dette kan likevel ikke utelukke at man også kan legge vekt på formålsbetraktninger.¹⁸⁹ Selv om betraktninger fra selskapsretten vil kunne være relevant bør det likevel utvises en viss varsomhet med å trekke for direkte analogier.¹⁹⁰ Særlig vil dette gjelde for aksjeselskapslovgivningen.¹⁹¹ Men det kan likevel være grunn for å se hen til allmenne / grunnleggende selskapsrettslige prinsipper.¹⁹² Dette vil gjelde både til en viss grad som bakgrunnsrett og som tolkningsmoment.¹⁹³ Slike betraktninger må nok likevel brukes med en viss varsomhet og da kun i den utstrekning de ikke kommer i konflikt konsesjonsrettslige betraktninger.

Det er dessuten slik at samarbeidsavtalen også kan sies å ha visse kontraktsrettslige elementer.¹⁹⁴ I forhold til i hvilken grad dette vil være relevant ved tolkning av samarbeidsavtalen kan man nok generelt sett i alle fall legge til grunn at norsk kontraktsrett ikke kan anvendes for samarbeidsavtalen uten visse tilpasninger.¹⁹⁵

¹⁸⁷ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 2, Kaasen Oljesamarbeid s. 165-167, Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 11, Selvig Samarbeidsavtalen s. 1-6 og Ot.prp. nr. 47 (1984-85) s. 17-19. Dæhlin la selv for statsdeltakelsesavtalene generelt til grunn at "[d]et privatrettslige innhold bør betones relativt sterkt", jf. s. 28. Det vises også til Kaasen Oljesamarbeid kapittel 6 sin drøftelse og hvor det på side 166 oppsummeres generelt med at "[d]et er ingen tvil om at selskapsloven selv, og særlig for så vidt den må oppfattes som kodifisering av alminnelig selskapsrett, har interesse ved tolkning og utfylling av samarbeidsavtalen – bare man har tilstrekkelig respekt for avtalens egenart. Vurderingen må nødvendigvis bli konkret."

¹⁸⁸ Jf. Huitfeldt s. 211.

¹⁸⁹ I voldgiftsdommen som det er referert til i sak 13-071666TVI-STAV ble det vist til at "Tolkinga bør skje ut frå bakgrunnen for og føremålet med ordninga [...]", jf. dommens s. 14 flg.

¹⁹⁰ Jf. Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 72.

¹⁹¹ Jf. Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 50-51.

¹⁹² Jf. Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 46 og Ellenes s. 19.

¹⁹³ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 2.

¹⁹⁴ Om dette se under de innledende kommentarer om samarbeidsavtalen generelt.

¹⁹⁵ Jf. Selvig Petroleumsrett s. 273. Jf. også Ekeberg s. 20 som viser til at "det vil være lite rom for subjektive tolkningsmomenter". Kaasen Statsdeltakelsesavtalen la på s. 393 til grunn at utgangspunktet for statsdeltakelsesavtalene må være at disse "undergis de regler for tolkning og utfylling som gjelder slike private avtaler". Huitfeldt legger

Hva gjelder andre tolkningselementer er det antatt at selv om partenes etterfølgende opptreden kan være relevant, så bør man utvise varsomhet med å legge vekt på dette.¹⁹⁶ Men etablert praksis kan på visse betingelser likevel være relevant.¹⁹⁷ I så måte vil Norsk olje og gass sine retningslinjer være relevante i alle fall som utfylling av samarbeidsavtalens reguleringer. Det forutsettes dog at slik praksis ikke materielt sett er i konflikt med bestemmelser i samarbeidsavtalen.

I og med at tvister under samarbeidsavtalen i medhold av artikkel 29 i utgangspunktet skal behandles ved voldgift, foreligger det begrenset offentlig tilgjengelig rettspraksis rundt samarbeidsavtalen.¹⁹⁸ Dette henger sammen med at man i de fleste tilfeller avtaler at voldgiftsdommer skal holdes konfidensielle av partene. Men i den grad voldgiftsdommer gjøres tilgjengelig vil disse kunne ha relativt stor vekt.¹⁹⁹

De opprinnelige samarbeidsavtalene på norsk kontinentalsokkel var bygget på inspirasjon samarbeidsavtaler (ulike former for Joint Venture avtaler) innenfor andre jurisdiksjoner.²⁰⁰ Av slike andre samarbeidsavtaler som det i dag er mest nærliggende å trekke paralleller til kan man særlig trekke frem samarbeidsavtalene på britisk kontinentalsokkel og AIPN sin

på s. 210 til grunn at etter innføringen av en standard samarbeidsavtale så må argumenter om å bruke en alminnelig avtalerettslig metode for tolkning av samarbeidsavtalen være "noe svekket". Huitfeldts argument synes å være at samarbeidsavtalens "privatrettslige sider nå er kommet mer i bakgrunnen". Men som vist til under innledningskapittelet har samarbeidsavtalen også tidligere vært standardisert, kun med det endrede forholdet at den tidligere ble endret av Olje- og energidepartement for de enkelte tildelingsrundene. Jeg kan derfor ikke se at den gjeldende standard samarbeidsavtale derfor i så måte skiller seg prinsipielt fra de tidligere samarbeidsavtaler. Huitfeldt viser da også til at "det må nok [likevel] være grunnlag for å opprettholde [Kaasens nevnte synspunkt] ettersom avtaleformen fortsatt er beholdt".

¹⁹⁶ Jf. Huitfeldt s. 212.

¹⁹⁷ Jf. Huitfeldt s. 213. Dette synes også akseptert som relevant i LF-2009-53098 selv om retten for dette tilfellet kom frem til at det ikke ble avklart om det foreligger noen felles bransjeforståelse med hensyn til det spørsmålet som ble diskutert, jf. kjennelsen s. 7.

¹⁹⁸ Jf. Meldahl s. 20-21. Se eksempelvis også resymeet i Bustnesli og Skaar Kristoffersen s. 1881-1899 over rettspraksis som er relevant for petroleumsregelverket.

¹⁹⁹ Jf. Ekeberg s. 21.

²⁰⁰ Jf. Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 41 og s. 43 med videre henvisninger, og Meldahl s. 15.

modell samarbeidsavtale.²⁰¹ Siden samarbeidsavtalen er underlagt norsk rett må det nok likevel legges til grunn at tolkning av slike andre samarbeidsavtaler i utgangspunktet har begrenset verdi for tolkningen av den norske samarbeidsavtalen.²⁰² Samtidig bygger mange av konseptene i samarbeidsavtalen fremdeles på reguleringer hentet fra internasjonale samarbeidsavtaler, og internasjonal praksis rundt slike konsepter kan derfor likevel ha en viss relevans for tolkning av enkeltspørsmål.²⁰³ Dette vil nok først og fremst gjelde i de tilfeller hvor samarbeidsavtalen er taus om det aktuelle spørsmålet.²⁰⁴

Vedlegg A – Samarbeidsavtale

Definisjoner

I begynnelsen av samarbeidsavtalen defineres 16 begreper. Det presiseres i innledningen til bestemmelsen at disse definisjonene vil gjelde "[m]ed mindre annet er bestemt". Dette må forstås som en henvisning til om annet er bestemt i utvinningstillatelsen eller andre steder i samarbeidsavtalen.

Generelt sett reiser de fleste av disse definisjonene ikke særskilte rettslige problemstillinger. Jeg vil likevel for fullstendighetens skyld kort kommentere alle definisjonene.

1. *"Brutto bokførte verdier" betyr den enkelte Parts andel av de totale akkumulerte utbyggingskostnader som etter oppgave fra Operatøren er belastet felleskontoen.*

²⁰¹ For juridisk teori vedrørende internasjonale samarbeidsavtaler se eksempelvis henvisningene i Meldahl.

²⁰² Jf. Stang Minoritetsbeskyttelse s. 43 og Endresen s. 15-16.

²⁰³ Jf. Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 47-48 som går enda lengre og hevder at dette vil kunne "vera ei viktigare og meir nærliggende rettskjelde enn den norske Selskapslova".

²⁰⁴ Jf. Meldahl s. 24.

Definisjon nr. 1 legger til grunn at Brutto bokførte verdier skal være den enkelte rettighetshaverens andel av totale akkumulerte utbyggingskostnader som er belastet interessentskapets felleskonto. Dette begrepet anvendes i artikkel 9.3 om overdragelser i misligholdssituasjoner. Brutto bokførte verdier angir grunnlaget for den pris som skal betales for overdragelse av en misligholdende rettighetshaver sin eierandel.

Definisjonen viser eksplisitt kun til *utbyggingskostnader*. Det kan dermed spørres om det i andre faser – lete-, produksjons- og avslutningsfasen – ikke skal måtte tas hensyn til prisberegningen i artikkel 9.3, tredje ledd, eller om prisen skal settes til null.²⁰⁵ All den tid det foreligger investeringskostnader, eksempelvis i tilknytning til en godkjent avslutningsplan, synes det for meg som det må være naturlig å lene seg på hovedprinsippet i første punktum som viser til *investeringer* generelt sett. Motsetningsvis kan man hevde at i de situasjoner hvor det ikke foreligger investeringer så skal prisen settes til null. Dette spørsmålet må likevel anses som uavklart i den gjeldende bestemmelsen.

2. *“Deltakerandel” betyr den prosentvise ideelle andel en Part til enhver tid har i Utvinningstillatelsen og interessentskapet eller hvor omstendighetene tilsier dette, i en virksomhet på egen risiko.*

Å være en part i samarbeidsavtalen er direkte knyttet opp i mot det å være rettighetshaver og dermed ha en ideell eierandel²⁰⁶ i en utvinningstillatelse.²⁰⁷ Derfor legger definisjon nr. 2 til grunn at eierandelen i interessentskapet er det samme som andelen i utvinningstillatelsen. Det samme uttrykkes også i Spesielle bestemmelser artikkel 2, andre ledd.

Eierandelen er i utgangspunktet en fast prosentvis størrelse av det

²⁰⁵ Denne spørsmålsstillingen ble reist av Rune Solberg i hans presentasjon på det Petroleumsjuridiske seminar i 2013 (Helsingør).

²⁰⁶ Samarbeidsavtalen bruker selv begrepet ”Deltakerandel”, jf. definisjon nr. 2. I denne artikkelen vil jeg bruke begrepet ”eierandel” da min erfaring er at det er dette begrepet som er mest brukt i praksis i industrien. Jeg er likevel fullt klar over at fra et juridisk perspektiv er dette i mange sammenhenger et nokså uøyaktig begrep.

²⁰⁷ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 6-10. Se også Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 374 som viser til at ”det er bare gjennom deltagerposisjonen definert av avtalen at [den enkelte rettighetshaver] kan nyttiggjøre seg sin andel i utvinningsretten”.

fulle interessentskapet. Andelen representerer en særrett til ”undersøkelse, utvinning, transport eller utnyttelse”, jf. petroleumsloven §§ 1-6 j)²⁰⁸ og 3-3, tredje ledd, første punktum.²⁰⁹ Denne særretten inkluderer for det første en rett til undersøkelse og leteboring. For det andre inkluderer den en eierrett til produsert petroleum, jf. petroleumsloven § 3-3, tredje ledd, andre punktum²¹⁰ og til interessentskapets fellesmasse, jf. samarbeidsavtalen artikkel 6.

I noen tilfeller er rettighetene i samarbeidsavtalen tillagt en rettighetshaver i egenskap av å være rettighetshaver som sådan. De praktisk viktigste rettighetene i samarbeidsavtalen er likevel koblet opp mot den eierandelen en rettighetshaver innehar i forhold til resten av interessentskapet – da særlig i forhold til vedtak fastsatt av styringskomiteen.²¹¹ Særlig sentralt i så måte er tilskuddsplikten til å finansiere interessentskapet virksomhet, jf. artikkel 8.1, rett til å disponere over petroleum, jf. artikkel 20.1 og 22.1, eiendomsretten til fellesmassen, jf. artikkel 6.1, og stemmereglene, jf. Spesielle bestemmelser artikkel 3.1.²¹² Når det gjelder rettighetshavernes disponering av eierandelene som sådan vil dette først og fremst gjelde forhold knyttet til overdragelser som er regulert av artikkel 23 og uttreden som er regulert av artikkel 24.²¹³ I tillegg kommer spørsmål om oppgivelse av hele utvinningstillatelsen som er delvis regulert artikkel 25 om oppløsning av interessentskapet og i Spesielle bestemmelser artikkel 3.4 om beslutning om oppgivelse.

²⁰⁸ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 96.

²⁰⁹ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 128-131.

²¹⁰ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 132.

²¹¹ Ekeberg viser riktignok i sin analyse av eierandelen som grunnlag for rettighetshavernes reelle innflytelse i interessentskapet på s. 126 til at ”[d]eltakerandelene er som den klare hovedregel uten betydning for innflytelsen”. Ved kommersielle avgjørelser viser Ekeberg til at de sentrale elementene for den reelle innflytelsen til den enkelte rettighetshaver vil være hvilke parter som er rettighetshavere, og hvorvidt den enkelte rettighetshaver er operatør eller ikke.

²¹² Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 6-7.

²¹³ I Arnesen Samarbeidsavtalen s. 8-10 nevnes virksomhet på egen risiko sammen med overdragelser og uttreden som endringer i eierandelen underlagt rettighetshavernes kontroll. Under betraktningen om at virksomhet på egen risiko ikke i seg selv medfører endring av eierandelen, men gir mekanismer for håndtering av denne i visse situasjoner, finner jeg det ikke naturlig å behandle dette i denne sammenhengen.

Definisjonen legger for øvrig til grunn at eierandelsbegrepet skal brukes tilsvarende for virksomhet på egen risiko i medhold av artikkel 18 og 19. For slike tilfeller må begrepet justeres til å forstås som den deltakende rettighetshavers ideelle andel i virksomheten på egen risiko.

3. *“Forekomst” er en ansamling av petroleum i en geologisk enhet, avgrenset av bergarter typer ved strukturelle eller stratigrafiske grenser, kontaktflate mellom petroleum og vann i formasjonen, eller en kombinasjon av disse, slik at den petroleum som omfattes overalt er i trykkommunikasjon gjennom væske eller gass.*

Begrepet Forekomst er definert i definisjon nr. 3. Denne definisjonen er sammenfallende med definisjonen av begrepet petroleumforekomst i petroleumsløven, jf. petroleumsløven § 1-6, b).²¹⁴ Under petroleumsløvens definisjon av petroleumforekomst fremkommer det at Olje- og energidepartementet skal bestemme i tvilstilfeller hva som skal anses som en petroleumforekomst. Samarbeidsavtalen har ikke noen tilsvarende regulering om at departementet er gitt en slik særskilt avklaringsmyndighet. Dermed må det legges til grunn at ved tvilstilfeller under samarbeidsavtalen så må dette i utgangspunktet henvises til voldgift i tråd med den generelle tvisteløsningsmekanismen i artikkel 29.

4. *“Investeringsperioden” betyr det tidsrom som vil medgå til å gjennomføre planlagte investeringer.*

Begrepet Investeringsperioden henger sammen med styringskomiteens behandling av arbeidsprogram og budsjett i medhold av artikkel 12.2. I utgangspunktet er denne behandlingen knyttet opp til det påfølgende året, men etter andre og fjerde ledd skal styringskomiteen også behandle investeringer i det langsiktige perspektivet som er nødvendig for å gjennomføre en planlagt investering.

5. *“Kvartal” betyr 3 sammenhengende kalendermåneder som begynner fra og med den 1/1, 1/4, 1/7 eller 1/10.*

²¹⁴ For en redegjørelse av sistnevnte definisjon vises det til Petroleumsløvscommentaren s. 88-89.

I forhold til uttak av olje i medhold av artikkel 20 og 21 deles hvert kalenderår opp i intervaller på tre sammenhengende kalendermåneder; Kvartal. Dette gjelder både i forhold til det ventede produksjonsprogrammet, jf. artikkel 20.2, og det faktiske uttaket i den foregående perioden, jf. artikkel 20.5. I tillegg er reglene om Meruttak i artikkel 21.3 opp i mot kvartalsperioder.

6. *“Medlem” betyr en Parts representant i styringskomiteen.*

Den enkelte rettighetshavers stilling i styringskomiteen utøves av konkrete personer. Hver enkelt rettighetshaver skal derfor etter artikkel 1.1, andre punktum utnevne én person som i styringskomiteen skal kunne representere rettighetshaveren i dette organet. Det forutsettes derfor at denne personen er legitimert til å handle på vegne av rettighetshaveren og derfor innehar nødvendig fullmakter for å kunne utøve en slik representasjon.

7. *“Naturgass” betyr alle hydrokarboner som er gassformige ved standard atmosfærisk trykk og temperatur, inkludert ikke-hydrokarbongass som er i forbindelse med og produsert sammen med gassformige hydrokarboner. Kvantumet uttrykkes i standard kubikkmeter.*

Den Petroleum som produseres av rettighetshaverne, jf. definisjon nr. 10, skal ved uttak avgrenses i henholdsvis Olje og Naturgass. Definisjon nr. 7 angir således den tekniske beskrivelsen av hva som positivt vil anses som Naturgass og hvor uttak er regulert av artikkel 22. Det er nødvendig å se denne definisjonen i sammenheng med definisjon nr. 13 om hva som skal anses som standard atmosfærisk trykk og temperatur.

8. *“Olje” betyr all annen petroleum enn naturgass, og som ved standard atmosfærisk trykk og temperatur er i flytende form.*

Den Petroleum som produseres av rettighetshaverne, jf. definisjon nr. 10, skal ved uttak avgrenses i henholdsvis Olje og Naturgass. Definisjon nr. 8 angir således den tekniske beskrivelsen av hva som vil inngå i Olje. Olje avgrenses negativt opp i mot Naturgass, jf. definisjon nr. 7, og omfat-

ter således all Petroleum som ikke anses som Naturgass. Det er nødvendig å se denne definisjonen i sammenheng med definisjon nr. 13 om hva som skal anses som standard atmosfærisk trykk og temperatur. Uttak av Olje reguleres av artikkel 20 og 21.

9. *“Part” betyr selskap som er rettighetshaver og har Deltakerandel. Selskaper som har Deltakerandel som gruppe anses som en Part.*

I medhold av definisjon nr. 9 bruker samarbeidsavtalen begrepet ”Part” om deltakerne i interessentskapet. Den enkelte Part vil være den samme som den enkelte rettighetshaver. Definisjonens andre punktum angir dessuten at i de tilfeller hvor flere selskaper har én eierandel i medhold av utvinningstillatelsen, så vil disse selskapene samlet sett utgjøre en Part i interessentskapet. Dette er konsistent med definisjonen av rettighetshaver i petroleumsloven § 1-6, bokstav j.²¹⁵

Partene og deres eierandel i interessentskapet er angitt i Spesielle bestemmelser artikkel 2. Sistnevnte bestemmelse legger klart til grunn at eierandelen i interessentskapet skal være den samme som den andel den enkelte har i den aktuelle utvinningstillatelsen. Selv om det rettslig sett er et skille mellom det å være rettighetshaver under en utvinningstillatelse og det å være en part i et interessentskap, vil jeg for enkelthets skyld i det videre bruke begrepet rettighetshaver.

10. *“Petroleum” betyr alle flytende og gassformige hydrokarboner som finnes i naturlig tilstand i undergrunnen, samt andre stoffer som utvinnes i forbindelse med slike hydrokarboner, herunder svovel, men ikke bunnfall og vann.*

Definisjon nr. 10 fastlegger innholdet av begrepet Petroleum. Hovedkomponentene i dette vil være Naturgass, jf. definisjon nr. 7, og Olje, jf. definisjon nr. 8.

Reguleringen av hva som skal anses som Petroleum i samarbeidsavtalens forstand er i det vesentlige sammenfallende med definisjonen av petroleum i petroleumsloven, jf. petroleumsloven § 1-6, bokstav a).²¹⁶

²¹⁵ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 96.

²¹⁶ Om denne bestemmelsen se Petroleumsloven s. 88.

Samarbeidsavtalen har riktignok et tillegg om at petroleum omfatter ”svovel, men ikke bunnfall og vann”. Det er mulig at petroleumsløven må tolkes slik at den omfatter bunnfall og vann.²¹⁷ Jeg tviler likevel på om det er velbegrunnede forhold som skulle tilsi at det skulle tilsi en forskjell mellom samarbeidsavtalen og petroleumsløven på dette punktet.

11. *“Programperioden” er ett kalenderår med mindre styringskomiteen bestemmer noe annet.*

Funksjonen til Programperioden knytter seg til produksjonsprogram for olje, jf. artikkel 20. Etter artikkel 21 er rettighetshavernes plikt og rett til å utta olje, og reglene om Mindreuttak, koblet opp i mot den aktuelle Programperioden.

12. *“Regnskapsår” er ett kalenderår.*

Begrepet Regnskapsår relaterer seg til kalenderår, og dets funksjon er knyttet til avgrensningen av hvilke budsjettoverskridelser med videre operatøren etter artikkel 12.5 kan gjennomføre uten styringskomiteens godkjenning. I tillegg benyttes begrepet Regnskapsår i regnskapsavtalen artikkel 1.3.3 vedrørende korreksjoner av operatørens belastninger.

13. *“Standard atmosfærisk trykk” er 1.01325 bar. “Standard atmosfærisk temperatur” er 15 grader C.*

Standard atmosfærisk trykk og temperatur er de tilstander som benyttes for å definere produsert Petroleum i henholdsvis Naturgass og Olje, jf. definisjonene nr. 7, 8 og 10.

14. *“Tilknyttet selskap” betyr:*

- a) *selskap som direkte eller indirekte innehar mer enn 50 % av aksjekapitalen eller stemmene eller på annen måte direkte eller indirekte utøver kontroll med en av Partene (morselskap),*
- b) *selskap i hvilket en av Partene direkte eller indirekte innehar mer enn 50 % av aksjekapitalen eller stemmene eller på annen måte direkte eller indirekte utøver kontroll (datterselskap),*
- c) *selskap hvis aksjekapital eller stemmer direkte eller indirekte og*

²¹⁷ Jf. Petroleumsløven s. 88.

med mer enn 50 % innehas av eller som på annen måte direkte eller indirekte kontrolleres av ett eller flere foretak som på sin side direkte eller indirekte har mer enn 50 % av aksjekapitalen eller stemmene eller på annen måte direkte eller indirekte utøver kontroll med en av Partene (søsterselskap).

Tilknyttede selskaper er i definisjon nr. 14 definert som mor-, datter- og søsterselskap. Dette er alle selskaper som typisk inngår i konsern. Det sentrale koblingselementet mellom de respektive enhetene er ”kontroll”.²¹⁸ Etter bestemmelsen kan kontroll være å inneha direkte eller indirekte mer enn 50 prosent av aksjene eller stemmene, eller på annen direkte eller indirekte måte ha kontroll med den andre enheten. Jeg vil anta at det nok vil være naturlig å tolke dette kontrollbegrepet i samsvar med aksjeloven § 1-3 (2) sin regulering av ”bestemmende innflytelse”.

15. “År” er ett kalenderår.

Definisjonen av År avklarer at begrepet relaterer seg til kalenderår. Begrepet benyttes først og fremst i tilknytning til styringskomiteens behandling av arbeidsprogram og budsjett, jf. artikkel 12, og ved uttak av olje, jf. artikkel 20 og 21.

16. “Forretningsfører” betyr den juridiske person som ivaretar Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE), i denne egenskap.

Definisjon nr. 16 forekommer kun i samarbeidsavtaler der hvor Staten deltar gjennom Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE). Petoro er det heleide statlig selskap som på vegne av staten ivaretar SDØE som rettighetshaver i utvinningstillatelser.²¹⁹ Grunnlaget for SDØE og Petoro sin deltakelse i petroleumsvirksomhet er fastlagt i petroleumsløven kapittel 11 og petroleumsforskriften § 12.²²⁰

²¹⁸ Norsk olje og gass sine modellavtaler benytter seg av tilsvarende definisjon av begrepet ”Affiliate”.

²¹⁹ Se videre i St.meld. nr. 38, kapittel 4 og Ot.prp. nr. 48 (2000-2001).

²²⁰ Petroleumsløven kapittel 11 behandles i Petroleumsløvscommentaren s. 862-890, og Hammer s. 42-45. Om Petoro og SDØE generelt se Kantanen og St.prp. nr. 36 (2000-2001).

Petoro deltar i dag som rettighetshaver i en lang rekke av utvinningstillatelser. For å kunne prioritere ressursene sine har Petoro i mindre strategiske utvinningstillatelser valgt å sette ut det meste av sin rolle til en av de andre rettighetshaverne i den aktuelle utvinningstillatelsen. Dette er gjort gjennom såkalte ”forretningsføreravtaler”.²²¹

Kapittel I – Interessentskapet

Oversikt

Samarbeidsavtalens første kapittel inneholder de grunnleggende reguleringene av interessentskapets sentrale organer; styringskomiteen og operatøren.²²² Artikkel 1 angir styringskomiteens mandat og sentrale oppgaver. Rammene for styringskomiteens møteaktivitet og generelle vedtaksbehandling fastsettes i artikkel 2. På tilsvarende måte som for styringskomiteen angir artikkel 3 operatørens alminnelige posisjon i interessentskapet, dennes mandat og generelle oppgaver. Disse bestemmelsene gir dermed grunnlaget for samarbeidsavtalens øvrige bestemmelser som generelt kan sies å adressere særskilte sider ved interessentskapets virksomhet. De øvrige bestemmelsene i samarbeidsavtalen må derfor i stor grad forstås innenfor konteksten av og utgangspunktene som angis i kapittel 1.

De to siste artiklene i kapittel 1 regulerer enkelte mer spesielle forhold. Artikkel 4 angir i hvilke situasjoner operatøren kan selv kan si opp eller sies opp av rettighetshaverne. Videre angir bestemmelsen hvilke prosesser som skal følges internt i interessentskapet ved slikt skifte av operatøren. Artikkel 5 regulerer organet partnerforum. Dette organet er for så vidt nært knyttet opp i mot reglene om virksomhetsstyring i artikkel 11. Men da partnerforum er et organ som til en viss grad ligger utenfor og sup-

²²¹ Om dette se Petroleumslovkommentaren s. 881-882.

²²² Jf. Ekeberg s. 16.

plerer virksomhetsstyringsprosessene til det enkelte interessentskap kan reguleringen av partnerforum vel så gjerne plasseres i tilknytning til de mer grunnleggende bestemmelsene i kapittel 1.

Artikkel 1 – Styringskomiteen

ARTIKKEL 1 STYRINGSKOMITÉ

1.1 Før interessentskapet begynner sin virksomhet skal det opprettes en styringskomité. Hver Part oppnevner ett Medlem med varamedlem, og kan når som helst foreta ny oppnevning.

1.2 *Operatørens Medlem er formann i styringskomiteen. I hans fravær skal hans varamedlem fungere som formann.*

1.3 *Styringskomiteen er interessentskapets øverste organ. Hver Part skal bidra til styring og kontroll av interessentskapets virksomhet.*

Styringskomiteen skal ha en sentral rolle i interessentskapets strategiarbeid med fokus på mål, valg av kurs og overvåking av virksomheten. Styringskomiteen skal sikre balanse mellom strategisk tilrettelegging, overvåking og kontroll.

Styringskomiteen fastsetter retningslinjer for og fører kontroll med Operatørens virksomhet. Komiteen kan gi generelle og konkrete direktiver om hvordan Operatøren skal utføre sine oppgaver.

Styringskomiteen kan forlange å få seg forelagt enhver sak som angår interessentskapets virksomhet og ta avgjørelser i slike saker.

Styringskomiteen kan opprette underkomiteer for særskilt fastlagte saksområder og kan fastsette deres mandat. Slike komiteer er rådgivende med mindre annet er sagt i denne Avtale eller er fastsatt av styringskomiteen. Alle Partene skal ha rett til å være representert i underkomiteen med mindre annet er sagt i Avtalen.

1.4 *Styringskomiteen skal selv behandle og avgjøre saker om:*

- a) *Oppnevning av revisor for interessentskapet og for Operatørens virksomhet,*
- b) *Forhold som nevnt i artikkel 3.4 i Spesielle bestemmelser,*
- c) *Enhver form for samarbeid med rettighetshavere på andre konsesjonsområder,*

- d) Erstatningskrav av prinsipiell betydning eller av vesentlig størrelse,
- e) Enhver annen sak som den får seg forelagt av en av Partene,
- f) Enhver annen sak der dette går frem av denne Avtale, og
- g) Anskaffelses- og kontraktsstrategi, med mindre noe annet følger av denne Avtale.

Oversikt

Styringskomiteen er det organet hvor rettighetshaverne utøver de ”eierinteresser” de har gjennom eierandelene. I tillegg vil rettighetshaverne gjennom styringskomiteen utøve forvaltningen av interessentskapet. Komiteen vil dermed være nært beslektet med selskapers eiermøter. Men som det vil fremgå av de videre bestemmelser vil styringskomiteen også utøve funksjoner som i selskapsretten er lagt til styret.²²³

De fleste av samarbeidsavtalens bestemmelser vil regulere hvordan rettighetshaverne gjennom styringskomiteen skal utøve forvaltningen av interessentskapet i konkrete situasjoner. Slike bestemmelser må derfor i utpreget grad ses i sammenheng med de overordnede reguleringene av styringskomiteens rolle i artikkel 1. Videre vil de mer prosessuelle reglene om gjennomføring av styringskomiteens aktivitet i artikkel 2, samt reglene i Spesielle bestemmelser artikkel 3 om stemmegivning ved vedtak i styringskomiteen, spille inn generelt i de fleste prosesser. Av sentral betydning for hvorledes styringskomiteen skal forvalte interessentskapet og utøve rollen sin opp i mot operatøren, er også reglene om god virksomhetsstyring i artikkel 11.

I tillegg til å regulere forholdet mellom rettighetshaverne vil reguleringene av styringskomiteen ha en klar slagside opp i mot forholdet mellom rettighetshaverne på den ene siden og operatøren på den andre siden. Bestemmelser som regulerer operatørens oppgaver vil dermed virke opp i mot reguleringene av styringskomiteen som sådan.

Jeg vil kort kommentere artikkel 1.1 og 1.2 i sammenheng da disse angir administrative forhold som i praksis sjelden i seg selv vil avlede juridiske spørsmål. Styringskomiteens rolle og mandat betinger en

²²³ Om disse forholdene se Ekeberg s. 17.

grundigere behandling. Hovedvekten av disse forholdene adresseres i artikkel 1.3, men da artikkel 1.4 konkretiserer visse forhold i forlengelse av dette finner jeg det naturlig at også disse bestemmelsene behandles under ett punkt.

Artikkel 1.1 og 1.2 – Opprettelsen av styringskomiteen

Artikkel 1.1 fastslår at interessentskapet skal ha en styringskomité. Styringskomiteen består av en representant, samt et varamedlem, fra hver rettighetshaver. Det forutsettes at hver rettighetshaver navngir hvem som konkret skal være dennes medlem og varamedlem. Den enkelte rettighetshaver står fritt til å gjøre endringer i disse posisjonene. Selv om dette ikke fremkommer direkte vil nok i alle fall god praksis legge til grunn at slike endringer meddelelse de øvrige rettighetshaverne, jf. artikkel 28. I tillegg har også Olje- og energidepartementet og Oljedirektoratet i medhold av petroleumsforskriften § 82 anledning til å stille med observatører i styringskomiteen.²²⁴

Etter artikkel 1.2 er det operatørens medlem som skal fungere som formann i styringskomiteen. Formannen har en sentral praktisk rolle ved avvikling av møter i styringskomiteen og generelt i forhold til saksbehandlingen. Disse forholdene reguleres i artikkel 2.

Det legges i artikkel 1.1, første punktum til grunn at styringskomiteen skal opprettes ”[f]ør interessentskapet begynner sin virksomhet”. Praktisk sett medfører dette at operatøren så snart som mulig etter at samarbeidsavtalen er inngått innkaller til et første møte i styringskomiteen. Dessuten vil operatøren i dag opprette en egen side for den aktuelle utvinningstilatelelsen på L2S.²²⁵

Artikkel 1.3 og 1.4 – Styringskomiteens rolle og mandat

Artikkel 1.3 legger til grunn hovedreguleringene om styringskomiteens

²²⁴ I dag ivaretas dette i stor utstrekning gjennom innsyn i L2S slik at den fysiske tilstedeværelsen ikke blir like viktig som tidligere. Om L2S se under behandlingen av artikkel 2.

²²⁵ Om L2S se under behandlingen av artikkel 2.

rolle og mandat, og slår i første ledd fast det overordnede prinsippet og regelen om at styringskomiteen er ”interessentskapets øverste organ”.²²⁶ Den overordnede oppgaven til styringskomiteen er dermed å styre og kontrollere interessentskapets virksomhet, jf. første ledd, andre punktum.²²⁷ Denne overordnede oppgaven innbefatter både eierfunksjoner og utøvende funksjoner.²²⁸ Det sistnevnte vil kun gjelde til en viss grad da den utøvende funksjonen i medhold av artikkel 3.1, første ledd primært er lagt til operatøren. Samarbeidsavtalen konkretiserer i en rekke bestemmelser hvordan styringskomiteen i praksis skal utøve sine oppgaver, og forholdet mellom styringskomiteen og operatøren. Særlig viktig er reglene om virksomhetsstyring i artikkel 11 som angir konkrete prosesser som styringskomiteen skal følge og verktøy som den skal bruke for fastlegge virksomhetens aktiviteter og følge opp operatørens aktivitet. Reguleringene i artikkel 1.3 bør derfor ses i nær sammenheng med artikkel 11.

Den overordnede oppgaven om å styre og kontrollere *interessentskapets* virksomhet gir også en begrensning for styringskomiteen; den kan i utgangspunktet ikke behandle saker som ikke angår interessentskapets virksomhet, jf. for så vidt også angivelsen i artikkel 1.3, fjerde ledd. Utvinningstillatelsen er utgangspunktet for interessentskapets virksomhet, og dens formål gir dermed også de ytre rammer for anvendelsesområdet til interessentskapets virksomhet og dermed også samarbeidsavtalen.²²⁹ Det er innenfor disse rammene at styringskomiteen skal utøve sitt virke. Ut over å som sådan fastlegge grensene for styringskomiteens aktivitet, har disse rammene også betydning som en minoritetsbeskyttelse ved at styringskomiteens flertall utenfor disse rammene ikke kan pådra mindretallet kostnader eller på annen måte forplikte dem.²³⁰

Ut over den overordnede bestemmelsen i første punktum, legger første

²²⁶ Om styringskomiteen generelt se eksempelvis Petroleumslovskommentaren s. 136-138 med videre henvisninger, og Arnesen Samarbeidsavtalen kapittel 3.

²²⁷ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 12.

²²⁸ Jf. Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 60.

²²⁹ Jf. Endresen s. 8. Disse grensene er omfattende behandlet i Kaasen JOA og Ellenes.

²³⁰ Jf. Endresen s. 8 som også på s. 8-9 viser til enkelte eksempler i så måte. I forhold til operatøren blir dette primært et spørsmål om denne kan belaste sine kostnader til interessentskapet i medhold av artikkel 3.1, tredje ledd.

ledd, andre punktum til grunn en plikt på hver enkelt rettighetshaver til å ”bidra til styring og kontroll av interessentskapets virksomhet”. Dette må forstås som en referanse til all den virksomhet som utøves innenfor de overordnede reguleringene i artikkel 1.3 og 1.4. Særlig relevante prosesser og verktøy for å gjennomføre slik styring og kontroll fastsettes i artikkel 11. Når det gjelder kontrollelementet har dette dessuten sitt motstykke i artikkel 3.3, andre ledd som uttrykkelig angir en plikt for operatøren til å innrette virksomheten slik at styringskomiteen kan utføre slik kontroll. Så fremt det foreligger et visst aktivitetsnivå fra den enkelte rettighetshaver kan jeg vanskelig se hvordan man kan fastlegge brudd på bestemmelsen i artikkel 1.3, første ledd, andre punktum og/eller at et slikt brudd skulle få noen særlige rettslige konsekvenser. Bestemmelsen fremstår dermed inter partes i seg selv mer som en såkalt ”fanebestemmelse”.

Noe annet vil kunne være tilfellet i forhold til de krav som myndighetene stiller overfor den enkelte rettighetshaver, primært i forbindelse med og dermed som grunnlag for tildeling av utvinningstillatelser. Ut over vurderingen av kompetanse og kapasitet som følger av petroleumsforskriften § 10, vil det som rettslige skranker dog primært være tale om organisatoriske krav for å kunne ivareta driftskrav i tråd med petroleumsloven § 10-2. Et annet forhold er også de enkelte rettighetshavernes ansvar under de såkalte ”HMS-forskriftene”.²³¹

På det generelle planet utdypes hovedprinsippet i artikkel 1.3, første ledd, første punktum noe mer i andre ledd. Der slås det fast at styringskomiteen ”skal ha en sentral rolle i interessentskapets strategiarbeid med fokus på mål, valg av kurs og overvåking av virksomheten” og ”sikre balanse mellom strategisk tilrettelegging, overvåking og kontroll.” Bestemmelsen legger dermed til grunn at styringskomiteen i utgangspunktet skal ha en noe mer overordnet funksjon hva gjelder den fremtidige virksomheten til interessentskapet. Denne bestemmelsen må ses i sammenheng med artikkel 3.1 som legger til grunn at det er operatøren som skal utføre den daglige ledelsen av interessentskapets virksomhet. Artikkel 1.3, andre

²³¹ Om den sistnevnte relasjonen se under behandlingen av artikkel 11.

ledd henger dessuten naturlig nært sammen med reglene i artikkel 11, og da særlig artikkel 11.2 – 11.4 som konkretiserer dette utgangspunktet.

På det mer operasjonelle planet legger artikkel 1.3, tredje ledd, første punktum til grunn at styringskomiteen ”fastsetter retningslinjer” for operatørens virksomhet. Dette må ses i sammenheng med andre ledd sin angivelse av styringskomiteens strategiske funksjon, men også at denne bestemmelsen forutsetter at styringskomiteen faktisk tar stilling til hvilken retning virksomheten skal utvikle seg i. Videre legger tredje ledd til grunn at styringskomiteen også skal ”[føre] kontroll med Operatørens virksomhet” og slik sett påse at de retningslinjer som gjelder for interessentskapets virksomhet blir fulgt.²³² Det sistnevnte elementet er delvis et utslag av rettighetshavernes ”påse plikt” etter petroleumsloven § 10-6.²³³

Selv om det følger av artikkel 1.3, tredje ledd, første punktum at styringskomiteen i utgangspunktet skal ha en mer overordnet rolle, er likevel tredje ledd, andre punktum klar på at styringskomiteen kan velge å gå lenger enn dette og også styre mer i de enkelte saker. Dette følger av at styringskomiteen kan gi både ”generelle og konkrete direktiver om hvordan Operatøren skal utføre sine oppgaver”. Det foreligger altså en generell instruksjonsmyndighet.²³⁴ Styringskomiteens myndighet i tredje ledd gir grunnlaget for utøvelse av god virksomhetsstyring slik dette særlig adresseres videre i artikkel 11. Denne myndigheten følger naturlig fra det ansvaret som rettighetshaverne har for virksomheten, både gjennom spesielle bestemmelser i petroleumslovgivningen men også gjennom det grunnleggende forholdet som ”eiere” av virksomheten. Artikkel 1.3, tredje ledd vil også supplere samarbeidsavtalens øvrige bestemmelser, både de man finner i artikkel 11 og andre bestemmelser som adresserer forholdet mellom styringskomiteen og operatøren.

Artikkel 1.3, tredje ledd henger også nært sammen med artikkel 1.3,

²³² Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 13. Også denne bestemmelsen er videre regulert under artikkel 11 om virksomhetsstyring.

²³³ Om rettighetshavernes ”påse” plikt overfor operatøren i medhold av petroleumsloven § 10-6 se Prosjektrapporten s. 8-9 og Petroleumslovskommentaren s. 762-766 med videre henvisninger.

²³⁴ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 12.

fjerde ledd som legger til grunn kan styringskomiteen forlange ”å få seg forelagt *enhver* sak som angår interessentskapets virksomhet og ta avgjørelser i slike saker” (min utheving). Dette må også forstås som en rett til å få seg forelagt informasjon fra operatøren. Motstykket til det sistnevnte elementet er operatørens plikt i medhold av artikkel 3.3, andre ledd om å gi adgang til ”all informasjon vedrørende virksomheten”. Selv om artikkel 1.3, fjerde ledd for så vidt kan sies kun å være en spesifisering av regelen i artikkel 1.3, første ledd, har bestemmelsen likevel en praktisk viktig funksjon i forhold til det konkrete forholdet opp i mot operatøren som interessentskapets utøvende organ. Sistnevnte bestemmelse angir positivt at det i utgangspunktet ikke foreligger begrensninger i hvilke avgjørelser som kan besluttes av styringskomiteen (så fremt man er innenfor interessentskapets rammer). Det kan dog eventuelt argumenteres for visse begrensninger opp i mot operatørens såkalte ”prerogativ”.²³⁵ Dessuten vil også regelen i Spesielle bestemmelser artikkel 3.2, fjerde ledd om myndighetsmisbruk, utgjøre en materiell skranke for vedtak. Men ut over disse begrensningene gir særlig fjerde ledd styringskomiteen en vid myndighet når den aktivt velger å involvere seg i en sak. Artikkel 1.3, fjerde ledd forutsetter i seg selv at styringskomiteens flertall ønsker å behandle en sak. Bestemmelsen bør likevel ses i sammenheng med artikkel 1.4, bokstav e) som legger til grunn at styringskomiteen skal behandle alle saker hvor minst én rettighetshaver krever at styringskomiteen skal behandle saken.

En annen side av den overordnede reguleringen i artikkel 1.3, første ledd, første punktum er forholdet til såkalte underkomiteer. Artikkel 1.3, femte ledd legger til grunn at styringskomiteen kan opprette underkomiteer og fastsette mandatet for dem.²³⁶ De vanligste underkomiteene er ressurskomité eller ”exploration” komité, og kommersiell komité. I større utvinningstillatelser eller dersom det skulle være særskilte behov i en utvinningstillatelse kan man også ha mer spesialiserte komiteer. Et eksempel på dette kan være en juridisk komité. Det presiseres i bestem-

²³⁵ Om dette se under artikkel 3.1.

²³⁶ I tidligere samarbeidsavtaler var det krav om egne anskaffelses- og innkjøpskomiteer, jf. Selvig Petroleumsrett s. 545-550.

melsen at underkomiteene skal være rådgivende med mindre noe annet er sagt i samarbeidsavtalen. Noen slik alternativ bestemmelse finnes likevel ikke. I praksis kan det likevel bli slik at den reelle behandlingen skjer i underkomiteene, mens styringskomiteen bare formelt vedtar det disse har innstilt om.²³⁷ Artikkel 1.3, femte ledd fastlegger klart at styringskomiteen har mulighet til å gjøre unntak fra dette og bestemme at en underkomité skal ha myndighet som i utgangspunktet er tillagt styringskomiteen. Det kan eksempelvis tenkes at man gir en underkomité myndighet til å beslutte innngåelser av anskaffelser opp til en viss verdi. Før innføringen av den nye standard samarbeidsavtalen var en slik delegeringsadgang eksplisitt angitt under innkjøps- og anskaffelsesbestemmelsene i samarbeidsavtalen. At denne særskilte reguleringen ikke lenger finnes i samarbeidsavtalen kan likevel etter mitt skjønn ikke endre det alminnelige utgangspunktet. Det må nok likevel legges til grunn at den myndighet som delegeres er noenlunde klart angitt, slik at det ikke blir tale om generell delegasjon av avgjørelsesmyndighet.²³⁸

En særlig form for midlertidige underkomiteer er opprettelsen av forhandlingsteam som skal gjennomføre tilknytningsforhandlinger ("tie-in") under TPA forskriften. Forutsatt at styringskomiteen har vedtatt en slik delegasjon og eventuelt satt opp et mandat, må et slikt forhandlingsutvalg kunne gjennomføre forberedende forhandlinger ved en tilknytning. Selv om disse gjerne kan gis en viss grad av myndighet under selve forhandlingene klarlegges det normalt sett i teamet sitt mandat at den fremforhandlede avtalen skal fremlegges for vedtakelse i styringskomiteen før den endelig aksepteres overfor forhandlingsmotparten. Dermed fattes den endelige beslutningen om godkjenning av en tilknytningsavtale må av styringskomiteen. At styringskomiteen skal foreta den endelige beslutningen om å godkjenne tilknytningsavtalen forutsettes også under TPA forskriften § 11.

I forlengelsen av artikkel 1.3, fjerde ledd angir artikkel 1.4 en rekke sakstyper som styringskomiteen selv skal behandle og avgjøre. Gitt den generelle bestemmelsen i artikkel 1.3 må formålet med bestemmelsen i

²³⁷ Slik lagt til grunn i Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-72.

²³⁸ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-79.

artikkel 1.4 være å fastlegge visse standard grenser opp i mot operatørens frihet så fremt styringskomiteen ikke har instruert spesielt. Med andre ord skal operatøren overlate til styringskomiteen å avgjøre alle saker som faller inn under artikkel 1.4 selv om styringskomiteen ikke på forhånd har gitt instruksjon om at de skal gjøre dette. Denne regelen har også blitt tolket som et delegasjonsforbud.²³⁹ Jeg er i utgangspunktet enig i en slik tolkning, både ut i fra ordlyden ("skal selv") og sammenhengen med artikkel 1.3, femte ledd om underkomiteer. Selv om det blant rettighetshaverne skulle være enighet om at operatøren eller underkomiteer skulle kunne behandle saker, kan det også anføres at det har en egenverdi at interessentskapets øverste organ selv behandler og vedtar visse saker. Dette delegasjonsforbudet må gjelde både i forhold til operatøren, underkomiteer og eventuelle andre. Men jeg mener likevel at denne bestemmelsen må tolkes noe innskrenkende. Jeg kan vanskelig se at bestemmelsen gir en begrensning i delegasjon av *forberedelsen* av en sak.

Artikkel 1.4 punkt a) viser til at styringskomiteen skal oppnevne revisor for interessentskapet og for operatørens virksomhet. Denne presiseringen er naturlig da det ville virke urimelig om operatøren skulle kunne kreve selv å få bestemme helt eller delvis oppnevningen av en revisor som skal revidere denne virksomheten.

Henvisningen i punkt b) til Spesielle bestemmelser artikkel 3.4 gjelder vedtak i spørsmål angående tilbakelevering av deler av konsesjonsområdet eller oppgivelse av utvinningstillatelsen, og henger sammen med de særlige virkningene av slike vedtak. Tilbakelevering eller oppgivelse forutsetter dessuten enstemmighet blant rettighetshaverne.

Videre følger det av punkt c) at styringskomiteen skal avgjøre enhver form for samarbeid med rettighetshavere på andre konsesjonsområder. Særlige praktiske samarbeidsformer vil være unitisering, tie-in eller annen samordning, jf. petroleumsloven §§ 4-7 og 4-8.²⁴⁰ Ut i fra ordlyden vil nok ikke ren informasjonsutveksling være omfattet. Et eksempel på dette er å utgi informasjon i forbindelse med en forespørsel om kapasitetsoversikt

²³⁹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 12. Dette er også lagt til grunn i Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-79.

²⁴⁰ Om disse bestemmelsene se Petroleumslovskomentaren s. 301-346.

(”Request for Capacity”) i medhold av TPA forskriften § 5. Ut i fra en betraktning om at slik informasjonsdeling kan lede til samarbeid bør det likevel godkjennes av styringskomiteen før det sendes ut. I tillegg må alle rettighetshaverne i medhold av artikkel 27.2 gi sitt samtykke dersom informasjonsdelingen innbefatter konfidensiell informasjon.

Punkt d) viser til visse typer erstatningskrav som skal behandles av styringskomiteen. Det er i seg selv uklart både hva som menes med ”prinsipiell betydning” og hva som menes med ”vesentlig størrelse”. For å unngå en uthuling av bestemmelsen bør nok denne bestemmelsen tolkes relativt vidt. I den grad man objektivt sett kan stille spørsmål ved om et erstatningskrav har en slik karakter, så bør saken forelegges styringskomiteen for behandling. Dersom styringskomiteen når den får forelagt et slikt krav mener at operatøren selv skal kunne behandle dette, vil styringskomiteen enkelt kunne fatte vedtak om dette. Det vil dermed etter min mening kun være de klare enkle eller uvesentlige erstatningskravene som skal kunne behandles av operatøren uten å forelegge dem for styringskomiteen. Videre synes det å være gode grunner for å tolke bestemmelsen utvidende slik at den også omfatter krav fra myndigheter som ikke nødvendigvis kan benevnes som ”erstatningskrav”. Eksempler på dette vil kunne være forelegg med grunnlag i brudd på eksempelvis HMS forskriftene.

Den mest generelle bestemmelsen i artikkel 1.4 finner vi i punkt e). At styringskomiteen skal behandle og avgjøre enhver annen sak som den får seg forelagt av en av rettighetshaverne må ses i sammenheng med artikkel 2.1, andre ledd, tredje ledd som gir enhver rettighetshaver anledning til å kreve at en sak tas opp til behandling i styringskomiteen. Artikkelen 1.4, bokstav e) gir for det første en mulighet for en rettighetshaver til å kreve at styringskomiteen tar til behandling et nytt sakskompleks. Dette må nok tolkes noe innskrenkende slik at saker som adresseres under dette punktet må angå interessentskapets virksomhet slik det er forutsatt i artikkel 1.3, fjerde ledd. For det andre gir bestemmelsen grunnlag for å kreve at styringskomiteen tar stilling til en sak hvor operatøren ikke har involvert styringskomiteen i tilstrekkelig grad, og dermed at styringskomiteen kan undergi saken det den måtte mene skal være en forsvarlig behandling. I denne relasjon må bestemmelsen ses i

sammenheng med særlig artikkel 1.3, tredje og fjerde ledd.

Naturlig nok skal også styringskomiteen slik lagt til grunn i punkt f) behandle andre saker hvor dette fremkommer av samarbeidsavtalen. Eksempler på slike saker er arbeidsprogram og budsjetter i medhold av artikkel 12.2, jevnlig godkjenning av prosjektstyring i vesentlige utbygging- og modifikasjonsprosjekter etter artikkel 12.6, og uttaksprogrammet for olje som fastlegges i medhold av artikkel 20.3. Det må også legges til grunn at styringskomiteen skal behandle og avgjøre alle beslutninger som inntas i plan for vesentlige beslutninger i medhold av artikkel 11.5.

Avslutningsvis viser punkt g) til at styringskomiteen skal behandle anskaffelses- og kontraktsstrategi, med mindre noe annet følger av samarbeidsavtalen. At styringskomiteen skal vedta anskaffelses- og kontraktsstrategier følger direkte av artikkel 13.1. I så måte er reguleringen i artikkel 1.4, bokstav g), overflødig da den allerede omfattes av bokstav f). Bokstav g) viser til at vedtakelse av anskaffelses- og kontraktsstrategier kun gjelder ”med mindre noe annet følger av denne Avtale”. Et eksempel på at noe annet følger av samarbeidsavtalen er artikkel 13.1, femte ledd, sammenholdt med artikkel 13.3 som implisitt legger til grunn at anskaffelser med en kontraktsverdi på under 50 millioner kroner med anbudskonkurransen, eller 25 millioner kroner uten anbudskonkurransen, kan inngås av operatøren uten at styringskomiteen har fattet egne vedtak om inngåelse av slike avtaler.

Artikkel 2 – Møter og saksbehandling

ARTIKKEL 2 MØTER OG SAKSBEHANDLING

2.1 Formannen innkaller til møter i styringskomiteen. Møte skal holdes minst én gang hver tredje måned med mindre Medlemmene enstemmig vedtar noe annet. Et Medlem kan selv innkalle til møte dersom formannen ikke etterkommer anmodning om å gjøre dette.

Innkallelsen skal være Medlemmene i hende senest 10 forretningsdager før møtet. Den skal i det minste angi tid og sted for møtet og hvilke saker som skal behandles, samt inneholde forslag til

vedtak med tilstrekkelig bakgrunnsmateriale. Et Medlem kan med minst 5 forretningsdagers varsel til formannen og de øvrige Medlemmer kreve at andre saker føres opp på sakslisten for møtet.

Saker som ikke er ført opp på sakslisten, kan bare behandles på møtet dersom samtlige Medlemmer er enige om dette.

2.2 Under behandling av saker i styringskomiteen kan Medlemmene møte med nødvendig sakkyndig personell. Antallet kan begrenses av styringskomiteen. Komiteen kan vedta at bare Medlemmene skal være til stede når det stemmes over et forslag.

2.3 Formannen sørger for føring av møteprotokoll. Referat skal sendes til Medlemmene innen 14 forretningsdager. Medlemmene skal uten ugrunnet opphold underrette formannen om referatet godkjennes, eventuelt angi de rettelser eller tilføyelser som kreves. Underretning om rettelser og tilføyelser skal samtidig gis til de øvrige Medlemmer.

Har formannen ikke mottatt underretning fra et Medlem innen 14 forretningsdager etter at det mottok referatet, skal Medlemmet anses å ha godkjent referatet.

Formannen skal påse at godkjente referater undertegnes av Medlemmene og at kopi av underskrevet original sendes disse innen 14 forretningsdager etter undertegning.

Styringskomiteen kan beslutte at bekreftelse fra Partene har samme virkning som undertegning. Formannen skal i så fall påføre referatet at slik bekreftelse er avgitt.

2.4 Medfører en uventet hendelse at det ikke er tid til å innkalle til et møte, kan formannen ved elektronisk kommunikasjon, telefaks eller annen skriftlig henvendelse til Medlemmene forelegge en sak til avstemning i styringskomiteen. Tilsvarende gjelder dersom formannen finner at det ikke er nødvendig å innkalle til møte for å fatte beslutning i en sak.

Henvendelsen fra formannen skal inneholde forslag til vedtak med tilstrekkelig bakgrunnsmateriale, samt angi fristen for å avgi stemme. Resultatet av avstemningen skal straks meddeles skriftlig til Medlemmene.

Oversikt

En særlig viktig del av styringskomiteens virksomhet er den behandlingen

denne har av saker og de faktiske vedtak denne fastsetter. I praksis er hvilke vedtak som er fattet og tidspunktet for når de er fattet sentralt både i forholdet mellom styringskomiteen og operatøren, men også internt mellom rettighetshaverne. Artikkel 2 fastsetter de formelle reglene for hvordan styringskomiteen skal gjennomføre sine møter og hvordan vedtak skal fattes av styringskomiteen.

Artikkel 2.1 – 2.3 inneholder prosessuelle og administrative regler om hvordan styringskomiteen skal samles, generelt sett skal behandle saker og fatte vedtak. I stedet for en ren kronologisk gjennomgang av disse bestemmelsene vil jeg behandle disse under to hovedspørsmål; henholdsvis møter og vedtak. I dag har elektronisk behandling i stor grad erstattet den norm som ligger til grunn for artikkel 2 om fysiske møter. Denne praktiske situasjonen med bruk av L2S behandles i sammenheng med reguleringen av styringskomiteens møter. Avslutningsvis vil jeg for seg selv behandle de deler av artikkel 2.4 som omhandler såkalte uventede hendelser. Denne bestemmelsen gjør for slike situasjoner unntak fra utgangspunktet om hvorledes alminnelige vedtak fattes i styringskomiteen.

Styringskomiteens møter og L2S

I artikkel 2.1 finner vi implisitt hovedregelen om at styringskomiteen skal gjennomføre sin aktivitet gjennom møter. Utgangspunktet i artikkel 2.1, første ledd, andre punktum er at det skal avholdes møter i styringskomiteen med en viss frekvens; minst en gang hvert kvartal. Styringskomiteen kan likevel selv bestemme avvik til dette slik at møtefrekvensen kan tilpasses interessentskapets virksomhet og de behov som for øvrig gjør seg gjeldende for interessentskapet. Det vil eksempelvis kunne være behov for en hyppigere frekvens på møtene i en utbyggingsfase enn i letefasen. I medhold av første ledd, første punktum er det operatøren som har ansvar for å innkalle til møter i styringskomiteen. Dersom en rettighetshaver ikke opplever at det foregår en forsvarlig aktivitet i styringskomiteen gir første ledd, tredje punktum rettighetshaveren rett til selv å innkalle til møter. Som bestemmelsen selv legger til grunn vil denne muligheten først og fremst ha sin relevans i de situasjoner hvor

operatøren er for passiv og ikke selv innkaller til møter, eller er motvillig og ikke etterkommer en anmodning om å innkalle til møte. I tilsvarende retning finner vi artikkel 2.1, andre ledd, tredje punktum som gir den enkelte rettighetshaver en rett til å fremme en sak for styringskomiteen. Den enkelte rettighetshaver kan altså selv utrede en sak og fremme forslag i styringskomiteen. Men i motsetning til for operatøren så vil ikke den enkelte rettighetshaver kunne få dekket sine utgifter til forberedelse av saken av de øvrige rettighetshaverne.²⁴¹

I dag er det praksis for at mye av styringskomiteens faktiske arbeid knyttet til konkrete vedtak skjer elektronisk via systemet Licence2Share nettverket (L2S).²⁴² Dette gjelder både i forhold til fremleggelse av forslag til vedtak og saksforberedende dokumenter, behandlingen av og diskusjoner om disse, og i forhold til selve vedtakene. For selve vedtakene skjer dette enten ved at forslaget er fremsatt utelukkende på L2S, eller at selve forslaget har blitt fremsatt på et fysisk møte i styringskomiteen men at rettighetshaverne deretter stemmer over vedtaket på L2S i etterkant av møtet. Fysiske møter kan dermed ofte mer foregå som generelle statusmøter eller i konkrete saker hvor det anses viktig å kunne ha mer grad av diskusjon. Selv om styringskomiteen således ikke gjennomfører all sin aktivitet samlet i møte,²⁴³ er det klart at behandling og vedtak skjer innenfor styringskomiteen som sådan.

Det rettslige grunnlaget for praksisen med L2S finner man i artikkel 2.4, første ledd, andre punktum. Her legges det til grunn at "[t]ilsvarende gjelder dersom formannen finner at det ikke er nødvendig å innkalle til møte for å fatte beslutning i en sak". Da det er operatøren som skal vurdere nødvendigheten, er rettighetshaverne i utgangspunktet prisgitt operatørens vurderinger i så måte. Rettighetshaverne vil likevel ha et

²⁴¹ Unntak fra dette gjelder i visse situasjoner for utbyggingsplaner, jf. artikkel 16.5, andre punktum, og for avslutningsplaner, jf. artikkel 31.4.

²⁴² Tidligere LicenceWeb (LW). Dette nettverket administreres av Epim. L2S har også egne funksjoner for korrespondanse mellom myndighetene og interessentskapet. For mer informasjon om L2S se: <http://www.epim.no/license2share>

²⁴³ Slik det er lagt til grunn i Arnesen Samarbeidsavtalen s. 13. Jeg forstår det likevel dit hen at det man der sikter til er forholdet mellom styringskomiteen som sådan kontra den enkelte rettighetshaver / gruppe av enkelte rettighetshavere.

vern gjennom muligheten til å be operatøren om å innkalle til møte, og i siste instans selv innkalle til møte i medhold av artikkel 2.1, første ledd, tredje punktum. Artikkel 2.4, første ledd, andre punktum må antakeligvis tolkes noe innskrenkende i den forstand at det her først og fremst vises til muligheten til å behandle en sak ved ”elektronisk kommunikasjon” og dermed ikke viser til noe unntak for vedtaksfristen. Denne bestemmelsen kunne med fordel i større grad gitt uttrykk for og avklart det som er den praktiske situasjonen i dag.

Reglene i artikkel 2 er ikke utpreget tilpasset situasjonen med mer utstrakt bruk av L2S. Særlig gjelder dette i forhold til reglenes anvendelse som praktiske verktøy for representantene i styringskomiteen. Det kunne etter min mening med fordel vært presisert at man kan bruke elektronisk kommunikasjon så som L2S som et mer generelt alternativ. I dette bildet fremstår eksempelvis artikkel 2.3, tredje og fjerde ledd også som ikke fullt ut treffende. Praksis i dag er nok heller ofte at når referatet ikke er kommentert etter 14 forretningsdager, jf. andre ledd, så blir det bare liggende på L2S uten at man gjør noe mer. Generelt mener jeg at det er gode grunner for å gjennomgå de formellene reglene om møtevirksomhet under artikkel 2 med tanke på en omstrukturering for i bedre grad ivareta og regulere dagens praktiske situasjon. Man kunne dermed fått en tydeligere og mer gjennomgående regulering av bruken av elektroniske prosesser. Gjennom en slik gjennomgang av reglene med henblikk på en klargjøring av bruken av L2S vil man også kunne veie de positive sidene med slik elektronisk behandling (så som effektive prosesser og raske beslutninger), opp i mot de mer negative sidene (så som mindre grad av dynamiske diskusjoner hvor argumenter drøftes og veies i fellesskap).

En rekke av de videre prosessuelle bestemmelsene i artikkel 2 henger nært sammenheng med vedtaksbehandling i styringskomiteen. Jeg finner det derfor naturlig å kommentere disse i sammenheng med den videre behandlingen av hvordan styringskomiteen skal fastsette vedtak. Den videre behandlingen vil også være farget av den utpregede praksisen med bruk av L2S.

Vedtak i styringskomiteen

Spesielle Bestemmelser artikkel 3.1 angir eksplisitt at et vedtak ”foreligger” når det tilstrekkelige antallet rettighetshavere som representerer en tilstrekkelig mengde eierandeler ”har stemt for et forslag”. Det kreves med andre ord et positivt vedtak. Dermed vil det være i strid med samarbeidsavtalen om en operatør legger til grunn at ikke avgitt stemme (gjærne i kombinasjon med tidsfrist for å avgi stemme) skal anses som en positiv stemme. I et slikt tilfelle vil det ikke foreligge vedtak i styringskomiteen. Dette gjelder også i de mer akutte unntakstilfellene i artikkel 2.4.²⁴⁴ Noe annet er at tidsfristen i medhold av artikkel 2.4, andre ledd kan bli kortere enn de 10 forretningsdagene som artikkel 2.1, andre ledd legger til grunn. I slike situasjoner må tidsfristen i utgangspunktet tilpasses det konkrete behovet i den aktuelle situasjonen. Når det gjelder godkjenning av referat finner vi et unntak til regelen om positive vedtak. Artikkel 2.3, andre ledd legger nemlig til grunn at passivitet etter utløpet av den noe lengre fristen om 14 forretningsdagers kan anses som tilstrekkelig godkjenning.

Et praktisk viktig spørsmål blir å avgjøre hvorvidt et tilstrekkelig antall rettighetshavere faktisk har godkjent et vedtak, og/eller innholdet i vedtaket. Dette er først og fremst et spørsmål av mer ”bevismessig” art. Likevel er det en svært viktig problemstilling i praksis. Dette henger til en viss grad sammen med både bruken av elektronisk vedtaksbehandling, og mangelfull bruk av referater. Fra et juridisk ståsted blir det viktig å poengtere at når saker legges frem til vedtak i styringskomiteen så bør dette inkludere en klar formulering av vedtaksgrunnlaget. Det er også viktig å skille klart hvilke saker som skal stemmes over og hvilke saker som kun fremlegges for orientering. Den samme klarheten bør også avkreves av rettighetshaverne når de avgir sine kommentarer og godkjenning/ikke-godkjenning. Dernest bør en god praksis tilsi at operatøren tilstrekkelig klart oppsummerer vedtaksbehandlingen gjennom referat i medhold av artikkel 2.3 eller tilsvarende oppsum-

²⁴⁴ I tidligere tider forekom det riktignok i noen avtaler en slik adgang i tilknytning til bestemmelsen i artikkel 2.4, men denne reguleringen ble tatt bort i 4. konsesjonsrunde.

merende kommentarer som referat forutsetter å inneholde.

Hovedregelen om hvor lang tid det skal gå mellom innkallelse til styringskomiteen og faktisk avholdelse av møtet er 10 forretningsdager, jf. artikkel 2.1, andre ledd, første punktum. På grunn av at så mye av styringskomiteens besluttende arbeid i dag skjer via L2S er min erfaring at det først og fremst blir spørsmål knyttet til denne regelen i forhold til hvor lang frist rettighetshaverne skal gis til å stemme over et vedtak på L2S. Alternativt kunne man argumentert for at artikkel 2.1, andre ledd, andre punktum legger til grunn et minstekrav om fem forretningsdager. Sistnevnte regel er likevel en unntaksregel. Det fremstår rimelig klart at hovedregelen er 10 forretningsdager, noe som også harmoniserer best med hensynet til en tilstrekkelig saksbehandling.²⁴⁵ Jeg legger derfor til grunn at ved vedtak på L2S, må rettighetshaverne i utgangspunktet gis en vedtaksfrist på 10 forretningsdager. I forhold til et forslag som er fremsatt på L2S må det legges til grunn at vedtaksfristen beregnes ut i fra den dagen operatøren publiserte forslaget på L2S. Når det gjelder vedtak om kontrakter etter artikkel 13.1, femte ledd, første punktum følger det derimot klart av denne bestemmelsens andre punktum at vedtak ”skal fattes innen 5 forretningsdager etter at Operatøren har fremmet forslag til styringskomiteen”.

Et spørsmål som reiser seg er konsekvensen av at rettighetshaverne er gitt en kortere tidsfrist for å fatte vedtak enn det som legges til grunn i samarbeidsavtalen. Med bakgrunn i hensynet til å gi rettighetshaverne tilstrekkelig tid til å sette seg inn i saken, må det legges til grunn at rettighetshaverne i et slikt tilfelle kan kreve forlengelse av fristen.²⁴⁶ I praksis kan det likevel tenkes at det uansett blir avgitt et positivt flertallsvedtak i medhold av den korte fristen, og/eller før tidsfristen utløper og at dette vedtaket dermed blir lagt til grunn. I utgangspunktet vil det antakeligvis kunne legges til grunn at når en rettighetshaver har stemt i forbindelse med et forslag så vil ”bordet fange” i den forstand at rettighetshaveren i etterkant ikke kan endre sin stemme. Prinsipielt kunne man likevel ar-

²⁴⁵ Om dette hensynet se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 15.

²⁴⁶ Tilsvarende er lagt til grunn i Arnesen Samarbeidsavtalen s. 16 vedrørende fysiske møter.

gumentert for at vedtak ikke skal anses fattet før vedtaksfristen er utløpt. Dette henger sammen med at man kan tenke seg at de rettighetshaverne som ikke har stemt vil kunne bringe til torgs nye argumenter som kan endre stemmegivningen og/eller supplere med forutsetninger eller føringer som legges til grunn for det positive vedtaket. En slik tolkning kan også sies å følge av en utvidende tolkning av artikkel 2.1, tredje ledd. I så måte vil det forutsettes at rettighetshaverne vil kunne ha en anledning til å endre sin stemmegivning innenfor vedtaksfristen.

Forslag til vedtak skal ha etter artikkel 2.1, andre ledd, andre punktum og artikkel 2.4, andre ledd oversendes styringskomiteen sammen med "tilstrekkelig bakgrunnsmateriale". Det er vanskelig å angi generelt konkrete grenser for hvor langt dette tilstrekkelighetskravet strekker seg. I utgangspunktet må dette basere seg på en konkret vurdering av hva man normalt skal kunne forvente for å kunne gjennomføre en veloverveid beslutning ("informed decision"), eksempelvis ut i fra hvilke investeringer som kreves og hvilke risiko som er tilknyttet saken.²⁴⁷ Det er likevel vanskelig å hevde at det skulle foreligge særskilte begrensninger i informasjonsmengden dersom rettighetshaverne skulle be om ytterligere informasjon. Det vises i denne sammenheng særlig til artikkel 3.3, andre ledd som baserer seg på en forutsetning om at rettighetshaverne skal kunne få tilgang til "all informasjon vedrørende virksomheten". I den grad et flertall i styringskomiteen mener at saken ikke er tilstrekkelig opplyst, vil det i praksis bli vanskelig å få dette flertallet til å vedta saken. Spørsmålet blir likevel om hva som blir konsekvensen dersom et flertall fatter vedtak i saken, mens et mindretall mener at saken ikke er tilstrekkelig opplyst. Tilsvarende som ved brudd på vedtaksfristen, bør det nok prinsipielt legges til grunn at det må bli en ny vedtaksfrist som hensyntar at det blir oversendt tilstrekkelig supplerende materiale og at det blir gitt tilstrekkelig tid til å gjennomgå dette materialet på en forsvarlig måte.

Uventede hendelser

Det følger av artikkel 2.4, første ledd, første punktum at operatøren kan

²⁴⁷ Se tilsvarende i Arnesen Samarbeidsavtalen s. 17.

forelegge en sak til styringskomiteen ”ved elektronisk kommunikasjon”²⁴⁸ dersom det ”ikke er tid til å innkalle til et møte”. I dette må det underforstått innfortolkes at i slike tilfeller vil vedtaksfristen måtte tilpasses den aktuelle konkrete situasjonen. Dette vil eksempelvis gjelde for uforutsette hendelser som oppstår ved boring av brønner. Slik sett kan det konkrete behovet i visse situasjoner tilsi svært korte tidsfrister. Dette må likevel balanseres mot behovet for å ha tilstrekkelig tid til å sikre en forsvarlig prosess rundt behandlingen av det aktuelle spørsmålet. Videre bør man nok etter min mening også innfortolke en særskilt varslingsplikt der hvor man har en særskilt kort tidsfrist og/eller der hvor hendelsen oppstår utenfor ordinære arbeidstider. Dersom man ikke innfortolker en slik varslingsregel vil man risikere at et vedtak fattes av et flertall av rettighetshaverne uten at mindretallet har fått anledning til å uttale seg.

Artikkel 3 – Operatøren

ARTIKKEL 3 OPERATØREN

3.1 Operatøren skal utføre og forestå den daglige ledelse av interessentskapets virksomhet.

Virksomheten skal utføres i samsvar med denne Avtale, vedtak i styringskomiteen, vilkårene i Utvinningstillatelsen, gjeldende lovgivning og andre myndighetsvedtak.

Operatøren skal ikke ha fortjeneste eller tap ved utførelse av sitt verv, med mindre annet følger av bestemmelser i denne Avtale.

3.2 Når ikke annet er bestemt, er det Operatøren som opptrer utad på vegne av Partene i interessentskapet. Herunder har Operatøren rett og plikt til å innhente nødvendige samtykker, godkjenninger og tillatelser, inngå nødvendige avtaler i interessentskapets navn og til å betale i rett tid alle utgifter som virksomheten etter Avtalen medfører for Partene i interessentskapet.

3.3 Operatøren skal forberede de saker som skal behandles i

²⁴⁸ Bestemmelsen viser også til ”telefaks eller annen skriftlig henvendelse” som alternativer til ”elektronisk kommunikasjon”. I våre dager er det først og fremst er elektronisk kommunikasjon er som relevant, og da igjen først og fremst gjennom L2S.

styringskomiteen. Han skal holde komiteen informert om forhold som kan være av betydning for interessentskapet.

Operatøren skal innrette virksomheten slik at styringskomiteen og Partene kan føre tilsyn med den og for øvrig få adgang i Norge til all informasjon vedrørende virksomheten.

3.4 Rapporter og annen informasjon om virksomheten skal utarbeides og sendes til styringskomiteen så snart slik informasjon foreligger, eller så ofte styringskomiteen eller en Part med rimelighet ber om det. Dette gjelder bl.a.:

- a) Kopi av logger,*
- b) Kopi av journaler om boreoperasjoner,*
- c) Kopi av testrapporter og rapporter om analyser etc.,*
- d) Kopi av den endelige brønnrapport ("final well report" med "composite log"),*
- e) Kopi av geologiske og geofysiske rapporter, kart i forbindelse med arbeid som er utført av Operatøren eller entreprenører som er engasjert av Operatøren, unntatt magnetiske bånd. De skal oppbevares av Operatøren i Norge og gjøres tilgjengelig for Partene på forespørsel,*
- f) Felt- og borehullsdata, inkludert reservoarstudier og vurderinger av reserver,*
- g) Kjerner og prøver av bergarter og væsker fra borehullene. Prøver og kjerner som er igjen etter fordeling til Partene og norske myndigheter, skal lagres i Norge,*
- h) Kopi av detaljerte endelige rapporter for hver fullført brønn, og rapporter om senere endringer og reparasjoner inkludert resultatene fra utførte funksjonstester og "flow test",*
- i) Kopi av daglige og periodiske rapporter om undersøkelse, utbygging, vedlikehold, produksjon og øvrige aktiviteter. Rapportene skal blant annet inneholde opplysninger om problemer eller uhell med en uttalelse om årsak og en beskrivelse av utbedringsarbeid. Rapportene i utbyggingsfasen skal blant annet gi en oversikt over fremdriften. Produksjonsrapportene skal blant annet inneholde opplysninger om mengde og kvalitet av produsert Petroleum,*
- j) Kopi av beredningsplaner, sikkerhetshåndbøker, sikkerhetsrapporter og ulykkesrapporter,*
- k) Oversikt over Operatørens organisasjon og hvordan Operatøren, entreprenørene og underentreprenørene til enhver tid har bemannet sin organisasjon forsåvidt gjelder virksomhet i henhold*

til denne Avtale,

- l) Kopi av utredninger og vurderinger av teknisk, økonomisk og annen art i forbindelse med virksomheten,*
- m) Kopi av rapporter sendt til norske myndigheter av Operatøren og kopi av referater og korrespondanse mellom Operatøren og norske myndigheter vedrørende virksomheten etter denne Avtale,*
- n) Periodiske utviklings- og statusrapporter. Slike rapporter skal redegjøre for eventuelle vesentlige avvik i forhold til godkjent budsjett og arbeidsprogram.*

Det kan kreves at Operatøren skal utarbeide endringer i eller tillegg til foreliggende informasjon.

- 3.5 Påføres interessentskapet eller noen av Partene tap som følge av Operatørens utførelse av sitt verv som operatør, er Operatøren bare ansvarlig dersom tapet skyldes forsett eller grov uaktsomhet utvist av ledelsen eller overordnet personell hos Operatøren eller noen av Operatørens Tilknyttede selskaper.*

Operatøren er i intet tilfelle ansvarlig for avbrudd og annet produksjonstap. Operatøren er heller ikke ansvarlig for tap Partene har lidt i forbindelse med skader påført tredjemann utenfor sikkerhetssonen, forårsaket av utslipp av Petroleum, utover det tap Operatøren påføres som Part.

Tilsvarende ansvarsbegrensning gjelder for Part som utfører arbeidet i Operatørens sted.

Oversikt

I tillegg til styringskomiteen utgjør operatøren interessentskapets andre sentrale organ.²⁴⁹ Hvilket selskap som er operatør for den aktuelle utvinningstillatelsen angis både i utvinningstillatelsen og i Spesielle bestemmelser artikkel 4. Selv om petroleumsløven § 3-7 åpner for uavhengige operatører, har operatørene for utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel alltid vært en av rettighetshaverne i den aktuelle utvinningstillatelsen.²⁵⁰

²⁴⁹ Jf. Ekeberg s. 16. Om operatører generelt se Petroleumsløvscommentaren s. 167-168 og s. 168-180 om petroleumsløven § 3-7. Endresen s. 9-21 redegjør for operatørens rettslige posisjon innenfor samarbeidsavtalens rammer. Kaasen Petroleumsutvinning gjennomgår på s. 3-21 operatørens generelle rolle og oppgaver.

²⁵⁰ Jf. Mestad Statoil s. 16 og Petroleumsløvscommentaren s. 178-179 som også kommenterer hensynene bak dette. Ekeberg s. 18 diskuterer også de negative sidene av

Når jeg i det videre gjennomgår artikkel 3.1 vil behandlingen av denne bestemmelsen gjøres i forhold til tre hovedtema. Først vil jeg gjennomgå kjernen i denne bestemmelsen, nemlig hva som er operatørens generelle oppgave – daglig ledelse av virksomheten. Det andre temaet – operatørens eventuelle prerogativ – henger nært opp til det første temaet, men da dette ofte i praksis utskilles som en egen diskusjon vil jeg behandle dette som et eget punkt. Avslutningsvis under artikkel 3.1 vil jeg behandle det grunnleggende prinsippet i tredje ledd om ”no gain, no loss”. Artikkel 3.2 om operatørens representasjon av interessentskapet konkretiserer visse deler av operatørens alminnelig oppgave. Artikkel 3.3 og 3.4 omhandler tilknyttede forhold rundt operatørens informasjonsplikt overfor styringskomiteen og behandles derfor under ett punkt. Avslutningsvis gjennomgår jeg artikkel 3.5 som regulerer operatørens ansvar overfor rettighetshaverne.

Artikkel 3.1 – Operatørens hovedoppgaver

Daglig ledelse

Hovedregelen om operatørens mandat er angitt i artikkel 3.1, første ledd: ”Operatøren skal utføre og forestå den daglige ledelse av interessentskapets virksomhet.” Denne bestemmelsen må også ses i sammenheng med petroleumsloven § 1-6 k) hvor det legges til grunn at operatøren er ”den som på rettighetshavernes vegne forestår den daglige ledelse av petroleumsvirksomhet”. Operatørvervet kan dermed i utgangspunktet sammenliknes med den rollen en daglig leder har i et selskap.²⁵¹ Den rollen operatøren skal utøve kan deles i tre deler;²⁵² en operasjonell, en kommersiell og en administrativ del. Operatøren er med andre ord interessentskapets ”utøvende organ”,²⁵³ og i utgangspunktet angir artikkel 3.1,

denne praksisen. Unntaket er for gasstransportnettverket Gassled, hvor Gassco er en selvstendig operatør i medhold av petroleumsloven § 4-9.

²⁵¹ Se Nordtveit Samarbeidsavtalen s. 22-25 som drøfter operatørens prinsipielle stilling i en mer selskapsrettslig kontekst.

²⁵² Jf. Ekeberg s. 17.

²⁵³ Se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 26.

første ledd en meget vid fullmakt for dette vervet.²⁵⁴ I tillegg til denne alminnelige angivelsen av operatørens oppgave reguleres mer spesielle oppgave i en rekke av samarbeidsavtalens bestemmelser. De overordnede reguleringene i artikkel 3 vil virke i nær sammenheng med disse mer spesielle bestemmelsene.

Enkelte spesifikke rammer for operatørens generelle myndighet følger av artikkel 3.1, andre ledd. I denne bestemmelsen gjøres det klart at operatøren skal forestå den daglige ledelsen av virksomheten innenfor rammen av utvinningstillatelsen, samarbeidsavtalen, vedtak i styringskomiteen, gjeldende lovgivning og andre myndighetsvedtak. Det meste av dette følger allerede både direkte og indirekte av andre reguleringer i konsesjonsverket.

Siden mot styringskomiteens vedtak følger gjennom det grunnleggende forholdet mellom artikkel 3.1, første ledd og artikkel 1.3, første ledd om at styringskomiteen er interessentskapets øverste organ, og samarbeidsavtalens generelle kompetansefordeling mellom styringskomiteen og operatøren. Operatøren er prinsipielt sett bare en fullmektig for rettighetshaverne og er hierarkisk underlagt styringskomiteen.²⁵⁵ I egenskap av interessentskapets øverste organ kan styringskomiteen i henhold til samarbeidsavtalens bestemmelser om styringskomiteens kompetanse begrense operatørens generelle fullmakt både gjennom arbeidsprogram, budsjetter og øvrige vedtak og instruksjer.²⁵⁶

Siden mot de offentligrettslige reguleringene følger av petroleumsloven § 10-6, første ledd.²⁵⁷ Når det gjelder henvisningen til "andre myndighetsvedtak" så vil jeg anta at dette ut i fra legalitetsprinsippet vil måtte tolkes innskrenkende slik at det kun gjelder vedtak som er fastsatt i medhold av gjeldende lovgivning. I så måte er petroleumsloven § 10-6, første ledd mer presis når den henviser til "enkeltvedtak gitt med hjemmel

²⁵⁴ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-88 som viser til i utgangspunktet en "nærmest ubegrenset" fullmakt, riktignok til den tidligere tilsvarende bestemmelsen som etter sin ordlyd omfattet interessentskapets samlede virksomhet og ikke var begrenset til kun daglig ledelse.

²⁵⁵ Jf. Ekeberg s. 18.

²⁵⁶ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-88.

²⁵⁷ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 755-762.

i loven”. I den grad styringskomiteen skulle være av den oppfatning at operatøren skulle rette seg etter myndighetsvedtak som ikke er gitt som gyldige enkeltvedtak så vil uansett styringskomiteen ha en instruksjonsrett om dette i medhold av artikkel 1.3, tredje ledd, andre punktum.

Operatørens prerogativ

En stadig tilbakevendende diskusjon i praksis er diskusjonen om operatørens eventuelle ”prerogativ”.²⁵⁸ Slike diskusjoner kan ta flere former, men handler som regel om grensen mellom styringskomiteens og operatørens myndighetsområder. Satt på spissen blir dette generelt ofte en diskusjon om hvorvidt det foreligger begrensninger i styringskomiteens instruksjonsrett, jf. først og fremst artikkel 1.3. Eller sagt med andre ord om det foreligger områder hvor operatøren først og fremst med grunnlag i artikkel 3, første ledd, jf. petroleumsløven § 1-6, bokstav k), selv kan styre slik denne ønsker uten å måtte hensynte styringskomiteen. Mer spesielt vil dette bli et spørsmål om operatøren har rett til å utføre operatøroppgavene ved egen organisasjon uten at styringskomiteen kan frata ham disse oppgavene. I så måte vil det være spørsmål om det hvorvidt man beveger seg inn på grunnleggende prinsipper for samarbeidet hvor styringskomiteens inngripen ville undergrave den rolle- og kompetansefordeling som fremkommer av samarbeidsavtalen.²⁵⁹

Hovedregelen om operatørens funksjon finner vi i artikkel 3.1, første ledd. Denne bestemmelsen legger til grunn at operatøren skal utføre den ”daglige ledelse” av virksomheten. Denne reguleringen minner i stor grad om tilsvarende angivelse av den daglige lederens oppgave innenfor

²⁵⁸ Den tradisjonelle ”prerogativlæren” stammer fra statsteorien og statsforfatningsretten, jf. Eggen s. 52 og Fleischer s. 550-552 begge med videre henvisninger. Prerogativer som kompetanse gitt ved særskilt grunnlovsbestemmelse vil beskytte Kongen mot overføring av myndighet innenfor de aktuelle områdene. Hensynet bak denne læren er å beskytte Kongens rådighetssfære spesielt mot inngrep fra Stortinget og dermed å trekke opp grensen mellom de to statsmaktens respektive myndighetsområder.

²⁵⁹ Jf. Huitfeldt s. 216. Ekeberg skiller på s. 71 mellom (a) om operatøren har krav på å utføre visse oppgaver, og (b) i hvilken grad styringskomiteen kan instruere operatøren.

den generelle selskapsretten.²⁶⁰ Med grunnlag i det selvstendige konsepsjonsrettslige kompetansegrunnlaget for utøvelsen av operatørfunksjonen er det likevel lagt til grunn at styringskomiteens herredømme over operatøren ikke fullt ut kan sammenlignes med det vanlige selskapsrettslige forholdet mellom styret og daglig leder.²⁶¹

Generelt sett kan det nok legges til grunn at de fleste operatører i praksis utfører en mye videre virksomhet med egen organisasjon enn en snever ”daglig ledelse”. I hvilken grad operatøren faktisk bruker sine egne ressurser vil dog etter min erfaring både variere i forhold til det selskapet som er operatør og i forhold til hvordan det enkelte interessentskap velger å organisere sin virksomhet.²⁶² Dermed kan jeg vanskelig se at det kan legges til grunn en fast og entydig praksis med hensyn til omfanget av operatørens bruk av egen organisasjon.

Det følger av artikkel 1.3, første, tredje og fjerde ledd at styringskomiteen i alle saker i omfattende grad kan bestemme hva man ønsker å utføre og hvordan dette skal utføres. Operatøren har likevel en plikt til å rette seg etter de direktiver styringskomiteen gir.²⁶³ Det må nok dermed anses som relativt klart at operatørens prerogativ i utgangspunktet kun blir et spørsmål om i hvilken grad operatøren har adgang – rett – til å benytte egen organisasjon for å utføre de vedtak som styringskomiteen har fastsatt.

Det er nok likevel en grense for hvor langt man kan strekke dette utgangspunktet. Selv med styringskomiteens omfattende instruksjonsadgang så synes det likevel naturlig å vurdere artikkel 3.1, første ledd ikke bare som en plikt men også til en viss grad som en rett for operatør-

²⁶⁰ For en analyse av dette se Eggen s. 55-63.

²⁶¹ Jf. Eggen s. 62-63.

²⁶² Et eget spørsmål som går ut over min behandling av samarbeidsavtalen er i hvilken grad man kan benytte seg av eksterne ressurser (outsourcing) sett opp i mot reguleringene i petroleumslovgivningen. Om dette se Michelet Outsourcing og i forhold til petroleumsloven § 10-2 spesielt se Petroleumslovkommentaren s. 705-708. Merk dog at petroleumsloven § 10-2 er endret i etterkant, men at Olje- og energidepartementet har lagt til grunn at den nye bestemmelsen ”reflekterer den praksis som følges i dag”, jf. Prop. 102 L (2010-2011) s. 4.

²⁶³ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 12.

ren.²⁶⁴ Antakeligvis vil denne ”rest-retten” begrense seg til at styringskomiteen ikke kan frata operatøren rollen som det organet som forestår den daglige ledelse.²⁶⁵ Med andre ord kan man nok innfortolke at styringskomiteen ikke kan vedta å ut-kontrahere så mye av virksomheten eller detaljstyre operatøren i en slik grad at operatørfunksjonen blir mer eller mindre uten innhold.²⁶⁶ Dette har blitt sammenfattet i tre sammenhenger;²⁶⁷ (i) at rettighetshaverne ikke permanent kan overta hele eller deler av operatørfunksjonene, (ii) at styringskomiteen ikke kan instruere i så omfattende grad at operatøren i realiteten fratas kompetanse til å utøve den daglige ledelsen, og (iii) at styringskomiteen ikke kan frata operatøren enkeltfunksjoner i i den grad dette vil være i strid en rasjonell utøvelse av operatørens alminnelige funksjoner. Oppgaver som i utgangspunktet vil inngå i det nevnte vil kunne være oppgavene som styringskomiteens administrator etter artikkel 2 og de oppgaver som er tillagt operatøren etter artikkel 3.2.²⁶⁸ Det har blitt lagt til grunn at prosjekteringsledelse også omfattes av disse forholdene.²⁶⁹ Noe annet er at styringskomiteen selvfølgelig (innenfor de nevnte ytre rammer) i vid grad kan instruere operatøren om den innholdsmessige utøvelsen av disse oppgavene.²⁷⁰

Jeg vil anta at det nok må ganske mye til for at man i praksis kommer i en situasjon for operatørfunksjonen blir uten innhold i forhold til omfanget av prerogativene. Eksempelvis har det blitt lagt til grunn at både drifts- og vedlikeholdsarbeid på og ledelse av installasjoner ligger utenfor operatørens prerogativer.²⁷¹ Antakeligvis vil det nok først være i

²⁶⁴ Jf. Ekeberg s. 71.

²⁶⁵ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 13.

²⁶⁶ Jf. Eggen s. 53 og s. 66.

²⁶⁷ Jf. Eggen s. 70-71. Tilsvarende synspunkter legges også til grunn og drøftes av Ekeberg s. 71-74 og s. 76. De konkrete implikasjonene av dette er omfattende kasuistisk behandlet av Eggen s. 71-103.

²⁶⁸ Jf. Ekeberg s. 73.

²⁶⁹ Jf. Eggen s. 99-100 og Ekeberg s. 72.

²⁷⁰ Jf. Ekeberg s. 76-77 som blant annet viser til at styringskomiteen ”som utgangspunkt [har] full rettslig kompetanse til å styre virksomheten på den måten deltakerne finner mest hensiktsmessig”.

²⁷¹ Jf. Eggen s. 100.

de tilfeller hvor styringskomiteen fratrar operatøren såpass mye av sine oppgaver at det opp i mot de offentligrettslige krav, herunder kravene i HMS forskriftene, vil være problematisk å identifisere en tilstrekkelig stor ansvarlig organisasjon til å ivareta disse krav, at det kan bli diskusjon om hvorvidt operatøren de facto er blitt fratatt sin funksjon. I så måte kan man nok også hente argumenter fra de hensyn som ligger bak det konsesjonsrettslige elementet ved faktisk å utpeke en operatør. I første rekke retter dette seg mot det man kan betegne som den egentlige ledelsesfunksjonen i form av muligheten til å stå ansvarlig for den daglige virksomheten. Sentrale elementer vil her kort kunne angis som administrative funksjoner som først og fremst retter seg til planlegging, styring og organisering av interessentskapets virksomhet, og muligens også prosjektledelse i vid forstand. Muligens kunne man også vurdert hensynet til operatørens fagkunnskap og kjennskap til og erfaring med den aktuelle virksomheten som et potensielt avgrensningshensyn ut i fra effektivitetsbetraktninger.²⁷² Jeg vil likevel anta at med den økningen man gradvis har sett i leverandørindustrien, både i forhold til omfang av hvilke oppgaver som kan utføres og i forhold til kompetanse ved de ulike oppgaver, så vil det nok være vanskelig å argumentere for et objektivt saklig vern av operatørens funksjoner ut fra de sistnevnte momenter. Det må derfor legges til grunn at de eventuelle prerogativer innebærer et snevert unntak fra styringskomiteens instruksjonsrett.²⁷³

En konkret sak hvor operatørens særrett etter artikkel 3.2 har vært diskutert har vært i spørsmålet om å innlevere CO2 kvoter. Det har på den ene siden blitt hevdet at denne bestemmelsen, sammenholdt med CO2 loven § 4, første ledd, andre punktum, gir operatøren en rett til også å innhente CO2 kvotene. På den andre siden har det blitt hevdet at styringskomiteen har en rett til å la rettighetshaverne gjøre dette selv (for deretter å overføre dem til operatøren for innlevering i medhold av CO2 loven). Jeg har vanskelig for å se at lovreguleringer som direkte angår

²⁷² Jf. Eggen som på side 70 legger til grunn at ”styringskomiteen i enkeltsaker [ikke vil] kunne frata operatøren hans funksjoner ettersom dette vil kunne hemme operatørens driftsøkonomiske rasjonalitet i strid med effektivitetshensynet”.

²⁷³ Jf. Huitfeldt, s. 217.

forholdet mellom det offentlige og hvem disse skal forholde seg til som pliktsubjekt, skal kunne brukes som avgjørende argument for forholdet inter partes mellom operatøren og rettighetshaveren. Spørsmålet må dermed søkes løst ut i fra de nevnte generelle betraktninger. At operatøren har rett (og plikt) til å innlevere CO2 kvotene kan etter min mening vanskelig hevdes å direkte medføre at operatøren også har en rett til å innhente kvotene dersom rettighetshaverne ønsker å innhente disse selv.

”No gain, no loss” prinsippet

Artikkel 3.1, tredje ledd legger til grunn at operatøren ”skal ikke ha fortjeneste eller tap ved utførelsen av sitt verv”. Dette omtales gjerne som det såkalte ”no gain, no loss” prinsippet og er et grunnleggende prinsipp i samarbeidsavtalens reguleringer om operatøren. Grunnlaget for dette prinsippet må ses i sammenheng med operatørens begrensede ansvar i medhold av artikkel 3.5. Hovedinnholdet angir fordelingen av operatørens reelle kostnader mellom denne og interessentskapet.²⁷⁴ Den belastningsretten for operatøren som her legges til grunn har sitt motstykke i rettighetshavernes tilskuddsplikt etter artikkel 8.1.

Selv om operatøren med grunnlag i dette prinsippet ikke skal tjene økonomisk på sitt verv så anses operatørskap generelt sett for å være relativt attraktivt.²⁷⁵ Dette kan henge sammen med særlig følgende forhold: (i) operatøren trenger en relativt stor organisasjon for å forestå den daglige driften av interessentskapet i medhold av artikkel 3.1, første ledd og kostnadene ved denne dekkes av rettighetshaverne, i tillegg til at operatøren gjennom sin organisasjon direkte styrker sin egen kompetanse og erfaring (ii) selskapet får økt sin profilering gjennom å være interessentskapets ansikt utad i medhold av artikkel 3.2, (iii) operatøren får ofte tildelt en høyere deltakerandel enn de øvrige rettighetshaverne, og (iv) operatøren legger gjerne premissene ved styringskomiteens saker gjennom sin forberedende rolle etter først og fremst artikkel 3.3.²⁷⁶

²⁷⁴ Jf. Eggen s. 104.

²⁷⁵ Se Arnesen EØS s. 181-182 og Nordtveit Oppdragssamarbeid s. 210.

²⁷⁶ Om disse hensynene som motivasjon for operatørskapse Petroleumslovskommentaren s. 167-168. Om det sistnevnte forholdet se også Ekeberg sine analyser av operatørens

Dette prinsippet har en personlig side – det er begrenset til virksomheten det enkelte operatørselskapet ved egen organisasjon utfører²⁷⁷ – og en saklig side – det er begrenset til den virksomhet som utføres når denne utøver operatørfunksjonen.²⁷⁸ Når det gjelder den saklige siden av prinsippet er det sentralt at operatørens utgifter må skje med grunnlag i hjemmel for å pådra interessentskapet utgifter,²⁷⁹ og at utgiftene skal allokere i samsvar med reglene i regnskapsavtalen. Det sentrale blir dermed å avgrense mot operatørens egenkostnader. Ut over de nevnte generelle parametrene vil dette være spørsmål som i det vesentligste må besvares med grunnlag i bestemmelsene i regnskapsavtalen artikkel 2 som angir grunnlag for dekning av både direkte og indirekte kostnader.²⁸⁰ I praksis vil Norsk olje og gass sine anbefalinger for presiseringer av disse forholdene kunne bli benyttet som grunnlag for avgrensingsdiskusjoner.²⁸¹ Ut over de enkelte konkrete reguleringene i denne bestemmelsen fremkommer det av regnskapsavtalen artikkel 2, første ledd at de utgifter som skal kunne allokere interessentskapet må være nødvendige, rimelige og tilstrekkelig dokumentert.²⁸² Videre inneholder regnskapsavtalen en rekke bestemmelser om hvorledes forskjellige typer anskaffelser skal håndteres. For øvrig vil operatørens belastninger være underlagt revisjon av rettighetshaverne i medhold av regnskapsavtalen artikkel 1.4.²⁸³

Et praktisk spørsmål er forholdet til betaling av forelegg/bøter og

innflytelse. Ekeberg konkluderer på s. 126 med at operatøren ”har en klar fordel med tanke på å få gjennom ønskede beslutninger gjennom de premisser han legger for styringskomiteens beslutninger”.

²⁷⁷ Jf. Eggen s. 27.

²⁷⁸ Jf. Eggen s. 28.

²⁷⁹ Om dette se behandlingen av artikkel 12.

²⁸⁰ Disse bestemmelsene behandles grundig av Eggen s. 112-132.

²⁸¹ Jf. Norsk olje og gass (tidligere OLF) sin retningslinje nr. 030 for presisering av felleskostnader og operatørens 100 % kostnader. Det bemerkes dog at Eggen legger på side 112 til grunn at ”[b]åde kategoriseringen og avgrensingskriteriene i retningslinjene vil således være i strid med regnskapsavtalens artikkel 2(1). Det følger da av regnskapsavtalens artikkel 5.3 at retningslinjene ikke kan tillegges vekt ved tolkningen av bestemmelsen [...]”.

²⁸² Disse forholdene er gjennomgått i Eggen s. 107-112.

²⁸³ Jf. Norsk olje og gass (tidligere OLF) sin retningslinje 032 om Norway Joint Venture Audit.

lignende fra myndighetene. Dersom det ved regelverkbruddet kan legges til grunn at operatøren har opptrådt grovt uaktsomt eller forsettlig vil det kunne være grunnlag for at denne må dekke forelegget på "egen kappe", jf. artikkel 3.5. I tilfeller hvor det ikke kan legges til grunn et slikt særskilt ansvar for operatøren kan det likevel stilles spørsmål ved om rettighetshaverne i alle tilfeller må dekke disse kostnadene. Utgangspunktet må være klart; så fremt forelegget kommer som en konsekvens av den aktivitet operatøren utøver i denne egenskapen, vil operatøren kunne belaste rettighetshaverne med grunnlag i 3.1, tredje ledd jf. artikkel 8.1.²⁸⁴ Dette må også være klart i de tilfeller hvor den offentlige myndigheten har valgt å gi forelegget direkte mot operatørselskapet. Problemstillingen kommer på spissen i de tilfeller hvor operatøren har godtatt forelegget uten å søke styringskomiteens godkjenning og uten å ha informert styringskomiteen i forkant av operatørens aksept av forelegget. Dette er et spørsmål av en slik karakter at operatøren etter artikkel 3.3, første ledd, andre punktum vil være pliktig å informere styringskomiteen og styringskomiteen kan da selv velge å treffe avgjørelse i saken. Spørsmålet er imidlertid om dette er en sak av en slik art at den også ligger utenfor eller spesielt er unntatt fra operatørens kompetanseområde, slik at styringskomiteen selv må treffe avgjørelse i saken.

På den ene siden står den alminnelige regelen i artikkel 1.3, første ledd, første punktum om at styringskomiteen er interessentskapets øverste organ og at operatørens handlinger generelt sett må være hjemlet i vedtak hos styringskomiteen. På den andre siden står reglen i artikkel 12.5, tredje ledd som gir operatøren en viss mulighet til å pådra kostnader uten særskilt godkjenning så lenge han opptrer innenfor sine kompetanseområder. Dette må nok også legges til grunn at slike krav for så vidt faller utenfor kravene om utgiftsfullmakt i artikkel 12.5.²⁸⁵ Men, antakeligvis vil man måtte innfortolke forelegget å ligge innenfor artikkel 1.4, bokstav d), sammenholdt med informasjonsplikten i artikkel 3.3, første ledd, andre punktum om forhold som kan ha betydning for

²⁸⁴ Jf. Huitfeldt s. 235.

²⁸⁵ Jf. Huitfeldt s. 235.

virksomheten.²⁸⁶ Alternativet til å godta forelegget vil være saksanlegg som klart ligger utenfor operatørens fullmakter og må besluttes av styringskomiteen. Å godta forelegg må nok dermed anses å ligge utenfor den alminnelige daglige driften, jf. artikkel 3.1.²⁸⁷ Dersom operatøren har overholdt sin informasjonsplikt overfor styringskomiteen, og et flertall i styringskomiteen i etterkant *ikke* anfører at man ikke ville godta forelegget, så må nok operatøren likevel kunne belaste rettighetshaverne. Fraværet av en slik anførsel kan her ses på som en stilltiende aksept for operatørens valg da styringskomiteen selv har kunnet beslutte om den ønsker å ta stilling til spørsmålet. Noe annet vil måtte bli konklusjonen dersom flertallet i styringskomiteen anfører at operatøren ikke skulle ha godtatt forelegget. Med grunnlag i utgangspunktet om styringskomiteen som det øverste organ, må man nok her legge til grunn at spørsmålet skulle vært behandlet av styringskomiteen før forelegget ble godtatt. Dermed må det legges til grunn at operatøren ved et etterfølgende vedtak i styringskomiteen som legger til grunn at styringskomiteen ikke aksepterer forelegget, ikke har rett til å belaste rettighetshaverne for kostnadene. Man bør derfor søke styringskomiteens avklaring av hvorvidt de godtar forelegget, før operatøren godtar dette *vis-a-vis* myndighetene.

Det følger av artikkel 3.1, tredje ledd at det generelle ”no gain, no loss” prinsippet kun gjelder i den grad ikke annet følger av samarbeidsavtalen. To slike unntak følger av regnskapsavtalens regler om indirekte kostnader,²⁸⁸ henholdsvis artikkel 2.2.2 om Generell Forskning og Utvikling²⁸⁹ og artikkel 2.2.3 om Hovedledelse og Konsernstaber.²⁹⁰ I disse bestemmelsene gis operatøren adgang innenfor visse rammer til å kreve dekket av rettighetshaverne generelle påslag hvor utgiftene ikke trengs

²⁸⁶ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-91 – 3-92.

²⁸⁷ Motsatt hos Huitfeldt s. 236 som generelt sett legger til grunn at slike krav ”normalt [må] være omfattet av operatørens belastningsrett uavhengig av om det foreligger en AFE”.

²⁸⁸ Generelt om dette se Eggen s. 124-126.

²⁸⁹ Om denne bestemmelsen se Eggen s. 127-130.

²⁹⁰ Om denne bestemmelsen se Eggen s. 130-132.

å dokumenteres.²⁹¹ Til en viss grad kan man også angi reglene i regnskapsavtalen artikkel 2.1.3 om Pensjon og felles pensjonspåslag å utgjøre et slikt unntak, da regelen legger til grunn at operatørens pensjonsutgifter (med visse unntak) skal dekkes ut i fra ett pensjonspåslag for alle operatører basert på et veid snitt av de tre største operatørenes individuelle prosentpåslag.

I tilknytning til den sistnevnte bestemmelsen kan det vises til enighet rundt pensjonsutbetalinger som ble avgjort i en voldgiftsdom som er vist til i sak nr. 13-071666TVI-STAV (som for øvrig som sådan angikk gyldigheten av voldgiftsdommen). Saken gjaldt allokering av inndekning for utlegg operatøren hadde hatt til sine arbeidstakere for å dekke skatten disse hadde blitt belastet som følge av operatørens premieinnbetalinger til kollektiv pensjonsordning. Voldgiftsretten kom frem til at disse utgiftene er en pensjonskostnad som skal dekkes av prosentpåslaget for pensjonsomkostninger etter regnskapsavtalen artikkel 2.1.3.1. Det var således ikke anledning for operatøren til å innkreve disse kostnadene som lønnskostnad særskilt under regnskapsavtalen artikkel 2.1.2.1. I begrunnelsen for avgjørelsen viser voldgiften til at: ”Omsynet til standardisering av kva utgifter til pensjon partnerane skal vera med og dekkje, taler for at *utgifter som er knytte til pensjon*, generelt skal reknast som konsumert av prosentpåslaget så langt det ikkje er særlege unntak for dei i reknskapsavtalen. [...] gjev det best samanheng dersom påslaget konsumerer også *utgifter av andre slag enn dei som er aktuelle hos desse tre operatørene*” (mine uthevinger).

Det følger ikke direkte av samarbeidsavtalens ordlyd at ”no gain, no loss” prinsippet også skal gjelde for en rettighetshaver som utfører arbeid i operatørens sted. En slik regel følger klart av artikkel 3.5, tredje ledd med hensyn til ansvarsbegrensning. Antakeligvis må det likevel innfortolkes en tilsvarende forståelse i artikkel 3.1, tredje ledd med bakgrunn i at en rettighetshaver i et slikt tilfelle de facto vil utføre operatør oppgaver. Dette

²⁹¹ Det var tidligere noe diskusjon om prinsippene for beregning av dette særlig i tie-in situasjoner med deling av driftskostnadene (OPEX deling) i stedet for rene tariffer. Dette nå klargjort i Norsk olje og gass sin retningslinje nr. 134 Anbefalte retningslinjer for presisering av anvendelsen av regnskapsavtalens artikkel 2.2.2 og 2.2.3 ved deling av driftskostnader og brukerfelt.

synes også å være forutsatt i regnskapsavtalen artikkel 2.1.4 som viser til inntektshåndtering i forhold til ”Ikke-operatør”. Mer usikkert kan det være å fastlegge i hvilken grad man i slike tilfeller kan ha for å fakturere indirekte kostnader, jf. regnskapsavtalen artikkel 2.2. Men prinsipielt må dette følge den samme betraktningen som for de direkte kostnadene.

Artikkel 3.2 – Operatørens opptreden utad

Etter artikkel 3.2 er operatøren den som skal opptre utad på vegne av interessentskapet. Dette har for det første en pliktside; operatøren plikter å forestå de aktivitetene som bestemmelsen angir. Dette må ses som en forlengelse av den generelle rollen slik angitt i artikkel 3.1, første ledd. For det andre har dette også en rettighetsside; operatøren trenger ikke å innhente noen særskilt fullmakt for å utføre de opplistede oppgavene.

Artikkel 3.2, første punktum viser til at reguleringen i bestemmelsen gjelder ”[n]år ikke annet er bestemt”. Man kunne stilt spørsmål ved om dette viser til eventuelle andre reguleringer i samarbeidsavtalen eller eventuelle at styringskomiteen har vedtatt noe annet. Når det i andre bestemmelser vises til det førstnevnte alternativet så gjøres dette gjennom å vise konkret til eventuelle andre bestemmelser i samarbeidsavtalen, jf. artikkel 3.1, tredje ledd ”med mindre annet følger av bestemmelser i denne Avtale”, og Spesielle bestemmelser artikkel 3.2 ”når ikke annet er bestemt i Avtalen”. Men i de bestemmelser hvor styringskomiteen kan bestemme noe annet så fremgår også dette av den aktuelle bestemmelsen, eksempelvis artikkel 1.3, femte ledd, andre punktum som viser til ”med mindre annet [...] er fastsatt av styringskomiteen”. Med grunnlag i at formuleringen i sin art er mest lik de førstnevnte reguleringer, mener jeg at dette trekker i retning av at artikkel 3.2, første punktum må tolkes slik at den refererer til når noe annet ikke er regulert i samarbeidsavtalen. Generelt sett vil nok dette i praksis først og fremst relatere seg til styringskomiteens mulighet til å instruere hvordan opptreden skal skje. Slik sett må nok denne bestemmelsen tolkes slik at operatøren i utgangspunktet vil kunne ha en viss rett til på egen hånd å *utføre* de handlinger

som bestemmelsen viser til, men at den ikke kan forstås som en avgrensning av styringskomiteens alminnelige rett til å instruere i den innholdsmessige delen av oppgavene.²⁹²

En del av artikkel 3.2 retter seg mot det å uttale seg mot eksterne interessenter så som media og myndigheter. Denne eksterne rollen gjør at fokuset som oftest vil rette seg mot operatøren og ikke mot rettighetshaverne som ”eiere” av virksomheten.²⁹³ Det kunne blitt hevdet at denne bestemmelsen også gir en begrensning på de øvrige rettighetshaverne i forhold til å uttale seg eksternt om forhold i interessentskapet. Dette ville nok vært å tolke for mye inn i bestemmelsen. I denne forbindelse klargjør nok bestemmelsen først og fremst at når operatøren uttaler seg så gjør den dette på vegne av interessentskapet. Det må likevel påpekes at dersom en rettighetshaver uttaler seg som rettighetshaver så bør det gjøres klart av denne rettighetshaveren at den ikke uttaler seg på interessentskapets vegne. Dette må også gjelde i de tilfeller hvor det selskapet som er operatør uttaler seg i egenskap av rettighetshaver. I vår dager vil børsregler kunne medføre utfordringer i tilknytning til denne rollen. Dette er særlig en utfordring i de tilfeller hvor det er forskjeller i rettighetshavergruppen med hensyn til hvilke plikter de er underlagt i så måte, og dermed også hvilken informasjon de er pliktig å informere om og til hvilket tidspunkt.²⁹⁴

En annen del av bestemmelsen i artikkel 3.2 retter seg mot innhenting av ”samtykker, godkjenninger og tillatelser”. Det understrekes at det her vil være tale om den faktiske innhenting av slike samtykker mv. Hvorvidt man faktisk skal utføre den aktivitet som betinger det aktuelle samtykket mv. vil i utgangspunktet måtte vedtas av styringskomiteen. Et eksempel i så måte er Olje- og energidepartementet sin godkjenning av produksjonsforløp i medhold av petroleumsloven § 4-4.²⁹⁵ Det er styrings-

²⁹² Jf. eksempelvis de generelle kommentarene vedrørende utførelse av daglig ledelse slik vist til i Kaasen Cash calls s. 304. Om dette se også ovenfor under behandlingen av operatørens prerogativer.

²⁹³ Jf. Mestad Statoil s. 17.

²⁹⁴ Om forholdet til børsinformasjon se Norsk olje og gass sin retningslinje nr. 139 for håndtering av innsideinformasjon.

²⁹⁵ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 277-289.

komiteen som vedtar hvilket produksjonsforløp man ønsker å gjennomføre. Deretter består operatørens rolle i vår kontekst å gjennomføre den faktiske søknaden til departementet på vegne av rettighetshaverne. Men dersom styringskomiteen har fastsatt at man skal utføre den underliggende aktiviteten så angis her en plikt for operatøren til faktiske å innhente nødvendige tillatelser mv. Eksempelvis dersom styringskomiteen har vedtatt at det skal bores en letebrønn så er det operatørens plikt til å sikre nødvendig underretning til og tillatelse fra Oljedirektoratet i medhold av petroleumsforskriften § 46 og ressursforskriften § 8.

Videre gir artikkel 3.2 en kontraheringsplikt/-rett i forhold til ”nødvendige avtaler”, så som eksempelvis leverandørkontrakter.²⁹⁶ Pliktsiden av denne reguleringen må ses i sammenheng med og innenfor de rammer som artikkel 13 oppstiller. Andre type avtaler kan være avtaler man blir pålagt av myndighetene til å inngå, så som samarbeidsavtale med under-/overliggende utvinningstillatelser for stratigrafisk delte utvinningstillatelse.²⁹⁷ Operatøren vil således hefte som kontraktspart, enten alene eller sammen med de øvrige rettighetshaverne.²⁹⁸

Bestemmelsen viser også til operatørens rett og plikt til å betale alle interessentskapets utgifter. I dette må man også innfortolke den andre siden av dette elementet; å innkreve interessentskapets krav mot tredjemenn.²⁹⁹ Men bestemmelsen gir ikke i seg selv operatøren fullmakt til å prosedere i rettslige prosesser på rettighetshavernes vegne.³⁰⁰

Artikkel 3.3 og 3.4 – Operatørens informasjonsplikt overfor styringskomiteen

I artikkel 3.3, første ledd, første punktum pålegges operatøren en saksforberedende funksjon. Dette gjelder alle saker som skal behandles i

²⁹⁶ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 27.

²⁹⁷ For stratigrafisk delte utvinningstillatelser stilles det krav i utvinningstillatelsene om å inngå slike avtaler i form av Olje- og energidepartementet sin standard stratigrafisk samarbeidsavtale.

²⁹⁸ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-116 – 3-117.

²⁹⁹ Jf. Kaasen Petroleumsutvinnings s. 3-89.

³⁰⁰ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-99.

styringskomiteen, jf. spesielt artikkel 1.3 og 1.4. I og med at de faktiske beslutningene vil bli vedtatt i styringskomiteen så er dette i utgangspunktet en mer administrativ funksjon. Forberedelsesplikten vil gjelde utarbeidelse av rapporter i medhold av artikkel 3.4, men også generelt å utarbeide forslag og grunnlagsmateriale til vedtak i styringskomiteen, inklusiv arbeidsprogram og budsjetter. Men i praksis vil det kunne ligge mye innvirkningsmulighet på disse vedtakene gjennom saksforberedelsene, da man gjennom dette vil kunne påvirke premissene for styringskomiteens videre behandling av en sak.³⁰¹ Til dette kommer også at rettighetshaveren som er operatør vil inneha en særlig kunnskap og ekspertise som kan benyttes for å utøve innflytelse på styringskomiteens vedtak.³⁰²

Videre pålegges operatøren en informasjonsplikt i artikkel 3.3, første ledd, andre punktum. Plikten er relativt omfattende da den viser til at det skal informeres om forhold ”som kan være av betydning for interessentskapet”. Denne plikten må prinsipielt sett ses i sammenheng med rollen til styringskomiteen som interessentskapets øverste organ, jf. artikkel 1.3, første ledd, første punktum. Videre må den praktisk ses i sammenheng med retten til styringskomiteen i artikkel 1.3, fjerde ledd om å fatte beslutning i enhver sak. Med andre ord må informasjonen fra operatøren gi tilstrekkelig grunnlag for styringskomiteen til å vurdere hvilke saker man ønsker å fatte beslutninger i.³⁰³

Det følger av artikkel 3.4 at aktuell informasjon skal gis til styringskomiteen ”så snart informasjonen foreligger”, eller så ofte styringskomiteen ”med rimelighet ber om det”. I dette styrkes den aktive rollen operatøren i så henseende har opp mot styringskomiteen.

Artikkel 3.4 spesifiserer hvilken type informasjon som skal gis styringskomiteen. Det følger klart av ordlyden som viser til ”bla.a” at dette ikke er en uttømmende liste over hvilken informasjon som skal forelegges styringskomiteen. Opplistingen i artikkel 3.4 må derfor ses opp i mot at operatøren for denne informasjonen har en ubetinget plikt

³⁰¹ Om dette se Ekeberg s. 77-81.

³⁰² Jf. Mestad Statoil s. 17.

³⁰³ For mer om dette se under behandlingen av artikkel artikkel 2.

til å oversende den til styringskomiteen ”så snart slik informasjon foreligger”.

Det følger klart av artikkel 3.4 at informasjonsplikten ikke kun gjelder opp i mot styringskomiteen som sådan. Dersom én rettighetshaver ber om informasjon direkte så skal operatøren etterkomme denne forespørselen på samme måte som når styringskomiteen ber om det.

Artikkel 3.4, siste ledd slår uttrykkelig fast at det kan kreves endringer i eller tillegg til den informasjon som gis av operatøren. Etter min vurdering følger dette allerede av andre bestemmelser, både operatørens plikt til å etterleve vedtak fattet av styringskomiteen og den generelle plikten til å gi den informasjon som styringskomiteen eller én rettighetshaver måtte anmode om å få. Bestemmelsen klarlegger likevel en praktisk situasjon slik at man unngår diskusjoner mellom rettighetshaverne og operatøren om rekkevidden av de nevnte generelle bestemmelsene.

Ut over den alminnelige informasjonsplikten i artikkel 3.3, første ledd følger det av andre ledd at operatøren plikter å innrette virksomheten sin slik at rettighetshaverne kan føre tilsyn med den. Da bestemmelsen viser til virksomheten generelt sett må det være klart at rettighetshavernes kontroll og tilsyn også må kunne gjelde andre deler av operatørens virksomhet som ikke relaterer seg til rettighetshavernes økonomiske tilskuddsplikt. Artikkel 3.3, andre ledd må ses i sammenheng med artikkel 1.3, første ledd, andre punktum som pålegger alle rettighetshaverne en plikt om å bidra til kontroll av interessentskapets virksomhet. Videre vises det til regnskapsavtalen artikkel 1.4 som oppstiller mer konkrete regler om revisjon.³⁰⁴ Det følger av de nevnte bestemmelsene at kontroll- og revisjonsretten både gjelder for styringskomiteen som sådan og for den enkelte rettighetshaver.

Artikkel 3.3, andre ledd viser videre til at rettighetshaverne skal kunne få adgang til ”all informasjon vedrørende virksomheten”. Slik tilgang skal gis ”i Norge”. En tilsvarende bestemmelse finner vi i petroleumsloven § 10-4.³⁰⁵ Det er likevel en forskjell i forhold til at sistnevnte bestemmelse viser til at informasjonen skal være ”tilgjengelig” i Norge, i motsetning

³⁰⁴ Se også Norsk olje og gass sin retningslinje nr. 032 om Norway Joint Venture Audit.

³⁰⁵ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 731-732.

til samarbeidsavtalens bestemmelse som viser til at man skal kunne ”få adgang” i Norge. Med grunnlag i forskjeller i ordlyd vil det etter min vurdering etter samarbeidsavtalen være akseptabelt at informasjonen fysisk lagres utenfor Norge så lenge man kan fremskaffe den elektronisk i Norge.

Artikkel 3.5 – Operatørens ansvar

Artikkel 3.5, første og andre ledd regulerer operatørens ansvar i interessentskapet.³⁰⁶ Denne ansvarsreguleringen gjelder kun for operatørselskapet når dette opptrer i denne funksjon, jf. henvisningen i første ledd til ”som følge av Operatørens utførelse av sitt verv som operatør”. Bestemmelsen fastlegger operatørens ansvar overfor rettighetshaverne³⁰⁷ i de tilfeller hvor en eller flere rettighetshavere som en følge av operatørens opptreden lider et tap, jf. ”Påføres interessentskapet eller noen av Partene tap”. Et slikt tap kan oppstå enten som følge av kontraktsbrudd (kontraktsansvar) eller som et ansvar utenfor kontrakt (deliktansvar). Operatørens ansvar kan også ses på som en misligholdssanksjon ved operatørens brudd på dennes plikter under samarbeidsavtalen.³⁰⁸ Bestemmelsens henvisning til ”tap” må tolkes som økonomisk tap.³⁰⁹ Dette må også omfatte kontraktsutgifter.³¹⁰

Operatørens ansvar etter artikkel 3.5. er begrenset.³¹¹ Begrunnelsen for denne begrensningen må ses i sammenheng med ”no gain, no loss”

³⁰⁶ Med unntak av reguleringen i samarbeidsavtalen under 10. konsesjonsrunde Del B har denne bestemmelsen i sin substans vært lik siden statsdeltakelsesavtalene.

³⁰⁷ I tillegg kommer andre regler om kanalisering mot operatøren for krav tredjemenn har mot interessentskapet, eksempelvis petroleumsloven § 7-3, andre ledd, jf. Petroleumslovkommentaren s. 551.

³⁰⁸ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 29, Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-100 og Huitfeldt s. 228.

³⁰⁹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 30 og Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-107. Dette fremkommer klart av ordlyden i den tilsvarende bestemmelsen i artikkel 4.2, tredje ledd, bokstav a).

³¹⁰ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-102.

³¹¹ Om bakgrunnen for dette se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 30. En annen måte å se dette på er at operatøren i utgangspunktet er ansvarsfri, med unntak av særlig grove tilfeller, jf. Bull s. 1.

prinsippet i artikkel 3.1, tredje ledd.³¹² På denne bakgrunn kan det konstanteres at operatøren ikke har et generelt ansvar for rettighetshaverne, men kun et positivt begrenset ansvar.³¹³ Ansvarsavgresningen medfører at for den type krav som operatøren ikke skal være ansvarlig for vil rettighetshaverne ikke kunne gjennomføre regress mot operatøren, og dersom operatøren i første rekke har måttet dekke tapet så skal han kunne viderefakturere rettighetshaverne.³¹⁴

Det må likevel påpekes at operatørselskapet også vil kunne bli ansvarlig for å dekke tap i egenskap av å være rettighetshaver.³¹⁵ Dette følger antitetisk av artikkel 3.5, første ledd og direkte av andre ledd, jf. ”utover det tap Operatøren påføres som Part”.

Artikkel 3.5 tredje ledd legger til grunn at operatørens ansvarsbegrensning overfor rettighetshaverne etter første og andre ledd vil gjelde tilsvarende for en rettighetshaver som utfører operatøroppgaver. Begrunnelsen for ansvarsreguleringene i første og andre ledd er relatert til forholdene ved å utøve operatørfunksjoner som sådan. Derfor er det naturlig at disse reguleringene også får anvendelse dersom andre rettighetshavere utøver slike funksjoner.

Den første begrensningen i operatørens ansvar er materiell; operatøren er kun ansvarlig for ”forsett eller grov uaktsomhet”. For øvrig vil det med grunnlag i alminnelig erstatningsrett også stilles krav om årsaksammenheng mellom den utviste handlingen og tapet.³¹⁶ Den utviste handlingen vil her relatere seg til å utføre operatørfunksjonen – samarbeidsavtalen og de retningslinjer som der gis for operatørvirksomheten – og derfor i utgangspunktet uavhengig av ansvarsgrunnlaget overfor tredjemenn.³¹⁷ Vurderingen av i hvilken grad operatøren har utøvet de operatørfunksjoner han skal, vil i stor grad bero på hvilke instruksjoner mv. som er gitt av styringskomiteen. Men det foreligger også en grunnleg-

³¹² Jf. Bull s. 4.

³¹³ Jf. Huitfeldt s. 227.

³¹⁴ Jf. Bull s. 4.

³¹⁵ Jf. Huitfeldt s. 227.

³¹⁶ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 31.

³¹⁷ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 30.

gende plikt til å utøve denne funksjonen i tråd med gjeldende regelverk. Et praktisk spørsmål i denne forbindelse blir hvorvidt rettighetshaverne kan kreve at operatøren selv dekker bøter som blir ilagt ved brudd of-fentligrettslig regelverk. Spørsmålet kan ikke besvares generelt, men må bero på hvorvidt man i medhold av artikkel 3.5, første ledd i det konkrete tilfellet kan legge til grunn at det foreligger tilstrekkelig grov uaktsomhet eller forsett ved det aktuelle regelverksbruddet.

Forsettsbegrepet stammer opprinnelig fra strafferetten og er nok litt enkelt overført til kontraktsretten, inklusiv samarbeidsavtalen. Det sentrale i begrepet i denne sammenhengen er i alle fall at operatøren har vært bevisst sine handlinger – at selve handlingen var forsettelig utført – i den forstand at det er en bevisst tilsidesettelse av eksempelvis prosedyrer eller forpliktelser som er sentrale for å utføre de aktuelle oppgavene. Det blir deretter et spørsmål om hvorvidt det i tillegg også må kreves at operatøren på handlings-tidspunktet har vært klar over konsekvensene – skadepotensialet handlingen hadde overfor rettighetshaverne.³¹⁸ Eldre og/eller mer generell teori synes å legge til grunn at det siste elementet ikke nødvendigvis trenger å være tilstede,³¹⁹ mens teori knyttet til tilsvarende problemstillinger under leverandørkontrakter legger til grunn at bevissthet rundt konsekvensene også må legges til grunn.³²⁰ I mangel av rettspraksis må rettstilstanden vedrørende dette spørsmålet anses uavklart. I praksis blir det likevel ikke så viktig å fastlegge de nærmere grensene for forsett da slike handlinger også vil bli omfattet av alternativet om grov uaktsomhet.³²¹

Hva som generelt sett ligger i begrepet grov uaktsomhet i forhold til et profesjonsansvar ble generelt sett fastlagt av Høyesterett i Rt.

³¹⁸ Jf. Huitfeldt s. 228.

³¹⁹ Se eksempelvis Hagstrøm s. 479-483 med videre henvisninger.

³²⁰ Jf. Kaasen Petroleumskontrakter s. 607-609. Dette synes også å være lagt til grunn av Bull s. 4-5. Huitfeldt legger på s. 228 til grunn at Kaasen sine synspunkter har ”tilsvarende relevans” for operatørens ansvar uten å gå nærmere inn på eventuelle forskjeller i hensyn mellom ordinære kontraktpartsforhold og forholdet knyttet til operatørselskap. Et slikt forskjelligartet hensyn kan være det utpregede tillitsvervet som ligger i operatørskapet og som Huitfeldt selv viser til i forhold til hva som hensyntas ved uaktsomhetsnormen.

³²¹ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-103 og Nygaard s. 238.

1989 side 1318. I denne dommen ble det lagt til grunn at grov uaktsomhet vil foreligge der hvor det er ”et markert avvik fra forsvarlig handlemåte. Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkommende altså er mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet” (s. 1322).³²² Denne angivelsen lar seg også overføre til vår kontekst. Hvorvidt det foreligger grov uaktsomhet vil dermed måtte bero på en konkret helhetsvurdering i den enkelte sak. Selv om grov uaktsomhet i utgangspunktet er en høy terskel, vil flere forhold i vår kontekst kunne tilsi en streng vurdering av operatørens atferd; de profesjonelle forhold som gjelder for de involverte parter, de store verdier som håndteres og at operatøren innehar et utpreget tillitsverv.³²³

I tillegg til den generelle ansvarsbegrensningen for alminnelige uaktsomhet er enkelte positivt angitte tap i artikkel 3.5, andre ledd unntatt fra operatørens ansvar overfor rettighetshaverne.³²⁴ Dette gjelder (i) avbrudd og annet produksjonstap,³²⁵ og (ii) skader påført tredjemenn utenfor sikkerhetssonen,³²⁶ forårsaket av utslipp av Petroleum.³²⁷

I forhold til den sistnevnte typen tap kan det nevnes at petroleumsloven § 7-1 om forurensningsansvar viser til ”utslipp av petroleum fra en innretning”.³²⁸ I utgangspunktet kunne man dermed tenke seg at operatørens ansvar etter samarbeidsavtalen var videre enn ansvaret etter petroleumsloven. Men i praksis vil nok dette ikke utgjøre en forskjell da det må anta at slik utslipp av Petroleum vil skje fra en innretning. Forskjellen mellom bestemmelsene ligger dermed i henvisningen til sikkerhetssonen. Dette vil først og fremst kunne utgjøre en praktisk forskjell

³²² For mer om dette begrepet se eksempelvis Hagstrøm s. 483-485.

³²³ Jf. Huitfeldt s. 228. Av relevant rettspraksis kan nevnes eksempelvis Rt. 2012.770 og TSTAV-1998-401 hvor det i begge sakene ble konkludert med at det ikke forelå grov uaktsomhet.

³²⁴ Om bakgrunnen for denne delen av bestemmelsen se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 31-32.

³²⁵ Om slikt tap se Bull s. 6.

³²⁶ Jf. rammeforskriften § 53.

³²⁷ For en analyse av dette elementet se Bull som gjennomgår situasjonen under 10. konsesjonsrunde Del B hvor man tok bort forurensningsansvaret fra unntakene for operatørens ansvar. Forurensningsansvaret ble inntatt i unntakslisten igjen i samarbeidsavtalen for 11. konsesjonsrunde.

³²⁸ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 527-537.

ved arbeid på rørledninger. For utslipp fra rørledninger vil det dermed kunne foreligge et objektivt erstatningsansvar over tredjemenn etter petroleumsloven, men operatørens ansvar inter partes overfor rettighetshaverne vil være begrenset.

Det følger direkte av ordlyden i andre ledd at unntakene gjelder selv om operatøren har opptrådt med forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. ”i intet tilfelle ansvarlig”. Det kan stilles spørsmål om denne bestemmelsen vil stå seg i alle tilfeller.³²⁹ Både de reelle hensyn som gjør seg gjeldende som begrunnelse for bestemmelsen,³³⁰ og den konsesjonsrettslige bakgrunnen for bestemmelsen, taler likevel nokså klart for at det ikke skal kunne skje noen gjennomskjæring i denne bestemmelsen selv ved mer ”hensynsløs” eller ”sterkt illojal” opptreden. For produksjonstap og de nevnte forurensningstap er operatørens ansvarsfrihet dermed absolutt.³³¹

Artikkel 3.5, andre ledd oppstiller ikke noe skille mellom direkte og indirekte tap. På grunn av bestemmelsen sin utforming må det nok legges til grunn at operatøren – i den grad den har utvist grov uaktsomhet eller forsett – vil kunne bli holdt ansvarlig for andre indirekte tap enn de som uttrykkelig adresseres i bestemmelsen. De nærmere grensene for rekkevidden av et slikt tap vil måtte avgjøres med grunnlag i alminnelige erstatningsrettslige regler om årsakssammenheng og adekvans.

Ut over den omtalte materielle begrensningen er operatørens ansvar etter artikkel 3.5 begrenset i forhold til personkrets; de ansvarsbetingende forholdene må være ”utvist av ledelsen eller overordnet personell” hos operatøren. Operatørens ansvarsgrunnlag overfor rettighetshaverne er med andre ord avhengig av om de personer som kan bebreides for det ansvarsbetingende forholdet er innenfor denne personkretsen.³³²

Når det gjelder hvem som omfattes av begrepet ”ledelsen” så må dette i alle tilfeller omfatte selve selskapsledelsen så som styret og daglig leder.
³³³ Det kunne vært hevdet at ledelsen også omfatter andre sentrale ledere

³²⁹ Jf. tilsvarende diskusjon under NTK 05 og NF 05 i Kaasen Petroleumskontrakter s. 597 flg.

³³⁰ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 31-32.

³³¹ Jf. Bull s. 1.

³³² Jf. Huitfeldt s. 227-228.

³³³ Tilsvarende er også lagt til grunn i Arnesen Samarbeidsavtalen s. 31 ut i fra

som sammen med daglig leder inngår i selskapets ledergruppe. I praksis blir nok ikke begrepet ”ledelse” utpreget vanskelig, da de fleste personkretser i grenselandet av begrepet, så som for eksempel sistnevnte gruppe, i alle tilfeller nok vil være omfattet av begrepet ”overordnet personell”.³³⁴

Mer utfordrende kan det være å avgrense hvem som er omfattet av begrepet ”overordnet personell”. Etter det jeg er kjent med foreligger det ingen klare rettsavgjørelser om hva som ligger i slike begrep i denne typen bestemmelser.³³⁵ Utgangspunktet må være at dette vil være en relativt snever personkrets. I juridisk teori rundt samarbeidsavtalen har man lagt til grunn at ”personellets generelle kompetanse til å handle selvstendig på operatørens vegne” er det avgjørende vurderingstemaet.³³⁶ I så måte vil ikke den faktiske innflytelsen på tapet være det avgjørende, men hvorvidt den aktuelle personen i kraft av sin posisjon utøver en selvstendig og dominerende innflytelse på operatørens drift.³³⁷ En slik betraktning synes også å være forenelig med alminnelig erstatningsrett.

Den alminnelige erstatningsretten legger til grunn et generelt ”organansvar”; et selskap vil kunne holdes ansvarlig ”for dem som kan sies å ha handlet på vegne av selskapet”.³³⁸ Ut i fra en tradisjonell selskapsrettslig og organisatorisk betraktning, vil dette i første omgang være styret og den daglige ledelsen.³³⁹ Nyere rettspraksis synes å legge mer vekt på erstatningsrettslige formålsbetraktninger og utvide personkretsen for organansvaret til å omfatte ”den som har den øverste kompetansen til å treffe beslutninger på det enkelte

betraktningen om ”de organer som etter vanlige selskapsrettlige regler er berettiget til å handle på operatørens vegne”, Bull s. 5 og Kaasen Petroleumskontrakter s. 605 hva gjelder tilsvarende diskusjon under NTK 05 og NF 05.

³³⁴ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-105 og Bull s. 5.

³³⁵ I en tilsvarende diskusjon i Rt. 1994 s. 626 ble det konkludert med at den aktuelle inspektøren som var nærmest firmaets tekniske sjef, ikke ble identifisert med selskapet.

³³⁶ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-105 – 3-106 og Arnesen Samarbeidsavtalen s. 31.

³³⁷ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-105 – 3-106.

³³⁸ Jf. Rt. 2012.1062 punkt (114).

³³⁹ Se tilsvarende i forhold til organansvaret under skadeserstatningsloven § 3-6 hvor det i Rt. 1997.58 var enighet mellom partene om at styret, styreformannen og administrerende direktør omfattes, jf. s. 65.

saksfelt”,³⁴⁰ eller der hvor en leder ”er delegert myndighet til å treffe beslutninger innenfor et av selskapets hovedområder”.³⁴¹ Det synes likevel som om stillingens plassering i selskapets hierarki også vil kunne ha en viss relevans.³⁴² Å vurdere stilling som relevant kan ses på som utslag av et delegasjonssynspunkt; selskapsorganiseringer innebærer en faktisk delegering av innehaverfunksjon fra eier til ledere i selskapet, og det kan anføres at slik delegasjon ikke bør føre til en pulverisering av selskapet sitt ansvar.

Oppsummeringsvis legger jeg til grunn at grensene for personkretsen som er omfattet av begrepet ”overordnet personell” må fastlegges ut i fra en konkret vurdering. I denne vurderingen vil særlig den aktuelle stillingens formelle plassering i selskapshierarkiet, og personens selvstendige delegerte beslutningsmyndighet (funksjonelle ledelsesansvar) være avgjørende.

Ledere som har ansvar for egne forretningsområder vil nok dermed i dag nokså klart bli omfattet av organansvaret.³⁴³ Tilsvarende vil nok også kunne gjelde for prosjektledere i større prosjekter som er utskilt som en egen organisasjon. Mer usikkert vil det være om andre prosjektledere, inklusiv ”del-prosjektledere” (personer som på større prosjekter er ansvarlig for deler (”pakker”) av et prosjekt), også vil kunne omfattes.

³⁴⁰ Jf. Lødrup s. 203. På s. 204 utdypes dette med at ”[v]ed avgrensningen av hvem som skal anses å høre til selskapets organer, har Høyesterett distansert seg fra selskapsrettslige og organisatoriske betraktninger og knyttet ansvaret til den som har den øverste kompetanse til å treffe beslutninger på det enkelte saksområde. Dette innebærer at avgrensningen kan forankres mer i erstatningsrettslige formålsbetraktninger.” Tilsvarende er også lagt til grunn i Rt. 1995.209. I Rt. 1994.626 ble ikke den aktuelle kaiinspektøren identifisert med selskapets ledelse. I begrunnelsen viser retten til at arbeidet hans ”begrenset seg til den praktiske håndtering av det gods spedisjonsbedriftens oppdrag medførte. At han traff selvstendige beslutninger om hvordan stuingen skulle foretas, kan ikke være tilstrekkelig til at han identifiseres med ledelsen”, jf. s. 630. Se dog Rt. 2012.770 om skadeserstatningsloven § 3-5 hvor det legges til grunn i punkt (51) at om ansvar under dette organansvaret ”også kan oppstå ved feil på lavere ledelsesnivå, er noe omstridt i teorien”.

³⁴¹ Jf. Rt. 2012.1062 punkt (122).

³⁴² Dette synes å følge både av henvisningen i den konkrete vurderingen i Rt. 2012.1062 til beslutningsmyndighet innenfor selskapets *hovedområder*, og ved at man videre i punkt (122) synes å avgrense mot ”overordnede underordnede”.

³⁴³ Bull s. 5 legger dessuten til grunn at dette ”også vil kunne dekke personer i toppstillinger på plattformer offshore”.

Tilsvarende vil det nok også være usikkert hvorvidt operatørens medlem av styringskomiteen (som også vil være formann i styringskomiteen, jfr. artikkel 1.2) i seg selv vil være omfattet. Annerledes vil det kunne være dersom formannen også innehar en overordnet ledelsesstilling i operatørens organisasjon. I utgangspunktet vil nok ikke operatørens leder av andre komiteer være omfattet. Man kan likevel tenke seg at også sistnevnte personer kan være omfattet i den grad den aktuelle komiteen er delegert vedtaksmyndighet fra styringskomiteen og denne personen også har en overordnet stilling i operatørens organisasjon.

Operatørens ansvarsbegrensning for personer som ikke omfattes av ”ledelsen eller overordnet personell” er ikke fullt ut sammenfallende med regressregelen i petroleumsloven § 7-5, første ledd.³⁴⁴ Etter sistnevnte bestemmelse vil en leverandør også kunne måtte dekke slike kostnader ved petroleumsforurensning i tilfeller hvor den skadende handlingen er forårsaket av noen av de ”ordinære” arbeidstakerne. Petroleumsloven § 7-5 har riktignok en lempningsregel i andre ledd som ikke finnes i artikkel 3.5. Men ut over dette praktiske forholdet kunne man prinsipielt meget godt anvende begrunnelsen bak § 7-5 om ”en oppfordring [...] om å benytte kvalifisert personell og å utføre den nødvendige kontroll”³⁴⁵ også overfor operatører. Ut i fra et prevensjonsperspektiv er det vanskelig å se at de to forholdene skulle skille seg vesentlig fra hverandre. Det er likevel mulig at ”no gain, no loss” prinsippet kan lede til en annen vurdering av hvilket ansvar det er rimelig å pålegge operatøren.

Videre omfatter også ansvarsbegrensningsregelen tilsvarende personell hos ”Operatørens Tilknyttede selskaper”. Denne inkluderingen er nok mest aktuell for ledelsen i morselskapet, og eventuelle mellomledere i morselskapet som operatørens selskapsenhet organisatorisk rapporterer til. Men det kan også omfatte ledere hos morselskapet med ”stiplet” funksjonelt lederansvar i den grad disse også er gitt reell instruksjonsmulighet overfor personell i operatørens organisasjon. Videre kan også annet overordnet personell i konsernet være omfattet dersom slikt

³⁴⁴ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 569-572.

³⁴⁵ Jf. Ot. prp. nr. 72 s. 75.

personell er stilt til rådighet for operatøren uten å være ansatt i operatørselskapets organisasjon.

Artikkel 4 – Skifte av operatør

ARTIKKEL 4 SKIFTE AV OPERATØR

4.1 Operatøren kan si opp sin stilling som operatør med 6 måneders skriftlig varsel. Styringskomiteen kan med samtykke fra Departementet pålegge Operatøren å fortsette inntil et annet selskap er klar til å overta operatøroppgaven.

4.2 Styringskomiteen kan si opp Operatøren. Oppsigelsen skal grunngis og gis med 6 måneders varsel.

Før vedtak treffes om oppsigelse, skal Operatøren ha anledning til å uttale seg i møte i styringskomiteen. Operatøren avgir ikke stemme i spørsmål om oppsigelse. Vedtak om oppsigelse krever enstemmighet blant de Medlemmer av styringskomiteen som har rett til å stemme.

Med samtykke fra Departementet kan oppsigelse skje med øyeblikkelig virkning dersom:

- a) En av Operatørens ledelse eller overordnet personell har påført Partene økono-misk tap på grunn av forsett eller grov uaktsomhet,
- b) Operatøren eller noen av hans Tilknyttede selskaper som nevnt i definisjonens punkt 14 a) erklæres konkurs, begjærer gjeldsforhandling åpnet eller blir insolvent,
- c) Noen av Operatørens Tilknyttede selskaper oppløses,
- d) Operatøren overdrar sin Deltakerandel eller en vesentlig del av denne til en annen.

4.3 Operatøren skal samarbeide med den nye operatøren om overføring av operatøransvaret.

Når oppsigelse foreligger, skal styringskomiteen sørge for revisjon av fellesregn-skapet og for registrering av utstyr, forsyninger og annet som er skaffet av Operatøren for interessentskapets virksomhet. Lagret Petroleum skal også registreres.

Operatøren skal senest ved operatørskifte og uten vederlag gi den nye operatøren:

- a) Alle kontrakter/avtaler, aktiva, kjerneprøver, loggundersøkelser,

- journaler, data etc. som han har hatt i sin varetekt som operatør,*
- b) Alle opplysninger og data som trengs til nøyaktig rapportering i den periode operatørskiftet foregår,*
 - c) Regnskapsbøker, fortegnelser og konti for interessentskapets virksomhet. Dog skal Operatøren beholde bilag m.v. for kontroll av Partene så lenge Avtalen er virksom, og deretter i et tidsrom som følger av lovgivningen eller av krav fra styringskomiteen,*
 - d) Kopier av dokumenter Operatøren beholder.*
- Operatøren er ansvarlig overfor de øvrige Parter for utgiftene ved operatørskiftet, dersom oppsigelse er foretatt etter artikkel 4.1 eller artikkel 4.2 tredje avsnitt bokstav a) til d).*
- 4.4 Styringskomiteen skal innen 60 dager etter oppsigelsen sende forslag om ny operatør til Departementet. Blir ikke dette gjort, eller godkjenner ikke Departementet forslaget, kan Departementet utpeke ny operatør.*

Oversikt

Operatøren oppnevnes i medhold av petroleumsloven § 3-7, første ledd av Olje- og energidepartementet. Med dette utgangspunktet er det ikke unaturlig at departementet også kan trekke tilbake denne oppnevningen og skifte ut operatøren. Mulighet for slik utskiftning er hjemlet i § 3-7, andre ledd, andre punktum.³⁴⁶ Ut over reguleringen i § 3-7, andre ledd, første punktum har ikke petroleumsloven noe regulering av rettighets-havernes eller operatørens anledning til på eget initiativ å beslutte slik oppsigelse. På dette punktet utfyller dermed samarbeidsavtalens artikkel 4 det øvrige konsesjonsverket.

Artikkel 4.1 regulerer operatørens egen oppsigelse, mens artikkel 4.2 regulerer styringskomiteens adgang til å si opp operatøren. Den sistnevnte retten inkluderer både en alminnelig oppsigelsesadgang og en øyeblikkelig oppsigelse som kun kan anvendes i visse situasjoner. Da både artikkel 4.3 og 4.4 gjelder spørsmål i etterkant av at oppsigelse er besluttet behandler jeg disse samlet i ett punkt.

³⁴⁶ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 173-178.

Artikkel 4.1 – Operatørens egen oppsigelse

Artikkel 4.1 adresserer situasjonen hvor en operatør selv sier opp sin stilling. Det foreligger ingen materielle skranker for slik oppsigelse og operatøren kan dermed selv på fritt grunnlag velge dette.³⁴⁷ Oppsigelsestiden er i utgangspunktet seks måneder, men likevel slik at styringskomiteen med Olje- og energidepartementets samtykke kan kreve at operatøren fortsetter i sin stilling frem til ny operatør er klar. Dette må forstås slik at den nye operatøren faktisk må være rede til å tre inn i oppgaven, jf. ”er klar til å overta operatøroppgaven”. For at operatørselskapet kan tre ut av sitt verv er det altså prinsipielt ikke tilstrekkelig at et nytt operatørselskap er utpekt og godkjent av Olje- og energidepartementet. I praksis vil nok likevel departementet stille vilkår om at overføringen av operatørskap først skal skje når den nye operatøren er klar til å overta vervet.

Det kan stilles spørsmål ved om det må foreligge noen ytre tidsmessige begrensninger for plikten til å stå i stillingen i en slik situasjon. Ved en slik oppsigelse vil det alltid være behov for en viss prosess med å finne en ny operatør, og når denne er funnet må denne ta praktiske skritt for å bli ”klar” til å overta vervet. I en slik situasjon har ikke operatøren sammenfallende interesser som de øvrige rettighetshaverne i interessentskapet. I utgangspunktet må det være klart at det kan kreves at den forrige operatøren står i sin stilling til denne prosessen er ferdig. Men denne regelen vil nok vanskelig kunne brukes ved at man holder den nåværende operatøren kun for at denne skal ferdigstille et prosjekt eller lignende så fremt det ikke foreligger tilstrekkelige objektive grunner til at en ny operatør ikke bør tre inn underveis i prosjektet. Ut over en slik situasjon er det nok vanskelig å legge inn begrensninger på perioden. Å påta seg operatørvervet er et valg det enkelte selskap gjør, vel vitende om reguleringene i samarbeidsavtalen og at vervet i utgangspunktet er for hele utvinningstillatelsens periode. Man må dermed forvente at operatørselskapet må kunne innberegne en, i ytterste fall, nokså lang avvi-

³⁴⁷ I praksis skjer dette først og fremst der hvor rettighetshaveren som også er operatør overdrar sin eierandel. Slik ”overdragelse” av operatørskap er behandlet som et eget punkt nedenfor.

klingsperiode dersom det skulle være behov for det i forhold til den nye operatøren.

Artikkel 4.2 – Styringskomiteens oppsigelse av operatøren

I medhold av artikkel 4.2, første ledd har styringskomiteen en viss anledning til å si opp operatøren. Denne adgangen til å si opp operatøren er generell. Det er ikke noen ytterligere kvalifisering enn at begrunnelsen skal ”grunngis”, jf. artikkel 4.2, første ledd, første punktum. Slik oppsigelse skal gis med seks måneders varsel. Selv om det er styringskomiteen som kan vedta slik oppsigelse, så følger ikke et slikt vedtak den alminnelige flertallsregelen i Spesielle bestemmelser artikkel 3.2. Det følger klart av artikkel 4.2, andre ledd, tredje punktum at oppsigelsesvedtaket må være fattet enstemmig blant de rettighetshaverne som har rett til å stemme i spørsmålet. Det siste relaterer seg til bestemmelsens andre punktum hvor det følger at den rettighetshaveren som også innehar operatørvervet ikke har anledning til å avgi stemme ved behandlingen av et slikt vedtak. Operatørselskapets rett er begrenset til en rett om å få anledning til å uttale seg før et eventuelt vedtak om oppsigelse fattes, jf. artikkel 4.2, andre ledd, første punktum. Denne alminnelige oppsigelsesadgangen krever ikke Olje- og energidepartementet sitt samtykke.

Videre foreligger det i medhold av artikkel 4.2, tredje ledd visse situasjoner hvor styringskomiteens oppsigelse av operatøren kan skje umiddelbart. Denne listen med situasjoner må anses å være uttømmende.³⁴⁸ I slike situasjoner må Olje- og energidepartementet gi sitt samtykke til oppsigelsen.

Situasjonen som angis i alternativ a) kan betegnes som en form for ”misligholdssituasjon”. Bestemmelsen må ses i sammenheng med ansvarsreguleringen i artikkel 3.5, første ledd.³⁴⁹ Artikkel 4.2 nevner likevel kun forhold som er forårsaket av ”operatøren”. Antitetisk må det derfor

³⁴⁸ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-109. Kaasen knytter også visse kommentarer til någjeldende punkt c) og d) som riktignok har en noe annerledes utforming enn i dag.

³⁴⁹ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-107.

legges til grunn at oppsigelsesadgangen ikke kommer til anvendelse i de tilfeller hvor det aktuelle tapet er forårsaket av noen i operatørens Tilknyttede selskap (selv om operatøren i et slikt tilfelle etter artikkel 3.5, første ledd vil kunne bli ansvarlig for det økonomiske tapet rettighetshaverne er påført). For øvrig må begrepene ”ledelse eller overordnet personell” og ”forsett eller grov uaktsomhet” forstås på samme måte som under artikkel 3.5.³⁵⁰

Alternativ b) angir de typiske konkurssituasjonene i vid forstand.³⁵¹ Tankegangen bak slike bestemmelser er typisk at de beskrevne situasjonene i vesentlig grad vil kunne virke inn på operatørens evne til å utføre oppgavene.³⁵² I forhold til Tilknyttede selskap vil et slikt hensyn i praksis kun gjelde i relasjon til ”morselskap”. Hva gjelder koblingen mot morselskap vil relevansen her primært gjelde i forhold til tilstrekkelig likviditet til å gjennomføre sine oppgaver som operatør. Videre kan morselskapet direkte være en sentral garantist for dette gjennom en eventuell morselskapsgaranti i medhold av petroleumsloven § 10-7.³⁵³

Alternativ c) omhandler kun oppløsning av operatørens Tilknyttede selskap, men ikke operatøren som sådan. Dersom det sistnevnte selskapet oppløses vil man de facto ikke ha noe selskap til å utøve operatørfunksjonen. I en slik situasjon må det dermed anses naturlig at effekten er at man ikke lenger vil ha noen operatør. Videre vil jeg anta at dersom denne situasjonen oppstår i forbindelse med reorganisering av et konsern, så vil den kunne bli forhindre (eller i alle fall bli tilstrekkelig håndtert) gjennom plikten til å innhente Olje- og energidepartementets samtykke i de situasjoner som er regulert i petroleumsloven § 10-12, første ledd, andre punktum.³⁵⁴

Alternativ c) om oppløsning av tilknyttet selskap kan sies å henge noe sammen med alternativ b), men likevel med den forskjell at alternativ c) gjelder oppløsning av ethvert av operatørens

³⁵⁰ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-108.

³⁵¹ Operatørens konkurs er behandlet i Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-153 – 3-156.

³⁵² Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-108.

³⁵³ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 766-771.

³⁵⁴ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 802-804.

Tilknyttede selskap. Man kan stille spørsmål ved rimeligheten av en såpass omfattende regel. Jeg finner det tvilsomt at oppløsning av ethvert ”søsterselskap”, og endatil ”datterselskap”, skulle ha noen umiddelbar innvirkning på operatørens evne til å utføre oppgavene sine. Etter min mening er derfor bestemmelsen for vidtfavnende, og det ville vært tilstrekkelig om den hadde tilsvarende avgrensning som under alternativ b).

Dersom interessentskapet er i en avsluttende fase av sin virksomhet kan særlig situasjonene i alternativ b) og c) skape betydelige utfordringer i praksis. I en slik fase kan det være at interessentskapet har betydelige utgifter uten fremtidige inntekter, og det kan være vanskelig å få en annen part til å overta operatørskapet. Ved første øyekast kan man falle tilbake til at denne oppsigelsesadgangen kun er en *rett* for interessentskapet og dermed ikke noe de trenger å håndheve. Men særlig i situasjonen hvor operatørselskapet erklæres konkurs m.v. vil man i praksis ikke stå overfor noe annet valg en å si opp operatøren. På grunn av det ansvaret som påhviler rettighetshaverne til å avvikle driften på en forsvarlig måte vil jeg anta at man i praksis likevel vil kunne klare å finne en løsning hvor en av rettighetshaverne tar ansvaret som ligger med operatør oppgaven. Men dette er ikke gitt, og dersom så ikke skjer så vil man kunne stå overfor en uavklart situasjon med hensyn til det fremtidige operatørskapet.³⁵⁵

Artikkel 4.2 – 4.3 – Overgang til ny operatør

Etter at operatøren har sagt opp etter artikkel 4.1 eller blitt sagt opp etter artikkel 4.2, skal styringskomiteen etter artikkel 4.4 gi Olje- og energidepartementet sitt forslag til ny operatør.³⁵⁶ Dette henger sammen med at selve *skiftet* av operatøren må godkjennes av Olje- og energidepartementet, jf. petroleumsloven § 3-7, andre ledd, første punktum. Med andre ord skal Olje- og energidepartementet i tråd med den generelle regelen i petroleumsloven § 3-7, første ledd om oppnevning av operatør, god-

³⁵⁵ Denne problemstillingen ble tatt opp av Hans Petter Nordby i en presentasjon under Solstrandseminaret 2012.

³⁵⁶ For spørsmålet om hvorvidt den uttredende operatøren kan stemme i dette spørsmålet vises det til behandlingen av inhabilitet under Spesielle bestemmelser artikkel 3.

kjenne en *ny* operatør. Egentlig er dette en rett for departementet til å velge den nye operatøren og således ”en (negativ) valgrett til å nekte å godkjenne en foreslått operatør”.³⁵⁷

Artikkel 4.3 angir overgangsfasen mellom oppsigelse (både etter artikkel 4.1 og 4.2) og frem til ny operatør tiltrer. Da denne bestemmelsen legger til grunn generelle plikter for operatøren ved operatørskifte, vil bestemmelsen antakeligvis også få anvendelse i de situasjoner hvor Olje- og energidepartement har sagt opp operatøren i medhold av petroleumsloven § 3-7, andre ledd, andre punktum.³⁵⁸

Etter første ledd har operatøren en generell samarbeidsplikt overfor den nye operatøren. Denne plikten begrenses noe i og med at den primært gjelder ”overføring av operatøransvaret”. Overleveringsplikt i tredje ledd kan sies å henge nært sammen med samarbeidsplikten i første ledd, og er for så vidt en konkretisering av sistnevnte.

I praksis er det vanlig at det mellom den uttreddende operatøren og den nye operatøren inngås en egen avtale om selve skiftet av operatørskapet (i tillegg til en eventuell overdragelsesavtale). En slik avtale kan ha gode grunner for seg og vil generelt kunne ha økt relevans jo mer aktivitet det er i utvinningstillatelsen. Avtalen vil typisk blant annet detaljere ut det nevnte samarbeidet.

Det spesifiseres at overleveringen av de dokumenter som angis i tredje ledd skal skje uten vederlag fra den nye operatøren. Dette henger sammen med at den nevnte informasjonen er utarbeidet i egenskap av å være operatør, og dermed prinsipielt tilhører interessentskapets virksomhet. Den nye operatøren skal jo videreføre dette arbeidet.

Tredje ledd viser generelt til vederlagsfri overlevering av ”data”. I forhold til data som interessentskapet som sådan har hentet inn og eier vil det være naturlig at disse skal overleveres vederlagsfritt til den nye operatøren. Det typiske ved seismikk data er likevel at det enkelte *selskap* gjennom en lisensavtale med seismikk leverandørene får en begrenset bruksrett til slike data. For denne sistnevnte typen data vil typisk ope-

³⁵⁷ Jf. Petroleumslovskomentaren s. 173.

³⁵⁸ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskomentaren s. 173-178.

ratørselskapet være kontraktuelt forhindret fra å overføre slike data til en ny operatør. Det må dermed avgrenses mot slike data som den enkelte rettighetshaver har tilgang til gjennom egne lisensavtaler. Dette kan begrunnes både ut i fra en analog tolkning fra artikkel 27.1, andre ledd, og at artikkel 4.3 nok må sies å omfatte elementer som er direkte knyttet til operatørfunksjonen.

Operatøren har etter fjerde ledd i visse situasjoner en kostnadsforpliktelse for de øvrige rettighetshaverne. Dette gjelder eksplisitt kun dersom operatøren har sagt opp selv, eller har blitt sagt opp med øyeblikkelig virkning i de kvalifiserte situasjonene i artikkel 4.2, tredje ledd. Bestemmelsen viser til ”utgiftene ved operatørskiftet”. I utgangspunktet vil dette dermed omfatte alle typer kostnader som pådras. Denne bestemmelsen kan ses på som et unntak fra ”no gain, no loss” prinsippet i artikkel 3.1, tredje ledd. Det kan stilles spørsmål ved om det må innfortolkes visse adekvans betraktninger for de utgiftene operatøren blir ansvarlig for. Kostnader som uansett ville påløpt operatøren i den ordinære daglige driften vil falle utenfor denne bestemmelsen. Ut over at det må være snakk om reelle utgifter som faktisk har en tilknytning til operatørskiftet som sådan, må det anses usikkert om man kan innfortolke slike ytterligere begrensninger i denne dekningsplikten.

Den nye operatøren vil ikke kunne belaste kostnader til rettighetshaverne som denne pådrar seg før den formelt har tiltrådt vervet som operatør. Dette vil gjelde selv om kostnadene er direkte knyttet opp i mot forberedelser til operatøroppgavene. En slik konklusjon begrunnes ut i fra artikkel 3.1, tredje ledd som kun gir en rett til fakturering når et selskap formelt er å anse som operatør. I praksis kan likevel rettighetshaverne se seg tjent med at den nye operatøren begynner slike forberedende aktiviteter og dermed aksepterer å dekke disse.

Dersom operatøren blir sagt opp på ”normal” måte av styringskomiteen i medhold av artikkel 4.2, første ledd følger det antitetisk av fjerde ledd at den generelle regelen om rettighetshavernes kostnadsdekning etter artikkel 3.1, tredje ledd og artikkel 8 vil gjelde.

Det kan for øvrig nevnes at artikkel 4.3, andre ledd angir en egen plikt for styringskomiteen. Da dette er en revisjonsplikt er det naturlig

at denne pålegges rettighetshaverne gjennom styringskomiteen og ikke operatøren.

Overdragelse av operatørskap

Frivillig overdragelse av operatørskap kan reise en del andre problemstillinger enn de generelle bestemmelsene om skifte av operatørskap, så vel som de generelle reglene i artikkel 23 om overdragelse av kun eierandeler. Når jeg her har benyttet begrepet ”overdragelse av operatørskap” er dette noe upresist. I medhold av petroleumsloven § 3-7, andre ledd, første punktum skal skifte av operatørskap godkjennes av Olje- og energidepartementet.³⁵⁹ Dette begrepet benyttes likevel i praksis for å adressere situasjonen hvor rettighetshaveren som er operatør overdrar sin eierandel, og hvor partene som en del av denne transaksjonen ønsker at den nye rettighetshaveren skal overta operatørvervet. Ut over de reglene vi finner i artikkel 4 om skifte av operatør inneholder ikke samarbeidsavtalen noen øvrige reguleringer for slike situasjoner.

Bestemmelsen i artikkel 4.2, tredje ledd, punkt d) omhandler direkte operatørens overdragelse av sin eierandel. Men denne bestemmelsen legger kun til grunn en rett for de øvrige rettighetshaverne til å si opp operatøren. I praksis vil man ved overdragelse av operatørskap ikke vedta en slik oppsigelse.³⁶⁰ Dermed blir ikke denne bestemmelsen tilstrekkelig treffende for de tilfellene hvor operatøren gjennom overdragelsen frivillig ønsker å fratre som operatør.

En overdragelse av operatørskap kunne i utgangspunktet behandles i medhold av artikkel 4.1 om operatørens rett til å si opp sin stilling som operatør. Denne bestemmelsen legger til grunn en frivillig oppsigelse som jo er tilfellet ved overdragelse av operatørskap. Likevel adresserer ikke artikkel 4.1 direkte spørsmål om overdragelse av operatørskap. Dessuten vil spørsmålet om hvor lenge den uttredende operatøren skal stå i stillingen sin ved overdragelse av operatørskap, være koblet opp i mot tidspunktet for Olje- og energidepartementet sitt vedtak (og even-

³⁵⁹ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 172-173.

³⁶⁰ Slik også lagt til grunn i Petroleumslovskommentaren s. 173.

tuelle betingelser) i medhold av petroleumsloven § 3-7 og deres samtykke i medhold av petroleumsloven § 10-12. Dermed vil seks måneders fristen i artikkel 4.1 ikke være helt treffende for disse situasjonene.

De fleste av problemstillingene knyttet til overdragelse av operatørskap er likevel inter-partes forhold som kan håndteres mellom den nye og den gamle operatøren i overdragelsesavtalen, og i et samspill med de øvrige rettighetshaverne. Sistnevnte gruppe vil nok i de fleste tilfeller også ha en egeninteresse i å få gjennomført et slikt operatørskifte. Denne interessen er knyttet opp mot at man generelt sett vil ønske en operatør med en relativt substansiell eierandel og en god motivasjon til å utføre oppgaven som operatør. Videre ønsker man seg en operatør som generelt sett har sammenfallende incentiver med de øvrige rettighetshaverne. I praksis skjer nok i dag slike overdragelser derfor i et samspill mellom reglene i artikkel 4.1, artikkel 4.2, tredje ledd, punkt d), og artikkel 4.4;

Den fratredende operatøren legger frem sin oppsigelse for de øvrige rettighetshaverne. Denne oppsigelsen gjøres betinget av at Olje- og energidepartementet sitt samtykke til den underliggende overdragelse av eierandelen, og av at den man overdrar til blir utnevnt som ny operatør. Overgangen mellom operatørene, og dermed tidspunktet for oppsigelse (som da gjerne kan være kortere enn de seks månedene som legges til grunn i artikkel 4.1), blir koblet opp til ”completion” av andelsoverdragelsesavtalen som i sin tid betinger de nevnte forhold. Samtidig legger den gamle operatøren frem forslag for styringskomiteen om at den part som overtar den aktuelle eierandelen skal overta rollen som operatør. Med grunnlag i den generelle utformingen av artikkel 4.4 legger man dermed i praksis til grunn at styringskomiteen må fatte vedtak om innstilling av ny operatør. Riktignok legger denne bestemmelsen i andre punktum til grunn at dette ikke nødvendigvis alltid vil skje. Både dette forholdet, det forhold at en slik overdragelsessituasjon ikke er direkte regulert i artikkel 4, og det forholdet at Olje- og energidepartementet fritt kan utpeke ny operatør, gjør likevel anvendelsen av denne bestemmelsen og virkningen av styringskomiteens vedtak i så måte noe usikker. Hva gjelder den nye operatøren sitt ønske om å bli innstilt og utpekt som operatør vil denne også gjøres betinget av at Olje- og energidepartementet

samtykker til den underliggende andelsoverdragelsen i medhold av petroleumsloven § 10-12. Olje- og energidepartementets samtykke til selve andelsoverdragelsen på den ene siden og utpekelsen av den nye operatøren på den andre siden vil formelt sett være to prosesser. I praksis vil det likevel være naturlig at disse oversendes departementet samlet med anmodning om at spørsmålene behandles i sammenheng.

Artikkel 5 – Partnerforum

ARTIKKEL 5 PARTNERFORUM

5.1 Operatøren skal etablere et partnerforum (Partnerforum) for interessentskap med samme operatør. Hver deltaker i interessentskapene skal oppnevne ett medlem og ett varamedlem, og kan når som helst foreta ny oppnevning.

5.2 Operatørens medlem er formann i Partnerforum. I hans fravær skal hans varamedlem fungere som formann.

5.3 Formannen innkaller til møter i Partnerforum. Møte skal holdes minst én gang hvert år, og i hvert fall skal et møte avholdes før Operatørens oversendelse av forslag til arbeidsprogram og budsjett i samsvar med artikkel 12, dog senest 15. september.

Innkallelsen skal være deltakerne i hende senest 10 forretningsdager før møtet. Den skal angi tid og sted for møtet og hvilke saker som skal behandles samt inneholde tilstrekkelig bakgrunnsmateriale. En deltaker kan med minst 5 forretningsdagers varsel til formannen og de øvrige deltakere kreve at andre saker, jfr artikkel 5.5, føres opp på sakslisten for møtet.

Saker som ikke er ført på sakslisten, kan bare behandles på møtet dersom alle deltakerne i interessentskapene er til stede i Partnerforum og er enige om at saken kan tas opp i møtet.

Det enkelte interessentskap kan etter vedtak i styringskomiteen kreve at formannen i Partnerforum innkaller til møte for behandling av sak angitt i artikkel 5.5.

I saker om uavklarte revisjonsmerknader innkaller formannen Partnerforum for behandling av saken etter reglene i Vedlegg B – Regnskapsavtale.

5.4 Det foretas felles drøftelse av sakene i Partnerforum. Partnerforum har ingen vedtakskompetanse.

5.5 *Partnerforum behandler saker som er felles for alle Operatørens interessentskap vedrørende Operatørens kostnadsbelastninger og andre felles saker innenfor reglene i Vedlegg A – Samarbeidsavtale, Vedlegg B – Regnskapsavtale og gjeldende lovgivning. Dette omfatter bl.a.:*

- a) Operatørens fordelingsmetoder for belastning av kostnader,*
- b) Avgrensningskriterier for belastning av Operatørens kostnader til Felleskontoen og Operatørens egenkostnader,*
- c) Operatørens timerater, effektiviseringstiltak og strekksmål,*
- d) Benchmarking av Operatørens kostnader,*
- e) Omorganiserings- eller restruktureringskostnader som Operatøren foreslår å belaste alle interessentskap etter regler fastsatt i Vedlegg B – Regnskapsavtale, og*
- f) Uavklarte revisjonssaker fra felles revisjon av Operatøren etter regler fastsatt i Vedlegg B – Regnskapsavtale.*

Operatøren og de øvrige deltakerne i interessentskapene forplikter seg til å søke løsninger på de saker som tas opp i Partnerforum og gjennomføre disse løsningene i de enkelte interessentskapene.

5.6 *Under behandling av saker i Partnerforum kan medlemmene møte med nødvendig sakkyndig personell. Antallet kan begrenses av Partnerforum.*

5.7 *Formannen sørger for føring av møteprotokoll. Referat skal sendes til medlemmene innen 14 forretningsdager. Medlemmene skal uten ugrunnet opphold underrette formannen om referatet godkjennes, eventuelt angi de rettelser eller tilføyelser som kreves. Underretning om rettelser og tilføyelser skal samtidig gis til de øvrige medlemmer. Har formannen ikke mottatt underretning fra et medlem innen 14 forretningsdager etter at det mottok referatet, skal medlemmet anses å ha godkjent referatet.*

Formannen skal påse at godkjente referater undertegnes av medlemmene og at kopi av underskrevet original sendes disse innen 14 forretningsdager etter undertegning.

Skriftlig eller elektronisk bekreftelse fra medlemmene har samme virkning som undertegning. Formannen skal i så fall påføre referatet at slik bekreftelse er gitt.

I artikkel 5 er det bestemmelser om avholdelse av partnerforum.³⁶¹ Disse

³⁶¹ For en oversikt over hovedtrekkene ved partnerforum se Petroleumslovskommentaren s. 138-139. Partnerforum er redegjort for i Heilemann s. 28-30, Boye Sivertsen Virksomhetsstyring s. 56-57 og ble også kommentert av Anne Botne i en presenta-

reglene var en av de sentrale nyreguleringene ved introduksjonen av den nye standard samarbeidsavtalen. I medhold av artikkel 5.5 skal partnerforum behandle saker som er felles for alle interessentskap hvor et selskap er operatør. Gjennom partnerforum kan rettighetshaverne i forskjellige interessentskap samkjøre seg for å søke å få operatøren til å gjennomføre en lik praksis i tilsvarende spørsmål i forskjellige utvinningstillatelser.³⁶² I praksis vil sakene i partnerforum i første rekke saker relatert til kostnadsbelastninger opp i mot rettighetshaverne. Men det kan like gjerne også omfatte andre saker som i sin natur er felles for alle de aktuelle interessentskapene innenfor samarbeidsavtalens rammer så vel som innenfor annen lovgivning for interessentskapene. De krav som etter artikkel 5 stilles til de saker som kan behandles i partnerforum gjør likevel at virkeområdet til partnerforum er relativt begrenset.³⁶³

Det følger eksplisitt av artikkel 5.4 at partnerforum ikke har noen vedtakskompetanse. Dette henger naturlig sammen med at vedtakskompetansen i de saker som diskuteres i partnerforum ligger i det enkelte interessentskap. Riktignok fastsetter artikkel 5.5, andre ledd en lojalitetsplikt til partene i partnerforum. Da denne kun forplikter partene til ”å søke løsninger [...] og gjennomføre disse løsningene i de enkelte interessentskap” (min utheving) er dette en vag plikt som man vanskelig kan knytte særskilte rettslige konsekvenser til.³⁶⁴ Men selv med denne begrensningen kan likevel partnerforum være et virkemiddel som kan legge ikke ubetydelig press på operatøren for de saker som behandles der.³⁶⁵

For øvrig angir artikkel 5 en rekke administrative bestemmelser som i stor grad tilsvarer bestemmelsene for styringskomiteen i artikkel 2, dog også med enkelte særskilte reguleringer. Min erfaring er at reglene om partnerforum som sådan ikke volder vesentlige juridiske diskusjoner og jeg vil derfor ikke gå videre inn på disse reglene.

sjon på Solstrandseminaret 2012.

³⁶² Jf. Ekeberg s. 81.

³⁶³ Om dette se Ekeberg s. 82.

³⁶⁴ Heilemann benevner dette på s. 30 ”et moralsk ansvar”.

³⁶⁵ Om dette se Ekeberg s. 81-82.

Kapittel II – Økonomi

Oversikt

Samarbeidsavtalen kapittel II behandler grunnprinsipper for regulerin-
gene av deltakeransvaret i samarbeidsavtalen; interessentskapet som et
utgifts-/kostnadsfelleskap og et ansvarsfelleskap.³⁶⁶ Disse prinsippene
omfatter alle deler og faser av virksomhetens liv. Men i praksis vil prinsip-
pene være særlig relevante i forhold til interessentskapets gjennomføring
av arbeidsforpliktelsen slik denne er definert i utvinningstillatelsen, og
en eventuell utbygging og drift av et felt.

Artikkel 6 fastsetter først hva som skal anses som interessentskapets
formuesmasse; fellesmassen. Bestemmelsen klargjør også hva som er den
enkelte rettighetshavers andel i denne. Rettighetshavernes andel i fellesmas-
sen er direkte knyttet opp mot den enkeltes eierandel slik denne er fastsatt
i utvinningstillatelsen og Spesielle bestemmelser artikkel 2. Videre regulerer
artikkel 7 det nevnte prinsippet om utgiftsfelleskapet, og angir grensene
for hvor langt dette strekker seg. Artikkel 8 er en naturlig forlengelse av
dette prinsippet. I denne bestemmelsen finner vi den grunnleggende plikten
til hver rettighetshaver om å bidra med nødvendige midler for å dekke
interessentskapets utgifter. Regnskapsavtalen er i stor grad en detaljering
av denne plikten. Videre på bidragsplikten ses særlig i sammenheng med
artikkel 3.1, første ledd om operatørens rett til å få dekket sine utgifter av
rettighetshaverne; ”no gain, no loss” prinsippet. Grunnlaget for hvilke
kostnader som vil være omfattet av bidragsplikten vil i stor grad fastlegges
ut i fra reglene om arbeidsprogram, budsjetter og utgiftsfullmakter i artikkel
12. Avslutningsvis i kapittel II finner vi i artikkel 9 reguleringer av hvordan
rettighetshavernes mislighold av tilskuddsplikten skal håndteres.

³⁶⁶ Se Petroleumslovskommentaren s. 135-136. Om tiltredelse til utbyggingsplanen som
et ytterligere rettslig grunnlag for rettighetshavernes deltakeransvar se under be-
handlingen av artikkel 16.

Artikkel 6 – Fellesmassen

ARTIKKEL 6 FELLESMASSEN

6.1 Hver Part har en ideell andel i den formuesmasse, herunder rettigheter av enhver art, som er ervervet eller utviklet av Operatøren eller noen av Partene på vegne av interessentskapet. Dette gjelder også produsert Petroleum som ikke er overtatt av noen Part.

Størrelsen av den ideelle andel er lik Deltakerandelen.

Artikkel 6.1, første ledd legger til grunn at hver rettighetshaver har en ideell eierandel i interessentskapets fellesmasse.³⁶⁷ Hvorvidt et gode inngår i fellesmassen vil ha betydning både i forhold til den enkelte *rettighetshavers råderett* over godet, og i forhold til *kreditorenes beslagsrett* i godet.³⁶⁸

Fellesmassen innbefatter den formuesmassen som er ervervet eller utviklet av operatøren. Dette henger naturlig nok sammen med at det er operatøren som skal forestå den daglige ledelsen av interessentskapet, jf. artikkel 3.1, første ledd. Inkludert i fellesmassen er også rettigheter av enhver art som er ervervet av operatøren, eller av en rettighetshaver som har opptrådt på vegne av interessentskapet, så som rettigheter under kontrakter og immaterielle rettigheter.³⁶⁹ Leveranser og andre rettigheter etablert gjennom leverandørkontrakter som operatøren har inngått på vegne av interessentskapet vil dermed være inkludert i fellesmassen. I denne sammenheng kan det nevnes at dersom operatøren har inngått en rammekontrakt på vegne av interessentskapet så vil ikke operatøren uten videre kunne benytte rammekontrakten (gjennom å gjøre avrop) for andre utvinningstillatelser hvor denne også er operatør.³⁷⁰

³⁶⁷ Selv om utvinningstillatelsen kan sies å være tildelt partene i fellesskap, så vil likevel disposisjoner over den enkelte rettighetshavers eierandel – så som overdragelser, pantsettelse og tilbakelevering – komme ”i en særstilling”, jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 39-40. Se også drøftelsen i Kaasen Petroleumsutvinnings s. 3-55 – 3-56.

³⁶⁸ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 39. Om pantsettelse se under behandlingen av artikkel 9.

³⁶⁹ Om rettigheter til teknologi se Aaserud Pedersen 41-46.

³⁷⁰ For kommentarer om skjæringspunktet mot operatørens eget utstyr se Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-56.

I medhold av artikkel 6.1, første ledd, andre punktum og petroleumsloven § 3-3, tredje ledd, andre punktum vil produsert petroleum som ikke er overtatt av noen rettighetshavere også inngå i rettighetshavernes fellesmasse. Dette gjelder fra det tidspunktet petroleumen forlater reservoarbergarten og passerer gjennom perforeringen inn i en brønn,³⁷¹ og frem til den er ”løftet” av en rettighetshaver, jf. artikkel 20.1 og 22.1.

Formuesrettigheter eller andre rettigheter som er ikke ervervet eller utviklet på vegne av interessentskapet – uavhengig av hvorvidt disse rettighetene tilkommer en eller flere rettighetshavere eller operatørselskapet – vil ikke inngå i fellesmassen.³⁷²

Det sentrale momentet for å vurdere hvorvidt noe inngår i fellesmassen vil bli hvorvidt de tilknyttede utgiftene er belastet interessentskapet.³⁷³ Dette henger sammen med tilskuddsplikten under artikkel 8 og regnskapsavtalens artikkel 1.2.1. Disse bestemmelsene fastslår at rettighetshaverne skal betale forskuddsmessig til operatøren slik at operatøren skal kunne dekke interessentskapets utgifter (det såkalte ”cash call” systemet). Jeg mener at dette må utvides til også å gjelde der hvor operatøren har *rett* til å belaste interessentskapet, selv om ervervet skulle ha skjedd før operatøren faktisk har avkrevd belastning av interessentskapet. Det forutsettes her at det foreligger tilstrekkelig grunnlag for operatøren til å anskaffe formuesgodet eller rettigheten på vegne av interessentskapet.³⁷⁴

Artikkel 6.1, andre ledd slår fast at den enkelte rettighetshaverens eierandel i fellesmassen er lik dennes eierandel i utvinningstillatelsen og interessentskapet.³⁷⁵

Interessentskapet er et såkalt ”bundet” sameie, hvor den enkelte

³⁷¹ Jf. Ot. prp. nr. 72 s. 47.

³⁷² Jf. Aaserud Pedersen s. 41. Noe annet er at hver rettighetshaver vil kunne ha en plikt i medhold av artikkel 27.1 til å stille visse typer informasjon til rådighet for operatøren og de øvrige rettighetshaverne.

³⁷³ Se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 39 og Aaserud Pedersen s. 41.

³⁷⁴ Om dette se artikkel 12.5 om utgiftsfullmaker mv.

³⁷⁵ Det kan således vises til ”den petroleumsrettslige treenighet bestående av andel i utvinningstillatelsen, andel i interessentskapet og andel i fellesmassen: [den enkelte rettighetshaver] kan ikke disponere over noen av disse komponentene uten også å disponere over de to øvrige”, jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 160.

rettighetshaver disponerer over sin *ideelle* nettoandel.³⁷⁶ Nettoandelen vil være rettighetshaverens andel av fellesskapets nettoformue – eiendeler minus forpliktelser. Den enkelte rettighetshaver kan med andre ord ikke fritt råde over de enkelte deler av sameiet.³⁷⁷ Disposisjoner over fellesmassen gjøres indirekte gjennom den enkelte rettighetshaver sin eierandel og dermed sin stemmemakt i styringskomiteen.³⁷⁸ På samme måte som et erverv på vegne av interessentskapet vil skje med grunnlag i flertall i styringskomiteen, vil også et salg av dette ervervet skje med grunnlag i den samme regelen.³⁷⁹ Når det gjelder utleie av eiendeler har det blitt lagt til grunn at dette kun kan besluttes med stemmeflertall i de tilfellene hvor utleie skjer til en virksomhet som ikke intervenserer eller vanskeliggjør interessentskapets virksomhet.³⁸⁰

Selv om disposisjoner over fellesmassen skjer med flertallsvedtak i styringskomiteen så har riktignok regnskapsavtalen artikkel 3.1 en særregel om at operatøren innenfor en beløpsgrense har adgang til å selge overskuddsmateriell uten godkjenning i styringskomiteen. Dette kan eksempelvis gjelde overskuddsrør (casing) fra en avsluttet boreoperasjon.

Det den enkelte rettighetshaver fritt kan råde over er dennes rett til andelen i *overskuddet* av fellesmassen.³⁸¹ Overskuddet vil her primært være produsert petroleum som kan uttas av den enkelte rettighetshaver, jf. artikkel 20 - 22.

Et annet spørsmål er om en rettighetshaver også kan ha en individuell rett til individuell faktisk utnyttelse av teknologi og annen informasjon så

³⁷⁶ Dette i motsetning til et rent tingsrettslig sameie – ”brutto” eller ”fritt” sameie – hvor den enkelte sameier i utgangspunktet kan råde over sin andel av fellesmassens bruttopart. Se eksempelvis Brækhus s. 65, Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-57 – 3-60, Arnesen Samarbeidsavtalen s. 86-87 og Aaserud Pedersen s. 48-49.

³⁷⁷ Jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 160 og Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-60 – 3-61.

³⁷⁸ Jf. Aaserud Pedersen s. 49.

³⁷⁹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 85 og Ellenes s. 117-118.

³⁸⁰ Jf. Ellenes s. 119-122. Merk også at regnskapsavtalen artikkel 2.1.4, første ledd, andre punktum har en egen regel om hvordan lån av materiell mellom utvinningstillatelse skal håndteres.

³⁸¹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 87.

som geologisk og geofysisk materiale. Dette kan eksempelvis være praktisk i forhold til å benytte interessentskapets data til videre behandling / prosessering for bruk av slike data utenfor det aktuelle interessentskap. Det må være klart at en slik eventuell rett til faktisk utnyttelse ikke må komme i konflikt med bestemmelsene om hemmeligholdelse i artikkel 27.2 – 27.3.³⁸² Så fremt man holder seg innenfor disse rammene kan det synes som om en slik utnyttelse vil kunne aksepteres så fremt utnyttelsen skjer i en virksomhet som ikke konkurrerer med rettighetshavergruppen.³⁸³

Artikkel 7 – Ansvar og betaling

ARTIKKEL 7 ANSVAR OG BETALING

7.1 *Partene hefter i forhold til hverandre prinsipalt proratarisk og subsidiært solidarisk for de forpliktelser som oppstår på grunn av interessentskapets virksomhet, når ikke annet er bestemt i Avtalen. Dette gjelder uten hensyn til ansvarsforholdet overfor tredjemenn.*

7.2 *Hver Part skal betale sin del av arealavgift. Betaler ikke en Part sin del, skal Operatøren betale på dennes vegne og fordele beløpet mellom de øvrige Parter etter Deltakerandelene.*

7.3 *Ingen av de øvrige Parter kan etter denne Avtale holdes ansvarlige etter artikkel 7.1 for direkte skatter som en Part plikter å betale.*

Hver Part skal betale de direkte skatter som han blir ilignet.

Artikkel 7.1 – Hovedregelen om ansvarsfelleskap

Hovedregelen om rettighetshavernes ansvar under samarbeidsavtalen følger av artikkel 7.1.³⁸⁴ Det generelle prinsippet er at den enkelte rettighetshaver er ansvarlig prinsipalt proratarisk og subsidiært solidarisk. Denne ansvarsregelen regulerer forholdet inter partes i interessentskapet, jf. ”Partene hefter i forhold til hverandre [...]”. Grunnlaget for den pro-

³⁸² Jf. Aaserud Pedersen s. 51.

³⁸³ Jf. Aaserud Pedersen s. 50.

³⁸⁴ For mer om denne reguleringen se Selvig Samarbeidsavtalen s. 7-17.

ratariske delingen av ansvar er de enkelte rettighetshavernes andel av utvinningstillatelsen; eierandelen. Det subsidiære solidariske ansvaret vil i praksis kun inntre når det bare er én ikke-misligholdende rettighetshaver.³⁸⁵ Men dermed sikrer dette at interessentskapets forpliktelser vil bli dekket så lenge minst en av rettighetshaverne ikke er konkurs.³⁸⁶

Ansvaret etter artikkel 7.1 er i utgangspunktet et ubegrenset ansvar. I praksis er likevel de fleste rettighetshaverne aksjeselskaper med begrenset ansvar. Aksjeeiernes begrensede ansvar vil dermed potensielt kunne utgjøre en indirekte begrensning for rettighetshaverselskapets ubegrensede ansvar under samarbeidsavtalen.

Artikkel 7.1 gjelder kun for ”de forpliktelser som oppstår på grunn av interessentskapets virksomhet”. Dette må ses opp i mot grensene for samarbeidsavtalens område. På samme måte som styringskomiteen ikke kan binde et mindretall til å gjennomføre en aktivitet som ligger utenfor samarbeidsavtalens område og dermed også styringskomiteens myndighet,³⁸⁷ kan ikke en rettighetshaver bli bundet til et ansvar etter artikkel 7.1 for en slik aktivitet.

Annerledes vil det måtte være dersom alle rettighetshaverne er enige om å iverksette aktivitet utenfor samarbeidsavtalens område, men benytte seg av samarbeidsavtalens reguleringer for denne ”utenforliggende” aktiviteten. I så tilfellet må det legges til grunn at partene har en avtalemessig enighet om å benytte samarbeidsavtalen på den aktuelle aktiviteten, og dermed også har akseptert at ansvarsregelen i artikkel 7.1 skal anvendes for denne aktiviteten.

Artikkel 7.1 adresserer kun forhold inter partes mellom rettighetshaverne når de opptrer som rettighetshavere i interessentskapet. Dersom et selskap (som også er rettighetshaver) påfører interessentskapet eller de øvrige rettighetshaverne tap når selskapet ikke opptrer som rettighetshaver, vil selskapet kunne bli holdt ansvarlig for et slikt tap i medhold av alminnelig erstatningsrett. I en slik situasjon foreligger det ikke noe tilsvarende

³⁸⁵ Jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 159.

³⁸⁶ Jf. Kaasen Cash calls s. 296.

³⁸⁷ Om dette se under behandlingen av Spesielle bestemmelser artikkel 3.

ansvarsbegrensning for rettighetshavernes eventuelle ansvar seg i mellom.³⁸⁸ Dette medfører at dersom en rettighetshaver utfører skadelidende handlinger eksempelvis gjennom å intervensere på egen hånd opp i mot en av interessentskapets leverandører, så vil man kunne risikere å bli holdt fullt ut ansvarlig for de påfølgende tapene dersom de øvrige rettighetshaverne kan fremme et krav i medhold av den alminnelige erstatningsretten. På grunn av dette potensielle erstatningsansvaret kan det være på sin plass å advare mot at en rettighetshaver direkte blander seg inn i operatørens utøvelse av interessentskapets daglige drift. Tilsvarende kan man bli eksponert for erstatningsansvar der hvor interessentskapet har ervervet bruksrettigheter til teknologi, men hvor en rettighetshaver benytter teknologien ut over disse rettighetene og leverandøren av teknologien kan rette misligholdssanksjoner mot interessentskapet.³⁸⁹

En særlig praktisk situasjon med potensialet for ansvar for det enkelte rettighetshaverselskap kan oppstå ved løfting av olje ved skip. I medhold av artikkel 20.1 vil ansvaret for løftet petroleum gå ”over på den enkelte Part ved uttak på et leveringssted” fastsatt av styringskomiteen. På dette tidspunktet vil ikke petroleumen lenger være rettighetshavernes fellesmasse i medhold av artikkel 6.1 og løfteren opptre dermed ikke lenger som rettighetshaver. Dette har den konsekvens at løfterens transportmedhjelper vil være engasjert av den individuelle løfteren. Dersom transportmedhjelperen i en slik situasjon kolliderer med interessentskapets innretninger vil det kunne gi grunnlag for interessentskapet til å rette et erstatningsrettslig krav mot transportmedhjelperen. Det er ikke uvanlig i transportavtaler at løfteren gjennom såkalte ”knock for knock” reguleringer³⁹⁰ påtar seg overfor transportmedhjelperen å dekke alle tap som interessentskapet har.³⁹¹ I et slikt tilfelle vil ikke artikkel 7.1 komme til anvendelse, og løfteren risikerer dermed å måtte dekke tapet til hele

³⁸⁸ Dersom rettighetshaveren utfører arbeid i operatørens sted angir artikkel 3.5, tredje ledd en egen ansvarsbegrensningsregel for rettighetshaveren.

³⁸⁹ Aaserud Pedersen s. 54-55 drøfter i hvilke situasjoner en rettighetshavers opptreden i så måte kan identifiseres med rettighetshavergruppen.

³⁹⁰ Om denne typen reguleringer se Kaasen Petroleumskontrakter som behandler disse i flere relasjoner.

³⁹¹ En slik situasjon var grunnlaget for Njord B saken, LG-2012-77280.

interessentskapet. For å avbøte en slik situasjon kan det være praktisk å inngå såkalte ”Mutual Hold Harmless” reguleringer mellom selskapene som både opptrer som rettighetshavere og løftere.

Artikkel 7.1, andre punktum presiserer at ansvarsregelen gjelder ”uten hensyn til ansvarsforholdet overfor tredjemenn”. Det er dermed klart at ansvarsregelen inter partes vil få anvendelse både i de tilfeller hvor en tredjemann har et erstatningskrav mot interessentskapet som sådan, og i de tilfeller hvor det eksempelvis på grunn av kontraktsreguleringer er slik at tredjemann kun kan rette sitt krav mot operatøren.³⁹²

Artikkel 7.1 må ses i sammenheng med at rettighetshavergruppen som sådan ikke er et eget juridisk rettssubjekt.³⁹³ Dermed er utgangspunktet at dersom man skal rette et krav mot interessentskapet så må dette i utgangspunktet rettes mot hver enkelt rettighetshaver.³⁹⁴ Men utad vil rettighetshaverne i utgangspunktet være ansvarlige solidarisk.³⁹⁵ Selv om artikkel 7.1 legger til grunn et internt regressoppgjør med et prinsipielt proratarisk grunnlag, er altså den enkelte rettighetshaver utad personlig solidarisk ansvarlig.³⁹⁶ Dette følger også av petroleumsløven § 10-8 i forhold til ansvaret overfor staten for økonomiske forpliktelser som følger av petroleumsvirksomheten.³⁹⁷ Solidaransvar er også antatt å følge ansvaret under petroleumsløven § 10-9.³⁹⁸ I noen tilfeller fastlegges særlige kanaliseringsregler i lovverket. Særlig viktig er petroleumsløvens § 7-3 som fastslår at krav først skal rettes mot operatøren, men subsidiært blir rettighetshaverne proratarisk ansvarlig.³⁹⁹ Videre vil operatøren være

³⁹² Jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 159-160.

³⁹³ Jf. Petroleumsløvs kommentaren s. 764.

³⁹⁴ Slik lagt til grunn i Petroleumsløvs kommentaren s. 774 i relasjon til petroleumsløven § 10-9.

³⁹⁵ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-120 – 3-121, Arnesen Samarbeidsavtalen s. 45 og Petroleumsløvs kommentaren s. 551 og s. 772. Dette ansvaret forutsetter at det finnes et underliggende ansvarsgrunnlag. For en videre gjennomgang av ansvarsgrunnlag for rettighetshaverne utenfor kontrakt (deliktansvar) se Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-130 – 3-144.

³⁹⁶ Jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 161.

³⁹⁷ Om denne bestemmelsen se Petroleumsløvs kommentaren s. 771-773.

³⁹⁸ Jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 161

³⁹⁹ Om denne bestemmelsen se Petroleumsløvs kommentaren s. 551-553.

den part som utøver den daglige virksomhet på vegne av rettighetshaverne og dermed inngår avtaler med leverandører. I slike leverandørkontrakter er det ikke uvanlig at det presiseres at krav mot interessentskapet må rettes mot operatøren.⁴⁰⁰ Men i fravær av slike særskilte reguleringer må man falle tilbake til det alminnelige prinsippet om at rettighetshaverne har et solidaransvar for kontraktsforpliktelser inngått på vegne av dem.⁴⁰¹

Artikkel 7.2 – Arealavgift

Artikkel 7.2 har en egen regulering av arealavgift som interessentskapet plikter å betale i medhold av petroleumsloven § 4-10.⁴⁰² Arealavgiften skiller seg fra de skatter som pålegges den enkelte rettighetshaver i form av å være selskap, i den forstand at arealavgiften knytter seg direkte til det å inneha utvinningstillatelsen.⁴⁰³ Dersom en rettighetshaver ikke betaler sin andel av arealavgiften skal i første omgang operatøren i medhold av artikkel 7.2, andre punktum dekke dennes andel av avgiften. Deretter skal operatøren kunne fordele det aktuelle beløpet mellom de øvrige rettighetshaverne i medhold av deres forholdsmessige eierandel. I sistnevnte tilfellet er det med andre ord tale om et proratarisk ansvar for rettighetshaverne. Bestemmelsen legger dette eksplisitt til grunn samtidig som den ikke nevner et subsidiært solidaransvar. Ut i fra en antitetisk tolkning vil det nok for dette tilfellet ikke foreligge et subsidiært solidarisk ansvar for de øvrige rettighetshaverne. Dersom en part ikke betaler sin del av arealavgiften, vil dermed operatøren kunne sitte med restbeløp i det tilfellet hvor en eller flere av de øvrige deltakerne ikke betaler sin proratariske andel av den førstnevnte rettighetshaverens andel av arealavgiften. Operatøren må i så tilfellet falle tilbake på mislighold-sreglene i artikkel 9 for denne sistnevnte delen, på samme måte som

⁴⁰⁰ Operatøren vil som kontraktspart alltid hefte under kontrakten, jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-123.

⁴⁰¹ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-119 – 3-120 og Kaasen Oljesamarbeid s. 160-161. For en videre gjennomgang av ansvarsgrunnlag for rettighetshaverne i kontrakt se Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-121 – 3-130.

⁴⁰² Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 358-393.

⁴⁰³ Jf. Kaasen Cash calls s. 312.

rettighetshaverne som dekker sin forholdsmessige del av dette beløp vil kunne gjøre det for den opprinnelige ikke betalte andelen.

For den delen av beløpet som operatøren eventuelt sitter igjen med kan det hevdes at dette vil være i strid med det såkalte ”no gain, no loss” prinsippet etter artikkel 3.1, tredje ledd. Etter min vurdering medfører dermed artikkel 7.2, andre punktum et kompliserende element i forhold til den generelle misligholdsreglen i artikkel 9.1. Etter sistnevnte bestemmelse har de øvrige rettighetshaverne den samme type forpliktelse som i artikkel 7.2, andre punktum til å dekke det ubetalte beløpet fordelt proratarisk i henhold til eierandeler. En smidigere løsning hadde vært om artikkel 7.2, andre punktum var fjernet slik at man direkte kunne anvende regelen i artikkel 9.1.

Artikkel 7.3 – Individuelle skatter

Som nevnt strekker ansvarsfellesskapet seg etter artikkel 7.1 kun så langt interessentskapets virksomhet strekker seg. I så måte er artikkel 7.3 overflødig. Denne bestemmelsen presiserer likevel en viktig avgrensning; hver rettighetshaver er individuelt ansvarlig for direkte skatter denne blir pålagt, og de øvrige rettighetshaverne vil ikke være ansvarlig for å betale slike skatter for en annen rettighetshaver.⁴⁰⁴ Ut over denne siden er det vanskelig å se hva bestemmelsen tilfører. Dette gjelder særlig artikkel 7.3, andre ledd som angir en positiv plikt for den enkelte rettighetshaver til å betale ”de direkte skatter som han blir ilignet”. Hvorvidt en rettighetshaver må betale dennes direkte skatter vil uansett bero på hvorvidt det foreligger et underliggende rettslig grunnlag for skatten.

Med den generelle henvisningen til artikkel 7 under artikkel 9.1, første ledd, første punktum om hva som skal regnes som mislighold, kunne man argumentert for at manglende betaling av direkte skatter etter artikkel 7.3, andre ledd skulle kunne anses som mislighold i medhold av artikkel 9. Med grunnlag i de grunnleggende prinsippene i artikkel 7 og skillet mellom interessentskapets virkeområde og det individuelle selskapsan-

⁴⁰⁴ Tilsvarende om ansvaret for skatter i forhold til petroleumsloven § 10-18, se Petroleumslovskommentaren s. 772-773. Generelt om petroleumsbeskatning se Petroleumsloven s. 313-370.

svaret for hver rettighetshaver, må det likevel legges til grunn at artikkel 9.1 må tolkes innskrenkende slik at den ikke omfatter manglende betaling av individuelle avgifter etter artikkel 7.3.⁴⁰⁵

Artikkel 8 – Tilskuddsplikt

ARTIKKEL 8 TILSKUDDSPLIKT

8.1 *Partene plikter å skyte inn tilstrekkelig beløp til å dekke alle utgifter som følger av interessentskapets virksomhet.*

Når ikke annet fremgår av Utvinningstillatelsen, skal størrelsen på hver Parts tilskudd beregnes etter Deltakerandelen på betalingstidspunktet.

8.2 *Utfyllende bestemmelser om Partenes tilskuddsplikt i denne sammenheng er nærmere fastsatt i Vedlegg B – Regnskapsavtale.*

I tillegg til prinsippet om ansvarsfellesskap under artikkel 7.1 kjennetegnes interessentskapet under samarbeidsavtalen av at det er et utgiftsfellesskap. Dette står i motsetning til å virke som et inntektssamarbeid,⁴⁰⁶ jf. artiklene 20.1 og 22.1 som legger til grunn den enkelte rettighetshavers plikt og rett til å utta individuelt sin andel av produsert olje og gass.⁴⁰⁷ Artikkel 8.1, første ledd angir således at rettighetshaverne har en tilskuddsplikt til å skyte inn beløp for å dekke utgiftene som oppstår.⁴⁰⁸ Dette ansvaret er prinsipielt uten noen øvre økonomisk grense.⁴⁰⁹ Med andre ord innebærer dette at all virksomhet interessentskapet driver innenfor dets rammer er

⁴⁰⁵ Jf. Kaasen Cash calls s. 299.

⁴⁰⁶ Se Ellenes s. 77-79 og Kaasen Cash calls s 296-297. Dette gjelder likevel med én begrensning; i tilknytningssituasjoner i medhold av petroleumsloven § 4-8, jf. TPA forskriften, vil et interessentskap kunne motta tariff inntekter og lignende av den tilknyttede parten. Dette forutsettes også i standard budsjettet hovedpost 7, jf. artikkel 12.4. I praksis vil likevel slike inntekter ikke bli distribuert til rettighetshaverne direkte, men motregnes mot de utgiftene de må dekke, jf. Kaasen Cash calls note 25.

⁴⁰⁷ Man kunne for så vidt snakket om et produksjonsfellesskap hvor hver rettighetshaver tar ut sin del av produksjonen ”in kind”.

⁴⁰⁸ Jf. Selvig Samarbeidsavtalen s. 8. Den sentrale betydningen av denne reguleringen kan oppsummeres med at ”Partenes forpliktelser overfor hverandre munner stort sett ut i betalingsplikt”, jf. Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 387.

⁴⁰⁹ Jf. Kaasen Cash calls s. 292.

betinget av løpende innbetalinger fra rettighetshaverne.⁴¹⁰ Dette tilskuddet skal etter andre ledd beregnes på grunnlag av den enkelte rettighetshavers eierandel. Den enkelte rettighetshaver skal dermed bære sin del av interessentskapets utgifter i samsvar med dennes eierandel, jf. artikkel 8.1, andre ledd.⁴¹¹ Det sentrale tidspunktet for denne plikten er betalingstidspunktet, og dermed ikke nødvendigvis det tidspunktet utgiften påløper interessentskapet.⁴¹² Denne betalingsplikten, inklusiv betalingstidspunktet, gjennomføres i form at det såkalte ”cash call” systemet som er fastlagt i regnskapsavtalen artikkel 1.2.1.⁴¹³ I så måte utgjør rettighetshavernes tilskuddsplikt motstykket til operatørens belastningsrett i medhold av artikkel 3.1, tredje ledd og regnskapsavtalen artikkel 2.⁴¹⁴

Generelt sett kan man oppsummere ”cash call” systemet med at det i utgangspunktet pålegger rettighetshaverne en plikt til å innbetale forskudd til operatøren til dekning av interessentskapets forventede kostnader.⁴¹⁵ Dette henger sammen med at virksomhetens kostnader kanaliseres gjennom operatøren, men at man ikke ønsker at operatøren selv skal dekke denne likviditeten for senere å gjøre opp med regress mot rettighetshaverne.⁴¹⁶ En annen side av dette systemet er at det antakeligvis må legges til grunn at alle de kostnader som skal dekkes av rettighetshaverne må kanaliseres gjennom cash calls. Rettighetshaverne vil med andre ord ikke ha plikt til å dekke kostnader som ikke fremsettes gjennom en cash call.⁴¹⁷

Et annet spørsmål er om det foreligger en plikt for rettighetshaverne til å betale en cash call man mener ikke har et tilstrekkelig grunnlag (i praksis betaling med forbehold), eller om man har en rett til å avstå fra

⁴¹⁰ Jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 159.

⁴¹¹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 40. Før 11. konsesjonsrunde fantes det et eget system for letefasen med den såkalte ”bæringen” av de nasjonale selskapene, se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 41-43.

⁴¹² Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 41.

⁴¹³ Se Nordtveit Oppdragssamarbeid s. 252-253. Om de grunnleggende hensynene bak dette systemet se Kaasen Cash calls s. 302-303, og videre s. 310-311 om hovedtrekkene i systemet.

⁴¹⁴ Om dette se Huitfeldt s. 224-226.

⁴¹⁵ Jf. Kaasen Cash calls s. 311.

⁴¹⁶ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 43 og Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-150.

⁴¹⁷ Jf. Kaasen Cash calls s. 317-319.

å betale denne. Spørsmålet gjør seg gjeldende der hvor det er omtvistet hvorvidt utgiften er omfattet av operatørens belastningsrett,⁴¹⁸ jf. artikkel 12.5. Dette spørsmålet reguleres ikke direkte i samarbeidsavtalen. Av rettspraksis synes det likevel som om det ikke foreligger grunnlag for et slikt prinsipp om en betalingsplikt for omtvistede cash calls (med etterfølgende regress oppgjør). Her synes det lagt til grunn at betalingsplikt under en cash call er betinget av at grunnlaget for cash call'en er berettiget materielt sett.

Saken LF-2009-53098 gjaldt nettopp dette spørsmålet. På side 7 i kjennelsen vises det til at "Slik lagmannsretten ser det, må grunnlaget i en senere "cash call" bygge på et vedtak i styringskomiteen. [...] Det norske har også gjort gjeldende at det følger av [samarbeids]avtalens *system* at tilskuddsplikten er tilnærmet ubetinget. Slik saken ble opplyst for lagmannsretten, kan et slikt *system* ikke legges til grunn som tilstrekkelig sannsynliggjort. [...] Lagmannsretten har etter dette kommet til at det ikke er grunnlag for Det norskes anførsel om at en omtvistet "cash call" uansett må innbetales inntil en tvist om beløpet er avklart."

Det har riktignok i juridisk teori blitt lagt til grunn en hovedregel om en betalingsplikt ved en omtvistet cash call.⁴¹⁹ I forlengelse av dette er det lagt til grunn at unntak kun vil være aktuelt i kvalifiserte misbruks-tilfeller der hvor det etter en helhetsvurdering fremstår som utilbørlig å opprettholde betalingsforpliktelsen.⁴²⁰ Med bakgrunn i den nevnte lagmannsrettsdommen finner jeg det likevel usikkert om man kan legge til grunn en slik (tilnærmet) ubetinget betalingsforpliktelse.

Det beløp som rettighetshaverne er pliktig til å skyte inn skal være et "tilstrekkelig beløp til å dekke alle [interessentskapets] utgifter", jf. artikkel 8.1, første ledd. Så fremt utgiftene pådras i forbindelse med en aktivitet som er godkjent av styringskomiteen vil alle rettighetshaverne være forpliktet til å skyte inn sin forholdsmessige andel, uavhengig av om én

⁴¹⁸ Jf. Huitfeldt s. 244 og som på s. 245-255 har en omfattende gjennomgang av spørsmålet i et de lege ferenda perspektiv.

⁴¹⁹ Jf. Kaasen Cash calls s. 319-321 og Huitfeldt s. 263.

⁴²⁰ Jf. Huitfeldt s. 266.

rettighetshaver skulle mene at utgiftene ikke er nødvendige.⁴²¹ Tilskuddsplikten er med andre ord et utslag av operatørens rett til å pådra interessentskapet utgifter innenfor rammene av sine utgiftsfullmakter.⁴²² De alternativene man som rettighetshaver står igjen med dersom man skulle mene at kostnadene er blitt ”uforholdsmessige” er enten å søke å få et flertall i styringskomiteen til å vedta en reduksjon i aktivitetsnivået med virkning fremover, eller å søke å selge hele eller deler av sin eierandel i medhold av artikkel 23.

Det kan reises spørsmål om operatøren kan kreve at rettighetshaverne betaler inn beløp, eller stiller sikkerhet (garantier) for beløp, før disse har manifestert seg som utgifter. Det foreligger intet grunnlag for et slikt krav i samarbeidsavtalen utover de alminnelige reglene om forskuddsbetaling gjennom cash call systemet i medhold av regnskapsavtalen artikkel 1.2.1. Operatøren og de øvrige rettighetshaverne er dermed prisgitt misligholdsbestemmelsen i artikkel 9.

For øvrig finner vi en ren ordensbestemmelse i artikkel 8.2 som viser til regnskapsavtalen for utfyllende regler om tilskuddsplikten. At regnskapsavtalens bestemmelser vil være relevante i så måte følger allerede av Spesielle bestemmelser artikkel 1. Henvisningen i artikkel 8.2 kan således ses på som et uttrykk for den sentrale rollen regnskapsavtalen utgjør for å regulere hvordan tilskuddsplikten skal uttøves i praksis og hvilke generelle rammer som skal gjelde for den.⁴²³ Regnskapsavtalen artikkel 1.4 oppstiller således regler om rettighetshavernes revisjon av operatøren, og regnskapsavtalen artikkel 2 angir regler om rammene for hvilke type belastninger operatøren kan gjøre mot interessentskapets felleskonto. Slike belastninger omfatter både ”direkte kostnader” i medhold av artikkel 2.1, og ”indirekte kostnader” i medhold av artikkel 2.2. Alle slike kostnader må dessuten være ”nødvendige” for at operatøren kan utføre sine oppgaver. Videre må kostnadene være ”rimelige” i forhold

⁴²¹ Jf. Selvig Samarbeidsavtalen s. 8-9.

⁴²² Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 44. For mer om hva som ligger innenfor operatørens utgiftsfullmakter se behandlingen av artikkel 12.5 Utgiftsfullmakter m.v.

⁴²³ Om visse reguleringer under regnskapsavtalen se Heilemann s. 33-38 og Boye Sivertsen Virksomhetsstyring s. 58.

til interessentskapets operasjoners ”omfang og natur”, og være ”tilstrekkelig dokumentert”, jf. artikkel 2, første ledd.

Videre kan det nevnes at regnskapsavtalen i artikkel 2.3 har bestemmelser om Industriforum bestående av alle rettighetshaverne på norsk kontinentalsokkel, jf. artikkel 2.3.1, første ledd.⁴²⁴ Dette organet var en av de store nyvinningene ved gjennomgangen av regnskapsavtalen i forbindelse med standardiseringen av samarbeidsavtalen og regnskapsavtalen. Oppgaven til Industriforum er først og fremst direkte relatert til det pensjonspåslag operatøren kan belaste rettighetshaverne for pensjonsutbetalinger til hans personell i medhold av regnskapsavtalens artikkel 2.1.3., jf. artikkel 2.3.2, punkt 1-5. I tillegg skal Industriforum etter artikkel 2.3.2, punkt 6 kunne behandle ”saker av prinsipiell betydning som berører forståelsen” av regnskapsavtalen, så fremt den aktuelle saken har ”felles interesse for [alle rettighetshaverne på norsk kontinentalsokkel], og at den etter sin natur egner seg for diskusjon på tvers av interessentskap”. De sistnevnte typer saker skal likevel kun ”drøftes” i Industriforum slik at den faktiske vedtakskompetansen blir liggende i de enkelte interessentskap.

Artikkel 9 – Mislighold

ARTIKKEL 9 MISLIGHOLD

9.1 Dersom en Part ikke oppfyller sin betalingsforpliktelse etter artikkel 7 eller 8, skal de beløp han ikke betaler forskutteres av de øvrige Parter i samsvar med Deltakerandelene. Etter varsel til Parten kan de øvrige Parter dekke forskutteringer som er foretatt eller forestående, ved å overta hans del av den Petroleum som produseres. Overtatt Petroleum anses som uttatt av misligholderen. Avregning foretas etter den til enhver tid gjeldende normpris, eller oppnådd pris dersom normpris ikke fastsettes.

Har en Part misligholdt sin betalingsforpliktelse etter artikkel 7, 8 eller foregående ledd, skal han svare forsinkelsesrente etter artik-

⁴²⁴ Om Industriforum se Heilemann s. 35-37. Om betydningen av industriforum se Ekeberg s. 82.

kel 1.2.2 i Vedlegg B – Regnskapsavtale.

9.2 Er misligholdet ikke opphørt innen 5 forretningsdager etter at Parten har mottatt påkrav fra Operatøren, mister han sin stemmerett og adgang til data og opplysninger så lenge misligholdet varer. Den misligholdende Part er likevel bundet av interessentskapets vedtak.

Operatøren skal gi styringskomiteen og Departementet underretning om mislighold som omfattes av dette punkt.

Misligholdet anses for opphørt når den misligholdende Part har oppfylt sin betalings-forpliktelse med påløpte renter til de øvrige Parter, fratrukket avregning for eventuell overtatt Petroleum.

9.3 Varer en Parts mislighold mer enn 3 måneder etter at Operatøren har underrettet styringskomiteen, Departementet og de(n) som har registrert panterett i Deltakerandelen, kan de øvrige Parter kreve at Parten overdrar sin Deltakerandel til dem med virkning fra utløpet av kalendermåneden da kravet fremsettes. Et slikt krav går foran avtale om overdragelse av Deltakerandelen og forkjøpsrett etter artikkel 23.

Panthavere har rett til å innbetale forfalte tilskudd i overensstemmelse med påkravet med befriende virkning for misligholdende Part.

Vederlaget avtales mellom Partene, men skal ikke overstige bokført verdi av Partens andel av investeringene i forbindelse med virksomheten på konsesjonsområdet med fradrag for ubetalt tilskudd, eventuelle pantehaftelser og kostnadene ved overdragelse. Som bokført verdi regnes her differansen mellom Brutto bokført verdi på tidspunktet for overdragelsen og de samlede bedriftsøkonomiske avskrivninger i samsvar med god regnskapsskikk frem til dette tidspunktet.

Når oppgjør er foretatt i samsvar med foregående ledd, skal Deltakerandelen overføres heftelsesfritt.

9.4 Den Deltakerandel som overdras, fordeles mellom de øvrige Parter etter deres Deltakerandeler med mindre annet avtales. Det ansvar den misligholdende Part måtte ha for ubetalte tilskudd eller andre udekkede forpliktelser etter Avtalen, overtas da av de øvrige Parter.

Den misligholdende Part skal imidlertid fortsatt være ansvarlig for forpliktelser som er uoppfylt på tidspunktet for overdragelsen og som er stiftet ved skadevoldelse, myndighetsvedtak eller på annen måte uavhengig av vedtak i interessentskapet.

9.5 Skyldes en Parts vedvarende mislighold inngrep fra norsk myndighet, kan krav om overdragelse av Deltakerandel etter reglene i artikkel 9.3 ikke fremsettes på grunn av misligholdet. Ved slikt mislighold mister ikke Parten sin adgang til data og opplysninger.

Oversikt og generelt om mislighold

Rettighetshavernes betalingsforpliktelser etableres gjennom artikkel 7 og 8. Brudd på betalingsforpliktelsene – mislighold – oppstår ved manglende etterlevelse av krav fra operatøren i medhold av regnskapsavtalens regler, jf. artikkel 8.2. Det forutsettes dermed at det foreligger gyldig innkalling av kapital basert på budsjetter og utgiftsfullmakter.⁴²⁵ Artikkel 9 regulerer konsekvenser av mislighold av de nevnte betalingsforpliktelser, og i særlig grad hvilke sanksjoner som kan gjennomføres av de øvrige rettighetshaverne.⁴²⁶ Den sentrale generelle betydningen av artikkel 9 har sitt grunnlag i at de fleste av rettighetshavernes plikter internt i interessentskapet vil på en eller annen måte kunne ut i en betalingsforpliktelse.⁴²⁷

I det alt vesentlige er artikkel 9 tilsvarende som da den ble innført i samarbeidsavtalen i 10. konsesjonsrunde Del B. Presiseringen i artikkel 9.2, tredje ledd om tidspunktet for når et mislighold skal anses opphørt ble derimot inntatt i 14. konsesjonsrunde.

Artikkel 9 forutsetter at et mislighold faktisk har manifestert seg. Samarbeidsavtalen regulerer ikke *fare* for at et eventuelt mislighold vil

⁴²⁵ Jf. Rune Solberg sin presentasjon på det Petroleumsjuridiske seminar i 2013 (Helsingør).

⁴²⁶ For en oversikt over misligholdsbestemmelsene se Kaasen Cash calls s. 297-302 og Huitfeldt s. 221-224. Skattemessige implikasjoner av rettighetshavernes betalingsmislighold ble gjennomgått av Christian Grevestad under en presentasjon på det Petroleumsjuridiske seminar i 2010 (Barcelona). Slikt betalingsmislighold kan ha sitt grunnlag i at den aktuelle rettighetshaveren er tatt under akkord- eller konkursbehandling. I slike tilfeller kan det også bli aktuelt at Olje- og energidepartementet tilbakekaller utvinningstillatelsen i medhold av petroleumsloven § 10-13. For en gjennomgang av denne bestemmelsen vises det til Petroleumslovskommentaren s. 819-829.

⁴²⁷ Jf. Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 387.

inntreffe. I slike tilfeller er man henvist til de alminnelige reglene i tvisteloven kapittel 33 om arrest.

I noen tilfeller er tidsfristene i artikkel 9 ikke tilstrekkelig lange for å kunne fastlegge om det reelt sett foreligger et mislighold.⁴²⁸ Det kan med andre ord forekomme at det klart ikke foreligger en rettidig betaling i medhold av regnskapsavtalen, men at det samtidig betviles at operatøren hadde adgang til å innkreve det aktuelle beløpet.⁴²⁹ De korte tidsfristene i artikkel 9 kan medføre at misligholdssanksjoner gjennomføres før det har blitt avklart at operatøren hadde rett til å kreve inn beløpet. Antakeligvis må denne situasjonen løses ut i fra alminnelige prinsipper fra bakgrunnsretten om at enhver tar risiko for sine egne handlinger. Dermed må den parten som viste seg å ta feil når spørsmålet blir fastlagt, bære risikoen for de handlinger den gjennomfører. Rettighetshaveren som skulle ha betalt må altså respektere at de øvrige anvender sanksjonene i artikkel 9, mens rettighetshaveren som ikke skulle ha betalt må kunne kreve erstatning fra de øvrige rettighetshaverne. Det avgjørende vil altså være hvorvidt det foreligger et lovlig grunnlag for betalingsplikten.⁴³⁰

Som nevnt adresserer artikkel 9 positivt kun mislighold av rettighetshavernes betalingsforpliktelser. Men det kan også tenkes andre former for mislighold av samarbeidsavtalens bestemmelser. Et slikt eksempel kan være der hvor en rettighetshaver benytter seg av interessentskapets fellesmasse i større grad enn han har rett til under samarbeidsavtalen. Dette vil nok først og fremst være praktisk i forhold til teknologi eller informasjon, så som geologisk eller geofysisk materiale. Antakeligvis må det ved slike andre mislighold kunne kreves erstatning i tråd med bakgrunnsretten. Et annet spørsmål er i hvilken grad man vil kunne anvende bestemmelser i artikkel 9 ved slikt mislighold. Samarbeidsavtalen gir i utgangspunktet en utfyllende angivelse av forholdet mellom rettighetshaverne, og oppstiller konkrete spesielle regler i en rekke relasjoner

⁴²⁸ Denne problemstillingen ble reist i Rune Solberg sin presentasjon på det Petroleumsjuridiske seminar i 2013 (Helsingør).

⁴²⁹ Dette er med andre ord et spørsmål om operatøren hadde tilstrekkelig utgiftsgrunnlag, jf. behandlingen av artikkel 12.5 om utgiftsfullmaker mv.

⁴³⁰ Slik lagt til grunn i LF-2009-53098 som gjaldt krav om midlertidig sikring etter tvisteloven kapittel 32-34 for en omtvistet cash call.

mellom dem. Jeg antar derfor at det vil være svært tvilsomt om man skulle kunne anvende enkelte av de mer spesialiserte reglene som artikkel 9 oppstiller analogisk i de nevnte situasjoner.⁴³¹

Artikkel 9 er strukturert slik at man i de forskjellige bestemmelsene kan følge de øvrige rettighetshavernes og operatørens håndtering av et mislighold. Artikkel 9.1 fastlegger således hvordan man i utgangspunktet skal forholde seg til et manifestert mislighold. De fleste misligholds-sanksjonene finner vi i artikkel 9.2. Videre regulerer artikkel 9.3 og 9.4 mekanismen med tvungen overdragelse av den misligholdende rettighetshaverens eierandeler dersom misligholdet vedvarer. Også denne utløsningsretten er for så vidt en misligholdssanksjon, men dette spesielle instituttets karakter gjør det relevant å behandle dette i en egen seksjon. Avslutningsvis adresserer artikkel 9.5 hvordan man skal håndtere mislighold som har sitt grunnlag i inngrep fra norske myndigheter.

Artikkel 9.1– Håndtering av mislighold

Manglende betaling fra rettighetshaveren vil i første omgang sanksjoneres med forsinkelsesrenter etter regnskapsavtalen artikkel 1.2.2, jf. artikkel 9.1, andre ledd. For de øvrige rettighetshaverne vil deres betalingsforpliktelser øke i medhold av artikkel 9.1, første ledd, første punktum.⁴³² Denne betalingsforpliktelsen vil øke i samsvar med de øvrige rettighetshavernes forholdsmessige eierandeler. Videre vil misligholdet kunne være gjenstand for de øvrige misligholdssanksjoner som følger videre av artikkel 9.⁴³³ Plikten til å betale forsinkelsesrenter kan for så vidt også ses på som en misligholdssanksjon og kunne således

⁴³¹ Se likevel Aaserud Pedersen som på s. 57-59 synes å mene at det vil være en viss adgang til å benytte beføyelsene i artikkel 9.2 ut i fra en betraktning om at disse er ”lettere” beføyelser. Jeg har derimot vanskelig for å se at såpass grunnleggende rettigheter i interessentskapet som stemmeretten og retten til informasjon og data for å være ”lettere”, og vil dermed anta at det i alle fall må være tale om et vesentlig mislighold på grunnleggende forpliktelser i samarbeidsavtalen før det vil kunne bli tale om å anvende denne typen betraktninger.

⁴³² Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 45.

⁴³³ Meg bekjent har det per dags dato aldri forekommet et mislighold som har vært gjenstand for utøvelse av disse sanksjonene.

vel så gjerne vært behandlet i artikkel 9.2.

Etter artikkel 9.1, første ledd, andre punktum vil de øvrige rettighetshaverne kunne dekke de utlegg de har hatt med å betale den misligholdende rettighetshaverens ikke betalte cash calls, ved å overta den misligholdende rettighetshaverens del av produsert petroleum. Forutsetningen for at dette virkemiddelet kan gjennomføres er at den misligholdende rettighetshaveren er varslet. Det må antas at varselet må vise til at dette virkemiddelet vil bli gjennomført. Artikkel 9 inneholder ingen ytterligere frist; så snart varsel er sendt den misligholdende rettighetshaveren kan man initiere slik dekning. Dette henger naturlig nok sammen med den automatiske forpliktelsen for de øvrige rettighetshaverne til å forskuttere⁴³⁴ de ikke-oppfylte betalingene i medhold av artikkel 9.1, første ledd, første punktum. Formålet med dette separate varselet til den misligholdende part er dermed å etablere rett til å overta petroleum, og få en avregning mot regresskravet.⁴³⁵ Denne retten til å overta petroleum kan dermed ses på som et alternativ dekningsmiddel, heller enn en egentlig misligholdssanksjon.⁴³⁶ Naturlig nok vil denne retten kun ha en verdi der hvor interessentskapet har et produserende felt.

Når en annen rettighetshaver overtar produsert petroleum gjøres det videre salget i utgangspunktet for denne rettighetshaverens (selgerens) egen regning og risiko, og han må dermed selv sørge for å ha både arrangementer for avskipning og/eller tilgang til rørledningstransportsystemer og salgsarrangementer.⁴³⁷ Dette må dessuten i praksis komme inn i løfteprogrammene, jf. artikkelene 20-22. Artikkel 9, første ledd, tredje punktum legger likevel til grunn at petroleum som er overtatt av en annen rettighetshaver i medhold av disse bestemmelsene skal anses å være uttatt av den misligholdende rettighetshaveren. Når det gjelder avregningen mot regresskravet legger artikkel 9.1, første ledd, fjerde punktum til grunn at dette skal gjøres i forhold til ”den enhver tid

⁴³⁴ Det vises her til cash call systemet som følger av regnskapsavtalen artikkel 1.2.1.

⁴³⁵ Jf. Rune Solberg sin presentasjon på det Petroleumsjuridiske seminar i 2013 (Helsingør).

⁴³⁶ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 46.

⁴³⁷ Jf. Rune Solberg sin presentasjon på det Petroleumsjuridiske seminar i 2013 (Helsingør).

gjeldende normpris” for den petroleum som selges.⁴³⁸ Alternativt, dersom normpris ikke fastsettes for den aktuelle petroleum, vil avregningen skje i forhold til faktisk oppnådd pris ved salget.

Artikkel 9.2 – Misligholdssanksjoner mv.

Ut over plikten etter artikkel 9.1, andre ledd til å svare forsinkelsesrente for den misligholdte betalingsforpliktelsen fastlegger artikkel 9.2 visse øvrige misligholdssanksjoner. Etter at den misligholdende rettighetshaveren har mottatt påkrav fra operatøren og misligholdet har vart i fem forretningsdager, vil den misligholdende rettighetshaveren bli fratatt sin rett etter Spesielle bestemmelser artikkel 3.2 til å stemme i styringskomiteen, jf. artikkel 9.2, første ledd. Han mister likevel ikke sin rett i medhold av artikkel 1.1 til å sitte i styringskomiteen. Jeg kan dermed ikke se at det kan innfortolkes noen begrensinger på den misligholdende part sin rett til å uttale seg i styringskomiteen og/eller til å kreve saker behandlet der i medhold av artikkel 2.1, andre ledd, andre punktum. Selv om den misligholdende rettighetshaveren ikke lenger kan stemme i styringskomiteen, forblir han likevel bundet av vedtak styringskomiteen senere fatter. Det kan spørres om det må innfortolkes visse begrensninger på hvilke vedtak som styringskomiteen kan fatte i en slik situasjon. I utgangspunktet vil status quo fortsette (med unntak av de spesielle elementene som kan gjennomføres direkte i medhold av artikkel 9). Så fremt vedtakene ligger innenfor misbruksregelen i Spesielle bestemmelser artikkel 3.2, kan jeg med grunnlag i alminnelige lojalitetsprinsipper vanskelig se at man kan innfortolke noen slike begrensninger. Det påpekes også at når en rettighetshaver har misligholdt sine forpliktelser så vil nok vernehensyn for denne rettighetshaveren være nokså begrenset.

Videre følger det av artikkel 9.2, første ledd at den misligholdende rettighetshaveren også mister sin adgang til data og opplysninger. Dette må forstås å være begrenset til interessentskapets felles data, typisk

⁴³⁸ Normpris fastsettes i medhold av normprisforskriften. Om dette systemet se Petroleumsskatt s. 342-345.

geologisk / geofysisk materiell eller brønndata som inngår i interessent-skapets databank.

Etter artikkel 9.2, andre ledd plikter operatøren å notifisere styringskomiteen og Olje- og energidepartementet om misligholdet. Notifikasjon til styringskomiteen vil nok så langt jeg kan se i praksis mer fremstå som en formsak da de øvrige rettighetshaverne nok allerede vil være informert om forholdene gjennom at operatøren allerede har anmodet disse rettighetshaverne om ytterligere tilskudd.⁴³⁹ Olje- og energidepartementet trenger på sin side ikke direkte å være informert om misligholdet før operatøren formelt informerer dem, så fremt de da ikke har fanget opp forholdet indirekte gjennom sin observatørfunksjon i styringskomiteen. Notifikasjonen til Olje- og energidepartementet må i utgangspunktet ses i sammenheng med at departementet vil ha en generell interesse i å være tilstrekkelig informert tidlig om mislighold.⁴⁴⁰ Notifikasjonen etter artikkel 9.2, andre ledd vil likevel ha en selvstendig rettslig relevans; notifikasjon er en forutsetning for å kreve tvungen overdragelse etter artikkel 9.3.

I medhold av petroleumsloven § 6-2 kan en rettighetshaver pantsette sin nettoandel av en utvinningstillatelse.⁴⁴¹ Slike pantsettelse vil fremgå av Petroleumsregisteret.⁴⁴² I samarbeidsavtalen er det ikke regulert en generell plikt for operatøren til å varsle panthaverne om mislighold slik det må gjøres til styringskomiteen og Olje- og energidepartementet. For panthaver vil en slik notifikasjon ha en verdi i seg selv. Men det må antas at panthavers interesse er tilstrekkelig ivaretatt ved at de øvrige rettighetshaverne ikke kan disponere over den misligholdende rettighetshaverens eierandel som sådan før slik notifikasjon er gitt. Dermed vil panthaver ved notifikasjon etter artikkel 9.3, første ledd fremdeles kunne

⁴³⁹ Jf. tilsvarende hos Arnesen Samarbeidsavtalen s. 45.

⁴⁴⁰ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 46.

⁴⁴¹ Jf. Brækhus s. 65. Om petroleumsloven § 6-2 se Petroleumslovskommentaren s. 501-514. Pantsettelse vil i denne artikkelen ikke bli behandlet særskilt, men kun i relasjon til misligholdsreguleringen under artikkel 9. For en generell gjennomgang av pantsettelse se Selvig Pant, Arnesen Samarbeidsavtalen s. 82-86 og Nordli, samt Petroleumslovskommentaren s. 493-525 for en gjennomgang av petroleumsloven kapittel 6.

⁴⁴² Jf. forskrift om Petroleumsregisteret § 3-4, jf. § 3-1.

være i en rimelig posisjon til å gjennomføre intervensjonsbetaling.

Artikkel 9.3 og 9.4 – Tvungen overdragelse av eierandeler

Ved et vedvarende mislighold i mer enn tre måneder etter at notifikasjon om misligholdet er gitt etter artikkel 9.2, andre ledd og til eventuelle panthavere, kan de øvrige rettighetshaverne etter artikkel 9.3, første ledd, første punktum kreve at den misligholdende rettighetshaveren overdrar sin eierandel til de av de øvrige rettighetshaverne som måtte ønske dette (den såkalte ”utløsningsretten”). Det som overdras er kun de formuesgoder som ligger til eierandelen. Med andre ord vil de rettighetshaverne som overtar eierandelen ikke i medhold av artikkel 9 kunne få tilgang til individuelle selskapsforhold hos den misligholdende rettighetshaveren, ei heller til forhold som ligger utenfor interessentskapets rammer i medhold av samarbeidsavtalen. Eksempler på dette kan være transportkapasitet / bookinger i Gassled, salgsvtaler og skattebalanser/-posisjoner.⁴⁴³

Utløsningsretten vil kun ha en reell verdi der hvor interessentskapets virksomhet vil gi avkastning,⁴⁴⁴ og da primært gjennom en nettoverdi av produksjon av petroleum. Når man nærmer seg de avsluttende faser av interessentskapets virksomhet vil dermed misligholdssanksjonen tilsvarende gradvis minske i sin reelle verdi.⁴⁴⁵ For det første vil de reduserte gjenværende reservene minske inntekspotensialet knyttet til eierandelene. For det andre vil avslutningsfasen bringe med seg en ny ikke-ubetydelig kostnad med å gjennomføre disponeringsvedtaket. Begge disse forholdene kan dessuten kunne medvirke til at mislighold potensielt vil kunne bli mer relevant.⁴⁴⁶ Verken artikkel 9 eller andre bestemmelser

⁴⁴³ Jf. Rune Solberg sin presentasjon på det Petroleumsjuridiske seminar i 2013 (Helsingør).

⁴⁴⁴ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 46. Eller som Kaasen Cash calls som på side 301 viser til at misligholdssanksjonene (med unntak av forsinkelsesrenten) først og fremst er effektive der hvor ”the defaulter can be assumed to want to maintain its full rights as a participant”.

⁴⁴⁵ Se Krudsby s. 26 og Huitfeldt s. 223-224.

⁴⁴⁶ Jf. Kaasen Cash calls s. 298 som også viser til andre forhold som gjør misligholdsbestemmelsene mer relevante i dag enn tidligere.

i samarbeidsavtalen ivaretar direkte denne reduksjonen i verdien av misligholdssanksjonene. Det vil dessuten være vanskelig å tolke samarbeidsavtalen utvidende ved å innta nye misligholdssanksjoner i artikkel 9.⁴⁴⁷ Interessentskapets senfaser kan dermed vise seg å utgjøre en særlig utfordrende situasjon med hensyn til misligholdsproblematikken.

Dersom flere rettighetshavere ønsker den aktuelle eierandelen følger det av artikkel 9.4, første ledd, første punktum at denne fordeles pro rata rask mellom interessentene basert på deres opprinnelige eierandeler. Selv om dette kan omtales som en særskilt regulert overdragelse vil også en slik overdragelse være undergitt Olje- og energidepartementets samtykke etter petroleumsloven § 10-12 og falle inn under petroleums-skatteloven § 10.

Det fremkommer klart av artikkel 9.3, første ledd, andre punktum at en slik tvungen overdragelse får forrang før både eventuelle avtaler om frivillig overdragelse av den aktuelle eierandelen og eventuelle forkjøpsretter staten ønsker å utøve i medhold av artikkel 23.

Artikkel 9.3, tredje ledd legger til grunn at det skal betales vederlag fra de rettighetshavere som overtar eierandelen til den misligholdende rettighetshaveren. I utgangspunktet skal dette avtales mellom de rettighetshaverne som overtar eierandelen og den misligholdende rettighetshaveren. Bestemmelsen legger likevel til grunn både visse elementer som det skal gjøres fradrag for i vederlaget, og et øvre tak som jeg antar vil være det prisnivået partene vil ta utgangspunkt i ved en slik avtale. Det kan dermed bli riktigere å tale om en regulert pris.⁴⁴⁸ For det første skal vederlaget fastlegges ut i fra Brutto bokførte verdier⁴⁴⁹ på tidspunktet for overdragelsen justert i forhold til avskrivninger i samsvar med god regnskapsskikk, jf. regnskapsavtalen artikkel 2, andre ledd og etterfølgende bestemmelser under artikkel 2. Prisen vil være basert på den finansielle verdien og ikke skatteverdien. Dessuten vil verdiene av gjen-

⁴⁴⁷ Jf. Kaasen Cash calls s. 302 og Huitfeldt s. 224.

⁴⁴⁸ Jf. Rune Solberg sin presentasjon på det Petroleumsjuridiske seminar i 2013 (Helsingør).

⁴⁴⁹ For det nærmere innholdet av dette begrepet vises det til gjennomgangen av definisjonen i definisjonsdelen av samarbeidsavtalen.

værende reserver ikke være en del av prisfastsettelsen. For det andre skal det gjøres fradrag i vederlaget for ubetalt tilskudd og kostnadene ved overdragelsen.

Dersom den aktuelle utvinningstillatelsen er pantsatt, vil en panthavers rett i denne sammenheng ha prioritet etter de andre rettighetshaverne.⁴⁵⁰ De øvrige rettighetshavernes utløsningsrett har med andre ord forrang foran panthavere. Det påpekes likevel at panthaveren i medhold av artikkel 9.3, andre ledd har rett til å betale på vegne av den misligholdende rettighetshaveren, såkalt intervensjonsbetaling⁴⁵¹. Virkningen av en slik betaling er at de øvrige rettighetshaverne ikke får rett til å overta delta-kerandelen. Dersom det ikke forekommer intervensjonsbetaling viser tredje ledd til at det i overdragelsesvederlaget skal gjøres fradrag for slike panteheftelser. Med andre ord vil man gjennom vederlaget søke å gjøre opp pantet så langt det er dekning. Dette synes å følge indirekte gjennom tredje ledd, sammenhold med fjerde ledd som legger til grunn at ved tvungen overdragelse skal utvinningstillatelsen overdras ”heftelsesfritt”. Selv om ordlyden ikke er helt entydig er det nok mest nærliggende å forstå reguleringen dit hen at pantet kan kreves slettet i forbindelse med overdragelsen. Dette samsvarer best med det alminnelige prinsippet om at panthaver må bære risikoen for etablerte forpliktelser.⁴⁵² Ved den motsatte konklusjonen ville det dessuten blitt vanskelig å tillegge denne bestemmelsen noe særlig materielt innhold. Slik sletting må nok i så fall dermed kunne gjøres også i de tilfeller hvor panthaver i forbindelse med overdragelsesvederlaget ikke får full dekning for sitt pantekrav. Jeg anser det likevel som noe usikkert hvorvidt dagens bestemmelse er tilstrekkelig klar i forhold til tingslysingslovens § 32 sine krav for sletting av pant.⁴⁵³

⁴⁵⁰ Jf. Selvig Prosjektlån s. 41 flg. og Ot.prp. nr. 72 (1982-83) s. 22.

⁴⁵¹ Jf. Petroleumsløvs kommentaren s. 524.

⁴⁵² Jf. Ot.prp. nr. 72 (1982-83) s. 22 som viser til at ”[p]antekreditor får bare panterett og sikkerhet i pantedebitors rettigheter. Det vil si at alle regler og skranker som følger av tillatelsen, statsdeltakelsesavtalen eller andre avtaler som rettighetshaverne har inngått, samt aktuelle norske lover og forskrifter er bestemmende for panterettens omfang”.

⁴⁵³ Jf. også Ot.prp. nr. 72 (1982-83) s. 22 som viser til at ”[v]ed en eventuell overføring forblir imidlertid panteretten intakt”. Det påpekes likevel at reguleringen om heftelsesfri overdragelse ble inntatt i misligholdsreguleringen i 10. konsesjonsrunde Del B,

Disse forholdene kunne nok dermed med fordel vært tydeligere klargjort under artikkel 9.

Artikkel 9.4, første ledd, første punktum slår fast prinsippet om at dersom flere rettighetshavere ønsker å overta den misligholdende partens eierandel etter artikkel 9.3, så skal denne andelen fordeles pro rata mellom de førstnevnte rettighetshaverne. Første ledd, andre punktum, sammenholdt med andre ledd, regulerer hvilket ansvar som overføres sammen med den andelen som overdras. Selv om dette nok allerede gjelder under de alminnelige prinsipper for overdragelse av formuesrettigheter,⁴⁵⁴ så slår første ledd, andre punktum klart fast at den rettighetshaveren som overtar den misligholdende parts eierandel vil bli ansvarlig for dekning av de misligholdte betalingsforpliktelsene og øvrige udekkede forpliktelser under samarbeidsavtalen som ligger ved denne eierandelen.

Artikkel 9.4, andre ledd oppstiller unntak fra hovedregelen om at ansvaret tilknyttet eierandelen videreføres til den ”nye” rettighetshaveren ved slik overdragelse etter artikkel 9.3.⁴⁵⁵ Bestemmelsen legger til grunn tre kategorier av unntak hvor den tidligere rettighetshaveren forblir ansvarlig.⁴⁵⁶ Dennes ansvar vil selvfølgelig fremdeles gjelde innenfor rammene av den generelle bestemmelsen i artikkel 7.1. Felles for alle unntakene er at de kun gjelder i den grad den aktuelle ansvarsforpliktelsen ”er uoppfylt på tidspunktet for overdragelsen”. I dette må det dermed naturlig nok innfortolkes at ansvaret må være oppstått før tidspunktet for overdragelsen. Med andre ord må det nok kreves at det ved overdragelsen foreligger et tilstrekkelig forpliktelsesgrunnlag.

Det første unntaket gjelder ansvar stiftet ved skadeforvoldelse. Dette vil omfatte ansvar pålagt rettighetshaverne i medhold av alminnelig erstatningsrett eller i medhold av særskilte lovreguleringer av erstatningsansvar som eksempelvis ansvaret for forurensningsskade etter petroleumsloven § 7-3.⁴⁵⁷ Hvorvidt det ved overdragelsen er stiftet et

med andre ord etter den nevnte odelstingsproposisjonen.

⁴⁵⁴ Jf. gjeldsbrevloven § 25 og Falkanger s. 599 med videre henvisninger.

⁴⁵⁵ Denne bestemmelsen er for øvrig identisk med reguleringen som gjelder ved uttreden, jf. artikkel 24.2, andre ledd.

⁴⁵⁶ Om hensynene bak denne regelen se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 93-94.

⁴⁵⁷ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 544-561, og særskilt s.

ansvar med grunnlag i skadeforvoldelse vil måtte bero på hvorvidt et slikt ansvar kan sies å være fastlagt ut i fra erstatningsrettslige eller pengekravsrettslig betraktninger.

Det andre unntaket er ansvar stiftet ved myndighetsvedtak. Det er naturlig å se dette unntaket i sammenheng med petroleumsloven § 10-14 om ansvar overfor staten ved tilbakekall mv. av utvinningstillatelsen.⁴⁵⁸ Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt et slikt ansvar er stiftet på overdragelsestidspunktet gir ordlyden i seg selv avklaring; det må foreligge et forvatningsrettslig vedtak som fastlegger forpliktelsen.

For det tredje kommer unntak for ansvar stiftet ”på annen måte uavhengig av vedtak i interessentskapet”. Dette unntaket vil omfatte generelle forpliktelser som påhviler interessentskapet gjennom lovgivning så som avgifter og lignende, knyttet til forhold som eksisterte på tidspunktet før overdragelsen.⁴⁵⁹ Et nærliggende eksempel i så måte kunne vært disponeringsansvaret etter petroleumsloven kapittel 5 for innretninger som eksisterer på tidspunktet for overdragelsen. Men for dette ansvaret følger det nå direkte av petroleumsloven § 5-3, tredje ledd at den tidligere rettighetshaveren vil ha et subsidiæransvar for slike kostnader. Et uavklart spørsmål blir dermed hvorvidt samarbeidsavtalens artikkel 9.4, andre ledd må tolkes å legge til grunn at den tidligere rettighetshaveren har et primæransvar for slike forpliktelser, eller om den generelle henvisningen i petroleumslovens bestemmelse til § 10-12 overdragelser må anses å legge til grunn et bærende prinsipp om at tidligere rettighetshavere kun vil ha et subsidiæransvar.

Eventuelle andre diskusjoner om hvilket ansvar som følger det sistnevnte unntaket vil nok i praksis relatere seg til hvorvidt en forpliktelse har sitt grunnlag i vedtak fattet i styringskomiteen. Prinsipielt kan også andre vedtak som er fattet med hjemmel i samarbeidsavtalens regler i denne sammenhengen anses som vedtak i interessentskapet.⁴⁶⁰ Videre kan det også tenkes at ikke-vedtak i interessentskapet i noen situasjoner

553-544 om endringer i rettighetshavergruppens sammensetning.

⁴⁵⁸ Jf. JOA Arnesen s. 94 i forhold til den tilsvarende bestemmelsen i 1985-loven § 63.

⁴⁵⁹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 93.

⁴⁶⁰ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 93.

kan likestilles med vedtak i denne sammenheng.⁴⁶¹

Artikkel 9 synes ikke å legge opp til at det skal inngås en overdragelsesavtale mellom den misligholdende part og de rettighetshaverne som overtar eierandelen etter denne bestemmelsen.⁴⁶² Når overdragelsen ikke gjøres i medhold av artikkel 23 vil heller ikke staten kunne utøve forkjøpsrett. Det kan likevel være gode grunner for at enkelte forhold bør reguleres i en avtale, eller i alle fall dokumenteres som forbehold av de rettighetshaverne som vil overta eierandelen. Et slikt forhold relaterer seg til petroleumsskatteloven § 10. Denne bestemmelsen forutsetter at Finansdepartementet skal gi sitt samtykke til en slik overdragelse, jf. at bestemmelsen forutsetter nøytralitet i overdragelsen.⁴⁶³ Videre kan Finansdepartementet stille vilkår til overdragelsen. Den rettighetshaveren som vil overta eierandelen bør derfor ta forbehold om at slike eventuelle vilkår er akseptable for ham for at han skal gjennomføre overdragelsen.⁴⁶⁴

Artikkel 9.5 – Mislighold ved inngrep fra norske myndigheter

Et krav om tvungen overdragelse av eierandeler etter artikkel 9.3 kan i medhold av artikkel 9.5 likevel ikke fremsettes dersom det aktuelle misligholdet skyldes inngrep fra norsk myndighet. Inngrep fra myndigheter kan både være fysiske handlinger⁴⁶⁵ eller rettslige hindringer som følge av offentlige vedtak (så som forbud, påbud, tillatelser osv).⁴⁶⁶ Ved mislighold som følge av inngrep fra norsk myndighet taper heller ikke rettighetshaveren sin rett til data og opplysninger. Likevel vil de øvrige bestemmelsen i artikkel 9.1 og 9.2 komme til anvendelse slik at de øvrige

⁴⁶¹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 93 som diskuterer situasjonen hvor manglende vedtak i styringskomiteen vil være klanderverdig i forhold det etterfølgende ansvaret.

⁴⁶² Dette er i samsvar med overtakelsesretten i artikkel 24.

⁴⁶³ Jf. Rune Solberg sin presentasjon på det Petroleumsjuridiske seminar i 2013 (Helsingør).

⁴⁶⁴ Jf. Rune Solberg sin presentasjon på det Petroleumsjuridiske seminar i 2013 (Helsingør).

⁴⁶⁵ Om dette se Mestad Force Majeure s. 326-327.

⁴⁶⁶ Om dette se Mestad Force Majeure s. 347-357.

rettighetshaverne kan overta den misligholdende rettighetshaveren sin produserte petroleum. Videre vil den misligholdende rettighetshaveren også bli ansvarlig for forsinkelsesrenter og miste sin stemmerett i styringskomiteen.

Inngrep fra myndigheter vil ofte kunne kategoriseres som force majeure.⁴⁶⁷ Således kunne det vært mer naturlig å behandle alle forholdene under artikkel 9.5 under ett for slike situasjoner, og ut i fra en generell force majeure betraktning mer i retning av at man ikke kan anvende sanksjoner overfor den misligholdende rettighetshaveren. Jeg vil anta at bakgrunnen for denne regelen er at samarbeidsavtalen er en del av konsesjonsregelverket. Siden misligholdet skyldes inngrep fra myndighetene ligger det et generelt ønske fra myndighetene om at rettighetshaveren i et slikt tilfelle ikke skal være berettiget til å utøve rettighetshaverfunksjonen å stemme i styringskomiteen. Tilsvarende betraktninger kan man muligens også anvende for overtakelse av petroleum, sammenholdt med det praktiske behovet for å få løftet den aktuelle petroleummen. Jeg kan likevel vanskelig se at denne typen hensyn gjør seg gjeldende i forhold til plikten til å betale forsinkelsesrenter.

Unntaket i artikkel 9.5 gjelder kun inngrep fra *norske* myndigheter. Dette kan virke naturlig i den grad rettighetshaver vil være et norsk rettssubjekt. Men i den grad man skulle ha rettighetshavere som er utenlandske rettssubjekt⁴⁶⁸ eller i situasjoner hvor utenlandske myndigheter på annen måte er i stand til å gjøre inngrep overfor rettighetshaveren, så kan jeg vanskelig se at ikke tilsvarende reguleringer burde kunne gjelde. Dette vil likevel ikke kunne anføres med grunnlag i ordlyden i bestemmelsen.

⁴⁶⁷ Jf. Mestad Force Majeure s. 348 som viser til at "[s]om generell kategori må det vere klart at offentlege vedtak oppfyller vilkåra for force majeure".

⁴⁶⁸ Om dette se særlig petroleumsloven § 10-2. Denne bestemmelsen er behandlet i Petroleumslovskomentaren s. 703-710, men da bestemmelsen senere er endret vises det også til Prop. 102 L (2010-2011).

Artikkel 10 – Regnskap

ARTIKKEL 10 REGNSKAP

10.1 Operatøren fører regnskap i Norge for all virksomhet etter Avtalen i samsvar med lover og forskrifter, god regnskaps-sikk i Norge og bestemmelsene i Vedlegg B – Regnskapsavtale. Regnskapene skal føres slik at de øvrige Parter kan kontrollere Operatørens virksomhet. Regnskapene skal herunder vise de felles operasjoner og virksomhet i hver enkelt Forekomst på konsesjonsområdet.

10.2 Utfyllende bestemmelser om Operatørens føring av regnskapene er fastsatt i Vedlegg B – Regnskapsavtale.

Interessentskapets regnskap og operatørens føring av disse reguleres hovedsakelig av regnskapsavtalen. Dette følger allerede av Spesielle Bestemmelser artikkel 1, men for ordens skyld er dette også angitt i artikkel 10.2. Regnskapsavtalen inneholder detaljerte bestemmelser vedrørende regnskapsføring og økonomiske forhold for interessentskapets felles virksomhet.⁴⁶⁹ For regnskap vises det særlig til regnskapsavtalen artikkel 1.3.

Artikkel 10.1 innehar likevel en overordnet bestemmelse om regnskapene; de skal føres ”slik at de øvrige [rettighetshaverne] kan kontrollere Operatørens virksomhet”. Her fastlegges på den ene siden en overordnet *rett* for rettighetshaverne til å kontrollere de finansielle sidene av operatørens virksomhet gjennom regnskapene. På den andre siden fastsettes også en overordnet *plikt* for operatøren til å føre regnskapene slik at rettighetshaverne kan utøve den nevnte kontrollretten. Regler om slik kontroll gjennom revisjon følger av regnskapsavtalen artikkel 1.4.⁴⁷⁰

Videre gir artikkel 10.1, tredje punktum en praktisk føring; regnskapene skal settes opp slik at de viser til de enkelte Forekomstene innenfor utvinningstillatelsens område slik dette er angitt i selve Utvinningstillatelsen. I tillegg er det praksis for at operatøren ved årets slutt gir rettighetshaverne en oppstilling av interessentskapets kostnader, som rettighetshaverne deretter kan innarbeide i sine in-

⁴⁶⁹ Jf. St.meld. nr. 39 punkt 4.1.5, side 59.

⁴⁷⁰ Se i denne sammenhengen Norsk olje og gass sin retningslinje nr. 032 om Norway Joint Venture Audit.

dividuelle selskapsregnskaper, jf. regnskapsavtalen artikkel 1.3.1, første ledd.⁴⁷¹

Kapittel III – Virksomheten

Oversikt

Tittelen til kapittel III gir inntrykk av en altomfattende regulering av interessentskapets virksomhet. Selv om dette ikke er tilfellet så regulerer bestemmelsene i kapittelet grunnleggende mekanismer som vil ligge til grunn for interessentskapets aktiviteter i alle dets faser. Artikkel 11 angir således prinsipper og verktøy som skal ivareta særlig de strategiske og langsiktige linjene av interessentskapets virksomhet, og som skal styre den grunnleggende rollefordelingen mellom styringskomiteen og operatøren. Alt av virksomhetens – slik utført av operatøren – skal som hovedregel baseres på arbeidsprogram, budsjetter og utgiftsfullmakter. Reglene for behandlingen og styringskomiteens vedtakelse av arbeidsprogram og budsjett finner vi i artikkel 12.1 – 12.4. Utgiftsmulmaktene reguleres i artikkel 12.5, mens artikkel 12.6 gir egne mekanismer for hvordan man skal styre vesentlige utbyggings- og modifikasjonsprosjekter. På grunn av den særlige betydningen anskaffelser har for at operatøren skal kunne utføre virksomhetens aktiviteter er dette undergitt særskilte reguleringer i artikkel 13. Artikkel 14 adresserer avslutningsvis i kapittel III hvilke forsikringer som skal etableres underveis i de forskjellige fasene av virksomhetens liv.

⁴⁷¹ Jf. Kaasen Oljesamarbeid note 14. For mer om hvilken informasjon operatøren bør gi til de øvrige rettighetshaverne i medhold av regnskapsavtalen artikkel 1.3.1 se Norsk olje og gass sin retningslinje nr. 071 om tilleggsinformasjon fra operatørene til årsregnskapet og revisjon av lisensregnskapet.

Artikkel 11 - Virksomhetsstyring

ARTIKKEL 11 VIRKSOMHETSSTYRING

11.1 Krav til virksomhetsstyring

Styringskomiteen skal sikre at det etableres prosesser for helhetlig virksomhetsstyring for å oppnå høyest mulig verdiskaping og som ivaretar kravene til helse, miljø og sikkerhet. Operatøren skal utarbeide og kontinuerlig videreutvikle prosesser for virksomhetsstyring. Operatørens styringssystem skal ligge til grunn for interessentskapets virksomhetsstyring. Virksomhetsstyringen skal integrere interessentskapets styrings- og oppfølgingsarbeid, herunder strategiutvikling, målstyring, beslutningsprosesser, prosesser for vesentlige anskaffelser, risikostyring og rapportering. Virksomhetsstyringen skal tilpasses virksomhetens fase og aktivitetsnivå.

11.2 Mål og strategiutvikling

Styringskomiteen skal etablere overordnede målsettinger for virksomheten i interessentskapet. Operatøren skal utarbeide strategier for realisering av målene og skal fremlegge disse for styringskomiteen.

I forbindelse med etablering av mål og strategier skal Operatøren legge frem for styringskomiteen en beskrivelse av muligheter for å øke inntekter, redusere kostnader og forbedre helse, miljø og sikkerhet. Det skal legges vekt på sammenligning med og læring fra tilsvarende og annen virksomhet.

11.3 Langtidsplan

Operatøren skal fremlegge forslag til langtidsplan for styringskomiteen. Langtidsplanen skal reflektere fastlagte mål og strategier og være tilpasset virksomhetens fase og de utfordringer interessentskapet står overfor.

Det skal tilstrebes konsistens mellom langtidsplanen og de årlige arbeidsprogram og budsjett.

Langtidsplanen skal beskrive interessentskapets langsiktige og overordnede ambisjoner, mål og hovedaktiviteter. Styringskomiteen skal årlig ta stilling til om det er behov for å oppdatere langtidsplanen.

I arbeidet med langtidsplanen skal interessentskapets virksomhet vurderes i forhold til mulige synergier gjennom samarbeid med rettighetshavere på andre konsesjonsområder.

11.4 Målstyring

Operatøren skal utarbeide relevante styringsparametere for

kortsiktig og langsiktig måloppnåelse og fremlegge disse for styringskomiteen.

Operatøren skal i forbindelse med budsjettbehandlingen utarbeide en oversikt som viser utviklingen i forhold til de etablerte styringsparametrene og fremlegge denne for styringskomiteen.

Mål for valgte styringsparametere skal fremgå av arbeidsprogram og budsjett og skal fremlegges for styringskomiteen til godkjenning.

11.5 Beslutningsprosesser

Styringskomiteen skal i forbindelse med fastsettelse av arbeidsprogram og budsjett etablere og godkjenne en plan for vesentlige beslutninger for det kommende år, herunder krav til behandlings- og beslutningsprosesser.

11.6 Risikostyring

Operatøren skal etablere og vedlikeholde prosesser, prosedyrer og planer for risikostyring og synliggjøre en systematisk prosess for identifisering og styring av risiko.

Operatøren skal, for større prosjekter eller spesielle aktiviteter som innebærer betydelig risikoeksponering, fremlegge en oversikt over risikostyringen for styringskomiteen.

11.7 Oppfølging av virksomheten

Operatøren skal følge opp virksomheten i henhold til de rammer som er fastlagt av styringskomiteen og jevnlig rapportere status, avvik og tiltak til styringskomiteen.

Operatøren skal hver måned utarbeide periodiske rapporter. Rapporten skal ta utgangspunkt i aktivitetene i rapporteringsperioden og valgte styringsparametere, og fokusere på avvik og behov for korrigerende tiltak.

Operatøren skal, med mindre annet besluttet av styringskomiteen, inkludere en oppdatert prognose for året i månedsrapport for april, juli og oktober.

Oversikt og generelt om reglene om god virksomhetsstyring

Artikkel 11 fastsetter regler om såkalt god virksomhetsstyring – også omtalt som ”corporate governance”.⁴⁷² Disse bestemmelsene var noen av

⁴⁷² Disse bestemmelsene og de overordnede betraktningene bak dem er behandlet av Boye Sivertsen *Virksomhetsstyring*, særlig s. 51-56, og Heilemann s. 30-31. Se også *Petroleumslovskommentaren* s. 870-871 som også kommenterer Petoro sin rolle ved

de sentrale nyreguleringene ved introduksjonen av den nye standard samarbeidsavtalen.⁴⁷³ Samtidig kan det nok legges til grunn at innholdet i dem er en forankring av hvordan man på en god måte kan styre virksomheten, og at de prosesser og verktøy som adresseres i artikkel 11 i stor grad ble brukt i interessentskap hvor styringskomiteen utøvet en aktiv kontroll og styringsfunksjon. Bestemmelsene tydeliggjør likevel hva som skal anses som god virksomhetsstyring og fastlegger således én felles norm for alle interessentskapene på norsk kontinentalsokkel.

Artikkel 11 springer naturlig ut fra den overordnede reguleringen om styringskomiteen i artikkel 1.3, og reguleringene i artikkel 11 må derfor ses i nært sammenheng med den sistnevnte bestemmelsen. Der hvor artikkel 1.3, første og andre ledd angir det generelle prinsippet om at styringskomiteen skal styre og kontrollere interessentskapets virksomhet, strekker reglene i artikkel 11 seg lengre enn disse bestemmelsene da artikkel 11 både implisitt og konkret presiserer at styringskomiteen skal trekkes aktivt inn i prosesser som nok i noen interessentskap tidligere i større grad tilhørte operatørens eget arbeid. I så måte angir artikkel 11 redskap for styringskomiteen til å følge opp virksomheten og operatøren.⁴⁷⁴ Denne involveringen av styringskomiteen skal først og fremst skje i planlegging, styring og kontroll av virksomheten. Samlet skal disse reglene bidra til at rettighetshaverne tidlig involveres i sentrale forhold som gjelder fastleggelse av interessentskapets mål og ambisjoner, og de viktigste strategiske aktivitetene og beslutningene. Hovedpunkter i artikkel 11 er dermed (i) krav til virksomhetsstyring under artikkel 11.1, (ii) mål og strategiutvikling under artikkel 11.2, (iii) langtidsplan under artikkel 11.3, (iv) målstyring under artikkel 11.4, (v) beslutningsprosesser under artikkel 11.5, (vi) risikostyring under artikkel 11.6, og (vii) oppfølging av virksomheten under artikkel 11.7.

Nært sammen med disse reglene henger også reglene i artikkel 12.6 som adresserer styring av vesentlige utbyggings- og modifikasjonsprosjekter. Selv om alle disse bestemmelsene hver for seg inneholder konkrete

utarbeidelsen av disse reglene.

⁴⁷³ Om bakgrunnen for reglene se Boye Sivertsen *Virksomhetsstyring* s. 44-45.

⁴⁷⁴ Jf. Heilemann s. 31.

føringer på hvilke verktøy som skal benyttes og hvilken behandling interessentskapet skal ha av disse, vil det være viktig å se disse i sammenheng. Samlet sett angir alle disse reglene prosesser som skal ”bidra til at rettighetshaverne kan fokusere på de viktigste forholdene, klargjøre forventninger, samt effektivisere og forenkle” for å videre bidra til økt verdiskapning.⁴⁷⁵ I dette helhetlige perspektivet vil det kunne være naturlig å se på reglene i et ”årshjul” perspektiv.⁴⁷⁶

Generelt sett vil disse reglene etter min vurdering og erfaring, i seg selv, ikke i vesentlig grad reise særskilte juridiske problemstillinger innenfor interessentskapet som sådan, men mer danne grunnlaget for de praktiske verktøyene med interessentskapets *strategiske* arbeid og oppgavefordelingen mellom operatøren og styringskomiteen i så måte. I utpreget grad vil reglene i artikkel 11 fungere som styringsparametere for det generelle forholdet mellom operatøren og styringskomiteen. På grunn av standardiseringen vil de kunne bidra til at det blir mindre rom for individuelle operatørpraksis mellom de forskjellige operatørselskapene. På den ene siden legger reglene til grunn en overordnet strategisk rolle til styringskomiteen. Men på den andre siden innebærer disse reglene også en økt styring og kontroll. Det kan dermed sies at styringskomiteen gjennom disse reglene kan få et løft av dens rolle og ansvar,⁴⁷⁷ eventuelt at fastleggelsen av disse normene bidrar til at styringskomiteen aktivt ivaretar sin overordnede rolle i interessentskapet, jf. artikkel 1.3.

Artikkel 11.1 – Krav til virksomhetsstyring

Artikkel 11.1 pålegger både rettighetshaverne gjennom styringskomiteen og operatøren å ha en god virksomhetsstyring. For det første gjelder dette i forhold til de kommersielle aspektene ved interessentskapets virksomhet, jf. ”for å oppnå høyest mulig verdiskapning”. Dette målet adresseres også for prosjektstyringsverktøyene under artikkel 12.6.

For det andre legger artikkel 11.1, første ledd, første punktum eksplisitt

⁴⁷⁵ Jf. Boye Sivertsen *Virksomhetsstyring* s. 44.

⁴⁷⁶ Jf. Boye Sivertsen *Virksomhetsstyring* s. 56.

⁴⁷⁷ Jf. Heilemann s. 31.

til grunn et ansvar hos styringskomiteen for å styre virksomheten i samsvar med ”kravene til helse, miljø og sikkerhet”. Med bakgrunn i konsesjonsgrunnlaget for samarbeidsavtalen vil nok dette primært måtte forstås som en henvisning til det offentlige rammeverket for helse, miljø og sikkerhet, jf. særlig de såkalte ”HMS forskriftene” (for offshore basert virksomhet først og fremst rammeforskriften, styringsforskriften, innretningsforskriften og aktivitetsforskriften).⁴⁷⁸ Dette ansvaret ligger både på styringskomiteen og hver enkelt rettighetshaver som sådan allerede i medhold av artikkel 1.3, første og andre ledd og petroleumsloven § 10-6, første ledd.⁴⁷⁹ Det kan i denne sammenhengen også nevnes at rammeforskriften § 17, andre ledd pålegger rettighetshaverne en særskilt plikt til å ha et fungerende styringssystem. Den nevnte forskriftsbestemmelsen vil dermed kunne være relevant ved fastleggelsen av det nærmere innholdet i artikkel 11.1. Videre kommer også rettighetshavernes ”påse” plikt i petroleumsloven § 10-6, andre ledd,⁴⁸⁰ jf. rammeforskriften § 7, tredje ledd. Hva gjelder rettighetshavernes ansvar for oppfølging av risiko under ”HMS forskriftene” både i form av det særskilte individuelle ansvaret og den nevnte ”påse” plikten, har dette også blitt ytterligere aktualisert gjennom petroleumstilsynets vektlegging av dette ansvaret.⁴⁸¹

Styringskomiteens ansvar etter samarbeidsavtalen er i første omgang å ”sikre at det etableres” prosesser for slik virksomhetsstyring som artikkel 11 omhandler. Slik sett legger bestemmelsen til grunn en rolledeling mellom styringskomiteen og operatøren. Styringskomiteen skal ”sikre” at det er etablert prosesser for helhetlig virksomhetsstyring, men det er operatørens virksomhetsstyringssystem som skal legges til grunn. Dette

⁴⁷⁸ Om dette regelverket se eksempelvis Tveit HMS og Petroleumslovskommentaren s. 617-629 med videre henvisninger særlig på s. 619.

⁴⁷⁹ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 755-762.

⁴⁸⁰ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 762-766.

⁴⁸¹ Et eksempel på dette er petroleumstilsynets tilsyn med rettighetshaverne i utvinningstillatelse 316 (Yme), jf. petroleumstilsynets rapport ”Sammendrag etter møter med rettighetshaverne i utvinningstillatelse 316 (Yme)”. Videre vises det til petroleumstilsynets tilsyn med Hess Norge hvor petroleumstilsynet bemerker at ”Ptil har utviklet en metode for tilsyn med rettighetshaverne i utvinningstillatelser, og Hess er første selskap i Ptils tilsyn mot disse selskapene”, jf. petroleumstilsynets rapport ”Tilsynet med Hess som rettighetshaver i Valhall utvinningstillatelsen”.

innebærer at selskaper som er operatører for flere interessentskap vil kunne legge samme styringssystem til grunn i alle disse utvinningstillatelsene. Men det er et grunnleggende krav til bruken av systemet at dette kan ivareta den helhet som fremgår i artikkel 11.1.

Det vidtrekkende nedslagsfeltet til disse systemene synliggjøres i første ledd, fjerde punktum, men avpasses noe ut i fra hva som er interessentskapets faktiske virksomhet, jf. andre ledd. Hva som er styringskomiteens ansvar for slike prosesser må ses i sammenheng med tredje punktum som fastlegger at det er operatørens styringssystem som skal ligge til grunn for interessentskapets virksomhetsstyring. Etter andre punktum har dessuten operatøren en særskilt plikt til å ”utarbeide og kontinuerlig videreutvikle” slike prosesser. Dette er i tråd med balansen vi finner igjen i flere av bestemmelsene under artikkel 11. Når det gjelder kravene i ”HMS forskriftene” så kan nok likevel ikke den enkelte rettighetshaver generelt sett skjule seg bak denne balansen, men under disse forskriftene ha et individuelt ansvar til å ha tilstrekkelige egne styringssystemer.⁴⁸²

Artikkel 11.2 – Mål og strategiutvikling

Artikkel 11.2, første ledd reflekterer direkte samspillet mellom styringskomiteen og operatøren i arbeidet med god virksomhetsstyring. Dermed beskriver også denne bestemmelsen en rolledeling mellom styringskomiteen og operatøren. For det første pålegges styringskomiteen i første punktum en plikt til og ”etablere overordnede målsettinger” for interessentskapets virksomhet. For det andre pålegges operatøren i andre punktum og ”utarbeide strategier for realisering” av de målene som styringskomiteen har etablert. Formålet her er at styringskomiteen skal ha oppmerksomhet på langsiktige mål for økt verdiskaping, men at operatøren skal ha en fleksibilitet i hvordan aktivitetene gjennomføres for å nå målene. Når langsiktige mål settes vil dette kreve at operatøren

⁴⁸² Se i så måte punkt 5.1.1 i petroleumstilsynets rapport ”Tilsynet med Hess som rettighetshaver i Valhall utvinningstillatelsen”. Det må nok likevel kunne stilles spørsmål ved hvor meget som kan kreves til selvstendige systemer hos den enkelte rettighetshaveren gitt den grunnleggende kompetansebalansen som er lagt til grunn konsesjonsrettslig i samarbeidsavtalen.

har frihet til å gjøre analyser og arbeid for hvilke strategier som kan realisere målene.

Det er også en plikt for operatøren til å legge frem disse strategiene for styringskomiteen. Når det gjelder eventuell vedtakelse må det nok legges til grunn at bestemmelsen gir uttrykk for en viss grad av kompromiss. Bestemmelsen nevner nemlig i seg selv ikke at styringskomiteen skal vedta strategiene. Dermed har i utgangspunktet operatøren en stor grad av frihet til å utrede og etablere disse strategiene, og styringskomiteen har også anledning til å akseptere at operatøren utøver en slik frihet. Men i medhold av artikkel 1.3, fjerde ledd må det likevel være klart at styringskomiteen kan velge å gjøre vedtak i denne forbindelse. I denne relasjon må det forutsettes at styringskomiteen skal få tilstrekkelig informasjon for å få muligheten til eventuelt å gripe inn dersom man skulle mene at operatørens strategier ikke er tilfredsstillende i forhold til de overordnede målsetningene. En tidlig og aktiv involvering av styringskomiteen i dette arbeidet vil presumptivt bidra til verdiskapning for virksomheten.⁴⁸³

Artikkel 11.2, første ledd er et verktøy i samspillet mellom operatøren og styringskomiteen til å trekke styringskomiteen i retning av overordnede målsetninger og ambisjoner for virksomheten. Artikkel 11.2, andre ledd understreker at i etableringen av mål og strategier i medhold av første ledd skal operatøren legge frem ”en beskrivelse av muligheter for å øke inntekter, redusere kostnader og forbedre helse, miljø og sikkerhet”. I dette vil både inntekts- og kostnadsaspektet og HMS aspektene bli løftet frem. De forbedringsmuligheter som operatøren skal se nærmere på, skal fremlegges for styringskomiteen ”[i] forbindelse med etablering av mål og strategier”. Dermed forutsettes det at dette kommer som innspill til det arbeidet styringskomiteen skal gjøre for å fastlegge virksomhetens målsetninger etter første ledd, første punktum.

Artikkel 11.2 legger i motsetning til artikkel 11.3, tredje ledd, andre punktum om virksomhetens langtidsplan, ikke direkte opp til en potensiell revidering av virksomhetens mål og operatørens strategier for å nå disse målene. Det fremgår av systematikken i bestemmelsene at disse

⁴⁸³ Slik lagt til grunn av Boye Sivertsen *Virksomhetsstyring* s. 44.

målsettingene skal være overordnede og forutsettes dermed å være stabile. Bestemmelsene er her mer tilpasset produksjonsfasen enn tidligere faser. Særlig i letefasen vil målene gjerne være mer kortsiktige. I denne fasen er virksomheten først og fremst rettet mot geologisk og geofysisk aktivitet og tjenester, og boring av en eller flere letebrønner, samt eventuelle avgrensningboringer. Særlig etter at produksjon er etablert vil interessentskapets virksomhet i praksis gjerne modnes slik at man det her vil være mer stabilitet og langsiktighet over virksomheten. I denne fasen vil ut over rene produksjonsforhold særlig vedlikeholds- og forsyningstjenester komme i fokus.⁴⁸⁴ For å sikre en god virksomhetsstyring gjennom hele interessentskapets liv bør det nok derfor likevel forutsettes at styringskomiteen og operatøren når det er naturlig går gjennom både målsettingene og strategiene for å vurdere om det er hensiktsmessig å justere eller supplere disse. Tilsvarende mener jeg også bør gjelde for de innspill som operatøren skal gi etter artikkel 11.2, andre ledd. De sistnevnte innspill kan jo endog til i seg selv føre til et behov for oppdatering av mål og strategier, noe som for så vidt kan sies å følge implisitt av ordlyden i andre ledd, jf. "[...] muligheter for å øke inntekter, *reducere* kostnader og *forbedre* helse, miljø og sikkerhet" (min utheving).

Det fastslås eksplisitt i artikkel 11.2, andre ledd, andre punktum at man i arbeidet med mål og strategiutvikling "skal legges vekt på sammenligning med og læring fra tilsvarende og annen virksomhet".⁴⁸⁵ Det mest nærliggende vil her være å se hen til hvordan interessentskap i tilsvarende fase og med tilsvarende utfordringer drifter sin virksomhet. Denne bestemmelsen kan ses ut i fra et ønske om å søke å identifisere og benytte seg av såkalte "best practices" på tvers av industrien.⁴⁸⁶ Dette kan både ses ut i fra den erfaring en operatør fremskaffer seg som operatør for flere utvinningstillatelser, men også ut i fra den erfaring rettighetshaverne fremskaffer seg ved å være rettighetshavere i flere utvinningstillatelser. I så måte gir bestemmelsen uttrykk for en tilnærming som ser

⁴⁸⁴ Jf. Mestad Statoil s. 30.

⁴⁸⁵ Tilsvarende tankegang fremgår i tilknytning til Partnerforum sine oppgaver i artikkel 5.5, første ledd, bokstav d).

⁴⁸⁶ Jf. Boye Sivertsen Virksomhetsstyring s. 45.

mer overordnet på virksomheten i flere utvinningstillatelser innenfor et gitt område, eller som på annen måte har tilsvarende hensyn i forhold til sin drift.⁴⁸⁷ Det må likevel legges til grunn at i den grad slik informasjon utveksles og benyttes så må dette skje innenfor rammene av konfidensialitetsreguleringene i artikkel 27.2 ut i fra det andre interessentskapets perspektiv. I praksis gjennomføres slike sammenligninger av tredjeparter ved at informasjon knyttet til den enkelte utvinningstillatelse aggregeres og anonymiseres. Det er for øvrig naturlig å se reguleringen i sammenheng med det noenlunde tilsvarende punktet under 11.3, fjerde ledd hvor man i forbindelse med interessentskapets langtidsplan skal vurdere mulige synergier med andre interessentskap.

Artikkel 11.3 – Langtidsplan

Det er nær sammenheng mellom artikkel 11.2 om mål og strategiutvikling og artikkel 11.3 om langtidsplan. Innenfor et virksomhetsstyringssystem vil planen fokusere på hvordan mål kan gjennomføres. Realiseringen vil deretter skje gjennom arbeidsprogram og budsjetter.

Det følger av artikkel 11.3, første ledd, første punktum at operatøren skal utarbeide en langtidsplan. Eierskapet av denne skal likevel ligge hos styringskomiteen. Dette må ses i sammenheng med at det er styringskomiteen som ”eier” målene. Dette følger av at operatørens utkast skal være et ”forslag” som skal legges frem for styringskomiteen. Det sies ikke eksplisitt at styringskomiteen skal godkjenne den endelige langtidsplanen, men det er ikke unaturlig at dette innfortolkes implisitt i bestemmelsen. En slik tolkning samsvarer også med artikkel 11.3, tredje ledd, andre punktum hvor det pålegges styringskomiteen hvert år å vurdere om den gjeldende langtidsplanen skal oppdateres. Dessuten vil styringskomiteen uansett ha adgang til å velge å vedta planen.⁴⁸⁸

Langtidsplanen skal ta utgangspunkt i interessentskapets vedtatte mål og strategier, jf. særlig artikkel 11.2, men kravet til selvet innholdet i

⁴⁸⁷ I forhold til det siste perspektivet er dette en av de bestemmelsene i artikkel 11 kan sies å ”nærmest [våre] skreddersydd for Petoros målsetning om å være en aktiv forvalter av statens deltakerandel”, jf. Petroleumslovskommentaren s. 870-871.

⁴⁸⁸ Se kommentarene til den tilsvarende reguleringen i artikkel 11.2.

langtidsplanen er satt relativt fleksibelt. Denne fleksibiliteten følger av første ledd, andre punktum hvor det vises til at det konkrete innholdet skal "være tilpasset virksomhetens fase og de utfordringer interessentskapet står ovenfor".⁴⁸⁹ Således krever ikke bestemmelsen et bestemt format på planen. Både hvilken fase et interessentskap er i og de utfordringer det har vil kunne variere betydelig fra utvinningstillatelse til utvinningstillatelse. Det vil dermed eksempelvis kunne være behov for en markant enklere langtidsplan i en begrenset nylig tildelt "letelisens", enn det vil være for en utvinningstillatelse med et omfattende felt i drift. Dette henger for eksempel sammen med at tidshorizonten i den førstnevnte fasen vil være relativt kort. Planen vil her i realiteten være mer eller mindre begrenset til gjennomføring av arbeidsforpliktelsen etter utvinningstillatelsen.

Ut over at interessentskapets ambisjoner, mål og hovedaktiviteter i medhold av artikkel 11.3, tredje ledd, første punktum skal adresseres i langtidsplanen, regulerer ikke artikkel 11 noe videre om det konkrete innholdet i planen. Det følger dog for så vidt av artikkel 11.3, tredje ledd, første punktum sin referanse til "langsiktige og overordnede", samt artikkel 1.3, andre ledd, at planens innhold skal være av en mer *strategisk* art. De konkrete detaljer i de forskjellige aktivitetene forutsettes således å behandles utenfor langtidsplanens rammer.

Artikkel 11.3, andre ledd gir en føring for styringskomiteens vedtakelse av arbeidsprogrammet og budsjettet etter artikkel 12, i det at det "skal tilstrebes konsistens" mellom disse og langtidsplanen. Som virksomhetsstyringssystem er forholdet mellom planen og arbeidsprogram / budsjett at de sistnevnte skal understøtte de langsiktige linjene i planen. Bestemmelsen er derfor et utslag av ønsket om å forankre langtidsplanen som et sentralt verktøy i styringskomiteens virksomhet. I praksis behandles langtidsplanen i forkant av arbeidsprogrammet og budsjettet. Det vises i denne sammenheng til at styringskomiteen i medhold av artikkel 12.2, andre ledd i forbindelse med behandlingen av arbeidsprogram

⁴⁸⁹ Tradisjonelt har man delt interessentskapets liv inn i tre faser; letefasen, prosjekterings- og utbyggingsfasen, og produksjonsfasen, jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-6 og Mestad Statoil s. 28-30. I tillegg kommer avslutningsfasen, jf. Mestad Statoil s. 30 og Ekeberg s. 10.

og budsjett også skal behandle et langtidsbudsjett for drift og investeringer for de kommende tre år. I motsetning til den årlige planen for vesentlige beslutninger etter 11.5 er det ikke likevel ikke noe slikt eksplisitt krav til behandlingstidspunktet for langtidsplanen.

Interessant er det at artikkel 11.3, fjerde ledd i forbindelse med interessentskapets behandling av langtidsplan oppstiller en plikt til å vurdere interessentskapets virksomhet i forhold til ”synergier gjennom samarbeid med rettighetshavere [i andre utvinningstillatelser]”. Denne bestemmelsen kan ses i sammenheng med at det i interessentskapet ikke bare skal se hen til løsninger basert på aktiviteten innenfor egen utvinningstillatelse, men også verdiskapningsmuligheter gjennom samarbeid med andre interessentskap. Det vises her til det generelle målet i artikkel 11.1, første punktum om å oppnå høyest mulig verdiskapning.

Denne bestemmelsen kan for det første ses ut i fra et ”samordningsperspektiv”. Samarbeid mellom interessentskap er i dag en ikke ubetydelig del av virksomheten på sokkelen, eksempelvis gjennom petroleumsloven § 4-7⁴⁹⁰ og TPA forskriften i medhold av petroleumsloven § 4-8.⁴⁹¹ Petroleumsloven § 4-7 står for så vidt som en selvstendig forpliktelse for rettighetshaverne. I så måte tjener dermed samarbeidsavtalens bestemmelse først og fremst et eget formål i den grad et samarbeid faller utenfor petroleumsloven § 4-7, men hvor det likevel kan være formålstjenelig og utforske for å oppnå ”synergier”. For det andre kan artikkel 11.3, fjerde ledd ses ut i fra et ”best practices” perspektiv. Dette elementet blir tilsvarende som for bestemmelsen i artikkel 11.2, andre ledd, andre punktum om å sammenligne og lære fra andre virksomheter, og det vises til kommentarene under denne bestemmelsen.

Artikkel 11.4 – Målstyring

Artikkel 11.4 omhandler ”målstyring” som et annet viktig element i virksomhetsstyring. I medhold av første ledd skal operatøren ”utarbeide relevante styringsparametere for kortsiktig og langsiktig måloppnåelse”.

⁴⁹⁰ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 301-315.

⁴⁹¹ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 315-346.

Disse styringsparameterne bør ses i sammenheng med de andre verktøyene i artikkel 11, og kanskje i særlig grad interessentskapets overordnede mål og operatørens strategier, jf. artikkel 11.2, og langtidspanen, jf. artikkel 11.3. Artikkel 11.4, første ledd setter krav til at det skal utarbeides relevante styringsparametere for kortsiktig og langsiktig måloppnåelse. Typiske parametere kan være knyttet til enhetskostnader; basis drift, brønner og fremdrift. I målstyring er plananalyser et verktøy for måling av måloppnåelse som kan være knyttet opp mot mer overordnede mål som kan være nedfelt i langtidspaner. På samme måte som for målene og strategiene som er etablert i medhold av artikkel 11.2, legger jeg til grunn at det kan være aktuelt å revidere disse.⁴⁹²

Også artikkel 11.4 legger opp til en rolledeling mellom operatøren og styringskomiteen. Operatøren skal utarbeide relevante styringsparametere som styringskomiteen deretter tar stilling til som en del av arbeidsprogram og budsjettbehandlingen.

Når styringsparametrene er etablert skal operatøren i medhold av artikkel 11.4, andre ledd utarbeide oversikter som viser utviklingen i operatørens arbeid med å utføre sin virksomhet i tråd med styringsparametrene. Disse oversiktene skal fremlegges for styringskomiteen årlig i forbindelse med styringskomiteens budsjettbehandling. Dette gir anledning for styringskomiteen å se trender i utviklingen og å drøfte tiltak. Sammen med utformingen av de langsiktige ambisjonene og de overordnede målsettingene, vil bruken av slike sammenlignende analyser kunne bidra til felles forståelse av virksomhetens utfordringer og muligheter.⁴⁹³

Etter første og andre ledd skal henholdsvis styringsparametrene og utviklingsoversikten kun ”fremlegges” for styringskomiteen. Selv om de dermed i utgangspunktet kun blir lagt frem som informasjon, er målsettingen under bestemmelsen at de likevel skal kunne brukes som grunnlag for videre diskusjoner om forbedringer av virksomheten. Artikkel 11.4, tredje ledd legger derimot til grunn at målene for styringsparametrene

⁴⁹² Det vises i denne sammenhengen til diskusjonen om det tilsvarende temaet under artikkel 11.2.

⁴⁹³ Jf. Boye Sivertsen Virksomhetsstyring s. 55.

skal godkjennes av styringskomiteen. Dette er viktig ut i fra at styringskomiteen har eierskap til målene og overvåker utviklingen, mens gjennomføringen ligger til operatøren.

Artikkel 11.5 – Beslutningsprosesser

I et virksomhetsstyringssystem er det viktig at det er klarhet om hvilke beslutninger som vil være de sentrale fremover. Artikkel 11.5 er et verktøy for styringskomiteen i så måte. Bestemmelsen legger til grunn at styringskomiteen etablerer en ”plan for vesentlige beslutninger [...] herunder krav til behandlings- og beslutningsprosesser”. Denne skal fastlegges årlig for det kommende året. At dette skal gjøres i forbindelse med den årlige fastleggingen av arbeidsprogram og budsjett gir indirekte og implisitt en kobling mellom disse prosessene. Planen vil i første rekke avklare styringskomiteen sin involvering i operatørens arbeid med vesentlige prosesser så som arbeidet opp i mot en beslutning om videreføring eller en utbyggingsplan.⁴⁹⁴ Men det kan også være sentralt med vesentlige investeringsbeslutninger for eksempel i driftsfasen.

En utfordring i de fleste interessentskap er at hver rettighetshaver har sine egne selskapssystemer og –prosesser for hvordan man skal behandle de forskjellige fasene av virksomheten. I praksis er det derfor viktig at man får til en mest mulig smidig samhandling mellom disse systemene og prosessene, særlig sett opp i mot de systemene og prosessene som operatøren legger opp sitt arbeid etter.

Artikkel 11.5 viser til at styringskomiteen både skal ”etablere og godkjenne” (min utheving) beslutningsplanen. I praksis vil det nok være operatøren som utarbeider forslag til en slik plan og dermed ”etablerer” planen. At bestemmelsen dog eksplisitt viser til at styringskomiteen skal etablere planen er et utslag av at styringskomiteen forutsetningsvis skal ta aktivt eierskap i dette arbeidet, og ikke bare passivt godkjenne planen når operatøren har lagt den frem. Selv om en slik plan er svært viktig både for å sikre en effektiv fremdrift i styringskomiteens beslutnings-

⁴⁹⁴ Denne tematikken ble behandlet av Anne Botne i en presentasjon på Solstrand 2012. Om beslutning om videreføring og utbyggingsplan se artiklene 15-17.

prosesser og som et grunnlag for styringskomiteen til å planlegge virksomhetens kommende aktivitet, er likevel mitt inntrykk at en slik plan for vesentlige beslutninger i praksis brukes i varierende grad.

Artikkel 11.6 – Risikostyring

Nok et viktig element i virksomhetsstyring er prosesser for identifisering og håndtering av risiko. Risikostyring er derfor en naturlig del av artikkel 11. Artikkel 11.6, første ledd omhandler operatørens risikostyring generelt sett. For det første oppstiller bestemmelsen en plikt for operatøren til å ”etablere og vedlikeholde prosesser, prosedyrer og planer for risikostyring”. For det andre har operatøren implisitt en plikt for å vise overfor styringskomiteen at dette foreligger gjennom kravet til å ”synliggjøre en systematisk prosess for identifisering og styring av risiko” (min utheving). Risiko begrepet må her i utgangspunktet leses i vid forstand. Sentralt i risiko sammenheng er uønskede hendelser innenfor helse, miljø og sikkerhet. Det vises her til det offentlige rammeverket som adresserer dette og da i særlig grad de såkalte ”HMS forskriftene”.⁴⁹⁵ Men også økonomisk risiko vil absolutt være relevant. Det er her en knytning inn mot artikkel 12.1, andre ledd punkt c) der vesentlige risikoelementer skal identifiseres og aktuelle tiltak for styring av risiko adresseres i arbeidsprogrammet. Artikkel 11.6 må derfor ses i sammenheng med artikkel 12.1.

Artikkel 11.6, andre ledd omhandler operatørens risikostyring ved ”større prosjekter eller spesielle aktiviteter som innebærer betydelig risikoeksponering”. Reguleringen reflekterer at større prosjekter kan kreve større oppmerksomhet for risikostyring i det konsekvensene kan være betydelige. For disse situasjonene er det eksplisitt forpliktelse på operatøren til å fremlegge for styringskomiteen en oversikt over operatørens risikostyring for de aktuelle aktivitetene. Bestemmelsen reflekterer her en rolledeling mellom styringskomiteen som har et helhetlig ansvar og operatøren som gjennomfører den konkrete aktiviteten. Dette kan likevel ikke anses som et hinder for styringskomiteen til å få fremlagt mer detaljer dersom dette anses nødvendig av styringskomiteen for å

⁴⁹⁵ Se kommentarene til dette under artikkel 11.1.

sikre en forsvarlig kontroll med virksomhetene, jf. styringskomiteens generelle rettigheter i medhold av artikkel 1.3.

Bestemmelsene i artikkel 11.6 retter seg etter sin ordlyd utelukkende mot operatøren. Operatørens systemer for risikostyring må likevel ses i sammenheng med styringskomiteens generelle ansvar for virksomheten i medhold av de øvrige bestemmelser i artikkel 11 og da særlig artikkel 11.1, og rettighetshavernes ansvar under ”HMS forskriftene”.⁴⁹⁶

Artikkel 11.7 – Oppfølging av virksomheten

I en helhetlig virksomhetsstyringsprosess inngår oppfølging og identifisering av avvik og tiltak. Artikkel 11.7, første ledd pålegger operatøren en plikt til å ”følge opp virksomheten i henhold til de rammer som er fastlagt av styringskomiteen”. Dette følger nok allerede i alle fall indirekte av de generelle bestemmelsene om operatørens arbeid, jf. artikkel 3.1, første, andre ledd og tredje ledd, første punktum.⁴⁹⁷ Denne plikten fremstår dermed som en særskilt presisering innenfor kravet til helhetlig virksomhetsstyring i artikkel 11.1. av operatørens plikt til aktiv oppfølging. Mer konkret innhold får de øvrige reguleringene i artikkel 11.7 som klargjør og presiserer operatørens rapporteringsforpliktelser overfor styringskomiteen.

For det første skal operatøren etter første ledd ”jevnlig rapportere status, avvik og tiltak til styringskomiteen”. For det andre skal operatøren etter andre ledd utarbeide månedsrapporter. At rapportene skal ”ta utgangspunkt i aktivitetene i rapporteringsperioden” må forstås slik at de skal behandle virksomhetens pågående aktiviteter i den aktuelle måneden. For det tredje skal operatøren etter tredje ledd tre ganger i året utarbeide oppdaterte årsprognoser. Det vil etter min vurdering være naturlig å se det generelle rapporteringskravet i første ledd i sammenheng med de videre mer konkrete rapporteringspliktene i andre og tredje ledd. Bestem-

⁴⁹⁶ Rettighetshavernes oppfølging av håndtering av risiko ble eksempelvis adressert i petroleumstilsynets tilsyn med Hess Norge som rettighetshaver i Valhall Unit, jf. punkt 5.1.2 i petroleumstilsynets rapport ”Tilsynet med Hess som rettighetshaver i Valhall utvinningstillatelsen”.

⁴⁹⁷ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 53.

melsen i første ledd trenger dermed ikke å tilsi at vil være nødvendig å rapportere hyppigere dersom ikke forholdene skulle tilsi et slikt særlig behov. Samtidig kan det være naturlig å se på bestemmelsen i første ledd som en intensjon om at både rapporteringen etter andre og tredje ledd, og annen rapportering eksempelvis i styringskomiteens møter, skal gi tilstrekkelig utfyllende kommentarer. Samlet sett vil disse rapportene kunne gi et meget godt grunnlag for rettighetshavernes informasjons-tilgang. I dette ligger det også en fare for administrasjon ”for administrasjonens skyld”. For å unngå slike virkninger er det derfor viktig at rettighetshaverne også er sitt ansvar bevisst og benytter disse rapportene effektivt både som en mulighet for tidlig involvering og holder fokus på de viktigste forholdene.⁴⁹⁸ Det sentrale i bestemmelsen er således dens henvisning til og dermed fokus mot ”avvik og tiltak”.

Artikkel 12 – Arbeidsprogram, budsjett, utgiftsfullmakter m.v.

ARTIKKEL 12 ARBEIDSPROGRAM, BUDSJETT, UTGIFTS-FULLMAKTER M.V.

12. Generelt

Arbeidsprogram og budsjett skal konkretisere hovedaktiviteter og økonomiske rammer for det kommende Året og inkludere foreløpige estimat for aktiviteter som er planlagt fremlagt for styringskomiteen for godkjenning i løpet av budsjettåret (opsjonsbudsjett).

Arbeidsprogrammet skal blant annet:

- a) Definere klare mål, leveranser og tidsfrister for vesentlige aktiviteter,*
- b) Synliggjøre hvordan aktivitetene i kommende År bidrar til realisering av mål fastlagt for virksomheten, og*
- c) Identifisere vesentlige risikoelementer og aktuelle tiltak for styring av risiko.*

12.2 Arbeidsprogram og budsjett – tidsfrister

Operatøren skal hvert År innen 1. juni sende styringskomiteen en

⁴⁹⁸ Slik lagt til grunn i Boye Sivertsen Virksomhetsstyring s. 44.

kortfattet oversikt over de økonomiske rammer og målsettinger for letevirksomheten, driften og investeringsvirksomheten det kommende Året. Oversikten skal spesifisere de viktigste inntekts- og kostnadsbestemmende forutsetninger og ha fokus på nivå og utvikling.

Operatøren skal hvert År innen 1. oktober sende styringskomiteen forslag til arbeids-program for letevirksomheten, driften og investeringsvirksomheten med lete-, drifts- og investeringsbudsjett for det påfølgende Året, et langtidsbudsjett for drift og investeringer for de påfølgende 3 År, samt oppdaterte kostnadsestimater for letevirksomheten og driften for inneværende År og planlagte investeringer for hele investeringsperioden.

I utarbeidelsen av forslag til arbeidsprogram og budsjett, skal Operatøren involvere Partene før forslaget sendes til styringskomiteen for endelig fastsettelse.

Styringskomiteen skal innen 1. desember hvert År fastsette arbeidsprogrammet og lete-, drifts- og investeringsbudsjettene for neste År, samt godkjenne drifts- og investeringsbudsjettet for de påfølgende 3 År og for hele investeringsperioden.

En Part kan i budsjettåret foreslå at styringskomiteen vedtar endringer i arbeidsprogrammet og budsjettene.

Operatøren skal hvert År innen utgangen av januar utarbeide og sende Partene en periodisering av drifts- og investeringsbudsjett for inneværende År.

Tidsfrister som nevnt i denne artikkel kan endres av styringskomiteen samt av Operatøren, dersom rapporteringsplikten overfor myndighetene tilsier dette.

12.3 Budsjettforlaget hovedelementer

Budsjettforlaget for kommende År skal inneholde et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett. Operatørens fordelingsmetoder for belastning av kostnader skal angis.

I investeringsbudsjettet skal faste poster og betingede poster angis særskilt. Utgifter i forbindelse med undersøkelse etter Petroleum, leteboring og evaluering av oppdagede Forekomster skal ikke medtas i investeringsbudsjettet, med mindre styringskomiteen vedtar noe annet.

12.4 Budsjettpostenes struktur og innhold

De poster som angis nedenfor skal benyttes for budsjett, rapportering og avregning, men styringskomiteen kan beslutte større detaljering av poster.

Budsjett/arbeidsprogram, månedsrapport og avregning skal spesifiseres i følgende poster:

[standard budsjettposter]

I en overgangsperiode på inntil 3 år fra ikrafttredelsen av denne Avtale, kan Operatøren ut fra kostnadmessige hensyn ved omlegging av sine systemer fravike nummereringen av budsjettpostene.

12.5 Utgiftsfullmakter m.v.

Operatøren kan bare pådra interessentskapet utgifter og forpliktelser innenfor rammene av utgiftsfullmakter godkjent av styringskomiteen i henhold til lete-, drifts- eller investeringsbudsjettet, dersom ikke annet er bestemt av styringskomiteen.

Ved gjennomføring av fastsatt arbeidsprogram kan Operatøren imidlertid overskride en budsjettpost eller en utgiftsfullmakt med inntil 10 %. Med budsjettpost forstås hver av hovedpostene 1-9 i artikkel 12.4. Ingen av budsjettene må overskrides med mer enn det laveste av 5 % eller 75 millioner NOK i Regnskapsåret. Prosentsatsene kan endres ved enstemmig vedtak av Partene.

Operatøren kan også pådra interessentskapet ansvar for utgifter som ikke omfattes av arbeidsprogrammet og lete-, drifts- eller investeringsbudsjettet, for et samlet beløp på 3 millioner NOK i Regnskapsåret for det enkelte budsjett. Beløpsgrensene kan justeres av styringskomiteen.

Er det i nødstilfelle ikke tid til å fremlegge en sak for styringskomiteen, kan Operatøren pådra interessentskapet ansvar for utgifter som han anser nødvendige for å beskytte liv, helbred eller eiendom, eller for å avverge eller begrense forurensninger.

Operatøren skal uten ugrunnet opphold gi styringskomiteen skriftlig melding om alle utgifter og forpliktelser som er uforutsette eller antas å kunne medføre budsjettavvik.

12.6 Prosjektstyring

For styring og fremdriftskontroll av vesentlige utbyggings- og modifikasjonsprosjekter skal det benyttes hovedkontrollestimat og hovedkontrollplan som etableres før igangsetting av prosjektet.

Hovedkontrollestimat og hovedkontrollplan skal endres når omfanget eller forutsetningene for prosjektet endres vesentlig. Ved oppdatering skal endring i premissene synliggjøres og legges frem for styringskomiteen for behandling.

Gjeldende kontrollestimat og kontrollplan skal utgjøre et forventningsrettet overslag på estimattidspunktet og reflektere de godkjente budsjetttrammer.

Operatøren skal fremlegge gjeldende kontrollestimater og kontrollplan for styringskomiteen, sammen med en analyse av muligheter for økt verdiskaping/ kostnadsreduksjoner og potensielle risiki, som kan påvirke planlagt måloppnåelse. Gjeldende kontrollestimater og kontrollplan skal revideres og legges frem for styringskomiteen til behandling to ganger i Året, med mindre styringskomiteen vedtar noe annet.

Oversikt

I og med at artikkel 12.1 – 12.4 gir den samlede reguleringen av hvordan arbeidsprogram og budsjett skal behandles og vedtas i styringskomiteen har jeg valgt å behandle disse bestemmelsene som ett punkt. Dette vil forhåpentligvis vise sammenhengen mellom og helheten i disse bestemmelsene. På grunn av den relativt klare angivelsen av hva som i medhold av artikkel 12.4 skal inngå i de forskjellige budsjettpostene har jeg valgt ikke å gjennomgå disse i detalj. Det som derimot krever en mer inngående behandling er reglene om utgiftsfullmakter i artikkel 12.5. I praksis oppstår mye diskusjon rundt hva som er tilstrekkelig og nødvendig for at operatøren kan pådra interessentskapet utgifter og således få dekning for sine kostnader hos rettighetshaverne. Etter min erfaring henger disse diskusjonene for det første sammen med hvordan man i praksis skal forstå artikkel 12.5 opp i mot andre bestemmelser, særlig reglene om arbeidsprogram / budsjetter, anskaffelser i artikkel 13 og ”no gain, no loss” prinsippet i artikkel 3.1, tredje ledd. For det andre er min erfaring at den til dels ulike praksisen både i forskjellige faser av interessentskapets liv, i forskjellige interessentskap og hos forskjellige operatører også medfører uklarhet rundt den praktiske håndteringen av utgiftsgrunnlag. Til dels lar disse diskusjonen seg løse med grunnlag i juridiske betraktninger. Men dersom det er ønskelig med en mer enhetlig håndtering på norsk sokkel av denne typen problemstillinger så kunne det, ut i fra det den praktiske konteksten til samarbeidsavtalen, vært formålstjenelig med noe mer spesifisering i avtalen av enkelte av disse problemstillingene.

Artikkel 12.1-12.4 – Generelt om arbeidsprogram og budsjetter

Arbeidsprogram og budsjetter er sentrale instrumenter for styringskomiteen til å styre interessentskapets og operatørens virksomhet.⁴⁹⁹ Disse danner også utgangspunktet for styringskomiteens utgiftsfullmakter.⁵⁰⁰ Reglene om arbeidsprogram og budsjetter ble i vesentlig grad utvidet og detaljert i forbindelse med innføringen av den nye standard samarbeidsavtalen. Sentralt i denne sammenhengen var forankringen av at rettighetshaverne skal involveres i prosessen med både utarbeidelse og endelig fastsettelse av både arbeidsprogrammet og budsjettet.⁵⁰¹ I tillegg til en omstrukturering av bestemmelsene, innførte man som nye bestemmelser artikkel 12.1, artikkel 12.2, tredje ledd og det standardiserte budsjettet i artikkel 12.4.

Når det gjelder det nevnte styringselementet må dessuten disse bestemmelsene ses i sammenheng med reglene for godkjenninger av innkjøp i artikkel 13. I tillegg til det generelle forholdet mellom disse systemene, bemerkes det at i forbindelse med vedtakelse av budsjettet skal styringskomiteen i medhold av artikkel 13.1, tredje ledd også vedta hvilke anskaffelser som skal inkluderes i planen for vesentlige beslutninger etter artikkel 11.5.

Øvrige elementer i konsesjonsverket vil i stor grad påvirke rammene for hva som direkte legges inn i arbeidsprogrammet, og dermed også indirekte i budsjettet. Dette gjelder særlig arbeidsforpliktelsen under utvinningstillatelsen, men også myndighetenes særskilte godkjenningssadganger (inkludativ vilkårsadgangen ved slike godkjennelser) vil prege både tidspunkt for og innhold i interessentskapets virksomhet.⁵⁰² En av de viktigste virkningene av arbeidsprogrammet – i alle fall rent praktisk – blir konsekvensene opp i mot hva som skal inkluderes i budsjettet og/eller fastsettes i form av utgiftsfullmakter.⁵⁰³

Artikkel 12.1, første ledd fastsetter den overordnede regelen for ar-

⁴⁹⁹ Jf. Boye Sivertsen Virksomhetsstyring s. 47-48.

⁵⁰⁰ Jf. Huitfeldt s. 217.

⁵⁰¹ Jf. Boye Sivertsen Virksomhetsstyring s. 47.

⁵⁰² Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 53.

⁵⁰³ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 54.

beidsprogrammet og budsjettet sin funksjon og innhold, mens andre ledd angir noe mer om hvilke hovedelementer som skal prege arbeidsprogrammet. I medhold av artikkel 12.1, første ledd skal man både legge frem et ”fast” arbeidsprogram og budsjett, og eventuelt et ”opsjonsbudsjett”. Det faste budsjettet skal konkretisere ”økonomiske rammer” for budsjettåret. I så måte kan budsjettet ses på som et tallmessig uttrykk for arbeidsprogrammet.⁵⁰⁴ Sammen angir budsjett og arbeidsprogram i utgangspunktet på bindende måte den virksomheten operatøren skal gjennomføre for interessentskapet og hva disse aktivitetene skal koste.⁵⁰⁵

De prosessuelle reglene for behandling og fastsetting av arbeidsprogrammet og budsjetter finner vi i artikkel 12.2.⁵⁰⁶ Forutsetningsvis vil disse reglene legge grunnlaget for konstruktive diskusjoner i styringskomiteen og dermed bidra til at det oppnås tilstrekkelig enighet om arbeidsprogram og budsjett. Det påpekes likevel at det ikke foreligger noen særlige mekanismer for å *fremtvinge* enighet om disse. Arbeidsprogrammet og budsjettet vil først være vedtatt når det foreligger et positivt vedtak i medhold av den alminnelige regelen om flertallsvedtak i styringskomiteen, jf. Spesielle bestemmelser artikkel 3.2. Dersom vedtakelsen av disse drar ut i tid vil man dermed kunne risikere at operatøren vil mangle de sentrale grunnlagene for å pådra interessentskapet utgifter, jf. artikkel 12.5.

Oppstillingen av budsjettets innhold angis i artikkel 12.3 og 12.4 som fastsetter strukturen i budsjettet, eventuelt to budsjetter dersom det også er grunnlag for et eget investeringsbudsjett. Bakgrunnen for dette standardiserte budsjettet var å kunne dra nytte av sammenligning med andre interessentskap for at partnerne lettere skal kunne føre kontroll med operatørens kostnader og dermed bidra til økt kostnadseffektivitet i interessentskapene.⁵⁰⁷

Utgifter til undersøkelse og letevirksomhet skal inntas i det alminnelige driftsbudsjettet, jf. hovedpostene 1-3 i standard budsjett i artikkel

⁵⁰⁴ Jf. Huitfeldt s. 218.

⁵⁰⁵ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-90.

⁵⁰⁶ Dette systemet er beskrevet i Boye Sivertsen Virksomhetsstyring s. 47-49.

⁵⁰⁷ Jf. Heilemann s. 31.

12.4 og den negative avgrensningen i artikkel 12.3, andre ledd, andre punktum. Det blir således egentlig ikke snakk om noe eget letebudsjett slik artikkel 12.2, andre og fjerde ledd synes å forutsette, selv om man ofte referer til dette i praksis når man omtaler letekostnadene. Begrepsbruken ”lete-, drifts- eller investeringsbudsjettet” synes å basere seg på de ulike fasene man i utgangspunktet legger til grunn i et interessentskap liv; lete-, prosjekterings-/utbyggings-, og produksjonsfasen.⁵⁰⁸ Denne begrepsbruken fremstår likevel i sin kontekst som noe upresis. I medhold av artikkel 12.3 vil de to hovedtypene av budsjett være henholdsvis driftsbudsjett og investeringsbudsjett.

Dersom rammene for budsjettet endrer seg i løpet av budsjettåret har styringskomiteen anledning til å endre budsjettet, både gjennom å utvide eller innta nye budsjettposter og gjennom å redusere eller ta vekk budsjettposter, jf. artikkel 12.2, femte ledd.⁵⁰⁹

Opsjonsbudsjettet skal inneha ”estimerer for aktiviteter som er planlagt fremlagt for styringskomiteen for godkjenning i løpet av budsjettåret”. Med andre ord kan det synes som det forutsettes at opsjonsbudsjettet skal adressere aktiviteter som ikke er inkludert i arbeidsprogrammet (og dermed heller ikke i det faste budsjettet).⁵¹⁰ Dette må i neste omgang forutsette at styringskomiteen senere må gjennomføre en egen godkjenning for at elementer i opsjonsbudsjettet skal kunne anses som inkludert i arbeidsprogrammet og det faste budsjettet.⁵¹¹ Dermed vil den naturlige følgen være at opsjonsbudsjettet som sådan ikke nødvendigvis trenger godkjenning av styringskomiteen.⁵¹² Opsjonsbudsjettet kan dermed heller ses på som en form for rapporteringsmekanisme for å kunne ha en viss oversikt over interessentskapets mulige samlede fremtidige eksponering men som ved vedtakelsen av det aktuelle årets faste budsjett ikke binder rettighetshaverne opp til denne ytterligere kostnads eksponeringen. Noe annet er selvsagt at styringskomiteen når det får

⁵⁰⁸ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-6.

⁵⁰⁹ Jf. Kaasen Cash calls s. 305.

⁵¹⁰ Jf. Kaasen Cash calls s. 304.

⁵¹¹ Dette synes også forutsatt i LF-2009-53098.

⁵¹² Jf. Kaasen Cash calls s. 304.

forelagt et slikt opsjonsbudsjett vil kunne instruere operatøren om ikke å igangsette aktiviteter som vil kunne medføre at man senere vil måtte møte en slik eksponering. I så måte vil styringskomiteens vedtakelse av et budsjett med der tilknyttet opsjonsbudsjett i praksis kunne gi en viss føring for de senere diskusjoner om å gjennomføre de aktuelle aktivitetene.

Artikkel 12.5 – Utgiftsfullmakter m.v.

Generelt om utgiftsgrunnlag

Generelt kan man si at gjennom interessentskapets vedtakelse av årlige arbeidsprogram og budsjetter fastsettes operatørens fullmakter til å forestå gjennomføringen av aktiviteter på vegne av interessentskapet og dermed pådra interessentskapet utgifter.⁵¹³ Slik sett kan man si at arbeidsprogram og budsjett utgjør noen av de sentrale styringsmekanismene rettighetshaverne har overfor operatøren. Men vedtakelsen av arbeidsprogram og budsjett utgjør i utgangspunktet kun utgangspunkter og rammene for pådragelse av utgifter. Spørsmålet om operatørens utgiftsdekning går altså videre enn kun å se hen til hva som er godkjent i arbeidsprogrammet og/eller budsjettet.

Artikkel 12.5, første ledd har en særlig regulering av i hvilke tilfeller operatøren kan pådra interessentskapet utgifter. Dette er den sentrale bestemmelsen med hensyn til å fastlegge operatørens rett til å pådra interessentskapet utgifter. Bestemmelsen må ses i sammenheng med artikkel 8.1 om tilskuddsplikt og regnskapsavtalen artikkel 1.2.1 om cash calls og videre de detaljerte bestemmelsene i regnskapsavtalen om kostnadsbelastninger. Men de krav som ligger i artikkel 12.5, første ledd regulerer likevel ikke operatørens rett til betaling og oppfyllelse av forpliktelser som allerede påhviler interessentskapet.⁵¹⁴

Bestemmelsen i artikkel 12.5, første ledd legger til grunn at rettighetshavernes utgiftsplikt kun oppstår dersom det foreligger ”utgiftsfull-

⁵¹³ Jf. Selvig Samarbeidsavtalen s. 8.

⁵¹⁴ Jf. Huitfeldt s. 230.

makter godkjent av styringskomiteen”.⁵¹⁵ Det er med andre ord i utgangspunktet ikke tilstrekkelig at utgiften følger av det vedtatte arbeidsprogrammet og budsjettet.⁵¹⁶ Dette er konsistent med den funksjon arbeidsprogrammet og budsjettet er tillagt etter artikkel 12.1, jf. ”[a]rbeidsprogram og budsjett skal konkretisere hovedaktiviteter og økonomiske rammer for det kommende Året” (min utheving). Utgiftsfullmaktene kan dermed sies å ha en funksjon som både en begrensning av operatørens rett til å pådra rettighetshaverne forpliktelser, og som et økonomisk styringsverktøy for rettighetshaverne.⁵¹⁷

En utgiftsfullmakt har tradisjonelt blitt omtalt i dagligtale som en ”AFE” (av det engelske Authority for Expenditure), men det er ikke en entydig begrepsbruk rundt dette i dag. Det sentrale med en slik utgiftsfullmakt må være at det er et særskilt og klart grunnlag for hva styringskomiteen godkjenner av type aktivitet som skal utføres og hvilke utgifter operatøren kan pådra interessentskapet ved utførelsen av aktiviteten. I alle tilfeller må det legges til grunn at Utgiftsfullmakten er klart angitt, mest praktisk i form av et beslutningsnotat eller lignende, som vedtas særskilt av styringskomiteen. I det videre benyttes begrepet ”Utgiftsfullmakt” om slike grunnlag.

Når det gjelder *praksis* rundt bruken av utgiftsfullmakter synes denne å variere i interessentskapene. I noen interessentskap synes det som om interessentskapene først og fremst behandler egne særskilte utgiftsfullmakter for større prosjekter. Dette kan være investeringselementer (”CAPEX”), brønner eller mer vesentlige driftsprosjekter. For driftsutgifter (”OPEX”) – i alle fall for relativt sett lavere kostnader – synes det til dels å være en praksis for ikke å vedta egne utgiftsfullmakter, men at det er tilstrekkelig at styringskomiteen vedtar arbeidsprogrammet og budsjettet. Men fra et rettslig ståsted vil det avgjørende være samarbeidsavtalens reguleringer som jeg gjennomgår nedenfor.⁵¹⁸

⁵¹⁵ Jf. Kaasen Cash calls s. 309.

⁵¹⁶ Jf. Kaasen Cash calls s. 309-310.

⁵¹⁷ Jf. Kaasen Cash calls s. 310 og Arnesen Samarbeidsavtalen s. 44, inklusiv ytterligere kommentarer om funksjonen som styringsverktøy.

⁵¹⁸ Slik lagt til grunn i LF-2009-53098 på kjennelsens s. 7.

Det fremkommer videre av bestemmelsen at utgiftsfullmakten i utgangspunktet må være i henhold til budsjettet.⁵¹⁹ I så måte vil utgiftsfullmaktene kun beslutte hvordan og når utgiften skal pådras,⁵²⁰ samt også en mer konkret angivelse/nedbryting av de kostnadene som skal kunne pådras. De aktuelle kostnadene må ligge innenfor et vedtatt budsjett for at man skal kunne vedta en utgiftsfullmakt om å pådra disse utgiftene.⁵²¹ Dermed kan det sies at det er budsjettet og ikke arbeidsprogrammet som gir det direkte grunnlag for utgiftsfullmakter.⁵²² I praksis vil likevel dette ikke utgjøre noen særlig begrensning; dersom styringskomiteen ønsker å vedta en utgiftsfullmakt som ligger utenfor budsjettet så vil styringskomiteen kunne gjøre dette gjennom at arbeidsprogrammet og budsjettet formelt endres.⁵²³

Men artikkel 12.5, første ledd legger også til grunn at noe annet kan være bestemt av styringskomiteen. Dette må forstås dit hen at styringskomiteen kan beslutte at man ikke trenger en spesifikk utgiftsfullmakt. At styringskomiteen har bestemt dette vil eksempelvis følge i de tilfeller hvor styringskomiteen i medhold av artikkel 13.1 har godkjent en konkret kontrakt.⁵²⁴ I praksis vil det nok også være forsvarlig å anvende en tilsvarende betraktning for kontrakter innenfor arbeidsprogrammet og budsjettet som faller under beløpsgrensene for styringskomiteens godkjenning i medhold av artikkel 13.1, femte ledd. Men pådragelsen av kostnader under kontrakter må nok likevel ligge innenfor de ytre grensene i artikkel 12.5, andre ledd. I relasjon til sistnevnte bestemmelse bør nok dermed referansen til utgiftsfullmakt gis analogisk anvendelse på det kostnadsgrunnlaget som ble lagt til grunn når styringskomiteen godkjente kontrakten.

Et unntak til utgangspunktet om at kostnader forutsetter en godkjent utgiftsfullmakt vil være erstatningskrav som gjelder interessentskapets

⁵¹⁹ Om bestemmelsens henvisning til "lete-, drifts- eller investeringsbudsjettet" se under behandlingen av artikkel 12.1 – 12.4.

⁵²⁰ Jf. Michelet s. 136 og Huitfeldt s. 219.

⁵²¹ Jf. Michelet Utgiftsfullmakter s. 135, Kaasen Cash calls s. 309 og Huitfeldt s. 219.

⁵²² Jf. Huitfeldt s. 218.

⁵²³ Kaasen Cash calls s. 309 og Huitfeldt s. 218.

⁵²⁴ Jf. Kaasen Cash calls s. 309.

virksomhet og som interessentskapet må dekke overfor tredjemenn. Med grunnlag i den alminnelige bakgrunnsretten, inklusive relevante reguleringer i petroleumsløven og den generelle tilskuddsplikten i artikkel 7.1, må det for slike krav legges til grunn at rettighetshaverne ikke kan nekte å dekke dem med basis i de tekniske reglene om utgiftsfullmakter og cash calls.⁵²⁵ Tilsvarende må legges til grunn for kostnader etablert gjennom myndighetsvedtak, inklusiv foretaksstraff.⁵²⁶ For begge denne typen kostnader må tilskuddsplikten gjelde uavhengig av om kravet kanaliseres gjennom operatøren eller en av rettighetshaverne.⁵²⁷

Det kan likevel spørres om det må legges til grunn en viss presisering av dette prinsippet. I mange tilfeller vil vedtakelsen av kravet være en egen beslutning. For alle privatrettslige krav kan man velge å akseptere dette eller å avvise det med den konsekvens at det eventuelt blir innbrakt til domstolsbehandling. Ved en domsavsigelse vil man også kunne ha mulighet til å anke denne. I offentligrettslige krav så som eksempelvis et forelegg på grunn av brudd på HMS forskriftene, vil man tilsvarende kunne nekte å godta forelegget med den konsekvens at saken kan bli brakt inn for domstolsbehandling. Spørsmålet blir dermed i slike situasjoner hvorvidt rettighetshaverne kan nekte å betale slike utgifter dersom operatøren har valgt å akseptere kravet uten å forankre denne beslutningen i styringskomiteen. Artikkel 1.4, bokstav d) legger til grunn at styringskomiteen skal avgjøre ”[e]rstatningskrav av prinsipiell betydning eller av vesentlig størrelse”. Det er mulig at denne bestemmelsen kan tolkes antitetisk i forhold til det nedre innslagspunktet slik at operatøren kan velge å vedta og deretter innkreve kostnadene fra rettighetshaverne, for erstatningskrav som *ikke* er av prinsipiell betydning eller av vesentlig størrelse. Dersom kravet *er* av prinsipiell betydning eller vesentlig størrelse blir spørsmålet mer komplisert.⁵²⁸

Dersom et krav har sitt grunnlag i grov uaktsomhet eller forsett utøvet av operatørens ledelse eller overordnet personell så vil rettighetshaverne

⁵²⁵ Jf. Kaasen Cash calls s. 312-313 og Huitfeldt s. 235-236.

⁵²⁶ Jf. Kaasen Cash calls s. 313 og Huitfeldt s. 235-236.

⁵²⁷ Jf. Kaasen Cash calls s. 313.

⁵²⁸ Om dette se også under behandlingen av artikkel 3.1.

kunne fremme regresskrav mot operatøren i medhold av og innenfor rammene av artikkel 3.5. Rettighetshavernes krav mot operatøren og operatørens belastningsrett er to prinsipielt adskilte spørsmål. Disse kravene må dermed i utgangspunktet behandles separat og uavhengig av hverandre.⁵²⁹ Det vil i utgangspunktet heller ikke foreligge noen motregningsrett for rettighetshaverne.⁵³⁰ Likevel vil jeg anta at det i praksis vil være vanskelig for en operatør å få rettighetshaverne til å dekke operatørens kostnader i de tilfeller hvor det er rimelig klart at det foreligger ansvar for operatøren etter artikkel 3.5.

Det kan også bli et spørsmål om det ut over de nevnte tilfellene finnes videre anledning for operatøren til aktivt å pådra interessentskapet utgifter som denne kan kreve at dekkes av rettighetshaverne. I praksis relaterer dette seg først om fremst til at operatøren inngår kontrakter som ikke er godkjent av rettighetshaverne og dermed pådrar interessentskapet kostnader,⁵³¹ samt til operatørens egne kostnader knyttet til den daglige driften av virksomheten.

For det første vil det antakeligvis ikke foreligge noe slikt grunnlag i de situasjoner hvor operatøren foretar handlinger i direkte konflikt med styringskomiteens vedtak.⁵³² Et eksempel på dette vil kunne være der hvor styringskomiteen har besluttet at man ikke skal inngå en kontrakt, men hvor operatøren i ettertid likevel inngår denne.

For det andre blir det spørsmål om hvordan man skal håndtere kostnader under en kontrakt som er inngått uten at operatøren har forelagt beslutningen om å inngå kontrakten for styringskomiteen. Dersom kontrakten ikke er inngått på vegne av interessentskapet, men er inngått i operatørens navn, så vil det ikke foreligge belastningshjemmel for operatøren.⁵³³

Mer usikkert er det i de tilfeller hvor operatøren inngår en kontrakt

⁵²⁹ Jf. Huitfeldt s. 229.

⁵³⁰ Jf. Huitfeldt s. 243, og Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-152 – 3-153. Se dog Kaasen Cash calls s. 314 som synes å indikere at operatøren i slike tilfeller vil være avskåret fra i første omgang å søke dekning fra rettighetshaverne.

⁵³¹ Jf. Kaasen Cash calls s. 315.

⁵³² Jf. Kaasen Cash calls s. 316.

⁵³³ Jf. Huitfeldt s. 232.

på vegne av interessentskapet, i interessentskapet navn, fremdeles uten noen beslutning i styringskomiteen. På den ene siden har det med grunnlag først og fremst i ”no gain, no loss” prinsippet blitt hevdet at rettighetshaverne i slike tilfeller er forpliktet til å dekke de utgifter som pådras gjennom kontraktsinngåelsen.⁵³⁴ I denne sammenhengen er det vist til at i misbrukstilfeller – noe som fort vil kunne hevdes å foreligge dersom slike situasjoner medfører et tap for interessentskapet – vil rettighetshaverne kunne ivareta sine interesser gjennom et regressansvar overfor operatøren i medhold av artikkel 3.5.⁵³⁵ Dersom man skal legge til grunn den sistnevnte betraktning må man nok også i misbrukstilfellene inkludere de helt grunnløse kravene som for eksempel foreligger der hvor samarbeidsavtalen eksplisitt legger til grunn at operatøren ikke kan pådra rettighetshaveren visse utgifter. Et slikt eksempel finner man i artikkel 4.3, fjerde ledd om operatørens egne utgifter knyttet til visse former for operatørskifte. Dersom rettighetshaverne ut i fra denne betraktningen aksepterer likviditetsansvaret vil en praktisk løsning kunne være å betale slike krav med uttrykkelig forbehold.

På den andre siden har det med grunnlag i behovet for rettighetshavernes vern blitt hevdet at operatøren i slike tilfeller ikke vil ha et tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag.⁵³⁶ Etter min mening er denne betraktning i overensstemmelse med det grunnleggende systemet i samarbeidsavtalen. Dette spørsmålet må også ses i lys av spørsmålet om styringskomiteen i visse situasjoner er forpliktet til å utstede en utgiftsfullmakt. Det er lagt til grunn at dersom styringskomiteen har vedtatt et arbeidsprogram som angir den aktuelle aktiviteten og et budsjett som angir den tilknyttede kostnaden, så vil styringskomiteen ikke lenger stå fritt til å nekte å vedta en utgiftsfullmakt innenfor disse grensene.⁵³⁷ Med grunnlag i at styringskomiteen er interessentskapets øverste organ, jf. artikkel 1.3, første ledd, første punktum, jf. fjerde ledd, kan jeg likevel vanskelig se at denne fri-

⁵³⁴ Jf. Huitfeldt s. 233-234.

⁵³⁵ Jf. Huitfeldt s. 233.

⁵³⁶ Jf. Kaasen Cash calls s. 316 som også viser til at en slik handlemåte vil kunne kvalifisere som grovt uaktsom og dermed falle inn under operatørens individuelle ansvar etter artikkel 3.5.

⁵³⁷ Jf. Michelet s. 134-136, Arnesen s. 54 og Huitfeldt s. 237-238.

heten skulle kunne begrenses for mye.⁵³⁸ Rettighetshaverne kan ha mange gode grunner for å vurdere den aktuelle aktiviteten annerledes enn operatøren. Rettighetshaverne må derfor grunnleggende sett ha stor adgang til selv å vurdere disse forholdene. Jeg kan heller ikke se at hensynene bak ”no gain, no loss” prinsippet⁵³⁹ skulle tilsi at det skulle kunne gi et generelt grunnlag for operatøren til å foreta handlinger ut over de grunnleggende utgangspunktene som det øvrige systemet i samarbeidsavtalen legger opp til. Dersom operatøren velger å iverksette aktiviteter uten å ha tilstrekkelig grunnlag vil dette prinsipielt sett derfor måtte være på operatørens risiko.⁵⁴⁰ Jeg mener derfor at det først er der hvor styringskomiteens manglende vedtakelse av en utgiftsfullmakt som ligger innenfor et vedtatt arbeidsprogram og budsjett klart ikke er begrunnet i saklige hensyn, at det eventuelt kunne blitt tale om et ”mislighold” overfor operatøren.

Det er eventuelt bruk av penger, beslutning om å inngå kontrakt eller beslutning om å iverksette tiltak som krever slik særskilt vedtak i styringskomiteen. Operatørens planlegging og forberedelse av aktiviteter som sådan krever neppe særskilt vedtak i styringskomiteen med mindre styringskomiteen tidligere har besluttet begrensninger i slik aktivitet. Løpende kostnader for operatørens personell som er knyttet til operatørens kjerneoppgaver slik disse fremkommer av samarbeidsavtalen, må dermed kunne kreves dekket av interessentskapet.⁵⁴¹ Selv om dette for så vidt ligger utenfor ordlyden i artikkel 12.5, må det innfortolkes i de alminnelige forpliktelsene til operatøren sammenholdt med ”no gain, no loss” prinsippet. Dette må gjelde uavhengig av om interessentskapet har vedtatt et budsjett som dekker kostnadene eller om budsjettet ennå ikke er vedtatt.⁵⁴²

⁵³⁸ Jf. Michelet som på s. 136 legger til grunn en relativt begrenset liste av unntak. Huitfeldt synes på s. 237-238 å støtte anvendelsen av en slik liste og legger på s. 238 til grunn at dersom en utgiftsfullmakt nektes ut over disse grunnene så vil det kunne utgjøre et ”mislighold” overfor operatøren.

⁵³⁹ Om dette se Eggen s. 3-6.

⁵⁴⁰ Slik også lagt til grunn i Huitfeldt s. 238 dog ikke like prinsipielt.

⁵⁴¹ Slik også lagt til grunn i Huitfeldt s. 236-237 og Michelet som på s. 134 viser til at ”hvor det foreligger et vedtatt budsjett og arbeidsprogram [har operatøren] en plikt til å sette i gang forberedelsen av dette”.

⁵⁴² Jf. Huitfeldt s. 238.

Mer komplisert blir det med hensyn til slike løpende aktiviteter som omfatter eksterne forhold, så som eksempelvis bruk av leverandører. Dersom det er tale om løpende utgifter som ligger innenfor et vedtatt budsjett og en inngått kontrakt så må det nok i utgangspunktet kunne legges til grunn at løpende utgifter for å iverksette slike tiltak må kunne kreves dekket av interessentskapet. Dette må gjelde så fremt disse kostnadene er nødvendige for å gjennomføre aktivitetene eller der hvor styringskomiteen ikke intervensjonerer med hensyn til måten utgiftene pådras på.⁵⁴³ Ut over de løpende utgiftene må det i tillegg være godkjent en utgiftsfullmakt som grunnlag for operatørens utgifter.⁵⁴⁴

Artikkel 13.1, fjerde ledd inneholder en særskilt regulering som retter seg mot mer langvarige kontraktsforpliktelser. Etter denne bestemmelsen har rettighetshaverne en plikt til å innrette seg slik at man kan forplikte seg i henhold til en anskaffelses varighet for anskaffelser som har en varighet utover det kommende budsjett året. Kjernen i denne bestemmelsen er klar nok; når interessentskapet har inngått en avtale så er det klart at man er bundet av denne (innenfor kontraktens rammer). Dersom det skal være noe videre innhold i denne bestemmelsen så må det nok også innfortolkes en plikt for rettighetshaverne til å dekke operatørens utlegg ved gjennomføringen av den, selv om slike utlegg i tid skulle komme etter et vedtatt budsjett. Det blir med andre ord en plikt for rettighetshaverne til å innta slike kostnader i de videre relevante budsjetter og cash calls for å inndrive kostnadene vil være berettigede. Noe mer komplisert blir likevel spørsmålet når det kommer til overskridelser, endringsordrer og andre uforutsette utviklinger under kontraktens levetid.

Dette må nok løses ut i fra en vurdering av hva styringskomiteen faktisk vedtok når de godkjente avtalen. Med andre ord må det vurderes hvorvidt operatøren kan sies å ha pådratt interessentskapet nye forpliktelser.⁵⁴⁵ Dersom en overskridelse følger som en del av det arbeidsomfang som opprinnelig lå inne i kontrakten, eksempelvis på grunn av svingninger i råvaremarkedet sammenholdt med prismekanismer som følger

⁵⁴³ Jf. Huitfeldt s. 237-238.

⁵⁴⁴ Jf. Huitfeldt s. 239.

⁵⁴⁵ Jf. Huitfeldt s. 236.

slike svingninger, så taler mye for at rettighetshaverne har en plikt til å dekke slike kostnader.⁵⁴⁶ Når det gjelder endringsordrer initiert av operatøren overfor leverandøren så vil man måtte holde disse direkte opp i mot hva styringskomiteen i sin tid godkjente. Dersom endringene medfører kostnader som ligger utenfor de kostnadsrammene som styringskomiteen godkjente sammenholdt med overskridelsesfleksibiliteten som ligger i artikkel 12.5, andre ledd, så vil styringskomiteen måtte revidere budsjettet før operatøren kan utstede slike endringsordrer. Tilsvarende må i utgangspunktet også gjelde for andre uforutsette utviklinger som under den respektive kontrakten behandles under endringsordresystemet. Dette må likevel presiseres dit hen at dersom interessentskapet gjennom operatøren under kontrakten er forpliktet til å bære disse kostnadene, så må rettighetshaveren ha en plikt til å gi operatøren de nødvendige utgiftsfullmakter. Dette bildet kan i praksis bli noe mer sammensatt der hvor det har blitt utstedt en endringsordre, men hvor det i ettertid viser seg at kostnadene ved denne blir større enn antatt (og dermed faller utenfor artikkel 12.5, andre ledd).⁵⁴⁷ Dersom det foreligger uenighet om hvorvidt interessentskapet gjennom operatøren i den aktuelle kontrakt er forpliktet til å dekke de aktuelle kostnadene overfor leverandøren, så må dette løses på tilsvarende måte som for forelegg/bøter fra offentlige myndigheter, jf. artikkel 3.1, tredje ledd og artikkel 1.4, punkt d).⁵⁴⁸

Det påpekes at det kan tenkes at operatøren i medhold av den alminnelige fullmaktslæren i visse situasjoner kan være legitimert i forhold til tredjemenn til å overskride sine utgiftsfullmakter i interessentskapet, jf. også det selskapsrettslige prinsippet i selskapsloven § 2-22 (2). Uavhengig av hvilke virkninger dette har overfor en slik tredjemann, så vil dette

⁵⁴⁶ Jf. Huitfeldt s. 236.

⁵⁴⁷ I mange tilfeller vil operatøren og leverandøren søke enighet om kostnadsmessige implikasjoner før man implementerer en endringsordre, men det finnes også mange tilfeller hvor kostnadsbildet først manifesterer seg etter at endringsordren er implementert. Videre kommer spørsmålet om å akseptere hvorvidt de enkelte kostnadskrav er legitime og dermed skal dekkes av operatøren. For disse spørsmålene og hvordan de håndteres i kontraktssammenheng vises det for eksempel til det systemet som følger av NTK 07 artikkel 12.2 og etterfølgende bestemmelser.

⁵⁴⁸ Om dette se under behandlingen av artikkel 3.1.

kunne representere et mislighold overfor rettighetshaverne, noe som i sin tid kan lede til et eventuelt erstatningskrav i medhold av artikkel 3.5 eller krav om oppsigelse av operatørselskapet i medhold av artikkel 4.2, tredje ledd, bokstav a), innenfor de rammene som følger av disse bestemmelsene.

Regulerte overskridelser av utgiftsgrunnlag

I medhold av artikkel 12.5, andre til fjerde ledd har operatøren i visse situasjoner og/eller innenfor visse størrelsesordener anledning til å forplikte interessentskapet utover det alminnelige utgiftsgrunnlaget.

For det første kan operatøren etter andre ledd i en viss grad pådra interessentskapet ekstra utgifter ”[v]ed gjennomføring av fastsatt arbeidsprogram”. At kostnadene pådras ved gjennomføring av arbeidsprogrammet og ikke ved annen virksomhet er altså en forutsetning for at operatøren kan påberope seg denne overskridelsesretten.⁵⁴⁹ Henvisningen til fastsatt arbeidsprogram må gjelde slikt arbeidsprogram som er fastsatt av styringskomiteen i medhold av artikkel 12.2, fjerde ledd. Videre må det selvfølgelig også forutsettes at operatøren ikke handler utenfor ytterligere begrensninger styringskomiteen har vedtatt, eksempelvis ved å spesifisere hvordan en aktivitet skal utføres.⁵⁵⁰ Denne retten er begrenset både konkret i forhold til de enkelte hovedbudsjettposter, og i forhold til en samlet overskridelse av hele budsjettet. Henvisningen til samlede overskridelser av ”budsjettene” må forstås som en henvisning til det ordinære driftsbudsjettet, samt til et eventuelt investeringsbudsjett dersom det er grunnlag for dette, jf. artikkel 12.3.

Tidligere fulgte det at ”beløpsgrensene” kunne endres av styringskomiteen. Med den nye standard samarbeidsavtalen ble det justert til at ”prosentsatsene” kan endres enstemmig av rettighetshaverne. En slik endring vil altså ikke kreve godkjenning fra Olje- og energidepartementet i medhold av Spesielle bestemmelser artikkel 8. Etter sin ordlyd kan man hevde at grensen for samlede budsjettoverskridelser med 75 millioner

⁵⁴⁹ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-90.

⁵⁵⁰ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-90.

kroner dermed ikke skulle kunne endres ved enstemmighet. Dette synes dog noe upraktisk da de samme hensynene som gjør seg gjeldende for prosentgrensene også vil være gjeldende for den konkrete beløpsgrensen. Antakeligvis vil man derfor kunne tolke andre ledd, tredje punktum utvidende slik at man også med enstemmighet kan endre den konkrete beløpsgrensen.

For det andre kan operatøren etter tredje ledd pådra interessentskapet ekstra utgifter i forbindelse med aktiviteter som ikke er omfattet av arbeidsprogrammet og budsjettet.⁵⁵¹ Dette er dog en meget begrenset adgang i og med at den avgrenses til 3 millioner kroner samlet sett i Regnskapsåret. Slike kostnader kan eksempelvis omfatte utgifter til å etterkomme offentlige pålegg eller krav.⁵⁵² Eksempler på dette kan eksempelvis være betaling av NOx avgift. En annen kategori kan være erstatningskrav forutsatt at de ikke er av prinsipiell betydning eller ikke er av en vesentlig størrelse slik at de må legges frem for styringskomiteen i medhold av artikkel 1.4, bokstav d).⁵⁵³ Det er likevel antakeligvis tvilsomt om operatøren uten videre kan få dekket slike krav.⁵⁵⁴

For det tredje kan operatøren etter fjerde ledd pådra interessentskapet utgifter i forbindelse med nødstilfeller.⁵⁵⁵ Selv om det her ikke foreligger en beløpsgrense for slike utgifter, så må utgiftene være knyttet til beskyttelse av "liv, helbred eller eiendom, eller for å avverge eller begrense forurensninger". Dette må innbefatte både eiendom som inngår i rettighetshavernes fellesmasse, og tredjemanns eiendom.⁵⁵⁶ Forurensning omfatter ikke bare petroleumsforurensning etter petroleumsloven kapittel 7, men omfatter alle typer forurensning og må nok i så måte ses opp i mot forurensningslovgivningen. Men det er ikke tilstrekkelig at det kun er snakk om andre

⁵⁵¹ Om bestemmelsens henvisning til "lete-, drifts- eller investeringsbudsjett" se under behandlingen av artikkel 12.1 – 12.4.

⁵⁵² Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-91.

⁵⁵³ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-91.

⁵⁵⁴ Om dette se under behandlingen av artikkel 3.1.

⁵⁵⁵ Huitfeldt legger på s. 231 til grunn at praksis og teori rundt læren om uanmodet forretningsførsel (*negotiorum gestio*) vil være relevant ved tolkning av denne nødfullmakten.

⁵⁵⁶ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-92 – 3-93.

type konsekvenser så som tidstap i fremdriften av en aktivitet.⁵⁵⁷

Koblingen mellom utgiftene og siktemålet for bruken av dem under artikkel 12.5, fjerde ledd vil være fastsatt skjønnsmessig av operatøren, jf. "[...] som *han anser nødvendige [...]*" (min utheving). Det kreves altså ikke at den aktuelle handlingen leder til et godt resultat – det avgjørende blir nødvendigheten av å søke den aktuelle handlingen.⁵⁵⁸ Ei heller kan det legges til grunn en mer objektiv etterfølgende vurdering.⁵⁵⁹ Det foreligger riktignok en objektiv avgrensning av situasjonen for slike kostnader i og med at de kun kan pådra "i nødstilfelle" hvor det "ikke [er] tid til å fremlegge en sak for styringskomiteen". Sammenholdt med artikkel 2.4 om bruk av L2S, må artikkel 12.5, fjerde ledd forstås slik at det kun gjelder akutte krisesituasjoner som man umiddelbart eller meget raskt må håndtere operasjonelt. I slike krisesituasjoner vil operatøren likevel fremdeles måtte forholde seg til notifikasjonspliktene i artikkel 12.5, femte ledd og 13.3. I den grad situasjonen varer over noe tid, vil det etter hvert være anledning til å bringe situasjonen inn for styringskomiteen for å få vedtak for de nødvendige utgifter. Jeg vil anta at man likevel i praksis vil måtte innfortolke en ikke uvesentlig grad av fleksibilitet. Dette henger sammen med at i alle fall for situasjoner av et visst omfang vil det kunne være utfordrende å samle tilstrekkelig informasjon for å kunne fremlegge saken i sin fulle bredde for styringskomiteen, samtidig som man håndterer situasjonen operasjonelt. Jeg forutsetter likevel at fremleggelsen har en større grad av innhold enn en mer begrenset informasjon. Dessuten vil pliktene etter lovverket til å håndtere situasjonen pålegge interessentskapet og også operatøren individuelt å gjennomføre handlinger som medfører utgifter uavhengig av hvorvidt styringskomiteen har godkjent dem eller ei.

Notifikasjonsplikt for budsjettavvik

Det følger av artikkel 12.5, femte ledd at operatøren i forbindelse med budsjettavvik har en plikt til å underrette styringskomiteen "uten ugrun-

⁵⁵⁷ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-92.

⁵⁵⁸ Jf. Huitfeldt s. 231.

⁵⁵⁹ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-93.

net opphold”. I dette antar jeg at operatøren må få tid til i tilstrekkelig grad å skaffe seg oversikt over det aktuelle forholdet, og til en viss grad også kunne redegjøre for konsekvenser av forholdet. Dersom operatøren ikke gis tid til å få oversikt over slike forhold vil det være en fare for at styringskomiteen ikke får ”tilstrekkelig bakgrunnsmateriale” i tilknytning til forholdet, jf. artikkel 2.1, andre ledd, andre punktum. Det må likevel påpekes at mens bakgrunnen for regelen om bakgrunnsinformasjon i artikkel 2.1 er å gjøre styringskomiteen i stand til å fatte vedtak, foreligger det ikke nødvendigvis en tilsvarende begrunnelse for regelen i artikkel 12.5, femte ledd. Jeg antar dermed at operatøren ikke nødvendigvis kan vente med slik notifikasjon til han har den informasjonsmengden som kreves for at styringskomiteen skal fatte vedtak. Det vises i denne sammenheng også til at det som skal informeres om under denne bestemmelsen er ”utgifter og forpliktelser som er uforutsette eller *antas å kunne medføre* budsjettavvik” (min utheving). Jeg vil videre anta at hva som måtte ligge innenfor ”uten ugrunnet opphold” vil måtte variere både i forhold til kompleksiteten av det aktuelle forholdet og i forhold til størrelsen på utgiften eller rekkevidden av forpliktelsen.

Da denne bestemmelsen kun legger til grunn en notifikasjonsforpliktelse kan jeg vanskelig se at operatøren skulle pådra seg noe ansvar ved å informere etter for lang tid. Det eneste tapet som eventuelt kunne være aktuelt måtte være eventuelle merkostnader som måtte bli påløpt styringskomiteen ved en slik varsling. Et slikt ansvar vil uansett være begrenset etter artikkel 3.5. Men at artikkel 12.5, femte ledd er utformet som en ren ordensforskrift gjør at man i utgangspunktet må kreve at rettighetshaverne dekker de aktuelle utgiftene selv om operatøren ikke har varslet tilstrekkelig.⁵⁶⁰

Artikkel 12.6 – Prosjektstyring

Utbyggingsprosjekter og andre vesentlige prosjekter skiller seg ofte fra den ordinære driften av interessentskapet. Artikkel 12.6 skisserer en rekke virksomhetsstyringsverktøy som vil være relevante under slike

⁵⁶⁰ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-93 – 3-94.

prosjekter.⁵⁶¹ Denne bestemmelsen ble innført med den nye standard samarbeidsavtalen. Bestemmelsen legger til grunn at verktøyene den beskriver skal brukes for utbyggings- og modifikasjonsprosjekter i den grad de er ”vesentlige”. Jeg vil likevel anta at disse verktøyene vil være relevante ved alle utbyggingsprosjekter slik at vesentlighetskriteriet først og fremst blir aktuelt i forhold til modifikasjonsprosjektene.

De sentrale verktøyene under artikkel 12.6 er henholdsvis kontroll-estimat og kontrollplan. Disse har både en funksjon i planleggingsarbeidet og i arbeidet med oppfølgingen av det aktuelle prosjektet. Disse verktøyene må også ses i sammenheng med kravet etter fjerde ledd om å utarbeide og behandle analyser av ”muligheter for økt verdiskapning, kostnadsreduksjoner og potensielle risiki” i relasjon til det aktuelle prosjektet. Sentralt er det at både estimatet og planen etter tredje ledd skal være ”forventningsrettede” og må forholde seg til de rammer som ligger i de budsjetter som styringskomiteen har vedtatt. I dette ligger det at det ikke skal gjøres påslag for forventede overskridelser.⁵⁶² Dersom overskridelser inntreffer skal det gjøres justeringer i revisjonene i medhold av fjerde ledd. Selv om artikkel 12.6 står på egne bein så henger den også nært sammen med de andre virksomhetsstyringsreguleringene i artikkel 11. I så måte kan artikkel 12.6 ses på som en konkretisering av de noe mer overordnede prinsippene om virksomhetsstyring.

Artikkel 13 – Anskaffelser

ARTIKKEL 13 ANSKAFFELSER

13.1 *Operatøren skal utarbeide en overordnet anskaffelses- og kontraktsstrategi for vesentlige anskaffelser, som skal være tilpasset virksomhetens ulike faser og fremlegges for styringskomiteen til godkjenning.*

Operatøren skal ved fremleggelsen av budsjettforslag for aktiviteter i det kommende år vedlegge en oversikt som viser hvilke vesentlige anskaffelser Operatøren planlegger i budsjettåret. Oversikten

⁵⁶¹ Se Boye Sivertsen Virksomhetsstyring s. 49 for en oversikt over disse verktøyene.

⁵⁶² Jf. Heilemann s. 32.

skal blant annet angi forventet kontraktssum for den enkelte anskaffelse, inneholde en markedsvurdering og beskrive egnede rammeavtaler.

Styringskomiteen skal ved behandlingen av budsjettforslaget treffe vedtak om hvilke anskaffelser som skal inkluderes i plan for vesentlige beslutninger for det kommende år.

For anskaffelser som har en varighet utover budsjettet for året, skal Partene innrette seg slik at interessentskapet kan forplikte seg i henhold til anskaffelsens varighet.

For anskaffelser Operatøren forventer har en kontraktssum på over 50 millioner NOK, eller 25 millioner uten anbudskonkurranse, skal det fremsettes forslag for vedtak i styringskomiteen om spesifikk kontraktsstrategi med tilbyderliste og godkjenning av leverandør. Vedtaket skal fattes innen 5 forretningsdager etter at Operatøren har fremmet forslag til styringskomiteen.

13.2 *Partene kan ved enstemmig vedtak endre beløpgrensene. Operatøren skal på anmodning sende kopi av anskaffelsesinvitasjon til Partene.*

13.3 *Anskaffelser med inngått kontraktssum på over 10 millioner NOK skal etterrapporteres til styringskomiteen.*

13.4 *Dersom en Part har eierinteresse i et selskap som er tilbyder i en anskaffelse, eller har egeninteresse i anskaffelsen eller på en annen måte er i mulig interessekonflikt, skal styringskomiteen gjøres oppmerksom på dette forhold før kontraktsinngåelse.*

Oversikt og generelt om anskaffelser

Anskaffelser utgjør en vesentlig del av interessentskapets virksomhet i alle dens faser, og reguleres generelt i artikkel 13. I utgangspunktet er dette en del av interessentskapets mer privatrettslige aktiviteter.⁵⁶³ Disse aktivitetene har likevel til tider i ikke uvesentlig grad vært regulert i lovverket.⁵⁶⁴ I dag er det først og fremst petroleumsloven §§ 4-2 og 4-3 som indirekte vil fastlegge rammer for interessentskapets anskaffelsesvirksomhet.

⁵⁶³ For generelt om anskaffelser under samarbeidsavtalen se Berge. For en oversikt over forskjellige typer prosjektkontrakter se Prosjektrapporten s. 10-12.

⁵⁶⁴ I medhold av vedtak fra ESA av 6. mai 2013, jf. forsyningsforskriften § 15-1, er ikke lenger leting etter og utvinning av råolje og naturgass på den norske kontinentalsokkelen omfattet av denne forskriften. For en gjennomgang av den tidligere situasjonen med forholdet til forsyningsforskriften se Brannstein.

Under samarbeidsavtalen vil behovet for reguleringer av anskaffelser først og fremst gjøre seg gjeldende i skjæringspunktet mellom styringskomiteens behov for kontroll og operatørens mulighet til effektivt å forestå den daglige driften av virksomheten. Derfor må artikkel 13 ses opp i mot de alminnelige reguleringene i artikkel 1 og 3, samt artikkel 11 om god virksomhetsstyring. Videre vil det være en nær kobling mellom artikkel 13 og artikkel 12 om arbeidsprogram, budsjetter og utgiftsfullmakter.

Ved innføringen av den nye standard samarbeidsavtalen ble styringskomiteens overordnede styringsrolle, og operatørens plikter for å tilrettelegge for dette, konkretisert under artikkel 13 gjennom justeringer av artikkel 13.1, første ledd, og innføringen av artikkel 13.1, andre til fjerde ledd. Videre innførte man lavere godkjenningsterskler for anskaffelser som blir tildelt uten konkurranse (såkalt "sole / single sourcing"), en regel om at rettighetshaverne med enstemmighet kan endre beløpsgrensene for hvilke anskaffelser de skal godkjenne, og man tok bort de siste rester av tidligere reguleringer av den særskilte innkjøpskomiteen. Man inntok også reguleringen om "flagging" av interessekonflikter i artikkel 13.4.

De oppdaterte / nye bestemmelsene i artikkel 13.1, første til fjerde ledd angir gode prosesser for hvorledes styringskomiteen kan involveres konstruktivt i de tidlige faser av operatørens anskaffelsesarbeid. De er i så måte en spesifisering av prosesser for god virksomhetsstyring i forbindelse med anskaffelser. Likevel er mitt inntrykk at disse mekanismene brukes i varierende grad i de ulike interessentskapene i samspillet mellom operatøren og styringskomiteen. At disse mekanismene brukes hensiktsmessig betinger både at operatøren aktivt søker å bruke dem, men også at styringskomiteen velger å etterspørre strategiene, oversiktene og planene og dernest aktivt behandler disse. Etter min mening vil rettighetshavernes konstruktive eierskap til disse prosessene kunne avdempe mange av de diskusjoner som oppstår i interessentskapet – og da ikke utypisk mellom operatøren og de øvrige rettighetshaverne – når man kommer frem til godkjenningen av den konkrete leverandør og kontrakt i medhold av artikkel 13.1, femte ledd.

Artikkel 13.1 regulerer en rekke forskjellige forhold. Jeg har derfor valgt å strukturere dette i punkter; henholdsvis anskaffelsesstrategier og

–oversikter, og selve vedtakelsen av inngåelse av anskaffelser. Det sistnevnte henger nært sammen med reguleringene i artikkel 13.2 og 13.3 og vil derfor bli behandlet sammen med disse bestemmelsene. Under dette punktet har jeg også valgt å inkludere to underpunkt som ofte avleder diskusjon i det praktiske liv. Dette er for det første i hvilken grad styringskomiteen skal godkjenne såkalte endringsordrer under etablerte leverandørkontrakter, og for det andre i hvilken grad rettighetshaverne kan kreve innsyn i de konkrete betingelsene i de kontrakter som operatøren har inngått på vegne av interessentskapet.

Artikkel 13.1 – Anskaffelsesstrategier og –oversikter

Artikkel 13.1, første til tredje ledd angir visse mekanismer for interessentskapets behandling av ”vesentlige” anskaffelser. Disse bestemmelsene har nær tilknytning til de generelle reglene om god virksomhetsstyring i artikkel 11. På tilsvarende måte som både under artikkel 11 og artikkel 12.2 om behandling av arbeidsprogram og budsjetter, angir de nevnte bestemmelsene i artikkel 13.1 sett i sammenheng, prosesser som skal bidra til styringskomiteens tidlige og konstruktive involvering i operatørens anskaffelsesprosesser.

I medhold av artikkel 13, første ledd skal det utarbeides en overordnet anskaffelses- og kontraktsstrategi. For å sikre konsistens opp i mot interessentskapets overordnede mål og strategiarbeid bør denne anskaffelsesstrategien ses opp i mot de målsettinger og strategier som er fastlagt i medhold av artikkel 11.2. De bemerkes at i motsetning til interessentskapets generelle strategier slik beskrevet i artikkel 11.2, følger det direkte av artikkel 13.1, første ledd at styringskomiteen skal godkjenne anskaffelsesstrategien.

Denne generelle anskaffelsesstrategien skal videre i medhold av artikkel 13.1, andre ledd konkretiseres i en oversikt over operatørens planlagte vesentlige anskaffelser for det enkelte kommende år. Naturlig nok skal denne ses i sammenheng med styringskomiteens behandling av neste års budsjett, og implisitt men like viktig, også i sammenheng med behandlingen av arbeidsprogrammet, jf. artikkel 12.2. Artikkel 13.1, andre

ledd, andre punktum angir visse elementer som skal inntas i oversikten. Disse elementene utgjør sentral informasjon dersom styringskomiteen skal kunne ha et aktivt forhold til operatørens anskaffelsesprosesser. Hvordan man velger å forholde seg til markedet, og i hvilken grad man vil benytte rammekontrakter eller gå ut med en egen konkurranse om anskaffelsen, vil utgjøre vesentlige premisser for det endelige valget av leverandør. Styringskomiteens reelle påvirkningsmulighet på det endelige valget av leverandør etter artikkel 13.1, femte ledd vil altså i stor grad bestemmes av hvilken involvering man får til i denne tidlige fasen. Men denne oversikten kan også inneholde andre elementer enn dem som nevnes i bestemmelsen dersom operatøren og/eller styringskomiteen finner det relevant å inkludere slike andre elementer, jf. ”blant annet”. Et slikt annet element kan eksempelvis være vurderinger om hvorvidt en kontrakt bør konkurranseutsettes eller om man bør gå direkte til én bestemt tjenesteyter.

Etter artikkel 13.1, tredje ledd skal styringskomiteen vedta hvilke anskaffelser som skal inntas i planen for vesentlige beslutninger som skal fastlegges i medhold av artikkel 11.5. I denne relasjonen kan det nok vanskelig innfortolkes særlige rettslige konsekvenser av denne planen;⁵⁶⁵ den enkelte kontrakt må fremdeles godkjennes i medhold av artikkel 13.1, femte ledd. Planen vil likevel kunne ha en svært viktig praktisk betydning i flere relasjoner. Dette relaterer seg først og fremst til rettighetshavernes mer ”strategiske” styring og kontroll av innkjøp slik forutsatt generelt i artikkel 11. Det vil dessuten ha en selvstendig verdi at rettighetshaverne får planlagt sine interne prosesser for å kunne være i stand til å fatte vedtak på tidspunkt som er hensiktsmessig for å oppnå en effektiv drift.

De strategier og oversikter som skal behandles i medhold av artikkel 13.1, første til tredje ledd gjelder som nevnt ”vesentlige” anskaffelser. Bestemmelsen sier likevel ikke noe om hva denne vesentligheten skal relatere seg til. Med grunnlag i styringskomiteens alminnelige instruksjonsrett, må dermed styringskomiteen kunne stå fritt til selv å definere hva som ligger i denne vesentlighetsterskelen. Med referanse til prinsipper

⁵⁶⁵ Jf. Kaasen Cash calls s. 305.

for god virksomhetsstyring vil dermed nivået for hvilke anskaffelser som styringskomiteen anser som vesentlige kunne variere etter hvilket aktivitetsnivå det enkelte interessentskap har og/eller hvilken fase det er i. Dette forutsettes også i artikkel 13.1, første ledd som viser til at den overordnede anskaffelses- og kontraktsstrategien ”skal være tilpasset virksomhetens ulike faser”. Etter min mening bør derfor styringskomiteen fastlegge hvilke momenter de konkret mener skal anvendes av operatøren for å vurdere hvorvidt en enkelt anskaffelse skal anses som ”vesentlig” under artikkel 13.1.

I den grad styringskomiteen ikke har fastlagt hva som skal anses om vesentlige anskaffelser, vil det kunne være relevant å søke å kartlegge et mer objektivt innhold av dette vesentlighetsvilkåret. Dette vil også kunne komme på spissen i situasjoner hvor en rettighetshaver ønsker visse type anskaffelser oppført som en ”vesentlig anskaffelse” og/eller ”vesentlig beslutning”, men hvor operatøren har utelatt anskaffelsen fra oversikten over vesentlige anskaffelser og de øvrige rettighetshaverne (og dermed også styringskomiteens flertall) forholder seg passive.

Petroleumsloven § 4-2, femte ledd bruker et tilsvarende begrep når den viser til ”[v]esentlige kontraktsmessige forpliktelser”.⁵⁶⁶ Hensynene bak de forskjellige bestemmelsene er nok likevel noe forskjellige. Petroleumslovens bestemmelse bygger på behovet for at myndighetene ikke skal få sin handlefrihet innskrenket i forbindelse med godkjenning av utbyggingsplanen.⁵⁶⁷ Artikkel 13.1, første og andre ledd synes ikke å basere seg på noen slikt tilsvarende hensyn, men heller behovet for tilstrekkelig informasjon for at styringskomiteen skal kunne utøve sin styrings- og kontrollfunksjon på en forsvarlig måte i forbindelse med hele anskaffelsesfasen. Eventuelle føringer på vesentlighetsbegrepet i petroleumslovens bestemmelse vil dermed ha begrenset relevans ved fastleggelsen av dette begrepet i samarbeidsavtalens bestemmelse.

Ut i fra den kontekst som ”vesentlighetskravet” er plassert i synes styringskomiteens behov for styring og kontroll av anskaffelsesvirksomheten å være det avgjørende hensynet ved fastleggelsen av hvilke kon-

⁵⁶⁶ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 261-262.

⁵⁶⁷ Jf. Ot. prp. nr. 43 (1995-96) s. 11 og Petroleumslovskommentaren s. 261.

trakter som dermed skal adresseres i artikkel 13.1, første og andre ledd. I utgangspunktet vil nok disse behovene relatere seg til selve kontraktsverdien. I så måte kan det være nærliggende å trekke en parallell til artikkel 13.1, femte ledd som gjennom terskelverdier angir i hvilke tilfeller styringskomiteen skal godkjenne den konkrete kontraktstildelingen. Antakeligvis må det i alle fall legges til grunn som et utgangspunkt at anskaffelser over disse terskelverdiene vil utgjøre slike ”vesentlige” anskaffelser. Men jeg har vanskelig for å se at vesentlighetskriteriet utelukkende skal relatere seg til kontraktsverdi. Jeg vil anta at kontrakter av ikke-vesentlig verdi også kan anses som ”vesentlige” i den grad de er tilstrekkelig viktige i forholdet til interessentskapets aktiviteter. Sistnevnte kategori vil potensielt kunne omfatte anskaffelse av sikkerhetskritisk utstyr /tjenester eller anskaffelse av ny teknologi. Et eksempel på det sistnevnte kan være en forsknings- og utviklingskontrakt (F&U) om utstyr som vil være avgjørende for boreoperasjonen i en utfordrende brønn med høyt trykk og høy temperatur (”HP/HT”).

Artikkel 13.1-13.3 – Inngåelse av anskaffelser

Styringskomiteens godkjenning av anskaffelser

Dersom styringskomiteen og operatøren på en konstruktiv måte har benyttet seg av verktøyene i artikkel 13.1, første til tredje ledd vil man i stor grad ha faset inn den beslutningsprosessen som skal gjelde for de konkrete anskaffelsene. I medhold av artikkel 13.1, femte ledd skal styringskomiteen for visse anskaffelser godkjenne spesifikk kontraktstrategi, tilbyderliste⁵⁶⁸ og hvilken leverandør man skal velge å inngå kontrakt med.⁵⁶⁹

Hvilke kontrakter som skal legges frem for styringskomiteen til godkjenning angis i artikkel 13.1, femte ledd med fastsatte beløpsgrenser.

⁵⁶⁸ Grunnlaget for utarbeidelse av tilbyderlisten gjøres i dag typisk gjennom databasen Achilles hvor leverandørene selv legger inn hvilke type anskaffelser de vil kunne levere. Om denne databasen se www.achilles.com.

⁵⁶⁹ I medhold av Spesielle bestemmelser artikkel 3.2, andre ledd kan ikke Petoro stemme i vedtak om hvilke leverandører man skal velge.

Styringskomiteens godkjenning er koblet opp i mot ”anskaffelser”. Det avgjørende er med andre ord at det inngås en rettslig bindende avtale med en tredjepart om levering av varer og/eller tjenester til interessentskapet. Avgjørende er *ikke* hvilket kontraktsformat som brukes, eller om det er snakk om å inngå en enkeltstående kontrakt eller et avrop under en rammekontrakt. Beløpene i femte ledd må vurderes mot hva som er den faktiske kompensasjonen under den konkrete anskaffelsen. I den grad det ikke er avtalt en konkret pris, følger det klart av bestemmelsens ordlyd at man skal legge til grunn det som er *forventet* samlet priskompensasjon for anskaffelsen. Dersom prisformatet er basert på en ratestruktur må det gjøres et estimat av samlet kompensasjon sett opp i mot det arbeidsomfanget (Scope of Work) som er avtalt. I forhold til operatørselskapets generelle rammekontrakter, må fastleggningen av det relevante beløpet kun være den delen av rammekontrakten, det konkrete avropet, som gjelder den aktuelle utvinningstillatelsen.

En særskilt problemstilling vil oppstå der hvor operatørselskap for en type tjenester inngår en eksklusiv rammeavtale med en leverandør. Slike avtaler kjennetegnes av at det på avtaleinngåelsestidspunktet ikke vil være fastlagte konkrete verdier på avtalen / de enkelte avrop, samtidig som operatørselskapet binder seg opp til kun å bruke den aktuelle leverandøren for den aktuelle tjenesten. Dersom en slik avtale ikke forelegges for styringskomiteen til godkjenning før den inngås, kan jeg vanskelig se at styringskomiteen vil være bundet overfor operatøren til å gjøre avrop under denne avtalen når man skal inngå anskaffelse av den aktuelle tjenesten. Dersom styringskomiteen velger å benytte seg av en alternativ leverandør vil et eventuelt kontraktuelt ansvar under rammeavtalen være operatørselskapets risiko. For å unngå en slik risiko bør derfor operatørselskapet, uavhengig av verdien på den antatte bruken av avtalen, forelegge en slik avtale til godkjenning i de interessentskap som omfattes av avtalen.

Implisitt legger artikkel 13.1, femte ledd etter min mening til grunn flere beslutningstidspunkter. Tidspunktet for fastsettelse av kontraktsstrategi og tilbyderliste kan (men trenger ikke) være sammenfallende, men valg av leverandør (godkjenning av den endelige kontrakten) vil i

sin natur alltid skje i tid etter fastleggelsen av de førstenevnte elementer. Dersom operatøren ikke legger til grunn slike flere beslutningspunkter overfor styringskomiteen, men legger til grunn at styringskomiteen ikke trenger å fatte vedtak før ved tidspunktet for godkjenning av den leverandøren som skal bli valgt, så ville effekten være at styringskomiteens vurdering av kontraktsstrategi og tilbyderliste vil bli illusorisk. Likevel er det en svakhet med bestemmelsen at en slik faset godkjennelsesprosess ikke adresseres eksplisitt. I utvinningstillatelser hvor man ikke har etablert og/eller følger gode prosesser for styringskomiteens involvering i hele anskaffelsesprosessen rundt betydningsfulle anskaffelser, blant annet gjennom en aktiv bruk av mekanismene i artikkel 13.1, første til fjerde ledd, ser man i ikke uvesentlig grad at beslutningsfasen avleder en god del diskusjon. Dette vil kunne være diskusjoner i forhold til tidspunkt for styringskomiteens vedtak, og hvilke konkrete elementer i operatørens anskaffelsesprosesser styringskomiteen skal få tilgang til. Etter min mening ville en noe mer utvidet detaljering og spesifisering i artikkel 13.1, femte ledd kunne bidratt til diskusjonene i større grad kunne blitt fokusert rundt det materielle innhold i de vedtak som skal fattes.

Det følger antitetisk av artikkel 13.1, femte ledd at kontrakter med en kontraktsverdi under beløpsgrensene i denne bestemmelsen i utgangspunktet kan inngås av operatøren uten at styringskomiteen har godkjent selve kontraktstildeling, ei heller spesifikk kontraktsstrategi. Det må likevel legges til grunn at slike kontrakter ligger innenfor de generelle rammene av arbeidsprogrammet og budsjettet. Videre må det legges til grunn at styringskomiteen spesifikt kan instruere operatøren også for slike kontrakter. Dette følger både av den generelle instruksjonsmyndigheten i artikkel 1.3 og av ordlyden i artikkel 13.1, femte ledd, som kun sier at kontrakter over de angitte verdier ”skal” fremlegges for styringskomiteen.

Artikkel 13.1, femte ledd, siste punktum fastsetter at styringskomiteens godkjenninger i medhold av denne bestemmelsen ”skal fattes innen 5 forretningsdager”. Denne spesielle vedtaksfristen er kortere enn den alminnelige fristen for andre vedtak av styringskomiteen etter artikkel 2. For øvrig må bestemmelsen ses i sammenheng med de generelle re-

guleringene av vedtak i styringskomiteen, jf. artikkel 2 og Spesielle bestemmelser artikkel 3.2. Bestemmelsen angir altså en begrensning for operatøren om at man ikke kan gi rettighetshaverne en kortere frist for å fatte vedtaket. Fristen skal beregnes i forhold til tidspunktet for når operatøren ”har fremmet forslag” til styringskomiteen. Dette må nok likevel tolkes noe utvidende i den forstand at det ikke er tilstrekkelig at man kun har fremmet et konkret forslag. Det synes naturlig å legge til grunn at det her må gjelde tilsvarende regel som den som følger av den alminnelige tidsfristen i artikkel 2.1, andre ledd, andre punktum; også for anskaffelser skal rettighetshaverne ha mottatt ”tilstrekkelig bakgrunnsmateriale” til å gjøre dem i stand til å fatte en kvalifisert beslutning. Dersom det ikke er oversendt tilstrekkelig bakgrunnsmateriale må dermed styringskomiteen gis en ny vedtaksfrist.

For det andre pålegger bestemmelsen en plikt for rettighetshaverne til faktisk å fatte et slikt vedtak i medhold av denne fristen. Denneplikten kan likevel ikke tas til inntekt for at operatøren kan legge til grunn at dersom en rettighetshaver ikke gir tilbakemelding så anses dette for at rettighetshaveren har stemt for operatørens forslag til vedtak. Det vises her til hovedregelen i Spesielle bestemmelser artikkel 3.2 om at det kreves tilstrekkelig positiv stemmegivning før et vedtak anses som fattet. Selv om Spesielle bestemmelser artikkel 3.2 for så vidt etter sin ordlyd generelt viser til at den generelle regelen i den nevnte bestemmelsen gjelder så fremt ikke annet er bestemt i samarbeidsavtalen, kan jeg ikke se at artikkel 13.1, femte ledd, siste punktum kvalifiserer til et slikt unntak.

Styringskomiteens vedtak under artikkel 13.1, femte ledd fastsettes med stemmeflertall i medhold av den generelle bestemmelsen i Spesielle bestemmelser artikkel 3.2. Når det gjelder inngåelse av kontraktuelle forpliktelser med sikte på en utbygging som inngås før utbyggingsplan er godkjent (såkalte ”pre-investeringer”) så kan det stilles spørsmål ved om man må legge til grunn enstemmighet ved inngåelse av slike kontraktsforpliktelser.⁵⁷⁰

⁵⁷⁰ Dette temaet ble presentert av Knut Høyvik på Petroleumsjuridisk seminar i 2011 (Bath).

Etter petroleumsloven § 4-2, femte ledd er det et forbud mot at interessentskapet uten Olje- og energidepartementets godkjenning inngår vesentlige kontraktsmessige forpliktelser før utbyggingsplanen er godkjent.⁵⁷¹ Det følger antitetisk av at tilsvarende regel ikke finnes i petroleumsloven § 4-3 at dette forbudet gjelder kun for utbyggingsplanen (PUD) og ikke for en egen plan for anlegg og drift (PAD).⁵⁷² Olje- og energidepartementet har lagt til grunn at rettighetshaverne i sin søknad må ”påvise at ulempene ved utsettelse er betydelige”.⁵⁷³

Spørsmålet om et eventuelt enstemmighetskrav ved pre-investeringer kan reises med bakgrunn i at slike investeringer ikke adresseres eksplisitt i samarbeidsavtalen, og ut i fra en tankegang om i alle fall ved omfattende ”pre-investeringer” så vil man kunne hevde at rettighetshaverne i realiteten forpliktet til å gjennomføre en utbygging før utbyggingsplanen er tiltrådt. Samarbeidsavtalen inneholder ingen særskilte enstemmighetsreguleringer av godkjenning og/eller behandling av slike kontraktsforpliktelser før godkjenning av utbyggingsplanen. Da enstemmighet utgjør unntak fra hovedregelen om flertallsvedtak, bør det fremgå klart i de tilfeller hvor enstemmighet skal gjelde. Videre er det en prinsipiell forskjell det er mellom å bli stemt inn i ”pre-investeringer” og det og bindende tiltre en utbyggingsplan. Dermed må det nok konkluderes med at ”pre-investeringer” skal avgjøres med stemmeflertall i styringskomiteen i medhold av de generelle bestemmelsene om anskaffelser i artikkel 13.

Et annet spørsmål vil være om man eventuelt i medhold av artikkel 18.11, jf. artikkel 19.6, vil kunne ha et regresskrav mot de øvrige rettighetshaverne i tilfellet av at man ikke tiltrer den etterfølgende utbyggingsplanen. Sammenholdt med artikkel 19.4 om utbygging på egen risiko, vil det antakeligvis ikke være grunnlag for et slikt regresskrav.⁵⁷⁴

Når det gjelder mer langvarige kontraktsforpliktelser fastsetter artikkel 13.1, fjerde ledd en plikt for rettighetshaverne til å ”*innrette seg* slik at interessentskapet kan forplikte seg i henhold til anskaffelsens varighet”

⁵⁷¹ Petroleumslovskommentaren s. 261-262.

⁵⁷² Se PUD-veilederen kapittel 1.11.2.

⁵⁷³ Se PUD-veilederen kapittel 1.11.1.

⁵⁷⁴ Om dette se under behandlingen av artikkel 19.

(min utheving). I dette ligger det en forpliktelse til å godkjenne fremtidige budsjetter som omfatter de nødvendige utgiftene under slike kontraktsforpliktelser, og eventuelt også utstede utgiftsfullmakter i medhold av artikkel 12.5 som sikrer at operatøren kan overholde kontraktsforpliktelsene.⁵⁷⁵ Slike nødvendige utgifter kan både bestå i ordinær fasing av betalinger under leverandørkontrakter, men også i tilleggskompensasjon til leverandører for forhold som interessentskapet kan ha ansvaret for under kontraktene så som eksempelvis endringer i lovverket etter inngåelse av kontrakten.⁵⁷⁶

Godkjennelse av endringsordrer

Et praktisk spørsmål særlig ved utbyggingskontrakter er i hvilke tilfeller operatøren plikter å informere og/eller innhente samtykke fra styringskomiteen i forbindelse med endringsorder⁵⁷⁷ hvor man endrer det opprinnelige arbeidsomfanget (Scope of Work).⁵⁷⁸ Dette spørsmålet handler om i hvilken grad operatøren uten slikt samtykke fra styringskomiteen kan endre deler av den valgte utbyggingsløsningen og/eller de konkrete tekniske spesifikasjonene i leverandørens arbeidsomfang. For at dette spørsmålet skal ha selvstendig relevans i denne sammenheng forutsettes det at slike endringer ikke har noen (negative) kostnadmessige implikasjoner. Dersom endringsordren har kostnadmessige implikasjoner blir dette i praksis gjerne et spørsmål om operatørens utgiftsfullmakter under artikkel 12.5 og dermed mulighet til å kreve kostnadene dekket av rettighetshaverne.⁵⁷⁹

I tilsvarende grad som dersom endringen har en kostnadmessig implikasjon blir dette prinsipielt et spørsmål om i hvilken grad endringen medfører at operatøren godkjenner noe som ligger utenfor det grunnlaget

⁵⁷⁵ Om kontrakter som går ut over avviklingsfasen se Ellenes s. 68-69.

⁵⁷⁶ Om dette se under behandlingen av artikkel 12.5.

⁵⁷⁷ Om endringsordrer generelt se Kaasen Petroleumskontrakter s. 269-329.

⁵⁷⁸ Det forutsettes her at styringskomiteen ikke på forhånd har gitt instruksjoner i medhold av artikkel 1.3, tredje ledd, andre punktum om at alle slike endringsorder skal forelegges styringskomiteen for deres informasjon og/eller godkjennelse før de implementeres overfor leverandøren.

⁵⁷⁹ Om dette se under behandlingen av artikkel 12.5.

– i denne relasjon arbeidsomfanget – som styringskomiteen i sin tid vedtok. Dersom man går ut over det som styringskomiteen har vedtatt så foreligger det dermed i utgangspunktet en plikt til å søke godkjenning fra styringskomiteen for endringen. Men dette utgangspunktet må nok i denne relasjon modifiseres noe. Endringer i slike kontraktsforhold vil generelt sett anses å ligge innenfor offshore kontraktens normale dynamikk.⁵⁸⁰ Forutsatt at det ikke foreligger mer stringente instruksjoner fra styringskomiteen, vil operatøren i medhold av artikkel 3.1, første ledd ha en plikt til å sikre tilstrekkelige leveranser for å møte de mål (både i forhold til de faktiske leveranser og i forhold til fremdriften i leveransene) som styringskomiteen har vedtatt. Med bakgrunn i denne plikten kan det hevdes at operatøren bør ha en viss adgang til å gjennomføre slike endringer og håndtere slike forhold selv om styringskomiteen ikke har gitt sin spesifikke tilslutning på forhånd. En slik betraktning bør likevel brukes med en viss varsomhet ut over de situasjoner hvor operatøren er trygg på at endringene ligger innenfor de *rammer* som styringskomiteen vedtok. I praksis vil dette i en del tilfeller kunne avklares på forhånd der hvor operatøren aktivt konsulterer styringskomiteen.

Rettighetshavernes innsyn i kontrakts- og anskaffelsesdokumenter

For anskaffelser over terskelverdiene i artikkel 13.1, femte ledd følger det som nevnt ovenfor en plikt for operatøren til å oversende styringskomiteen tilstrekkelig informasjon til at man kan fatte velinformerte beslutninger. For annen informasjon eller informasjon om anskaffelser under terskelverdiene foreligger det ingen generell automatisk informasjonsplikt. Artikkel 13.2, andre ledd angir likevel at operatøren ”på anmodning [skal] sende kopi av anskaffelsesinvitasjonen til Partene”. Anskaffelsesinvitasjon (den såkalte Invitation to Tender / Call for Tender) vil for det første kunne være relevant for rettighetshaverne med hensyn til å kontrollere at operatøren har fastlagt rammene for arbeidet som skal gjøres under den aktuelle kontrakt i tråd med styringskomiteens tidligere fastlagte premis-

⁵⁸⁰ Jf. gjennomgangen av behovene for endringssystemer i Kaasen Petroleumskontrakter s. 271-272.

ser. For det andre vil den også kunne være relevant for rettighetshaverne som grunnlag for behandlingen i styringskomiteen om den endelige godkjenningen av inngåelse av kontrakt med den utvalgte leverandøren.

Generelt sett vil styringskomiteen blant annet med grunnlag i artikkel 1.3, fjerde ledd, jf. artikkel 3.3, andre ledd, ha en relativt vid adgang til å avkreve informasjon fra operatøren. På samme måte som én rettighetshaver kan kreve fremlagt opplysninger generelt sett fra operatøren i medhold av de nevnte bestemmelser, må det være tilstrekkelig at én rettighetshaver krever å få innsyn i anskaffelsesinvitasjonen.

Hva gjelder rekkevidden av rettighetshavernes innsynsrett har man i en god del situasjoner sett at operatøren hevder at det foreligger visse begrensninger i forbindelse med anskaffelser. Særlig har dette forekommet i forhold spørsmålet om innsyn i de konkrete kontraktsbetingelser.

Som argument for en begrenset innsynsrett kunne man argumentert med at artikkel 13.2, andre ledd må tolkes antitetisk, slik at det ikke nødvendigvis foreligger noen innsynsrett for annen type informasjon. Men når avtaler inngås i interessentskapets navn vil kontraktene inngå i interessentskapets fellesmasse etter artikkel 6. Dette forholdet skulle i seg selv tilsi at rettighetshaverne skulle kunne kreve innsyn i alle opplysninger som angår anskaffelsen. Dette koblet opp i mot den vidtrekkelige alminnelige opplysningsretten synes å tilsi at artikkel 13.2, andre ledd mer må forstås som et utslag av en særlig presisering av innsynsrett. I utgangspunktet synes det dermed klart at den enkelte rettighetshaver skal kunne kreve innsyn i de reguleringer som gjelder i kontrakten.

Videre argument for begrensninger i innsynsretten kan være praktiske forhold knyttet til konfidensialitet og faren for bruk av informasjonen inn mot andre interessentskaper. Men en slik argumentasjon synes vanskelig å legge til grunn all den tid samarbeidsavtalen i artikkel 27.2 inneholder egne regler om konfidensialitet. Selv om konfidensialitetshensyn vil være særlig relevante i situasjoner hvor en anskaffelse på vegne av interessentskapet har skjedd som et avrop under en rammekontrakt som operatørselskapet har inngått på eget initiativ, kan jeg selv i slike situasjoner vanskelig se at dette skulle medføre en innskrenkning av utgangspunktet. I tillegg har jeg vanskelig med å se at denne typen argumentasjon prin-

sipielt sett skulle slå annerledes inn for rettighetshavere som deltar i forskjellige interessentskap, enn for operatørselskaper som er operatør for forskjellige interessentskap. I praksis ordnes nok dette ofte gjennom at rettighetshaverne gis anledning til å se igjennom den aktuelle kontrakten på operatørens kontor. En slik fremgangsmåte vil presumptivt gi rettighetshaverne tilstrekkelig mulighet til å få nødvendig grunnlagsinformasjon for behandlingen i styringskomiteen, samtidig som hensynet til forsvarlig behandling av informasjonen i en viss grad ivaretas.

Endring av beløpsgrensene

Størrelsen på de kontrakter som tildeles vil variere betydelig både i forhold til hvilken fase den aktuelle utvinningstillatelsen er i, og i forhold til størrelsen på de forskjellige feltene. I så måte kan være et behov for å endre de fastsatte beløpsgrensene for styringskomiteens godkjenning. Denne muligheten foreligger for så vidt direkte i samarbeidsavtalen artikkel 13.2 som legger til grunn at beløpsgrensene kan endres ved *enstemmighet* blant rettighetshaverne. Ut over betraktninger om omfanget på kontraktsaktiviteten til det enkelte interessentskap, kan slike endringer av beløpsgrensene begrunnes både ut i fra justeringer med hensyn til inflasjon eller lignende, eller med hensyn til avveiningen mellom styringskomiteens strategiske styring og involvering i relativt sett ”mindre” enkeltsaker. Prinsipielt sett vil slike endringsdiskusjoner bestå i en avveining mellom hensynet til at operatøren raskere kan tildele de kontrakter denne mener er nødvendige innenfor de vedtatte arbeidsprogram og budsjetter (effektivitetshensyn), og hensynet til at det er klare mekanismer for styringskomiteens involvering i kontraktstildeling (kontrollhensyn).

Det må legges til grunn at bestemmelsen viser til alle beløpsgrensene i artikkel 13, både dem som gjelder styringskomiteens godkjenning i artikkel 13.1, femte ledd og dem som gjelder etterrapportering til styringskomiteen i artikkel 13.3. Videre må det være opp til rettighetshaverne å vurdere om de kun ønsker å endre enkelte av disse beløpsgrensene eller alle. Siden en slik endringsadgang er inntatt direkte i samarbeidsavtalen må legges til grunn at endringen ikke krever godkjenning fra Olje- og energidepartementet slik som ved øvrige endringer, jf. Spesielle bestemmelser artikkel 8.

Etterrapportering av anskaffelser

Dersom en anskaffelse overstiger 10 millioner kroner skal anskaffelsen etter artikkel 13.3 etterrapporteres til styringskomiteen.⁵⁸¹ Bestemmelsen presiserer ikke innholdet i slik rapportering, og det må derfor være tilstrekkelig at rapporteringen viser til at det er inngått en avtale og hvilket overordnet arbeidsomfang kontrakten har. Sett opp i mot bestemmelsen om godkjenninger av anskaffelser i artikkel 13.5, femte ledd må det på generelt grunnlag legges til grunn at artikkel 13.3 reelt sett vil omfatte de anskaffelser som faller under beløpsgrensene i artikkel 13.1, femte ledd. Når det gjelder anskaffelser som inngås i nødstilfeller i medhold av artikkel 12.5, fjerde ledd uten vedtak i styringskomiteen, må likevel artikkel 13.3 anvendes direkte etter sin ordlyd slik at det også vil måtte skje en etterrapportering for anskaffelser over terskelverdiene i artikkel 13.5, femte ledd. I disse situasjonene vil artikkel 13.3 supplere rapporteringsplikten i artikkel 12.5, femte ledd. At det er en nedre grense for rapporteringer til styringskomiteen er nok gitt ut i fra praktiske hensyn.

Artikkel 13.4 – Opplysningsplikt om interessekonflikt ved anskaffelser

Artikkel 13.4 adresserer interessekonflikter i forbindelse med anskaffelser. Bestemmelsen er vidtrekkende og omfatter alle forhold hvor en rettighetshaver på en eller annen måte er i *mulig* interessekonflikt i forbindelse med en anskaffelse. Dette kan for eksempel være at rettighetshaveren har en selskapsrettslig tilknytning til leverandøren. Et annet eksempel kan være at rettighetshaveren i en annen utvinningstillatelse har en (potensiell) kontraktsrettslig relasjon til leverandøren som kan medføre at rettighetshaveren vil kunne ha andre utenforliggende interesser i forhold til den konkrete anskaffelsen. Informasjon om tilstedeværelsen av slike forhold skal gis til styringskomiteen før den aktuelle kontrakt inngås. Dette må naturlig nok forstås som tidspunktet før styringskomiteen fatter vedtak

⁵⁸¹ Dette i motsetning til avtaler om bytte av seismiske data som etter artikkel 26.2, andre ledd skal oversendes styringskomiteen til informasjon før endelig kontraktsinngåelse.

om at operatøren kan inngå den aktuelle anskaffelsen.

Bestemmelsen angir kun en plikt til å *opplyse* om det aktuelle forholdet. Selv om det foreligger en interessekonflikt vil det med andre ord ikke gjelde særlige begrensninger på den aktuelle rettighetshaverens stemmegivning i styringskomiteen.⁵⁸²

Artikkel 14 – Forsikringer

ARTIKKEL 14 FORSIKRINGER

14.1 *Operatøren skal på vegne av interessentskapet tegne og opprettholde de forsikringer som kreves i lov, forskrift og andre myndighetsvedtak og andre forsikringer som er bestemt av styringskomiteen. Gjenpart av slike poliser skal sendes til Partene.*

Operatøren skal i tide fremme alle krav under slike forsikringer og innkreve erstatningsbeløpene som skal krediteres felleskontoen. Også en Part kan foreta undersøkelser i forbindelse med et forsikringstilfelle.

14.2 *En Part har rett til selv å tegne forsikring eller på annen likeverdig måte å sørge for dekning. I så fall må han varsle Operatøren i god tid før denne tegner forsikring på interessentskapets vegne og gi Operatøren og de øvrige Parter nødvendige opplysninger om dekningsmåten, herunder godtgjøre at regress mot de øvrige Parter er frafalt.*

Operatøren skal i slike tilfelle gi den Part som krever det, nødvendige opplysninger i forbindelse med etablering av forsikringer og i tide bistå Parten med å fremme krav om erstatning under slike forsikringer. Ekstra kostnader som påløper i denne forbindelse dekkes av vedkommende Part.

14.3 *Operatøren skal godtgjøre at forsikringsgiveren til de Parter som omfattes av felles-forsikring eller annen likeverdig dekning tegnet av Operatøren, har frafalt regress mot den Part som har tegnet egen forsikring.*

14.4 *Operatøren skal påse at leverandører av varer og tjenester til interessentskapets virksomhet tegner og opprettholder de*

⁵⁸² Jf. Ekeberg s. 100. Om interessekonflikter generelt sett se under behandlingen av Spesielle bestemmelser artikkel 3.

forsikringer som kreves i lov, forskrift og andre myndighetsvedtak, eller som er bestemt av styringskomiteen. Operatøren skal søke å sikre at regress mot Partene frafaller.

Oversikt

I den siste tid har det vært økt fokus på forsikringsdekninger i petroleumsvirksomheten. Dette har først og fremst kommet som et resultat av konsekvensene av den såkalte Macondo / Deepwater Horizon ulykken i Mexicogulven. Det økte fokuset ser man for eksempel gjennom at Olje- og energidepartementet i økt grad har etterspurt innberetninger fra rettighetshaverne om forsikringsdekninger hvert år i medhold av petroleumsforskriften § 73, femte ledd, første punktum.⁵⁸³

De forskjellige bestemmelsene i artikkel 14 regulerer hovedsakelig tre forskjellige forhold. For det første finner vi i artikkel 14.1 og 14.3 krav til de forsikringer operatøren skal tegne og opprettholde på vegne av interessentskapet. I artikkel 14.2 finner vi krav knyttet til de situasjoner hvor den enkelte rettighetshaver velger å håndtere forsikringsdekning individuelt, eksempelvis gjennom å tegne egne forsikringer. Artikkel 14.4 fastlegger avslutningsvis krav til forsikringsdekning hos leverandørkontrakter som inngås av interessentskapet.

Artikkel 14.1 og 14.3 – Operatørens fellesforsikringer

Artikkel 14.1, første ledd, første punktum legger til grunn et hovedprinsipp om at operatøren skal fremskaffe forsikringer på vegne av interessentskapet. I medhold av første ledd, andre punktum skal operatøren på eget initiativ oversende rettighetshaverne gjenpart av forsikringspolisene for disse forsikringene.

For det første omfatter denne plikten forsikringer som er pålagt i medhold av lovverket eller andre myndighetsvedtak. Dette må forstås

⁵⁸³ Dette ble presisert i brev av 12. desember 2011 fra Olje- og energidepartementets til OLF (nå Norsk olje og gass). I tillegg stilte Oljedirektoratet krav om at operatøren måtte oversende tilsvarende informasjon om rettighetshavernes forsikringer i forbindelse med godkjenning av samtykke til oppstart av boring.

dit hen at det innbefatter aller forsikringer som må foreligge for å drive interessentskapets virksomhet. Et særlig eksempel på dette finner man i petroleumsforskriften § 73, første ledd, jf. tredje ledd. Denne bestemmelsen legger i første punktum til grunn et hovedprinsipp om at all virksomhet som drives under utvinningstillatelsen skal være forsikret. I tillegg oppstilles i andre punktum visse minimumskrav til hvilke type situasjoner som i alle tilfeller skal være omfattet av forsikringene. Dette gjelder skade på innretninger, forurensningsansvar, opprydning på havbunnen og forsikring av egne arbeidstakere. I medhold av tredje ledd skal de tre førstnevnte tilfellene ha en ”rimelig forsikringsdekning ut fra hensynet til risikoeksponering og premiekostnader”. Når det gjelder arbeidstakerforsikringene så skal disse gjøres tegnes i medhold av tariffavtaler. Petroleumsforskriften § 73 retter seg mot rettighetshaver og er således en individuell plikt for hver enkelt rettighetshaver. Regelen i artikkel 14.1, første ledd kan ses på som praktisk regel med grunnlaget i at rettighetshavernes virksomhet er samlet i et interessentskap.

For det andre påligger det operatøren å etablere forsikringer som styringskomiteen har bestemt at man skal avkreve. Med det generelle kravet i petroleumsforskriften § 73, første ledd vil nok de fleste aktuelle forsikringer være omfattet av artikkel 14.1, første ledd, første punktum sin henvisning til offentligrettslige pålagte forsikringskrav, slik at det vil være upraktisk at styringskomiteen generelt sett skulle be om ytterligere forsikringer.

Det er vanlig at operatøren for prosjekter tegner samlet forsikring (fellesforsikring) for tingsskade, tredjemannsansvar og transportskade i byggefasen; Construction All Risk (CAR) prosjekt forsikringer.⁵⁸⁴ Dette henger sammen med at hvert enkelt utbyggingsprosjekt vil være unikt, med de følger dette har for særlig de aktuelle verdier og konkrete risiko i forhold til eventuelle fysiske skader. For slike områder er dermed operatøren som regel best plassert for å vurdere hvilke forsikringsdekninger som vil være rimelige. Det følger av artikkel 14, første avsnitt,

⁵⁸⁴ Om CAR forsikringer se Kaasen Petroleumskontrakter s. 806-807. Både byggerisiko-forsikringer og andre forsikringer av faste produksjonsanlegg er også omfattende behandlet av Lund.

andre punktum at gjenpart av forsikringspolisene skal oversendes rettighetshaverne. For CAR forsikringer vil ikke dette være ærlig problematisk, da plasseringen av disse vil skje konkret for den enkelte utbyggingen gjennom en særskilt forsikringsavtale.

Videre angir artikkel 14.1, andre ledd at operatøren skal håndtere krav under slike forsikringer. Andre avsnitt, andre punktum sier eksplisitt at rettighetshaverne individuelt selv kan gjøre undersøkelser i slike sammenhenger.

Etter artikkel 14.3 er det et krav om at operatøren i fellesforsikringene sørger for at forsikringsgiveren har frafalt eventuell regress mot rettighetshavere som har tegnet individuell forsikring.

Artikkel 14.2 – Rettighetshavernes individuelle forsikringer

I praksis ser man ofte – dog med unntak av de nevnte CAR forsikringer – at rettighetshaverne benytter seg av retten etter artikkel 14.2, første ledd, første punktum om selv å tegne forsikringer eller ”på annen likeverdige måte å sørge for dekning”. Sistnevnte alternativ omhandler bruk av egne forsikringsselskaper (”captives”) og selvassurandører.⁵⁸⁵ Slik alternativ dekning skal godkjennes av Olje- og energidepartementet i medhold av petroleumsforskriften § 73, fjerde ledd.

At slike forsikringer tas ut av rettighetshaverne individuelt henger sammen med særlig to forhold. For det første skiller de andre fasene av virksomheten seg i karakter fra utbyggingsprosjekter. Der hvor de sistnevnte er unike, vil særlige den ordinære driften i denne sammenhengen ha mer preg av forutberegnelighet. Selv om leteboringer også vil ha et mer ad hoc preg, vil risikotilfellene i forsikringsøyemed være mer begrensede enn ved et utbyggingsprosjekt. For det andre vil ofte (i alle fall de større selskapene) ha egne globale forsikringsprogram som dekker lete- og driftsfasene. De enkelte rettighetshaverne vil gjerne ønske å benytte seg av disse både i forhold til premienivå og i forhold til de øvrige

⁵⁸⁵ Se Kaasen Petroleumskontrakter s. 805. For en omfattende gjennomgang av slik egenforsikring se Wilhelmssen.

individuelle vilkår i forsikringene.

Når rettighetshaverne tegner individuelle forsikringer for både lete- og driftsfasene blir ordningen for de vesentlige periodene av interessentskapets liv det motsatte av det utgangspunktet som samarbeidsavtalen artikkel 14 legger opp til.⁵⁸⁶ Etter artikkel 14.2, første ledd, andre punktum plikter en rettighetshaver som tegner individuell forsikring å varsle operatøren om dette. Denne varslingsregelen bygger likevel på hovedregelen i artikkel 14.1 om fellesforsikringer da slik varsling skal gis ”i god før [operatøren] tegner forsikring på interessentskapets vegne”. I en praksis hvor utgangspunktet er at operatøren ikke tegner fellesforsikringer finnes det ikke noe tilsvarende krav klart til å informere operatøren og de øvrige rettighetshaverne om at man har inngått individuell forsikring. I praksis kan det derfor være gode grunner for at operatøren innarbeider rutiner for å avkreve bekreftelse fra rettighetshaverne om at de faktisk har inngått individuelle forsikringer, eksempelvis i tilstrekkelig tid før en letebrønn i gang settes. I tillegg til den generelle forutberegneligheten en slik ordning vil ha, vil den også bidra til å avklare operatørens ansvar i medhold av artikkel 14.1, første ledd, første punktum i den grad en rettighetshaver likevel ikke har tatt ut individuell forsikring i tråd med den nevnte praksis.

I de tilfeller hvor rettighetshaverne selv tegner forsikringer fastslår artikkel 14.2, første ledd, andre punktum at den enkelte rettighetshaver skal gi operatøren og de andre rettighetshaverne ”nødvendige opplysninger om dekningsmåten”. Denne reguleringen er annerledes enn for fellesforsikringer hvor det i artikkel 14.1, første ledd, andre punktum er en eksplisitt rett til å få tilgang på selve forsikrings*polisene*. Det synes som om bestemmelsen i artikkel 14.2, første ledd legger til grunn at slik informasjon skal gis som et engangstilfelle i forbindelse med tegning av forsikringen. Da forsikringer tegnes årlig må det nok legges til grunn at slike opplysninger som utgangspunkt skal gis hver gang forsikringene tegnes. Bestemmelsen legger dog ikke til grunn en plikt til å melde fra til operatøren og de øvrige rettighetshaverne dersom det i løpet av forsikringsavtale

⁵⁸⁶ Dette forholdet er også observert av Bull s. 11 som på s. 11 – 12 gjennomgår sentrale trekk ved slik forsikringsdekning.

perioden skjer endringer i forsikringsvilkårene. Det er likevel mulig at man kan innfortolke et slikt krav – i alle fall for vesentlige endringer – under den generelle informasjonsplikten ”om dekningsmåten”.

I praksis ser man ofte at den informasjonen som den enkelte rettighetshaver oversender operatøren og de øvrige rettighetshaverne er kopi av forsikrings*sertifikatet*. Sertifikatene utstedes som regel av forsikringsmegleren og inneholder typisk en kort sammenstilling av de mest sentrale elementene av forsikringen, så som hvilket selskap som er forsikret inklusiv eierandelen i utvinningstillatelsen, forsikringsperioden, og det forsikrede beløpet. De vil typisk ikke omfatte konkrete opplysninger om hvilket forsikringsselskap man har tegnet forsikringen hos, forsikringsprisene og de konkrete vilkår så som begrensningene for forsikringsutbetalinger. At selskap ikke ønsker å dele ytterligere informasjon kan særlig henge sammen med de eventuelle konkurransemessige implikasjonene det vil kunne ha og dele konkrete vilkår. Det kan spørres om oversendelse kun av forsikringssertifikatene gir tilstrekkelig grunnlag for å vurdere om forsikringene er tilstrekkelige. Samarbeidsavtalens artikkel 14 oppstiller dog ikke særskilte krav til nivå av slike individuelle forsikringer. Hvorvidt det er inngått tilstrekkelige forsikringer vil dermed måtte være et forhold mellom den enkelte rettighetshaver og Olje- og energidepartementet under petroleumsforskriften § 73, tredje ledd. Det påpekes i denne sammenheng at Olje- og energidepartementet i medhold av § 73, femte ledd, andre punktum kan kreve at rettighetshaver tegner ytterligere forsikringer enn de som denne har innrapportert etter femte ledd, første punktum.

På samme måte som for de fellesforsikringene operatøren tegner er det i artikkel 14.2, første ledd, andre punktum i.f. et krav om at rettighetshaverne som tegner individuelle forsikringer sørger for at forsikringsgiveren har frafalt eventuell regress mot de øvrige rettighetshaverne.

Artikkel 14.4 – Leverandørens forsikringer

Artikkel 14.4 omhandler interessentskapets leverandører sine forsikringer. Her pålegges operatøren et særskilt ansvar om at han ”skal påse” at

leverandørene har visse forsikringer. Denne plikten omfatter både tegningen og opprettholdelsen av slike forsikringer. Etter min vurdering må dette forstås som en forpliktelse til å ha tilstrekkelige krav om dette inntatt i de endelige leverandørkontraktene, samtidig som operatøren også i rimelig grad må følge med på behandlingen av forsikringene gjennom for eksempel å avkreve å få oversendt gjenpart av forsikringssertifikatene.

På samme måte som under artikkel 14.1, første ledd, første punktum omfatter dette både forsikringer som er pålagt i medhold av lovverket eller andre myndighetsvedtak, og forsikringer som styringskomiteen har vedtatt at man skal ha.

I petroleumsforskriften § 73, andre ledd er det dessuten et særskilt krav om man skal påse at leverandører har en viss minsteforsikring av sine arbeidstakere.⁵⁸⁷ Olje- og energidepartementet har i sitt brev til NIFO av 25. november 1986 klargjort visse forhold rundt denne bestemmelsen;⁵⁸⁸ Det avklares at forsikringsdekningen ikke kan settes til et alminnelig industrinivå, eksempelvis 40 G. Henvisningen til ”i samme utstrekning” må med andre ord forstås helt konkret til hvilket nivå den aktuelle operatøren bruker for forsikringer for sine egne arbeidstakere. Videre synes Olje- og energidepartementet å gi sin tilslutning til at det er ulykkesforsikringer bestemmelsen regulerer. Andre type forsikringer så som eksempelvis livs-, pensjons og/eller flyforsikringer, faller dermed utenfor bestemmelsen. Når det gjelder den mer geografiske avgrensningen så legges det til grunn at den gjelder for arbeidstakere som arbeider på den norske kontinentalsokkelen i ”sokkelvirksomhet”, inklusiv reise mellom land og installasjon. Men, når det gjelder mannskap på for eksempel forsyningsskip, hjelpefartøy og forskjellige typer spesialfartøy så omfattes disse i utgangspunktet ikke. Det fremstår likevel som noe uklart hvorvidt slikt mannskap skal omfattes

⁵⁸⁷ Denne regelen har blitt omtalt som ”Alexander Kielland bestemmelsen”. Bestemmelsen ble visstnok opprettet i etterkant av Alexander Kielland ulykken hvor det viste seg at det forelå til dels forskjellige forsikringsdekninger hos forskjellige leverandører og underleverandører, først og fremst i forhold til forsikringsutbetalinger til etterlatte. Bestemmelsens formål er å unngå forskjellsbehandling gitt samme risiko / hendelseseksponering.

⁵⁸⁸ Dette var som et svar til NIFO sitt brev til Olje- og energidepartementet datert 12. mai 1986.

av bestemmelsen i den grad de er offshore og deltar i operasjoner som faller innenfor ”petroleumsvirksomhet” i medhold av petroleumsloven § 1-6, bokstav c).⁵⁸⁹ Dersom de sistnevnte tilfellene skulle vært omfattet vil dette kunne medføre store praktiske utfordringer for fartøy som kun kommer inn i slik aktivitet og/eller inn på norsk kontinentalsokkel for kortere oppdrag. Både dette praktiske forholdet, samt at slike fartøy gjerne vil være utsatt for et noe annet risikobilde enn leverandører med en tettere kobling opp i mot faste installasjoner (inkludert flytende produksjons- og/eller lagringsinstallasjoner), vil kunne dra i retning av at slike fartøy per se ikke vil være omfattet av kravet om dekningsnivå.⁵⁹⁰

Også for leverandørens forsikringer er lagt opp til at man skal frafalle regress mot rettighetshaverne. Men i motsetning til tilsvarende regler under artiklene 14.2 og 14.3 er det i forhold til leverandørene kun krav om at operatøren ”skal *søke* å sikre” (min utheving) at regress mot rettighetshaverne frafalles. Dette er altså ikke et absolutt krav. Etter min vurdering må dette tolkes slik at det er en plikt til operatøren om å innta slike bestemmelser i de kontraktsbestemmelser han sender over til de potensielle leverandørene, eksempelvis gjennom anbudsinvitasjonen (Invitation to Tender). Men dersom den potensielle leverandøren ikke aksepterer en slik bestemmelse i den endelige kontrakten kan dette ikke ses på som at operatøren har brutt sin plikt etter artikkel 14.4. Det kan likevel spørres om operatøren i slike tilfeller bør særskilt informere styringskomiteen om dette i sin anbefaling om kontraktstildeling etter artikkel 13.1, femte ledd eller i sin etterrapportering etter artikkel 13.3. Etter min vurdering er det gode grunner for å legge til grunn et slikt informasjonskrav i medhold av artikkel 3.3, første ledd, andre punktum.

⁵⁸⁹ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 89-90.

⁵⁹⁰ En noe tilsvarende diskusjon, men med muligens et noe annet utfall, finner vi ved anvendelse av HMS-forskriftene, jf. særlig rammeforskriften § 2.

Kapittel IV Utbygging

Oversikt og generelt om utbygginger

Utbygging av en Forekomst utgjør en av de sentrale faser i interessentskapets liv. Igangsettelse av en utbygging utgjør også et sentralt veiskille for interessentskapet. Det er på dette punktet man konkretiserer aktiviteter med store forpliktelser over en lang tidsperiode for å nå det primære målet med utvinningstillatelsen; igangsette utvinning av petroleum. Beslutningen om et funn skal bygges ut eller ikke har derfor blitt karakterisert som den viktigste beslutningen for en rettighetshaver.⁵⁹¹ I samarbeidsavtalen er dette veiskillet tydelig gjennom de særegne mekanismene som gjelder for godkjenning av utbyggingen. Samarbeidsavtalens bestemmelser må også ses i sammenheng med petroleumsløven § 4-2 og de videre bestemmelser i petroleumsløven kapittel 4 om utvinning av petroleum. Men også i forhold til utvinningstillatelsens lengde har beslutning om utbygging en særlig betydning. I medhold av petroleumsløven § 3-9, andre ledd vil man kunne kreve at utvinningstillatelsen går inn i den ”utvidede perioden” når arbeidsforpliktelsen er oppfylt. I TFO utvinningstillatelsene vil innsendelse av utbyggingsplan utgjøre den siste aktiviteten under arbeidsforpliktelsen i punkt 4.

På grunn av de store konsekvensene knyttet til utbygginger er beslutninger om utbygging regulert gjennom egne bestemmelser i samarbeidsavtalens kapittel IV.⁵⁹² Artikkel 15 adresserer perioden fra interessentskapet begynner å definere muligheten for og ønsket om en utbygging, og frem til en konkret utbyggingsplan legges frem til styringskomiteen for vedtakelse. Denne perioden forankres gjennom milepælene beslutning om konkretisering og beslutning om videreføring. Under gjennomgangen av artikkel 15 vil jeg derfor strukturere gjennomgangen rundt disse to milepælene.

⁵⁹¹ Jf. Ekeberg s. 108.

⁵⁹² Jf. Ekeberg s. 108.

Deretter vil behandlingen av denne planen og vedtakelse av den gjennom den enkelte rettighetshaver tiltredelse til den, være regulert av artikkel 16. Punktet for tiltredelse til utbyggingsplanen utgjør en vesentlig milepæl for interessentskapet. Dette gjelder både rettslig i forhold til betydningen utbyggingsplanen har som grunnlag for interessentskapets videre virksomhet, og praktisk i forhold til at den gir grunnlaget for overgangen til utbyggings- og driftsfasen. En problemstilling som har gitt en del diskusjoner i forskjellige interessentskap har vært spørsmålet om hvorledes man skal forankre endringer i en vedtatt og tiltrådt utbyggingsplan. Da dette spørsmålet henger nært sammen med tiltredelsesinstuttet har jeg valgt å behandle dette som et punkt under artikkel 16.

Artikkel 17 angir videre igangsettelsen av utbyggingsfasen, samt hva som skal skje dersom det går for lang tid til man faktisk får påbegynt utbyggingen. Den sistnevnte situasjonen vil på visse betingelser gi rettighetshaverne rett til å trekke sin tiltredelse til utbyggingsplanen.

Ved innføring av den nye standard samarbeidsavtalen innførte man en ny artikkel 15.1 som forankret styringskomiteens rolle for styring av det videre prosjektet etter beslutning om konkretisering (BOK), og inntok verktøy for god virksomhetsstyring. BOK vedtak vil i medhold av artikkel 15.1 være et vedtak om konkretisering av kommersiell utnyttelse av en oppdaget Forekomst. Det konkrete innholdet i BOK vedtaket som sådan følger ikke direkte av samarbeidsavtalen, og legger for så vidt heller ikke til grunn at dette nødvendigvis trenger å være et enkelt vedtak.⁵⁹³ Begrepet brukes likevel av en del operatører som benevnelsen for et slikt enkelt vedtak. Det er likevel et praktisk poeng at en rekke selskaper i tråd med sine egne selskapsprosedyrer for modning av prosjekter bruker andre begreper for å benevne konkretiseringen av kommersiell utnyttelse.

Artikkel 15.1 angir også indirekte at styringskomiteen skal vedta en beslutning om videreføring (BOV). Dette omtales gjerne også som beslutning om konseptvalg. Som for BOV vedtak har også en rekke selskaper egne selskapsprosedyrer og begrepsbruk rundt denne typen beslutning. Uavhengig av begrepsbruk vil det for alle selskaper være tale om sentrale beslutningsmilepæler som faser inn den endelige investeringsbeslutningen

⁵⁹³ Jf. også PUD-veilederen punkt 2.

(”gatesystem”)⁵⁹⁴ og dermed innsendelse av utbyggingsplanen til Olje- og energidepartementet i medhold av artikkel 16.2.

Artikkel 15-17 benytter begrepet ”utbyggingsplan”. Dette begrepet benyttes ikke i petroleumsloven. I petroleumsloven vises det til ”plan for utbygging og drift” (PUD), jf. petroleumsloven § 4-2.⁵⁹⁵ Det er likevel klart at det er denne planen som det refereres til i de nevnte bestemmelser.⁵⁹⁶

Transportløsninger er underlagt en egen regulering i petroleumsloven § 4-3⁵⁹⁷ og krever en egen plan for anlegg og drift (PAD). Transportløsningen vil i utgangspunktet være angitt i plan for utbygging og drift som en del av det totale utbyggingskonseptet.⁵⁹⁸ Men det kan også tenkes at plan for anlegg og drift utarbeides på et senere tidspunkt. Dette kan eksempelvis forekomme fordi man etter noe tids produksjon ønsker å eksportere den gassen man hadde lagt til grunn at skulle bli reinjisert i reservoaret. Plan for anlegg og drift vil ikke være omfattet av artikkel 15-17. Dette må gjelde prinsipielt både i de tilfeller hvor det utarbeides en egen plan for anlegg og drift, og i de tilfeller hvor retten til anlegg og drift inngår som en del av plan for utbygging og drift.⁵⁹⁹ Dette henger sammen med at plan for anlegg og drift utgjør en selvstendig tillatelse med en egen rettighetshavergruppe.⁶⁰⁰ Hvorvidt godkjenning av denne planen i interessentskapet er gjenstand for alminnelig stemmeflertall eller enstemmighet må bero på en konkret vurdering av hvorvidt planen faller innenfor eller utenfor grensene for samarbeidet under samarbeidsavtalen, jf. grensene for utvinningstillatelsen.⁶⁰¹ I den konkrete vurde-

⁵⁹⁴ Jf. Ekeberg s. 109.

⁵⁹⁵ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 247-264.

⁵⁹⁶ Noe annerledes er det for det tilsvarende begrepet i artikkel 24.1, første ledd.

⁵⁹⁷ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 264-277.

⁵⁹⁸ Jf. PUD-veilederen punkt 1.2.

⁵⁹⁹ Slik også lagt til grunn i PUD-veilederen punkt 1.2 hvor det bemerkes at der hvor plan for utbygging og drift redegjør for det totale utbyggingskonseptet vil Olje- og energidepartementet ”ta stilling til hvilke deler av utbyggingskonseptet som skal forstås av rettighetshaverne til utvinningstillatelsen og hvilke deler som skal bygges og drives i henhold til en særskilt tillatelse til anlegg og drift”.

⁶⁰⁰ Jf. PUD-veilederen punkt 1.2 og Petroleumslovskommentaren s. 266 flg.

⁶⁰¹ Jf. Ellenes s. 32-33. Når Selvig Samarbeidsavtalen på s. 16 rimelig kategorisk legger til grunn at det ligger ”innenfor samarbeidsavtalen og interessentskapets kompetanse å ta bindende standpunkt til hvilken [transport] løsning interessentskapet skal gå inn

ringen må det blant annet vurderes på hvilket tidspunkt den produserte petroleumen går ut av interessentskapets fellesmasse og eierskapet går over til det enkelte selskap, jf. artikkel 20.1, andre ledd og 22.1, andre ledd. Men i den grad retten til anlegg og drift anses å falle inn under interessentskapets flertallskompetanse og den er inntatt i utbyggingsplanen, så vil denne i egenskap av å være inkludert i utbyggingsplanen indirekte falle inn under tiltredelsesmekanismen i artikkel 16.

Artikkel 15 – Forslag om utbygging

ARTIKKEL 15 FORSLAG OM UTBYGGING

15.1 *Ved konkretisering av kommersiell utnyttelse av oppdagede Forekomster før mulig beslutning om videreføring ("BOV") skal styringskomiteen bestemme hvordan den videre fremdrift skal styres gjennom alle prosjektets faser fra planlegging frem til drift. Styringsystemene skal fokusere på beslutningsmilepæler og beskrivelse av beslutningsgrunnlag som skal legges frem for styringskomiteen ved disse mile-pælene. Styringskomiteen kan bestemme hvordan styringskomiteen skal involveres i prosessene.*

15.2 *Forslag til BOV skal angi hvilke forutsetninger som er lagt til grunn ved vurderingen av muligheten for å utnytte Forekomsten(e) kommersielt. Det skal i alle tilfelle opplyses om:*

- a) *Målsetninger for lønnsomhet, gjennomføring og helse-, miljø og sikkerhet (HMS),*
- b) *Designbasis, ressursgrunnlag, produksjonstrategi og driftsfilosofi og andre relevante forutsetninger for konseptutviklingen,*
- c) *Kostnadsestimater som normalt bør tilfredsstille et +/- 30 % krav til sikkerhet i estimatet,*
- d) *Lønnsomhetsberegninger på grunnlag av kostnadsestimater og pris- og markedsforutsetninger for petroleumsproduktene som er planlagt levert fra feltet,*
- e) *Angivelse av studier som er planlagt utført som ledd i konseptutviklingen for å oppnå nødvendig sikkerhet i kostnadsestimatene, slik som sensitivitetsanalyser av ressursgrunnlag, pris- og*

for", så mener jeg at dette må være en for enkel innfallsvinkel til dette spørsmålet.

markedsforutsetninger, tekniske løsninger, gjennomførbarhet, leverandørmarked og lønnsomhet, og

f) Planlagt program for konsekvensutredninger.

15.3 Dersom styringskomiteen vedtar en BOV, skal Operatøren utarbeide en utbyggingsplan i nært samarbeid med de øvrige Parter. Operatøren er særlig ansvarlig for å sikre at alle opplysninger som er nødvendig for godkjenning av utbyggingsplan legges frem i god tid for Departementet.

Styringskomiteen kan vedta at enkelte tiltak som er nødvendig for godkjenning av utbyggingsplan, for eksempel konsekvensutredninger, skal gjennomføres og legges frem for Departementet og andre relevante myndigheter for fremleggelse av utbyggingsplan.

15.4 Dersom styringskomiteen ikke vedtar en BOV eller ikke behandler saken innen rimelig tid, kan enhver Part selv utarbeide utbyggingsplan. Når en Part ber om det, skal Operatøren assistere Parten i hans arbeid i den utstrekning dette ikke medfører kostnad eller ulempe for interessentskapet.

BOK vedtak

Artikkel 15.1 legger til grunn at styringskomiteen som en del av sin modning av et prosjekt frem mot en eventuell innsendelse av plan for utbygging og drift, som et sentralt første steg skal fatte beslutning om konkretisering (BOK), jf. "[v]ed konkretisering av kommersiell utnyttelse av oppdagede Forekomster". I tråd med den generelle stemmeregelen er utgangspunktet at BOK kan fattes med alminnelig flertall i styringskomiteen.

I standard TFO utvinningstillatelse punkt 4, c) finner vi imidlertid en særskilt regulering av BOK vedtak. I medhold av denne bestemmelsen må BOK vedtaket i interessentskap under slike utvinningstillatelser være enstemmig. Dersom det ikke oppnås et enstemmighetsvedtak så må man i første omgang sørge for å få overdratt eierandelen til de rettighetshaverne som ikke ønsker å stemme for BOK. Dersom man ikke klarer å få til en slik andelsoverdragelse som sikrer enstemmighet så legger utvinningstillatelsen til grunn at BOK ikke er vedtatt. Et slikt manglende vedtak har som konsekvens at utvinningstillatelsen bortfaller. Med bakgrunn i den konsesjonsrettslige forankringen av samarbeidsavtalen må det legges til grunn at utvinningstillatelsens regulering for denne situasjonen vil

overstyre den alminnelige bestemmelsen i artikkel 15.1 når det gjelder interessentskap hvor utvinningstillatelsen har den nevnte særregelen.

For øvrig regulerer ikke samarbeidsavtalen noe videre om selve BOK beslutning, hva den skal inneholde eller basere seg på og dens funksjon som sådan.⁶⁰² Det som reguleres i artikkel 15.1 er hva styringskomiteen plikter å gjøre i perioden mellom BOK og et eventuelt senere vedtak om beslutning om videreføring (BOV). Generelt sett kan dette oppsummeres i et krav om å vedta hvordan den videre fremdriften skal styres gjennom denne fasen.⁶⁰³

Etter artikkel 15,1, første punktum er det styringskomiteen som konkret skal ta stilling til først og fremst ”hvordan den videre fremdriften [av prosjektet] skal styres gjennom alle prosjektets faser fra planlegging frem til drift”. I dette vedtaket legger andre punktum til grunn at det skal fokuseres på ”beslutningsmilepæler”. Dette må forstås som at man bør vedta hvilke beslutningsmilepæler man skal legge til grunn. I praksis vil dette først og fremst ha sin relevans der hvor man legger inn flere slike milepæler enn dem som angis direkte i samarbeidsavtalen. Videre legges det til grunn at man skal beskrive det ”beslutningsgrunnlag” som styringskomiteen skal overleveres ved de beslutningsmilepæler man har vedtatt. Dette kan uansett instrueres av styringskomiteen i det konkrete tilfellet. Formålet med denne bestemmelsen må derfor være at styringskomiteen allerede på dette tidspunktet tar stilling til den overordnede retningen på / rammene for det fremtidige prosjektet. Det vil være relevant å se dette i sammenheng med de generelle reglene om god virksomhetsstyring i artikkel 11.

BOV vedtak og utarbeidelse av utbyggingsplan

Artikkel 15.3, jf. artikkel 15.1, legger til grunn at styringskomiteen som en del av sin modning av et prosjekt frem mot en eventuell innsendelse av utbyggingsplan, som et sentralt andre steg skal foreta et BOV vedtak. Da det ikke er spesifisert noe spesielt for BOV, vil slike vedtak være

⁶⁰² I følge Prosjektrapporten s. 8 vil BOK bli fattet etter at ”mulighetsstudier” er gjennomført. Se også PUD-veilederen punkt 2.

⁶⁰³ I følge Prosjektrapporten s. 8 vil det mellom BOK og BOV bli gjennomført ”konseptstudier”. Se også PUD-veilederen punkt 2.

undergitt den alminnelige reglen om flertallsbeslutninger i styringskomiteen.

Som for BOK vedtak finner man i standard TFO utvinningstillatelse punkt 4, d) en særskilt regulering av BOV vedtak. Da denne reguleringen er tilsvarende som i standard TFO utvinningstillatelse punkt 4, c) vises det til behandlingen av BOK vedtak.

Reguleringene i artikkel 15 vedrørende BOV omfatter hovedsakelig hva som skal inngå i grunnlaget for beslutningen og konsekvensen av beslutning i forhold til en etterfølgende utbyggingsplan. Selve beslutningen og innholdet i denne som sådan vil variere fra de enkelte prosjekter.⁶⁰⁴

Hvilke elementer som skal inngå i grunnlaget for en BOV beslutning angis i artikkel 15.2. Dette kan for så vidt ses på som en konkretisering av hva som i dette tilfellet skal anses som ”tilstrekkelig bakgrunnsmateriale” i medhold av det generelle kravet i artikkel 2.1, andre ledd, første punktum. Likevel strekker bestemmelsen i artikkel 15.2 seg noe lengre da det legges til grunn at de elementene som angis i bestemmelsen skal inngå direkte i selve forslaget til BOV beslutningen. Disse elementene får dermed klarere preg av å inngå som premisser for den beslutningen som fattes. De elementene som skal inntas i BOV beslutningen er først og fremst en estimering av funnet potensial, i tillegg til overordnede angivelser av hvordan utbyggingen skal skje.⁶⁰⁵ Videre er det et viktig poeng at BOV beslutningen angir hvilke Forekomster som skal inngå i utbyggingsplanen.⁶⁰⁶

Dersom styringskomiteen vedtar BOV så utløser artikkel 15.3, første ledd en plikt for operatøren til å utarbeide en utbyggingsplan. I medhold

⁶⁰⁴ I Prosjektrapporten s. 7 vises det til at ”[g]jennom mulighetsstudier, konseptstudier og forprosjektering modnes prosjektet fremt til et detaljeringsnivå som det kan tas en evt. beslutning om utbygging på. Forprosjekteringen (FEED – Front End Engineering Design) [danner] et viktig grunnlag for PUD-søknaden til myndighetene.” Selv om det konkrete innholdet i de nevnte elementene vil variere både ut i fra det enkelte prosjekt, det enkelte operatørselskap sine prosesser og styringssystemer, og hvilke føringer styringskomiteen konkret gjør, så oppsummerer, etter min erfaring, likevel rapporten generelle forhold som vil gjelde for de fleste prosjekter.

⁶⁰⁵ Jf. Ekeberg s. 110.

⁶⁰⁶ Jf. Ekeberg s. 111.

av artikkel 15.3, første ledd gis altså operatøren en generell fullmakt til å utarbeide utbyggingsplanen. I medhold av andre punktum gis operatøren endog til en plikt til å være aktiv med hensyn til kommunikasjon med Olje- og energidepartementet for å sikre godkjenning hos departementet. Det vil her være særlig relevant å se hen til de arbeids- og kommunikasjonsprosesser som legges til grunn i PUD-veilederen. Det må nok innfortolkes at denne plikten også omfatter en kommunikasjon med Olje- og energidepartementet som bereder grunnen for en godkjenning i tråd med den videre fremdrift i prosjektet, jf. artikkel 15.1. Et særlig relevant element i så måte er å avklare på hvilket tidspunkt en utbyggingsplan må sendes inn til departementet for at det skal være tilstrekkelig tid til godkjenning innenfor en gitt periode av året. Styringskomiteen skal likevel konsulteres gjennom dette arbeidet, jf. første punktum hvor det legges til grunn at arbeidet skal skje ”i nært samarbeid med de øvrige Parter”. Antakeligvis innebærer den sistnevnte reguleringen ikke mer enn det som allerede følger av samarbeidsavtalen om styringskomiteens rolle i sin alminnelighet.⁶⁰⁷

Dersom styringskomiteen har besluttet at det skal utarbeides en utbyggingsplan så skal operatøren etter artikkel 15.3, første ledd, første punktum gjøre dette ”i nært samarbeid” med de øvrige rettighetshaverne. I utgangspunktet kan dette sies kun å speile den alminnelige involveringsplikten som vil gjelde også for andre faser av virksomheten. Slik sett kan denne spesifikke angivelse av dette prinsippet i denne relasjonen ses på mer som et uttrykk for viktigheten av at premisser for utbyggingsplanen avklares tidlig og slik at styringskomiteen har en reell mulighet til å påvirke disse uten at fremdriftsplanen utsettes unødige. Samtidig kan man nok ikke helt avvise at denne bestemmelsen også medfører en viss selvstendig substans. Når innvolveringsplikten i denne relasjonen klargjøres såpass tydelig så kan det også ses på som et uttrykk for viktigheten av at rettighetshaverne får tilstrekkelig eierskap til det arbeidet som operatøren gjør med utarbeidelse av planen.

Frem mot Olje- og energidepartementets godkjenning av en innsendt utbyggingsplan, vil det kunne være flere tiltak som må iverksettes som

⁶⁰⁷ Jf. Ekeberg s. 110.

ledd i denne prosessen, så som for eksempel konsekvensutredning. Artikkel 15.3, andre ledd legger til grunn at styringskomiteen kan fatte vedtak om at slike tiltak skal iverksettes. Dette følger allerede av den alminnelige kompetansen til styringskomiteen. Bestemmelsen må nok derfor ses på som en avgrensning av den myndighet som operatøren gis etter første ledd til drive arbeidet med å utarbeide utbyggingsplanen fremover. Operatøren vil med andre ord antakeligvis ikke ha et mandat til å gjennomføre en slik akselerasjon av eget tiltak og fremlegge eksempelvis konsekvensutredningen for Olje- og energidepartementet dersom ikke styringskomiteen vedtar at dette skal gjennomføres på et slikt tidligere tidspunkt.

I tillegg til de nevnte elementer under artikkel 15 kommer reguleringen i artikkel 15.4 om en rettighetshavers adgang til å utarbeide en egen utbyggingsplan. Denne reguleringen i seg selv hadde ikke vært nødvendig, da en rettighetshaver selvsagt internt kan *utarbeide* en slik plan all den tid interessentskapet ikke dekker kostnadene for et slikt arbeid. Det vil uansett være styringskomiteen som etter artikkel 16.2 fatter vedtak om innsendelse av utbyggingsplan. Det materielle innholdet i artikkel 15.4 er derfor først og fremst andre punktum. Her gis en rettighetshaver som selv utarbeider en utbyggingsplan hjemmel for å benytte seg av operatørens ressurser som assistanse til rettighetshaverens arbeid. I medhold av første punktum kan man likevel først kreve slik assistanse fra operatøren dersom ”styringskomiteen ikke vedtar en BOV [og dermed i medhold av artikkel 15.3 at det skal utarbeides utbyggingsplan] eller ikke behandler saken innen rimelig tid”. Det er dessuten et vilkår for å ha rett til assistanse fra operatøren at et slikt arbeid ”ikke medfører kostnad eller ulempe for interessentskapet”. Henvisningen til ulempe for interessentskapet må forstås slik at operatøren vil være begrenset fra å yte slik assistanse i den grad dette skulle gå utover operatørens andre oppgaver for interessentskapet. Dette forhold er nok først og fremst et spørsmål om tilgang til personellressurser. I den grad operatørens personell er bundet opp til andre aktiviteter, vil nok dette i praksis kunne løses ved innleie av ytterligere personell. Når det gjelder henvisningen til kostnad for interessentskapet må dette forstås slik at den aktuelle

rettighetshaver alene plikter å dekke operatørens direkte kostnader med et slikt arbeid. Slike kostnader vil eksempelvis kunne være betaling for tredjeparts studiekostnader eller at operatøren får dekning hos den aktuelle rettighetshaver for den nevnte innleien av personell. Den aktuelle rettighetshaveren vil likevel i medhold av artikkel 16.5 kunne få refundert sine kostnader dersom det senere skulle vise seg at interessentskapet vedtar en utbygging basert på en slik ”individuell” utbyggingsplan. Den sistnevnte bestemmelsen er en særregel i forhold til det alminnelige prinsippet om at en rettighetshaver normalt sett ikke vil få dekket sine kostnader til alternative løsningsforslag til de forslag operatøren generelt sett kommer opp med til styringskomiteen.⁶⁰⁸

For interessentskap basert på en TFO utvinningstillatelse må artikkel 15.4 leses innskrenkende. Med henvisning til den nevnte bestemmelsen i standard TFO utvinningstillatelse punkt 4, d) vil det i slike situasjoner ikke være anledning til å utarbeide en egen utbyggingsplan dersom interessentskapet ikke har fattet en BOV beslutning når tidsfristen i utvinningstillatelsen utløper.

Artikkel 16 – Utbyggingsplan

ARTIKKEL 16 UTBYGGINGSPLAN

- 16.1 *Operatøren skal legge frem utbyggingsplan for Partene i styringskomiteen.*
- 16.2 *Styringskomiteen vedtar om utbyggingsplanen med tilhørende dokumentasjon skal oversendes til Departementet og andre relevante myndigheter sammen med søknad om godkjenning av utbyggingsplanen.*
- 16.3 *Enhver Part skal innen 3 måneder etter at styringskomiteen vedtok planen gi Departementet og de øvrige Parter skriftlig melding om han tiltrer utbyggingsplanen.*
- Parten må angi om han ønsker å overta hele eller minst en forholds-
messig del av Petoros andel om Petoro ikke tiltrer planen eller om
Petoros tiltredelse ikke godkjennes av Departementet.*

⁶⁰⁸ Jf. Ekeberg s. 111-112.

Dersom ikke alle Parter har tiltrådt utbyggingsplanen, skal Operatøren uten ugrunnet opphold underrette Departementet og stille søknaden om godkjenning av utbyggingsplanen i bero. De tiltredende Parter kan gjenoppta søknaden i samsvar med artikkel 19.

16.4 *En Parts tiltredelse av en utbyggingsplan er bindende i forhold til de øvrige Parter.*

Dersom Petoro ikke tiltrer planen eller om Petoros tiltredelse ikke godkjennes av Departementet, skal utbyggingen likevel ansees som tiltrådt av alle Parter om de øvrige Parter til sammen ønsker å overta hele Petoros andel. Andelen skal fordeles forholdsmessig mellom Partene som har ønsket å overta hele eller minst en forholdsmessig andel.

16.5 *Dersom en Part har utarbeidet utbyggingsplan i henhold til art. 15.4, gjelder bestemmelsene i denne artikkel 16 tilsvarende om fremleggelse og tiltredelse av en slik plan. Parten kan legge kostnadene ved utarbeidelsen av planen inn i budsjettet for utbyggingen.*

16.6 *Petoros tiltredelse etter artikkel 16.3 må godkjennes av Departementet. Godkjenning må foreligge senest samtidig med at Departementet godkjenner utbyggingsplanen. Nektet godkjenning av Petoros tiltredelse får reglene i artikkel 19 tilsvarende anvendelse.*

Dersom Petoro ikke har tiltrådt planen, kan Departementet innen 3 måneder fra utløpet av fristen i artikkel 16.3 bestemme at Petoro likevel skal delta i utbyggingen.

Vedtakelse av og tiltredelse til utbyggingsplanen

Artikkel 16 regulerer styringskomiteens vedtakelse av om utbyggingsplan skal innsendes til Olje- og energidepartementet og forholdet internt i interessentskapet i tilknytning til tiltredelse av planen.

Det følger av artikkel 16.1 og 16.2 at operatøren skal oversende forslag til utbyggingsplan til styringskomiteen som deretter fatter vedtak om hvorvidt planen skal sendes til myndighetene. Hvilke myndigheter planen skal sendes til og hvordan søknaden om godkjenning skal utformes følger av petroleumsløven § 4-2, petroleumsforskriften §§ 20 – 22c, og

PUD-veilederen.⁶⁰⁹ Utbyggingsplanen skal normalt sett blant annet inneholde en tidsplan for utbyggingen og en såpass omfattende utredning av prosjektet at alle investeringselementer med rimelig sikkerhet kan estimeres på dette tidspunktet.⁶¹⁰

Det generelle prinsippet er at en rettighetshaver (eller et mindretall av rettighetshavere) ikke kan bli stemt inn i en utbyggingsplan.⁶¹¹ Dette generelle prinsippet må likevel presiseres noe. Selve vedtaket om å sende inn en utbyggingsplan til Olje- og energidepartementet må anses å falle inn under hovedregelen om flertallsvedtak. Mindretallet (og flertallet) blir likevel gjennom et slikt vedtak kun bundet til selve innsendelsen.

Artikkel 16.2 baserer seg på at det må være fattet et positivt vedtak i styringskomiteen for at en utbyggingsplan kan bli sendt inn til Olje- og energidepartementet. Dette reiser praktiske problemer i de tilfeller hvor flertallet ikke ønsker en utbygging (på dette tidspunktet). Dersom det ikke foreligger et slikt flertall vil det heller ikke være grunnlag for en sole risk utbygging. Dette følger antitetisk av artikkel 16.3, tredje ledd og artikkel 19.1 som legger til grunn at en sole risk utbygging kun kan skje dersom styringskomiteens flertall har vedtatt å sende utbyggingsplanen til Olje- og energidepartementet men ikke alle rettighetshaverne deretter tiltrer denne.

Dette er likevel noe annerledes i TFO utvinningstillatelser. I medhold av standard utvinningstillatelse for TFO punkt 4, e), andre ledd følger det at dersom det ikke oppnås et flertall for innsendelse av utbyggingsplan så "skal" de rettighetshaverne som ikke ønsker å sende inn utbyggingsplanen "tre ut av utvinningstillatelsen". En slik uttreden skal skje i

⁶⁰⁹ Om disse bestemmelsene se Petroleumslovkommentaren s. 247-264. For en overordnet gjennomgang av utbyggingsplanen se Hammer s. 50-58, og videre om saksbehandlingen av den se St.meld. nr. 39 s. 51-53. I tillegg til at PUD-veilederen omhandler utfyllende kommentarer om innholdet i og saksbehandlingen av PUD og PAD, angis også på hvilke tidspunkter før innsendelse av planen de respektive myndighetsorganene bør innformes. Formålet med en slik tidlig involvering av myndighetene er å "bidra til en effektiv samhandling mellom rettighetshaverne og myndigheter og for å legge grunnlaget for en rask myndighetsbehandling av de endelige planene", jf. PUD-veilederen punkt 2, andre avsnitt. Se også Ekeberg s. 109 om myndighetenes praksis om involvering i prosessen frem mot innsendelse av en utbyggingsplan.

⁶¹⁰ Jf. Prosjektrapporten s. 7.

⁶¹¹ Se Hammer s. 51.

medhold av artikkel 24. Et mindretall av rettighetshavere vil således i slike utvinningstillatelser kunne drive en utbyggingsplan igjennom uten først å ha et flertall i styringskomiteen for innsendelse av utbyggingsplanen. Andre ledd, siste punktum viser til at ”Departementets godkjenningprosedyre for uttreden gjelder tilsvarende”. Generelt sett følger det ikke direkte av artikkel 24 at Olje- og energidepartementet skal godkjenne uttreden. Men en slik godkjenning følger likevel implisitt av artikkel 24, første ledd, første punktum som gir et forbud mot uttreden før arbeidsforpliktelsen er utført. Utvinningstillatelsens regulering må derfor forstås som en presisering av at selv om det etter andre ledd, første punktum foreligger en plikt til uttreden, så skal likevel Olje- og energidepartementet gi sitt samtykke før dette kan gjennomføres.

Denne mekanismen for tvungen uttreden må ses i sammenheng med at dette er en ”drop” bestemmelse, jf. utvinningstillatelsens punkt 4, e) fjerde ledd som legger til grunn at utvinningstillatelsen vil bortfalle dersom utbyggingsplan ikke sendes inn til Olje- og energidepartementet. Tilsvarende ”drop” regulering finnes ikke i de ordinære utvinningstillatelsene som da heller ikke har denne særegne uttrekningsmekanismen.

Situasjonen med flertall i styringskomiteen som grunnlag for videre utbygging blir noe særegen i utvinningstillatelser hvor det kun er to rettighetshavere. Den typiske stemmeregelen i slike utvinningstillatelser er at et flertall må bestå av begge rettighetshaverne, med andre ord et de facto krav om enstemmighet. Dersom det mellom disse rettighetshaverne skulle være uenighet om den mest hensiktsmessige utbyggingsløsningen risikerer man en ”dead-lock”; ingen av de to rettighetshaverne vil i seg selv kunne utgjøre et flertall slik at styringskomiteen ikke får vedtatt å sende inn en utbyggingsplan. Fra og med 20. konsesjonsrunde innførte man en særregel for utvinningstillatelser med to rettighetshavere.⁶¹² Denne reguleringen finner vi nå i Spesielle bestemmelser artikkel 7 (en ny bestemmelse som erstatter artikkel 16.2). I denne bestemmelsen fremkommer at i slike utvinningstillatelser kan én part velge å sende inn utbyggingsplan til myndighetene selv om det ikke foreligger vedtak om

⁶¹² Jf. Ekeberg s. 112.

slik innsendelse i styringskomiteen.⁶¹³ I praksis vil dermed begge rettighetshaverne sende inn hver sin utbyggingsplan og det blir opp til Olje- og energidepartementet hvilke av disse planene man ønsker å godkjenne i medhold av petroleumsloven § 4-2, første ledd. Tiltredelsesspørsmålet blir likevel likt som under de generelle reglene om tiltredelse.

Etter innsendelse til Olje- og energidepartementet blir det deretter et spørsmål om hvorvidt rettighetshaverne tiltrer utbyggingsplanen.⁶¹⁴ Denne tiltredelsesmekanismen representerer en fundamental forskjell den alminnelige beslutningsprosessen i interessentskapet og utbyggingsbeslutningen.⁶¹⁵ Tiltredelse til selve utbyggingsplanen gjøres individuelt av hver rettighetshaver, jf. artikkel 16.3, første ledd. Det følger av denne bestemmelsen at hver rettighetshaver står fritt til å avgjøre hvorvidt denne ønsker å tiltre eller ikke,⁶¹⁶ og dermed kan en rettighetshaver ikke tvinges med på en utbygging selv om samtlige av de øvrige rettighetshaverne tiltrer.⁶¹⁷ Dette gjelder uavhengig av om rettighetshaveren i styringskomiteen stemte for eller mot innsendelse av planen.⁶¹⁸ Overlevering av meddelelsen til de øvrige rettighetshaverne om hvorvidt man vil tiltre eller ikke skal i medhold av artikkel 28, første ledd, tredje punktum skje på en særskilt måte. Dersom ikke alle rettighetshaverne tiltrer planen vil den kunne bli underlagt reglene om utbygging på egen risiko etter artikkel 19, jf. artikkel 16.3, andre ledd. Dette gjelder selv om de rettighetshaverne som ikke har tiltrådt utbyggingsplanen er i mindretall. Muligheten for å gjennomføre utbyggingen som sole risk viser klart at tiltredelsesregelen er en rett om individuell tiltredelse, og ikke en enstemmighetsregel. Regelen kombinerer med andre ord hensynet til den enkelte rettighetshaver om å kunne unngå å ta del i en utbygging denne mener ikke er tilstrekkelig økonomisk, med hensynet til at et mindretall ikke

⁶¹³ Om betydningen av denne bestemmelsen i forhold til rettighetshavernes innflytelse se Ekeberg s. 113-114.

⁶¹⁴ Om tiltredelse til utbyggingsplan se Selvig Samarbeidsavtalen s. 14-16.

⁶¹⁵ Jf. Ekeberg s. 126.

⁶¹⁶ Jf. Selvig Samarbeidsavtalen s. 15.

⁶¹⁷ Jf. Ekeberg s. 115.

⁶¹⁸ Jf. Solvang s. 126.

skal kunne blokkere en utbygging av Forekomsten.

Det er ikke en helt upraktisk situasjon at en rettighetshaver som er i mindretall velger ikke å godkjenne innsendelse av utbyggingsplanen til Olje- og energidepartementet, samtidig som rettighetshaveren senere velger å tiltre utbyggingsplanen. Avgjørelsen om ikke å stemme for innsendelse kan være et utslag i uenighet om elementer i utbyggingen, samtidig som rettighetshaveren likevel ønsker å være med på utbyggingen når det viser seg at utbyggingsplanen støttes av et flertall av rettighetshaverne.

Det generelle ansvaret en rettighetshaver påtar seg ved inngåelsen av samarbeidsavtalen gjelder i utgangspunktet kun frem til og med innsendelsen av en utbyggingsplan.⁶¹⁹ Dog vil ansvaret fremdeles gjelde for de deler av utvinningstillatelsen som ikke er omfattet av utbyggingsplanen i den grad slike områder ikke tilbakeleveres. Etter dette tidspunktet vil ansvaret for de områder som omfattes av utbyggingsplanen være avhengig av hvorvidt rettighetshaveren tiltrer utbyggingsplanen. En rettighetshavers tiltredelse til en utbyggingsplan har altså særlige rettsvirkninger og ”medfører et nytt og selvstendig grunnlag for en [rettighetshavers] ansvar i samsvar med samarbeidsavtalen for gjennomføringen av utbyggingsprosjektet”⁶²⁰. Slik sett vil rettighetshavernes deltakeransvar i interessentskapet etter tiltredelse til utbyggingsplanen rettslig være forankret både i utvinningstillatelsen, samarbeidsavtalen og i utbyggingsplanen.

Tiltredelse til en utbyggingsplan medfører en forpliktelse overfor de øvrige rettighetshaverne, jf. artikkel 16.4. Prinsipielt gjelder denne forpliktelsen dog kun overfor de rettighetshaverne som har tiltrådt utbyggingsplanen – ikke overfor dem som ikke har tiltrådt planen.⁶²¹ I praksis løses dette gjennom sole risk bestemmelsene, jf. artikkel 16.3, tredje ledd. På grunn av forpliktelsen som etableres i medhold av artikkel 16.4 kan

⁶¹⁹ Jf. Selvig Samarbeidsavtalen s. 14.

⁶²⁰ Jf. Selvig Samarbeidsavtalen s. 7. Ved tiltredelse til utbyggingsplanen kan man tale om at dette prinsipielt innebærer en reetablering av interessentskapet, jf. Kaasen Oljesamarbeid s. 158.

⁶²¹ Jf. Solvang s. 127.

tiltredelsen i utgangspunktet ikke tilbakekalles.⁶²² Dette kan også sies å til dels følge indirekte av artikkel 17.1 som legger til grunn at ”utbyggingen [skal] skje på vegne av de deltakende Parter”.⁶²³ Det fremkommer også av artikkel 24.1 at en rettighetshaver etter å ha tiltrådt en utbyggingsplan ikke kan tre ut av samarbeidsavtalen før utbyggingsplanen er fullført. Det kan hevdes at tiltredelsen oppretter en plikt mellom partene blant annet til å dekke sin andel av utgiftene ved gjennomføringen av hele utbyggingsplanen. Det sentrale er likevel at det fremdeles er utvinningstil-latelsen og samarbeidsavtalen som fastlegger grensene for og innholdet av samarbeidet og rettighetshavernes plikter.⁶²⁴

Dersom en part etter Olje- og energidepartementets godkjenning trekker sin tiltredelse vil dette kunne medføre et ansvar overfor de øvrige rettighetshaverne. På grunn av den bindingen tiltredelsen gir vil denne parten fremdeles måtte kunne holdes ansvarlig for interessentskapets kostnader i medhold av artikkel 8.1 og for øvrig for andre forpliktelser i medhold av artikkel 7. Dersom parten ikke dekker sine forpliktelser vil dette kunne håndteres gjennom de alminnelige misligholdsbestem-melsene i artikkel 9. I tillegg kan det tenkes at tilbakekallelse av tiltre-delsen også vil kunne gi grunnlag for øvrig erstatningsansvar.⁶²⁵

Artikkel 16.4 legger i utgangspunktet kun til grunn en inter partes binding. Bestemmelsen gir dermed i seg selv ikke grunnlag for at tiltre-delse innebærer en rettslig forpliktelse overfor staten til å gjennomføre utbyggingen.⁶²⁶ Hvilke rettslige virkninger tiltredelsen har i forhold til myndighetene må primært løses ut i fra petroleumslovens reguleringer. Det kan hevdes at en slik plikt følger av formålet med og *sammenhengen* mellom petroleumslovens reguleringer – da særlig § 4-2, og samarbeids-avtalens reguleringer i artikkel 16.4, artikkel 17, og begrensningen i uttreden i artikkel 24.1. Samtidig gir ingen av disse bestemmelsene i seg

⁶²² Jf. Selvig Samarbeidsavtalen s. 15, Solvang s. 127 og Ekeberg s. 116. Ekeberg viser til at dette uansett ville fulgt av alminnelige avtalrettslige regler

⁶²³ Dette gjelder dog kun til en viss grad, jf. Solvang s. 127.

⁶²⁴ Jf. Ellenes s. 32-33.

⁶²⁵ Slik det synes lagt til grunn av Solvang s. 129.

⁶²⁶ Jf. Solvang s. 127 og Petroleumslovskommentaren s. 253.

selv klart uttrykk for en direkte plikt overfor staten.⁶²⁷ Antakeligvis vil en slik plikt heller ikke kunne fastlegges ut i fra alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper.⁶²⁸ Det kan dessuten hevdes at en slik løsning i seg selv er hensiktsmessig for å sikre fleksibilitet rundt dette spørsmålet.⁶²⁹ Når dette er sagt så vil Olje- og energidepartementet i alle fall ha mulighet til å fastlegge en slik plikt i medhold av petroleumsloven § 4-6. I praksis vil det nok derfor være vanskelig for rettighetshavergruppen å hevde at man ikke er bundet overfor staten til å gjennomføre en godkjent PUD.⁶³⁰

Tilbakekallelse av tiltredelse vil likevel kunne være gyldig i noen omstendigheter. For det første angir artikkel 17.2 eksplisitt noen slike situasjoner. For det andre vil en tilbakekallelse muligens også kunne tenkes dersom myndighetenes godkjenning av utbyggingsplanen skulle inneholde vilkår som vesentlig forrykker grunnlaget for tiltredelsen.⁶³¹

Artikkel 16.6 legger til grunn at det er Olje- og energidepartementet som bestemmer om Petoro skal delta i en utbygging. For det første legger første ledd til grunn at dersom Petoro tiltrer en utbyggingsplan så må tiltredelsen godkjennes av departementet. For det andre legger andre ledd til grunn at selv om Petoro ikke har tiltrådt en utbyggingsplan så kan departementet bestemme at Petoro likevel skal delta i utbyggingen. Dersom departementet fatter vedtak i medhold av andre ledd må dette forstås slik at Petoro er rettslig forpliktet i medhold av utbyggingsplanen. Dersom departementet ikke fatter vedtak om at Petoro skal tiltre en utbyggingsplan fastsetter artikkel 16.4, andre ledd mekanismer om videreføring av vedtaket om utbyggingsplan.

I tilfellet hvor en rettighetshaver i medhold av artikkel 15.4 har utarbeidet en alternativ utbyggingsplan regulerer artikkel 16.5 hvordan denne skal behandles videre i interessentskapet. At de øvrige reglene i artikkel 16 skal anvendes tilsvarende må forstås dit hen at denne rettighetshaveren selv kan legge frem utbyggingsplanen i styringskomiteen, jf. artikkel 16.1

⁶²⁷ Jf. Solvang i sin gjennomgang av samarbeidsavtalens regler på s. 128.

⁶²⁸ Jf. Solvang s. 130.

⁶²⁹ Se Solvang s. 128-129 sin gjennomgang av dette spørsmålet.

⁶³⁰ Ekeberg s. 116 legger til grunn at "[e]neste vei ut av en tiltrådt utbyggingsplan som er godkjent av departementet, er derfor salg av andelen".

⁶³¹ Se Selvig Samarbeidsavtalen s. 15.

som viser at operatøren skal gjøre dette i normal tilfellene. For øvrig vil resten av reguleringene i artikkel 16 kunne anvendes direkte for den videre behandlingen av utbyggingsplanen. Muligheten til å utarbeide en individuell utbyggingsplan gir med andre ord kun en rett til å få lagt frem planen for styringskomiteen, men ikke i seg selv en rett for denne rettighetshaveren til gjennomføre en utbygging på egen risiko, jf. artikkel 19.⁶³²

Endringer til utbyggingsplanen

Selv om utbyggingsplaner i utgangspunktet er relativt omfattende vil en rekke enkeltforhold ved en utbygging måtte klarlegges underveis i utbyggingsprosjektet. Dersom det oppstår forhold som medfører endringer til en utbyggingsplan som er godkjent av Olje- og energidepartementet, blir det spørsmål om hvordan disse skal forankres i interessentskapet. Det sentrale spørsmålet blir her om slike endringer kun er underlagt den alminnelige flertallsstemmeregelen, eller om det etter at flertallet har besluttet endringene også kreves tiltredelse fra samtlige rettighetshavere. Det bemerkes for øvrig at det er tiltredelse som sådan som reguleres særskilt i forbindelse med utbyggingsplaner. Jeg kan derfor for endringer til en utbyggingsplan vanskelig kan se at det kan innfortolkes noe form for enstemmighetskrav som sådan i styringskomiteen – noe slikt krav finnes ikke i samarbeidsavtalens bestemmelser, jf. Spesielle bestemmelser artikkel 3.2.

Dersom det er tale om utbygging av nye Forekomster som ikke er inntatt i den opprinnelige utbyggingsplanen, så vil disse kreve en ny utbyggingsplan som skal behandles separat under petroleumsloven § 4-2, første ledd.⁶³³ I så tilfelle må denne nye utbyggingen behandles som en ny selvstendig plan under artikkel 15, og dermed betinge nye tiltredelser etter artikkel 16.3.⁶³⁴ Dette synes å være forutsatt både i petroleumsloven og i artikkel 15.1 og 15.2 som viser til konkrete Forekomster. En annen variant av denne typen problemstilling er der hvor man ved

⁶³² Jf. Ekeberg s. 111.

⁶³³ Jf. Petroleumslovkommentaren s. 264.

⁶³⁴ Jf. Selvig Samarbeidsavtalen s. 16 som legger til grunn at ”nye utbygginger kan [den enkelte rettighetshaver] ta standpunkt til på selvstendig grunnlag”.

utarbeidelse av en utbyggingsplan for en Forekomst ser potensialet for utbygging/tilknytning av en ytterligere struktur knyttet opp til hovedutbyggingen, men hvor en slik ytterligere utbyggingsbeslutning er avhengig av en senere boring av en letebrønn. I et slikt tilfelle kan man angi tilleggsutbyggingen i den opprinnelige utbyggingsplanen. Siden dette da vil være en del av det som tiltres i den opprinnelige utbyggingsbeslutningen, vil jeg anta at i et slikt tilfelle vil et mindretall kunne bli bundet av en senere flertallsbeslutning om tilleggsutbyggingen.

Dersom endringene ligger *innenfor* rammene til utbyggingsplanen vil disse i utgangspunktet være underlagt de alminnelige bestemmelsene om stemmegivning i samarbeidsavtalen,⁶³⁵ samt reglene om arbeidsprogram og budsjetter. Dette vil også kunne gjelde investeringer som ikke direkte fremgår av utbyggingsplanen men som anses nødvendige for planens gjennomføring.⁶³⁶ Samtidig som slike beslutninger fattes i tråd med de sistnevnte regler, vil det være selve tiltredelseserklæringen som er det egentlige rettsgrunnlag for en rettighetshavers plikt til å betale sin forholdsmessige andel av de samlede omkostninger ved utbyggingen. Styringskomiteens flertall (dersom flertallet gjennom de årlige arbeidsprogram og budsjett skulle ønske å fravike utbyggingsplanen) må dermed i utgangspunktet kunne fatte beslutninger som er innenfor rammene av utbyggingsplanen.

Mellom disse klare utgangspunktene kan det likevel oppstå uklarheter. Eksempelvis kan det tenkes at man i vesentlig grad endrer feltstrukturen ved å re-definere antall brønner som skal bores, eller at man beslutter å inkludere en ny plattform i utbyggingen. Endringene kan være såpass vesentlige at Olje- og energidepartementet i medhold av petroleumsløven § 4-2, syvende ledd krever at det sendes inn en ny utbyggingsplan.⁶³⁷

Argumentet for å kreve ny tiltredelse må primært være artikkel 16 sin sammenkobling mellom selve utbyggingsbeslutningen og selve utbyggingsplanen. Tiltredelse etter artikkel 16 skjer i forhold til utbyggingsplanen, og selve utbyggingsbeslutningen isolert sett er dermed med et

⁶³⁵ Se Selvig Samarbeidsavtalen s. 15.

⁶³⁶ Se Selvig Samarbeidsavtalen s. 16.

⁶³⁷ Om denne bestemmelsen se Petroleumsløvs kommentaren s. 263-264.

implisitt grunnlag i tiltredelsen. Det man tiltrer er med andre en utbygging innenfor de rammer – økonomiske og tekniske – som legges til grunn i utbyggingsplanen. Det kunne dermed bli argumentert med at når disse rammene endres vesentlig så forsvinner også premisene for ens tiltredelse til utbyggingsbeslutningen.⁶³⁸ Slike endringer kan i ikke uvesentlig grad, endre de ulike rettighetshavernes økonomiske parametre for utbyggingen, jf. særlig i forhold til krav til og vurderingsgrunnlag for lønnsomhet, finansiell eksponering og kapitalkrav. En ting vil være den usikkerhet som alltid vil knytte seg til den fremtidige realiseringen av en utbygging så som svingninger i oljepris og kapitalrenter, og mulighet for kostnadsoverskridelser ved det man har vedtatt å bygge ut. En annen ting vil likevel være den endring en utbygging vil få ved betydelige tillegg til de utbyggingselementer man la til grunn for sin opprinnelige investeringsbeslutning.

Det er for øvrig antatt at en rettighetshaver ikke kan slippe fra sin tiltredelse med grunnlag i bristende forutsetninger som sådan.⁶³⁹ Spørsmålet blir dernest om de ovennevnte hensyn kan la seg forene med samarbeidsavtalens reguleringer. Samarbeidsavtalen inneholder ingen bestemmelser som adresserer en slik form for vesentlighetsvurdering og en eventuell egen regulering av konsekvenser dersom man skulle oppfylle et slikt vesentlighetskriterium. Det vil utgjøre en særskilt utfordring å vurdere *objektivt* hvorvidt man skulle ha nådd en vesentlighetsterskel i denne sammenheng.

Artikkel 16 legger etter sin ordlyd til grunn at tiltredelsesmekanismen skal benyttes når en utbyggingsplan innsendes til Olje- og energidepartementet. Isolert sett kunne man dermed argumentert med at artikkel 16 gir følgende løsning: der hvor endringene ikke medfører at det skal sendes inn en ny utbyggingsplan så blir det ikke tale om ny tiltredelse, men der hvor det blir tale om ny utbyggingsplan så blir det tale om ny tiltredelse. Den siste situasjonen vil oppstå der hvor Olje- og energide-

⁶³⁸ Dette synes å være lagt til grunn i Selvig Samarbeidsavtalen s. 16 som viser til at "Etterfølgende tillegg [...] kan [rettighetshaveren] ta standpunkt til på selvstendig grunnlag."

⁶³⁹ Jf. Solvang s. 131 som legger til grunn at det er "lite tenkelig at ubundenhet på individuelt grunnlag vil vinne frem".

departementet i medhold av petroleumsloven § 4-2, syvende ledd enten krever ny utbyggingsplan, og muligens også i de tilfeller hvor departementet krever en endret utbyggingsplan til (ny) godkjenning. Å anvende en slik direkte kobling mot petroleumsloven § 4-2 og bestemmelsene i samarbeidsavtalen ville medført at spørsmålet om rettighetshavernes rettigheter i denne konteksten ville blitt avgjort ut i fra Olje- og energidepartementets skjønnsmessige vurdering av hvorvidt departementet ut i fra sine hensyn finner det hensiktsmessig å formelt avkreve en ny utbyggingsplan eller ei.

Artikkel 16 må nok ses i sammenheng med hovedprinsippene i artikkel 15 og petroleumsloven § 4-2. Hele grunnlaget for tiltredelsesmekanismen er at det er tale om en utbygging av en eller flere bestemt(e) Forekomst(er). Det foreligger i medhold av samarbeidsavtalens ordlyd intet unntak fra flertallets myndighet som sådan i forbindelse med endringer av utbyggingsplaner. Dette taler for å tolke ordlyden i artikkel 16 innskrenkende også i de tilfeller hvor Olje- og energidepartementet finner det hensiktsmessig at endringene utarbeides i en ny plan. Det påpekes at en slik situasjon er forankret i petroleumsloven § 4-2, syvende ledd og ikke i § 4-2, første ledd.

Tiltredelsesmekanismen kan dessuten ses analogt som situasjonen ved aksept av tildeling av utvinningstillatelsen. På begge disse punktene er grunnlaget at den aktive aksepten/tiltredelsen fra den enkelte rettighetshaver er erkjennelse av at man er med på det som måtte bli konsekvensene av å gå inn i den aktuelle fasen. Også i letefasen vil et mindretall kunne bli eksponert for store økonomiske tilleggsforpliktelser gjennom at flertallet eksempelvis kan beslutte boring av en brønn ut over den brønnen som allerede ligger innenfor utvinningstillatelsens arbeidsforpliktelse. I så måte kan man se på tiltredelsen som en nokså ”mekanisk” mekanisme som kommer inn ved det avgjørende tidspunktet for om utvinningstillatelsen skal ta steget inn i utbyggings- og produksjonsfasene. Selv om tiltredelsen skjer i forhold til den foreliggende utbyggingsplanen, så gir dette ikke noen garantier for det videre liv av utbyggingen. I denne konteksten kan en utvikling av den utbyggingsløsningen som ble lagt til grunn i utbyggingsplanen også ses i sammenheng med pe-

troleumsloven § 4-1.⁶⁴⁰ Denne bestemmelsen legger til grunn et prinsipp om forsvarlig utvinning med det mål at mest mulig petroleum blir produsert. Siste punktum etablerer dessuten en direkte plikt for rettighetshaverne om å ”fortløpende vurdere utvinningsstrategi og tekniske løsninger og iverksette nødvendige tiltak”. Implisitt i dette må det ligge en forventning om at ny kunnskap og/eller nye vurderinger kan tilsi justeringer av de løsninger man opprinnelig hadde lagt til grunn. Dette støttes også av at det fremdeles er utvinningstillatelsen og samarbeidsavtalen som sådan som fastsetter den grunnleggende basisen for samarbeidet i interessentskapet.⁶⁴¹

Sentralt er også sammenhengen med bestemmelsene om sole risk utbygging. Dersom man skulle innfortolke et krav om ny tiltredelse ved endringer av utbyggingsplanen, så vil dette kunne medføre at dersom det ikke oppnås full tilslutning gjennom tiltredelse så skal *endringen* i utbyggingen kunne behandles som en utbygging på egen risiko, jf. artikkel 16.3, tredje ledd og artikkel 19.1. Da hele utbyggingen vil være en integrert løsning, anser jeg en slik virksomhet på egen risiko løsning som helt upraktisk å gjennomføre. En slik regel ville vært utfordrende både prinsipielt – den tilknyttede hovedaktiviteten, selve utbygging og drift, er igangsatt av interessentskapet innenfor de rammer som disse har vedtatt – og praktisk – på dette stadiet er de fleste aktiviteter på feltet relativt integrert. Konsekvensen av dette blir at dersom man *ikke* skulle legge til grunn at endringer av utbyggingsplanen skal kunne vedtas av styringskomiteens flertall, så vil man reelt få en situasjon hvor mindretallet kan blokkere endringer til utbyggingsplanen.

Et visst vern mot vesentlige endringer finnes også i grunnlaget for flertallsvedtak og utformingen av stemmereglene. I denne sammenheng er det relevant å påpeke at det ikke er tilstrekkelig for et flertall i styringskomiteen at flertallet representerer majoriteten av eierandelene. Flertallet må også representere et flertall av rettighetshaverne. Dessuten vil en rettighetshaver som ikke ønsker å være med på de videre faser ha mulighet til å selge eierandelen sin i medhold av artikkel 23. Det påpekes dog at han ikke vil ha en ubetinget rett til uttreden dersom et salg ikke

⁶⁴⁰ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 243-247.

⁶⁴¹ Jf. Ellenes s. 32-33.

er mulig. Uttreden vil i medhold av artikkel 24.1, første ledd, andre punktum i denne situasjonen betinge at Olje- og energidepartementet gir sitt samtykke til dette.

Løsningen synes derfor å bli at alle endringer i utbyggingsløsningen av en Forekomst i en tiltrådt utbyggingsplan, må underlegges den alminnelige stemmeflertallsregelen. Denne risikoen må dermed hensyntas på det tidspunktet man velger å tiltre utbyggingsplanen. Hvorvidt flertallet kan påtvinge mindretallet en endring i utbyggingsplanen må dermed fastlegges med grunnlag i de alminnelige grensene for flertallets myndighet basert på samarbeidsavtalens rekkevidde.⁶⁴²

Når dette er sagt så utelukker jeg likevel ikke at det i enkelte begrensede situasjoner kan bli mulig å legge til grunn en regel om tiltredelse for vesentlige endringer til utbyggingsplanen. Jeg antar at dette i så fall må finne sitt grunnlag i at hensynene bak tiltredelsesmekanismen gjør seg tilstrekkelig gjeldende for endringen. Terskelen for en slik ”gjennomskjæring” må i så fall være svært høy, og det vil nok måtte være sentralt i en slik vurdering hvorvidt det vil være mulig å gjennomføre endringen som virksomhet på egen risiko. En slik situasjon kan muligens tenkes å oppstå der man sent i ”haleproduksjonen” står overfor et valg mellom å avvikle produksjonen eller å foreta en helt ny utbygging for videre produksjon av den samme Forekomsten. Jeg vil likevel anta at slike mekanismer ville vært svært kompliserte å gjennomføre eksempelvis både i forhold til gjenværende vedtatt produksjon og ansvarsforhold for fjerning.

Artikkel 17 – Utbygging

ARTIKKEL 17 UTBYGGING

17.1 *Når alle Parter har gitt melding om at de tiltrer utbyggingsplanen, eller når utbygging er vedtatt som et prosjekt på egen risiko etter artikkel 19, skal utbyggingen skje på vegne av de deltakende Parter.*

Etter at planen er godkjent av Departementet, skal utbyggingen

⁶⁴² Jf. Ellenes s. 32.

gjennomføres uten ugrunnet opphold.

17.2 *Dersom Departementet ikke har godkjent utbyggingsplanen innen 6 måneder etter å ha mottatt søknad om godkjenning av utbyggingsplan eller forslag om utbygging på egen risiko, kan en Part trekke tilbake sin tiltredelse til utbyggingsplanen, forutsatt at det ikke med Partens samtykke er inngått kontrakt om kjøp eller leie av produksjons-innretninger eller annet vesentlig utstyr. En Part kan også trekke tilbake sin tiltredelse om det ikke er inngått kontrakt om kjøp eller leie av produksjons-innretninger eller annet vesentlig utstyr innen 2 år etter at godkjenning er gitt.*

Artikkel 17.1 – Igangsetting av utbygging

Artikkel 17.1, første ledd legger indirekte til grunn at utbygging først kan igangsettes når alle rettighetshaverne har ”gitt melding om at de tiltrer utbyggingsplanen”. Alternativt kan utbygging som sole risk i medhold av artikkel 19 igangsettes når et slikt prosjekt er vedtatt i medhold av den nevnte bestemmelsen. I begge tilfeller legger artikkel 17.1, første ledd til grunn at utbyggingen da skal gjennomføres ”på vegne av de deltakende Parter”. Med andre ord skal utbyggingen skje innenfor rammen av de øvrige reglene i samarbeidsavtalen. Bestemmelsens kjerne er å definere hvem utbyggingen skal skje på vegne av, og ikke nødvendigvis å fastlegge at det foreligger en plikt til å forestå utbyggingen.⁶⁴³

Et annet vilkår må også være inntruffet før utbyggingen skal kunne gjennomføres; den må være godkjent av Olje- og energidepartementet, jf. artikkel 17.1, andre ledd. Dette følger for øvrig av petroleumsløven hvor § 4-2, første ledd spesifikt adresserer godkjenning av myndighetene.⁶⁴⁴ I utgangspunktet godkjennes utbyggingsplaner av Olje- og energidepartementet ved Kongen i Statsråd, men likevel slik at Stortinget skal godkjenne visse utbyggingsplaner.

Formelt sett skjer dette ved at Olje- og energidepartementets anbefaling oversendes Stortinget.⁶⁴⁵ Hvilke utbygginger som skal god-

⁶⁴³ Jf. Solvang s. 127.

⁶⁴⁴ Om denne bestemmelsen se Petroleumsløvscommentaren s. 247-264.

⁶⁴⁵ PUD-veilederen punkt 1.1, note 1.

kjennes av Stortinget fastsettes i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet. Per i dag⁶⁴⁶ gjelder dette alle utbygginger hvor prosjektet (i) har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning, og (ii) har samlede investeringer som utgjør minimum 20 mrd. kroner.⁶⁴⁷ Dessuten er det lagt til grunn at dersom Kongen i Statsråd skal kunne godkjenne en utbyggingsplan så må prosjektet vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

Etter at Olje- og energidepartementet har godkjent utbyggingsplanen skal utbyggingen i medhold av artikkel 17.1, andre ledd ”gjennomføres uten ugrunnet opphold”. Kjernen i denne bestemmelsen er etableringen av et prinsipp for fremdrift.⁶⁴⁸ I så måte kan bestemmelsen også ses på som en generell instruks til operatøren til å igangsette gjennomføringen i tråd med den vedtatte planen. At dette skal skje uten ugrunnet opphold må primært ses opp i mot den fremdriften som er lagt til grunn i den godkjente utbyggingsplanen. Videre bemerkes det også at Olje- og energidepartementet med hjemmel i petroleumsloven § 4-6 kan tilbakekalle utvinningstillatelsen dersom det ikke tas ”nødvendige skritt til gjennomføring av [fremdriftsplanen etter § 4-6, andre ledd]”.⁶⁴⁹

Artikkel 17.2 – Tilbaketrekking av tiltredelse

Artikkel 17.2 angir to situasjoner hvor en rettighetshaver kan trekke sin tiltredelse til en utbyggingsplan. Denne bestemmelsen er dermed et unntak fra den alminnelige regelen i artikkel 16.4 om at når tiltredelse er gitt så er tiltredelsen bindende inter partes.

Den første situasjonen hvor man kan trekke sin tiltredelse er relatert til eksterne forhold. Etter første punktum kan man trekke sin tiltredelse når Olje- og energidepartementet ikke har godkjent utbyggingsplanen innen seks måneder etter at departementet mottok søknad om utbygging. Grunnlaget for denne regelen må være en presumsjon for at en slik utsatt

⁶⁴⁶ Jf. Prp.1 S (2013-2014) Olje- og energidepartementet, Forslag, romertall XI.

⁶⁴⁷ Tidligere var denne grensen 10 mrd. kroner, jf. St.meld. nr. 39 s. 53.

⁶⁴⁸ Jf. Solvang s. 127.

⁶⁴⁹ Om petroleumsloven § 4-6 se Petroleumslovkommentaren s. 292-301.

godkjenning potensielt vil kunne medføre betydelige konsekvenser for den videre fremdriften i prosjektet, og at dette prinsipielt vil kunne virke inn på den enkelte rettighetshaverens grunnlag for sin tiltredelse.

En begrensning gjøres likevel ved at man ikke kan trekke sin tiltredelse dersom det med grunnlag i styringskomiteens vedtak er inngått visse typer kontrakter. I og med at Olje- og energidepartementet ennå ikke har gitt sin godkjenning til utbyggingsplanen vil jeg anta at hensynet overfor staten ikke vil utgjøre den primære begrunnelsen bak denne bestemmelsen. Bestemmelsen er nok heller primært et utslag av et vern for de øvrige rettighetshaverne. Dette henger sammen med reguleringen i artikkel 17.1, første ledd om at utbyggingen skal gjennomføres på vegne av de deltakende rettighetshaverne. Dersom en rettighetshaver trekker seg etter at vesentlige kontrakter er inngått så vil dette medføre et større økonomisk ansvar for de øvrige rettighetshaverne. Men spørsmålet om tiltredelse til utbyggingsplanen eller ei vil i utgangspunktet ikke spille inn på de avtalemessige forpliktelsene overfor tredjemenn.

De kontrakter som adresseres i artikkel 17.2 er ”kontrakt om kjøp eller leie av produksjonsinnretninger eller annet vesentlig utstyr”. Slike kontrakter nok må anses å falle inn under begrepet ”vesentlige kontraktsmessige forpliktelser”, og dermed vil inngåelse være betinget av Olje- og energidepartementets samtykke i medhold av petroleumsloven § 4-2, femte ledd. Etter sin ordlyd vil studiekontrakter, inklusiv såkalte Front End Engineering and Design og Detailed Design kontrakter, falle utenfor denne begrensningen. Når det gjelder spørsmålet om hvilket annet utstyr enn produksjonsinnretninger som skal anses om vesentlig, så vil jeg anta at man med grunnlag i formålet bak denne regelen først og fremst vil måtte se hen til den økonomiske verdien på de aktuelle anskaffelsene.

Etter andre punktum kan man også trekke sin tiltredelse dersom interessentskapet innen to år etter å ha mottatt godkjenning av Olje- og energidepartementet, ikke har inngått visse typer kontrakter. Dette vil være samme type kontrakter som under bestemmelsens første punktum. Også her må grunnlaget for regelen være i de konsekvenser en slik forsinket fremdrift vil kunne ha for grunnlaget for tiltredelsen. Men i motsetning til under første punktum vil denne situasjonen oppstå som

en følge av forhold internt i interessentskapet. Dette vil være forhold den enkelte rettighetshaver prinsipielt vil kunne bidra til å påvirke gjennom styringskomiteen. Det må antas at dette må være grunnen til at tidsrommet er såpass annerledes her enn under første punktum.

Kapittel V – Virksomhet på egen risiko

Oversikt og generelt om virksomhet på egen risiko

Det ligger i sakens natur at når interessentskapets virksomhet styres av hva flertallet av rettighetshaverne ønsker, så vil man kunne komme opp i situasjoner hvor ”enkelte prosjekter ikke samler den fornødne oppslutning”.⁶⁵⁰ Med bakgrunn i hensynet om mest mulig aktivitet på norsk kontinentalsokkel har man i samarbeidsavtalen Del V bestemmelser om prosjekter og utbygging på egen risiko. Samarbeidsavtalens ordlyd skiller mellom henholdsvis *virksomhet* på egen risiko som reguleres i artikkel 18, og *utbygging* på egen risiko som reguleres i artikkel 19. Jeg finner det likevel enklere å benytte begrepsbruken om henholdsvis prosjekter på egen risiko og utbygging på egen risiko, og virksomhet på egen risiko som en fellesbetegnelse på både prosjekter og utbygging.⁶⁵¹

Adgangen til å igangsette virksomhet på egen risiko, såkalt ”sole risk”, gir en løsningsmekanisme for fastlåste situasjoner i interessentskapet hvor uenigheten mellom rettighetshaverne gjelder *om* en virksomhet skal gjennomføres.⁶⁵² De rettighetshaverne som ønsker å gjennomføre en aktivitet får muligheten til dette i situasjoner hvor flertallet ikke gir tilstrekkelig oppslutning til aktiviteten. Slik sett medfører mekanismen

⁶⁵⁰ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 63 og utfyllende kommentarer i Meldahl s. 27-46.

⁶⁵¹ Slik også Ekeberg s. 65 og Arnesen Samarbeidsavtalen kapittel 6.

⁶⁵² Jf. Ekeberg s. 65.

en større vektlegging av effektivitetshensynet enn det som de alminnelige stemmereglene i Spesielle bestemmelser artikkel 3.2 gir grunnlag for.⁶⁵³

Virksomhet på egen risiko innebærer at ikke alle rettighetshaverne i utvinningstillatelsen blir med på den aktuelle aktiviteten.⁶⁵⁴ Dette medfører at de rettighetshaverne som deltar på denne aktiviteten får særskilte rettigheter til noe som egentlig ligger innenfor hele interessentskapets virke- og rettighetsområde. Med andre ord blir den aktuelle virksomhet i stor grad ”skilt ut” fra interessentskapets sfære og de ikke-deltakende rettighetshaverne mister mange av de rettighetene de normalt sett ville ha hatt til denne virksomheten.⁶⁵⁵ På grunn av dette forholdet ser man at de fleste diskusjoner om virksomhet på egen risiko i praksis handler om hvorvidt en eller flere rettighetshavere har rett til å skille ut den aktuelle virksomheten til egen risiko.

Artikkel 18 – Virksomhet på egen risiko

ARTIKKEL 18 VIRKSOMHET PÅ EGEN RISIKO

18.1 *En Part kan foreslå at et prosjekt som ikke vedtas av styringskomiteen, skal gjennomføres som et prosjekt på egen risiko.*

Utbygging av Forekomst på egen risiko skjer etter reglene i artikkel 19.

18.2 *Følgende virksomhet kan utføres på egen risiko:*

- a) *Geologiske, geofysiske og stratigrafiske undersøkelser og tester,*
- b) *Boring av undersøkelsesbrønner, gjenopptakelse av boring av en under-søkelsesbrønn eller boring for å fastslå reservene i forbindelse med samordning,*
- c) *Dypere boring, avviksboring eller testing av soner som allerede er gjennomboret av en undersøkelsesbrønn under boring, og*

⁶⁵³ Jf. Ekeberg s. 66.

⁶⁵⁴ Jf. Ekeberg s. 65.

⁶⁵⁵ I Arnesen Samarbeidsavtalen s. 10 omtales dette som et ”nytt” interessentskap. Jeg oppfatter dette som noe upresist. Det er heller tale om den de facto ”utskillelse” av virksomhet innenfor visse rammer og begrensninger. Et virkelig nytt *interessentskap* forutsetter deling av utvinningstillatelsen i medhold av petroleumsloven § 3-10. Om slik deling se under behandlingen av Spesielle bestemmelser artikkel 3.4.

d) Videre evaluering av en Forekomst som omfattes av en utbyggingsplan som ikke er vedtatt etter artikkel 16.2.

18.3 Virksomhet på egen risiko kan likevel ikke finne sted:

a) På eller i forbindelse med avgrensningsboring av en Forekomst som er utbygd eller omfattes av vedtatt utbyggingsplan. Dette gjelder dog ikke boring som skal fastslå reserver i forbindelse med en samordning,

b) Dersom den kan nedsette produksjonen fra en Forekomst som er utbygd eller vedtatt utbygd,

c) Dersom den helt eller delvis kan komme i konflikt med planer eller arbeidsprogram vedtatt av interessentskapet før prosjektet på egen risiko igangsettes, og

d) Før den obligatoriske arbeidsforpliktelsen beskrevet i Utvinningstillatelsen er utført. Dette gjelder dog ikke virksomhet som beskrevet i artikkel 18.2 punkt c).

18.4 Forslag om prosjekt på egen risiko skal sendes skriftlig til de øvrige Parter med detaljerte beskrivelser av arbeidet som skal utføres og tilhørende budsjettoverslag.

De av Partene som ønsker å delta i prosjektet, må gi melding om dette til de øvrige Parter innen 60 dager etter at forslaget ble mottatt. For prosjekter som nevnt under artikkel 18.2, punkt c) er fristen 48 timer.

18.5 Dersom et antall Parter med Deltakerandeler som fyller kravene til vedtak har meddelt at de ønsker å delta i prosjektet, skal prosjektet med tilhørende arbeids-program og budsjett anses for vedtatt på interessentskapets vegne og utføres av Operatøren som et prosjekt for interessentskapet.

Er kravene til vedtak ikke oppfylt, skal prosjektet gjennomføres for regning og risiko av de Parter som har meddelt at de ønsker å delta.

18.6 I prosjekter på egen risiko deltar hver Part i forhold til Deltakerandelen med mindre Partene blir enige om en annen fordeling.

18.7 Prosjekter på egen risiko skal utføres av Operatøren. Er ikke Operatøren deltaker, kan en av deltakerne godkjennes som operatør for prosjektet.

18.8 De deltakende Parter har på rimelige vilkår fastsatt av styringskomiteen, rett til å bruke interessentskapets eiendom og utstyr for å utføre prosjektet forutsatt at dette ikke i urimelig grad forstyrrer den felles virksomhet.

- 18.9 *Operatøren skal føre eget regnskap for prosjektet på egen risiko. Regnskapet skal sendes til styringskomiteen og alle Partene.*
- 18.10 *Prosjektet inklusive data og opplysninger eies i sin helhet av de deltakende Parter og ledes av en egen styringskomite hvor bare de deltakende Parter er representert. Artikkelen 3.5 i Spesielle bestemmelser gjelder tilsvarende.*
- Dersom et prosjekt på egen risiko medfører en økning av produsert Petroleum fra konsesjonsområdet, skal slik ekstra produksjon eies i sin helhet av de deltakende Parter. Hver av dem har rett og plikt etter reglene i artikkel 20 til 22 til å utta sin forholdsmessige del av den ekstra produserte Petroleum.*
- 18.11 *De deltakende Parter må holde de ikke-deltakende Parter informert om prosjektet og må holde de ikke-deltakende Parter skadesløse mot ethvert ansvar, utgifter og forpliktelser som følger av prosjektet på egen risiko.*
- 18.12 *Hvis et prosjekt på egen risiko etter artikkel 18.2 fører til at det oppdages strukturer som de deltakende Parter ønsker å bore eller Forekomst(er) som de ønsker å utbygge, må ikke-deltakende Parter som ønsker å tre inn i prosjektet betale 1000 % av sin forholdsmessige del av prosjektets kostnader. Betalingen skal deles mellom de opprinnelige deltakere etter forholdet mellom deres deltakerandeler i prosjektet.*
- Tilbud om å tre inn i et prosjekt, med tilstrekkelig bakgrunnsmateriale, skal sendes til de ikke-deltakende Parter. I tilfelle boring skal tilbud om å tre inn i prosjektet sendes til de ikke-deltakende Parter i god tid før boringen utføres. I tilfelle utbygging skal tilbudet sendes til de ikke-deltakende Parter senest samtidig med forslaget om å utarbeide utbyggingsplan etter artikkel 15. Inntrøden må skje senest ved tiltredelse av utbyggingsplan etter artikkel 16 eller 19.*
- 18.13 *Hvis ikke annet er uttrykkelig sagt i denne artikkel, skal de øvrige artikler i Avtalen gjelde tilsvarende for virksomhet på egen risiko.*
- 18.14 *Hvis ikke prosjektet er igangsatt innen 12 måneder etter utløpet av fristene nevnt i artikkel 18.4, mister de deltakende Parter retten til å utføre prosjektet. I så fall skal forholdet mellom Partene være som om prosjektet ikke hadde vært foreslått.*

Oversikt

Artikkel 18 som regulerer prosjekter på egen risiko er gjennom de mange underbestemmelsene en av de mer detaljerte bestemmelsene i samarbeidsavtalen. For bedre å synliggjøre sammenhengen mellom de forskjellige underbestemmelsene har jeg valgt å strukturere den videre behandlingen rundt visse hovedspørsmål. For det første vil jeg behandle det grunnleggende spørsmålet om hvilke type prosjekter som kan gjennomføres på egen risiko. Dette er først og fremst basert på den positive angivelsen av type prosjekter i artikkel 18.2, og den negative avgrensingen i artikkel 18.3 av når man likevel ikke kan gjennomføre et prosjekt på egen risiko. Deretter gjennomgår jeg spørsmålet om på hvilket tidspunkt man kan iverksette prosjekter på egen risiko. Men dette sikter jeg til de prosessuelle skrankene man må orientere seg gjennom før man får rett til å gjennomføre prosjektet. Som et tredje punkt vil jeg behandle de regler som gjelder for hvorledes man skal gjennomføre prosjektet – både hvilke rettigheter man har og hvordan man skal strukturere samarbeidet i prosjektet. De rettigheter man har til et prosjekt på egen risiko henger nært sammen med forholdet til de rettighetshaverne som ikke deltar i dette. Det sistnevnte har jeg likevel skilt ut som det siste punktet i min gjennomgang av artikkel 18.

Hvilke type prosjekter kan gjennomføres på egen risiko

Hvilke type prosjekter som kan gjennomføres på egen risiko er angitt i artikkel 18.2.⁶⁵⁶ Aktivitetene som listes er utpregede leteaktiviteter og kan således sies å være knyttet til letefasen.⁶⁵⁷ I utgangspunktet synes den listen som angis i bestemmelsen å være en uttømmende liste.⁶⁵⁸ Dette kan utledes av ordlyden i bestemmelsen, jf. ”Følgende virksomhet kan utføres på egen risiko [...]”, sammenholdt med det generelle prinsippet om at all virksomhet under utvinningstillatelsen er fellesvirksomhet for interessentskapet. Dette kan også kobles mot prosjektbeskrivelsen som

⁶⁵⁶ For en gjennomgang av disse se Meldahl s. 47-48.

⁶⁵⁷ Jf. Ekeberg s. 66.

⁶⁵⁸ Se Ellenes s. 25, Ekeberg s. 66 og Meldahl s. 52.

ligger til grunn for igangsettelsen av prosjektet i medhold av artikkel 18.1. Artikkel 18.4, første ledd viser til at forslaget om prosjekt på egen risiko skal inneholde ”*detaljerte* beskrivelser av arbeidet” (min utheving). Den sistnevnte bestemmelsen vil gi grunnlag for de øvrige rettighetshaverne til å vurdere hvorvidt de ønsker å delta, og vil i forlengelse av dette kunne anføres som et argument for at aktiviteten på egen risiko vil måtte avgrenses til det som der er beskrevet. Dersom man ønsker å gjennomføre et prosjekt på egen risiko med flere faser er det derfor viktig at alle disse fasene presiseres i den opprinnelige prosjektbeskrivelsen. Dersom man skulle tolke artikkel 18.2 utvidende i den forstand at man skal kunne innta i prosjektet på egen risiko andre elementer som har tilknytning til hovedaktiviteten, så vil man potensielt kunne omgå de hensyn som balanseres gjennom bestemmelsene i artikkel 18.

Likevel vil det nok kunne være tilfeller hvor artikkel 18.2 må kunne tolkes noe utvidende. Det har i denne sammenheng blitt lagt til grunn at man også kan akseptere visse former for annen virksomhet i den grad disse har en naturlig tilknytning til virksomheten som er angitt i artikkel 18.⁶⁵⁹ Forutsetningen for dette er at virksomheten ikke rammes av artikkel 18.3 som angir positivt typer aktivitet som ikke kan gjennomføres på egen risiko. Betegnende er det at de typene aktiviteter som kan gjennomføres i medhold av artikkel 18.2 er relativt avgrensede, samtidig som de har potensialet til å lede til videre aktivitet og endelig potensielt til en utbyggingsplan. For å nå dette målet vil det i noen situasjoner kunne være nødvendig først å utføre ytterligere aktivitet enn det man opprinnelig så for seg. Ut i fra en slik betraktning vil jeg likevel anta at man i alle tilfeller vil måtte kunne gjennomføre nødvendige aktiviteter innenfor rammene av prosjektbeskrivelsen. Det har riktignok blitt lagt til grunn at dette ikke kan strekke seg for langt ut over kjerneområdet av de aktivitetene som er listet i artikkel 18.2.⁶⁶⁰

Videre kan man spørre hvorvidt man i de tilfeller man har igangsatt et prosjekt på egen risiko i medhold av artikkel 18.1 – 18.3 kan inkludere nye elementer i prosjektet utover de nevnte rammer. I denne sammen-

⁶⁵⁹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 64 og Ekeberg s. 66.

⁶⁶⁰ Jf. Ekeberg s. 67.

hengen vil det være relevant å se hen til artikkel 18.12 som regulerer tidspunktene for når ikke-deltakende parter har rett til å tre inn i et prosjekt på egen risiko. Dersom partene som deltar i prosjektet på egen risiko ikke har anledning til å utføre noe aktivitet i forlengelse av de opprinnelige aktivitetene, så vil dette medføre at man i realiteten innfører ytterligere tidspunkter for slik inntreden. Ved slike ytterligere inntredelsestidspunkter vil det, i beste fall, vil være usikkert om man kan avkreve den kostnadsdekning som artikkel 18.12 legger til grunn. Dette vil kunne rokke ved de grunnleggende insentivene bak artikkel 18.1 jf. artikkel 18.2. Ut i fra dette perspektivet mener jeg at det relativt klart må kunne legges til grunn at i tilfeller hvor det opprinnelige prosjektet var selve gjennomføringen av seismikk i medhold av artikkel 18.2, bokstav a), så må man også i forlengelsen av dette kunne gjennomføre eksempelvis prosessering og videre bearbeiding av de innsamlede dataene.⁶⁶¹ Videre kan det muligens også legges til grunn at man kan utføre aktiviteter som faller inn under andre alternativer i artikkel 18.2. Eksempel på det siste kan være der hvor det opprinnelige prosjektet er å utføre en undersøkelsesbrønn som er omfattet av bokstav b) mens man med grunnlag i resultatet av brønnen ønsker å gjennomføre eksempelvis testing av brønnen som er omfattet av bokstav c). Dette må i alle fall gjelde dersom testing er inntatt som en opsjon i prosjektbeskrivelsen. Slike forhold kunne likevel med fordel vært noe mer avklart i selve sole risk bestemmelsen.

Ut i fra begrepsbruken i artikkel 18.2, bokstav b) som viser til "undersøkelsesbrønner" kan det spørres om det er adgang til å bore en "avgrensingsbrønn" i medhold av artikkel 18.2. Disse typene brønner kategoriseres som to egne type brønner både i medhold av konsesjonsverket⁶⁶² og industripraksis. Artikkel 18.3, bokstav a) legger etter ordlyden til grunn at avgrensingsbrønner *er* tillatt i forbindelse med samordning, og *ikke* tillatt på Forekomster som er utbygd eller omfattet av vedtatt utbyggingsplan. Dette kan tyde på at man i utgangspunktet kun har anledning til å gjennomføre avgrensingsboringer for ikke-utbygde Forekomster på det tidspunktet styringskomiteen har vedtatt at man

⁶⁶¹ Slik forstår jeg også at Meldahl legger til grunn, jf. Meldahl s. 52.

⁶⁶² Jf. ressursforskriften § 2.

ikke ønsker å sende inn utbyggingsplan, jf. artikkel 16.2. Gode grunner taler for at man tolker dette alternativet noe utvidende slik at man har den samme retten dersom styringskomiteen ikke vedtar BOV, jf. artikkel 15. Med grunnlag i argumentasjonen ovenfor generelt om eventuell utvidende tolkning av artikkel 18.2, er det også mulig at man bør kunne legge til grunn dersom man påviser en Forekomst ved en undersøkelsesbrønn på egen risiko, så kan man i forlengelse av dette gjennomføre en avgrensingsbrønn av den samme Forekomsten.

Angivelsen av hvilke type prosjekter som kan gjennomføres på egen risiko må ses i sammenheng med artikkel 18.3 som angir negative grenser for prosjekter på egen risiko.⁶⁶³ De tre første begrensningene – punkt a) til c) – er motivert ut fra interessentskapets interesser, mens den siste begrensningen – punkt d) – er motivert ut fra hensynet til statens interesser i virksomheten.⁶⁶⁴ Mens punkt a) og d) angir absolutte begrensninger, må det for at begrensningene i punkt b) eller c) skal få anvendelse foreligge en mulighet for negativ innflytelse på det angitte forholdet; henholdsvis ”kan nedsette produksjonen” eller ”kan komme i konflikt”. Hvorvidt disse tersklene er oppfylt må nok fastsettes basert på en konkret vurdering i det enkelte tilfelle.⁶⁶⁵ Generelt sett kan det likevel bemerkes at ordlyden tilsier en relativt lav grense for at disse begrensningene skal komme til anvendelse, jf. ”kan” og at det ikke foreligger noen form for vesentlighetsvurdering. Likevel må det nok legges til grunn at det er noe mer enn en ”fjern mulighet”.⁶⁶⁶

Etter artikkel 18.3, bokstav d) blir det avgjørende spørsmålet hvorvidt arbeidsforpliktelsen etter utvinningstillatelsen er oppfylt.⁶⁶⁷ Bakgrunnen for denne bestemmelsen har vært at myndighetene ikke ønsker at prosjekter på egen risiko skal virke negativt på gjennomføringen av arbeidsforpliktelsen.⁶⁶⁸

⁶⁶³ For mer om denne bestemmelsen se Meldahl s. 52-57.

⁶⁶⁴ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 65.

⁶⁶⁵ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 65.

⁶⁶⁶ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 65 og Meldahl s. 54.

⁶⁶⁷ Se om dette under behandlingen av utvinningstillatelsens arbeidsforpliktelse.

⁶⁶⁸ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 65.

Det kan også oppstå situasjoner hvor det etter at et prosjekt på egen risiko er igangsatt, skulle vise seg at det likevel vil ha en negativ innflytelse på interessentskapets virksomhet. Det har blitt hevdet at dersom et prosjekt på egen risiko ”skulle true interessentskapets hovedformål, må det vike”.⁶⁶⁹ Dette kan angis som en ”stansningsadgang” for de øvrige rettighetshaverne. En slik stansningsadgang er begrunnet med at prosjektet på egen risiko må anses å være et sideprosjekt i forhold til interessentskapets hovedformål om felles drift under utvinningstillatelsen.

På hvilket tidspunkt kan man iverksette prosjekter på egen risiko

I tillegg til de materielle begrensningene for prosjekter på egen risiko som følger av artikkel 18.2 og 18.3, har artikkel 18 også prosessuelle bestemmelser som må være oppfylt før man kan iverksette et prosjekt på egen risiko. Det følger klart av artikkel 18.1, første ledd at prosjekt på egen risiko først kan finne sted når styringskomiteen har fattet vedtak om at virksomhet ikke skal finne sted i interessentskapets regi.⁶⁷⁰ Etter at et slikt vedtak er fattet må man eksplisitt fremsette forslag om å gjennomføre prosjektet på egen risiko. Artikkel 18.4, første ledd oppstiller krav til både form på og innhold i et slikt forslag. Naturlig nok må det fremsettes skriftlig til de andre rettighetshaverne. Videre må forslaget inneholde en ”detaljert beskrivelse av arbeidet som skal utføres og tilhørende budsjettoverslag”. Beskrivelsen av arbeidet vil danne grunnlaget for hva som anses omfattet av prosjektet. Dette må etter min mening også gjelde for tidspunktet for gjennomføringen av prosjektet på egen risiko. Så fremt et prosjekt oppfyller kravene til å kunne gjennomføres på egen risiko så må det være opp til de deltakende partene å fastsette gjennomføringstidspunktet. En motsatt konklusjon kan jeg ikke se at det finnes grunnlag for i artikkel 18.⁶⁷¹ Dette gjelder riktignok kun så fremt prosjektet ikke kommer i konflikt med de prosessuelle reglene i

⁶⁶⁹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 66.

⁶⁷⁰ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 63 og Meldahl s. 58.

⁶⁷¹ En slik motsatt konklusjon synes likevel å være lagt til grunn i Ekeberg s. 69.

artikkel 18.4 og at det kan avvikles innenfor rammene i artikkel 18.3. Den sistnevnte bestemmelsen vil nok i praksis særlig kunne sette begrensninger på gjennomføringstidspunktet i forhold til punkt c) om at prosjektet på egen risiko ikke må komme i konflikt med det øvrige interessentskapets arbeidsprogram.

Det sentrale vurderingstemaet blir dermed hvorvidt det er fremmet forslag om å gjennomføre den aktuelle aktiviteten og hva som omfattes av dette forslaget. Hva om virksomheten, eksempelvis boring av en brønn, er tatt inn i langtidspaner, og eventuelt arbeidsprogram, men man skyver på gjennomføringstidspunktet? I et slikt tilfelle har jo interessentskapet fremdeles ikke fattet vedtak om at virksomheten som sådan ikke skal gjennomføres, men kun at virksomheten ikke skal gjennomføres på det opprinnelige tidspunktet. Det må i slike situasjoner legges til grunn at det ikke er anledning til å gjennomføre aktiviteten som et prosjekt på egen risiko, eksempelvis ved at brønnen skal bores på et annet tidspunkt enn det som flertallet har vedtatt. Dette må også gjelde for de tilfeller hvor gjennomføringen av brønnen skyves på i forhold til det som er forutsatt i arbeidsprogrammet. En slik utsettelse kan eksempelvis være begrunnet i behovet for ytterligere modning av planene for brønnen, eller i å sikre en forsvarlig kontraktsmessig gjennomføring i form av å inngå en rigg kontrakt med akseptable rater. Det må nok legges til grunn en ikke-ubetydelig fleksibilitet for operatøren i så måte. Sentralt er det også at virksomhet på egen risiko har en subsidiær karakter i forhold til interessentskapets virksomhet.⁶⁷² Det vises i denne sammenheng også til artikkel 18.3, bokstav c) som legger til grunn at et prosjekt på egen risiko ikke kan finne sted ”dersom den helt eller delvis kan komme i konflikt med planer eller arbeidsprogram vedtatt av interessentskapet før prosjektet på egen risiko igangsettes.” Dette må i alle tilfeller gjelde i den grad styringskomiteens flertall aksepterer en slik utsettelse. Likevel må man nok kunne forvente at operatøren / styringskomiteens flertall deretter til en viss grad arbeider mot å få gjennomført virksomheten. Dersom man kun angir virksomheten generelt i planer men stadig utsetter og forholder seg passiv til virksomheten slik at utsettelsen får preg av ren

⁶⁷² Jf. Meldahl s. 58.

trenering, vil man kanskje kunne bli møtt med ”gjennomskjærings” argumenter. Det må nok likevel selv i slike situasjoner dessuten kreves at treneringen vil gå ut over de generelle rettighetene mindretallet har under utvinningstillatelsen. Dette vil eksempelvis kunne være tilfellet i en situasjon hvor treneringen medfører at det blir en reell fare for at man ikke får sikret en rigg i tide før utvinningstillatelsen utløper.

For det andre må det ha gått 60 dager fra de øvrige rettighetshaverne har mottatt forslaget om prosjekt på egen risiko, før dette kan gjennomføres, jf. artikkel 18.4, andre ledd, første punktum.⁶⁷³ Artikkel 18.2, bokstav c) oppstiller en særregel for visse boreoperasjoner – dypere boring og avviksboring (såkalte ”side tracks”) – og testing. At det for disse operasjonene er en relativt kort frist – 48 timer – er primært påtvunget av operasjonelle forhold.⁶⁷⁴

Konklusjonen kan likevel bli at prosjektet blir gjennomført for interessenskapets regning og risiko ved at et tilstrekkelig flertall i medhold av den alminnelige flertallsbestemmelsen i Spesielle bestemmelser artikkel 3.2, innen 60 dagers fristen melder fra om at de likevel ønsker å delta, jf. artikkel 18.5, første ledd.

Dersom prosjektet på egen risiko ikke er ”igangsatt” innen 12 måneder etter at fristen i artikkel 18.4 til å melde fra om man ønsker å være med er utløpt, så mister de deltakende partene etter artikkel 18.14 retten til å gjennomføre prosjektet på egen risiko. Avgjørende blir dermed å fastlegge hva som ligger i begrepet ”igangsatt”. Med bakgrunn i at tilsvarende bestemmelse i statsdeltakelsesavtalen for 8. konsesjonsrunde anga at det måtte være tatt ”vesentlige skritt i henhold til programmene for prosjektet” har det blitt hevdet at dette også må gjelde for artikkel 18.14.⁶⁷⁵ Dette kan synes å kvalifisere kravet mer enn hva dagens ordlyd legger til grunn, jf. begrepet ”vesentlig”. Etter mitt syn vil det nok kunne være vel så nærliggende å konkludere motsatt; man har bevisst gått bort i fra den tidligere begrepsbruken med en mer kvalifisert terskel. Videre vil jeg anta at en slik vesentlighetsterskel kan reise vel så mange spørsmål. Må

⁶⁷³ Om denne bestemmelsen se Meldahl s. 58-60.

⁶⁷⁴ Jf. Meldahl s. 59.

⁶⁷⁵ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 67.

man eksempelvis ha plassert kontrakter hos leverandører, og må dette i så fall kvalifiseres ytterligere i forhold til hva som eventuelt kan anses som vesentlige kontrakter (kritiske leveranser, størrelse på leveranser, kostnader mv)? Etter mitt syn må man under dagens regel i alle fall ha vist en viss vilje til faktisk å iverksette prosjektet; det må i alle fall være tatt ikke ubetydelige praktiske initiativ. Jeg har derimot vanskelig for å se gode argumenter for å kreve så mye som vesentlige skritt. Riktignok er prosjekt på egen risiko en sideaktivitet i forhold til interessentskapets generelle aktivitet, men de øvrige rettighetshaverne har klart tatt stilling til at de ikke ønsker å være med. Dermed må det som for all aktivitet til en viss grad være opp til dem som driver aktiviteten å styre den videre faktiske fremdriften av denne.

Når det gjelder aktiviteter etter artikkel 18.2, bokstav c) så fremstår 12 måneders fristen som lite treffende. Det praktiske er at slike aktiviteter i tilknytning til den pågående boreoperasjonen må gjennomføres meget raskt, jf. også den særegne korte fristen i artikkel 18.4, andre ledd, andre punktum. Dersom man skulle ønske å sette i gang slike aktiviteter etter at interessentskapets felles boreoperasjon er avsluttet vil dette betinge at partene som deltar i prosjektet på egen risiko fremskaffer en egen borerigg til å gjennomføre en slik begrenset operasjon med de kommersielle implikasjonene som ligger i dette. I tillegg ville en slik ny operasjon også kunne ha operasjonelle konsekvenser for interessentskapet. Gode grunner tilsier derfor at fristen for slike aktiviteter heller burde vært koblet opp mot avslutningen av interessentskapets boreoperasjon.

Gjennomføring av prosjekter på egen risiko

Artikkel 18.5, andre ledd legger til grunn prinsippet om at prosjektet på egen risiko skal gjennomføres på de deltakende parters ”regning og risiko”. Dette er for så vidt tilsvarende prinsipp som gjelder generelt for interessentskapets virksomhet, med den presiseringen at det for prosjekt på egen risiko er begrenset til de rettighetshaverne som eksplisitt har sagt seg villig til å være med i prosjektet. Dette støttes av artikkel 18.9, første punktum om at det skal utarbeides et eget regnskap for å skille kostnadene under

dette prosjektet fra interessentskapets øvrige virksomhet. Etter artikkel 18.11 påligger det også deltakerne i prosjektet på egen risiko en generell plikt til å holde de øvrige rettighetshaverne ”skadesløse mot ethvert ansvar, utgifter og forpliktelser som følger av” prosjektet.⁶⁷⁶

Den positive siden av dette er at deltakerne i prosjektet får særretter knyttet til aktiviteten i prosjektet. Artikkel 18.10, første ledd, første punktum legger således til grunn at deltakerne i prosjektet på egen risiko blir eiere av selve prosjektet ”inklusive data og opplysninger” som fremskaffes i prosjektet. Men det kan likevel tenkes at de deltakende rettighetshaverne blir forpliktet til å dele noe av denne informasjonen med resten av interessentskapet enten i medhold av artikkel 18.11 eller artikkel 27.1, første ledd.

Videre vil deltakerne i prosjektet i medhold av artikkel 18.10, andre ledd, første punktum få eierskap til eventuell ekstra produksjon av petroleum som kommer som en følge av prosjektet på egen risiko. Dette vil nok særlig være praktisk i forhold til dypere boring eller avviksboring. Dersom slik dypere boring eller avviksboring kun leder til informasjon om økt omfang av den Forekomst man treffer ved interessentskapets felles boring, så vil nok ikke dette kunne anses som ”en økning av produsert Petroleum”. Ut over disse tilfellene vil nok denne bestemmelsen kunne by på en rekke både praktiske og juridiske utfordrende vurderinger.⁶⁷⁷ Videre vil man nok også relativt fort kunne komme inn i avgrensningsdiskusjonen opp i mot retten etter artikkel 18.12 om å igangsette videre boring eller utbygging der hvor sole risk prosjektet ”fører til at det oppdages strukturer [...] eller Forekomst(er)”⁶⁷⁸

Det følger av artikkel 18.6 at de partene som deltar i prosjektet på egen risiko selv kan avgjøre hva som skal være fordelingen av eierandeler mellom dem i prosjektet. Dette er en praktisk viktig regel da det kan tenkes at én part ønsker å være med som sådan, men på grunn av kostnadseksposeringen ikke ønsker å delta med sin fulle eierandel. Dette

⁶⁷⁶ Dette er omfattende drøftet av Meldahl s. 99-112.

⁶⁷⁷ Jf. Meldahl s. 71.

⁶⁷⁸ Se nedenfor om artikkel 18.12. Denne relasjonen behandles omgående i Meldahl s. 71-81.

forutsetter likevel enighet mellom alle de deltakende partene. Dersom det ikke oppnås enighet om en alternativ fordeling av eierandeler vil eierandelene bli fordelt pro rata ut i fra forholdet mellom de deltakende partene sine generelle eierandeler i utvinningstillatelsen. Hva gjelder stemmereglene som skal gjelde for det nye interessentskapet så må disse fastsettes med grunnlag i eierandelene i prosjektet på samme måte som i det generelle interessentskapet.⁶⁷⁹

Dersom interessentskapets operatør er med i prosjektet på egen risiko følger det klart av artikkel 18.7, første punktum at denne vil bli operatør også for prosjektet. Dette må forstås som at operatøren i utgangspunktet har en *rett* til å være operatør for prosjekt på egen risiko. I de tilfeller hvor operatøren også er deltaker i prosjektet så kreves det ikke en egen utnevning etter petroleumsloven § 3-7.⁶⁸⁰ Den nevnte retten er likevel ikke ubetinget. Det følger nemlig av artikkel 18.7, andre punktum at dersom operatøren ikke er med i prosjektet på egen risiko så kan "en av deltakerne godkjennes som operatør" for sole risk prosjektet. Dersom de deltakende partene i en slik situasjon ikke ønsker operatøren med i prosjektet så kan ikke operatøren inter partes kreve å være operatør for prosjektet. I slike situasjoner har med andre ord *ikke* operatøren en rett til å være operatør for prosjektet på egen risiko. Likevel vil nok bestemmelsen måtte forstås slik at denne generelle godkjennelsesmyndigheten til å oppnevne en ny operatør ligger hos Olje- og energidepartementet,⁶⁸¹ jf. petroleumsloven § 3-7, andre ledd. Det har blitt lagt til grunn at dersom operatøren ikke deltar i prosjektet på egen risiko og de deltakende parter ønsker at en av de deltakende parter skal være operatør, så kan ikke departementet utpeke en ikke-deltakende aktør som operatør.⁶⁸² Noe annet synes lite forenelig med ordlyden i artikkel 18.7, andre punktum, jf. "kan", og den generelle myndigheten som ligger hos departementet i medhold av § 3-7. Det må dermed legges til grunn at artikkel 18.7 også

⁶⁷⁹ Jf. Ekeberg s. 68.

⁶⁸⁰ Jf. Meldahl s. 62. Om petroleumsloven § 3-7 se Petroleumslovskomentaren se 166-180.

⁶⁸¹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 68.

⁶⁸² Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 69.

innbefatter en *plikt* for operatøren til å utøve operatørfunksjonen også for prosjekt på egen risiko. Denne plikten må nok også gjelde i de tilfeller hvor operatøren ikke deltar i prosjektet på egen risiko og departementet ikke tar en anmodning i medhold av artikkel 18.7, andre punktum til følge. Dersom deltakerne i prosjektet ikke finner å kunne akseptere dette, vil alternativet deres være ikke å gjennomføre prosjektet på egen risiko.

Etter artikkel 18.8. har deltakerne i prosjekt på egen risiko en viss anledning til å bruke interessentskapets ”eiendom og utstyr”. Etter ordlyden kan dette synes kun å innbefatte visse type ressurser som eies av interessentskapet, med andre ord ressurser som inngår i interessentskapets fellesmasse i medhold av artikkel 6. Ut i fra de aktiviteter som i medhold av artikkel 18.2 kan utføres som prosjekt på egen risiko så fremstår en slik forståelse som noe upraktisk. De praktiske interessene for slike typer aktiviteter vil nok ofte være å få tilgang til interessentskapets leverandørkontrakter. En slik noe mer utvidet forståelse av bestemmelsen finner jeg å la seg forene med de begrensninger som ligger i denne retten. Tilgangen til interessentskapets ressurser kan kun kreves i den grad det ”ikke i urimelig grad forstyrrer” interessentskapets virksomhet (virksomheten utenfor prosjektet på egen risiko). I dette ligger det nok i alle fall at interessentskapet må tåle en viss forstyrning som følge av prosjektet på egen risiko.⁶⁸³ Videre vil interessentskapets styringskomité kun betinge tilgangen av ”rimelige vilkår”. I dette må det nok fort kunne innfortolkes at prosjektet på egen risiko vil måtte akseptere å betale et rimelig påslag for interessentskapets håndtering av slike tredjepartstjenester. Samtidig må det være slik at det ikke kan kreves tilleggsvederlag for elementer som rettighets-haverne i prosjektet på egen risiko allerede har tilgang til, så som særlig data og annen informasjon.⁶⁸⁴ For begge de nevnte vurderingstemaene vil avgrensningen måtte bero på en konkret vurdering i det aktuelle tilfellet.⁶⁸⁵ På dette punktet er ordlyden i artikkel 18.8 nokså tilsvarende som ordlyden i petroleumsloven § 4-8 og TPA forskriften. Både bestemmelsene om virksomhet på egen risiko og de nevnte regler om tredjepartstilknyt-

⁶⁸³ Jf. Meldahl s. 63.

⁶⁸⁴ Jf. Meldahl s. 63-64.

⁶⁸⁵ Jf. Meldahl s. 63.

ning har sitt utspring i tilsvarende ressursforvaltningshensyn; ønsket om mest mulig aktivitet. Det er dermed mulig at man vil kunne søke analoge tolkninger fra petroleumsløven § 4-8 og TPA forskriften for å fastlegge det nærmere innholdet i artikkel 18.8.

Forholdet til de øvrige rettighetshaverne

Selv om sole risk prosjektet på mange måter gjennomføres som et parallelt interessentskap, jf. eksempelvis artikkel 18.10, første ledd og artikkel 18.13,⁶⁸⁶ så vil det fremdeles være en interaksjon og sammenkobling med resten av interessentskapet.

For det første er det en informasjonsplikt mellom deltakerne i prosjektet på egen risiko og de øvrige rettighetshaverne. Når det gjelder prosjektets regnskap så skal dette i sin helhet oversendes de øvrige rettighetshaverne, jf. artikkel 18.9, andre punktum. Det må antas at dette skal skje i rimelig tid etter at regnskapet er ferdigstilt og godkjent.

Videre legger artikkel 18.11 til grunn en mer generell informasjonsplikt. Da bestemmelsen kun viser til at man skal holde de øvrige rettighetshaverne ”informert om prosjektet [på egen risiko]” gir den i seg selv få føringer på innholdet av denne plikten – både med hensyn til hvilken mengde informasjon som skal gis og tidspunktet for når den skal gis. Som et utgangspunkt må man nok legge til grunn at man i det minste har en plikt til å informere generelt om viktige forhold ved prosjektet, og at dette må overleveres i rimelig tidsmessig relasjon til de aktuelle forhold. Jeg kan vanskelig se at man kan innfortolke en rett til å få mer detaljert informasjon slik som konkrete brønndata. Ei heller en rett til å bli holdt *kontinuerlig* oppdatert om prosjektet. Ut over dette blir det vanskelig å si noe mer generelt om hvor grensen skal ligge. Dette må nok dermed bero på en konkret helhetsvurdering fra sak til sak. Ved denne vurderingen vil nok hensynet til de øvrige rettighetshavernes mulighet til å komme i rimelig posisjon til å fatte en tilstrekkelig velinformert beslutning om en eventuell gjeninntredelse i prosjektet være relativt tungtveiende.⁶⁸⁷

⁶⁸⁶ Om disse bestemmelsene se Arnesen s. 67-68 og Meldahl s. 61.

⁶⁸⁷ Jf. tilsvarende i Meldahl s. 63.

For det andre har de øvrige rettighetshaverne i visse situasjoner og under visse betingelser i medhold av artikkel 18.12 en gjeninntredelsesrett i prosjektet på egen risiko.⁶⁸⁸ Denne gjeninntredelsesretten oppstår når prosjektet enten fører til at det oppdages ”strukturer som de deltakende Parter ønsker å bore” eller ”Forekomst(er) som de ønsker å utbygge”⁶⁸⁹ (mine uthevinger). Det første alternativet er først og fremst aktuelt for aktiviteter som følger av artikkel 18.2, bokstav a), eventuelt også bokstav d), mens det andre alternativet først og fremst er koblet mot aktiviteter som følger av bokstavene b) til d). En slik gjeninntredelse endrer prinsipielt ikke prosjektets status som virksomhet på egen risiko. Men dersom alle de øvrige rettighetshaverne ønsker å tre inn så vil prosjektet nok fort i praksis bli innlemmet i interessentskapets ordinære virksomhet.⁶⁹⁰

Både for strukturer og Forekomster kan spørsmålet om oppdagelse avlede diskusjoner.⁶⁹¹ Man kan eksempelvis tenke seg at det bores en ny brønn som påviser hydrokarboner. Dersom de påviste hydrokarbonene er innenfor en tidligere påvist Forekomst, må det være klart at de nye påviste hydrokarbonene ikke kan anses som oppdagelse av Forekomst. Det må derfor innfortolkes en presisering i artikkel 18.12, første ledd; oppdagelsen må gjelde *nye* strukturer eller Forekomster som ikke tidligere er oppdaget.

Retten til å tre inn er knyttet til når de øvrige rettighetshaverne mottar tilbud om gjeninntredelse. Før dette tidspunktet foreligger det ikke noen rett til å tre inn.⁶⁹² Et slikt tilbud skal inneholde ”tilstrekkelig bakgrunnsmateriale”. Ved vurderingen av hvilken grad av informasjon som skal inntas vil man måtte se hen til hensynet for de øvrige rettighetshaverne

⁶⁸⁸ Om bakgrunnen for denne bestemmelsen se Meldahl s. 64-65.

⁶⁸⁹ I motsetning til Forekomster er ikke begrepet strukturer definert. I medhold av alminnelig industri forståelse av dette begrepet kan det legges til grunn at en struktur er et konsept om at det finnes en petroleumsforekomst innenfor et nærmere presisert område, men hvor dette ikke er påvist slik som ved Forekomster. Se for så vidt ressursforskriften § 2 som definerer ”Prospekt” som ”en mulig petroleumsfelle med et kartleggbart, avgrenset bergartvolum”.

⁶⁹⁰ Tilsvarende Meldahl s. 69-70.

⁶⁹¹ Om forholdet mellom artikkel 18.12, første ledd og artikkel 18.10, andre ledd se Meldahl s. 71-81.

⁶⁹² Jf. Meldahl s. 65-66.

om å kunne fatte en velinformert beslutning. Jeg finner det derfor naturlig at man i utgangspunktet legger til grunn tilsvarende betraktninger som ved tolkningen av kravet i artikkel 2.1, andre ledd, andre punktum om grunnlagsmateriale for vedtak i styringskomiteen. Det kan nok likevel tenkes at kravet om detaljeringsgrad under artikkel 18.12 må kunne begrenses noe mer enn under artikkel 2.1, da de øvrige rettighetshaverne i tilknytning til prosjektet på egen risiko ikke har tilsvarende rett som den generelle retten under artikkel 3.3, andre ledd.

Artikkel 18.12, andre ledd spesifiserer videre når slikt tilbud skal sendes. For boring skal dette skje ”i god tid før boring utføres”. Det er naturlig at man i alle fall ikke er forpliktet til å sende slikt tilbud før styringskomiteen i prosjektet på egen risiko faktisk har vedtatt at man skal bore den aktuelle brønnen.⁶⁹³ Når det gjelder den nærmere konkretiseringen vil nok dette primært være drevet av de øvrige rettighetshavernes behov for tilstrekkelig tid til å gjøre et informert valg.⁶⁹⁴ Selv om man i medhold av artikkel 2.1, andre ledd normalt sett vil ha en frist på 10 forretningsdager på å stemme over en borebeslutning, vil jeg anta at man må legge til grunn et lengre tidsrom etter artikkel 18.12 på grunn av at denne beslutningen vil ha større konsekvenser kostnadmessig. Selv om ordlyden klart relaterer seg til oppstart for boreoperasjonene, ser jeg likevel ikke særlige aktverdige grunner til at man skal kunne vente særlig lenge med å sende et slikt tilbud etter at beslutningen om å bore er fattet. Jeg finner det derfor naturlig at begrepet ”i god tid” fortolkes relativt romslig. I motsetning til for utbygginger så finnes det ikke noen avskjærringsregel om på hvilket tidspunkt man må bestemme seg for gjeninntredelse forut for boring. Antitetisk skulle man dermed kunne legge til grunn at det ikke foreligger noen tidsbegrensning for når man kan fatte en slik beslutning. Det vil likevel kunne virke urimelig dersom man kunne avvente resultater fra boringen før man bestemmer seg. Dette hensynet skulle dermed trekke i retning av at man må bestemme seg senest før oppstart av boringen. Også hensynet til klarhet rundt på hvilket tidspunkt man skal kunne fatte beslutning om gjeninntredelse taler for

⁶⁹³ Slik også Meldahl s. 66.

⁶⁹⁴ Jf. Meldahl s. 66.

å legge til grunn tidspunktet for oppstart av boringen. Angivelsen av tidspunktet for når tilbudet må sendes kan også muligens sies indirekte å presumere et slikt tidspunkt. De beste grunner taler derfor etter min mening om at tidspunktet for oppstart av boring må legges til grunn som det siste tidspunktet for beslutning om gjeninntredelse i sole risk prosjektet. Dette kunne likevel med fordel vært avklart tydeligere i bestemmelsen.

I tilfeller hvor man har besluttet å bore i flere strukturer så har det blitt antatt at man må kunne velge å tre inn for én strukturs vedkommende i alle fall så fremt det ikke er en nær sammenheng mellom boringene.⁶⁹⁵ Jeg antar at dette begrunnes i en ”fra det mer til det mindre” betraktning. Jeg kan likevel vanskelig se at dette kan være en riktig antakelse. For det første viser artikkel 18.12 til ”prosjektet” som sådan. For det andre vil det, med unntak av adskilte brønner i én borekampanje, etter min vurdering alltid foreligge en ikke-ubetydelig sammenheng mellom boringene. For det tredje vil en slik konklusjon være utfordrende å forholde seg til i praksis hva gjelder kostnadsspørsmålet. Selv om man i stor grad baserer seg på dagrater (dog med tillegg av mobiliserings-/ demobiliseringskostnader) så kan disse være beregnet ut i fra det samlede kostnadsbildet for hele borekampanjen. Dersom man likevel skulle kunne dele opp kostnadene direkte ut fra dagrater så vil det dessuten da måtte skje en vurdering av på hvilket tidspunkt ”overføringen” mellom de forskjellige brønnene / strukturene skjer. Etter min vurdering må nok det derfor legges til grunn at dersom man trer inn så gjør man det for hele det aktuelle boreprosjektet.

Når det gjelder utbyggingsplan er reguleringen noe annerledes. Artikkel 18.12, andre ledd, tredje punktum legger til grunn at tilbudet om inntreden i prosjektet på egen risiko ved utbygging skal sendes ”samtidig med forslaget om å utarbeide utbyggingsplan etter artikkel 15”. Artikkel 15 har derimot ikke en egen regulering av forslag om å utarbeide utbyggingsplan. Selv om utbyggingsplanen i medhold av artikkel 15.1 vil bli adressert ved Beslutning om Konkretisering (BOK), er det først i forbindelse med Beslutning om Videreføring (BOV) at dette spørsmålet vil bli

⁶⁹⁵ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 70.

konkretisert. Ettersom artikkel 15.3 fastslår at utbyggingsplan *skal* utarbeides dersom det BOV fastsettes, er det naturlig å få forstå henvisningen til artikkel 15 som henvisning til utsendelse av forslag til BOV i medhold av artikkel 15.2.

Videre legger artikkel 18.12, andre ledd, fjerde punktum til grunn at inntreden ”må skje senest ved tiltredelse av utbyggingsplan etter artikkel 16 eller 19”. Henvisningen til ”tiltredelse [...] etter *artikkel 16*” (min utheving) må forstås som å vise til tre måneders fristen for tiltredelse som følger av 16.3, første ledd. De rettighetshaverne som ikke deltok i prosjektet på egen risiko har altså på samme måte som dem som deltok i prosjektet fra starten, en tre måneders frist for å avklare sin tiltredelse.

Fjerde punktum avklarer også det faktiske tidspunktet for inntreden. Dette henger for det første sammen med tidspunktet for når man kan utøve sine rettigheter i interessentskapet for prosjektet på egen risiko. For det andre har reguleringen betydning for på hvilket tidspunkt man er forpliktet til dekke sin andel av kostnadene, inklusiv den særskilte premien etter artikkel 18.12, første ledd. Når utbyggingen som er foreslått i medhold av artikkel 18.12 har fått tilstrekkelig tilslutning etter artikkel 16.3 så vil inntredelsestidspunktet være dette tidspunktet. Det synes her naturlig å tolke artikkel 16.3, tredje ledd slik at kravet om tilslutning av alle ”Parter” må relatere seg til alle de rettighetshaverne som var en del av det interessentskapet for prosjektet på egen risiko som vedtok å sende inn en utbyggingsplan som en forlengelse av dette prosjektet. Dersom ikke alle disse partene tiltrer denne utbyggen gir likevel artikkel 16.3, tredje ledd, andre punktum en anledning til å gjennomføre utbyggingen som en særskilt utbygging på egen risiko i medhold av artikkel 19. I et slikt tilfelle vil det faktiske inntredelsestidspunktet i medhold av artikkel 19.3 først komme når alle dem som tiltrådte etter artikkel 16.3, jf. artikkel 18.12, har bekreftet sin tiltredelse etter artikkel 19.2.

Ved gjeninntredelse vil de rettighetshaverne som gjennomfører dette i medhold av artikkel 18.12, første ledd måtte betale en særskilt premie.⁶⁹⁶ Premien er å betale 1000 prosent av sin forholdsmessige del av kostna-

⁶⁹⁶ Jf. Meldahl s. 66-67.

dene.⁶⁹⁷ Den forholdsmessige delen er den andelen av prosjektet på egen risiko som den aktuelle rettighetshaveren vil få når den trer inn.⁶⁹⁸ Denne særskilte kostnadsdekningen gjelder for prosjektets allerede pådratte faktiske utgifter frem til en rettighetshaver beslutter å tre inn.⁶⁹⁹ For kostnader som påløpet etter at gjeninntredelsesbeslutningen er fattet vil andelen i prosjektet være grunnlag for kostnadsdekningen på samme måte som for de øvrige deltakerne i prosjektet.⁷⁰⁰

Selv om det ikke fremkommer direkte av bestemmelsen så er det lagt til grunn at en rettighetshaver som ønsker å tre inn i alle fall ikke kan kreve å få en større andel i prosjektet på egen risiko enn det han allerede har i utvinningstillatelsen.⁷⁰¹ Det kan her problematiseres om rettighetshaveren som velger å tre inn kan kreve å få sin forholdsmessige andel sett opp i mot de øvrige deltakerne i prosjektet, eller om han kun kan kreve den prosentvise andelen han har i utvinningstillatelsen.⁷⁰² Alt etter hvilket perspektiv man velger så kan gode grunner anføres for begge løsninger. Det er derfor vanskelig å slutte noen klar konklusjon på dette spørsmålet. Jeg vil likevel anta at andelene i utgangspunktet vil bli fordelt pro rata ut i fra forholdet mellom alle de partene som deltar i sole risk prosjektet nå (de tidligere sole risk partene og den gjeninntredende rettighetshaveren) og deres generelle eierandeler i utvinningstillatelsen. Dette synes å være i samsvar med reguleringen under artikkel 18.6. Dersom de tidligere deltakende partene har valgt en annen fordeling av andelene i prosjektet på egen risiko enn det de har i utvinningstillatelsen så kan det likevel kunne tenkes en annen løsning. I den sistnevnte situasjonen er det mulig man kan vurdere den gjeninntredende rettighetshaveren pro rata opp i mot de tidligere sole risk partene sine samlede eierandeler i utvinningstillatelsen. Videre at er det lagt til grunn at i en slik situasjon har en ny rettighetshaver i prosjektet på egen virksomhet rett

⁶⁹⁷ Om hensynene bak denne regelen se Meldahl s. 67 og 68-69.

⁶⁹⁸ Jf Arnesen Samarbeidsavtalen s. 71.

⁶⁹⁹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 71 og Meldahl s. 68.

⁷⁰⁰ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 71 og Meldahl s. 68.

⁷⁰¹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 71 og Meldahl s. 67.

⁷⁰² Jf. Meldahl s. 67-68.

til å velge å tre inn med en lavere andel dersom denne ønsker det.⁷⁰³

Artikkel 19 – Utbygging på egen risiko

ARTIKKEL 19 UTBYGGING PÅ EGEN RISIKO

19.1 *Dersom ikke alle Parter har tiltrådt utbyggingsplanen innen fristen i artikkel 16.3, kan en Part som har tiltrådt planen foreslå at utbyggingen skal gjennomføres på egen risiko. Forslaget sendes skriftlig til Departementet og til de Parter som har tiltrådt planen.*

19.2 *En Part som ønsker å delta i utbygging på egen risiko må gi Departementet og de øvrige aktuelle Parter skriftlig melding om dette innen 3 måneder etter å ha mottatt forslag som nevnt i artikkel 19.1. Reglene i artikkel 16.6 gjelder tilsvarende.*

19.3 *I prosjekter om utbygging på egen risiko deltar hver Part i forhold til Deltaker-andelen med mindre Partene blir enige om en annen fordeling. Dersom en Part ønsker å begrense eller øke sin deltakerandel må han gi melding om dette innen utløpet av fristen i artikkel 19.2.*

19.4 *Forslag til utbyggingsplan etter artikkel 19.1 anses som vedtatt når forslaget har støtte av 100 % av Deltakerandelene. Den Part som har fremmet forslaget skal uten ugrunnet opphold bekrefte overfor Departementet at søknad om godkjenning av utbyggingsplanen er gjenopptatt.*

19.5 *Dersom Operatøren ikke deltar i utbyggingen skal de deltakende Parter velge operatør. Denne må godkjennes av Departementet.*

19.6 *De Parter som ikke deltar i utbyggingen på egen risiko har ikke rett til å tre inn i eller kjøpe seg inn i prosjektet senere. For øvrig gjelder bestemmelsene i artikkel 18.9, 18.10, 18.11 og 18.13 tilsvarende.*

Oversikt

Artikkel 19 om utbygging på egen risiko må ses i sammenheng med artik-

⁷⁰³ Jf. Meldahl s. 68.

kel 16.3 om innsendelse og tiltredelse av utbyggingsplan. Den sistnevnte bestemmelsen forutsetter at alle rettighetshaverne må tiltre den innsendte utbyggingsplanen for at interessentskapet skal kunne gå videre med utbyggingsplanen. En slik utbyggingsplan vil kunne være både en ”normal” utbyggingsplan i interessentskapet, og en utbyggingsplan som etter artikkel 18 er fremmet som en følge av et prosjekt på egen risiko. Dersom ikke alle rettighetshaverne tiltrer planen følger det av artikkel 16.3, tredje ledd, første punktum at utbyggingsplanen i første omgang skal stilles ”i bero”. Mekanismen for de rettighetshaverne som har tiltrådt planen til å gå videre med utbyggingsplanen gjennom å gjenoppta søknaden til Olje- og energidepartementet i medhold av petroleumsloven § 4-2,⁷⁰⁴ er etter artikkel 16.3, tredje ledd, andre punktum å følge systemet i artikkel 19.

På noenlunde tilsvarende måte som artikkel 18 inneholder også artikkel 19, både direkte og indirekte gjennom sine referanser til artikkel 18, en rekke underbestemmelser. Også under artikkel 19 har jeg valgt å strukturere gjennomgangen av disse rundt visse generelle tema. For det første vil jeg gjennomgå hvordan man kan sette i gang en utbygging på egen risiko. For det andre vil jeg knytte enkelte kommentarer til hvordan man fastsetter operatørskapet til en slik utbygging. For det tredje vil jeg gjennomgå forholdet til de rettighetshaverne som ikke deltar i en utbygging på egen risiko.

Generelt om igangsetting av utbygging på egen risiko

Som nevnt forutsetter en utbygging på egen risiko at interessentskapet har sendt en utbyggingsplan inn til Olje- og energidepartementet. Dette forutsetter igjen i medhold av artikkel 16.2 at det foreligger et flertall for slik innsendelse i styringskomiteen. Det følger altså ikke noen rett etter samarbeidsavtalen til å igangsette en utbygging på egen risiko dersom det ikke er fattet et slikt vedtak om innsendelse av utbyggingsplan.⁷⁰⁵

⁷⁰⁴ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 247-264.

⁷⁰⁵ Jf. Meldahl s. 90 og som videre på s. 90-93 gir en omfattende drøftelse av dette blant annet opp i mot den motsatte regelen som forelå i samarbeidsavtalene frem til 17. konsesjonsrunde. I denne drøftelsen konkluderer Meldahl med at det burde vært en

Artikkel 19.1, første punktum angir at retten til å igangsette prosessen med utbygging på egen risiko først inntreffer når tre måneders fristen i artikkel 16.3, første ledd har utløpt og det ikke er full tilslutning til den innsendte utbyggingsplanen. I et slikt tilfelle får de rettighetshaverne som har tilsuttet planen innen fristen – og kun disse – en rett til å foreslå at utbyggingen skal skje på egen risiko. Bestemmelsen legger kun til grunn en rett til å foreslå og videre eventuelt gjennomføre en utbyggingsplan som sådan. Mekanismen gjelder altså for utbyggingsplanen slik den er innsendt etter vedtak i styringskomiteen i medhold av artikkel 16.2. Med andre ord er det ikke grunnlag for å gjennomføre på egen risiko vesentlige endringer til en vedtatt utbyggingsplan, så som utskifting av innretninger eller igangsetting av vesentlige prosjekter for økt utvinning.⁷⁰⁶

På tilsvarende måte som for prosjekter på egen risiko etter artikkel 18.4, skal det også for en utbygging på egen risiko sendes skriftlig melding om at man ønsker å igangsette virksomheten på egen risiko, jf. artikkel 19.1, andre punktum. Meldingen om utbygging på egen risiko skal dog kun sendes til de rettighetshaverne som allerede har meldt sin tilslutning til den utbyggingsplan som er innsendt Olje- og energidepartementet. I tillegg skal meldingen også sendes til departementet. De rettighetshaverne som har mottatt slik melding har deretter en ny tre måneders frist for å melde fra om hvorvidt de fremdeles ønsker å delta i utbyggingen. At man på nytt må ta stilling til dette spørsmålet er rimelig da en deltakelse i en utbygging på egen risiko vil ha andre kostnadsimplikasjoner for den deltakende rettighetshaveren enn dersom utbyggingen hadde blitt gjennomført i regi av hele interessentskapet. At fristen er noe lenger for å bekrefte deltakelse i en utbygging på egen risiko enn i et prosjekt på egen risiko i medhold av artikkel 18.4, andre ledd er begrunnet ut i fra at det førstnevnte generelt sett vil innebære en mer omfattende virksomhet.⁷⁰⁷

Dersom Petoro er rettighetshaver i den aktuelle utvinningstillatelsen

regel som muliggjør sole risk utbygginger også i tilfeller hvor flertallet av rettighetshavere ikke ønsker å sende inn en utbyggingsplan.

⁷⁰⁶ Om endringer til en utbyggingsplan se under behandlingen av artikkel 16.

⁷⁰⁷ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 73.

gjelder artikkel 16.6 for avklaring av Petoro sin deltakelse i utbyggingen på egen risiko. Det vises til kommentarene til disse reglene under behandlingen av artikkel 16.

Når det gjelder hvilken eierandel de deltakende rettighetshaverne skal ha i utbyggingen på egen risiko så er utgangspunktet etter artikkel 19.3 at hver rettighetshaver deltar forholdsmessig ut i fra de eierandeler de respektive deltakerne har som rettighetshavere i utvinningstillatelsen. Det er likevel slik at de deltakende partene kan bli enige om en annen fordeling i utbyggingen på egen risiko. Med bestemmelsens henvisning til "Partene" må dette i utgangspunktet forstås slik at det kreves enighet mellom alle de rettighetshaverne som deltar i utbyggingen dersom man skal avvike utgangspunktet. Artikkel 19.3, andre punktum fastsetter at en part må gi melding innen utløpet av tre måneders fristen under artikkel 19.2 dersom han ønsker en annen eierandel i utbyggingen på egen risiko enn hans ordinære forholdsmessige andel. Dersom eksempelvis én rettighetshaver kun gir melding etter artikkel 19.2 om at han ønsker å delta i utbyggingen, mens to andre rettighetshavere i tillegg gir melding etter artikkel 19.3 om at de ønsker en annen fordeling av eierandelene, så må løsningen være at de to sistnevnte rettighetshaverne må gjøre opp sine eierandeler seg i mellom. Dette synes også å være forutsatt i ordlyden i artikkel 19.3, første punktum. I en slik situasjon kunne det likevel synes urimelig at den første rettighetshaveren skulle måtte godkjenne den interne fordelingen mellom de andre rettighetshaverne. Denne rettighetshaveren vil også kunne ha en interesse i hva som blir de øvrige rettighetshavernes eierandeler både i forhold til grunnlaget for stemmeregelene i interessentskapet for utbyggingen på egen risiko og i forhold til solidaransvaret inter partes. Gode grunner taler derfor for at løsningen i denne situasjonen blir at alle de deltakende rettighetshaverne må gi sitt samtykke til en endret fordeling av eierandelene.

Artikkel 19.4 viser til at utbygging på egen risiko først kan skje dersom det er tilslutning om deltakelse fra "100 % av Deltakerandelene". Det følger både av konteksten med artikkel 19.2 og definisjonen av Deltakerandel at dette må forstås som den rettighetshaveren som har sendt forslag om virksomhet på egen risiko etter 19.1 og alle de rettighetsha-

verne som skal ha mottatt melding om dette etter artikkel 19.2 (og som altså dermed allerede har tiltrådt planen) med den fordeling av eierandelene som har blitt fastlagt etter artikkel 19.3.⁷⁰⁸ Artikkel 16.4, første ledd må tolkes noe innskrenkende i denne konteksten; selv om man har tiltrådt planen vil man dersom behandlingen deretter faller inn under artikkel 19, ha mulighet til ikke å bekrefte sin videre deltakelse i utbyggingen. Dersom så skjer vil utbyggingen ikke kunne gjennomføres.

Etter at full tilslutning er fastslått skal initiativtakeren til utbyggingen på egen risiko formelt notifisere Olje- og energidepartementet om at søknaden som var stilt i bero skal gjenopptas. Det forutsettes likevel at en slik notifikasjon også avklarer hvilke rettighetshavere som nå deltar og deres fordeling av eierandelene i utbyggingen. Deretter vil man avvente Olje- og energidepartementet sin godkjenning etter petroleumsloven § 4-2 før man endelig kan igangsette utbyggingen. Når slik godkjenning foreligger følger det av artikkel 17.1, andre ledd, jf. første ledd, at utbyggingen på egen risiko på samme måte som for ordinære utbygginger skal gjennomføres uten ugrunnet opphold. Selv om det ikke fremkommer eksplisitt av artikkel 17.2 må denne bestemmelsen ut i fra sin kontekst med artikkel 17.1 forstås slik at også de rettighetshaverne som har bekreftet sin deltakelse i utbyggingen på egen risiko kan trekke denne der hvor Olje- og energidepartementet ikke har godkjent planen innen seks måneder etter at man mottok forslaget om utbygging på egen risiko i medhold av artikkel 19.1.

Operatørskap for utbygging på egen risiko

Når det gjelder operatørskap i en utbygging på egen risiko angir artikkel 19.5 at de deltakende rettighetshaverne skal velge operatør i det tilfellet hvor interessentskapets operatør ikke deltar i utbyggingen. I motsetning til under artikkel 18.7, første punktum om prosjekter på egen risiko finnes det ikke en tilsvarende regulering om at operatøren i utgangspunktet også skal være operatør for utbygginger på egen risiko. Likevel må nok artikkel 19.5 tolkes slik at dersom operatøren også deltar i utbyggingen

⁷⁰⁸ Slik også Meldahl s. 86.

på egen risiko så har denne både en plikt og en rett til å være operatør. Forskjellen mellom de to bestemmelsene er dermed de tilfellene hvor operatøren ikke deltar i virksomheten på egen risiko. Dersom det er en utbygging på egen risiko så har operatøren i et slikt tilfelle – i motsetning til under artikkel 18.7 – verken noen rett eller plikt til å være operatør. Selv om det antakeligvis ikke vil være særlig relevant i praksis, kan likevel ikke bestemmelsen tolkes som å stenge for muligheten til å velge operatøren også som operatør for utbyggingen på egen risiko dersom denne ønsker dette. I alle tilfeller skal de deltakende rettighetshavernes valg av operatør godkjennes av Olje- og energidepartementet. Det sistnevnte er en naturlig forlengelse av myndigheten til Olje- og energidepartementet under petroleumsloven § 3-7 til å utpeke operatører.⁷⁰⁹ Det er likevel relevant at dette presiseres i samarbeidsavtalen da en slik utbyggingssituasjon på egen risiko ikke nødvendigvis faller direkte inn under verken § 3-7, første eller andre ledd slik disse bestemmelsene er utformet.

Forholdet til de øvrige rettighetshaverne

I motsetning til for prosjekter på egen risiko, følger det klart av artikkel 19.6, første punktum at de øvrige rettighetshaverne ikke har noe rett til gjeninntredelse i en utbygging på egen risiko. Beslutningen etter artikkel 19.2, jf. artikkel 19.4 blir dermed endelig. Dette er også konsistent med artikkel 18.12 som for prosjekter på egen risiko gir en siste mulighet for gjeninntredelse ved beslutning om utbygging.

De øvrige rettighetshaverne kan likevel tenkes å komme inn i utbygging på egen risiko på et senere stadium gjennom en andelsoverdragelse inn i interessentskapet for utbyggingen på egen risiko. Ved en slik overdragelse vil sammensetningen av rettighetshavergruppen i utvinningstillatelsen og styrkebalansen innad i denne gruppen som sådan bestå. Rettighetene etter utvinningstillatelsen overføres altså ikke til andre enn de rettighetshaverne som opprinnelig fikk tildelt utvinningstillatelsen.⁷¹⁰ Overdragelsen vil kun regulere forholdet inter partes mellom

⁷⁰⁹ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 166-181.

⁷¹⁰ Jf. Petroleumslovskommentaren s. 801.

deltakerne i utbyggingen på egen risiko. Det må dermed legges til grunn at en slik overdragelse ikke vil kreve Olje- og energidepartementet sitt samtykke i medhold av § 10-12.⁷¹¹ Det kan likevel stilles spørsmål ved om artikkel 23 vil få tilsvarende anvendelse for en slik overdragelse med den konsekvens at staten / Petroco vil kunne utøve sin forkjøpsrett. Artikkelen 23 omhandler overdragelse av "Deltakerandeler" og dette inkluderer i definisjon nr. 2 den andel en rettighetshaver har "i en virksomhet på egen risiko". Det er likevel slik den nevnte definisjonen kun omfatter virksomhet på egen risiko der "hvor omstendighetene tilsier dette". De samme perspektivene som ble nevnt i forhold til petroleumsloven § 10-12 kan også anvendes i forhold artikkel 23. Jeg har dessuten vanskelig for å se hvorfor staten/Petroco skulle ha en særrett i disse situasjonene. Gode grunner taler derfor for å unnta en slik overdragelse inn i utbyggingen på egen risiko også fra artikkel 23. Dette kunne likevel vært tydeligere avklart i bestemmelsene.

Videre kan de øvrige rettighetshaverne indirekte kunne komme inn i utbyggingen på egen risiko dersom det i medhold av petroleumsloven § 4-7, første ledd blir aktuelt å samordne denne med utbyggingen av en annen Forekomst i utvinningstillatelsen utenfor området for virksomheten på egen risiko.⁷¹²

Artikkel 19.6, andre punktum viser likevel til at artikkel 18.9, 18.10, 18.11 og 18.13 om prosjekter på egen risiko også skal gjelde for utbygginger på egen risiko. At den førstnevnte bestemmelsen også får anvendelse for utbygginger på egen risiko gjør at det øvrige interessentskapet vil motta regnskapet for utbyggingen på egen risiko. Tilsvarende gjelder informasjonstilgang om utbyggingen på egen risiko i medhold av artikkel 18.11. Bakgrunnen for denne regelen er ikke like intuitiv som regelens anvendelse for prosjekter på egen risiko. De øvrige bestemmelsene det vises til artikkel 19.6, andre punktum angir hovedsakelig mer avgrensninger mellom interessentskapet for utbyggingen på egen risiko og det øvrige interessentskapet. Praktisk i så måte er både regelen i artikkel

⁷¹¹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 74.

⁷¹² Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 75. Om petroleumsloven § 4-7 se Petroleumslovskommentaren s. 301-315

18.10, andre ledd om at det er de deltakende partene som får rett til eventuell merproduksjon som utbyggingen på egen risiko avleder,⁷¹³ og artikkel 18.11 om at de ikke deltakende rettighetshaverne skal holdes skadesløs for ansvar mv. som måtte følge av utbyggingen på egen risiko. For alle disse reglene vises det for øvrig til behandlingen under prosjekter på egen risiko.

Et særskilt spørsmål for utbygginger på egen risiko reiser seg i tilknytning til utgifter som allerede er pådratt interessentskapet i forbindelse med utbyggingsprosjektet. Spørsmålet blir om de ikke-deltakende parter kan kreve regress fra deltakerne i utbyggingen for slike kostnader. På grunn av kostnadenes størrelse blir dette særlig viktig i forhold til såkalte ”pre-investeringer”.⁷¹⁴ Artikkel 19.4 legger til grunn på hvilket tidspunkt man kan gjennomføre en utbygging på egen risiko. Før dette tidspunktet inntreffer så vil prosjektet bli drevet frem med grunnlag i det alminnelige flertallet i utvinningstillatelsen, jf. artikkel 13, 15 og 16. Dette gjelder også for kontraktsinngåelser, jf. artikkel 13. Med grunnlag i disse utgangspunktene må det nok legges til grunn at kostnader frem etableringen av utbyggingen på egen risiko etter artikkel 19.4 må dekkes av det samlede interessentskapet. Skadesløsholdelsesreguleringen i artikkel 18.11, jf. 19.6, vil dermed kun gjelde for aktiviteter som gjennomføres etter etableringstidspunktet etter artikkel 19.4.

Kapittel VI – Uttak av petroleum

Oversikt

Kapittel VI inneholder de bestemmelsene i samarbeidsavtalen som klartest retter seg direkte mot driftsfasen i interessentskapets liv. Det er i denne

⁷¹³ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 74.

⁷¹⁴ Om dette se under behandlingen av artikkel 13.1-13.3.

fasen interessentskapet oppnår produksjon av petroleum, og rettighetshaverne dermed kan realisere sitt primære mål om inntjening basert salg av olje eller gass.

Bakteppe til artikkel 20 – 22 finner vi i petroleumsløven §§ 3-3, tredje ledd og 1-6, bokstav g) og h). Det følger av den førstnevnte bestemmelsen at rettighetshaverne under utvinningstillatelsen blir eiere av den produksjonen av petroleum man klarer å oppnå i interessentskapet. Petroleumsløvens bestemmelser fastlegger likevel at utvinningstillatelsen kun omfatter aktiviteter frem til og med produksjon, og dermed ikke salg av petroleum. Dessuten vil kun transport i rør, ikke transport med skip, være inkludert i de særretter som utvinningstillatelsen gir. Samarbeidsavtalen utfyller således utvinningstillatelsen ved at artikkel 20 – 22 gir mer detaljerte bestemmelser om hvordan overgangen fra interessentskapets aktiviteter med håndteringen av petroleum og til den enkelte rettighetshavers uttak av petroleum fra interessentskapets fellesmasse. Artikkel 20 og 21 gir regler for uttak av olje, og artikkel 22 tilsvarende regler – riktignok med mye mer fleksibilitet for avtalte arrangement i det enkelte interessentskap – for gass. Disse reglene er i stor grad av en ”operasjonell” karakter. Jeg vil derfor i det følgende fokusere på de mer prinsipielle sider av disse bestemmelsene uten å gå i dybden på de operasjonelle arrangementene og konsekvensene av disse.

Artikkel 20 – Uttak av olje

ARTIKKEL 20 UTTAK AV OLJE

20.1 *Hver av Partene har rett og plikt til å utta in natura og selv disponere over en andel av produsert Olje som er lik hans Deltakerandel.*

Retten til og ansvaret og risikoen for produsert Olje går over på den enkelte Part ved uttak på et leveringssted som fastsettes av styringskomiteen før produksjonsstart.

20.2 *På det tidspunkt styringskomiteen bestemmer skal Operatøren sende styringskomiteen et produksjonsprogram for det År produksjonen skal starte. Ventes produksjonen å starte*

etter 1. juni, skal programmet også omfatte neste År. Deretter skal Operatøren før 1. juni hvert år sende styringskomiteen et produksjonsprogram som omfatter de 3 nærmest kommende År samt en produksjonsprognose for resten av feltets levetid. Programmet skal være spesifisert for hvert Kvartal og skal beskrive kvaliteten av den Olje som ventes produsert.

20.3 *Operatøren skal samtidig med produksjonsprogrammet sende styringskomiteen et utkast til uttaksprogram for Programperioden.*

Utkastet skal være tilpasset produksjonsprogrammet og opplysninger om Partenes uttaks- og avskipningsplaner som Operatøren skal ha innhentet på forhånd. Det skal inneholde en tidsplan for uttak og detaljerte vilkår for uttak, levering og transport av Oljen, samt angi andre nødvendige ledd i en uttaks- og avskipningsprosedyre.

Styringskomiteen skal fastsette uttaksprogrammet innen 30 dager etter at utkastet er mottatt.

20.4 *Blir produksjonen høyere enn Partenes samlede krav etter uttaksprogrammet, skal overskytende mengde fordeles på Partene i samsvar med Deltakerandelene. Blir produksjonen mindre enn Partenes samlede krav, skal kravene reduseres i samsvar med Deltakerandelene. Ingen Part plikter imidlertid å tilbakelevere Olje han har uttatt.*

Styringskomiteen skal underrettes umiddelbart dersom produsert mengde avviker fra produksjonsprogrammet.

20.5 *Innen 20 dager etter utløpet av hvert Kvartal, skal Operatøren sende styringskomiteen en oversikt som viser den mengde Olje hver av Partene har uttatt i Kvartalet.*

Virksomheten under samarbeidsavtalen blir drevet med det sentrale formålet å få tilgang til petroleum.⁷¹⁵ Artikkel 20.1, første ledd legger til grunn det generelle prinsippet om eierskap av olje⁷¹⁶ som følger av petroleumsloven § 3-3, tredje ledd, andre punktum.⁷¹⁷ Når oljen er løftet har løfteren eksklusiv eierrådighet over den.⁷¹⁸ Videre legger andre ledd

⁷¹⁵ Jf. Mestad Statoil s. 15.

⁷¹⁶ Se definisjonen av olje innledningsvis i samarbeidsavtalen.

⁷¹⁷ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 132.

⁷¹⁸ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning punkt 3-65 som også viser til at de øvrige rettighets-
haverne til en viss grad vil kunne være eksponert for forurensningsansvaret i

til grunn tidspunktet for ansvars- og risikoovergangen for den aktuelle oljen. Her fastlegges altså både en *uttaks-* og *disponerings rett og plikt*. Uttaket skal skje *in natura*, slik at en rettighetshaver ikke kan kreve at interessentskapet skal stå for salget av oljen.⁷¹⁹ Overgangen er lagt til det ”leveringssted som er fastsatt av styringskomiteen”. I praksis vil man ofte velge skipstransport som transportløsning for olje primært på grunn av den fleksibilitet dette gir, men også i noen tilfeller fordi man unngår grunnlagsinvesteringer til rør.⁷²⁰ I slike tilfeller vil leveringsstedet ofte være koblet opp mot avskipningsstedet for bøyelasterne, og da punktet (ventilen) hvor oljen går inn den aktuelle bøyelasteren. Alternativet til å transportere oljen med skip er at den transporteres bort fra feltet gjennom rørledning. Dette alternativet preges av høye grunnlagsinvesteringer, men lave driftskostnader og stabile leveranser.⁷²¹ Dersom rørtransport benyttes vil leveringsstedet tilsvarende være et konkret inngangspunkt på leveringsstedet på land.⁷²² Frem til oljen passerer det konkrete leveringsstedet vil denne være en del av interessentskapets fellesmasse i medhold av artikkel 6.1, og transportrisikoen for all slik olje vil være fordelt basert på de ideelle eierandelene.⁷²³

Videre angir artikkel 20 regler om at operatøren skal fastsette et *produksjonsprogram* og et kvartalsvis *uttaksregnskap* innenfor de tidsfrister og med det innhold som er fastsatt i medhold av henholdsvis artikkel 20.2 og artikkel 20.5. I medhold av artikkel 20.3 skal operatøren utarbeide et utkast til *uttaksprogram* og en *uttaks- og avskipningsprosedyre*. Det førstnevnte omtales i dagligtale ofte som ”løfteprogrammet”

medhold av petroleumsloven kapittel 7 under selve løftingen. I praksis vil likevel som regel det konkrete løftepunktet være sammenfallende med avgrensningen av rettighetshavernes objektive forurensningsansvar.

⁷¹⁹ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 47 og Kaasen Petroleumsutvinning punkt 3-65. Når det gjelder en eventuell mulighet til å velge å foreta salg sammen, såkalt fellessalg (Joint Sale), så vil dette kunne ha konkurranserettslige implikasjoner. I denne sammenhengen vises det til Nesdam Konkurranserett s. 270-292.

⁷²⁰ Jf. Mestad Statoil s. 30.

⁷²¹ Jf. Mestad Statoil s. 31.

⁷²² Om visse spesielle trekk ved transport av olje i rørledninger se Kaasen Petroleumsutvinning punkt 3-70, § 2.332.

⁷²³ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 47.

og det sistnevnte ofte som ”løfteprosedyren”. Løfteprogrammet skal være basert på produksjonsprogrammet slik implisitt lagt til grunn i artikkel 20.3, første ledd, og både dette og løfteprosedyren vil typisk være utpreget teknisk utformet for å ivareta de konkrete og spesifikke forholdene ved den aktuelle feltproduksjonen og den aktuelle produksjon- (og eventuelt også midlertidige laste-) innretningen.

Det er styringskomiteen som skal bestemme det endelige løfteprogrammet. Styringskomiteen har således en plikt til å fastsette dette innen 30 dager etter at den under artikkel 20.3, første ledd mottok utkastet fra operatøren, jf. artikkel 20.3, tredje ledd.⁷²⁴ At denne vedtakelseskompetansen er eksplisitt tillagt styringskomiteen henger sammen med den sentrale interessen rettighetshaverne har til hvordan dette utformes.

Artikkel 20.4 fastlegger hva som skal skje dersom feltproduksjonen skulle bli annerledes enn det som er forutsatt i løfteprogrammet. Det styrende prinsipp er at både høyere og lavere produksjon skal fordeles forholdsmessig i samsvar med rettighetshavernes eierandeler. Slik sett legger denne bestemmelsen også til grunn det grunnleggende prinsippet om at den oljen som skal fordeles er den reelle mengde produsert olje, ikke den oljen som er angitt i løfteprogrammet.⁷²⁵ Dette får derimot kun virkning fremover i tid da første ledd, tredje punktum fastslår at rettighetshaverne ikke plikter å tilbakelevere olje som allerede er løftet. Bestemmelsen synes etter sin ordlyd kun å regulere de situasjoner hvor den faktiske produksjonen utvikler seg annerledes enn forventet, jf. ”[b]i produksjonen [høyere/mindre]”. Det synes dermed noe usikkert hva som vil skje dersom tidligere produksjon har vist seg uriktig på grunn av feil med målinger av petroleumstrømmen over prosesseringsanlegget. Det er mulig at man i slike situasjoner vil lene seg på reglene i artikkel 21 for å vurdere eventuelle konsekvenser.⁷²⁶

⁷²⁴ Da artikkel 20.3 klart legger til grunn at dette skal skje i form av et program synes det for meg unaturlig i den grad man skulle velge å utforme dette som en egen avtale mellom rettighetshaverne.

⁷²⁵ Jf. Arnesen Samarbeidsavtalen s. 47.

⁷²⁶ Situasjonen kan bli noe annerledes for målefeil for tilknyttede felt hvor den konkrete tilknytningsavtalen også vil kunne spille inn. En slik sak ble avgjort på Statfjord

Artikkel 21 – Årsuttak av olje

ARTIKKEL 21 ÅRSUTTAK AV OLJE

21.1 Hver Part skal i løpet av Programperioden søke å utta sin del av den produserte Olje i jevnt tempo og i samsvar med uttaksprogrammet.

Ved beregningen av den mengde en Part har uttatt i en Programperiode på ett År, kan han kreve at uttak i løpet av de første eller siste 60 dager i en slik Programperiode regnes som foretatt i henholdsvis den forutgående eller etterfølgende Programperiode.

21.2 Dersom en Part av grunner som ligger utenfor hans kontroll og som helt ut er knyttet til gjennomføringen av uttaksprogrammet, i Programperioden har uttatt mindre enn den mengde Olje han har rett til, anses han som "Mindreuttaker" og den mengde han ikke har uttatt anses som "Mindreuttak".

Er en eller flere Parter Mindreuttaker(e), skal Operatoren straks varsle alle Parter om dette og oppgi størrelsen av den enkelte Mindreuttak. Enhver Part som ikke er Mindreuttaker, har rett til å utta Mindreuttaket i tillegg til sin egen andel. Ønsker to eller flere Parter å utta Mindreuttaket, skal det fordeles mellom dem etter forholdet mellom deres Deltakerandeler.

En Part som etter dette punkt uttar et Mindreuttak eller del av dette, anses som "Meruttaker" og den mengde han dermed har uttatt anses som "Meruttak".

21.3 Når det er foretatt et Meruttak skal Mindreuttakeren ha rett til kompensasjon for sitt Mindreuttak for så vidt det dekkes av Meruttaket.

Med mindre styringskomiteen har fastsatt en annen kompensasjonsordning, skal fra og med det første Kvartal i det etterfølgende År, 10 % av hver Meruttakers andel stilles til Mindreuttakerens rådighet som kompensasjon til Meruttaket er utlignet. Er det flere Mindreuttakere, skal det kvantum som stilles til disposisjon fordeles mellom dem i forhold til deres Mindreuttak.

Unnlater en Mindreuttaker i ett Kvartal å utta et kvantum som er stillet til hans rådighet som kompensasjon, skal han likevel anses å ha mottatt dette kvantum. Den mengde som ikke uttas av

Mindreuttaker skal i så fall stilles til rådighet med aksept-frist på 48 timer for de Meruttakerne som har avgitt den. Reglene i artikkel 21.2 annet avsnitt, annet og tredje punktum gjelder tilsvarende.

- 21.4 *Dersom en Part av andre grunner enn nevnt i artikkel 21.2 i en Programperiode uttar mindre enn den mengde Olje han har rett til, fordeles den mengde han ikke uttar på de øvrige Parter etter deres Deltakerandeler, uten plikt for disse til senere å yte kompensasjon som nevnt i artikkel 21.3.*

Mens artikkel 20 kan sies å legge til grunn de generelle *rammene* for uttak av olje, kan artikkel 21 sies å fastlegge de mer *konkrete mekanismene* for det faktiske uttaket av olje.

Artikkel 21.1 legger i første ledd til grunn en form for lojalitetsprinsipp om at den enkelte rettighetshaver skal søke å utta sin olje ”i jevnt tempo og i samsvar med uttaksprogrammet”.⁷²⁷ I denne sammenhengen er det et relevant bakenforliggende forhold at man for olje vil søke å produsere maksimalt av hva man kan hente ut fra reservoaret hver dag.

Denne plikten vil gjelde innenfor de enkelte Programperiodene som i utgangspunkt vil være hele kalenderår, jf. definisjonen av dette begrepet. Ved årsskifter kan det likevel gjøres visse modifikasjoner til denne hovedregelen ettersom at man i medhold av artikkel 21.1, andre ledd kan regne visse uttak inn i det foregående / etterfølgende året.

Implisitt ligger det i bestemmelsen i artikkel 21.1, første ledd både at uttak kan forekomme mer ”en bloc” og at uttak ikke nødvendigvis trenger å forekomme i tråd med uttaksprogrammet etablert i medhold av artikkel 20.3. At en rettighetshaver ikke vil ta ut sin olje i et jevnt tempo kan tenkes å henge sammen med flere type forhold. For det første kan det være forhold på denne rettighetshaveren sin side, eksempelvis ved manglende tilgang til lasteskip. Dette kan for eksempel skje ved at transportøren ikke har tilgjengelige skip under en såkalt ”Contract of Affreightment” transport kontrakt, eller at et særskilt allokert lasteskip

⁷²⁷ Denne reguleringen utelukker ikke at løfteprosedyren kan åpne for at flere rettighetshavere kan skipe sin olje samlet – såkalt samløfting. Samløfting innebærer at rettighetshavere med lav eierandel – og dermed mindre oljevolum – kan ta ut olje oftere enn det de ellers ville ha kunnet gjøre, jf. LG-2010-186968 s. 8.

under en konkret transportkontrakt ikke klarer å nå løftevinduet av tekniske / operasjonelle årsaker. For det andre kan man tenke seg at en rettighetshaver på grunn av svingninger i den videre salgsprisen for olje, skulle ønske at lasten hans ble forsinket slik at han slipper unna en ”dip” i markedet. For det tredje kan det være forhold med det konkrete løfteprogrammet som fremtvinger en annen løftesituasjon enn den man opprinnelig har lagt opp til.

Den sistnevnte situasjonen er adressert i artikkel 21.2 og 21.3. Forutsetningen for at disse bestemmelsene kommer til anvendelse er at rettighetshaveren som i sitt vindu tar ut mindre olje enn det han skulle ha gjort i medhold av uttaksprogrammet, gjør dette av ”grunner som ligger utenfor hans kontroll og som helt ut er knyttet til gjennomføringen av uttaksprogrammet”, jf. artikkel 21.2, første ledd.⁷²⁸ Et typisk eksempel vil her være at det, av operasjonelle grunner på feltet, sammenholdt med den tilgjengelige midlertidige lagringskapasiteten, ikke er tilgjengelig tilstrekkelig olje til at en rettighetshaver praktisk sett får anledning til å løfte sin fulle andel innenfor sitt oppsatte løftevindu. Når det vises til ”utenfor hans kontroll” kan dette lede tankene mot det alminnelige kontraktsrettslige kontrollansvaret. Jeg antar likevel at denne reguleringen bør leses bokstavelig; selv om operatøren handler på vegne av alle rettighetshaverne og man således potensielt kunne hevde at denne opptrer som en form for agent/leverandør for rettighetshaverne så kan jeg vanskelig se at en rettighetshaver i denne sammenheng skulle identifiseres med operatøren. Dermed må det også anses utenfor en rettighetshavers kontroll der hvor operatøren kunne styrt produksjonen annerledes for således å ha unngått at det ikke var tilstrekkelig olje til disposisjon for løfting.

For disse situasjonene fastlegger artikkel 21.2 og 21.3 en utpreget operasjonell prosedyre for å få det endelige løfteregnskapet til å reflektere den enkelte rettighetshavers rett i medhold av dennes eierandeler. Dette skjer gjennom mekanismene om såkalt meruttak og mindreuttak. De vesentligste elementene ved disse mekanismene er at dersom en rettighetshaver løfter for lite (mindreuttak), så kan en annen (eller flere – i tilfellet av samløfting) rettighetshaver løfte den ikke uttatte oljen i tillegg

⁷²⁸ Om dette kriteriet se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 48-49.

til sin egen (meruttak).⁷²⁹ Meruttakeren må deretter yte kompensasjon for sitt meruttak gjennom senere å stille noe av sin andel olje til disposisjon for mindreuttakeren.

Når det gjelder håndteringen av andre forhold enn de som etter artikkel 21.1, første ledd skal håndteres av mer-/mindreuttaksreglene, så reguleres dette av artikkel 21.4. Denne bestemmelsen omhandler manglende løfting av alle ”andre grunner” og skiller således ikke mellom mer eller mindre ”aktverdige” grunner for manglende løfting. Det fastlegges her at den oljen som ikke løftes skal fordeles forholdsmessig på de andre rettighetshaverne uten at disse får noen plikt til å yte kompensasjon til den rettighetshaveren som ikke løftet i sitt vindu. Dette harde prinsippet må ses i sammenheng med rettighetshavernes uttaksplikt i medhold av artikkel 20.1, første ledd.⁷³⁰ Det må innfortolkes at slik fordeling i praksis vil skje ved at den ikke uttatte oljen blir lagt til de andre rettighetshaverne (ut over den oljen som direkte følger av deres eierandel) inn i deres andel av løfteprogrammet.

Artikkel 22 – Uttak av naturgass

ARTIKKEL 22 UTTAK AV NATURGASS

22.1 *Hver av Partene har rett og plikt til å utta in natura og selv disponere over en andel av produsert Naturgass som er lik hans Deltakerandel.*

Retten til og ansvaret og risikoen for produsert Naturgass går over på den enkelte Part ved uttak på et leveringssted som fastsettes av styringskomiteen før produksjonsstart.

22.2 *Partene skal inngå en gassløfte- og balanseringsavtale som skal være godkjent av Departementet før oppstart av produksjon. Til vedtak av gassløfte- og balanseringsavtalen kreves*

⁷²⁹ For en kort kommentar til situasjonen hvor ingen av de øvrige rettighetshaverne ønsker å ta ut mindreuttaket se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 49. I og med at den ytterste konsekvens kan bli at produksjonen må reduseres, er det gode grunner til at operatoren søker å adressere denne situasjonen eksempelvis i løfteproseduren.

⁷³⁰ Om den praktiske bakgrunnen for denne regelen se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 48.

enstemmighet i styringskomiteen.

22.3 *Operatøren skal ikke senere enn 8 (åtte) forretningsdager etter første dag hver måned sende styringskomiteen en oversikt over produsert og uttatt Naturgass for foregående måned og for akkumulert volum siden produksjonsstart.*

Den generelle bestemmelsen om rettighetshavers eierskap til gass⁷³¹ i artikkel 22.1, første ledd er naturlig nok identisk med tilsvarende bestemmelse i artikkel 20.1 første ledd om olje. Jeg viser derfor til behandlingen av sistnevnte bestemmelse.⁷³² Tilsvarende gjelder for artikkel 22.1, andre ledd om ansvars- og risikoovergang. Det kan likevel bemerkes at når det gjelder ”leveringssted” så vil dette kunne bli noe annerledes enn for uttak av olje. Dette er for så vidt naturlig da leveringssted for gass vil være koblet til rørledningsystem, mens det for olje ofte vil være koblet til avskipningssted for bøyelastere. I praksis vil leveringsstedet for gass henge nært sammen med både det tekniske og kontraktuelle arrangementet for videre transport i det aktuelle rørledningsystemet.

Et særegent forhold kan gjøre seg gjeldende for gass; i noen tilfeller vil produksjon nødvendigvis gjøre re-injisering av gass for å holde trykket i reservoaret ved like. I slike situasjoner hvor styringskomiteen har godkjent re-injisering vil rettighetshavernes rett til produsert gass måtte forstås å ikke innbefatte den gassen som blir re-injisert. Innenfor de produksjonsrammene som styringskomiteen har fastlagt må det nok være opp til operatøren under dennes ivaretagelse av den daglige driften å vurdere de konkrete mengder med gass man anser som nødvendig å re-injisere.

Det følger av artikkel 22.2 at det skal inngås en egen gassløfte- og balanseringsavtale mellom rettighetshaverne. I industrien er det i dag i stor grad lagt til grunn en mer eller mindre standard regulering av denne typen avtaler. De sentrale delene av denne avtalen er en videre regulering av rettighetshavernes rettigheter og forpliktelser i forbindelse med uttak.

⁷³¹ Se definisjonen innledningsvis i samarbeidsavtalen av ”naturgass”. Av enkelthets skyld vil jeg i det følgende kun vise til ”gass” som et motstykke til olje.

⁷³² Individuelt salg av gass er i motsetning til den tidligere ordningen med fellessalg. Slikt fellessalg er eksempelvis beskrevet av Arnesen Samarbeidsavtalen s. 50-52. Fellessalg ble avvirket i forbindelse med Konesjonsdirektivet.

Disse avtalereguleringene av uttak for gass omfatter blant annet reguleringer av nominasjoner for uttak. Dette kan være både daglige og månedlige nominasjoner. Både på grunn av gass sin ”tekniske” beskaffenhet og kommersielle / kontraktuelle forhold mot kjøpere, gjør at avtakshensynene og -mekanismene kan bli noe annerledes enn for uttak av olje. På grunn av at det meste av gass på den norske kontinentalsokkel transporteres gjennom Gassled systemet vil man også måtte se gassløfte- og balanseringsavtalen i sammenheng med Gassco sine reguleringer av dette systemet med grunnlag i petroleumsforskriften kapittel 9.⁷³³

Videre vil avtalereguleringene typisk inneholde mekanismer for tilfellet hvor en rettighetshaver (den ”underløftende” parten) ikke er klar for å løfte sin andel, og konsekvensene av dette. Disse bestemmelsene legger typisk til grunn at operatøren har rett til å overta denne gassen og så søke å selge denne til best mulig pris. Denne gassen skal likevel være ansett som løftet av den rettighetshaveren som hadde plikt til å løfte den, men slik at denne taper den faktiske retten til å løfte den. Når det gjelder kostnadene skal operatøren kunne bruke nettoinntekten (inntekten fra salget med fratrukk for kostnader pådratt med salget) til utligning mot operasjonskostnader operatøren pådrar seg under samarbeidsavtalen. Dersom inntekten fra salget av gassen ikke er tilstrekkelig for å dekke de kostnadene operatøren pådrar seg med å selge gassen, kan operatøren fakturere den ”underløftende” parten for disse kostnadene. Videre er det slik at dersom operatøren ikke klarer å selge den ”underløftende” parten sin gass, så skal den ”underløftende” parten være ansvarlig for dokumenterte direkte kostnader og tap som følge av ”underløftet”.

Avtalen vil også gjerne regulere muligheten for innskrenkninger i eller nedstegning av den daglige gass produksjonen (såkalt ”curtailment”). Typisk vil partene i fellesskap bære konsekvensene av dette slik at hver part skal få redusert sitt krav på uttak med den samme proportsatsen.

Godkjenning av gassløfte- og balanseringsavtalen krever enstemmighet i styringskomiteen. Etter at gassløfte- og balanseringsavtalen er godkjent

⁷³³ For en omfattende behandling av visse sider av dette arrangementet se Karset.

av styringskomiteen skal den i tillegg godkjennes av Olje- og energidepartementet. Dette er en konkretisering av den generelle regelen i Spesielle bestemmelser artikkel 8 om at alle tillegg til samarbeidsavtalen skal godkjennes av departementet. Slik godkjenning må foreligge før produksjonsstart.

Artikkel 22.3 angir en rapporteringsplikt for operatøren til jevnlig å utarbeide og oversende til styringskomiteen en oversikt (uttaksregnskap) over produksjon og uttak av gass. Dette henger nært sammen med den nevnte løftekontoen.

Kapittel VII – Overdragelse m.m.

Oversikt

Kapittel VII regulerer tre forhold; i artikkel 23 overdragelse av en enkelt rettighetshavers eierandeler, i artikkel 24 en enkelt rettighetshavers uttreden fra interessentskapet, og i artikkel 25 samlet avvikling av interessentskapet – oppløsning. På grunn av den uløselige sammenhengen mellom utvinningstillatelsen som en individuell rett for hver rettighetshaver og deres eierandeler i interessentskapet under samarbeidsavtalen, adresserer alle disse situasjonene grunnleggende behandling av eierandelen. Disse bestemmelsene må derfor ses i nær sammenheng med petroleumslovens reguleringer av disse forholdene. Artikkel 25 om oppløsning må også ses i tilknytning til Spesielle bestemmelser artikkel 3.4 om oppgivelse av utvinningstillatelsen.

Artikkel 23 – Overdragelse av deltakerandel

ARTIKKEL 23 OVERDRAGELSE AV DELTAKERANDEL

23.1 *En Part kan overdra sin Deltakerandel eller del av denne. Overdragelsesavtalen skal inneholde bestemmelser om at erververen er bundet av denne Avtale og vilkårene i Utvinningstillatelsen med senere endringer og tillegg.*

Før den obligatoriske arbeidsforpliktelse etter Utvinningstillatelsen er utført, kan en Part ikke uten samtykke fra styringskomiteen overdra sin Deltakerandel eller del av denne til andre enn et Tilknyttet selskap.

23.2 *En Part som har inngått avtale om å overdra sin Deltakerandel eller en del av denne, skal underrette Forretningsføreren om den pris og andre vilkår som er avtalt mellom Parten og en annen Part eller tredjemann.*

23.3 *Forretningsføreren kan overta hele andelen til den pris og vilkår som er avtalt. Melding om utøvelse av slik forkjøpsrett må gis til Parten innen 40 dager etter at underretning som nevnt i artikkel 23.2 er mottatt.*

Forkjøpsretten gjelder ikke når en Part overdrar sin Deltakerandel eller del av denne til et Tilknyttet selskap.

En Part har adgang til å innta en klausul i overdragelsesavtalen om at avtalen bortfaller dersom forkjøpsrett utøves.

23.4 *Etter at utøvelse av forkjøpsrett eller annen overdragelse er skjedd skal Parten uten ugrunnet opphold underrette styringskomiteen om overdragelsen. Inneholder overdragelsesavtalen andre vilkår enn Parten har meddelt Forretningsføreren, gjelder artikkel 23.2 tilsvarende.*

Oversikt og generelt om overdragelse

Det kan være mange ulike grunner til at en rettighetshaver ønsker å avhende sin eierandel. Artikkel 23.1, første ledd, første punktum fastslår generelt prinsippet om at en rettighetshaver kan overdra sin eierandel.⁷³⁴ Dette gjelder både for hele eller deler av rettighetshaverens eierandel.⁷³⁵

Denne bestemmelsen må ses i sammenheng med petroleumsloven § 10-12.⁷³⁶ I henhold til nevnte bestemmelse i petroleumsloven krever en slik overdragelse samtykke fra Olje- og energidepartementet. De øvrige rettighetshaverne har etter at arbeidsforpliktelsen under utvinningstillatelsen er utført ingen tilsvarende form for samtykkerett. Vis-à-vis de øvrige rettighetshaverne har man med andre ord i utgangspunktet en generell overdragsrett.

Effekten av overdragelsen når denne er gjennomført er at den overdragende part får redusert sin eierandel eller opphører sin stilling som rettighetshaver / part i samarbeidsavtalen. I det siste tilfellet vil likevel taushetsplikten etter artikkel 27.2 fremdeles bestå. Videre vil den overdragende rettighetshaveren fremdeles inneha ansvar som springer ut av sin tidligere eierandel gjennom det subsidiære ansvaret for fjerningsforpliktelser.

Det subsidiære ansvaret for fjerningsforpliktelser følger av petroleumsloven § 5-3, tredje ledd. Det sentrale i dette ansvaret er at en overdragende rettighetshaver selv etter at overdragelsen er gjennomført vil fortsette å være subsidiært ansvarlig både overfor de øvrige rettighetshaverne i utvinningstillatelsen og overfor staten for å gjennomføre disponeringsvedtak. Det gjelder en rekke presiseringer og avgrensninger for dette ansvaret.⁷³⁷

⁷³⁴ I visse situasjoner taler man også om ”farm out”, jf. Dubais s. 59 flg. Disse situasjonene behandles likevel under de generelle overdragsreglene, og jeg finner derfor ikke grunn til å adressere dem særskilt i denne sammenheng. Om ”farm in” arrangementer se Petroleumslovskomentaren s. 801-802.

⁷³⁵ Om såkalt overdragelse av operatørskap se under artikkel 4.

⁷³⁶ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskomentaren s. 798-819.

⁷³⁷ Det subsidiære ansvaret etter petroleumsloven § 5-3, tredje ledd er omfattende behandlet andre steder og jeg nøyer meg dermed i denne sammenheng til å vise til

Artikkel 23.4 har en praktisk regel om notifikasjon til styringskomiteen når overdragelsen ”er skjedd”. I praksis vil dette være når man har registrert overdragelsen hos petroleumsregisteret. Bestemmelsen har, ut over betydningen for statens forkjøpsrett, en viktig funksjon ved at de øvrige rettighetshaverne får avklart hvilken part som opptrer som rettighetshaver og med hvilken eierandel.

Det meste av problemstillinger som i praksis oppstår rundt overdragelse av eierandeler oppstår primært rundt petroleumsloven § 10-12, det avtalemessige forholdet mellom overdrageren og den part som tilegner seg eierandelen, og i den grad operatøren avhender hele sin eierandel også overgangen til ny operatør. Det sistnevnte forholdet er behandlet under artikkel 4. De to førstnevnte forholdene faller i utgangspunktet utenfor rammene av min behandling men jeg har likevel kort kommentert avtalearrangementet i et eget punkt.

De sentrale problemstillingene å behandle under artikkel 23 er for det første hvilken adgang det er til overdragelse av eierandeler før arbeidsforpliktelsen under utvinningstillatelsen er fullført. For det andre er det statens forkjøpsrett ved slike overdragelser.

Overdragelser før arbeidsforpliktelsen er fullført

Av artikkel 23.1, andre ledd følger det en praktisk viktig begrensning til den generelle overdragelsesadgangen i første ledd. Før arbeidsforpliktelsen etter utvinningstillatelsen er utført⁷³⁸ krever slik overdragelse samtykke fra styringskomiteen. Etter min mening følger det av en ”fra det mer til det mindre” betraktning at styringskomiteen dermed i slike situasjoner også kan gi et betinget samtykke. Bakgrunnen for regelen er primært å hindre at de øvrige rettighetshaverne i letefasen ensidig blir eksponert mot en erverver med begrenset finansiell styrke.⁷³⁹ Med andre ord er

noen av disse sentrale gjennomgangene. Se eksempelvis Petroleumslovskomentaren s. 442-452 og s. 810-812, Norsk olje og gass anbefalte retningslinjer nr. 128 for finansiell sikkerhetsavtale for fjerningsforpliktelse – bruk av modellklausuler, og Krudsbys s. 151-181.

⁷³⁸ Om dette se under behandlingen av utvinningstillatelsens arbeidsforpliktelse.

⁷³⁹ Se Petroleumslovskomentaren s. 813.

dette er en beskyttelsesregel for de øvrige rettighetshaverne. Det er verdt å merke seg at dette ikke er en individuell vetorett hos de øvrige rettighetshaverne, men en rett som er tillagt styringskomiteen. Dermed er spørsmålet underlagt den generelle stemmeflertallsregelen.⁷⁴⁰ Statens interesser i tilknytning til en slik overdragelse er beskyttet gjennom petroleumsloven § 10-12. I den såkalte letefasen vil altså en andelsoverdragelse være betinget av samtykke både fra Olje- og energidepartementet og styringskomiteen.

Styringskomiteens samtykkerett gjelder antitetisk i henhold til bestemmelsen ikke for andelsoverdragelser til et Tilknyttet selskap. Med bakgrunn i denne avgrensningen og at bestemmelsen etter sin ordlyd kun adresserer *andelsoverdragelser* ("overdra sin Deltakerandel eller del av denne") må man etter min vurdering legge til grunn at rettighetshaverne ikke har en tilsvarende samtykkerett ved såkalte selskapsoverdragelser eller andre indirekte interesseoverføringer.⁷⁴¹

Det sentrale under artikkel 23.1, andre ledd blir å avgjøre på hvilket tidspunkt arbeidsforpliktelsen er utført. For det første blir dette et spørsmål om hvilke aktiviteter som omfattes av arbeidsforpliktelsen. Dette vil bero på en konkret tolkning av arbeidsforpliktelsen i den enkelte utvinningstillatelse.⁷⁴² For det andre er det et spørsmål om hvilket tidspunkt man kan si at de omfattede aktivitetene er fullendt.⁷⁴³

Overdragelsesavtalen

For alle frivillige overdragelser⁷⁴⁴ av eierandeler vil kjøper og selger inngå en egen overdragelsesavtale.⁷⁴⁵ Disse omtales gjerne i dagligtale som

⁷⁴⁰ Se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 80-81. Når det gjelder spørsmålet om den overdragende parts rolle i en slik stemmegivning og virkningen på de generelle stemmereglene se om inhabilitet under behandlingen av Spesielle bestemmelser artikkel 3.

⁷⁴¹ Slike indirekte interesseoverføringer er likevel betinget av Olje- og energidepartementets samtykke etter petroleumsloven § 10-12.

⁷⁴² Om dette se under behandlingen av utvinningstillatelsens arbeidsforpliktelse.

⁷⁴³ Om seismikk innsamling se Petroleumslovskommentaren s. 184, og om boring av brønner se Petroleumslovskommentaren s. 183-184.

⁷⁴⁴ Men også "tvungne" overdragelser i medhold av artikkel 9.3.

⁷⁴⁵ Se Petroleumslovskommentaren s. 814-816. For en oversikt over reguleringen av slike

SPA'er (av den engelske angivelsen Sale and Purchase Agreement).

Etter artikkel 23.1, første ledd, andre punktum er det et særskilt krav at overdragelsesavtalen skal innholde bestemmelser om at erververen er bundet av samarbeidsavtalen og utvinningstillatelsen med senere endringer og tillegg.

Norsk olje og gass (tidligere OLF) utarbeidet i 1996 en modell avtale for kjøp og salg av eierandeler. Denne avtalen ble revidert i 2010.⁷⁴⁶ Modellavtalen er i utgangspunktet rettet mot overdragelser av eierandeler i utvinningstillatelser i letefasen. For denne typen overdragelser er mitt inntrykk at modellavtalen blir benyttet i relativt stor grad. Videre blir modellavtalen i stor grad brukt som utgangspunkt for andre type overdragelser, inklusiv overdragelser for utvinningstillatelser i produksjonsfasen.

Statens forkjøpsrett

Artikkel 23.2 – 23.4 fastsetter bestemmelser om forkjøpsrett for staten. I enkelte tidligere samarbeidsavtaler fantes det også forkjøpsretter for de øvrige rettighetshaverne.⁷⁴⁷ Forkjøpsretter for de øvrige rettighetshaverne ble etter initiativ fra Olje- og energidepartementet i det vesentlige opphevet i 1998.⁷⁴⁸

Petoro kan bli involvert i andelsoverdragelser i to situasjoner. For det første kan Petoro selv være direkte part i en andelsoverdragelse.⁷⁴⁹ For det andre kan staten gjennom Petoro etter samarbeidsavtalen artikkel 23.3 utøve forkjøpsrett i andelsoverdragelser mellom private parter.⁷⁵⁰

transaksjoner i medhold av petroleumsskatteloven § 10 se Petroleumsskatt s. 360-362.

⁷⁴⁶ Norsk olje og gass anbefalte retningslinjer nr. 103 for Sale and Purchase of Participating Interests in Licenses on the Norwegian Continental Shelf – Model Agreement.

⁷⁴⁷ Om tolkning av slike forkjøpsrettsbestemmelser se Selvig Samarbeidsavtalen s. 18-27 og Hasaas.

⁷⁴⁸ Jf. Faktaheftet 2001 s. 192.

⁷⁴⁹ Om transaksjoner som involverer statlige eierandeler se Petroleumsløvscommentaren s. 872-873.

⁷⁵⁰ Se Krudsbys s. 149-150. Det er antatt at dette også gjelder i andelsoverdragelser i form av bytte av eierandeler, jf. Hasaas s. 12-14.

Meg bekjent er statens forkjøpsrett aldri blitt utøvet i moderne tid. Jeg vil derfor i det følgende kun oversiktsmessig gå igjennom de viktigste reguleringene av forkjøpsretten i samarbeidsavtalen.

Når parter har inngått en overdragelsesavtale vedrørende en utvinningstillatelse hvor Petoro er rettighetshaver, skal det etter artikkel 23.2 sendes varsel til Petoro. Varselet skal redegjøre for vilkårene i avtalen. I de tilfeller hvor Petoro ikke er rettighetshaver i utvinningstillatelsen skal slik varsel sendes til Olje- og energidepartementet. I sistnevnte tilfeller er det praktisk å gjøre dette i sammenheng med partenes søknad til Olje- og energidepartementet om samtykke etter petroleumsloven § 10-12; slik at partene i søknadsbrevet ber om avklaring på hvorvidt forkjøpsretten vil bli utøvd.

Etter at Olje- og energidepartementet eller Petoro har mottatt det nevnte varselet skal disse i etter av artikkel 23.3, første ledd innen 40 dager avklare spørsmålet om hvorvidt forkjøpsretten vil bli utøvd. Det er likevel slik at det er Olje- og energidepartementet som fatter vedtak om dette, basert på en eventuell anbefaling fra Petoro.⁷⁵¹

Det følger av artikkel 23.3, første ledd, første punktum at forkjøpsretten skal utøves på de vilkår, inklusiv den pris, som er avtalt i den andelsoverdragelsesavtalen som utløser forkjøpsretten. Tilsvarende gjelder for størrelsen på andelen. Staten har med andre ord ikke den fleksibilitet den har ved tildeling av andeler til selv å sette det nivået på andelen den ønsker. Det er de reelle vilkårene ved overdragelsen som er relevante i denne sammenhengen. Dette kommer indirekte frem av artikkel 23.4, andre punktum som legger til grunn at staten også kan utøve forkjøpsrett dersom den først har bekreftet at den ikke ønsker det, men at det deretter fremkommer at vilkårene er annerledes enn dem man ble opplyst om i første omgang etter artikkel 23.2.

Det følger en særskilt begrensning i forkjøpsretten etter artikkel 23.3, andre ledd;⁷⁵² statens forkjøpsrett gjelder ikke ved såkalte konsernoverdragelser – overdragelser til et Tilknyttet selskap.

I tillegg har partene i en overdragelse adgang til å innta en klausul

⁷⁵¹ Se Petroleumslovskommentaren s. 875.

⁷⁵² Se Petroleumslovskommentaren s. 812.

om at avtalen bortfaller dersom staten utøver forkjøpsretten.⁷⁵³ Dette følger eksplisitt av artikkel 23.3, tredje ledd. Dette vil kunne være en svært viktig praktisk regel for partene særlig i tilfeller hvor overdragelsen er en del av en byttehandel som omfatter flere utvinningstillatelser og i de tilfeller hvor overdragelsen også er knyttet opp mot ”overdragelse” av operatørskap.⁷⁵⁴

Artikkel 24 – Uttreden

ARTIKKEL 24 UTTREDEN

24.1 *En Part kan tre ut av Avtalen når arbeidsforpliktelsen beskrevet i Utvinningstillatelsen er utført. Hvis Parten har tiltrådt en utbyggingsplan, kan han først tre ut når Departementet har fastslått at planen er fullført.*

Varsel om uttreden skal sendes til styringskomiteen innen 4 måneder i forveien. De øvrige Parter skal innen 30 dager gi styringskomiteen melding om de ønsker å overta Deltakerandelen. Dersom en Part ikke har gitt tilbakemelding innen fristens utløp, taper Parten rett til å overta Deltakerandelen med mindre de øvrige Parter blir enige om noe annet.

24.2 *Etter at varsel om uttreden er gitt, er den uttredende Part ikke ansvarlig for beslutninger i interessentskapet som pådrar dette utgifter som ikke omfattes av vedtatt budsjett. Uttreden av Avtalen får virkning fra den første dag i måneden som følger etter utløpet av 4 måneders fristen etter at styringskomiteen mottok varsel om uttreden. Uttredende Part er likevel ansvarlig for utgifter som følge av en beslutning som er truffet innen den første dag i måneden som følger utløpet av 4 måneders fristen i den grad slik beslutning er innenfor vedtatt budsjett, med mindre den overtagende Part har akseptert å påta seg disse utgiftene.*

Den Part som trer ut, fortsetter å være ansvarlig for forpliktelser som ikke er oppfylt på tidspunktet for uttreden og som er stiftet ved

⁷⁵³ En slik klausul er inntatt i Norsk olje og gass sin modellavtale for kjøp og salg av eierandeler.

⁷⁵⁴ Om dette se under artikkel 4.

skadevoldelse, myndighetsvedtak eller på annen måte uavhengig av vedtak i interessentskapet.

24.3 *De øvrige Parter kan kreve at det stilles tilfredsstillende garanti for en forholdsmessig andel av interessentskapets ansvar for disponering av innretninger som tilhører interessentskapet på tidspunktet for uttreden.*

24.4 *Dersom de øvrige Parter og utenforstående tredjemenn ikke ønsker å overta Deltakerandelen etter artikkel 23, har de øvrige Parter rett til å overta sin forholds-messige del av Deltakerandelen vederlagsfritt. Endring av denne Avtalen som følge av en Parts uttreden skal oversendes Departementet, jfr. artikkel 8 i Spesielle bestemmelser.*

24.5 *Dersom ingen ønsker å overta Deltakerandelen etter artikkel 24.4, skal interessent-skapet oppløses etter reglene i artikkel 25.2 og 25.3. Virkningen av varsel om uttreden bortfaller i dette tilfelle.*

Oversikt

En rettighetshaver kan under interessentskapets liv få et ønske om å gå ut av utvinningstillatelsen.⁷⁵⁵ I og med at utvinningstillatelsen og dermed også samarbeidsavtalen er tidsbegrenset krever en slik uttreden egne mekanismer. Det normale vil være å benytte seg av muligheten til å overdra eierandelen. Dersom det likevel ikke er mulig å gjennomføre en slik overdragelse, vil en rettighetshaver etter artikkel 24 ha mulighet til å tre ut av et interessentskap.⁷⁵⁶

Ved uttreden vil i utgangspunktet selve eierandelen som sådan bestå. Samtidig vil den rettighetshaveren som trer ut miste sine rettigheter til eierandelen. Uttreden kan dermed ses på som en slags ”delvis oppgivelse” av utvinningstillatelsen.⁷⁵⁷

I tillegg til at artikkel 24.1 legger til grunn retten til og behandler

⁷⁵⁵ Om dette behovet se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 88-89 og Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-53.

⁷⁵⁶ For en gjennomgang av regelen om uttreden i avtalene frem mot samarbeidsavtalen i 10. konsesjonsrunde Del B se Stand Uttreden.

⁷⁵⁷ Jf. Petroleumslovskommentaren s. 241. På s. 240-241 drøftes forholdet mellom uttreden, oppgivelse og overdragelse.

begrensningene i adgangen til uttreden, adresserer den også de øvrige rettighetshavernes fortrinnsrett til å overta den uttredende rettighetshaverens eierandel. Grunnlaget for det sistnevnte elementet er rettighetshavernes mulighet til å kreve en vederlagsfri overdragelse av eierandelen. Da fortrinnsretten og den vederlagsfrie overdragelsen er adressert i to ulike bestemmelser, henholdsvis artikkel 24.1, andre ledd og 24.4, vil jeg kommentere disse sidene av dette elementet i tilknytning til de to nevnte bestemmelser.

Artikkel 24.1, første ledd – Begrensninger i adgangen til uttreden

Artikkel 24.1, første ledd, først punktum legger til grunn den alminnelige retten for en rettighetshaver til å tre ut av interessentskapet. Uttreden skjer ved fire måneders varsel til styringskomiteen, jf. artikkel 24.1, andre ledd, første punktum. En slik notifikasjon om uttreden vil være et dispositivt utsagn.⁷⁵⁸ Konsekvensen av varselet er at den uttredende rettighetshaveren etter en fire måneders periode ikke lenger vil inneha rettighetene som knytter seg til dennes eierandel. Samtidig vil de øvrige rettighetshaverne få visse særskilte rettigheter som en konsekvens av varselet. I utgangspunktet må det dermed legges til grunn at man ikke uten samtykke fra de øvrige rettighetshaverne, kan trekke tilbake et slikt varsel om uttreden.

Det sentrale spørsmålet ved artikkel 24, første ledd er de begrensninger som ligger i adgangen til uttreden. Det foreligger to begrensninger på adgangen til å tre ut av samarbeidsavtalen; den første er knyttet til ferdigstillelse av arbeidsforpliktelsen, og den andre er knyttet til ferdigstillelse av utbyggingsplanen.

Det er verdt å merke seg at begrensningen knyttet til arbeidsforpliktelsen skiller seg fra den noenlunde parallelle regelen om andelsoverdragelser i artikkel 23.1, andre ledd. Sistnevnte regel legger til grunn at man kan overdra eierandelen sin før arbeidsforpliktelsen er fullført dersom man får samtykke fra styringskomiteen. En tilsvarende samtykkerett for

⁷⁵⁸ For en gjennomgang av dispositive utsagn se eksempelvis Hov kapittel 3.

styringskomiteen finnes ikke under artikkel 24.1, første ledd om uttreden. Artikkel 24.1, første ledd angir altså en absolutt begrensning; selv om man hadde fått styringskomiteens samtykke så har man ikke adgang til å tre ut før arbeidsforpliktelsen er fullført.

Det må likevel legges til grunn at uttreden kan skje før arbeidsforpliktelsen er fullført dersom Olje- og energidepartementet gir sitt samtykke. En slik mulighet er lagt til grunn i TFO utvinningstillatelsen punkt 4, e), andre ledd, siste punktum. Det må dessuten følge av utvinningstillatelsens punkt 9 om Olje- og energidepartementet generelle adgang til å gi dispensasjon fra kravene under utvinningstillatelsen.

Når det gjelder begrensningen knyttet til arbeidsforpliktelsen blir det sentrale å avgjøre på hvilket tidspunkt arbeidsforpliktelsen er utført. For det første blir dette et spørsmål om hvilke aktiviteter som omfattes av arbeidsforpliktelsen. Dette vil bero på en konkret tolkning av arbeidsforpliktelsen i den enkelte utvinningstillatelse.⁷⁵⁹ For det andre er det et spørsmål om hvilket tidspunkt man kan si at de omfattede aktivitetene er fullendt.⁷⁶⁰

Den andre begrensningen er at en rettighetshaver som har tiltrådt en utbyggingsplan ikke kan tre ut før Olje- og energidepartementet har fastslått at planen er fullført. Normalt sett vil en utbyggingsplan omhandle både elementer av selve utbyggingen og den videre driften av feltet med videre, jf. artiklene 15-17 og petroleumsloven § 4-2.⁷⁶¹ Likevel må det i relasjon til artikkel 24 være klart at vilkårets referanse til utbyggingsplan kun relaterer seg til selve utbyggingsdelen av en utbyggingsplan og ikke til driftsdelen mv.⁷⁶² En slik konklusjon samsvarer også best med den tilsvarende regelen i petroleumsloven § 3-15, tredje punktum,⁷⁶³ jf. § 3-14, tredje punktum.⁷⁶⁴

⁷⁵⁹ Om dette se under behandlingen av utvinningstillatelsens arbeidsforpliktelse.

⁷⁶⁰ Om seismikk innsamling se Petroleumslovskommentaren s. 184, og om boring av brønner se Petroleumslovskommentaren s. 183-184.

⁷⁶¹ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 247-264. Det vises også til PUD-veilederen som heller ikke har et klart skille i så henseende; i denne omfatter kapittel 4 'Veiledning til utbyggingsdelen av PUD' både utbygging og drift av feltet.

⁷⁶² Dette synes også forutsatt i Stang Uttreden s. 149.

⁷⁶³ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 239.

⁷⁶⁴ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 235.

Generelt sett utsteder ikke Olje- og energidepartementet meldinger om at utbyggingsplan er fullført. Men i medhold av petroleumsforskriften § 30a skal det gis samtykke til oppstart før en innretning tas i bruk første gang. Denne bestemmelsen forutsetter implisitt at utbyggingen i henhold til utbyggingsplanen er gjennomført. Dermed vil det være naturlig å forstå skjæringspunktet i artikkel 24.1, første ledd, andre punktum å være sammenfallende med utstedelse av samtykke etter petroleumsforskriften § 30a. Det kan likevel tenkes situasjoner hvor det gis samtykke til oppstart av én innretning i medhold av petroleumsforskriften, men hvor det fremdeles vil være gjenstående arbeid for ferdigstilling av andre innretninger på feltet som er omfattet av den aktuelle utbyggingsplanen. I utgangspunktet synes ordlyden i artikkel 24.1, første ledd, andre punktum å trekke i retning av at hele utbyggingsplanen må være fullført før man kan tre ut, jf. ”tiltrådt en utbyggingsplan [...] planen er fullført”. I det nevnte tilfellet betinger dermed muligheten for uttreden at man henvender seg til Olje- og energidepartementet for å få en avklaring av hvorvidt departementet anser utbyggingen som tilstrekkelig fullført til at man skal kunne tre ut i medhold av artikkel 24. Dersom det vil være tale om uttreden i de tilfeller hvor det er klart at utbyggingsplanen ikke er fullført, vil jeg anta at Olje- og energidepartementet likevel med grunnlag i utvinningstillatelsens punkt 9 vil kunne gi dispensasjon fra dette kravet og dermed samtykke til slik uttreden.

I tillegg kommer situasjoner hvor utbyggingsplanen omfatter en utbygging i to eller flere trinn men hvor Olje- og energidepartementet har begrenset sin godkjenning til første trinn, jf. petroleumsloven § 4-2, fjerde ledd. Her vil nok skjæringspunktet etter artikkel 24.1, første ledd, andre punktum være sammenfallende med oppstart av første trinn i medhold av petroleumsforskriften § 30a. Der hvor departementets godkjenning under petroleumsloven § 4-2, fjerde ledd omfatter den samlede utbyggingsplanen med alle trinnene, vil jeg anta at situasjonen blir tilsvarende som ovenfor ved oppstart av én av flere innretninger.

Artikkel 24.1, andre ledd – rettighetshavernes fortrinnsrett

Dersom en rettighetshaver ønsker å tre ut av utvinningstillatelsen skal han gi varsel om dette til styringskomiteen senest fire måneder i forveien, jf. artikkel 24.1, andre ledd, første punktum. De øvrige rettighetshaverne har deretter i medhold av andre ledd, andre punktum en 30 dagers frist til å avklare om de ønsker å overta deltakerandelen. Selv om det ikke sies eksplisitt antar jeg at man som grunnlag for den sistnevnte fristen må legge til grunn tidspunktet for når styringskomiteen mottok varsel om uttreden. Dersom man ikke har uttøvet denne retten innen fristen så taper man etter andre ledd, tredje punktum, *retten* til å overta deltakerandelen. Man vil likevel senere i medhold av artikkel 24.4, kunne ende opp med å overta deltakerandelen dersom det skulle vise seg ikke å være tredjeparter som vil overta andelen.

Et spørsmål som reiser seg er hvorvidt retten etter artikkel 24.1, andre ledd er en rett til vederlagsfritt å overta deltakerandelen eller hvorvidt slik overdragelse skal skje med grunnlag i et vederlag til den uttredende rettighetshaveren. Denne bestemmelsen viser kun generelt til at man kan ”overta” eierandelen. Begrepsbruken i artikkel 24.1 skiller seg fra den noenlunde tilsvarende situasjonen ved mislighold, hvor artikkel 9.3, første ledd, første punktum viser til at de øvrige rettighetshaverne kan ”kreve at [den misligholdende rettighetshaveren] *overdrar* sin Deltakerandel til dem [...]” (min utheving). Dette kan trekke i retning av at retten i artikkel 24.1 er noe annet enn en rett til overdragelse mot vederlag. Bestemmelsen må dessuten ses i sammenheng med artikkel 24.4, første punktum. Her vises det først til at verken de øvrige rettighetshaverne eller tredjemenn ønsker å få seg overdratt eierandelen etter artikkel 23. Deretter vises det til at de øvrige rettighetshaverne har rett til å ”overta” eierandelen ”vederlagsfritt”. Helt tydelig er denne bestemmelsen ikke. Men sett i sammenheng med artikkel 24.1, andre ledd må antakeligvis den første henvisningen være en referanse til perioden forut for varsel om uttreden. Dermed vil de øvrige rettighetshavernes rett til å overta eierandelen vederlagsfritt gjelde for perioden etter at melding om

uttreden er gitt, altså også for overtakelse innenfor 30 dagers fristen i artikkel 24.1, andre ledd.⁷⁶⁵ En slik konklusjon synes også å ha støtte forarbeidene til petroleumsloven § 3-15 som viser til at "[d]ersom en rettighetshaver trer ut av samarbeidet og ingen ønsker å overta andelen mot vederlag, har de øvrige rettighetshavere rett til vederlagsfritt å overta sin forholdsmessige andel i utvinningstillatelsen."⁷⁶⁶ Dette kunne nok likevel vært beskrevet enda tydeliggjort i ordlyden i artikkel 24.

Retten etter artikkel 24.1, andre ledd vil fungere som en fortrinnsrett overfor tredjeparter; etter at en rettighetshaver har varslet om uttreden kan denne ikke inngå avtale med en tredjepart om å overta deltakerandelen i medhold av artikkel 23 før utløpet av 30 dagers fristen. Alternativt kan man antakeligvis søke å finne en tredjepart tidligere dersom alle rettighetshaverne positivt har bekreftet at de ikke vil utøve retten til å overta eierandelen. Selv om de øvrige rettighetshaverne ikke har uttøvet sin rett etter artikkel 24.1, andre ledd kan de i medhold av artikkel 24.4 likevel senere kunne overta eierandelen vederlagsfritt. Men at de senere vil utøve denne retten betinger at det i mellom tiden ikke har kommet inn en tredjemann som overdra eierandelen i medhold av artikkel 23.

Dersom ingen av de øvrige rettighetshaverne innen 30 dagers fristen har meldt at de ønsker å overta den uttredende rettighetshaverens eierandel, vil den uttredende rettighetshaveren igjen kunne søke å overdra eierandelen til en tredjepart. Dette følger også implisitt av artikkel 24.4, første punktum. Rent praktisk vil jeg anta at uttreden først vil bli benyttet i de situasjoner hvor man ikke har klart å identifisere aktuelle tredjepartskjøper.⁷⁶⁷ Det kan likevel tenkes at det at en rettighetshaver har sendt varsel om uttreden i seg selv vil kunne fremprovosere en overdragelse med tredjemann. Eksempelvis kan det tenkes at den uttredende parten nå vil kunne ha relativt lave krav om et vederlag i og med at denne nå har satt i gang et løp hvor han vil miste eierandelen uten å få kompensasjon for dette. Det kan også tenkes at de gjenværende rettighetshaverne vil bli aktive med henblikk på å finne en tredjepartskjøper dersom de

⁷⁶⁵ Dette synes også å være lagt til grunn i Arnesen Samarbeidsavtalen s. 91.

⁷⁶⁶ Jf. Ot.prp. nr. 43 (1995-96) s. 40.

⁷⁶⁷ Tilsvarende i Arnesen Samarbeidsavtalen s. 89-90.

selv ikke ønsker en økning i sine eierandeler. Det er dermed ikke utenkelig at elementet om tredjepartskjøpere i artikkel 24 vil kunne ha en funksjon i enkelte situasjoner.

Artikkel 24.2 – Ansvar for den uttreddende part

Sentrale virkninger av uttredden angis i artikkel 24.2.⁷⁶⁸ Bestemmelsen avklarer i første ledd, andre punktum tidspunktet for når uttredden får virkning; med andre ord på hvilket tidspunkt man ikke lenger vil være en del av interessentskapet og dermed heller ikke lenger være rettighetshaver under utvinningstillatelsen. Etter dette tidspunktet vil man dermed i utgangspunktet ikke lenger ha rettigheter og plikter under samarbeidsavtalen. Skjæringstidspunktet vil være ”den første dag i måneden som følger etter utløpet av 4 måneders fristen etter at styringskomiteen mottok varsel om uttredden [i medhold av artikkel 24.1, andre ledd, første punktum]”. Dersom eksempelvis melding om uttredden gis 15. september, vil uttredden få effekt fra 1. januar.

Før dette tidspunktet vil altså den uttreddende rettighetshaveren i utgangspunktet fremdeles opptre som rettighetshaver i interessentskapet og være bundet av samarbeidsavtalens bestemmelser og styringskomiteens beslutninger. Men artikkel 24.2, første ledd, første punktum gir et unntak til denne hovedregelen. Selv om uttredden ennå ikke er virksom så vil en part som har varslet sin uttredden fra interessentskapet, ikke skal være økonomisk ansvarlig for beslutninger som interessentskapet vedtar etter at slikt varsel er gitt. Dette gjelder dog kun i den grad slike utgifter ikke er omfattet av et allerede vedtatt budsjett.

Videre angir første ledd, tredje punktum et unntak fra hovedregelen om effektene av at uttredden blir virksom. Denne bestemmelsen ble inntatt i forbindelse med revisjonen av konsesjonsverket i 18. konsesjonsrunde.⁷⁶⁹ Bestemmelsen er ment å avklare forholdet til avtaler som er inngått av interessentskapet hvor leveransene er avtalt til å være etter fire

⁷⁶⁸ Se Petroleumsløvs kommentaren s. 242.

⁷⁶⁹ Jf. vedlegg til brev av 23. mars 2004 fra OLF (nå Norsk olje og gass) til Olje- og energidepartementet.

måneders fristen. Dersom styringskomiteen i perioden før uttreden blir virksom fatter vedtak som påfører interessentskapet kostnader, så vil den uttredende rettighetshaveren fremdeles være ansvarlig for slike utgifter selv om de aktualiseres etter at uttreden er virksom. Dette vil likevel ikke gjelde i den grad den part som overtar den uttredende rettighetshaveren sin eierandel aksepterer å dekke disse utgiftene.

Det er avgjørende for dette utvidede ansvaret i tredje punktum at kostnadene er ”innenfor vedtatt budsjett”. En særskilt problemstilling oppstår der hvor et budsjett blir vedtatt i perioden mellom notifikasjon om uttreden og når uttreden blir effektiv. Reguleringene i artikkel 24.2 kan tyde på at budsjettet må være godkjent før notifikasjon om uttreden blir sendt i medhold av artikkel 24.1. Gjennom den motsatte fortolkningen ville man dessuten kunne risikere at de øvrige rettighetshaverne ”presser” den uttredende parten inn i aktiviteter som fort vil komme etter den effektive uttreden. Denne konklusjonen er likevel ikke helt klar og ordlyden kunne med fordel spesifisert dette elementet.

Som eksempel på anvendelsen av bestemmelsen i artikkel 24.2, første ledd kan man på den ene siden tenke seg at rettighetshaverne før varsel om uttreden eksempelvis for å sikre seg rigg kapasitet har vedtatt å inngå avtale om en bestemt borerigg, men at man ikke ennå har fattet vedtak om faktisk å bore den aktuelle brønnen og derfor heller ikke har inkludert borekostnadene i det vedtatte budsjettet. I et slikt tilfelle vil konklusjonen bli at den uttredende rettighetshaveren ikke vil være ansvarlig for borekostnadene under riggkontrakten.

På den andre siden vil den uttredende rettighetshaveren etter bestemmelsens ordlyd være ansvarlig for kostnader selv om disse faktisk påløper etter at uttreden er effektiv – forutsatt at aktiviteten er innefor tidligere vedtatt budsjett og beslutning om å gjennomføre aktiviteten er fattet før uttreden er effektiv.

Med utgangspunkt i de begrensninger i ansvaret for den uttredende rettighetshaveren som følger av artikkel 24.2, første ledd, presiserer andre ledd visse forpliktelser som denne rettighetshaveren likevel fremdeles vil være ansvarlig for også etter uttreden. Denne bestemmelsen er tilsvarende som for mislighold og det vises derfor til behandlingen av artikkel 9.4, andre ledd.

Et særskilt spørsmål oppstår likevel for uttreden i forhold til betaling av arealavgift.⁷⁷⁰ Denne avgiften betales i medhold av petroleumsforskriften § 40 forskuddsvis for hvert kalenderår. Problemstillingen for denne avgiften oppstår i forhold til den delen av avgiften som kan hevdes å forholdsmessig relatere seg til perioden etter at uttreden er effektiv. Det vil her som oftest være tale om et spørsmål om eventuell tilbakebetaling, men også kunne bli et spørsmål om plikt til faktisk betaling dersom betalingstidspunktet inntreffer i perioden mellom tidspunktet for notifikasjon om uttreden og den effektive datoen for uttreden. I begge tilfeller må konklusjonen etter min vurdering bli den samme. På tidspunktet for betaling av arealavgiften vil den uttredende rettighetshaveren fremdeles ha forpliktelser som rettighetshaver. Dette må inkludere plikten etter artikkel 7.2, jf. petroleumsforskriften § 40, om å betale arealavgift for hele det aktuelle året. Det er operatøren som vil foreta innbetalingen av arealavgiften til myndighetene. Med grunnlag i ”no gain, no loss” prinsippet etter artikkel 3.1, tredje ledd, kan det vanskelig hevdes at operatøren skulle måtte overta et eventuelt underliggende ansvaret for den uttredende rettighetshaveren.⁷⁷¹ I utgangspunktet er også den uttredende rettighetshaveren nærmest til å kunne ivareta en eventuell videre ”regress” av dette gjennom en eventuell salgsavtale med en tredjepart. I de tilfeller hvor den uttredende rettighetshaveren ikke skulle klare å identifisere en slik kjøper legger artikkel 24.4 til grunn at andelen skal kunne overtas av en annen rettighetshaver ”vederlagsfritt”. Det kan dermed i medhold av ordlyden i nevnte bestemmelse vanskelig kunne anføres et krav om en form for regress mot den rettighetshaveren som overtar andelen. Det må også kunne tillegges vekt at det er den uttredende rettighetshaveren som selv styrer avgjørelsen om at den vil tre ut, og dermed kan det anføres at den også må bære en viss risiko knyttet til slik uttreden. Konklusjonen må dermed være at den uttredende rettighetshaveren vil være fullt ansvarlig for sin fulle andel av arealavgift som enten er betalt inn før notifikasjon om uttreden eller

⁷⁷⁰ Om arealavgift generelt sett se Petroleumslovskommentaren s. 361-367.

⁷⁷¹ De øvrige rettighetshavernes dekningsplikt ved mislighold under artikkel 9.1 gjør at denne problemstillingen ikke er relevant for misligholdssituasjonene.

som skal betales inn før effektiv dato for uttreden.⁷⁷²

Artikkel 24.3 – Krav om garantistillelse

I medhold av artikkel 24.3 kan de øvrige rettighetshaverne avkreve at den uttredende rettighetshaveren stiller en garanti for sin forholdsmessige andel av interessentskapets disponeringsansvar etter petroleumsloven kapittel 5. Med ansvar i denne sammenheng må dette forstås som ansvar for kostnadene for å gjennomføre de aksjoner som følger av avslutningsplanen. Det er likevel slik at dette kun skal gjelde for ”innretninger som tilhører interessentskapet på tidspunktet for uttreden”. Selv om dette primært er et forhold inter partes vil det likevel med bakgrunn i samarbeidsavtalens konsesjonsrettslige stilling være naturlig å tolke innretningsbegrepet i samsvar med innretningsbegrepet i petroleumsloven § 1-6, d).⁷⁷³

Når det gjelder henvisningen til at innretningene ”tilhører” interessentskapet er det i utgangspunktet naturlig å se dette i relasjon til de alminnelige prinsippene om eierskap. Ut i fra en slik betraktning vil det med andre ord i praksis være det tidspunktet interessentskapet har overtatt eierskap til den aktuelle innretningen i medhold av sin kontrakt med leverandøren. Med grunnlag i bestemmelsens ordlyd kan jeg i utgangspunktet vanskelig se at man skal kunne innfortolke ytterligere elementer så som eksempelvis at innretningen må være plassert på området for utvinningstillatelsen. Denne avgrensningen benyttes likevel i petroleumsforskriften § 45a, første ledd som viser til innretninger ”som eksisterte fysisk på overdragelsestidspunktet og som er *plassert på bestemmelsesstedet*” (min utheving). Bestemmelsen i petroleumsforskriften klarlegger grensene for det subsidiære fjerningsansvaret under petroleumsloven § 5-3, tredje ledd. Sistnevnte bestemmelse skiller seg i sin ordlyd fra artikkel 24.3 ved at det vises til innretninger som ”eksisterte” på overdragelsestidspunktet. Ut i fra den konsesjonsrettslige konteksten kunne det blitt hevdet at artikkel 24.3 må tolkes utvidende slik at det blir

⁷⁷² Slik også lagt til grunn i Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-52.

⁷⁷³ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 90-92.

samsvar med denne bestemmelsen og bestemmelsene i petroleumsloven og petroleumsforskriften. Men de sistnevnte bestemmelsene ble innført etter utformingen av artikkel 24.3 uten at samarbeidsavtalens bestemmelse har blitt justert. Videre vil behovene for vern av de øvrige rettighetshaverne i situasjoner med uttreden kunne sies å være noe større enn ved ordinære overdragelser. Som vist til nedenfor vil dessuten Olje- og energidepartementet ikke behandle en etterfølgende vederlagsfri overdragelse under petroleumsloven § 10-12. Overdragelser under § 10-12 er derimot basisen for reguleringen i § 5-3, tredje ledd. Jeg kan dermed vanskelig se at man med dagens ordlyd skal kunne tolke artikkel 24.3 analogisk i forhold til petroleumsloven § 5-3, tredje ledd og petroleumsforskriften § 45a.

Det vil videre bli et spørsmål om hvilket tidspunkt som skal legges til grunn for interessentskapets eierskap til innretningene, jf. ”tilhører interessentskapet *på tidspunktet for uttreden*” (min utheving). Her må man falle tilbake til den alminnelige reglen i artikkel 24.2, første ledd, andre punktum om når uttreden blir virksom.

Med referansen til at de øvrige ”Parter” kan kreve en slik garanti må dette forstås som en individuell rett for hver av de gjenværende rettighetshaverne. Normalt sett vil det nok være en koordinert opptreden og eventuelt krav fra disse rettighetshaverne. Likevel må konsekvensen av den individuelle retten være at dersom kun én rettighetshaver krever slik garanti så vil den uttredende rettighetshaveren være forpliktet til å stille slik garanti, men da kun til den parten som krever det. Når det gjelder størrelsen på eller formen for garantien viser bestemmelsen kun til at det skal stilles en ”tilfredsstillende garanti”. Dette gir dermed i utgangspunktet stor grad av frihet til hva de øvrige rettighetshaverne kan kreve. Utenom de helt markante uproporsjonale kravene, vil det nok vanskelig kunne argumenteres fra den uttredende rettighetshaver at man ikke er forpliktet å stille slik garanti som de øvrige krever ut i fra et argument om at en annen form eller størrelse på garantien bør kvalifiseres som ”tilfredsstillende”. I den grad det etter hvert skulle manifestere seg en industripraksis vedrørende garantier, eksempelvis basert på Norsk olje og gass sine veiledende modellklausuler for finansielle sikkerhetsavtaler

for fjerningsforpliktelse ved andelsoverdragelser,⁷⁷⁴ kan det likevel tenkes at denne praksisen vil kunne være en målestokk på det nærmere innholdet i slike garantier. Tilsvarende som ved spørsmålet om hvorvidt det skal stilles garanti, må nok også den uttredende rettighetshaveren etterkomme kravet til én rettighetshaver om den sistnevnte krever en annen form eller størrelse enn de øvrige rettighetshaverne.

Det kan stilles spørsmål ved om retten til å avkreve garanti i medhold av artikkel 24.3 også skal gjelde i situasjoner hvor tredjemann og/eller en annen rettighetshaver overtar den uttredende rettighetshaveren sin eierandel. Bestemmelsen er utformet generelt og har dermed i seg selv ingen slike begrensninger. Dersom denne retten skulle kunne begrenses i de nevnte tilfeller ville denne bestemmelsen i realiteten vært uten innhold. Dette fordi interessentskapet skal oppløses i medhold av artikkel 24.5 dersom ingen ønsker å overta den uttredende rettighetshaverens eierandel. I en slik situasjon vil varsel om uttreden være uten virkning og den rettighetshaveren som ville tre ut må dermed sammen med de andre rettighetshaverne forstå denne oppløsningen. Jeg finner det derfor rimelig klart at man kan avkreve slike garantier fra den uttredende rettighetshaveren selv om en tredjemann eller en annen rettighetshaver ønsker å overta eierandelen.

Bestemmelsen avklarer videre at garantien skal gjelde for den uttredende rettighetshaveren sin "forholdsmessige andel" av de aktuelle kostnadene. Garantien skal altså kunne kreves for rettighetshaverens pro rata andel i medhold av dennes eierandel. Dermed kan det ikke kreves at man eksempelvis også skulle garantere i forhold til solidaransvaret i medhold av artikkel 7.1.

Artikkel 24.4 – Vederlagsfri overtakelse

Dersom en eller flere av de øvrige rettighetshaverne enten i medhold av artikkel 24.1, andre ledd, eller på et senere tidspunkt hvor det fremdeles ikke har kommet inn tredjemenn som ønsker å få seg overdratt eieran-

⁷⁷⁴ Jf. Norsk olje og gass (tidligere OLF) anbefalte retningslinjer nr. 128 for finansiell sikkerhetsavtale for fjerningsforpliktelseer.

delen etter artikkel 23, ønsker å overta eierandelen til den uttredende parten vil en slik overtakelse skje vederlagsfritt. Det må forutsettes at utøvelsen av en denne retten må notifiseres de øvrige rettighetshaverne både ut i fra et generelt informasjonsbehov og ut i fra behovet for å få klarlagt hvorvidt noen av de øvrige rettighetshaverne også ønsker å utøve denne retten. Artikkel 24.4 kan tolkes antitetisk slik at en overtakelse ikke skal skje i medhold av artikkel 23. Dette har først og fremst den betydning at staten ikke vil ha noen forkjøpsrett.

Det kunne blitt stilt spørsmål ved om den overføringen som skjer likevel skal ses på som en overdragelse i medhold av petroleumsloven § 10-12, slik at Olje- og energidepartementet skal gi sitt samtykke til overtakelsen. Et slikt synspunkt kunne vært begrunnet med at overtakelse medfører at rettighetene til den aktuelle eierandelen overføres til en annen enn den rettighetshaveren som har fått tildelt denne eierandelen i utvinningstillatelsen.⁷⁷⁵ Tidligere var dessuten reguleringen om uttreden i samarbeidsavtalen taus om spørsmålet om eventuelt samtykke av Olje- og energidepartementet av slik overføring. I dagens regulering om uttreden følger det av artikkel 24.4, andre punktum at *endringsavtalen* av samarbeidsavtalen som følge av overføringen skal oversendes Olje- og energidepartementet til godkjenning i medhold av Spesielle bestemmelser artikkel 8.⁷⁷⁶ Endringen av samarbeidsavtalen vil først og fremst gjelde Spesielle bestemmelser i artikkel 2 som angir rettighetshavergruppens sammensetning og de enkelte rettighetshavernes eierandeler, og eventuelt Spesielle bestemmelser artikkel 3.2 om stemmeregelen i styringskomiteen. Praksis i dag er altså at de øvrige rettighetshavernes overtakelse av den uttredende rettighetshaverens eierandel i medhold av artikkel 24 *ikke* er betinget av Olje- og energidepartementet sitt samtykke etter petroleumsloven § 10-12, men reflekteres gjennom departementets godkjenning av *endringsavtalen* der den nye rettighetshavergruppens sammensetning fremgår.

⁷⁷⁵ Jf. Petroleumslovskommentaren s. 801. Det vises også til Ot.prp. nr. 43 (1995-96) s. 40 som viser til at "[...] overtakelse krever departementets samtykke i medhold av [...] § 10-12 første ledd".

⁷⁷⁶ Denne reguleringen kom inn i samarbeidsavtalen i TFO tildelingene i 2004.

Det følger ikke klart av bestemmelsens ordlyd hvilke parter som må være med i en slik endringsavtale til samarbeidsavtalen. Med grunnlag i artikkel 24.2, første ledd, andre punktum som legger til grunn tidspunktet for når uttredenen blir effektiv, synes det naturlig å legge dette tidspunktet til grunn også for den effektive dato for (endringen i eiersammensettingen som fastlegges i) endringsavtalen. I og med at den uttredende rettighetshaveren på dette tidspunktet ikke lenger vil være rettighetshaver i utvinningstillatelsen, og at den vederlagsfrie overtakelsesretten er et forhold som ligger hos de øvrige rettighetshaverne, vil det nok her kunne legges til grunn at den uttredende rettighetshaveren ikke trenger å være en part i denne endringsavtalen.

Forskrift om petroleumsregisteret legger til grunn at overdragelser av utvinningstillatelser skal registreres med grunnlag i overdratt skjøte og samtykke fra Olje- og energidepartementet, jf. forskrift om Petroleumsregisteret § 2-3, andre ledd, litra d), jf. første ledd, litra f). Dersom denne regelen skal anvendes etter sin ordlyd forutsettes det at den uttredende rettighetshaver overfører skjøtet for sin eierandel til den overtakende rettighetshaveren. Samarbeidsavtalen artikkel 24, andre punktum synes likevel å legge til grunn en annen fremgangsmåte ved at overføringen skal skje med grunnlag i en endringsavtale til samarbeidsavtalen. Det kan her synes naturlig å tolke samarbeidsavtalens regulering ut i fra konsesjonsmessige betraktninger og dermed legge til grunn at en slik endringsavtale gir tilstrekkelig formelt grunnlag for ikke bare endring av selve samarbeidsavtalen men også den underliggende utvinningstillatelsen. Det vises i denne sammenheng særlig til Spesielle bestemmelser artikkel 2, andre ledd som legger til grunn at ”Partenes andeler i interessentskapet skal til enhver tid være identisk med Partenes andeler i Utvinningstillatelsen”. I så fall må det kunne legges til grunn at det er endringsavtalen som vil bli registrert i Petroleumsregisteret som det formelle grunnlaget for overføringen i medhold av forskrift om Petroleumsregisteret § 2-3, første ledd, litra f). Løsningen må dermed være å legge til grunn en utvidet forståelse av forskriftens andre ledd, litra d).

Det understrekes at muligheten for en vederlagsfri overtakelse kun er en rett og ingen plikt. Selv om det umiddelbart skulle synes relativt attraktivt

å overta en eierandel vederlagsfritt kan det foreligge situasjoner hvor de øvrige rettighetshaverne likevel ikke ønsker å gjøre dette. En slik situasjon vil kunne foreligge dersom også de øvrige rettighetshaverne har en relativt lunken interesse i utvinningstillatelsen og dermed finner det mer byrdefullt å kunne få økte fremtidige forpliktelser gjennom en økt eierandel.

Bestemmelsen viser konkret til at ”de øvrige Parter [har] rett til å overta *sin forholdsmessige del av Deltakerandelen*” (min utheving). I det tilfellet hvor kun én av flere rettighetshavere ønsker å overta eierandelen kunne man med grunnlag i ordlyden problematisert hvorvidt denne rettighetshaveren kun skulle ha en rett til å overta en del av den uttredende parts eierandel og ikke hele andelen. En slik tolkning vil vanskelig kunne forenes med systemet i artikkel 24. Dersom dette skulle være tilfellet ville man kunne endt opp i en situasjon hvor man ikke har en rettighetshaver for en del av den uttredende parts eierandel. Dette synes også å være forutsatt i artikkel 24.5 som sier at oppløsningsplikten oppstår ”[d]erom ingen ønsker å overta Deltakerandelen”. Retten etter artikkel 24.4 må dermed forstås slik at dersom kun en rettighetshaver ønsker å overta den uttredende rettighetshaverens eierandel, så vil den førstnevnte parten ha rett til å overta hele denne eierandelen. Det er først når flere rettighetshavere ønsker å overta den uttredende rettighetshaverens eierandel at denne skal fordeles mellom dem ut i fra deres forholdsmessige andel i utvinningstillatelsen.

Et annet spørsmål som reiser seg i denne anledning er hvor lenge den uttreden rettighetshaveren kan forsøke å få en tredjepart til å overta andelen. Dette henger sammen med reguleringen i artikkel 24.4, første punktum om at de øvrige rettighetshaverne får en rett til å ”overta sin forholdsmessige del av Deltakerandelen vederlagsfritt” når 30 dagers fristen er utløpt og ”utenforstående tredjemenn ikke ønsker å overta Deltakerandelen”. Den effektive dato for uttreden i medhold av artikkel 24.2, første ledd, andre punktum vil naturlig nok utgjøre en endelig grense. De øvrige rettighetshaverne vil dessuten ha en interesse i at dette klarlegges i rimelig god tid før den effektive datoen for uttreden inntreffer, både for å få tilstrekkelig tid til å vurdere hvorvidt de vil benytte denne

retten og for å gjennomføre den rent praktisk. I praksis vil nok dette finne sin naturlige avklaring. Men i de tilfeller hvor den uttredende rettighetshaveren inngår avtale med tredjemann før de øvrige rettighetshaverne melder at de vil overta andelen (forutsatt at det siste skjer etter utløpet av 30 dagers fristen i artikkel 24.1, andre ledd) så må nok avtalen med tredjemannen få forrang.

Artikkel 24.5 – Oppløsning som følge av uttreden

Dersom ingen av de øvrige rettighetshaverne i medhold av artikkel 24.4 ønsker å overta den uttredende rettighetshaverens eierandel vederlagsfritt, legger artikkel 24.5, første punktum til grunn at ”interessentskapet skal oppløses etter reglene i artikkel 25.2 og 25.3”. Ved en slik oppløsning vil virkningen av varsel om uttreden bortfalle, jf. artikkel 24.5, andre punktum. Oppløsningen vil altså ”erstatte” uttreden. Dermed vil også den rettighetshaveren som opprinnelig hadde gitt varsel om uttreden fremdeles være part i interessentskapet og dermed ha de rettigheter og forpliktelser som følger av artikkel 25.2 og 25.3.

Det følger ikke direkte av artikkel 24 på hvilket tidspunkt plikten til å oppløse interessentskapet oppstår. Det må likevel antas å følge indirekte av artikkel 24.5, jf. 24.2, andre punktum, at plikten til å oppløse interessentskapet først vil inntreffe når uttreden ellers ville blitt effektiv. Dette er likevel ikke nødvendigvis det samme som at interessentskapet faktisk blir oppløst på dette tidspunktet. Artikkel 24.5 legger etter sin ordlyd kun til grunn at ”interessentskapet [skal] oppløses etter reglene i artikkel 25.2 og 25.3”. Man beveger seg altså dermed inn i systemet under artikkel 25 og tidspunktet for faktisk oppløsning må fastlegges etter disse reglene.

Artikkel 25 – Oppløsning

ARTIKKEL 25 OPPLØSNING

25.1 Partene kan vedta at Utvinningstillatelsen skal oppgis og interessentskapet oppløses.

- 25.2 *Ved oppløsning skal Partene dekke de forpliktelser som er oppstått som følge av interessentskapets virksomhet. Hver Part kan kreve at forpliktelsene skal dekkes ved salg av produsert Petroleum som ikke er uttatt, og av felles eiendeler som ikke tilfaller den norske stat. Operatøren gjennomfører salget. Forpliktelser som ikke blir dekket ved salg av felles Petroleum og eiendeler, skal dekkes av Partene etter reglene i artikkel 8. Gjenværende eiendeler fordeles mellom Partene etter Deltakerandelene på tidspunktet for oppløsning.*
- 25.3 *Dersom forpliktelser som følge av oppgivelse av Utvinningstillatelsen eller som følge av interessentskapets virksomhet blir gjort gjeldende etter at oppløsningen er gjennomført, er Partene fortsatt ansvarlig for oppfyllelsen av slike forpliktelser etter reglene i artikkel 7.*

Oversikt

Artikkel 25 regulerer adgangen til oppløsning av interessentskapet og en generell tilbakelevering av utvinningstillatelsen.⁷⁷⁷ På grunn av samarbeidsavtalens status som konsesjonsvilkår under utvinningsstillatelsen henger disse to spørsmålene i utgangspunktet uløselig sammen med hverandre. Selve tilbakelevering – oppgivelsen – av utvinningstillatelsen og vilkårene for dette er regulert i petroleumsloven § 3-15.⁷⁷⁸ Denne bestemmelsen vil være styrende for på hvilket tidspunkt man faktisk kan oppgi utvinningstillatelsen. Tidspunktet vil først og fremst kunne ha en betydning opp i mot forpliktelsene til å betale arealavgift i medhold av petroleumsloven § 4-10. Dersom det foreligger innretninger på utvinningstillatelsen vil det også måtte fremlegges en avslutningsplan i medhold av petroleumsloven § 5-1, jf. artikkel 30 – 32. Reglene om oppløsning må for øvrig avgrenses mot de tilfellene hvor man kun tilbakeleverer (oppgir) deler av området som utvinningstillatelsen omfatter i medhold av petroleumsloven § 3-14.⁷⁷⁹

I det videre vil jeg først knytte noen kommentarer til oppløsningsad-

⁷⁷⁷ Se mer om oppløsning i Arnesen Samarbeidsavtalen, kapittel 8.

⁷⁷⁸ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 238-242.

⁷⁷⁹ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 233-238.

gangen generelt. Denne adgangen er fastslått i artikkel 25.1. Artikkel 25.2 omhandler hvordan oppløsning skal gjennomføres, og artikkel 25.3 omhandler ansvarsforhold etter at oppløsning er gjennomført.

Artikkel 25.1 – Generelt om oppløsning

Artikkel 25.1 legger til grunn at ”Partene” kan vedta en eventuell oppløsning av interessentskapet. Oppløsning krever altså et enstemmig vedtak i styringskomiteen. Dette er også fastslått i spesielle bestemmelser artikkel 3.4, og forutsatt i petroleumsloven § 3-15.⁷⁸⁰ Dersom én enkelt rettighetshaver ønsker å tre ut av samarbeid og oppgi sin deltakerandel kan denne gjøre dette gjennom bestemmelsene om uttreden etter artikkel 24, alternativt overdra sin deltakerandel i medhold av artikkel 23.⁷⁸¹ Ved uttreden så vil man riktignok i medhold av artikkel 24.5 kunne ende opp i en situasjon hvor interessentskapet skal oppløses etter reglene i artikkel 25.2 og 25.3.

Det kan i denne sammenhengen nevnes at dersom det skulle oppstå spørsmål om å søke forlengelse av en utvinningstillatelse som er i ferd med å utløpe så vil en slik beslutning måtte fattes med grunnlag i den alminnelige flertallsregelen og ikke være underlagt et krav om enstemmighet. Dette må legges til grunn selv om effekten av ikke å fatte vedtak om forlengelse ved tidspunktet for utløpet av utvinningstillatelsen vil være tilsvarende som en oppgivelse av hele utvinningstillatelsen og dermed de facto oppløsning av interessentskapet. Vedtaket vil her være å søke om forlengelse, og ikke et vedtak om oppgivelse. Oppgivelse vil komme som en automatisk konsekvens av at man ikke fatter et slikt vedtak og være

⁷⁸⁰ Jf. Petroleumslovskommentaren s. 240.

⁷⁸¹ Om forholdet mellom reglene om oppløsning, uttreden og overdragelser, samt de tilsvarende reglene i petroleumsloven, se Petroleumslovskommentaren s. 240-241. Det kan nevnes at det i 1985-loven § 14, andre ledd forelå en egen adgang for én rettighetshaver å oppgi sin andel av utvinningstillatelsen. Denne bestemmelsen ble ikke videreført i petroleumsloven med grunnlag i at ”[g]jennom samarbeidsavtalens bestemmelser om overdragelse, vederlagsfri overtagelse og uttreden, har en rettighetshaver mulighet til å tre ut av samarbeidet en utvinningstillatelse medfører. [...] Samlet vil disse reglene i samarbeidsavtalen gjøre reguleringen i § 14 annet ledd overflødig.”, jf. Ot.prp. nr. 43 (1995-96) s. 40-41.

forankret i utvinningstillatelsens utløpsdato sammenholdt med petroleumsloven § 3-9. En beslutning om ikke å søke forlengelse av utvinnings-tillatelsen vil altså ikke være underlagt reglene om oppgivelse.⁷⁸²

Artikkel 25 omhandler etter sin ordlyd direkte de situasjoner der hvor interessentskapet selv vedtar å oppgi utvinningstillatelsen og oppløse interessentskapet. Det vil likevel være gode grunner for å anvende bestemmelsene i artikkel 25.2 og 25.3 analogisk også for andre situasjoner hvor interessentskapet skal oppløses. Dette kan være situasjoner hvor utvinningstillatelsens varighet utløper uten at man har fått noen forlengelse, hvor interessentskapet ikke vedtar en ”drop” beslutning før utløpet av fristen etter utvinningstillatelsen, eller der hvor utvinningstillatelsen tilbakekalles i medhold av petroleumsloven § 10-13.⁷⁸³

Artikkel 25.2 – Avvikling av interessentskapet ved oppløsning

Artikkel 25.2 regulerer hvordan forpliktelser og eiendeler skal fordeles mellom rettighetshaverne i forbindelse med en oppløsning av interessentskapet. Utgangspunktet er at finansielle forpliktelser skal dekkes av rettighetshaverne etter de normale reglene i artikkel 8, jf. artikkel 25.2 første og tredje ledd. Dette vil i så fall medføre at rettighetshaverne må skyte inn kontanter for å dekke slike forpliktelser. Andre ledd innehar likevel en særregel om at hver av rettighetshaverne kan kreve at interessentskapets felles eiendeler skal selges og at inntektene skal gå til dekning av de nevnte forpliktelser. Interessentskapets felles eiendeler må her forstås som slike eiendeler og overdragelige rettigheter som inngår i interessentskapets fellesmasse i medhold av artikkel 6.⁷⁸⁴ Ikke-overdragelige rettigheter vil kunne være rettigheter som er begrenset i medhold av kontrakt med tredjemann, eller begrensede rettigheter som er stilt til rådighet for interessentskapet av en rettighetshaver i medhold av artikkel

⁷⁸² Se Arnesen Samarbeidsavtalen s. 96-97.

⁷⁸³ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 819-829.

⁷⁸⁴ Om slike rettigheter knyttet til teknologi se Aaserud Pedersen.

27.1.⁷⁸⁵ Ved oppløsning vil rettighetshavere som har ervervet slike innenfor rammene av interessentskapet/samarbeidsavtalen, miste disse rettighetene så fremt man ikke har sikret seg overdragelsesrett til disse i det underliggende rettsforholdet (avtalen).⁷⁸⁶ Eiendeler som kan kreves realisert i medhold av artikkel 25.2, andre ledd vil videre kun være de eiendeler som ”ikke tilfaller den norske stat”. Dette må forstås som en henvisning til en eventuell statlig overtagelse av innretninger i medhold av petroleumsloven § 5-6.⁷⁸⁷

Videre vil det under artikkel 25.2, andre ledd kunne avkreves at forpliktelsene skal kunne ”dekkes ved salg av produsert Petroleum som ikke er uttatt”. Dette vil være petroleum som ikke er løftet av en rettighetshaver i medhold av henholdsvis artikkel 20 og 21 om uttak av olje og artikkel 22 om uttak av gass. Men det er en forutsetning at petroleum er produsert når interessentskapet avvikler sin virksomhet. Dette må nok forstås som all petroleum som tatt opp av reservoaret frem til interessentskapet avslutter sin produksjon på feltet. Avgrensningen mot ikke-produsert petroleum må ses opp i mot petroleumsloven § 1-1 om statens eiendomsrett til petroleumsforekomster og at rettighetshaverne etter petroleumsloven § 3-3, tredje ledd kun får begrensede rettigheter under utvinningstillatelsen. Med grunnlag i samarbeidsavtalens grunnlag som et konsesjonsdokument vil det derfor være naturlig å avgrense ”produsert Petroleum” tilsvarende som under petroleumsloven § 3-3, tredje ledd, andre punktum. Praktisk sett vil det i relasjon til en avhendelse i medhold av artikkel 25.2, andre ledd likevel måtte videre begrenses til petroleum som rettighetshaverne har tilgjengelig på lagringstanker på feltets (tilknyttede) installasjoner.

Når interessentskapets forpliktelser er dekket i medhold av artikkel 25.2, første til tredje ledd, fastslår fjerde ledd at interessentskapets eventuelle gjenværende eiendeler skal fordeles mellom rettighetshaverne pro rata i forhold til deres eierandeler. Hva gjelder løsøre må rettighetshaverne søke å finne en praktisk fordeling av disse ut i fra dette prinsippet. Dersom

⁷⁸⁵ Jf. Aaserud Pedersen s. 52.

⁷⁸⁶ Jf. Aaserud Pedersen s. 52.

⁷⁸⁷ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 480-492.

dette ikke lar seg gjøre vil man måtte selge eiendelen og fordele salgssummen pro rata.

Et særskilt spørsmål kan oppstå i forhold til data, og da først og fremst data som interessentskapet har eierrettigheter til. Når det gjelder oppbevaring av slike data og for øvrig alt materiale og opplysninger vedrørende interessentskapets petroleumsvirksomhet, så fastslår petroleumsloven § 10-4, første ledd, siste punktum at operatøren vil ha en plikt til å oppbevare slik informasjon.⁷⁸⁸ Denne bestemmelsen avklarer likevel ikke rettighetene til slik informasjon. Antakeligvis vil eierrettighetene til slike data måtte videreføres for alle rettighetshaverne individuelt. Dermed vil hver enkelt tidligere rettighetshaver ha rett til å bruke disse dataene videre både med hensyn til videre behandling / prosessering av dem og i forhold til videre distribusjon. I forhold til det siste elementet vises det for øvrig til anvendelsen av artikkel 27.2 om konfidensialitet og at slike opplysninger i stor grad vil bli offentliggjort i medhold av petroleumsforskriften § 85.

Artikkel 25.3 – Ansvarsforhold etter oppløsning

Artikkel 25.3 oppstiller en regel om ansvar for forpliktelser som blir gjort gjeldende etter at interessentskapet er oppløst. Denne regelen kan for så vidt ses på som en forlengelse av Spesielle bestemmelser artikkel 6. Den førstnevnte bestemmelsen gjelder alt ansvar som følger av enten utvinningstillatelsen spesielt, så som både offentligrettslige og privatrettslige plikter og ansvar som følger av konsesjonsregelverket, eller av interessentskapets virksomhet generelt, så som ansvar under privatrettslige avtaler eller det alminnelige erstatningsansvaret. Dersom de tidligere rettighetshaverne blir ansvarlige for et krav i medhold av de nevnte forhold så skal disse inter partes være ansvarlig for dette i medhold av artikkel 7.

⁷⁸⁸ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 736.

Kapittel VII – Øvrige bestemmelser

Oversikt

Under kapittel VII er det samlet en rekke forskjellige type bestemmelser. Artikkel 26 omhandler omsetning – både kjøp, salg og bytte – av visse type data. Denne typen data kan være kritiske både i forhold til lete- og produksjonsaktivitet. Den typen data som er omfattet av denne bestemmelsen inkluderer også informasjon som er omfattet av den enkelte rettighetshavers opplysningsplikt etter artikkel 27.1. I så måte kan det fremstå mer naturlig om disse bestemmelsene hadde vært samlet i en artikkel. Selv om opplysningsplikten i artikkel 27.1 i praksis er mest fremtredende ved oppstart av interessentskapets arbeid under en nylig tildelt utvinningstillatelse, er plikten i sin natur generell og vil dermed prinsipielt gjelde for hele lete- og produksjonsfasen.

De videre bestemmelsene i artikkel 27 omhandler rettighetshavernes hemmeligholdelsesplikt for interessentskapets informasjon. Denne plikten er også generell og vil dermed omfatte hele interessentskapets liv, og vil enda til en viss grad kunne gjelde etter at en part ikke lenger er rettighetshaver under den aktuelle utvinningstillatelsen.

Tilsvarende vil også artikkel 28 om meddelelser mellom rettighetshaverne og artikkel 29 om håndtering av tvister under samarbeidsavtalen gjelde generelt for alt samarbeid under samarbeidsavtalen. Den førstnevnte bestemmelsen om meddelelser må ses i sammenheng med artikkel 2 sine prosessuelle regler for styringskomiteens møteaktivitet. I dag er artikkel 28 i stor grad erstattet av bruken av Licence2Share systemet som jeg gjennomgår under behandlingen av artikkel 2. Artikkel 29 om tvistehåndtering vil virke i nær sammenheng med Spesielle bestemmelser artikler 9 om at norsk rett skal gjelde ved tolkning av samarbeidsavtalen. Artikkel 29 kunne således like gjerne vært en delbestemmelse under Spesielle bestemmelser artikkel 9.

De tre siste bestemmelsen under kapittel VIII skiller seg ut fra de nevnte bestemmelser. Artikkel 30 – 32 omhandler alle spesifikt avslutningsfasen av interessentskapets liv. På samme måte utbyggingsbestemmelsene i artikkel 15 – 17 er samlet i et eget kapittel kunne vel så gjerne også bestemmelsene om avslutningsfasen vært samlet i et eget kapittel.

Artikkel 26 – Transaksjoner av seismiske data, boreresultater mv.

ARTIKKEL 26 TRANSAKSJONER AV SEISMISKE DATA, BORERESULTATER MV.

26.1 *Forhandlinger og inngåelser av avtaler med tredjemenn om kjøp, salg eller bytte av seismiske data, boreresultater mv. skal foretas av en Part, eller en annen enhet eller organisasjon som ikke er Part i denne Avtale, som styringskomiteen har besluttet, ut fra hensynet til effektivitet. Interessentskapet skal til en hver tid ikke ha mer enn en representant som er valgt til å forhandle og inngå slike avtaler. Det skal tas rimelig hensyn til forslag fra de øvrige Parter om inngåelse av slike avtaler. Den enhet eller organisasjon som er valgt av styringskomiteen etter første punktum kan ikke avslå et bytte som Partene i interessentskapet felles er for eller gjennomføre et bytte som Partene i interessentskapet felles er i mot, dersom det ikke kan påvises særlige grunner som nødvendiggjør gjennomføring eller avslag av et slikt bytte. Dersom en Part er valgt til å forhandle og inngå avtaler om bytte, kan denne Parten ikke avslå et bytte som de andre Partene felles er for eller gjennomføre et bytte som de andre Partene i interessentskapet felles er i mot, dersom det ikke kan påvises særlige grunner som nødvendiggjør gjennomføring eller avslag av et slikt bytte.*

26.2 *Avtaler angående kjøp og salg av data må godkjennes av styringskomiteen. Avtaler som gjelder bytte av data skal forelegges styringskomiteen til orientering og eventuell uttalelse før endelig avtale inngås.*

Oversikt og generelt om transaksjoner av seismiske data og brønndata

Artikkel 26 regulerer bytte og kjøp/salg av særskilte kategorier med data. Overskriften i artikkel 26 og artikkel 26.1, første ledd, første punktum viser til transaksjoner med ”seismiske data, boreresultater mv.”. Seismiske data vil kunne omfatte både såkalte ”rådata” og mer behandlede og/eller prosesserte data. Under henvisningen til med videre (”mv”) må man også inkludere elektromagnetiske (EM) data. For så vidt gjelder seismiske data er det viktig å være oppmerksom på at slike data i stor utstrekning blir lisensiert fra en seismikk leverandør. Seismiske data som et selskap eller en rettighetshavergruppe har bruksrettigheter til via en avtale med en slik leverandør vil i medhold av en slik avtale typisk ikke være omsettelige og kan dermed ikke være gjenstand for en transaksjon i medhold av artikkel 26. Boreresultater omfatter i utgangspunktet de data man direkte får fra undersøkelse og testing av brønner.

I praksis foregår det også bytte av brønndata generelt. Slik generell brønndata vil omfatte det meste av den informasjonen som rettighetshaverne mottar om den aktuelle brønnen. Antakeligvis vil denne typen informasjon være omfattet av en utvidet forståelse av begrepet ”boreresultatet” i seg selv, men i alle tilfeller av referanse til med videre (”mv”). I praksis vil slik annen informasjon også omfatte enkeltrapporter fra studier som kan anses som deler av all brønndata. Videre vil også informasjon som er hentet inn ved tilsvarende operasjoner inngå i denne henvisningen, så som særlig borestedets undersøkelser (”site surveys”).

Oppsummeringsvis kan man legge til grunn at bestemmelsen omfatter alt geologisk og geofysisk materiale. Ut over dette må antakeligvis henvisning til med videre (”mv”) tolkes noe begrensende. En for utvidende tolkning vil ført til et for usikkert anvendelsesområde for artikkel 26.

I forlengelsen av det nevnte utgangspunktet, må det gjøres en videre avgrensning av hvilken type data som er omfattet av artikkel 26. For en kjøper vil det kun være data som inngår i interessentskapets felleseie (og hvor rettighetshaverne har omsettelige rettigheter knyttet til dataene). Videre må det legges til grunn at bestemmelsen ikke gjelder data i den

grad de allerede er frigitt i medhold av petroleumsforskriften § 85.

I medhold av petroleumsloven § 10-4 angir særlig petroleumsforskriften § 54 og en rekke bestemmelser i ressursforskriften reguleringer av data som skal oversendes Oljedirektoratet. Dette vil gjelde brønndata (både ”rådata” og bearbeidede tolkninger), samt bearbeidede seismiske data. Disse dataene blir oversendt gjennom databanken Petrobank hvor de blir lagret på begrensede områder. Petrobank er opprettet av Oljedirektoratet som i sin tid ble etablert med grunnlag i det såkalte Diskos samarbeidet mellom Oljedirektoratet og industrien. Etter utløpet av konfidensialitetsperiodene i petroleumsforskriften § 85 åpnes data slik at alle brukere av Petrobank dermed kan få tilgang til dem.⁷⁸⁹ Når det gjelder seismiske ”rådata” så sendes det kun kopi av disse til Oljedirektoratet ved forespørsel. Dermed vil i utgangspunktet ikke slike data bli ”åpne” ved utløpet av konfidensialitetsperioden og artikkel 26 vil dermed fremdeles være relevant for disse.

Artikkel 26 viser generelt til kjøp/salg eller bytte av data. Dette er noe upresist. Avhender (en rettighetshavergruppe)⁷⁹⁰ vil fortsatt ha eierrettighetene til de aktuelle dataene, mens erverver (en rettighetshavergruppe eller enkelt selskaper som ikke opptrer i egenskap av rettighetshaver) får en begrenset bruksrett til de data som er gjenstand for transaksjonen. Den overdratte bruksrettigheten er ikke omsettelig (så fremt det ikke skulle følge en særskilt regulering av transaksjonsavtalen). Det vil blant annet medføre at dersom erverver er en rettighetshavergruppe og det kommer en ny rettighetshaver inn i denne rettighetshavergruppen, så må denne sørge for å skaffe seg tilgang til de aktuelle dataene fra eier om påkrevd.

Videre viser artikkel 26.1 generelt til slike transaksjoner med ”tredjemenn”. Etter sin ordlyd omfatter den dermed også kjøp/lisensiering av seismisk data fra leverandører. Dette kan likevel ikke være meningen. I

⁷⁸⁹ De enkelte konfidensialitetsperiodene i petroleumsforskriften § 85 er videre behandlet under artikkel 27.2 om hemmeligholdelse.

⁷⁹⁰ For seismiske data kan det teoretisk også tenkes enkelt-selskaper som ikke opptrer i egenskap av rettighetshaver. Men i slike situasjoner kan det i praksis være vel så nærliggende å erverve dataene fra en seismisk leverandør.

sin natur er avtaler med leverandører om slike kjøp i samme kategori som avtaler om prosessering og tolkning av seismiske data. De sistnevnte typene tjenester er i samme kategori som enhver innkjøpskontrakt, og kjøp/lisensiering av data fra leverandører behandles derfor gjennomgående i medhold av de generelle anskaffelsesreglene under artikkel 13. Artikkel 26 må dermed på dette punktet tolkes innskrenkende slik at den ikke omfatter leverandører. I praksis vil man dermed i utgangspunktet stå igjennom med transaksjoner opp i mot andre oljeselskaper som enten opptrer individuelt – eksempelvis forut for en tildelingsrunde – eller som er rettighetshavere i en annen utvinningstillatelse. I begrenset grad vil likevel også seismiske leverandører kunne søke å opptre som kjøpere fra en rettighetshavergruppe. I slike situasjoner vil selvfølgelig også artikkel 26 komme til anvendelse for selgeren.

Ut over de nevnte forhold er de sentrale problemstillingene i artikkel 26 for det første utnevnelsen av en forhandlingsrepresentant som skal forestå omsetningen av dataene på vegne av interessentskapet. At det skal være en forhandlingsrepresentant utpekt av styringskomiteen følger klart av artikkel 26.1, men jeg kommer også til å knytte noen kommentarer til hvem som types ivaretar denne funksjonen. For det andre kommer reguleringene av hvordan kjøp/salg eller bytte av data skal gjennomføres. Dette handler primært om hvordan det fattes vedtak om at slike transaksjoner skal gjennomføres, eventuelt nektes, og kan således ses på som en del av angivelsen av mandatet til forhandlingsrepresentanten. De sistnevnte forhold følger både av artikkel 26.1 og 26.2.

Forhandlingsrepresentanten

Artikkel 26.1, første ledd, første og andre punktum legger til grunn at styringskomiteen skal utpeke en forhandlingsrepresentant for forhandlinger om bytte eller kjøp/salg som beskrevet ovenfor. Denne forhandlingsrepresentanten kan enten være en av rettighetshaverne eller en annen aktør. Det hadde etter min mening ikke vært unaturlig om operatøren kunne foreta slike forhandlinger og avtaler med basis i operatørens alminnelige plikt til å forestå den daglige drift av interessentskapet, jf.

artikkel 3.1. Likevel legger altså artikkel 26.1 til grunn at styringskomiteen enten skal utpeke en enhet eller organisasjon som ikke er med i interessentskapet, eller en av rettighetshaverne som sådan (jf. ”Part”). Geodata Trade Operator (GTO)⁷⁹¹ er den sentrale eksterne enheten for slike forhold, og det er GTO som i vesentlig grad opptrer som forhandlingsrepresentant for de ulike rettighetshavergruppene. I de tilfeller hvor man velger å utpeke en rettighetshaver vil det antakeligvis være mest effektivt at oppdraget ivaretas av den rettighetshaveren som også opptrer som operatør for interessentskapet. Min forståelse er at det også er dette som gjøres i de begrensede tilfeller hvor man ikke velger GTO.⁷⁹² En implikasjon av at bestemmelsen likevel eksplisitt viser til at det skal utpekes en av rettighetshaverne som sådan er at dette selskapet, selv om det også skulle være operatør, ikke uten videre kan kreve kostnadene tilknyttet dette vervet dekket eksempelvis med grunnlag i artikkel 3.1, tredje ledd. Da denne typen forhold for en rettighetshaver vil utgjøre relativt beskjedne kostnader vil nok dette i praksis ikke utgjøre noen særlig utfordring. Men prinsipielt må det nok likevel følge av bestemmelsen at den rettighetshaveren som utøver denne funksjonen bør sikre seg at vedtaket også gir grunnlag for kostnadsdekning fra de øvrige rettighetshaverne. For GTO ivaretas dette elementet ved at rettighetshavergrupper som ønsker å benytte dem også forplikter seg til kostnadsdekning i medhold av GTO sine standard betingelser.

GTO er etablert under Norsk olje og gass for å ivareta rollen som forhandlingsrepresentant ved transaksjoner av seismiske data og boreresultater. Det er også industrien som i stor grad utformer retningslinjer som ligger til grunn for GTO sin praksis. For å bruke GTO forutsettes det at det aktuelle interessentskap har besluttet dette.

GTO er satt opp etter et kostnadsdelingsprinsipp, slik at avgiften GTO krever fra det enkelte selskap vil variere i forhold til GTO sine årlige utgifter. Rettighetshaverne kan enten melde inn

⁷⁹¹ Tidligere OGT.

⁷⁹² Dette vil særlig være i utvinningstillatelser hvor det er lav omsettelighet av data og det dermed ikke vil være behov for å benytte seg av GTO.

utvinningstillatelser på en årlig basis (typisk hvor det er mye aktivitet) og betale en såkalt ”tilgjengelighetsavgift”, eller kun engasjere GTO fra sak til sak på enkeltstående transaksjoner (typisk utvinningstillatelser hvor det er lite aktivitet). Det sistnevnte omtales gjerne som ”special assignments” hvor man vil bli avkrevet en engangsavgift av GTO. Ved gjennomføring av transaksjonene benytter GTO seg av sine standard avtalebetingelser for kjøp/salg og bytte.

Gjennomføring av kjøp/salg og bytte

Det følger implisitt av tredje punktum at utgangspunktet er at forhandlingsrepresentanten vurderer hvorvidt man bør inngå avtaler om kjøp/salg eller bytte. I praksis vil likevel en slik avtale først bli aktuell enten ved at en tredjemann anmoder om å inngå en slik avtale – typisk gjennom GTO, eller ved at en eller flere rettighetshavere eller operatøren ser et slikt behov. I så måte er det noe uklart hva implikasjonene av tredje punktum blir når den viser til at man skal ta ”rimelig hensyn til forslag fra de øvrige [rettighetshaverne] om inngåelse av slike avtaler”. Sett i sammenheng med reguleringene i artikkel 26.2, må nok dette kun forstås som en presisering av at man skal ta hensyn til forslag om hvorvidt man skal innlede prosesser for å inngå slike avtaler. Henvisningen til å ”ta rimelig hensyn til” kan tenkes å ses på som en begrensning på den alminnelige instruksjonsmyndigheten til styringskomiteen. Den grunnleggende funksjonen til styringskomiteen og statusen til styringskomiteens styringskompetanse for interessentskapet tilsier likevel at bestemmelsen ikke kan tolkes slik. Det må dermed likevel kunne ligge til styringskomiteen eventuelt å instruere om at man skal eller ikke skal innlede avtale om kjøp/salg eller bytte.

Avtaler om *kjøp/salg* av seismiske data, boreresultater mv. skal godkjennes av styringskomiteen før de inngås, artikkel 26.2, første punktum. I medhold av de alminnelige prinsippene under samarbeidsavtalen for vedtak i styringskomiteen vil dermed de alminnelige stemmerettsreglene etter Spesielle bestemmelser artikkel 3.2 komme til anvendelse for slike vedtak.

I motsetning til avtaler om kjøp/salg av data, fastslår artikkel 26.2, andre punktum at avtaler om *bytte* av data i utgangspunktet kun skal oversendes styringskomiteen til informasjon. Det bemerkes dog at det

følger av bestemmelsen at styringskomiteen skal kunne uttale seg før endelig avtale inngås. Det må dermed legges til grunn at slik oversendelse må kunne gi styringskomiteen en reell mulighet til i alle fall å uttale seg om hvorvidt man skal inngå avtale eller ikke.⁷⁹³ Denne regelen må ses i sammenheng med den spesielle reguleringen i artikkel 26.1 fjerde punktum (for eksterne forhandlingsenheter) og femte punktum (for tilfellet hvor en rettighetshaver er forhandlingsenheten). Fjerde punktum legger til grunn en enstemmighetsregel om at rettighetshavernes i fellesskap kan vedta ikke å inngå en avtale / å inngå en avtale. Femte punktum legger til grunn en hybrid mellom en enstemmighetsregel og den alminnelige flertallsregelen ved at de øvrige rettighetshaverne kan vedta ikke å inngå en avtale / å inngå en avtale. Her legges det altså til grunn en spesiell flertallsregel i form av at forhandlingsrepresentantens anbefaling vil gjelde så fremt det ikke foreligger en tilstrekkelig enighet i medhold av artikkel 26.1, fjerde / femte punktum som går i mot forhandlingsrepresentantens anbefaling om det aktuelle byttet.

Transaksjonene gjennom GTO skjer i medhold av GTO sine regler og prinsipper nedfelt av industrien. Etter at GTO på anmodning har identifisert hvilke rettighetshavere det kan være relevant å inngå avtaler med, sender GTO ut en e-post til hver av rettighetshaverne i de aktuelle rettighetshavergruppene hvor man ber om godkjenning for en gitt transaksjon. Etter å ha mottatt individuelle tilbakemeldinger melder GTO fra om hvorvidt det ble oppnådd flertall i tråd med GTO sine prinsipper for å gjennomføre transaksjonen eller ikke. Dersom det foreligger tilstrekkelig enighet om å gjennomføre transaksjonen så gjøres dette på GTO sine standard avtalebetingelser.

En konsekvens av denne særskilte stemmereglene for bytte er at man får et unntak fra den alminnelige konfidensialitetsreguleringen i artikkel 27.2, første ledd. I medhold av sistnevnte bestemmelse kreves det enstemmighet fra alle rettighetshaverne for å dele konfidensiell informasjon med en tredjepart. Men med grunnlag i artikkel 26.1, fjerde / femte

⁷⁹³ Dette i motsetning til artikkel 13.3 om anskaffelser under terskelverdiene som kun skal oversendes styringskomiteen til informasjon etter at avtale er inngått.

punktum kan man de facto få en slik informasjonsdeling gjennom et bytte, da et slikt bytte kan gjennomføres selv om ikke alle rettighetshaverne er enige om å inngå byttet.

En ytterligere presisering følger av artikkel 26.1, fjerde / femte punktum. Selv om det skulle foreligge tilstrekkelig avklaring fra rettighetshaverne om henholdsvis å ikke gjennomføre eller å gjennomføre et gitt bytte, så kan forhandlingsrepresentanten likevel i visse situasjoner henholdsvis gjennomføre eller ikke gjennomføre byttet. Dette forutsetter at det ”kan påvises særlige grunner som nødvendiggjør gjennomføring eller avslag av et slikt bytte”. Det er uklart hva som vil være slike ”særlige grunner” og hva som skal til for at disse ”nøvendiggjør” avslag / bytte. Hva gjelder grunnlag for å gjennomføre et bytte vil jeg anta at slike grunner eksempelvis kan tenkes i en diskusjon om samordnet petroleumsvirksomhet etter petroleumsløven § 4-7.⁷⁹⁴ Videre vil jeg med grunnlag i samarbeidsavtalens konsesjonsrettslige posisjon, anta at det ikke kan være utenkelig at slike grunner kan være forankret i petroleumsløven § 4-1.⁷⁹⁵ Generelt sett vil det nok likevel i praksis være svært vanskelig å legge til grunn hva som skal anses som tilstrekkelige særlig nødvendiggjørende grunner. I praksis legger GTO til grunn at først og fremst følgende grunner vil bli ansett som særlige grunner for å gjennomføre en transaksjon: (a) der hvor en rettighetshavergruppe har opprettet en felles database hvor de aktuelle dataene skal inngå, men hvor ikke alle rettighetshaverne har skaffet seg tilgang til de aktuelle dataene, (b) hvor den aktuelle rettighetshavergruppen skal bore en brønn med høyt trykk og høy temperatur (”HP/HT”) og anmoder om data relatert til denne typen brønner, og (c) dersom Oljedirektoratet har avkrevd at rettighetshavergrupper trenger å skaffe seg tilgang til de aktuelle dataene. Videre følger også GTO en praksis hvor man ser på hvordan dataoverføringene har blitt på de tre siste bytteforslagene for at det i sum skal bli ”balanserte” utbytter for de involverte rettighetshaverne.

⁷⁹⁴ Om denne bestemmelsen se Petroleumsløvs kommentaren s. 301-315.

⁷⁹⁵ Om denne bestemmelsen se Petroleumsløvs kommentaren s. 243-247.

Artikkel 27 – Opplysningsplikt og hemmeligholdelse

ARTIKKEL 27 OPPLYSNINGSPLIKT OG HEMMELIGHOLDELSE

27.1. Hver Part og dennes Tilknyttede selskaper skal mot rimelig vederlag stille til rådighet for Operatøren og de øvrige Parter alt geologisk og geofysisk materiale og annen informasjon som er direkte relevant for virksomheten på konsesjonsområdet. Partene har også plikt til å informere om tolkning av rådata av betydning for virksomheten.

Dette gjelder likevel ikke opplysninger som en Part er forhindret fra å gi etter lovgivning i Norge eller i hjemlandet til Partens endelige morselskap, eller på grunn av kontrakt med ikke-Tilknyttet selskap som er inngått før denne Avtale. Parten skal gjøre det som med rimelighet kan kreves for å fri seg fra slik taushetsplikt.

27.2 Ingen Part skal uten samtykke fra de øvrige Parter meddele tredjemann eller på annen måte offentliggjøre planer, programmer, kart, arkivdata, rapporter, tekniske og vitenskapelige data og enhver annen informasjon vedrørende teknisk, økonomisk og kommersiell virksomhet etter Avtalen. Dette gjelder ikke opplysninger til Partenes Tilknyttede selskaper.

Plikten etter første ledd gjelder likevel ikke for deltakerne i Partnerforum etter artikkel 5 i forholdet dem imellom med hensyn til saker og tilknyttet informasjon som behandles i Partnerforum.

En Part har rett til å gi finansinstitusjoner slike opplysninger som forlanges og som er nødvendige i forbindelse med finansiering av Partens deltakelse i den felles virksomhet. Opplysninger som nevnt i første ledd kan også gis til selskaper som Parten forhandler med om slik overdragelse av Deltakerandelen som omfattes av petroleumsloven § 10-12. De øvrige Parter må underrettes på forhånd om hvilke opplysninger som er forlangt av institusjonen eller som ønskes gitt selskaper Parten forhandler om overdragelse med.

Operatøren har rett til å gi opplysninger som nevnt ovenfor til konsulenter og leverandører som er direkte engasjert i virksomheten, dersom dette er nødvendig for utførelsen av arbeidet. Enhver Part har også rett til å gi slike opplysninger til profesjonelle konsulenter som utfører oppdrag for ham.

I alle tilfelle skal den som gir opplysninger som omfattes av dette punkt, sørge for at mottakeren forplikter seg til å behandle opplysningene konfidensielt.

27.3 *En Part som opphører å være Part skal fortsatt ha plikt til å hemmeligholde opplysninger som omfattes av artikkel 27.2, og han kan ikke lenger gjøre bruk av rett etter reglene i artikkel 27.2 til å overlate slike opplysninger til andre enn Partene.*

Oversikt

Artikkel 27 inneholder i henholdsvis artikkel 27.1 og 27.2 – 27.3 reguleringer av to forskjellige forhold. Under artikkel 27.1 fastlegges en plikt for hver enkelt rettighetshaver til å dele informasjon med de øvrige rettighetshaverne. Den første sentrale problemstillingen under denne bestemmelsen er hvilken informasjon man er pliktig å dele. For det andre er må man fastlegge hva delingsplikten består i. Dette er et spørsmål om hva som ligger i bestemmelsens krav om å ”stille til rådighet”. Den siste sentrale problemstillingen under artikkel 27.1 er å fastlegge hva man kan kreve som motytelse for slik deling, med andre ord hva det innebærer når samarbeidsavtalen viser til at man kan kreve ”rimelig vederlag” for å stille informasjonen til rådighet for de øvrige rettighetshaverne.

Artikkel 27.2 og 27.3 omhandler rettighetshavernes plikt til å hemmeligholde interessentskapets informasjon. Jeg finner det naturlig å dele mine kommentarer til disse bestemmelsene opp i et punkt om konfidensialitetsplikten som sådan, før jeg gjennomgår unntakene fra denne plikten.

Artikkel 27.1. – Deling av data og informasjon

Hvilken informasjon som skal deles

Artikkel 27.1 fastlegger en relativt vid generell plikt for den enkelte rettighetshaver⁷⁹⁶ til å dele informasjon med de øvrige rettighetshaverne.⁷⁹⁷

⁷⁹⁶ Det at også operatøren nevnes særskilt i bestemmelsen må være for å fange opp tilfeller hvor det skulle bli utpekt en operatør som ikke er rettighetshaver i utvinningstillatelsen.

⁷⁹⁷ Om bakgrunnen for denne regelen se Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-159. Artikkel

For det første har man en plikt til å stille til rådighet ”alt geologisk og geofysisk materiale”. Geologisk materiale vil typisk være seismisk og elektromagnetisk (EM) data, mens geofysisk materiale typisk vil omfatte brønndata. Denne delingsplikten gjelder også ”annen informasjon” så som teknologi.⁷⁹⁸ Delingsplikten gjelder likevel kun slik informasjon som er ”direkte relevant for virksomheten på konsesjonsområdet”. Dette er i utgangspunktet et vanskelig presiserbart begrep.⁷⁹⁹ Jeg finner det naturlig at dette begrepet må ses i sammenheng med anvendelsesområdet for utvinningstillatelsen og samarbeidsavtalen. Ved en slik tolkning vil plikten med hensyn til data kun omfatte data fra området som er dekket av utvinningstillatelsen.

Videre pålegges den enkelte rettighetshaver i artikkel 27.1, første ledd, andre punktum en informasjonsplikt overfor de øvrige rettighetshaverne for så vidt gjelder ”tolkning av rådata”.⁸⁰⁰ Dette vil gjelde tolkninger av geologisk eller geofysisk data som er tilnærmet ubehandlet. Denne plikten gjelder for alle slike tolkninger som er ”av betydning for virksomheten”. Det er naturlig at relevanskriteriet i denne sammenheng ikke er så snevert som for delingsplikten for rådata, da det ofte vil være relevant å kommentere tolkningene i en videre sammenheng enn kun innenfor det geografiske området for utvinningstillatelsen.

Med den vide angivelsen i artikkel 27.1, første ledd er det i utgangspunktet ikke noe grunnlag for å skille mellom henholdsvis (a) et rettighetshaverselskap sine egne utviklede data, og (b) data som et selskap har kjøpt tilgang til fra et annet selskap og informasjon som bygger på slike data. Sistnevnte kategori vil typisk være data som er lisensiert (bruksrett) av en leverandør, men vil også kunne innbefatte informasjon som en part har mottatt fra en annen part innenfor et såkalt AMI samarbeid regulert i petroleumsløven § 3-4.⁸⁰¹ Slike forhold leder oss likevel inn i begrens-

27.1 er i relasjon til forhold rundt rettighetshavernes rett til teknologi omfattende behandlet av Aaserud Pedersen.

⁷⁹⁸ Jr. Aaserud Pedersen s. 38.

⁷⁹⁹ Jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-159 – 3-160.

⁸⁰⁰ Det foreligger dog ikke en plikt til å utveksle generell ”know-how”, jf. Kaasen Petroleumsutvinning s. 3-160.

⁸⁰¹ Om denne bestemmelsen se Petroleumsløvs kommentaren s. 140-143.

ningene i delingsplikten som følger av artikkel 27.1, andre ledd.

Artikkel 27.1, andre ledd begrenser plikten etter første ledd slik at den ikke vil gjelde taushetsbelagt informasjon. Dette gjelder både offentligrettslige bindinger og bindinger som følger av avtale med tredjemenn. Praktisk viktig er det at de sistnevnte bindingene ikke vil begrense plikten etter første ledd dersom den aktuelle avtalen er inngått etter at samarbeidsavtalen ble inngått. Dette må nok i praksis tolkes noe innskrenkende; i de tilfeller hvor et selskap kjøper seg inn i en utvinningstillatelse i medhold av artikkel 23, så vil det være urimelig at denne ikke skal kunne forholde seg til konfidensialitetsforpliktelser inngått før dennes inntreden i interessentskapet.

Det bemerkes dog at artikkel 27.1, andre ledd, andre punktum oppstiller en aktivitetsplikt; den rettighetshaveren som har informasjon som er konfidensialitetsbelagt plikter å “gjøre det som med rimelighet kan kreves for å fri seg fra slik taushetsplikt”. I praksis vil artikkel 27.1 i stor grad gjelde *lisensiert* data. For lisensiert data vil i utgangspunktet seismikk leverandørene naturlig nok at flest mulig parter kjøper seg tilgang til en lisens. Derfor vil det for denne typen tilgang i praksis være hvilken pris som skal betales som vil være det sentrale temaet. Dette spørsmålet vil derimot måtte bero på den konkrete lisensieringsavtalen.

Men, aktivitetsplikten i artikkel 27.1, andre ledd, andre punktum retter seg også mot informasjon som er underlagt konfidensialitetsbegrensninger i andre type avtaler enn leverandøravtaler. Et typisk tilfelle i denne relasjonen vil kunne være såkalte Area of Mutual Interest (AMI) avtaler inngått med andre selskaper i medhold av petroleumsloven § 3-4 forut for tildeling av en utvinningstillatelse.

Norsk olje og gass har utarbeidet en egen modell avtale for AMI avtaler.⁸⁰² Under denne avtalen vil informasjon som er utarbeidet innenfor rammene av AMI samarbeidet kunne bli videreformidlet til en rettighetshavergruppe innenfor det aktuelle ”AMI området” hvor minst en av AMI partnerne blir tildelt en utvinningstillatelse.

⁸⁰² Norsk olje og gass (tidligere OLF) anbefalte retningslinjer nr. 138 for standard avtale AMI for bruk på norsk sokkel.

En annen relasjon som medfører et særskilt spørsmål er hvor en rettighetshaver har skaffet seg informasjon i egenskap av å være rettighetshaver i en annen utvinningstillatelse. Slik informasjon vil i medhold av artikkel 27.2 være konfidensiell i den andre utvinningstillatelsen. Andre ledd viser til at delingsplikten ikke gjelder så fremt informasjonen er konfidensiell i medhold av ”kontrakt med ikke-Tilknyttet selskap”. I industriens brukes ofte kontraktsbegrepet i motsetning til avtalebegrepet først og fremst for leverandørkontrakter – innkjøp av varer og/eller tjenester, inklusiv lisensiering av data. Det vises også til samarbeidsavtalens egen bruk av kontrakt i artikkel 13 om anskaffelser, jf. også artikkel 17.2, og at samarbeidsavtalen som sådan betegnes som ”Avtale”. Dette skillet synliggjøres også i artikkel 4.3, tredje ledd, bokstav a). Helt entydig er likevel ikke skillet. Det kan eksempelvis vises til artikkel 3.2, andre punktum, artikkel 13.1, andre ledd, andre punktum, og artikkel 26.1. Det synes derfor vanskelig å legge til grunn en for innskrenkende tolkning av begrepet ”kontrakt” i denne sammenheng. Prinsippet om at en part ikke kan overføre større rett enn han selv har, tilsier også at man må tolke dette begrepet å omfatte andre typer avtaler så som andre samarbeidsavtaler. Konklusjonen blir dermed at man ikke er forpliktet til å stille til rådighet informasjon man har tilegnet seg som rettighetshaver i en annen tillatelse.⁸⁰³ Selv med grunnlag i samarbeidsavtalen som et konsesjonsdokument, kan jeg vanskelig se at man ut i fra ”ressursforvaltningshensyn” juridisk vil kunne avgrense andre ledd mot andre samarbeidsavtaler. Denne reguleringen kompliseres likevel med bestemmelsens henvisning til at denne begrensningen kun gjelder i den grad en slik konfidensialitetsregulering følger av en slik kontrakt ”som er inngått før denne Avtale”. I medhold av bestemmelsens ordlyd vil man dermed være forpliktet til å dele informasjon mottatt som rettighetshaver i en annen utvinningstillatelse tildelt i tid etter vår utvinningstillatelse. Med referanse til de nevnte prinsipielle betraktninger synes dette likevel som en utfordrende tolkning. Det nevnes også i denne sammenheng at mens man for andre avtaler i utgangspunktet vil ha styring med reguleringene i disse, så er jo samarbeidsavtalen et konsesjonsvilkår man

⁸⁰³ Denne konklusjonen er også lagt til grunn i Aaserud Pedersen s. 38.

ikke har styring med. Antakeligvis vil man her kunne støtte seg på en utvidende tolkning av henvisningen til ”lovgivning” og at samarbeidsavtalens reguleringer er et konsesjonsvilkår i medhold av petroleumsloven § 3-3, fjerde ledd. Dette forholdet kunne likevel med fordel vært avklart i artikkel 27.1.

Når det gjelder informasjon og data som er fremskaffet i virksomhet på egen risiko vil det kunne bli spørsmål om hvorvidt man etter artikkel 27.1 også er forpliktet til å stille til rådighet slik informasjon for rettighetshaverne som ikke deltar i denne virksomheten. Virksomhet på egen risiko styres i utgangspunktet som et tilnærmet eget interessentskap innenfor utvinningstillatelsen, jf. i denne sammenheng artikkel 18.10, første ledd, første punktum. I så måte vil man nok i forhold til delingsplikten i artikkel 27.1 behandle deltakelse i virksomhet på egen risiko på tilsvarende måte som deltakelse i et interessentskap under en annen egen utvinningstillatelse med unntak av de særskilte informasjonspliktene som følger av artikkel 18.11 og 18.12, andre ledd.

Stille til rådighet

Det neste spørsmålet under artikkel 27.1 er hvilke rettigheter som må deles, jf. første ledd, første punktum som viser til å ”stille til rådighet”. I denne bestemmelsen pålegges en plikt for den aktuelle rettighetshaveren, men dette er ikke en plikt for de øvrige rettighetshaverne til å akseptere tilgang. Eksempelvis i et tilfelle hvor rettighetshaverne har egne lisensieringsavtaler med et seismikkselskap eller hvor de flertallet av rettighetshaverne ikke ser nytten av å inkludere de aktuelle dataene i interessentskapets felles database, kan ikke en rettighetshaver likevel kreve at de øvrige rettighetshaverne må få tilgang under dennes lisensieringsavtale. Slike diskusjoner henger som regel sammen med dekning av såkalte ”uplift” betalinger under lisensieringsavtalene.

Utgangspunktet for hva som menes med å ”stille til rådighet” må være at de øvrige rettighetshaverne får mulighet til å bruke informasjonen innenfor interessentskapets rammer. Den grunnleggende vurderingen av rekkevidden for denne plikten må ligge i prinsippet om at en part ikke kan overføre større rett enn det han selv har, eksempelvis begrenset i

kontrakt med en tredjemann.⁸⁰⁴ Plikten må med andre ord avgrenses ut i fra de begrensninger som eventuelt følger av rettighetshaverens rett. Dette vil i stor grad henge sammen med hvilke konfidensialitetsbindinger som er aktuelle, jf. ovenfor under behandlingen av dette spørsmålet i relasjon til artikkel 27.1, andre ledd.

Når det gjelder spørsmålet om hvilken rett de øvrige rettighetshaverne tilegner seg ved slik informasjonsdeling vil det være relevant å se hen til hvilket vederlag som betales av de øvrige rettighetshaverne.⁸⁰⁵ I fravær av en konkret avtale om overføringen vil nok resultatet bli at man har en plikt til overføre en bruksrett til den aktuelle informasjonen som er tilstrekkelig til at rettighetshaverne kan benytte informasjonen for å gjennomføre sine aktiviteter i medhold av samarbeidsavtalen.⁸⁰⁶

Rimelig vederlag

Delingsplikten i artikkel 27.1, første ledd, første punktum avleder videre spørsmålet om hva som skal være motytelsen for delingen. Bestemmelsen legger til grunn at motytelsen skal være et ”rimelig vederlag”. Hva som vil anses som et *rimelig* vederlag vil måtte bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Jeg vil anta at særlig betydningen av informasjonen, eventuelle framskaffelseskostnader – både for den som deler og for de øvrige rettighetshaverne dersom de må fremskaffe informasjonen på egen hånd / på markedet, og den grad av rettigheter som blir overført med informasjonsdelingen, vil være relevante vurderingselementer.

En særlig praktisk situasjon vil være hvor en rettighetshaver før interentskapets tilblivelse har lisensiert seismiske data over et geografisk område som nå dekkes av den aktuelle utvinningstillatelse. Under slike lisensieringsavtaler har man typisk en rett til å kreve at leverandøren utsteder en ny lisens⁸⁰⁷ for fremtidige rettighetshavere mot en ”uplift”

⁸⁰⁴ Jf. Aaserud Pedersen s. 38.

⁸⁰⁵ Jf. Aaserud Pedersen s. 39.

⁸⁰⁶ Jf. Aaserud Pedersen s. 40.

⁸⁰⁷ I praksis er det ofte noe mer kompliserte arrangementer som gjelder for de forskjellige seismikkelskapene. Typisk vil man likevel ha valget mellom å få tilgang til såkalte ”gruppelisenser” eller ”individuelle lisenser”. Slike kontraktsmekanismer ble gjennomgått av Anna Natvik og Stig Gunleiksrud i en presentasjon under det

betaling. Ved gjennomføringen av et slikt arrangement vil det kunne bli spørsmål om hva de øvrige rettighetshaverne skal dekke av kostnader. Jeg anser det her ikke som urimelig at de kostnadene som nå skal fordeles skal inkludere både ”upliften” og det som opprinnelig ble betalt for etableringen av den første lisensen. Selv om man kan hevde at den rettighetshaveren som sitter på kontrakten allerede kan ha nyttiggjort seg informasjonen og dermed skal dekke den opprinnelige betalingen selv, så vil de øvrige rettighetshavernes tilgang ved kun å betale ”upliften” medføre at disse vil kunne få en rabatt på tilgang til dataene i forhold til den pris de måtte betale dersom de skulle få lisensen gjennom en egen separat kontrakt. Det sistnevnte henger sammen med at dette markedet fungerer gjennom individuelle tilganger til dataene. Jeg finner det derfor rimelig at man kan avkreve dekning av de nevnte kostnadene ut i fra et ”per hode”. Jeg oppfatter det dog slik at denne typen forhold i praksis som oftest løser seg gjennom kommersielle diskusjoner mellom rettighetshaverne.

Artikkel 27.2 – Hemmeligholdelse

Generelt om konfidensialitet

Etter artikkel 27.2, første ledd følger det en generell konfidensialitetsforpliktelse for rettighetshaverne. Det følger implisitt at denne forpliktelsen også påligger en rettighetshaver når denne opptrer som operatør, jf. for eksempel reguleringen i fjerde ledd om operatørens rett til å frigi informasjon. Konfidensialitetsforpliktelsen gjelder både direkte meddelelser og andre typer offentliggjøring. Videre gjelder forpliktelsen en omfattende mengde informasjon; ”planer, programmer, kart, arkivdata, rapporter, tekniske og vitenskapelige data og enhver annen informasjon vedrørende teknisk, økonomisk og kommersiell virksomhet etter Avtalen”.

Med unntak av de særlig angitte situasjonene hvor frigivelse av konfidensiell informasjon er tillatt må alle de øvrige rettighetshaverne

samtykke i frigivelse av konfidensiell informasjon.

Med innføringen av tidligere rettighetshavers sekundære ansvar for fjerningsforpliktelser i petroleumsloven § 5-3 er det nå et praktisk behov for å dele konfidensiell informasjon med den (de) tidligere rettighetshaveren (rettighetshaverne) som har solgt seg ut av en utvinningstillatelse gjennom en andelsoverdragelse i medhold av artikkel 23. Da størrelsen på dette potensielle ansvaret i de fleste tilfeller etter all sannsynlighet vil variere etter gjennomføringen av den aktuelle andelsoverdragelsen vil den tidligere rettighetshaveren ha ”et legitimt behov for informasjon fra den aktuelle utvinningstillatelsen for løpende å kunne vurdere omfanget av sitt subsidiæransvar, samt tidsplanen for fjerning”.⁸⁰⁸ Dette behovet henger direkte sammen med den tidligere rettighetshaverens mulighet til å gjøre tilstrekkelige regnskapsmessige avsetninger for et slikt ansvar og behovet vil dermed være knyttet til informasjon som gjør selskapet i stand til å gjøre mest mulig presise avsetninger. Den relevante informasjonen vil være informasjon om oppdaterte forventede kostnader for disponeringen av innretninger og antatt tidspunkt for gjennomføring av slik disponering. Fra dette perspektivet foreligger det dermed etter min mening et tungtveiende behov at slik informasjon frigis til den tidligere rettighetshaveren. Jeg kan vanskelig se tilstrekkelige tungtveiende argumenter fra de gjeldende rettighetshaverne for at slik informasjon ikke skal frigis til den tidligere rettighetshaveren. Det bør derfor være rimelig at en anmodning om å dele slik informasjon etterkommes av de øvrige rettighetshaverne. Dette må i alle fall gjelde i den grad den tidligere rettighetshaveren blir bundet av konfidensialitetsforpliktelser som forhindrer denne fra å dele denne informasjonen videre med unntak av i den grad slik videre deling er nødvendig overfor Tilknyttede selskaper, revisorer eller finansinstitusjoner for å ivareta regnskapsmessige regler. En slik begrensning kan ivaretas gjennom en konfidensialitetsavtale med den tidligere rettighetshaveren. Dette kan enten gjennomføres gjennom en egen avtale med den tidligere rettighetshaveren og operatøren, eller håndteres gjennom eller i forbindelse med transaksjonskontrakten

⁸⁰⁸ Norsk olje og gass (tidligere OLF) anbefalte retningslinjer nr. 128 for finansiell sikkerhetsavtale for fjerningsforpliktelser – bruk av modellklausuler, punkt 2.2.

mellom den tidligere og den nye rettighetshaveren.

Ved innføringen av det subsidiære fjerningsansvaret la Olje- og energidepartement til grunn at dette spørsmålet i tilstrekkelig grad vil bli løst i de konkrete tilfellene.⁸⁰⁹ Da et slikt samtykke likevel vil være opp til de respektive rettighetshaverne i de aktuelle tilfellene å fritt vurdere, kan det ikke utelukkes at man vil kunne komme opp i situasjoner hvor samtykke til slik informasjonsdeling ikke innvilges av de øvrige rettighetshaverne. På grunn av de nevnte forhold har det blitt hevdet at samarbeidsavtalen bør endres på dette punktet med alternative mekanismer.⁸¹⁰ En arbeidsgruppe i Norsk olje og gass (tidligere OLF) anbefalte i 2010 konkrete alternative bestemmelser som fasiliterer en tilstrekkelig informasjonsflyt til den tidligere rettighetshaveren uten at de gjeldende rettighetshaverne må gi sitt samtykke til at slik informasjon deles.⁸¹¹

I artikkel 27.2 finnes det ingen tidsbegrensning på taushetsplikten. Man må dermed se hen til den alminnelige regelen i Spesielle bestemmelser artikkel 6 om at rettighetshaverne er bundet av samarbeidsavtalens reguleringer så lenge utvinningstillatelsen gjelder. Mer presist må utgangspunktet være at konfidensialitetspliktens ytre tidsmessige ramme i utgangspunktet er så lenge interessentskapet består.

Unntak fra konfidensialitetsplikten

Artikkel 27.2 oppstiller en rekke unntak fra den generelle konfidensialitetsforpliktelsen. En særlig praktisk problemstilling er bruk av datarom i forbindelse med andelsoverdragelser. Datarom vil derfor bli behandlet under et eget punkt nedenfor.

Artikkel 27.2, første ledd, andre punktum viser generelt til at ”Dette ikke gjelder for opplysninger til Partenes Tilknyttede selskaper”. Dette må for det første forstås dit hen at en rettighetshaver har anledning til å dele konfidensiell informasjon med sine konsernselskaper. Dette er svært

⁸⁰⁹ Jf. Ot.prp. nr. 48 (2008-2009) s. 13.

⁸¹⁰ Se Petroleumslovkommentaren s. 444-445.

⁸¹¹ Jf. Norsk olje og gass (tidligere OLF) anbefalte retningslinjer nr. 128 for finansiell sikkerhetsavtale for fjerningsforpliktelseer – bruk av modellklausuler.

praktisk både i rapporterings- og/eller beslutningsøyemed, men også for å kunne bruke ekspertise i forskjellige deler av konsernet. Men på grunn av den generelle utformingen av denne henvisningen kan den også i utgangspunktet synes å legge til grunn at hele første punktum ikke gjelder for frigivelse av konfidensiell informasjon til en rettighetshavers Tilknyttede selskaper. Med andre kunne man hevde at det ikke gjelder noe krav om å sikre at det Tilknyttede selskapet holder informasjonen konfidensiell. Generelt kunne man tenke seg at konsernselskaper hos rettighetshaveren har samme interesse som rettighetshaveren til å holde informasjonen konfidensiell. Men det kan likevel tenkes situasjoner hvor man andre steder i et konsern gjør andre betraktninger som vil kunne komme i konflikt med en slik betraktning. Jeg finner det derfor vanskelig å legge til grunn en såpass åpen tolkning av denne bestemmelsen. Det sentrale i første punktum synes å være at utenforstående tredjemenn ikke uten videre skal kunne få tilgang til rettighetshavernes konfidensielle informasjon. Ut i fra slike formålsbetraktninger må det nok legges til grunn at konsernselskaper som mottar konfidensiell informasjon i alle fall vil måtte håndtere informasjonen på tilsvarende måte som det rettighetshaveren må under første punktum. Dette kan nok også begrunnes indirekte gjennom rettighetshavernes plikt under femte ledd. Denne usikkerheten kunne likevel vært unngått med en noe annerledes formulering i første ledd, andre punktum.

Artikkel 27.2, andre ledd unntar konfidensialitetsplikten for Partnerforum etablert i medhold av artikkel 5. Partnerforum skal behandle saker som er felles for de aktuelle interessentskapene og for å muliggjøre reelle drøftelser i så måte er det nødvendig at man skal kunne dele en viss grad av informasjon. På grunn av at sakene er felles for alle interessentskapene er det nok en presumsjon for at informasjon som blir delt her vil være underlagt konfidensialitetsreguleringene i de øvrige interessentskapene. Men selv om sakene er felles vil detaljene kunne variere fra sak til sak. Derfor kan det likevel tenkes at delt informasjon ikke nødvendigvis faller innenfor andre interessentskaps konfidensialitetsreguleringer. Dessuten vil det jo kunne tenke seg den mulighet at et interessentskap som har mottatt informasjon fra et annet interessentskap enstemmig beslutter å dele denne informa-

sjon med andre. Siden disse forholdene ikke er fullgodt regulert bør man være bevisste på dem før man deler informasjon i Partnerforum.

I medhold av artikkel 27.2, fjerde ledd har operatøren en rett til å dele konfidensielle opplysninger med konsulenter og leverandører. Denne bestemmelsen bidrar til at operatøren på best mulig måte kan i vareta den daglige driften på vegne av interessentskapet.

Den første begrensningen er at det kun kan deles konfidensiell informasjon med leverandører og konsulenter som er ”direkte engasjert” i operatørens virksomhet på vegne av interessentskapet. Et eventuelt skille mellom ”direkte” og ”indirekte” synes noe upresist i denne sammenhengen. Eksempelvis vil de aller fleste av de leverandørene som er engasjert av operatøren i en eller annen form benytte seg av underleverandører gjerne i flere ledd. Det må være klart at det ikke kan være avgjørende i denne sammenhengen i hvilket ledd den aktuelle leverandøren befinner seg; operatøren kan ikke med grunnlag i dette kriteriet være *forhindret* fra å la en leverandør videreformidle til sin underleverandør konfidensiell informasjon den første leverandøren har mottatt fra operatøren. Den motsatte løsningen ville med dagens oppbygging og organisering av leverandører og kontraktstrategier medført urimelige og upraktiske bindinger på operatøren og dermed også interessentskapet. Mer relevant i denne sammenhengen må det være å tale om leverandører som er engasjert i den virksomheten operatøren utfører på vegne av interessentskapet. Med andre ord ligger det en avgrensning mot operatørselskapets øvrige leverandører og konsulenter som utfører oppgaver som ikke ligger innenfor operatøroppgavene.

For det andre gjelder adgangen til informasjonsdeling kun i den grad dette er ”nødvendig for utførelsen av arbeidet” den aktuelle leverandøren utfører. Retten til å dele informasjon går altså ikke lengre enn det konkrete arbeidsomfang (Scope of Work) i den aktuelle kontrakten. I denne sammenhengen vil det kunne være relevant å begrense den videre informasjonsstrømmen fra en leverandør ned mot dennes underleverandører. Selv om det vil kunne være nødvendig for en total leverandør å få tilgang på konfidensiell informasjon for å utarbeide spesifikasjoner til for eksempel et ventiltre (“X-mas tree”), så vil det kunne være tilstrekkelig for

en fabrikkasjons underleverandør kun å få opplysninger om dimensjoner for de enkelte komponentene.

Dersom operatøren ønsker å dele informasjon med konsulenter eller leverandører utenfor disse rammene må han i medhold av den generelle bestemmelsen i artikkel 27.2, første ledd ha samtykke til dette fra alle rettighetshaverne.

Videre følger det av artikkel 27.2, fjerde ledd, andre punktum at den enkelte rettighetshaver har rett til å dele konfidensielle opplysninger med ”profesjonelle konsulenter som utfører oppdrag for ham”.⁸¹² I motsetning til operatørens rett til å dele informasjon om informasjon i medhold av første punktum er rettighetshavernes rett i utgangspunktet ikke begrenset til hva som er ”nødvendig for utførelsen av oppdraget”. Det må nok likevel i denne sammenhengen innfortolkes et relevanskraft i forbindelse med en rettighetshavers deling av informasjon.

Det følger av artikkel 27.2, femte ledd at dersom man frigir konfidensiell informasjon ”som omfattes av dette punkt” skal man sørge for at mottakeren av den konfidensielle informasjonen ”forplikter seg til å behandle opplysningene konfidensielt”. Denne bestemmelsen må tolkes å gjelde all frigivelse av konfidensiell informasjon under artikkel 27.2. Det gjelder ikke særegne krav til innholdet i en slik konfidensialitetserklæring. Jeg antar at det i alle tilfeller må kreves en viss minsteregulering som sikrer en adekvat konfidensialitet i forhold til den typen av informasjon som frigis.

Når det gjelder leverandører, vil det normale være at det foreligger en egen konfidensialitetsbestemmelse i den aktuelle leverandørkontrakten. Operatøren vil med grunnlag i samarbeidsavtalen ha en plikt til å innta en slik bestemmelse så fremt han ikke har fått samtykke for noe annet av samtlige rettighetshavere. I slike kontrakter ser man noen ganger tilfeller av at leverandørens konfidensialitetsforpliktelser avgrenses til et gitt antall år. Slike begrensninger på forpliktelsen kan være i strid med den generelle

⁸¹² Om forholdet til ”outsourcing” se Michelet Outsourcing s. 53-55 som dog på s. 54 legger til grunn at man antakeligvis ikke vil ha anledning til å foreta ”en brev [sic] outsourcing med stor grad av innsikt i forretningshemmeligheter i en utvinningstiløstelse” i tilfeller hvor det ”foreligger interessekonflikter hos outsourcing-selskapet”.

prinsippet under artikkel 27.2 og 27.3 om at konfidensialiteten under disse reguleringene ikke er tidsavgrenset. Det er verdt å merke seg at selv om godkjenning av den konkrete tildelingen av den aktuelle kontrakten vil kunne skje med grunnlag i et flertall i styringskomiteen, jf. artikkel 13.1, femte ledd, så må en regulering i den aktuelle kontrakten som fraviker reguleringen i artikkel 27.2 godkjennes av alle rettighetshaverne.

Norsk olje og gass (tidligere OLF) utarbeidet i 2010 en standard konfidensialitetsavtale for generell bruk.⁸¹³ Denne avtalen har sitt utspring i Norsk olje og gass sin standard konfidensialitetsavtale for datarom.

De nevnte unntakene til konfidensialitetsforpliktelsen under samarbeidsavtalen følger direkte av artikkel 27.2. Selv om det ikke følger direkte av bestemmelsen må man legge til grunn at konfidensialitetsforpliktelsen heller ikke gjelder i situasjoner hvor frigivelse er bestemt i medhold av lov, jf. det generelle kravet om å opptre i medhold av norsk lov. Det må presiseres at dette nok kun gjelder i den utstrekning det er nødvendig for å oppfylle den konkrete lovpålagte forpliktelse.⁸¹⁴ I motsetning til de regulerte unntakstilfellene videre i artikkel 27.2, angir ikke samarbeidsavtalen noen ”bestemmelser som regulerer hvordan en rettighetshaver som er forpliktet i henhold til lov til å offentliggjøre informasjon skal opptre i forhold til de øvrige rettighetshaverne”.⁸¹⁵ Jeg vil anta at man likevel ut i fra et lojalitetsprinsipp bør legge til grunn en viss informasjonsplikt i den grad dette lar seg forene med hensyn som søkes i varetatt ved den aktuelle lovbestemmelsen som regulerer frigivelsesplikten.

Et eksempel på lovbestemt frigivelseskrav er den særskilte bestemmelsen i petroleumsloven § 10-4 om frigivelse av informasjon til myndighetene.⁸¹⁶ Et annet eksempel finner vi i verdipapirhandellovens § 5-2 om uoppfordret

⁸¹³ Jf. Norsk olje og gass anbefalte retningslinjer nr. 127 for use of standard agreements – Confidentiality Agreement.

⁸¹⁴ Dette er også lagt til grunn i Norsk olje og gass sin retningslinje for håndtering av innsideinformasjon, Vedlegg 1 side 5 og 15-16.

⁸¹⁵ Jf. Norsk olje og gass sin retningslinje for håndtering av innsideinformasjon, Vedlegg 1 side 17.

⁸¹⁶ Se Petroleumslovskommentaren s. 724 – 739.

og umiddelbar offentliggjøring av innsideinformasjon.⁸¹⁷

Konfidensialitetsbestemmelsen i samarbeidsavtalen må også ses i sammenheng med petroleumsforskriften § 77. Denne bestemmelsen pålegger rettighetshaverne, gjennom operatøren, ”i størst mulig utstrekning å gjøre offentlig tilgjengelig opplysninger om petroleumsvirksomhet etter hvert som opplysningene blir tilgjengelige for rettighetshaveren”. Inter partes må likevel rettighetshaverne samtykke til at informasjon som er konfidensiell etter artikkel 27.2, første ledd, gjøres offentlig tilgjengelig. Internt i interessentskapet må dermed også operatøren være bundet til å innhente slikt samtykke.

Videre vil også petroleumsforskriften § 85 være relevant. Bestemmelsen omhandler taushetsplikt for visse typer informasjon som oversendes Oljedirektoratet via Petrobank.⁸¹⁸ Hovedregelen under denne bestemmelsen er at forvaltningsloven §§ 13 til 13 f kommer til anvendelse ”for forvaltningsorganer som mottar eller behandler opplysninger eller materiale om petroleumsvirksomhet”, jf. femte ledd. I medhold av forvaltningsloven § 13, første ledd omfatter ikke denne taushetsplikten all informasjon; i vår sammenheng gjelder dette først og fremst informasjon om ”tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår”, jf. punkt 2). Det kanskje mest praktiske unntaket i denne relasjonen er unntaket i § 13 a, punkt 3 om at taushetsplikten ikke gjelder i den grad ”ingen berettiget interesse tilsier at [opplysningene] holdes hemmelig, f.eks. når de er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig andre steder”.

Selv om petroleumsforskriften § 85 i utgangspunktet kun regulerer myndighetenes taushetsplikt, er praksis at etter utløpet av konfidensialitetsperiodene i bestemmelsene blir data som er oversendt Ojedirektoratet åpnet for alle brukere av Petrobank. Men også i de tilfeller hvor data ikke

⁸¹⁷ Denne og andre relevante bestemmelser i verdipapirhandelloven, særegne forhold i petroleumsvirksomheten i tilknytning til disse bestemmelsene, og anbefalinger for hvordan innsideinformasjon bør behandles i forbindelse med leteboring er omfattende behandlet i Norsk olje og gass sin retningslinje for håndtering av innsideinformasjon, inklusiv Vedlegg 1.

⁸¹⁸ Om Petrobank se under artikkel 26.

er innlevert til Oljedirektoratet (typisk for seismisk rådata) så vil jeg anta at rettighetshaverne ikke lenger vil være bundet av artikkel 27 når disse dataene ikke lenger ville vært underlagt konfidensialitet i medhold av petroleumsforskriften § 85.

I medhold av petroleumsforskriften § 85, andre ledd vil opplysninger som inngår i eller for øvrig meddeles myndighetene ”i forbindelse med søknad om utvinningstillatelse”, jf. petroleumsløven § 3-5, ikke lenger være underlagt taushetsplikt når det har gått 20 år etter at utvinningstillatelse til de aktuelle områder er tildelt, jf. petroleumsløven § 3-3. Spesifikk data vil typisk ikke inngå i en søknad om utvinningstillatelse men kun informasjon om hvilke type data man har arbeidet med og lagt til grunn for søknaden. Dersom søknaden likevel inneholder slike spesifikke data vil disse som sådan være omfattet av bestemmelsen videre reguleringer.

Petroleumsløven § 85, tredje og fjerde ledd inneholder spesialreguleringer av ”geologiske, reservoartekniske og produksjonstekniske forhold”. I praksis vil dette være særlig relevant i forhold til seismiske data og brønndata. Tredje ledd, punkt a) legger til grunn en konfidensialitetsperiode på 2 år for ”data som ikke er omsettelige og som er felles eie for rettighetshaverne [...]”. Dette vil omfatte rådata som rettighetshaverne har måttet innhente med grunnlag i utvinningstillatelsens arbeidsforpliktelse.

I medhold av punkt b) vil det være en konfidensialitetsperiode for 10 år for data som er ”omsettelige”. Med omsettelige data menes ”data som er innsamlet kun med det formål å legge dataene ut for salg til en tredjepart”.⁸¹⁹ Dette vil altså typisk være seismikk data som er samlet inn av et seismikkselskap for videresalg generelt til markedet (såkalte ”spec data” eller ”multiklientdata”). Denne bestemmelsen gir dermed et særskilt vern for den kommersielle interessen til slike seismikk leverandører.

⁸¹⁹ Jf. Oljedirektoratets brev til industrien datert 1. november 2012 (<http://www.npd.no/Global/Norsk/2-Tema/Seismikk/Brev-norsk.pdf>) i medhold av petroleumsforskriften § 85, fjerde ledd, fjerde punktum. Her legges det videre til grunn at det er en forutsetning for at data skal regnes som ”omsettelige” at dataene ”må være tilgjengelige for alle til markedspris fra de er tilgjengelig for eier og klargjort til bruk”.

I § 85, fjerde ledd finner vi en egen regulering av ”tolkede data”. Disse vil i sin natur ha en særlig konkurransemessig verdi for rettighetshaverne. For slike data gjelder derfor en særlig lang konfidensialitetsperiode på 20 år.

Generelt sett må man nok også tolke artikkel 27.2 innskrenkende i forhold til informasjon som har blitt offentlig kjent. I en slik situasjon vil ikke lenger den aktuelle informasjonen ha en tilstrekkelig verneverdig interesse.

Datarom

I medhold av artikkel 27.2, tredje ledd, andre punktum kan man frigi konfidensiell informasjon til selskaper som man forhandler med om en overdragelse av eierandeler i utvinningstillatelsen.⁸²⁰ I følge tredje punktum er det et krav for slik frigivelse av konfidensiell informasjon at de øvrige rettighetshaverne er underrettet på forhånd om hvilke opplysninger som ønskes gitt selskaper man forhandler om overdragelse med. Det er således tilstrekkelig at de øvrige rettighetshaverne informeres om at man åpner et datarom; man trenger ikke å søke deres samtykke før man utgir konfidensiell informasjon i et datarom.⁸²¹

Når det gjelder informasjon om hvilke opplysninger som ønskes utlagt i et datarom er nok det vanligste å gi tilgang til all informasjon som relaterer seg til den aktuelle utvinningstillatelsen. Av denne grunn er det vanlig kun å informere om at man ønsker å åpne et datarom, underforstått at man ønsker å legge inn all relevant informasjon.

Etter at stort sett all kommunikasjon mellom rettighetshaverne foregår

⁸²⁰ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 813. Tilsvarende vil også gjelde for ”finansinstitusjoner [...] som forlanges og som er nødvendige i forbindelse med finansiering av Partens deltakelse i den felles virksomhet”. Da jeg i det alt vesentlige finner at de praktiske diskusjonene rundt artikkel 27.2, tredje ledd relaterer seg til datarom vil jeg her nøye meg med å legge til grunn at tilsvarende betraktninger som for datarom også vil kunne gjelde for finansinstitusjoner.

⁸²¹ Tidligere samarbeidsavtaler hadde en bestemmelse i første ledd som viste til at de andre rettighetshaverne kunne nekte samtykke i visse situasjoner. Denne bestemmelsen ble imidlertid tatt ut av samarbeidsavtalen i 18. konsesjonsrunde, jf. vedlegg til brev datert 23. mars 2004 fra OLF (nå Norsk olje og gass) til Olje- og energidepartementet.

elektronisk via L2S har det blitt spørsmål om man gjennom et datarom kan tillate direkte tilgang til denne databasen. Tredje ledd, andre punktum viser til ”Opplysninger [...] kan også gis til selskaper som Parten forhandler” med. Dette må forstås dit hen at det er den rettighetshaveren som ønsker å overdra sin eierandel som faktisk gir opplysninger. En tilgang til L2S vil gå lenger enn dette, da den potensielle kjøperen vil få direkte og umiddelbar tilgang til opplysningene når disse publiseres på L2S. Det må derfor legges til grunn at en slik tilgang vil gå lenger enn åpningen som gis under denne bestemmelsen. Etter min vurdering vil dermed ikke en slik adgang følge av artikkel 27.2, tredje ledd, men måtte forankres i samtykke fra de øvrige rettighetshaverne etter artikkel 27.2, første ledd.

Det følger av femte ledd at den rettighetshaveren som ønsker å overdra eierandelen sin, plikter å sørge for at den potensielle kjøperen forplikter seg til å holde informasjon konfidensielt. I praksis ser man som regel at rettighetshaveren krever at enhver part som ønsker tilgang til datarommet skal inngå en konfidensialitetsavtale før denne parten gis tilgang til datarommet. Det er også vanlig å informere de øvrige rettighetshaverne om at dette vil bli avkrevd, samtidig som man informerer dem om åpning av datarommet, jf. tredje ledd, tredje punktum.

Norsk olje og gass (tidligere OLF) utarbeidet i 1998 standard konfidensialitetsavtale for datarom. Denne avtalen ble revidert i 2010.⁸²² I praksis ser man at det er denne avtalen som i det alt vesentlige brukes ved datarom. I noen tilfeller ser man at enkelte selskaper legger inn bestemte selskapsreguleringer, men i hovedsak er min erfaring at Norsk olje og gass sin avtale anvendes i sin originale form.

En relatert problemstilling er forholdet til en ny rettighetshaver i tidsrommet mellom en avtale om andelsoverdragelse er inngått og frem til den er endelig (overdragelsen faktisk har blitt gjennomført). I dette tidspunktet vil den nye rettighetshaveren ofte ha et ønske om innsyn i de løpende

⁸²² Norsk olje og gass (tidligere OLF) anbefalte retningslinjer nr. 057 for bruk av konfidensialitetsavtaler i datarom.

prosessene i rettighetshavergruppen. En slik tilgang vil med andre ord omfatte informasjon som oppstår etter utløpet av datarommet. Enkelte ganger gjennomføres et slikt innsyn ved at den overdragende rettighetshaver videreformidler informasjonen til den nye rettighetshaveren, mens andre ganger kan den nye rettighetshaveren bli observatør i rettighetshavergruppens fora så som styringskomiteen og L2S. Etter min mening bør situasjonen med videreformidling av informasjon behandles tilsvarende som for innsyn gjennom datarom. Med andre ord slik at informasjon på denne måten kan frigis så fremt dette er dekket av en konfidensialitetsavtale mellom den overdragende og den nye rettighetshaveren.⁸²³ Når det gjelder situasjonen hvor den nye rettighetshaveren ønsker å opptre som observatør vil dette medføre noe mer enn kun en videreformidling av informasjon. Etter min mening bør denne situasjonen dermed behandles i medhold av den generelle regelen i artikkel 27.2, første punktum alternativt vurderes i sammenheng med artikkel 2.2. I alle tilfeller bør man søke styringskomiteens aksept for et slikt arrangement. Når det gjelder reguleringen av konfidensialitet ved en slik tilgang vil nok dette normalt sett bli regulert i den aktuelle transaksjonsavtalen. Dersom så ikke er tilfellet bør man inngå en konfidensialitetsavtale enten som en egen avtale kjøper og selger, eller alternativt som en avtale mellom kjøper og operatøren.

Artikkel 27.3 – Hemmeligholdelse etter opphør

Artikkel 27.3 fastlegges at "[e]n Part som opphører å være Part skal fortsatt ha plikt til å hemmeligholde opplysninger som omfattes av artikkel 27.2, og han kan ikke lenger gjøre bruk av rett etter reglene i artikkel 27.2 til å overlate slike opplysninger til andre enn Partene". Denne bestemmelsen må etter min vurdering forstås i medhold av de nevnte generelle betraktninger rundt konfidensialitetsreguleringene i artikkel 27.2, slik at den kun gjelder i de tilfeller hvor én rettighetshaver går ut av interes-

⁸²³ Så vidt jeg kan se er slik konfidensialitet tilstrekkelig regulert Norsk olje og gass sin standard konfidensialitetsavtale for datarom slik at det ikke vil være nødvendig å inngå en ny konfidensialitetsavtale for denne perioden.

sentskapet gjennom overdragelse av sin deltakerandel i medhold av artikkel 23 eller ved uttreden i medhold av artikkel 24. I tilfellet hvor alle parter ”opphører” å være rettighetshavere ved at utvinningstillatelsen oppgis og interessentskapet oppløses, vil informasjonen i medhold av de generelle betraktninger ovenfor ikke lenger være taushetsbelagt.

Et spørsmål under artikkel 27.3 blir å fastlegge nærmere hvilke rettigheter man ikke lenger kan gjøre bruk av, jf. ”rett etter reglene i artikkel 27.2”. Retten til å dele informasjon med konsernselskaper etter første ledd, andre punktum, er generelt utformet, jf. ”Dette gjelder ikke [...]”. Dermed framstår ikke dette som en særlig ”rett”, men mer som et generelt unntak til hovedregelen om den alminnelige konfidensialitetsplikten. Det kan dermed synes naturlig å tolke artikkel 27.3 dit hen at man fremdeles vil kunne utveksle den informasjon man sitter med til konsernselskaper.

I praksis vil ikke andre og tredje ledd være relevant når man ikke lenger er rettighetshaver. Det må likevel være slik at prinsipielt sett er man avskåret fra disse rettene. Dermed står man i praksis igjennom med spørsmålet om hvordan det stiller seg med retten etter fjerde ledd, andre punktum om å gi informasjon til ”profesjonelle konsulenter”. Da slike konsulenter vil arbeide som det aktuelle selskapets ”forlengede arm”, skulle man kunne hevde at man fremdeles hadde denne retten i behold. Men med grunnlag i den generelle ordlyden i artikkel 27.3 synes det ikke å være grunnlag for en slik innskrenkende tolkning. Dette kan også grunngis med at det i en slik situasjon vil kunne være et særlig behov for de eksisterende rettighetshaverne til at informasjonen ikke spres videre til andre aktører utenfor interessentskapet. Det må dermed antakeligvis konkluderes med artikkel 27.3 avskjærer alle rettene i artikkel 27.2, andre til fjerde ledd.

Artikkel 28 – Meddelelser

ARTIKKEL 28 MEDDELELSER

28.1 *Når ikke annet er bestemt, skal meddelelser etter denne Avtale gis skriftlig. Meddelelser mellom Partene kan kommuniseres*

ved direkte levering, post, telefaks, teleks og ved bruk av elektronisk korrespondanse. Uttalelser om deltagelse i utbygging av Forekomst skal sendes rekommandert eller leveres direkte mot kvittering.

Ved bruk av elektronisk korrespondanse, skal Partene benytte den til enhver tid anerkjente internasjonale standard for elektronisk overføring av dokumenter som styringskomiteen velger. Standarden som velges skal åpne for bruk av digital signatur, eller tilsvarende elektronisk sikringsmulighet, kryptering samt arkivering og gjenhenting.

Meddelelser skal være på norsk eller engelsk. De skal sendes til Partenes sist oppgitte forretningsadresse/elektroniske postadresse. Meddelelser til styringskomiteen sendes formannen med kopier til de øvrige Medlemmer.

Artikkel 28 inneholder formelle regler om hvordan meddelelser fra en rettighetshaver skal fremføres for de øvrige rettighetshaverne. Ut over skriftlighetskravet står man relativt fritt til hvordan den aktuelle meddelelsen skal overbringes. Et særskilt tilfelle er regulert i første ledd, andre punktum; det kreves en kvittering i form av rekommandert forsendelse eller særskilt kvittering for ”[u]ttalelser om deltakelse i utbygging av Forekomst”. Dette vil gjelde den avklaring enhver rettighetshaver etter artikkel 16.3 skal gjøre om hvorvidt de tiltrer en utbyggingsplan som er innsendt Olje- og energidepartementet. Det vises også til at når man gir enhver form for meddelelse til styringskomiteens formann så skal man etter tredje ledd, andre punktum også sende kopi til alle rettighetshaverne.

I våre dager er alternativet om kommunikasjon ”ved bruk av elektronisk korrespondanse” særlig aktuelt. På dette området har de siste år vært preget av en omfattende utvikling i teknologi. Reguleringsene i artikkel 28, andre ledd om elektronisk kommunikasjon er i utgangspunktet utformet med en viss fleksibilitet for å kunne ivareta forskjellige teknologiske utviklinger. Det vises her til at styringskomiteen skal kunne velge hvilken standard for overføring man ønsker å anvende og at man skal kunne skifte standard, jf. ”den til enhver tid”. En viss begrensning i valgfriheten gjøres ved at man må bruke en ”anerkjente internasjonale standard”. Videre er det en tilstrekkelig betingelse at den aktuelle standarden åpner for bruk av sentrale sikkerhets- og dokumenthåndteringsfunksjoner.

Det vesentligste av meddelelser mellom rettighetshaverne gjennomføres på L2S. L2S må klart anses å være elektronisk korrespondanse. Det har for øvrig så vidt meg bekjent aldri vært stilt spørsmål ved i hvilken grad dette systemet oppfyller vilkårene for bruk av elektronisk korrespondanse. Det bemerkes for øvrig at dette systemet er et lukket system hvor meldinger på systemet kun kan leses av enkeltkontoer som har tilgang til de respektive delene av systemet.

I medhold av artikkelens tredje ledd vil man kunne gi meddelelser både på norsk og engelsk. Dette må anses å være i samsvar med kravet til bruk av språk i petroleumsforskriften § 76 som legger til grunn at andre språk enn norsk kan brukes blant annet dersom det er ”rimelig for gjennomføringen av virksomheten”. Dagens petroleumsindustri i Norge har et betydelig internasjonalt tilslag, og det engelske språket brukes derfor i betydelig grad som et felles arbeidsspråk.

I medhold av artikkel 28, tredje ledd, tredje punktum skal alle meddelelser til styringskomiteen sendes til styringskomiteens formann⁸²⁴ med kopier til de øvrige medlemmene av styringskomiteen. Dette må ses i sammenheng med den særlige saksforberedende funksjonen styringskomiteens formann og operatøren har i medhold av artikkel 2 og artikkel 3.3.

Artikkel 29 Tvister

ARTIKKEL 29 TVISTER

29.1 *Med mindre Partene blir enige om å bringe tvisten inn for de ordinære domstoler, skal enhver tvist som oppstår i forbindelse med Avtalen avgjøres ved voldgift i Norge etter norsk rett. Reglene i lov 14. mai 2004 nr. 25 om voldgift får anvendelse, med mindre noe annet avtales.*

I og med at samarbeidsavtalen er et konsesjonsvilkår er utgangspunktet at den vil kunne håndheves av staten.⁸²⁵ Det er derfor ikke unaturlig å

⁸²⁴ I medhold av artikkel 1.2 vil dette være operatørens representant i styringskomiteen.

⁸²⁵ Jf. Kaasen Statsdeltakelsesavtalen s. 389.

søke Olje- og energidepartementets avklaringer ved uklarheter.⁸²⁶ Dersom departementet fastsetter vedtak i tilknytning til samarbeidsavtalen må dette dermed i utgangspunktet angripes gjennom forvaltningslovens regler. Men når det gjelder tvister som oppstår mellom partene i interessentskapet i forbindelse med samarbeidsavtalen følger det av artikkel 29.1 at disse skal henvises til voldgiftsbehandling i Norge etter norsk rett. Reglene i voldgiftsloven skal gjelde for voldgiftsbehandlingen.⁸²⁷ Unntaket er likevel dersom ”Partene blir enige om å bringe tvisten inn for de ordinære domstoler”. I det sistnevnte tilfellet vil tvistelovens regler gjelde.

Den generelle referansen til ”Partene” skulle tilsi at alle rettighetshaverne i den aktuelle utvinningstillatelsen må være enige før man kan bringe en sak inn for de ordinære domstoler. Dette er i utgangspunktet et krav om enstemmighet fra alle rettighetshaverne.⁸²⁸ Fra et praktisk perspektiv kan det likevel argumenteres med at dette bør tolkes innskrenkende til kun å gjelde de partene som er parter i tvisten. Dette bør i så fall forutsette at den aktuelle tvisten ikke medfører offentliggjøring av informasjon som er konfidensiell i henhold til samarbeidsavtalen da en slik offentliggjøring i utgangspunktet krever samtykke fra alle rettighetshaverne, jf. artikkel 27.2. Videre bør det forutsettes at den aktuelle tvisten ikke har øvrige implikasjoner for de andre rettighetshaverne.

Når det gjelder spørsmål vedrørende fastsettelse av pensjonspåslag i Industriforum i medhold av regnskapsavtalen artikkel 2.3, regulerer regnskapsavtalen artikkel 2.3.5 en særskilt tvisteløsningsmekanisme for slike spørsmål. Det fremkommer av Spesielle bestemmelser artikkel 1, femte ledd at den nevnte tvisteløsningsmekanismen for slike spørsmål erstatter de alminnelige reguleringene i artikkel 29.

En annen særskilt tvisteløsningsmekanisme finner vi i regnskapsavtalen artikkel 1.4.1.2, fjerde ledd om uavklarte revisjonsmerknader. Også de alternative mekanismene under denne bestemmelsen krever enstemmighet hos ”partene”. Den første mekanismen som nevnes her er bruk av en ”uavhengig fagkyndig person”. Men en slik fremgangsmåte betinger

⁸²⁶ Om dette se under behandlingen av Spesielle bestemmelser artikkel 9.

⁸²⁷ Om voldgiftsloven se eksempelvis Høgetveit Berg.

⁸²⁸ Jf. Ellenes s. 23.

ikke nødvendigvis en løsning av saken da denne ”eksperten” kun skal ”avgi uttalelse”. Det vil dermed være opp til partene hvordan man forholder seg til en slik uttalelse. Den andre mekanismen er å benytte en ”alternativ forenklet tvisteløsning”. Det må da være opp til partene å definere prosessen for en slik forenklet tvisteløsning, men som ordlyden selv legger opp til så forutsetter dette at det avgis en endelig beslutning.

Artikkel 30 – 32 Avslutningsplan m.v.

Oversikt

Bestemmelsene i artikkel 30 – 32 henger nært sammen med og operasjonaliserer deler av petroleumslovens kapittel 5 Avslutning av petroleumsvirksomheten.⁸²⁹ Reglene blir i økende grad aktualisert ettersom den norske kontinentalsokkelen stadig ”modnes”.⁸³⁰

I stor grad volder ikke bestemmelsene i artikkel 30 – 32 i seg selv særlige juridiske problemstillinger. Diskusjoner under denne fasen vil nok heller i større grad relatere seg til tidspunktet for avslutning av virksomheten og til fastleggelsen av det konkrete innholdet i avslutningsplanen. Denne typen diskusjoner vil nok heller bli avklart under de alminnelige reglene om styringskomiteens saksbehandling. Dessuten vil det nok være vel så viktig å se hen til petroleumsloven kapittel 5 sine regler om både behandling og innhold av avslutningsplanen. I tillegg vil det kunne oppstå problemstillinger i tilknytning til leverandørkontrakter ved den konkrete gjennomføringen av disponeringsaktiviteten.

Som ved utarbeidelse av utbyggingsplaner kan det også ved utarbeidelse av avslutningsplaner være ulike meninger blant rettighetshaverne

⁸²⁹ Om disse reglene se Petroleumslavkommentaren s. 407-492, Evenshaug og Hammer s. 202-2013 og Simonsen. Simonsen behandler også de internasjonale reglene for disponering av petroleumssinnretninger i forbindelse med avslutning av petroleumsvirksomhet.

⁸³⁰ Om dette og forholdet at aktørbildet på den norske kontinentalsokkelen har blitt endret fra det tradisjonelle bildet se eksempelvis Tveit Andelsoverdragelser s. 4-6.

om hvilke løsninger man skal velge. Videre vil det når man nærmer seg de avsluttende faser av virksomheten også kunne være en grunnleggende uenighet om tidspunktet for selve avviklingen av virksomheten. Noen av disse forholdene er søkt adressert gjennom mulighet for individuelle / alternative avslutningsplaner i artikkel 30.2, 31.2, 31.3 og 31.4. Da disse bestemmelsene henger såpass nært sammen finner jeg det naturlig å behandle dem særskilt som et eget punkt. Dette er plassert under behandlingen av artikkel 30.

Som det vil fremgå av min videre behandling av reglene i artikkel 30 – 32 er en rekke av disse bestemmelsene etter min mening overflødige. I tillegg er det enkelte andre problemstillinger som kunne vært behandlet (mer utførlig). Jeg antar at disse forholdene henger sammen med at ved tilblivelsen av disse reglene tilhørte avslutningsfasen en fremtid med forhold man ikke hadde praktisk erfaring med. Denne situasjonen er nå i ferd med å endres. I tillegg til ”mindre” avslutningsprosjekter har man nå på den norske kontinentalsokkelen hatt befatning med store prosjekter så som på Frigg og Ekofisk. I tillegg har man på britisk kontinentalsokkel også opparbeidet seg relativt omfattende erfaringer med avslutningsprosjekter. På den regulatoriske siden har man i de siste årene hatt et økt fokus på denne fasen, og til dels også en modning av reglene, først og fremst i forhold til introduksjonen av solidaransvaret for fjerningsforpliktelse ved andelsoverdragelser. Samtidig har man ikke hatt noen form for utvikling av reglene i samarbeidsavtalen, inklusiv i forhold til det nevnte solidaransvaret etter at det ble inntatt i petroleumsloven. Selv om de gjeldende reglene i artikkel 30 – 32 ikke nødvendigvis fører til dårlige løsninger for hvordan avslutningsprosjekter håndteres, mener jeg likevel det kan være grunnlag for en mer helhetlig gjennomgang av disse reglene. En slik gjennomgang kunne resultere i at de samlet sett blir mer funksjonelle i forhold til de særskilte forhold som måtte foreligge for avslutningsfasen.

Artikkel 30 – Avslutning av petroleumsvirksomheten

ARTIKKEL 30 AVSLUTNING AV PETROLEUMSVIRKSOMHETEN

30.1 Operatøren skal foreslå for styringskomiteen at det skal utarbeides en avslutningsplan for virksomheten i samsvar med frister som følger av petroleumsløven.

Dersom Operatøren eller en Part mener at virksomheten skal avsluttes eller bruken av en innretning skal opphøre for Utvinningstillatelsen utløper, kan han innen samme tidsfrister foreslå for styringskomiteen at det skal utarbeides en avslutningsplan for virksomheten eller innretningen.

Vedtar styringskomiteen at det skal utarbeides en avslutningsplan, skal Operatøren gjøre dette i nært samarbeid med de øvrige Parter.

Styringskomiteen kan også vedta å søke Departementet om utsettelse av fristen for å sende inn en avslutningsplan eller fritak fra kravet om å legge frem en avslutningsplan.

30.2 Dersom styringskomiteen ikke vedtar et forslag om at det skal utarbeides avslutningsplan eller ikke behandler forslaget innen rimelig tid, kan enhver Part selv utarbeide en avslutningsplan. Når en Part ber om det skal Operatøren assistere Parten i hans arbeid i den utstrekning dette ikke medfører kostnad eller ulempe for interessentskapet.

30.3 Avslutningsplanen skal omfatte forslag til fortsatt produksjon eller nedstengning av produksjon og disponering av innretninger, for eksempel videre bruk av innretningen i petroleumsvirksomheten, annen bruk, hel eller delvis fjerning eller etterlatelse. I avslutningsplanen skal tekniske, sikkerhetsmessige, miljømessige og økonomiske forhold, samt hensynet til andre brukere av havet, omtales for det eller de aktuelle disponeringsalternativer. For øvrig skal det gis opplysninger i samsvar med det som følger av gjeldende lov, forskrift og retningslinjer.

Generelt om utarbeidelse av avslutningsplan

Operatørens plikt etter artikkel 30.1, første ledd til å foreslå for styringskomiteen at det skal utarbeides en avslutningsplan må ses i sammenheng

med petroleumsloven § 5-1, andre ledd.⁸³¹ Det forutsettes dermed at operatøren har et ansvar for at et slikt forslag blir fremsatt i tilstrekkelig tid til at interessentskapet med grunnlag i de videre reguleringer i artikkel 30 og 31 blir i stand til å fremme avslutningsplanen innenfor de tidsfrister som petroleumsloven oppstiller. Plikten etter petroleumsloven § 5-1, første ledd retter seg direkte til utløpet av en utvinningstillatelse eller bruken av en innretning opphører. Det sentrale tidspunktet for beregning av tidsfristen i petroleumsloven § 5-1, andre ledd er når bruken av den aktuelle innretningen ”antas å endelig opphøre”. Normalt sett vil dette være tidspunktet for når man avslutter produksjonen fra det aktuelle feltet. I medhold av artikkel 30.1, andre ledd presiseres det at operatøren (eller en av de øvrige rettighetshaverne) på selvstendig grunnlag kan foreslå for styringskomiteen at det skal utarbeides en avslutningsplan. Dette vil gjelde selv om utvinningstillatelsen ikke vil utløpe innenfor det relevante tidsrommet eller selv om interessentskapet ennå ikke har besluttet at bruken av en innretning skal opphøre. Et slikt selvstendig initiativ vil være aktuelt i de tilfeller hvor operatøren mener at det likevel vil være et behov for en slik avvikling.

For øvrig legger artikkel 30.1, fjerde ledd til grunn at styringskomiteen kan vedta å søke Olje- og energidepartementet om unntak fra fristene i petroleumsloven § 5-1, andre ledd. Dette gjelder også for kravet om i det hele tatt å sende inn en avslutningsplan, jf. unntaksbestemmelsen i petroleumsloven § 5-1, tredje ledd.⁸³² Denne bestemmelsen tilfører i utgangspunktet intet nytt utover det som normalt sett følger av styringskomiteens mulighet til å søke om slike unntak under petroleumslovgivningen. Men reguleringen kan nok ses på som en presisering av artikkel 1.4, bokstav f). I så måte avklarer den at styringskomiteen kan velge å intervere og fatte vedtak om å sende slik søknad. Samtidig må det legges til grunn at operatøren i medhold av artikkel 3.2 vil kunne ha en viss mulighet til på eget initiativ å sende slike søknader forutsatt at styringskomiteen er tilstrekkelig informert om dette forut for innsendelsen.

Dersom operatøren har blitt pålagt av styringskomiteen å utarbeide

⁸³¹ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 424-425.

⁸³² Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 425-426.

en avslutningsplan, skal han i medhold av 30.1, tredje ledd gjøre dette ”i nært samarbeid” med de øvrige rettighetshaverne. Dette er en tilsvarende regulering som etter artikkel 15.3 for utbyggingsplaner og det vises derfor til behandlingen av denne bestemmelsen. Hva gjelder rettighetshavernes involvering i avslutningsplanen kan det også særskilt vises til viktigheten av at de operasjonelle forholdene avklares og avvikles på en slik måte at styringskomiteen har en reell mulighet til å vedta det konkrete tidspunktet for nedstengning av produksjonen. Videre kan betydningen av rettighetshavernes involvering i de nødvendige operasjonene for avslutning av aktiviteten også knyttes opp til at rettighetshaverne i denne fasen vil ha begrenset og til slutt ingen inntjeningsmulighet.

Artikkel 30.3 angir hva som skal være innholdet i en avslutningsplan. Denne bestemmelsen reflekterer for øvrig kun det som allerede følger av lovgivningen på dette punktet, jf. petroleumsloven § 5-1, første ledd.⁸³³

Individuell / alternativ avslutningsplan

Artikkel 30.2 gir hver enkelt rettighetshaver en rett til å utarbeide en avslutningsplan. Denne bestemmelsen er nærmest identisk med reguleringen om ”individuelle” utbyggingsplaner i artikkel 15.4 og det kan derfor i stor grad vises til kommentarene til sistnevnte bestemmelse. Ut over det elementet at det uansett vil være styringskomiteen som etter artikkel 31 avgjør hvilken avslutningsplan som skal legges til grunn, vil det være et praktisk viktig element at det også er styringskomiteens flertall som vil gjøre vedtak knyttet til operasjonelle forhold opp i mot en eventuell avslutning. Dette følger av styringskomiteens generelle vedtaksmyndighet etter artikkel 1. Det materielle innholdet i artikkel 30.2 er derfor først og fremst andre punktum. Her gis en rettighetshaver som selv utarbeider en avslutningsplan hjemmel for å benytte seg av operatørens ressurser som assistanse til rettighetshaverens arbeid. I medhold av første punktum kan man likevel først kreve slik assistanse fra operatøren dersom ”styringskomiteen ikke vedtar et forslag om at det skal utarbeides avslutningsplan eller ikke behandler forslaget innen rimelig

⁸³³ Om denne bestemmelsen se Petroleumslovskommentaren s. 411-424.

tid”. Det er dessuten et vilkår for å ha rett til assistanse fra operatøren at et slikt arbeid ”ikke medfører kostnad eller ulempe for interessentskapet”. Dette er tilsvarende formulering som brukt i artikkel 15.4 om utbyggingplan og det vises derfor til behandlingen av denne bestemmelsen.

Den generelle bestemmelsen om retten til å utarbeide en individuell avslutningsplan må ses i sammenheng med artikkel 31. Artikkel 31.2 er for så vidt en videreføring av prinsippet i artikkel 30.2; selv om styringskomiteens flertall har vedtatt at det skal utarbeides en avslutningsplan, så har den enkelte rettighetshaver fremdeles mulighet til å utarbeide sin egen alternative plan. Det samme gjelder i forhold til alternative elementer for deler av den plan som styringskomiteen har lagt rammene for. På dette stadiet gjelder den samme typen begrensninger, inklusiv regler om kostnadsdekning, som på det tidligere stadiet under artikkel 30.2. En viktig praktisk begrensning gjøres i artikkel 31.3, andre punktum. Når styringskomiteen har mottatt operatørens forslag til avslutningsplan så kan styringskomiteen kreve at eventuelle varsler om alternative avslutningsplaner eller forslag om endringer i operatørens plan, fremsettes i løpet av tre måneder etter at styringskomiteen mottok planen fra operatøren. Etter en ytterligere frist som skal fastsettes av styringskomiteen på minst tre måneder for å fremlegge de varslede endringene, kulminerer deretter de alternative planene ved at styringskomiteens flertall beslutter hvilken avslutningsplan som skal sendes til myndighetene for godkjenning.

En rettighetshaver som utarbeider en individuell / alternativ avslutningsplan på egen kostnad i medhold av artikkel 30.2 eller 31.2, jf. 31.3, vil likevel i medhold av artikkel 31.4 kunne få refundert sine kostnader dersom det senere skulle vise seg at interessentskapet gjør bruk av denne individuelle / alternative avslutningsplanen. Det er en betingelse for en slik refusjon at interessentskapet enten legger til grunn hele planen eller ”gjør vesentlig bruk” av den. Hva som vil kvalifisere som vesentlig vil måtte vurderes i det konkrete tilfellet. Ut i fra ordlyden kan det synes som om selv om interessentskapet således ikke gjør bruk av hele den individuelle avslutningsplanen, så vil rettighetshaveren som utarbeidet den individuelle planen kunne få dekket alle sine kostnader med utarbeidelse av planen. Det kan nok likevel tenkes at interessentskapet ikke

vil være forpliktet til å dekke kostnader i den grad man kan vise til at enkelte adskilte kostnader ikke er relevante for de deler som interessentskapet gjør bruk av. Et eksempel her vil kunne være dersom den individuelle avslutningsplanen som en del av avslutning av produksjonsinnretninger studerer fjerning av rørledninger, men hvor den endelige planen til interessentskapet baserer seg på at rørledningene blir liggende på havbunnen. Men selv i et slikt tilfelle vil nok studiene av fjerning av rørledningene likevel kunne danne grunnlag for de totalvurderinger som skal inngå i planen i henhold til petroleumsløven § 5-1, første ledd, fjerde punktum, jf. petroleumsforskriften §§ 43-45.⁸³⁴ De fleste elementer vil nok dermed i praksis være relevante i forhold til den fullstendige planen, i tillegg til at det meste av studiearbeidet nok som regel vil være relativt integrert og dermed utfordrende å allokere til de enkelte deler av planen. Jeg vil dermed anta at løsningen må være at så fremt man kan konkludere med at interessentskapet i vesentlig grad gjør bruk av den individuelle avslutningsplanen så vil man kunne kreve alle kostnadene ved utarbeidelsen av denne refundert fra de øvrige rettighetshaverne.

Artikkel 31 – Avslutningsplan

ARTIKKEL 31 AVSLUTNINGSPLAN

- 31.1 *Avslutningsplan etter artikkel 30 skal sendes til styringskomiteen og Partene.*
- 31.2 *Enhver part kan utarbeide en alternativ avslutningsplan eller fremme endringsforslag, og skal i tilfelle vedlegge en redegjørelse for Partenes avvikende konklusjoner. Etter forespørsel skal Operatøren assistere Parten i hans arbeid i den utstrekning dette ikke medfører kostnad eller ulempe for interessentskapet.*
- 31.3 *Styringskomiteen kan vedta en avslutningsplan tidligst tre måneder etter at den mottok planen. Har en Part innen utløpet av denne tid gitt varsel om at han vil utarbeide forslag om vesentlige endringer i avslutningsplanen eller en alternativ avslutningsplan, kan styringskomiteen sette en frist på minst tre*

⁸³⁴ Om disse bestemmelsene se Petroleumsløvs kommentaren s. 421-423.

måneder for fremsettelse av forslaget.

- 31.4 *Dersom styringskomiteen vedtar en avslutningsplan utarbeidet etter artikkel 30.2, 31.2 eller 31.3, eller gjør vesentlig bruk av slik avslutningsplan, kan den Part som har utarbeidet planen kreve refusjon av kostnadene ved utarbeidelsen.*
- 31.5 *En vedtatt avslutningsplan med tilhørende dokumentasjon skal sendes Partene, Departementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Oljedirektoratet.*
- 31.6 *Dersom en eller flere Parter vil motsette seg et vedtak i styringskomiteen om å sende inn en avslutningsplan og heller fortsette produksjonen, kan den eller disse Parter fremme forslag om dette i styringskomiteen sammen med et avtaleutkast for fortsatt produksjon. Dersom det ikke oppnås enighet om en avtale om fortsatt produksjon, skal den vedtatte avslutningsplanen sendes ut som bestemt i artikkel 31.5 sammen med forslaget om fortsatt produksjon.*

Avslutningsplanen skal oversendes og vedtas av styringskomiteen, jf. artikkel 31.1 og implisitt i artikkel 31.3, første punktum. Artikkel 31.3, første punktum har en særegen regel om at styringskomiteen ikke kan godkjenne en avslutningsplan før det har gått tre måneder etter at man mottok planen fra operatøren, eventuelt etter ytterligere tre måneder fra en øvrig rettighetshaver dersom denne på individuell basis har varslet endringer etter artikkel 31.3 og utarbeidet en avslutningsplan. Sett opp i mot det generelle kravet i artikkel 2.1, andre ledd, første punktum om fremsettelse av tilstrekkelig bakgrunnsmateriell før vedtak fattes i styringskomiteen, samt den generelle adgangen styringskomiteen har til å utsette vedtak, kan denne regelen fremstå som en kuriositet. Formålet bak regelen må likevel være å sikre at alle rettighetshaverne får tilstrekkelig tid til å sette seg inn en såpass avgjørende plan for virksomheten. I motsetning til reglene om modning frem mot en utbyggingsplan finner man ikke tilsvarende grad av prosessuelle regler for avslutningsplaner. Dermed vil regelen kunne sikre en tilstrekkelig saksbehandlingstid, inklusiv mulighet til å komme med kommentarer og innspill, i de tilfellene hvor styringskomiteen ikke har vært tilstrekkelig orientert om utarbeidelsen av planen underveis.

Det er styringskomiteen som skal godkjenne innsendelse av avslut-

ningsplanen.⁸³⁵ Dermed foreligger det ut over de nevnte prosedyreregler, ikke noe eget mindretallsvern i denne sammenhengen. Mindretallets interesser er dog til en viss grad i varetatt i prosedyrebestemmelsene i de tidligere forberedende faser og gjennom reglene om individuell / alternativ avslutningsplan. Det er heller ikke noe særskilt krav som for utbyggingsplaner om at den enkelte rettighetshaveren må tiltre denne planen. Når Olje- og energidepartementet først har godkjent den planen styringskomiteens flertall har besluttet å sende inn, så følger det av petroleumsløven § 5-3, første ledd⁸³⁶ at alle rettighetshaverne er bundet av denne. Da avslutning av virksomheten forsåvidt en direkte konsekvens av at man har tiltrådt utbyggingsplanen fremstår ikke denne flertallsbindingen som urimelig.

Artikkel 31.5 angir hvem operatøren skal sende avslutningsplanen til etter at den er vedtatt. Petroleumsforskriften § 43 regulerer det samme forholdet og går enda til lengre i det den etter denne regelen også skal sendes til Petroleumstilsynet.⁸³⁷ At rettighetshaverne gjennom styringskomiteen ville fått oversendt avslutningsplanen anser jeg som naturlig i forlengelsen av artikkel 2.3, tredje ledd. Dessuten ville rettighetshaverne uansett kunne krevd slik oversendelse dersom operatøren ikke hadde gjort det på eget initiativ. Dermed kan jeg ikke se at artikkel 31.5 har noe videre betydning enn å være en ren ordensregel. Denne regelen kunne dermed etter min mening vært utelatt fra samarbeidsavtalen.

Det kan gjerne oppstå diskusjon mellom rettighetshaverne i spørsmålet om tidspunktet for avvikling av virksomheten. Et mindretall av rettighetshaverne kan for eksempel ha andre antakelser om gjenværende ressurser og om kostnadene ved å produsere disse enn det flertallet av rettighetshaverne legger til grunn. Artikkel 31.6 adresserer situasjonen der hvor man ikke kommer frem til en enighet i interessentskapet om dette spørsmålet. I første punktum legges det til grunn at et slikt mindretall kan

⁸³⁵ Jf. også Evenshaug s. 38 som legger til grunn at det er ”den samlede gruppe av deltakere” som i medhold av petroleumsløven § 5-1, første ledd, første punktum er forpliktet til å legge frem avslutningsplan.

⁸³⁶ Om denne bestemmelsen se Petroleumsløvs kommentaren s. 436-438.

⁸³⁷ At Petroleumstilsynet ikke er nevnt i samarbeidsavtalen artikkel 31.5 anser jeg dog som en glemt oppdatering i forbindelse med utskillelsen av Petroleumstilsynet fra Oljedirektoratet 1. januar 2004.

fremme forslag om fortsatt produksjon ”sammen med et avtaleutkast”. Etter min mening fremstår også denne regelen som overflødig da det må være klart at enhver part kan fremme saker og der i gjennom forslag til beslutninger for styringskomiteen, jf. særlig artikkel 2.1, andre ledd, andre punktum. Jeg kan heller ikke se at det skulle være noen begrensninger i samarbeidsavtalen mot at en part kan fremme *forslag* om en avtale om hvordan interessentskapet skal kunne håndtere en fortsatt produksjon på vegne av enkelte rettighetshavere. Jeg vil anta at en slik avtale mest praktisk vil inkludere en (form for) overdragelse av eierandeler. Den delen av artikkel 31.6 som har en selvstendig relevans er likevel andre punktum. I medhold av denne vil mindretallet som har fremmet slikt forslag ha rett til at dette forslaget innsendes myndighetene sammen med den avslutningsplanen som flertallet i styringskomiteen beslutter å sende inn. Dermed sikres mindretallet at deres innspill kan inngå i beslutningsgrunnlaget for Olje- og energidepartementet når det fattes disponeringsvedtak.

Artikkel 32 – Gjennomføring av en avslutningsplan

ARTIKKEL 32 GJENNOMFØRING AV EN AVSLUTNINGSPLAN

32.1 *Så snart Departementet har fattet vedtak om disponering skal Operatøren forelegge for styringskomiteen forslag til hvordan Departementets disponeringsvedtak kan gjennomføres.*

32.2 *Styringskomiteen skal behandle Operatørens forslag innen tre måneder, ellers anses Operatørens forslag som vedtatt. Styringskomiteen kan endre, vedta eller forkaste Operatørens forslag til gjennomføring av Departementets disponeringsvedtak.*

32.3 *Reglene i artikkel 12 gjelder tilsvarende så langt de passer for budsjett vedrørende kostnader til gjennomføring av disponeringsvedtak.*

Etter at Olje- og energidepartementet har fattet disponeringsvedtak i medhold av petroleumsløven § 5-3⁸³⁸ skal operatøren etter artikkel 32.1

⁸³⁸ Om denne regelen se Petroleumsløvs kommentaren s. 428 – 459.

utarbeide og fremlegge for vedtakelse i styringskomiteen forslag til hvordan dette vedtaket kan gjennomføres.⁸³⁹ Jeg vil anta at et slikt forslag i stor grad vil være tilsvarende som avslutningsplanen som ligger til grunn for disponeringsvedtaket. Det må nok muligens likevel konkretiseres noe mer, eksempelvis i forhold til nødvendige kontraktsinngåelser, og dersom disponeringsvedtaket inkluderer avvik fra avslutningsplanen. Dette forslaget fra operatøren vil i stor grad ha tilsvarende funksjon som et arbeidsprogram etter artikkel 12.

I artikkel 32.2, første ledd finner vi en særegen regel om vedtakelser i styringskomiteen som skiller seg fra de alminnelige reglene i artikkel 2. Her legges det til grunn at operatørens forslag til gjennomføring av disponeringsvedtaket skal anses som vedtatt dersom styringskomiteen ikke fatter noe annet vedtak innen tre måneder etter at forslaget er fremlagt i medhold av artikkel 32.1. Jeg antar at behovet for en slik regel må ligge i en frykt for manglende incentiv hos styringskomiteen til å engasjere seg i denne delen av virksomheten i en situasjon hvor kostnadene klart overstiger de fremtidige inntektene, eventuelt i kombinasjon med et behov for en tidsmessig gjennomføring av disponeringsvedtaket. Jeg vil anta at man ut i fra en *lex specialis* betraktning må legge til grunn at dersom denne regelen gjennomføres så må operatøren også ha rett til å inngå kontrakter innenfor rammene av operatørens forslag til gjennomføring av disponeringsvedtaket. Dette må nok gjelde selv om styringskomiteen normalt sett må forhåndsgodkjenne slike kontrakter i medhold av artikkel 13.1.

De generelle bestemmelsene om budsjetter i artikkel 12 skal etter artikkel 32.3 gjelde ”så langt de passer” for avslutningsfasen. Så vidt jeg kan se vil de fleste av bestemmelsene i artikkel 12 direkte kunne anvendes på avslutningsfasen. Der hvor det eventuelt kan være behov for noen justeringer kan være for oppsettet av selve budsjettet, jf. artikkel 12.4. Konsekvensen for dette forholdet må være at man skal søke å sette opp budsjetter med hoved og del poster så langt det praktisk lar seg gjøre i tråd med prinsippene i budsjettet i artikkel 12.4.

⁸³⁹ Ettersom gjennomføring av disponeringsvedtak har blitt mer aktualisert i den senere tid har vi også sett noe mer juridisk teori om leverandørkontrakter for gjennomføring av slike vedtak. Det kan i så måte nevnes Karlsen og Sollund.

Litteraturliste

Litteratur

- Aaserud Pedersen Aaserud Pedersen, Jan A., *Rett til teknologi – forholdet internt i rettighetshavergruppen*, MarIus nr. 216 (1995).
- Aksjelovskommentaren Magnus Aarbakke, Asle Aarbakke, Gudmund Knudsen, Tone Ofstad og Jan Skåre, *Aksjeloven og allmennaksjeloven – Kommentartutgave 3. utgave*, (2012).
- Arnesen EØS Arnesen, Finn, *Statlig styring og EØS-rettslige skranker* (1996).
- Arnesen Samarbeidsavtalen Arnesen, Finn, *Samarbeid om petroleumsvirksomhet – en kommentar til den nye samarbeidsavtalen*, MarIus nr. 145 (1987).
- Berge Berge, Stig, *Samarbeidsavtalens system for anskaffelser av varer og tjenester*, MarIus nr. 173 (1990).
- Boye Sivertsen 15. runde Sivertsen, Olav Boye, *Kommentarer til utkast til endringer i konsesjonsverket for 15 runde og i petroleumsloven*, MarIus nr. 219 s. 29-44 (1995).
- Boye Sivertsen og Rein Sivertsen, Olav Boye og Johan A. Rein, *Interessekonflikter og lojalitetsplikt i samarbeidsforhold på sokkelen*, MarIus nr. 209 (1994).
- Boye Sivertsen Virksomhetsstyring Sivertsen, Olav Boye, *Sentrale temaer i forslaget til endringer i avtaleverket*, MarIus nr. 340 s. 41-59 (2006).
- Brannstein Brannstein, Eirik, *Innkjøp til petroleumsvirksomhet*, MarIus nr. 226 (1997).
- Brækhus Brækhus, Sjur og Borgar Høgtveit Berg, *Omsetning og kreditt 2 – Pant og annen realsikkerhet*, 3. utgave (2005).
- Bull Bull, Hans Jacob, *Operatørens ansvar for forurensningsskade under samarbeidsavtalen*, MarIus nr. 129 (1986).

-
- Bustnesli og Skaar Kristoffersen Bustnesli, Yngve og Skaar Kristoffersen, Simen, *Petroleumsregelverket* (2013).
- Dubais Dubais, Bernhard A., *Farmout arrangements – general practice and the Norwegian case*, MarLus nr. 111 s. 53-72 (1986).
- Dæhlin Dæhlin, Knut, *Entreprenørkontrakter som alternativ til utvinningstillatelser, sett fra en juridisk synsvinkel*, MarLus nr. 63 (1981).
- Eggen Eggen, Tine Harstad, ”No gain no loss”-prinsippet i *petroleumsvirksomhetens samarbeidsavtaler*, MarLus nr. 359 (2007).
- Ekeberg Ekeberg, Carl Fredrik, *Deltakernes innflytelse i norsk petroleumsvirksomhet*, MarLus nr. 410 (2012).
- Ellenes Ellenes, Sverre, *Samarbeidsavtalens rekkevidde mellom deltakerne i rettighetshavergruppen – en studie av virkeområdet for flertallskompetansen til styringskomiteen i rettighetshavergruppene på kontinentalsokkelen*, MarLus nr. 280 (2001).
- Endresen Endresen, Clemet, *Operatørens rolle etter samarbeidsavtalen – interessekonflikt*, MarLus nr. 313 s. 5-32 (2004).
- Evenshaug Evenshaug, Geir, *Avslutningsfasen i petroleumsvirksomheten*, MarLus nr. 245 (1999).
- Falkanger Falkanger, Thor, og Thor Aage Falkanger, *Tingsrett*, 6. utgave (2006).
- Fleischer Fleischer, Carl August, *Petroleumsrett* (1983).
- Frihagen Frihagen, Arvid, *Statsdeltakelsesavtalene – utvikling og standardisering* (1982).
- Frihagen Rigger Frihagen, Arvid, *Rates charged offshore joint ventures for operator owned or chartered drilling rigs*, Lov dom og bok: festskrift til Sjur Brækhus (1988).
- Hagstrøm Hagstrøm, Viggo, *Obligasjonsrett*, 2. utgave (2011).
- Hammer Hammer, Ulf, *The Petroleum Act*, MarLus nr. 404 s. 5-226 (2011).

Hasaas	Hasaas, Olav, <i>Forkjøpsrett til andeler i utvinnings-tillatelser</i> , MarLus nr. 222 (1996).
Heilemann	Heilemann, Nils, <i>Revisjon av samarbeidsavtalen og regnskapsavtalen</i> , MarLus nr. 340 s. 22-39 (2006).
Hov	Hov, Jo, <i>Avtaleslutning og ugyldighet</i> (2002).
Huitfeldt	Huitfeldt, Christopher, <i>Hvor ubetinget er plikten til å betale omtvistede cash-calls?</i> , MarLus nr. 429 s. 199-272 (2014).
Høgetveit Berg	Høgetveit Berg, Borgar (red.), <i>Voldgiftsloven med kommentarer</i> (2006).
Kaasen Cash calls	Kaasen, Knut, <i>The obligation to pay upon cash calls – A test of cooperation under Joint Operating Agreements</i> , SIMPLY 2010 s. 289-324 (2010).
Kaasen JOA	Kaasen, Knut, <i>Scope of Joint Operating Agreements in Norway</i> , SIMPLY Yearbook 2001 s. 173-196 (2001).
Kaasen Oljesamarbeid	Kaasen, Knut, <i>Samarbeid i olje- en spesiell selskapsrett</i> , Selskap, kontrakt, konkurs og rettskilder: Festskrift til Mads Henry Andenæs s. 152-170 (2010).
Kaasen Petroleumskontrakter	Kaasen, Knut, <i>Petroleumskontrakter med kommentarer til NF 05 og NTK 05</i> (2006).
Kaasen Petroleumsutvinning	Kaasen, Knut, <i>Om samarbeidet mellom rettighets-haverne etter en utvinningsstillatelse</i> , Norsk Petroleumsutvinning i rettslig betydning del 3 (1977).
Kaasen Statsdeltakelsesavtalen	Kaasen, Knut, <i>Statsdeltakelsesavtalen i norsk petroleumsvirksomhet: Kontraktsrettslig form, konsesjonsrettslig innhold – eller omvendt?</i> , Tidsskrift for rettsvitenskap s. 372-411 (1984).
Kantanen	Kantanen, Eeva, <i>Petoro – partner og verdiforvalter, en rettslig analyse av den nye forvalterordningen for SDØE</i> , MarLus nr. 304 (2003).
Karlsen	Karlsen, Morten, <i>Fjerningskontrakter i petroleumsvirksomhet – særlig om fordeling av risiko for innretningens tilstand</i> , MarLus nr. 409 (2012).

Karset	Karset, Martin, Grøndalen, Torkjel Kleppo, og Amund Lunne, <i>Den nye reguleringen av oppstrøms gassrørledningsnett</i> (2005).
Krudsby	Krudsby, Stian Tjørswaag, <i>Overdragelse av deltakerandeler i utvinningstillatelser – forholdet til avslutningsforpliktelser</i> , MarLus nr. 370 (2009).
Lund	Lund, Morten, <i>Forsikring av faste produksjonsanlegg i Nordsjøen. Særlig om byggerisiko-forsikringene</i> , Norsk Petroleumsutvinning i rettslig betydning del 6 (1977).
Lødrup	Lødrup, Peter, <i>Lærebok i erstatningsrett</i> , 6. utgave (2009).
Meldahl	Meldahl, Håkon Stalheim, <i>Prosjekt og utbygging på egen risiko ("sole risk")</i> , MarLus nr. 434 (2014).
Mestad Force Majeure	Mestad, Ola, <i>Om force majeure og risikofordeling i kontrakt</i> (1991).
Mestad Statoil	Mestad, Ola, <i>Statoil og statleg styring og kontroll</i> (1985).
Michelet Outsourcing	Michelet, Christian Fr., <i>"Outsourcing" - rettslige rammer</i> , MarLus nr. 225 s. 41-59 (1996).
Michelet Stemmereglene	Michelet, Christian Fr., <i>Stemmereglene ved omstruktureringer i oljeindustrien</i> , MarLus nr. 261 (2000).
Michelet Utgiftsfullmakter	Michelet, Christian Fr., <i>Reglene i samarbeidsavtalen om forholdet mellom budsjett/arbeidsprogram og utgiftsfullmakt</i> , 11. runde avtalene – foredrag og arbeidsnotater til det niende og tiende bergenske oljerettssymposium s. 133-137 (1988).
Nesdam Interessekonflikter	Nesdam, Anne-Karin, <i>Interessekonflikter i petroleumsvirksomhet</i> , MarLus nr. 235 (1997).
Nesdam Konkurranserett	Nesdam, Anne-Karin, <i>The Organisation of Norwegian Gas Sales and Competition Law</i> , MarLus nr. 404 s. 227-312 (2011).
Nordli	Nordli, Olav, <i>Pantsettelse av utvinningstillatelser</i> , Tidsskrift for Forretningsjus 2011 nr. 3 (2001).
Nordtveit Oppdragssamarbeid	Nordtveit, Erling, <i>Oppdragssamarbeid</i> (1992).

Nordtveit Samarbeidsavtalen	Nordtveit, Ernst, <i>Samarbeidsavtalen – avtale og selskapsrett</i> , 11. runde avtalene – foredrag og arbeidsnotater til det niende og tiende bergenske oljerettssymposium s. 39-72 (1988).
Nygaard	Nygaard, Dagfinn, <i>Andres bruk av utvinningsinnretninger</i> (1997).
Petroleumlovs- kommentaren	Ulf Hammer, Trond Stand, Sverre B. Bjelland, Yngve Bustnesli og Amund Bjøranger Tørum, <i>Petroleumsloven</i> (2009).
Petroleumsskatt	Jansen, Jan B, og Joachim M. Bjerke, <i>Norwegian Petroleum Taxation – An introduction</i> , MarLus nr. 404 s. 313-370 (2011).
Rein	Rein, John A., <i>Interessekonflikt og lojalitetsplikt i samarbeidsforhold på sokkelen</i> , MarLus nr. 209 s. 11-19 (1994).
Selvig Samarbeidsavtalen	Selvig, Erling, <i>Samarbeidsavtalen: tre studier</i> , MarLus nr. 153 (1988).
Selvig Pant	Selvig, Erling, <i>Pant i utvinningstillatelser og offshore installasjoner</i> , MarLus nr. 72 (1982).
Selvig Petroleumsrett	Selvig, Erling, <i>Petroleumsrett til studiebruk</i> (1988).
Selvig Prosjektlån	Selvig, Erling, <i>Prosjektlån og prosjektpant etter petroleumsloven</i> , MarLus nr. 106 (1985).
Simonsen	Simonsen, Sandra, <i>Folkerettslige rammer ved dispensering av utrangerte offshore installasjoner</i> , MarLus nr. 290 (2002).
Sollund	Sollund, Trond og Lars Ragnar Mysen, <i>Kontraktsmessige utfordringer ved fjerning av innretninger på sokkelen</i> , Lov og rett 2009 nr. 09 s. 515 (2009).
Solvang	Solvang, Odd, <i>Enkelte rettsvirkninger av utbyggingsplanen</i> , 11. runde avtalene – foredrag og arbeidsnotater til det niende og tiende bergenske oljerettssymposium s. 125-131 (1988).
Stang Minoritetsbeskyttelse	Stang, Trond m.fl., <i>Minoritetsbeskyttelse i samarbeidsforhold</i> , MarLus nr. 157 (1988).

Stang Uttreden	Stang, Trond, <i>Uttreden i henhold til samarbeidsavtalen</i> , Samarbeidsavtaler og rammebetingelser – det åttende årlige bergenske oljerettssymposium s. 139-149 (1986).
Truyen	Truyen, Filip, <i>Myndighetsmisbruk i aksje- og allmennaksjeselskaper</i> , Jussens Venner 2004 s. 305-328.
Tveit Andelsoverdragelser	Tveit, Eirik, <i>Myndighetenes adgang til å stille vilkår om finansiell sikkerhet ved andelsoverdragelser til nye aktører</i> , MarLus nr. 318 (2004).
Tveit HMS	Tveit, Eirik, <i>Anvendelse og fortolkning av det miljørettslige regelverk for petroleumsvirksomhet</i> , Praktisk miljørett s. 122-150 (2006).
Wilhelmsen	Wilhelmsen, Tine-Lise, <i>Egenrisiko i skadeforsikring</i> , (1989).

Rapporter m.v.

Faktaheftet 2001	Olje- og energidepartementet, Fakta 2001 – Norsk Petroleumsvirksomhet (2001).
Prosjektrapporten	Oljedirektoratet, Vurdering av gjennomførte prosjekter på norsk sokkel (2013).
Strukturrapporten	Utredning fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Olje- og energidepartementet, Strukturendringer i petroleumsvirksomheten (2009).

EU

Konsesjonsdirektivet	Europaparlamentets og Rådets direktiv 94/22/EF av 30. mai 1994
----------------------	--

Lover

1985-loven	Lov 11. mars 1985 nr. 11 om petroleumsvirksomhet – opphevet
Aksjeloven	Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper
Allmennaksjeloven	Lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper

CO2 loven	Lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO2 i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen
Forvaltningsloven	Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker
Gjeldsbrevloven	Lov 17. februar 1939 nr. 1 om gjeldsbrev
Petroleumsloven	Lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet
Petroleumsskatteloven	Lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattelegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v.
Selskapsloven	Lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommadittselskaper
Skadeserstaningsloven	Lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning
Tinglysningsloven	Lov 7. juni 1935 nr. om tinglysning
Tvisteloven	Lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister
Verdipapirhandeloven	Lov 29. juni 2007 nr. 75 lov om verdipapirhandel
Voldgiftsloven	Lov 14. mai 2004 nr. 25 om voldgift

Forskrifter

Aktivitetsforskriften	Forskrift 29. april 2010 nr. 613 om utføring av aktiviteter i petroleumsvirksomheten
Forskrift om Petroleumsregisteret	Forskrift 19. juni 1197 nr. 618 om Petroleumsregisteret
Forsyningsforskriften	Forskrift 4. juli 2006 nr. 403 om innkjøpsregler i forsyningssektorene
Normpriserforskriften	Forskrift 25. juni 1976 nr. 5 om fastsetting av normpriser
Petroleumsforskriften	Forskrift 27. juni 1997 nr. 653 til lov om petroleumsvirksomhet
Rammeforskriften	Forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg
Ressursforskriften	Forskrift 18. juni 2001 nr. 749 for ressursforvaltning i petroleumsvirksomhet

TPA forskriften Forskrift 20. desember 2005 nr. 1625 om andres bruk av innretninger

Forarbeider

NOU 1979:43	NOU 1979: 43 Petroleumslov med forskrifter
Ot. prp. nr. 43 (1995-96)	Ot.prp. nr. 43 (1995-96) Om lov om petroleumsvirksomhet
Ot.prp. nr. 47 (1984-85)	Ot.prp. nr. 47 (1984-85) Om lov om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven)
Ot.prp. nr. 48 (2000-2001)	Ot.prp. nr. 48 (2000-2001) Om lov om endring i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (forvalterordning for statens direkte økonomiske engasjement)
Ot.prp. nr. 48 (2008-2009)	Ot.prp. nr. 48 (2008-2009) Om lov om endringer i lov 29. desember 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet
Ot. prp. nr. 72 (1982-83)	Ot. prp. nr. 72 (1982-83) Lov om Petroleumsvirksomhet
Prop. 102 L (2010-2011)	Prop. Nr. 102 L (2010-2011) Endringer i petroleumsloven
St.prp. nr. 36 (2000-2001)	St.prp. nr. 36 (2000-2001) Eierskap i Statoil og fremtidig forvaltning av SDØE

Stortingsmeldinger

Meld. St. 28	Meld. St. 28 (2010-2011) En næring for fremtida – om petroleumsvirksomhet, Olje- og energidepartementet
St.meld. nr. 38	St.meld. nr. 38 (2003-2004) Om petroleumsvirksomhet, Olje- og energidepartementet
St.meld. nr. 39	St.meld. nr. 39 (1999-2000) Olje og gassvirksomhet, Olje- og energidepartementet

Rettspraksis

13-071666TVI-STAV	Stavanger tingrett dom (Eni Norge AS mot Dong E&P Norge AS og Statoil Petroleum AS)
TSTAV-1998-401	Stavanger tingretts dom (Smedvig Offshore AS mot Esso Exploration and Production Norway AS) – Balder dommen – ”Balder dommen”
ND-1989-329	Norsk voldgiftsdom (A/S Odd m.fl. mot 1. K/S A/S Rosshavet – Ross Isle og 2. A/S Rosshavet m.fl.)
LE-1993-311	Eidsivating lagmannsrett kjennelse (Staten v/ Finansdepartementet mot Norsk Hydro Produksjon)
LF-2009-53098	Frostating lagmannsrett kjennelse (Det Norske Oljeselskap mot Premier Oil Norge)
LG-2010-186968	Gulating lagmannsrett dom (RWE Dea Norge AS mot ExxonMobil Exploration and Production Norway AS, Statoil Petroleum AS, ConocoPhillips Skandinavia AS og Centrica Resources (Norge) AS)
LG-2012-77280	Gulating lagmannsrett dom (Navion Offshore Loading AS mot Catlin Underwriting Agencies Ltd., Catlin Underwriting Agencies Ltd. mot Teekay Navion Offshore Loading Pte. Ltd., og Statoil ASA mot Teekay Navion Offshore Loading Pte. Ltd.)
Rt. 1989.1318	Rt-1989-1318 (454-89)
Rt. 1994.626	HR-1994-49-A – Rt-1994-626 – ”kaiinnspektør dommen”
Rt. 1997.58	HR-1997-7-B – Rt-1997-58
Rt. 2012.770	HR-2012-1016-A – Rt-2012-770 – ”Norcem dommen”
Rt. 2012.1062	HR-2012-1325-A – Rt-2012-1062 – ”Tripp Trapp dommen”

Nettdokumenter

Norsk olje og gass anbefalte retningslinje nr. 030 for presisering av felleskostnader og operatørens 100 % kostnader:

<http://www.norskoljeoggass.no/no/Publikasjoner/Retningslinjer/Okonomi/030-Anbefalte-retningslinjer-for-presisering-av-felleskostnader-og-operatorens-100--kostnader/>

Norsk olje og gass anbefalte retningslinjer nr. 032 om Norway Joint Venture Audit:

<http://www.norskoljeoggass.no/no/Publikasjoner/Retningslinjer/Okonomi/032-Recommended-guidelines-Norway-Joint-Venture-Audit-Guidelines/>

Norsk olje og gass anbefalte retningslinjer nr. 071 for tilleggsinformasjon fra operatørene til årsregnskapet og revisjon av lisensregnskapet:

<http://www.norskoljeoggass.no/no/Publikasjoner/Retningslinjer/Okonomi/071-Anbefalte-retningslinjer-for-tilleggsinformasjon-fra-operatorene-til-arsregnskapet-og-revisjon-av-lisensregnskapet-NY-REVISJON-PR-15012013/>

Norsk olje og gass anbefalte retningslinjer nr. 103 for Sale and Purchase of Participating Interests in Licenses on the Norwegian Continental Shelf – Model Agreement:

<http://www.norskoljeoggass.no/no/Publikasjoner/Retningslinjer/Juridisk/103-Recommended-guidelines-for-sale-and-purchase-of-participating-interests-in-licenses-on-the-NCS/>

Norsk olje og gass anbefalte retningslinjer nr. 127 for use of standard agreements – Confidentiality Agreement:

<http://www.norskoljeoggass.no/no/Publikasjoner/Retningslinjer/Juridisk/127-Recommended-guidelines-for-use-of-standard-agreements/>

Norsk olje og gass anbefalte retningslinjer nr. 128 for finansiell sikkerhetsavtale for fjerningsforpliktelser – bruk av modellklausuler:

<http://www.norskoljeoggass.no/no/Publikasjoner/Retningslinjer/Juridisk/128-Anbefalte-retningslinjer-for-finansiell-sikkerhetsavtale-for-fjerningsforpliktelser--bruk-av-modellklausuler/>

Norsk olje og gass anbefalte retningslinjer nr. 134 for presisering av regnskapsavtalens artikkel 2.2.2 og 2.2.3 ved deling av driftskostnader og brukerfelt:

<http://www.norskoljeoggass.no/no/Publikasjoner/Retningslinjer/Okonomi/134-Anbefalte-retningslinjer-for-presisering-av-anvendelsen-av-regnskapsavtalens-artikkel-222-og-223-ved-deling-av-driftskostnader-og-brukerfelt/>

Norsk olje og gass anbefalte retningslinje nr. 138 om AMI modell avtale:

<http://www.norskoljeoggass.no/no/Publikasjoner/Retningslinjer/Juridisk/138-Anbefalte-retningslinjer-for-standard-avtale-AMI-for-bruk-pa-norsk-sokkel-NY-RETNINGSLINJE-21112013/>

Norsk olje og gass anbefalte retningslinje nr. 139 for håndtering av innsideinformasjon:

<http://www.norskoljeoggass.no/no/Publikasjoner/Retningslinjer/Juridisk/Anbefalte-retningslinjer-for-handtering-av-innsideinformasjon-NY-RETNINGSLINJE-13022014/>

Petroleumstilsynets rapport ”Sammendrag etter møter med rettighetshaverne i utvinningstillatelse 316 (Yme)” datert 31. januar 2012 finnes under Petroleumstilsynets tilsynsrapporter:

<http://www.ptil.no/tilsynsrapporter/category713.html>

Petroleumstilsynets rapport ”Tilsynet med Hess som rettighetshaver i Valhall utvinningstillatelsen” datert 14. november 2013:

<http://www.ptil.no/tilsynsrapporter/tilsyn-med-rettighetshaverne-i-utvinningstillatelse-316-y-me-article8284-713.html>

PUD Veilederen – Veiledning til plan for utbygging og drift av en petroleumsføremkomst (PUD) og plan for anlegg og drift av innretninger for transport og for utnyttelse av petroleum (PAD), februar 2010:

http://www.npd.no/Global/Norsk/5-Regelverk/Regelverksoriginaler/Veiledninger/PUDPAD-veileder_2010.pdf

Standard bestemmelser for samordningsavtaler:

http://www.regjeringen.no/nb/dep/oed/dok/lover_regler/reglement/2007/Konsesjonsverk.html?id=455398

Standard samarbeidsavtale – Spesielle bestemmelser:

http://www.regjeringen.no/upload/OED/pdf%20filer/OG/Avtale_for_petroleumsvirksomhet.pdf

Standard samarbeidsavtale – samarbeidsavtale (Vedlegg A) og regnskapsavtale (Vedlegg B):

http://www.regjeringen.no/upload/OED/pdf%20filer/OG/samarbeidsavtale_regnskapsavtale.pdf

Standard stratigrafisk samarbeidsavtale:

http://www.regjeringen.no/upload/OED/pdf%20filer/OG/stratigrafisk_samarbeidsavtale.pdf

Standard utvinningstillatelse for ordinære konsesjonsrunder:

<http://www.regjeringen.no/upload/OED/pdf%20filer/OG/Utvinningstillatelse.pdf>

Standard utvinningstillatelse for TFO rundene:

http://www.regjeringen.no/upload/OED/pdf%20filer/OG/utvinningstillatelse_TFO.pdf

Sjørettsfondets utgivelser

Sjørettsfondet fremmer forskning innen sjørett, transportrett, forsikring, petroleumsrett, energirett og beslektede juridiske emner. I tidsskriftet *MarIus*, inkludert *Scandinavian Institute Maritime and Petroleum Law Yearbook (SIMPLY)*, publiserer studenter og forskere sine arbeider. Fondet utgir også pensumlitteratur for studenter.

Tidsskriftet *MarIus* - siste utgaver

430	SIMPLY 2013	Bidrag av Thor Falkanger, Trond Solvang, Alla Pozdnakova, Jonas Myhre, Sergey S Seliverstov. 2014. 106 p.
431	SOLHEIM, Henning	Off hire etter sjøloven ved konkurrerende hindringer. 2014. 122 s.
432	HYLDMO, Kristine	Iverksettelse av akserelasjonstiltak etter NS 8405 og NF 07. 2014. 138 s.
433	MELDAHL, Håkon
Stalheim	Prosjekt og utbygging på egen risiko - "sole risk". Ein analyse av reglane om utføring av prosjekt og utbygging på egen risiko i petroleumsverksemda på norsk kontinentalsokkel. 2014. 121 s.
434	KOMISSAR, Sofie	Uekte endringer. Bruken av endringsreglene i NS 8405 og NF 07 på utilsiktede forhold. 2014. 137 s.
435	The Norwegian Maritime Code	24 June 1994 no. 39 with amendments including Act 7 June 2013 no. 30. 2014. 242 p.
436	NORDBAKKEN, Charlotte	Rettslig regulering av returordningen for EE-avfall. 2014. 159 s.
437	SKÅR, Ørjan	Båtpassasjerers rettigheter ved forsinkelse og kansellering. 2014. 82 s.

Bøker utgitt av Sjørettsfondet

- Syversen, Jan: Skatt på petroleumsutvinning. ISBN 82-90260-33-4
762 s. 1991.
- Askheim, Bale, Gombrii, Herrem, Kolstad, Lund, ISBN 82-90260-34-2
Sanfelt, Scheel og Thoresen: Skipsfart og
samarbeid. Maritime joint ventures i rettslig
belysning. 1119 s. 1991.
- Brækhus, Sjur og Alex Rein: Håndbok i ISBN 82-90260-37-7
kaskoforsikring På grunnlag av Norsk
Sjøforsikringsplan av 1964. 663 s. 1993.
- Hans Peter Michelet: Last og ansvar. Funksjons- ISBN 82-90260-36-9
og risiko- fordeling ved transport av gods under
tidscerteparti. (Hefte) 180 s. 1993.
- Røsæg, Erik: Organisational Maritime Law. 121 s. (Utsolgt)
1993.
- Nygaard, Dagfinn: Andres bruk av ISBN 82-90260-40-7
utvinningsinnretninger. 365 s. 1997
- Bull, Hans Jacob: Hefte i sjøforsikringsrett. 60 s. (Utsolgt)
2. utg. 1997.
- Michelet, Hans Peter: Håndbok i tidsbefraktning. ISBN 82-90260-31-8
600 s. 1997.
- Arnesen, Finn, Hans Jacob Bull, Henrik Bull, ISBN 82-90260-42-3
Tore Bråthen, Thor Falkanger, Hans Petter
Graver: Næringsreguleringsrett 187 s. 1998.
- Brautaset, Are, Eirik Høiby, Rune O. Pedersen og ISBN 82-90260-43-1
Christian Fredrik Michelet: Norsk Gassavsetning
- Rettslige hovedelementer 611 s. 1998.
- Karset, Martin, Torkjel Kleppo Grøndalen, ISBN 89-90260-47-4
Amund Lunne: Den nye reguleringen av
oppstrøms gassrørledningsnett. 344 s. 2005.
- Falkanger, Thor og Hans Jacob Bull: Sjørett. ISBN
7. utg. 602 s. 2010. 978-82-90260-48-9©

Distribusjon

Bøker, pensum og tidsskriftet MarIus distribueres via Den norske bokbyen og andre bokhandler. Sjørettsfondet og Nordisk institutt for sjørett håndterer ikke bestillinger.

Informasjon om priser på enkeltnummer av MarIus er oppdatert på <http://bokbyen.no/butikk>. Du kan bestille på nett via butikkløsningen, e-post til post@bokbyen.no eller telefon 57 69 22 10.

Fullstendig oversikt over Sjørettsfondets utgivelser finnes på nettsidene til Nordisk institutt for sjørett: jus.uio.no/nifs. Se banneret MarIus nede til høyre på siden.

Tidsskriftet MarIus – abonnement

Sjørettsfondet tilbyr nå abonnement med flere valgmuligheter:

A: Alle utgaver

B: Innbundet årgang

C: Sjørett (på norsk og engelsk)

D: Petroleums- og energirett (på norsk og engelsk)

E: Utgaver på engelsk, inkludert SIMPLY
(både sjørett, petroleums- og energirett)

F: SIMPLY

For å tegne abonnement, send e-post til post@bokbyen.no. Prisen vil variere med sidetall per publikasjon og antall utgivelser i året. Faktura basert på kostnader sendes i etterkant et par ganger i året. De tolv utgavene på totalt 2892 sider som ble utgitt i 2013 kostet til sammen 5 190 kr i utsalg for enkeltnumrene.

THE SCANDINAVIAN INSTITUTE OF MARITIME LAW is a part of the University of Oslo and hosts the faculty's Centre for European Law. It is also a part of the cooperation between Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden through the Nordic Council of Ministers. The Institute offers one master programme and several graduate courses.

The core research areas of the Institute are maritime and other transport law as well as petroleum and energy law, but the members of the Institute also engage in teaching and research in general commercial law.

In MARIUS, issued at irregular intervals, articles are published in the Nordic languages or English.

ISSN: 0332-7868

